



نقد و نظریه‌های ادبی

از دهه‌های میانی قرن بیستم، چرخش بزرگی در نگره‌های فلسفی و ادبی پدید آمده و نظریه‌پردازی ادبی به صورت رشته‌های دانشگاهی، و درس‌های دانشگاهی مطرح گردیده است و امروزه یکی از مباحث مهم و پیش‌تاز روز در تمامی محافل ادبی و فلسفی است و روز به روز، گستره عمق و غنای بیشتر می‌یابد. امروزه نقد و نظریه‌پردازی ادبی جایگاه ویژه‌ای را در عرصه ادبیات بدست آورده و در اهمیت نقد و نظریه‌پردازی ادبی همین بس که مکاتب جنجالی و مهم اصلاً حاصل موج و مد نیستند، بلکه خود موج ساز و تحول‌زا هستند. امروز در کمتر دانشگاه و دانشکده جدی در جهان ممکن است اصطلاحات این حوزه از قبیل آشنایی‌زدایی، نشانه‌شناسی، زبان‌شناسی، دیالوگ، گفتمان و غیره و مکتب‌های نظری از قبیل ساختارگرایی، ساختارشکنی، فمینیسم و غیره بحث نشود. این مباحث از حد یک تفنن، یک محفل، و به جرأت باید گفت حتی از حد خود شعر و داستان و ادبیات هم فراتر رفته است. دیگر مثلاً صحبت از قرائت، صحبت از ساختار، نشانه و بازی در کلام علوم انسانی می‌شود و بحث به تمامی عرصه‌های زندگی و حتی مرگ کشیده شده است. بله حتی بسیاری از این مباحث به مقوله مرگ نه به صورت سطحی و معمولی بلکه از دید فلسفی، ادبی و معرفت‌شناسانه

پرداخته‌اند و بحث‌های جدلی‌ای مطرح کرده‌اند که از جمله می‌توان به اثر بسیار جدید مالپاس (malpas) به نام مرگ و فلسفه اشاره کرد که بحث نظری پر دامنه‌ای است که با نظرگاهی فلسفی، ادبی و زیبایی‌شناسانه، مرگ را در اندیشه‌های فلاسفه از آگوستین تا به حال مثلاً در آراء نیچه، هایدگر و سارتر بررسی می‌کند. به هر حال، گستره نظریه‌پردازی ادبی امروزه تمام اندیشه، تمام جهان و تمامیت انسان را در کانون بحث و ترازوی سنجش قرار داده است و نمی‌توان به آن بهای لازم را نداد. یکی از برنامه‌های کتاب ماه ادبیات و فلسفه در سال آینده طرح و پی‌گیری جدی مباحث نقد و نظریه‌پردازی ادبی و فلسفی است که با مرور نظریه‌ها و آراء منتقدان و فیلسوفان مطرح قرن بیستم، این نظریه‌ها را برای مخاطبان و خوانندگان ایرانی روشن‌تر نماید، در اینجا از صاحب‌نظران می‌خواهیم که با طرح این مباحث، ما را در این راه یاری نمایند. مباحث جدید فلسفی، ادبی و هنری، نظریه‌های متنوعی که مطرح است نه تنها ما را به فهم و دریافت متون، بلکه به فهم بهتر جهان و پس از آن شناخت بهتر خویش و موقعیت خویش، در جهان قادر می‌سازد. این بحث‌ها از جمله بحث نقد و نظریه ادبی، سرزمینی نیست یعنی اختصاصاً غربی نیست. درست است که غربی‌ها آنها را

مطرح کرده‌اند اما موضوع بحث، انسان و جهان و متن به مفهوم غیر سرزمینی آن است؛ انسان به طور عام، مثل مفهوم وجود یا زمان. از سوی دیگر تبارشناسی این اندیشه‌ها به هند، ایران، یونان و سرزمین‌های دیگر می‌رسد و از همه اینها گذشته ما در متن جهان زندگی می‌کنیم و نمی‌توانیم یعنی دست خودمان نیست که از این متن یا بافت جهانی بیرون برویم. ما چه بخواهیم و چه نخواهیم غرب و جهان به زبان خود با ما سخن می‌گوید و نشانه‌های خود و نظام نشانه‌ای خود را به کار می‌برد و اینکه ما به او یعنی به جهان یا غرب پاسخ ندهیم یا نشانگان او را درک نکنیم و نتوانیم پاسخ بدهیم، به خودمان آسیب رسانده‌ایم نه به غرب. بیشترین مشکلات ما از نشناختن، ندانستن و سوءتفاهم و اطلاعات نادرست است و گفتگوی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها یکی از مهم‌ترین عوامل درک درست در این عرصه است و کتاب نقش مهمی را ایفا می‌کند.

کتاب ماه ادبیات و فلسفه در عرضه تفکر و نقد و نظریه‌های ادبی و فلسفی و شناخت دقیق از مبانی فلسفی گفتگوی تمدن‌ها گام برمی‌دارد و پرداختن به نقش ادبیات و فلسفه در عرصه گفتگوی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها را وظیفه خود می‌داند.

این کتاب ششصد صفحه‌ای، که عنوان فرعی‌اش رسالت نبوغ است، شرح و روایت جامع و مفصلی از زندگی و تحول فکری لودویگ ویتگنشتاین ارائه می‌دهد. ویتگنشتاین خود در پایان عمر، در بستر مرگ، خطاب به دوستان غایبش گفته بود: «به آنها بگو زندگی فوق‌العاده‌ای داشته‌ام.» این گزاره کاملاً صادق است، و به همین دلیل نیز روایت زندگی او برای هر خواننده‌ای، حتی اگر هیچ آگاهی یا علاقه‌ای به فلسفه نداشته باشد، حکایتی بس جذاب و گیراست. مانک توانسته است آرای فلسفی ویتگنشتاین و پیوند آنها با زندگی و تجارب وی را با زبانی روشن بیان کند. اما نبوغ فشرده و حاد ویتگنشتاین چنان با شخصیت و اعمال او درآمیخته بود که حضور پراکنده‌اش در همه مراحل و فصول زندگی او به چشم می‌خورد؛ از تلاش دیوانه‌وارش برای مهاجرت به شوروی و زندگی در آنجا به عنوان یک کارگر ساده، تا ساختن کلبه‌ای در دورافتاده‌ترین منطقه نروژ و زندگی در تنهایی مطلق در فاصله پنجاه کیلومتری از نزدیکترین آبادی (بسیاری از مفاهیم و ایده‌های موجود در تراکتاتوس حاصل اقامت او در این کلبه در سال ۱۹۱۳ است که خود ویتگنشتاین آن را به لحاظ فلسفی غنی‌ترین و پرشورترین دوره زندگی خویش می‌دانست).

دلایل انتخاب این کتاب را کلاً می‌توان به دو گروه تقسیم کرد. گروه نخست به نوع یا ژانر این کتاب، یعنی همان زندگینامه نویسی (بیوگرافی و اتوبیوگرافی) مربوط می‌شود. این ژانر که ترکیبی از تاریخ‌نویسی و داستان‌سرایی است، یکی از قدیمیترین و درخشانترین دستاوردهای فرهنگ اروپایی است که در طول تاریخ برای مجموعه‌ای از اندیشه‌ها و تأملات فلسفی، دینی، هنری، تاریخی و... نقش ابزار یا رسانه‌ای حیاتی را ایفا کرده است. اعترافات آگوستین قدیس (یکی از چند کتابی که ویتگنشتاین همیشه به همراه داشت) در مقام یکی از قدیمیترین اتوبیوگرافیه‌ها، نه فقط بیانگر شکل‌گیری نفس فردی و تنشها و تضادهای درونی آن است، بلکه در عین حال انباشته از تأملات فلسفی، کلامی، روانی، عاطفی، و هنری است. زندگینامه نشانگر تلاش آدمی برای فهم معنای زندگی خود و دیگری به یاری روایت، خاطره و بازاندیشی است. زندگینامه هم به جهت شکل و هم به لحاظ محتوا با کلیت عرصه فرهنگ، یا به زبان هگلی، عرصه روح عینی، سر و کار دارد، و از این رو می‌تواند نشانه یا شاخصی گویا برای کل فرهنگ محسوب شود. زندگینامه به لحاظ شکل، عناصری از حوزه‌های گوناگون را شامل می‌شود: تحقیق و پژوهش آکادمیک (جمع‌آوری و تحلیل فاکتورها و غیره) در حیطه علم، تخیل، ذوق و خلاقیت ادبی در حیطه هنر، حس تمییز و بصیرت روانشناختی، و دست آخر آگاهی و شناخت تاریخی. اما به لحاظ موضوع و محتوا نیز زندگینامه نویسی عملاً تمامی عرصه‌های حیات و

تجربه فرهنگی را دربرمی‌گیرد، و بسته به این که موضوعش روایت زندگی یک دانشمند باشد یا یک سیاستمدار، می‌تواند به طور مفصل به حیطه‌های گوناگون، از علم و سیاست و هنر گرفته تا ورزش و تجارت و جنگ، بپردازد. خصلت کلی زندگینامه در عین حال گویای این حقیقت است که معنا و ماهیت زندگی هر کس فقط زمانی آشکار می‌شود که بدان به مثابه یک کل یا یک کلیت زمانمند بنگریم و برای این کار نیز باید به هنر یا فن روایت‌گری متوسل شویم. اما این ایده پروسستی تبدیل زندگی به رمان یادآور این نکته نیز هست که همه ما در زندگی روزمره خود نیز فقط به یاری روایت و قصه‌گویی می‌توانیم زمان را به منزله امری بشری تجربه کنیم. نکته دیگری که باید بدان اشاره کرد، پیوند عمیق میان ژانر زندگینامه نویسی و مفاهیم فرد و فردیت است. فقط فرهنگی که برای فرد و فردیت ارزشی بنیادین قائل است ممکن است این تصور را در ذهن آدمی ایجاد کند که زندگی فردی می‌تواند محملی برای کشف و بیان حقیقت، تأمل در باب عمیقترین مسائل و تجارب بشری، و همچنین ابزاری بزا برای نقد اجتماعی و تاریخی باشد.

اما در مورد دومین گروه دلایل، یعنی دلایل مربوط به خود کتاب، فقط به ذکر این نکته بسنده می‌کنم که خواندن رسالت نبوغ بهترین راه آشنایی با پیچیدگی و غنای فوق‌العاده فرهنگ اروپایی است. ویتگنشتاین به فضای دانشگاهی و زندگی آکادمیک هیچ علاقه‌ای نداشت و به دوستان خود توصیه می‌کرد برای پرهیز از

مراد فرهادپور

رسالت نبوغ

تنگی نفس و خفگی معنوی از خلاء فرهنگی کمبریج (!) دور شوند؛ و وقتی از او می‌پرسیدند خودت چرا در اینجا مانده‌ای، پاسخ می‌داد: چون من خودم اکسیژن مورد نیازم را تولید می‌کنم! قرائت کتاب مانک این نکته را روشن می‌سازد که حتی نابغه بی‌تظیری چون ویتگنشتاین نیز خیلی بیش از آنچه خود می‌پنداشت مدیون فرهنگ اروپایی و تنفس در فضای سرشار از اکسیژن آن بود. حتی توانایی و قابلیت فردی او در تولید اکسیژن خویش نیز فقط به لطف همین فرهنگ و پایبندی سنتی آن به فردیت و ارزش قیاس‌ناپذیر هر فرد، امکان بروز یافت. وجود دو یا حتی سه زندگینامه

مفصل چند صد صفحه‌ای از شخصیت‌ها و چهره‌هایی چون فروید (آنهم فقط به زبان انگلیسی) و همچنین وجود صدها اتوبیوگرافی یا بیوگرافی از چهره‌های درجه دو و سه خود بهترین گواه همین پایبندی است.

ویتگنشتاین فردی استثنایی، منزوی، خودخور، و بیزار از خودنمایی بود - و به همین سبب نیز در معاشرت‌ها و روابطش با محافل ادبی و حلقه‌های روشنفکری همواره دچار مشکل می‌شد - اما زندگی و نبوغ او، هر دو، به نحوی بارز نشان‌دهنده همان پیچیدگی و غنای فرهنگی است. این نکته بویژه زمانی

آشکار می‌شود که درمی‌یابیم ویتگنشتاین برای خلاص شدن از شر کل ثروت غظیمی که به ارث برده بود، گذشته از واگذاری بخش‌هایی از آن به سایر اعضای خانواده، مبلغ قابل توجهی را در اختیار سردبیر یکی از مجلات ادبی نوگرایی آن زمان قرار داد تا در میان گروهی از شاعران و هنرمندان تقسیم شود. گروهی شامل ریلکه، تراکل، کوکوشکا، آدولف لوس، الزه لاسکر-شولر، تئودور هاکر، کارل دالاگو و... (ریلکه با ارسال نامه‌ای تشکرآمیز پول را دریافت کرد، ولی گویا تراکل به دلیل حمله عصبی قادر نبوده به بانک برود)؛ و یا وقتی که درمی‌یابیم ویتگنشتاین فقط یک روز بعد از خودکشی تراکل به کراکورسید، چون همان سردبیر از او خواسته بود برای کمک روحی که تراکل فوق‌العاده بدان نیاز داشت به ملاقات وی برود، زیرا هر دو آنها در جبهه با مشکلات مشابهی دست به گریبان بودند و با توجه به طبع دینی‌شان احتمالاً به مسائل مشابهی می‌اندیشیدند. این گونه ماجراها باعث می‌شود تا آدمی ناخودآگاه به این فکر فرو رود که شاید او در یکی از سفرها یا دوره‌های اقامتش در وین با X یا Y نیز روبرو شده باشد.

کتاب مانک، به گفته همه منتقدان، در ایجاد پیوند میان زندگی و فلسفه ویتگنشتاین بسیار موفق است، و قرائت آن یقیناً بهترین راه آشنایی با آرای فلسفی او برای خوانندگان عادی است. ولی درنهایت این کتاب، همانطور که منتقد گاردین گفته است، تصویر یا نگاره‌ای زیبا از یک زندگی زیباست.



Ray Monk
Ludwig Wittgenstein: the Duty of Genius,
Vintage Books, 1990

«... و با اعتماد به نفس بنویس» در آغاز کردار بود.^۱

فلسفه جدید از آغاز ملازم شک بود و با مساعی فکری برای غلبه بر آن، بسط یافت. اما شاید کمتر کسی از فیلسوفان عصر جدید به اندازه ویتگنشتاین بیواسطه و مستقلاً به این مسئله پرداخته باشد. تأملات او درباره شک و یقین بخصوص در یادداشتهای ماههای آخر عمرش پیداست؛ یادداشت‌هایی که شاگردانش پس از مرگ او در کتابی با نام در باب یقین آنها را منتشر کردند. او البته پیش از آن هم به این مسئله بی توجه نبوده است. آراء ویتگنشتاین درباره یقین، ثمره نظام فکری است که او در برابر کل نظام‌های فکری در تاریخ فلسفه به وجود آورد و بر اساس آن بخصوص فلسفه جدید را - که دکارت مؤسس آن بود - به محکمه برد.

فلسفه دکارت کوششی بود برای آن که از خود شک آلتی ساخته شود برای بازنگری شناخت و نفی شک. دکارت بنای کار را بر شک مطلق نهاد؛ شک در هر آنچه آدمی می‌داند یا می‌بیند. نه قضایای ریاضی از شک در امان‌اند و نه احکام تجربی؛ چه بسا اهریمنی همواره در کار فریفتن آدمی است تا وی ساده‌دلانه گرد برخاسته را حقیقت بپندارد و شاید آنچه به گمان وی بدیهی‌ترین امور است و هیچ عاقلی در آن تردید نکرده، چیزی جز خواب و سراب نباشد. اما در این فرض هر اندازه هم که پیش برویم، تشکیک در خود شک - به نظر دکارت - ناممکن است. آنکه شک می‌کند فکر می‌کند و آنکه فکر دارد وجود دارد. از یقین به وجود خود است که یقینهای دیگر می‌رسد و این بار با هیئت تغییرناپذیر؛ چرا که محک شک به میان آمده و هر دانسته‌ای که از این شک مطلق بی تغییر بیرون شده، الی‌الابد یقینی

است.

میراث دکارت برای فیلسوفان، بیش از آنکه یقین حاصل از شک دستوری باشد، جدایی ذهن شناسا از متعلق شناخت بود. در قرن بیستم استاد فلسفه‌ای که ویتگنشتاین بر سر درسش حاضر می‌شد (و فیلسوفی خود را با حیرت از واضحترین عبارات او نشان می‌داد)، جرج ادوارد مور، برای رد شکاکیت جانب عقل سلیم را گرفت. در مقالاتی که ویتگنشتاین هم آنها را خواند و در تأملاتش درباره یقین نقدشان کرد، مور مدعی شد که بالا بردن دست و اعلام اینکه این دست است، برهانی است روشن بر وجود عالم خارج از ذهن و نفی قاطع هرگونه شکاکیت. به نظر مور آدمی چیزهایی را به یقین و بداهت کامل می‌داند و برای یقین و دانستن خود هیچ استدلالی ندارد؛ اما در این باره نه نیازی به استدلال هست و نه به ایمان تا پشتوانه یقین شود.^۲

تحلیل ویتگنشتاین درباره شک و یقین با خطاب به مور آغاز می‌شود: «اگر تو می‌دانی که در اینجا دستی هست، همه مابقی را به تو وامی‌گذاریم.»^۳ آراء ویتگنشتاین البته یکسره با نظام فکری متأخر او مربوط می‌شود. هرچند در نظام اولیه فلسفه او نیز عنايتش به این مسئله هویدا است.

آغاز کار ویتگنشتاین با قبول اصول پوزیتیویسم بود. در رساله منطقی - فلسفی،^۴ کتابی که بیانیه فلسفه تحلیلی در انگلستان آغاز قرن بیستم شد، اعلام می‌شود که «هیچ چیز نباید گفت جز آنچه می‌تواند گفته شود، یعنی قضایای علم طبیعت»^۵ گویی این اصل کانت تأیید می‌گردد که فهم آدمی در حد طبیعت می‌ماند و پیشتر رفتن، گرفتار شدن در تعارضات و احکام جدلی‌الطرفین است. محمل فلسفه برای پرداختن به هستی، زبان است و زبان تصویر عالم واقع است، یعنی عالم طبیعت که با حواس درک می‌شود. از این رو جز نامهایی که متناظر اشیاء خارجی‌اند، چیزی در زبان معنا ندارد. سخن گفتن درباره من و خدا و اخلاق

و مرگ و بسیاری امور از این دست، به احکام و قضایایی می‌انجامد که بی معنا و مهم‌اند. بعضی امور که در عالم نیستند بلکه مرزهای عالم را می‌سازند، در زبان «بیان» نمی‌شوند؛ اینها را فقط می‌توان «نشان داد». تهاافت فلاسفه همه از اینجاست که می‌خواهند اموری بیان‌نشدنی را در ظرف زبان بریزند. این امور معمایند و معماهایی ناگشودنی. زیرا «اساساً اگر بتوان پرسشی را مطرح کرد، پاسخ هم می‌توان به آن داد.»^۶ در عالم رازهایی هست که زبان حتی از پرسش درباره آنها ناتوان است. بر این اساس، شک ورزیدن نیز در جایی معنا دارد که بتوان پرسید و پرسش آنجاست که پاسخی هست و پاسخ آنجا که بتوان چیزی گفت.

ویتگنشتاین با این گمان که به این ترتیب کار فلسفه را یکسره کرده است سال‌ها از زندگی دانشگاهی دور شد. اما رفته رفته «رازها»ی رساله در تفکر او رسمیت و معنا یافتند. او حکم جزمی به محوریت زبان علوم تجربی را و انهداد و به معناداری زبانهای غیر علمی اذعان کرد. قضایای اخلاقی و دینی و هنری، معتقدات جادویی مردمان بدوی غیراروپایی، همانقدر صحت و قوت دارند که یافته‌های دانشمند در آزمایشگاه طبیعت.

به این نحو ویتگنشتاین دومی شکل گرفت که تصور کاربردی بودن زبان را جانشین نظریه تصویری معنا کرد. او در تحقیقات فلسفی،^۷ که ثمره این دوره فکری بود، اعلام کرد زبان علوم تجربی یک بازی زبانی (Sprachspiel) است در میان بی‌نهایت بازی زبانی هم‌ارز. هر زبانی مفاهیم را به طریق خاص خود بیان می‌کند و قواعدی خاص خود دارد که هر آنکه آن بازی زبانی را بپذیرد باید از آن قواعد پیروی کند. بنابراین، سخن دکارت که «البته رأی صواب و حقیقت یکی بیش نیست»^۸ به تمامی خطاست. هر بازی زبانی بر اساس قواعد خود حقیقتی را بیان می‌کند و بدون توجه به تفاوت‌های بازی‌های زبانی، در پی هیچ حقیقتی نمی‌توان دوید. علاوه بر این، همانطور که بازی شطرنج

فاطمه مینایی
از یقین گم‌شده

فعالیت است، زبان‌آوری و زبان‌ورزی نیز فعالیت و کارکردی است بر مبنای قاعده‌ای که مقبول دیگرانی واقع شده که وارد آن بازی زبانی خاص می‌شوند. اینجاست که هم شک مطلق دکارت و هم دفاع مور از عقل سلیم در برابر تشکیک‌های فیلسوفان، نافرجام و نابه‌جاست. ویتگنشتاین البته حامی شکاکیت و اهل تعطیل در شناخت نیست. اما کار مور را خلط دو بازی زبانی متمایز و متفاوت می‌داند. مور بازی زبانی روزمره را به کار می‌برد تا قضایایی را در بازی زبانی فلسفه، ردّ و اثبات کند. حال آنکه در بازی زبانی روزمره تردید در وجود اشیاء بی‌معناست. هیچ عقل سلیمی به مسائل فلسفی پاسخ نمی‌دهد و نقد فیلسوفان به عقل سلیم را نمی‌توان - مثل مور - با تکرار دیدگاه‌های عقل سلیم پاسخ گفت. بازی زبانی روزمره همان‌جاست که استعمال کلمات یقینی درباره اشیاء یقینی از آغاز و

بی‌تردید پذیرفته شده باشد.^۱ دکارت نیز در ادعای شک مطلق بر خطاست، چرا که خود شک و یقین فعالیت‌هایی است که در بازی‌های زبانی برایشان قواعدی وضع شده است و آنگاه معنا دارند که منطبق با قواعد باشند. فی‌المثل آدمی تا یقین نداشته باشد که شک کردن فعالیت است معنادار، نمی‌تواند شک کند. شکاک مطلق کسی است که وارد هیچ بازی زبانی نمی‌شود و لذا هیچ چیز نمی‌گوید چون زبانی برای گفتن ندارد، بلکه در هیچ چیز شک نمی‌تواند کند چون به چیزی یقین ندارد. آموختن بازی زبانی، مستلزم گردن نهادن به احکام بسیاری است که همواره می‌توان در آنها تردید کرد. آدمی زاده می‌شود و از آدمیان دیگر می‌آموزد که چه نام دارد و نام اشیاء دیگر چیست و اینها چم‌لگی با یقین ملازم‌اند. یقینی که البته از راه‌های فلسفی حاصل نشده و ثمره «باور کردن» چیزها از

طریق «اقتناع» است. فاعل شناسای (Subject) دکارت نزد ویتگنشتاین رضایت می‌دهد تا آموخته‌ها و دانسته‌های خود را فی‌الجمله معتبر بداند و سودای محال فرارفتن از سخن زمانه را از سر بیرون کند. اساس همه سخنان ویتگنشتاین درباره یقین، فرض وجود بازی‌های زبانی هم‌عرض و هم‌ارز است. در نظر او همه بازی‌های زبانی به یک میزان در معرض شک‌اند و هیچ قضیه‌ای - حتی قضایای ریاضی - قطعیتی بیش از سایر قضایا ندارد. گزاره $12 \times 12 = 144$ مسلماً درست است اما در بازی زبانی ریاضیاتی که پذیرفته‌ایم همواره این امکان هست که همه آدمیان در این باره گرفتار توهم باشند و روزی اشتباه بودن آن گزاره معلوم شود. از این روست که بازی زبانی عالم مدرن هیچ ترجیح معرفت‌شناسانه‌ای بر دیگر بازی‌های زبانی ندارد. «بدویانی» که به جای فیزیکدان بر غیگو تکیه می‌کنند به صحت عمل خود یقین دارند و «غلط» خواندن بازی زبانی آنان، مینا قرار دادن و اصالت دادن به بازی زبانی انسان متجدد و «مقابله»‌ای بی‌اساس با بازی‌های زبانی دیگر است.

به این طریق، یقین مطلق در پی شک مطلق از دایره امکان بیرون می‌شود. حقایق مختلف‌اند و بیش از آن تناقض و تنافر دارند که بتوان آنها را مظاهر حقیقت واحدی دانست که خود را به درجات مختلف در بازی‌های زبانی بی‌شمار متجلی می‌سازد. داور بازی درباره صحت و سقم بازی‌های زبانی تنها وقتی میسر می‌شود که کسی بالاتر و برتر از هر بازی زبانی بایستد و از منظر جاودانگی و با ترازوی حقیقت مطلق، حکم کند.

بررسی و سنجش لوازم نظریه ویتگنشتاین درباره یقین مجالی دیگر می‌طلبد، این قدر باید اشاره کرد که بعضی مدعیات متفکران پست‌مدرن - از جمله ژان فرانسوا لیوتار - متأثر از ویتگنشتاین و نسبی‌نگری خاص او بوده است. واقع این است که این نظریه ردّ برنامه روشنگری را به دنبال دارد. دیده‌ای که روشنی را



از تاریکی بازشناسد از آن هیچ انسانی نیست و چه بسا نتوان خارج از چشم‌انداز محدود و نسبی از روشنی و شناخت سخن گفت. اما آیا به این ترتیب، نظریهٔ بازی‌های زبانی وجهی از «چشم‌اندازانگاری» (Perspectivism) نیست و با همان مشکلاتی روبه‌رو نمی‌شود که قائلان به اصالت چشم‌انداز و منظر خاص لاجرم باید حلشان کنند؟ از آن مشکلات یکی این است که قول به ناممکن بودن شناخت مطلق و تأیید محدود بودن انسان در سخن زمانهٔ خویش، خود قولی است مطلق و حکمی از جانب فرد محدود برای بی‌نهایت زمان و مکان گذشته و آینده. اما گویا برای هر حکمی دربارهٔ عالم بشری، باید به ذاتی مشترک در انسان‌ها قائل شد وگرنه ما را با مثلاً سقراط چه نسبتی است که از جانب او وکیل شده محدودیت و نسبییت شناختش را اعلام کنیم؟ و این قولی است که قائلان به چشم‌انداز نمی‌پذیرند. این اشکال را به انحاء مختلف پاسخ گفته‌اند، مثلاً بعنوان یک راه‌حل تفکیک بین عوالم مقال و لایه‌های معنایی و زبانی را پیشنهاد کرده‌اند اما ظاهراً این پاسخ اشکالی نظریهٔ نسبی بودن کامل شناخت را کاملاً دفع نمی‌کند. بعضی فیلسوفان با ابتداء از ضرورت یقین مطلق، نظریهٔ ویتگنشتاین دربارهٔ یقین را ناپسندیده خوانده‌اند. پیتر کلاوین، نظریه‌پرداز بحث‌المعرفه که به ممکن بودن یقین در شناخت معتقد است، می‌گوید در نظام ویتگنشتاین، یقینی بودن یک باور بر اساس نقشی است که آن باور در مجموعهٔ باورهای ما دارد. ناپسندگی این نظریه وقتی آشکار می‌شود که آن را با معیار یقین مطلق بسنجیم. در این نظریه یقین در بازی‌های زبانی مختلف، وجوه مختلفی دارد و بر اساس قواعد بازی به دست می‌آید؛ اما خارج از این یقین‌های نسبی محدود جزئی، یقین مطلق در میان نیست.^{۱۰}

در هر حال، یقین مطلق خواه ممکن و خواه محال،

نیاز فکر انسان است و بحث‌های فلسفی دقیقی می‌طلبد. تشخیص تفاوت و تکثر بازی‌های زبانی، قدر و ارج بسیار دارد اما فیلسوف ناگزیر باید یک بازی زبانی را بر دیگران ترجیح دهد و ارزش شناختی برای آن قائل شود، وگرنه جز توصیف پدیدارها کاری از او بر نمی‌آید. با قبول این نظریه، فیلسوفان و بلکه همهٔ آدمیان باید بازی‌های زبانی موجود را بپذیرند و اگر بازی‌های زبانی تازه‌ای شکل گرفت به قواعد آن هم عادت کنند. در این صورت، پرسش از علت پدید آمدن هر بازی زبانی و نسبت آن با انسان، نابه‌جا خواهد بود.

نکتهٔ دیگری هم هست که شکاکان و نسبی‌انگاران با غفلت از آن بخش عظیمی از توانایی بشر را انکار کرده‌اند. مسلم است که همواره می‌توان در هر چیز شک ورزید، اما این امکان را شاید بالضروره نباید در جهت نفی یقین تفسیر کرد. شک ورزیدن یکی از امکانات بی‌شمار ذهن آدمی است و به جنبه‌ای از فکر مربوط می‌شود که در فعالیت‌های شناختی دیگر نیز نمود دارد. در تعقل، علم و جهل و یقین و شک با هم است و از درآمیختن اینهاست که تفکر، این خلقی عالمی نامتناهی در دل جهان، پدید می‌آید. آدمی می‌تواند به



۱۹۲۱ در مجله آلمانی Annalen - der Naturphilosophie و با نام آلمانی Logisch - Philosophische Abhandlung به چاپ رسید. ترجمه انگلیسی آن با مقدمه‌ای از برتراند راسل در ۱۹۲۲ منتشر شد. در زبان فارسی دو ترجمه از این اثر بر اساس متن اصلی آلمانی چاپ شده است، یکی در ۱۳۶۹ از دکتر محمود عبادیان، دیگری در ۱۳۷۱ از دکتر میرشمس‌الدین ادیب سلطانی. اثری که نشانی از وضع انتقالی بین دوره اول و دوم فلسفه ویتگنشتاین دارد، *Lecture on Ethics*، سخنرانی او در ۱۹۲۹ در دانشگاه کمبریج است که به انگلیسی ایراد شده و نخست در ۱۹۶۵ در نشریه Philosophical Review به چاپ رسیده است. ترجمه فارسی این سخنرانی به قلم آقای مالک حسینی در مجله ارغنون، شماره ۱۶، تحت عنوان «خطابه‌ای در باب اخلاق» منتشر شده است.

5. *Tractatus Logico - Philosophicus*, 6.53.

6. *Ibid*, 6.5.

۷. *Philosophischen Unters. Chungen*، الیزابت گرتروید انسکام آن را با عنوان *Philosophical Investigations* در ۱۹۵۳ (دو سال پس از مرگ ویتگنشتاین) ترجمه و چاپ کرد. این اثر به فارسی ترجمه نشده است. از آثار دوره دوم فکر ویتگنشتاین، بخشهایی از کتاب *Culture and Value* با عنوان «تأملاتی در باب فرهنگ و هنر و ادبیات» با ترجمه آقای حسین یابنده در مجله ارغنون، شماره ۷ و ۸، به چاپ رسیده است. این اثر بصورت دوزبانه (آلمانی - انگلیسی) با ترجمه پیترو وینچ و ویراستاری فون رایت در ۱۹۸۰ در آکسفورد چاپ شد. همچنین *Bemerkungen über die Farben* با ترجمه خاتم لیلی گلستان از متن فرانسه، و با عنوان درباره رنگها در ۱۳۷۱ (نشر مرکز) منتشر شده است. اصل آلمانی کتاب در ۱۹۷۷ در آکسفورد به همراه ترجمه انگلیسی آن با عنوان *Remarks on Colour* و در ۱۹۱۴ در فرانکفورت به چاپ رسید.

۸. محمدعلی فروغی، سیر حکمت در اروپا، تهران، ۱۳۷۵، ص ۱۸۶.

9. Anders Wedberg, *A History of Philosophy*, Vol 3. tr. Bergljot Wedberg oxford 1984, pp 334-336.

10. Peter D. Klein, "Certainty", in *a Companion to Epistemology*, ed Jonathan Dancy & Ernest Sosa, Oxford, 1997.

فلان چیز دانا باشد یا به فلان چیز چهل داشته باشد؛ هنر ذهن آنجاست که در این علم و چهل تسلسل می‌آورد و ممکن می‌کند که به علم و چهل نیز علم یا چهل داشته باشیم و به خود این علم یا چهل نیز، و این رشته تا بی‌نهایت می‌رود. شک ورزیدن اعلام چهل است و البته در هر علمی می‌توان «منطقاً» از امکان چهل سخن گفت و آن تسلسل را در کار آورد. اما بیکرانگی امکان عقلی یک امر است و ضرورت علم یقینی امری دیگر. چه بسا هر نظریه‌ای که با توسل به «امکان» شک، از نسبی بودن مطلق شناخت دفاع می‌کند، گرفتار خلطی از این دست باشد.

در هر حال میدان بحث در این موضوع فراخ است و دلایل له و علیه رأی ویتگنشتاین، فراوان. طالبان تأمل در این باره، ناگزیر باید به سخنان خود وی رجوع کنند و متن این فیلسوف را به گفتگو وادارند.

یادداشت‌های ویتگنشتاین درباره یقین با عنوان اصلی *Über Gewissheit* و عنوان انگلیسی *On Certainty* در ترجمه انسکام و پاول، در ۱۹۶۹ منتشر شده است. خوشبختانه ترجمه فارسی متنی از این اثر بر اساس متن آلمانی - انگلیسی به قلم آقای مالک حسینی منتشر شده و این امکان فراهم آمده است تا خوانندگان فارسی‌زبان، نکته‌سنجی‌های هوشمندانه و تدقیق‌های فیلسوفانه ویتگنشتاین در این موضوع را بنگرند و به زبان مادری خود درباره آن بیندیشند.

یادداشتها:

۱. لودویگ ویتگنشتاین در باب یقین، شماره ۴۰۲، ترجمه مالک حسینی، نشر هرمس ۱۳۷۹.
۲. جرج ادوارد مور، «برهان عالم خارج»، ترجمه منوچهر بدیعی، در ارغنون، شماره ۷ و ۸، ص ۱۲۳-۱۴۷.
۳. ویتگنشتاین، همان، شماره ۱.
۴. *Tractatus Logico - Philosophicus*، نخست در

روزنه‌ای به کجا؟!

روزنه‌ای به روشنی

به انتخاب حمید رضا باقرزاده بیوکی

انتشارات هیرمند، چاپ اول، ۱۳۷۹



در یک نگاه

روزنه‌ای به روشنی از کتابی است که به تازگی منتشر شده، و موضوع آن بنا به آنچه روی جلد کتاب آمده «شعر اجتماعی ایران در قرن بیستم» است. هر چند بنا به ساخت و سازی که کتاب دارد به نظر می‌رسد بیشتر از اینکه شعر اجتماعی ایران باشد، شعر «شاعران اجتماعی» است.

کتاب روزنه‌ای به روشنی به عنوان پیشگفتار، مقاله‌ای چهل و دو صفحه‌ای از خانلری دارد. این مقاله در سال ۱۳۴۱ نوشته شده و برای اولین بار در سال ۱۳۴۲ در مجله سخن به چاپ رسید، و عجیب است اگر ما به عنوان پژوهشگر بعد از نزدیک به چهل سال حرفی بیشتر از آن مقاله نداشته باشیم، بویژه که این چهل سال و شاعران آن خود از موضوع تحقیق باشد!

بعد از مقاله خانلری که به جای پیشگفتار کتاب آمده، شرح حال چهل و چهار شاعر با نمونه‌هایی از اشعار آنها نقل شده است. اولین شاعر محمد تقی ملک‌الشعرا بهار است. شرح حال بهار بدون

ادامه در صفحه ۳۱

برای پژوهشگران هنر و ادب ایران عصر صفوی، مزدهای بزرگ است که نسخه‌ای دقیق و پیراسته با فهرسی گوناگون از تذکره نصرآبادی انتشار یابد. حاصل ده سال زحمت شبانه‌روزی آقای احمد مدقق یزدی، از دانشگاهیان یزد، اکنون در اختیار ماست. مقایسه‌ای میان این چاپ و چاپ شادروان وحید دستگردی (سال ۱۳۱۶-۱۷) نشان می‌دهد که میان نوشته نصرآبادی و آنچه در چاپ وحید آمده است تفاوت‌هایی وجود دارد. مصحح فاضل چاپ حاضر از تمام نسخه‌های معتبر تذکره نصرآبادی، که در ایران و خارج از کشور وجود دارد، سود جست و تمام اختلافات نسخه‌ها را با دقت تمام در پای صفحه‌ها یادآور شده است. از مقایسه این اختلاف نسخه‌ها می‌توان فهمید که مؤلف خود مواردی از عبارات را در طول زمان تغییر می‌داده است و تأمل در این تغییرات خود می‌تواند موضوع تحقیقی جداگانه قرار گیرد.

تذکره نصرآبادی، مهمترین تذکره‌ای است که در عصر صفویه تألیف شده و دریایی از اطلاعات است درباره موسیقی، نقاشی، معماری، شعر و ادب عصر صفویه و زندگینامه علما و دانشمندان و بعضی از رجال سیاست و نیز افرادی از خانواده سلطنتی. تاکنون محققان معاصر، مقالات متعددی در باب ارزشهای این کتاب نوشته‌اند (از جمله استاد ایرج افشار، در کتاب «آرام نامه» و نیز در «جشن نامه استاد مدرس رضوی») ولی هنوز میدان تحقیق همچنان گشاده است. با فهرسی که آقای مدقق برای این کتاب فراهم آورده‌اند، از رنج

پژوهشگران، به گونه چشم‌گیری کاسته شده است. مثلاً در یک نگاه، می‌توانیم به توزیع جغرافیایی نام شاعران در پیوند با شهرهای مختلف برسیم و دریابیم که مراکز اصلی خلاقیت شعری، در پهنه زبان فارسی عصر مؤلف، کجاها بوده است؟ برای نمونه در یک نگاه شتابزده که من کردم متوجه شدم که در عصر صفویه، به استناد این کتاب، ده شهر اصلی شاعر خیز و شاعر پرور در سراسر قلمرو زبان فارسی عبارت‌اند از: اول: اصفهان، با چهل و پنج شاعر دوم: شیراز، با چهل و سه شاعر سوم: تبریز، با چهل و دو شاعر چهارم: بخارا، با سی و نه شاعر پنجم: کاشان، با سی و هشت شاعر ششم: یزد، با بیست و پنج شاعر هفتم: همدان، با بیست و دو شاعر هشتم: قم، با بیست و یک شاعر نهم: لاهیجان، با هفده شاعر دهم: مشهد، با هفده شاعر، در ردیف لاهیجان*.

ممکن است کسانی در اصالت این آمار، بیش و کم خدشه کنند، ولی تأمل در این اعداد و ارقام نکته‌های بسیاری را بر ما روشن می‌کند. اولین پرسش این است که مشهد، آن هم مشهد عصر صفوی، چرا باید تعداد شاعرانش به اندازه لاهیجان - که شهرکی خرد در شمال ایران است - باشد؟ جستجوی دلایل این امر خود می‌تواند مسایل دیگری را روشن کند، از جمله ناامن بودن مشهد (به علت حملات پیوسته شیانیان) و مهاجرت شاعرانش به هند و ولایات دیگر و یا نپسندیدن نصرآبادی شعر شاعران مشهد آن ایام را. اگر چنین باشد که سلیقه نصرآبادی، شعر شاعران مشهد را نمی‌پسندیده، این می‌تواند نشان دهنده آن باشد که شاعران مشهد در مقابل «تغییر سبک» مقاومت از خود

نشان می‌داده‌اند و از سلیقه رایج در دیگر بلاد، (یعنی مد روز) بویژه سلیقه اهل اصفهان، پیروی نمی‌کرده‌اند. جای یک رساله دکتری بسیار ارزشمند در زمینه «توزیع جغرافیایی نام شاعران بر قلمرو زبان فارسی» همچنان خالی است؛ به این معنی که براساس اسناد موجود از تذکره لباب الالباب و چهار مقاله عروضی و دولتشاه و... تا مجمع الفصحا (که آخرین تذکره وسیع و شامل شاعران فارسی است) کسی بیاید و این نام‌ها را در طول ده قرن بر سر ولایات و شهرها و روستاها تقسیم کند. نخستین دستاورد چنین تحقیقی نشان دادن پهنه بیکران ادب ایران و شعر فارسی است که مصداق «از حلب تا کاشغر میدان سلطان سنج است» خواهد بود. چه تعدادی شاعر کاشغری داریم و چه مقدار شاعر منسوب به نواحی شام و حلب. از اقصای هند تا چین تا روم تا بلاد شام همه جا عرصه خلاقیت زبان فارسی است. دومین دستاورد این تحقیق، همین مساله توزیع جغرافیایی نام‌ها در نسبت با شهرها و روستاهاست. وقتی در ادوار مختلف، تحولات یک شهر یا یک ناحیه را ازین دیدگاه بررسی کنیم خواهیم دانست که چرا در یک دوره (مثلاً عصر صفوی) شاعران بیشتری از این ناحیه برخاسته‌اند و در دوره‌ای دیگر شاعران کمتری. همین کم و زیاد شدن شاعران یک شهر، در ادوار مختلف، خود می‌تواند ما را به مسائل ژرف‌تری در عرصه تحولات فرهنگی ایران راهنمون شود.

همین اصفهانی که به استناد نصرآبادی، مرکز درجه اول شعر ایران عصر صفوی است، در تمام قرن سوم و چهارم و پنجم و نیمه اول قرن ششم هم، حتی یک شاعر گمنام ندارد و در حقیقت با ظهور جمال‌الدین اصفهانی و نسل اوست که شعر اصفهان شروع به تجلی می‌کند. همین شیرازی که درین آمار دومین شهر شعر خیز است تا ظهور سعدی، در قرن هفتم

تذکره نصرآبادی

ادبی ایران عرضه نموده است و کاری که اگر نشده بود، چه بسا دیرتر محققان به ارزش‌های این تذکره جامع پی می‌بردند. کما اینکه سالهاست دیدن چاپ آراسته و پیراسته «مدینه الادب» عبرت‌ناثینی، آرزوی بسیاری از اهل پژوهش و ادب است و هنوز صاحب همتی به چاپ آن دست نیازیده است.

چنانکه از فحوای دیباچه تذکره نصرآبادی آشکار می‌شود، این تذکره را می‌توان از منابع دست اول داشت که به غیر از چند شرح حال که از «خلاصة الاشعار» و «عرفات العاشقین» تقی‌الدین اوحدی، بهره گرفته است، مابقی را یا از خود شاعران گرفته یا از دیوان آنها گلچین کرده است و بنابر جامعیتی که دارد خود منبع بسیاری از تذکرة‌های سده‌های ۱۲ ق تاکنون بوده است، که مشهورترین آنان: ریاض‌الشعرا، سفینه خوشگو، مخزن‌الغریب و سرو آزاد است.

نقدنویسان و تحلیل‌گران ادب پارسی در بیان اهمیت و ارزش این تذکره موارد فراوانی را یادآور شده‌اند که به چند نکته برجسته آن اشاره می‌شود:

۱- بازنمایی است از اوضاع و احوال تاریخی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی عصر صفوی.

۲- دانشنامه‌ای است از نام و نشان و اشعار نزدیک به هزار سخنور عهد صفوی، اعم از شعرای محلی ایران و حتی توران و شبه قاره هند و آسیای مرکزی و میانه.

۳- فرهنگی فراگیر است از نام هنرمندان و مشاغل عصر صفوی.

۴- تاریخ سیاسی اجتماعی و فرهنگی اصفهان به ویژه نام‌آوران آن در عصر صفوی است.

متن کتاب با مقدمه نصرآبادی در چگونگی و غرض از تدوین تذکره آغاز می‌شود و تا صفحه ۸۳۳ ادامه دارد. کوشنده تلاش نموده است در خلال این ۸۰۰ صفحه و با مدد جستن از ذوق و همفکری دوستان خود متنی پیراسته و آراسته و علمی که هم به زبان مؤلف نزدیک

باشد و هم نشانی از تصرف کاتبان در آن نباشد به پیشگاه خوانندگان عرضه دارد و با اینکه نسخه‌ی وزیر را اساس کار خود قرار داده، با این وجود چنانچه در دیگر نسخه‌ها متن یا واژه‌ای را مناسب‌تر یافته، آن را در متن جایگزین نموده است. گویای این سخن پاورقی‌های متن کتاب است که نشان از ذوق و شوق کوشنده و دیگر یاوران وی می‌دهد و چنانکه روشن است هیچ نکته‌ای را فرونگذاشته و چاپی آراسته، دشنشین و دلپذیر را فراهم آورده است.

تصحیح حاضر به غیر از محاسن و مزایای فراوانی که دارد و در جای خود بدان اشاره شده و خواهد شد بزرگترین کاستی آن در فقدان بخش یادداشت‌ها و تعلیقات است که بعداً بدان مفصلاً پرداخته می‌شود. نکته دیگر آنکه چنانکه روشن است، هدف، چاپ تذکره نصرآبادی بوده است، اما چاپ بخش‌هایی از دیگر آثار نصرآبادی، همچون گلشن خیال، گل رعنا، منشآت، مکتوبات و... برای آشنایی خواننده با نمونه‌های دیگری از نثر او بسیار سودمند خواهد بود، چنانچه آقای ناجی هم در چاپ خود به چنین کاری مبادرت نموده است.

بخش پایانی کتاب شامل فهرست‌های ۱۵ گانه‌ای است که به ترتیب زیر تدوین و سامان یافته است: اعلام اشخاص / شاعران / تخلص‌های شاعران / شاعران دو تخلص / فهرست پراکندگی شاعران از نظر جغرافیایی / فهرست شعری که زادگاه آنها معلوم نیست / فهرست کتاب‌ها و رساله‌ها / فهرست قبایل و طوایف / فهرست مشاغل و مناصب / فهرست حوادث و وقایع و بیماری‌ها / فهرست اشعار به زبان محلی / فهرست لغات و ترکیبات / فهرست ضرب‌المثل‌ها و حکمت‌ها / فهرست عمومی نسخه بدل‌ها.

متأسفانه فهرست این فهرست‌ها در آغاز کتاب و در فهرست مندرجات نیامده است. بی‌گمان تهیه چنین فهرستی نه تنها حوصله زیادی می‌طلبد بلکه زمان

زیادی را نیز به خود اختصاص داده است. شاید نیمی از زمانی که کتاب در دست تدوین و پیرایش بوده، صرف آرایش و پردازش چنین فهرستی شده است. از نقاط قوت این تصحیح، تهیه این فهرست به ویژه فهرست‌های زیر بوده که بسیار سودمند و بی‌گزافه ابتکاری است:

فهرست حوادث و وقایع و بیماری‌ها (ص ۹۳۷-۹۳۱) فهرست اشعار به زبان محلی (۹۴۰-۹۳۹) فهرست لغات و ترکیبات (۹۸۲-۹۴۱) فهرست ضرب‌المثل‌ها (۱۰۰-۹۸۳) و فهرست عمومی نسخه بدل‌ها که بسیار کامل و جامع و خوب است. شاید بتوان دو فهرست: «شاعرانی که شرح حال آنها در تذکره آمده است» و «تخلص‌های شاعران» را تکراری دانست و می‌شد هر دو را در یک فهرست آورد.

اما به رغم دقت و حوصله فراوانی که در تدوین این فهرست‌ها به کار رفته و حتماً چندین سال وقت صرف آن شده است، باز کاستی‌ها و نکاتی به چشم می‌آید که به ذکر نمونه‌هایی از آن بر پایه فهرست‌های مشابه تذکره نصرآبادی تصحیح آقای محسن ناجی نصرآبادی و دیگر منابع فقط در حرف الف بسنده می‌شود: (البته در مقام مقایسه باید گفت که در مجموع به غیر از فهرست‌های خاص، در زمینه فهرست‌های مشترک، می‌توان با قاطعیت گفت که مدخل‌های فهرست‌های تصحیح آقای احمد مدقق یزدی، برتری چشمگیری نسبت به تصحیح آقای ناجی نصرآبادی دارد).

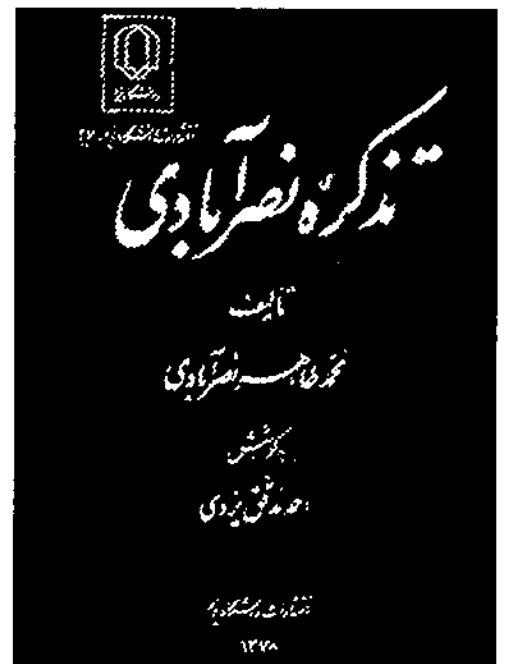
۱- ذیل تخلص شاعران، تخلص‌های زیر دیده نمی‌شود: اوزن، ایما و...

۲- ذیل پراکندگی شاعران از نظر جغرافیایی نام شهرها و ولایات زیر دیده نمی‌شود: آذربایجان، آران، آرتیمان، ایزدخواست... نیز اسدآباد باید بعد از استرآباد باشد، به جای عبدالعظیم باید نام «ری» می‌آمد و بدخشان درست‌تر از بدخش است...

تألیف محمد طاهر نصرآبادی

به کوشش احمد مدقق یزدی

انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول، ۱۳۷۹



۱- تذکره نصرآبادی: محمدطاهر نصرآبادی، به کوشش: احمد مدقق یزدی، یزد: دانشگاه یزد، ۱۳۷۹، وزیری، ۱۰۱۲ ص.

۲- تذکره نصرآبادی: محمدطاهر نصرآبادی، به کوشش: محسن ناجی نصرآبادی، تهران: اساطیر، ۱۳۷۸، وزیری، ۲ جلد، ۱۳۱۰ ص.

* * *

یکی از انواع تذکره‌های پارسی، تذکره‌های عصری است که تنها آثار و احوال شعرای هم‌زمان صاحب تذکره در آن می‌آید و یکی از تذکره‌های عصری سودمند، بی‌گمان تذکره نصرآبادی است. به جرات می‌توان گفت: تذکره نصرآبادی از اعظام تذکره‌های شعرای فارسی و محمدطاهر نصرآبادی از اکابر تذکره‌نویسان ادب پارسی است و این مهم به دو دلیل میسر شده است:

نخست: سخت‌کوشی، پیگیری و دلبستگی نصرآبادی برای سامان دادن تذکره‌ای جامع و همه‌نگر، دوم: حسن‌گزینش، وسواس و نکته‌سنجی گردآورنده در گزینش اشعار و گردآوردن بیشترین و درست‌ترین آگاهی‌ها درباره شاعران.

نصرآبادی همچون دیگر نویسندگان نامور زمان خود، جامع علوم ادبی، لغوی، دیوانی و علمی عصر خود بوده است که در دوران طلایی تاریخ و فرهنگ اصفهان در آن سامان پرورش یافته است.

گردآوردن چنین مجموعه‌ی سترگی که دربردارنده شرح حال و اشعار صدها سخنور از گوشه و کنار ایران باشد، حتی با سنجش معیارهای امروزی که ارتباطات آسان‌تر و مآخذ فراوان‌تر است، کاری بس دشوار می‌نماید، و بی‌گمان اگر همت این دانشمند نبود، تاریخ

و ادب ایران به ویژه در عصر صفوی، حلقه‌ای مفقوده و بی‌گرافه بدون جایگزین داشت... چونان که استاد گرنامه‌ی دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی نیز بر این باور است.

«این کتاب که یکی از مراجع بسیار مهم تاریخ اجتماعی، فرهنگی، هنری و ادبی ایران عصر صفوی است، همواره به عنوان سندی معتبر در قلمرو اینگونه مطالعات، مورد استفاده محققان ایرانی و خاورشناسان جهان بوده است.»^۱

در اهمیت این تذکره همین بس که سرگذشت و نمونه اشعار نزدیک به هزار سخنور پارسی زبان را در بر دارد و از این رو می‌توان جامع‌ترین و سودمندترین تذکره پارسی نامش نهاد. وی گردآوری تذکره را از سال ۱۰۷۷ ق آغاز کرده و ظاهراً تا سال ۱۰۹۰ ق به این کار مشغول بوده است (با فرض این که تواریخ ۱۱۱۰ تا ۱۱۱۵ ق مندرج در نسخه خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، الحاقی است). نصرآبادی با پشتکاری مثال زدنی و پس از تلاش‌های چندین ساله و با روش نوین، تذکره را در یک دیباچه، پنج صف و دو دفعه سامان داده است.

نصرآبادی به غیر از تذکره، کتاب‌های دیگری نیز داشته که نشان از ذوق و استعداد این دانشی مرد عصر صفوی می‌دهد که هم شاعری نکته‌بین و هم ادیبی نکته‌پرداز بوده است. مشهورترین آثار وی عبارتند از: «گل رعنا»، «گلشن آرا»، «گلشن خیال»، «مثنوی»، «مکتوبات»، «منتخباتی از «دیوان صائب»، «شاهنامه فردوسی» و «مثنوی مولوی» و «منشآت».

اکنون و پس از این پیش‌درآمد ناگزیر، نخست به نقد و بررسی تذکره نصرآبادی می‌پردازیم که به کوشش آقای احمد مدقق یزدی چاپ شده است.

کتاب پس از پیشگفتار و ادای دین، یادداشتی کوتاه به خامه استاد دکتر شفیعی کدکنی زینت بخش خود دارد. سپس دیباچه با «گفتاری کوتاه درباره فرهنگ و

ادب عصر صفوی» آغاز می‌شود و پس از آن به ترتیب مباحث زیر آمده است:

تذکره نصرآبادی و اهمیت آن / نسخه‌های تذکره نصرآبادی / منابع و مآخذ تذکره نصرآبادی / تذکره نصرآبادی از دیدگاه نقد ادبی / ارزش‌های تذکره نصرآبادی / زندگینامه محمدطاهر نصرآبادی / ذیل تذکره نصرآبادی / آثار محمدطاهر نصرآبادی / معرفی نسخه‌ها و مزیت چاپ حاضر و روش تصحیح / کتابشناسی محمدطاهر نصرآبادی.

کوشنده در این دیباچه ۷۵ صفحه‌ای انصافاً نکته‌ای را فرو نگذاشته و تا آنجا که در توانش بوده، تقریباً کلیه منابع و متون ادبی و تاریخی عصر صفوی را از نظر گذرانده و برای تکمیل شرح حال نصرآبادی و دیگر مباحث تمامی منابع ممکن را دیده و سنجیده است، و تنها در بحث نخست: «گفتاری کوتاه...» به ناگزیر و به اختصار برگزار کرده است و گرنه عصر صفوی را با این کوتاه‌گفتار نمی‌توان شناساند.

چنانکه فهرست مآخذ گواهی می‌دهد، کوشنده به منابع فراوانی دسترسی داشته اما با نکته‌سنجی آنها را گزیده و پرداخت کرده و در دسترس خواننده نهاده است. خواننده در این دیباچه به نکات و دقایقی آگاه می‌شود که بدان اشاره می‌گردد:

۱- نسخه اساسی، نسخه خطی کتابخانه وزیری یزد بوده که به تصریح بسیاری از پژوهشگران، بهترین و جامع‌ترین نسخه موجود تذکره است که به امضا و تأیید مؤلف کتاب رسیده است و با سه نسخه: ملک، دانشگاه تهران (تربیت) و دیوان هند مقابله شده است.

۲- تذکره نصرآبادی، علی‌رغم جامعیت خود، بدون اشتباه نیست که به موارد فراوانی از آن در دیباچه (ص هفده - هجده) اشاره شده است.

۳- نخستین بار زنده‌یاد حسن وحید دستگردی (در سال ۱۳۱۷^۲) رخ از چهره این عروس هزار نقش گشوده است. و با پشتکاری درخور آن را به جامعه فرهنگی و

حسین مسرت

دو تصحیح از تذکره نصرآبادی

گفته است:

به سقفش نه تصویر کار فرنگ

میسیح از غیرت تهی کرده قالب

آقای ناجی آن را [نه = ۹] مشکول کرده‌اند در صورتی که همان [نه] علامت نفی درست است تا هم وزن شعر (بحر متقارب) محفوظ بماند و هم مقصود شاعر که می‌خواهد بگوید: آن نقش‌های روی سقف، تصویر کار فرنگ نیست، بلکه حضرت مسیح از فرط شگفتی بیهوش شده است و قالب تهی کرده. ضمناً در متن چاپ مدقق «ز غیرت» که درستی متن مدقق جای تردید نیست (صفحه ۵۸۹) ضمناً در چاپ آقای نصرآبادی نسخه بدلی هم اصلاً داده نشده است. بر روی هم آقای نصرآبادی در ضبط نسخه بدل‌ها توجه چندانی مبذول نداشته‌اند.

حق این است که هر دو مصحح کوشا در احیاء نصرآبادی زحمت بسیار کشیده‌اند و سعی هر دو تن مشکور است. داوری نهایی در باب امتیازات هر یک از این دو چاپ به حوصله محققان در آینده بستگی خواهد داشت.

پانوش:

* از آنجا که در تعیین مصداق «نسبت» ممکن است سلیقه‌ها یکسان نباشد، این آمار ممکن است در ارقامی که دارد تفاوت حاصل کند. مثلاً در فهرست آقای ناجی نصرآبادی نسبت انتساب شاعران به این ده شعر چنین است: اصفهان ۱۴۹، شیراز ۶۳، تبریز ۵۷، کاشان ۴۷، بخارا ۲۸، قم ۲۲، یزد ۳۰، مشهد ۲۸، همدان ۲۶، لاهیجان ۲۲ ولی شهرهای اصلی همچنان در ردیف خود قرار دارند: اصفهان و شیراز و تبریز ولی کاشان و بخارا جایگاهشان عوض می‌شود و نیز جای قم و یزد و جای مشهد و همدان.

شده است و خواننده با یک نگاه می‌تواند شعر مورد نظرش را پیدا کند و این فایده بسیار بزرگی است و امتیازی است که چاپ آقای ناجی نسبت به چاپ آقای مدقق دارد و نیز ضمایمی که از آقای نصرآبادی همراه چاپ آقای ناجی آمده است ارزشمند است، از قبیل «گلشن خیال» و «گل رعنا» و چند عدد از منشآت او. اینها همه بجا، اما در عوض تنوع فهرست‌ها و دقت در تهیه متن و استفاده درست و علمی از مقایسه نسخه‌ها و آوردن اختلافات نسخه‌ها در پای صفحه، در چاپ آقای مدقق بسی دقیق‌تر و عملی‌تر است. از یک نگاه تصادفی که من در بعضی صفحات داشتم متوجه نقص‌هایی در چاپ آقای ناجی نصرآبادی شدم که ممکن است فقط همین موارد باشد و می‌تواند در سراسر کتاب مصادیق بیشتری داشته باشد، مثلاً در صفحه ۴۱۴ در قرائت این دو بیت:

بسکه جهان تیرگی اندود شد

آب در آینه گل آلود شد

تخم درین خاک می‌فشان دلیر

دانه به دهقان کشد از خوشه تیر

که برای حفظ عروض شعر، باید «می‌فشان» ضبط می‌شد که معنای هم نهی است (یا به قول امروزی‌ها امر منفی) ولی در ضبط آقای ناجی «می‌فشان» هم وزن شعر را خراب کرده و هم معنی آن را تبدیل به عکس کرده است که در چاپ مدقق صفحه ۴۴۳ به صورت درست نقل شده است. یا این عبارت در صفحه ۳۶۲: «غزل از میرعین علی مسموع نشده بود. این دو بیت را به خط میرشوقی به اسم او دیده شد» که در چاپ مدقق صورت درست آن آمده است، بدون «را» (صفحه ۳۸۳) یا در صفحه ۵۴۷ مشکول کردن کلمه [نه] هم وزن را خراب کرده است و هم معنی را. شاعر در توصیف عمارتی که در سقف آن نقاشی به سبک فرنگیان داشته

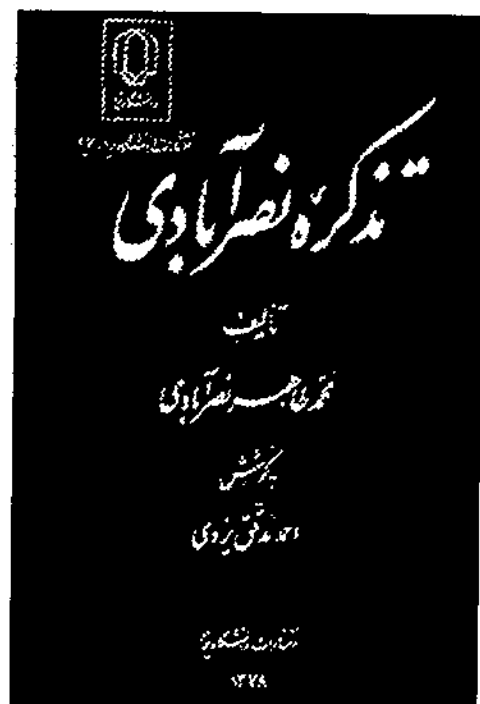
حتی یک شاعر درجه پنج گمنام هم ندارد، یعنی در طول مدتی که رودکی و فردوسی و منوچهری و فرخی و ناصرخسرو و مسعود سعد و سنایی و خیام به شاعری پرداخته‌اند، از اصفهان و شیراز، اولین و دومین مهد شعر و ادب عصر صفوی، حتی یک شاعر هم نداریم.

پاسخ دادن به این پرسشها هزاران نکته باریک‌تر از موی را در تاریخ فرهنگ ما مطرح خواهد کرد و محققان به حل آن مشکلات و یافتن پاسخهای علمی برای آن خواهند کوشید. مطرح کردن پرسش معقول، کم‌تر از یافتن پاسخ برای آن نیست.

بگذریم کمترین بهره‌ای که ازین گونه فهراس، محققان خواهند داشت این گونه فواید علمی و فرهنگی است.

درین چاپ، از صفحه ۸۳۳ تا ۱۰۱۲ به فهراس گوناگون اختصاص یافته و این فهرست‌ها عبارت‌اند از: فهرست اعلام رجال، فهرست اماکن، فهرست کتاب‌ها، فهرست تخلصهای شاعران، فهرست شاعران دو تخلصی، فهرست پراکندگی شاعران از نظر جغرافیایی، فهرست شعری که زادگاه آنها معلوم نیست، فهرست قبایل و طوایف و فهرست مشاغل و مناصب و فهرست حوادث و وقایع مهم و بیماری‌های رایج و فهرست اشعار به زبان‌های محلی و فهرست لغات و ترکیبات و فهرست ضرب‌المثل‌ها و حکمت‌ها و فهرست عمومی نسخه بدل‌ها.

هم زمان با نشر این چاپ، باید یادآور شوم که چاپ بسیار خوب دیگری هم از نصرآبادی انتشار یافته است به همت آقای محسن ناجی نصرآبادی (انتشارات اساطیر، تهران ۱۳۷۸ در دو جلد ۱۳۱۰ صفحه + یک صد و هفت) چاپ آقای ناجی نیز از امتیازات بسیار مهمی برخوردار است. بسیاری فهراس این دو چاپ به هم نزدیک است ولی در چاپ آقای ناجی نصرآبادی فهرستی از تمام شعرهای موجود در این کتاب نیز فراهم



تألیف محمد طاهر نصرآبادی

به کوشش احمد مدقق یزدی

انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول، ۱۳۷۹

۳- ذیل نام برخی شهرها به نام شعرای آن محل برنمی‌خوریم: (برقو: میرغیاث‌الدین و هادی میرزا، اردبیل: میرزا کافای و محمدکاظم بزرگ، و اردستان: افضل اردستانی...)

۴- در فهرست کتاب‌ها و رساله‌ها، نام‌های زیر دیده نمی‌شود:

بحرالقواید، تذکرة الشعرا (میر تقی کاشی)، خسرو شیرین (میرزا جعفر) سوانح محاصره قلعه و...

۵- در فهرست اماکن و نواحی، کاستی‌های زیر دیده می‌شود:

آقاجر، اله آباد، ادرکیو، اروس، ازویرقه‌پایه، استیر سبزو، امامزاده قیس علی، امامزاده میرمحمد، ایروان، ایزدخواست...

۶- فهرست قبایل و طوایف کاستی بسیار دارد. مثلاً: اتراک، اتراک بخارا، اتراک سلجوقی، ارامنه، افغان، امامیه و اوزبک...

۷- در فهرست مشاغل و مناصب کاستی‌های زیر دیده می‌شود:

ادونچی‌باشی، اطبا، بخشیان، بُندار، بنکدار و...

۸- در فهرست لغات و ترکیبات علی‌رغم جامعیتی که نسبت به چاپ ناجی دارد، برخی کاستی‌ها دیده می‌شود، مثلاً: آب انبار، آتشک جهنم، آدمی صفت، ابیات آبدار، ابیات بی‌نسبت، ابیات بلند، اجاره برف، ارباب التماویل، اسب جهانیدن، اسرار مخفی، اصول اوفر، اصول روانی، اصول سماعی، افشان نقره، افیون، الیجه، اواسط الناس و اویماتی...

۹- تذکرة فاقد فهرست ابیات است.

«تصحیح ناجی نصرآبادی»

اکنون می‌پردازیم به تذکرة نصرآبادی تصحیح آقای محسن ناجی نصرآبادی و به مزایا و کاستی‌های آن اشاره می‌شود:

کتاب پس از فهرست تفصیلی دراز دامن که بسیار راهگشا و کارگشاست، مقدمه‌ای بسیار کوتاه به قلم مصحح در توضیح تذکرة دارد (که کاش به جای آن مقاله‌ای در اهمیت تذکرة‌ها می‌آمد). پس از آن به ترتیب مباحث زیر آمده است:

نصرآبادی و خاندان او / آثار و نگاشته‌های نصرآبادی / ویژگی‌ها و امتیازات تذکرة / مأخذ و منابع نصرآبادی در نگاشتن تذکرة / نسخه‌های خطی تذکرة. کوشنده در این دیباچه ۱۰۷ صفحه‌ای به فراخور مباحث، به نکات و مواردی اشاره کرده است که خواننده

را هرچه بهتر به جایگاه و پایگاه نصرآبادی و تذکرة او در بین دیگر کتب و در عرصه ادب فارسی آشنا می‌کند.

نگرشی گذرا بر مباحث کتاب ما را با نکات زیر آگاه می‌کند:

الف - نصرآبادی و خاندان او: برپایه متن تذکرة و چند منبع دیگر، خواننده با خانواده‌اش و نیز ویژگی‌های فکری و روحیات اخلاقی، اجتماعی و فلسفی آشنا می‌شود.

ب - آثار و نگاشته‌های نصرآبادی: کوشنده با تحقیقی جامع که در فهرست‌های نسخه‌های خطی نموده است، به آثار فراوانی از نصرآبادی برخورده است که با توضیحاتی مختصر به عرض خوانندگان رسانده است.

پ - ویژگی‌ها و امتیازات تذکرة: آقای ناجی در ده مبحث زیر، این بخش سودمند و گسترده را در چهل صفحه سامان داده است:

جغرافیای تاریخی و شهری / یادکرد مناصب اداری و دولتی / مشاغل (شهر آشوب) / خطاطان و اصطلاحات ایشان / اساتید و دانشمندان در تذکرة / درویشان و پسندهای اجتماعی ایشان / نقد ادبی و اصطلاحات آن / موسیقی و اصطلاحات آن / طنز و مزاح در آن دوره / معما، لغز و ماده تاریخ و فواید آن / آگاهی‌های دیگر / اطلاعات کتابداری و نسخه‌شناسی / لغات، ترکیبات و اصطلاحات کمیاب.

ت - مأخذ و منابع نصرآبادی: که به اعتقاد کوشنده، شامل شنیده‌های مستقیم، درخواست شعر از شاعران، توجه به دیوان و گزینش اشعار آنها، مجموعه‌ها و نقل قول‌هاست.

ث - نسخه‌های خطی تذکرة - کوشنده، تذکرة را بر مبنای سه نسخه وزیری (نسخه اساس و پایه)، نسخه دانشگاه تهران (تربیت) و مجلس شورای اسلامی سامان داده است و برای بهره‌وری از نسخه خطی ملک، از چاپ وحید بهره برده است و چنانچه اشاره خواهد شد از دهها نسخه دیگر این تذکرة بی‌خبر بوده است.

متن تذکرة از صفحه ۱ آغاز شده و تا ص ۱۷۹۲ ادامه دارد و چنانکه روشن است هرچند کوشنده نسخه خطی وزیری یزد را اساس قرار داده، اما در مواردی اندک که متن دو نسخه دیگر را بهتر یافته به جایگزینی آن در متن اصلی مبادرت کرده است.

پس از آن ذیل تذکرة الشعرا نصرآبادی که شرح

حال و اشعار ۱۶ شاعر کهکیلویه‌ای را دارد به نقل از نسخه خطی دانشگاه تهران درج شده است.

بخش بسیار سودمند کتاب، چاپ دیگر آثار نصرآبادی شامل گلشن خیال، گل رعنا، منشآت، اشعار پراکنده و مرآت‌الجمال است که با توضیحی در معرفی نسخه‌های آن و چند و چون دستیابی بدان آغاز می‌شود و از مزایای این تصحیح است.

چاپ دو مقاله از ایرج افشار با عناوین: اطلاعات کتابداری و نسخه‌شناسی و چند لغت و ترکیب و تعبیر و اصطلاح کمیاب در تذکرة نصرآبادی دیگر اقدام نویسنده است.

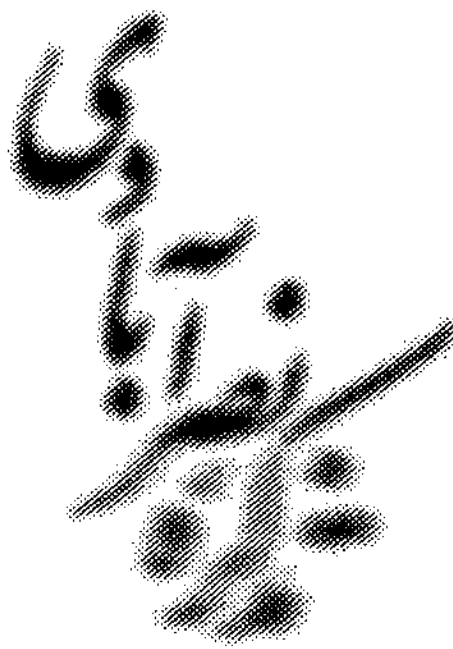
پایان بخش این متن، درج یادداشت‌های بسیار کوتاهی از متن تذکرة است که در این باره اشاره خواهد شد. (ص ۹۰۱ تا ۹۱۴)

پایان بخش کتاب (ص ۹۱۵ تا ۱۳۱۰)، چاپ فهرست‌های ۱۲ گانه زیر است که به غیر از برخی فهرست‌های خاص که در نوع خود بسیار پرزحمت است، در مقایسه با تصحیح آقای احمد مدقق کاستی‌ها و افزونی‌هایی دارد که اگر فهرست‌های مشترک دو تصحیح را می‌شد در هم ادغام کرد، می‌توان گفت فهرست‌های بسیار کامل و رسایی هستند. فهرست‌ها به قرار زیر است:

نام کسان / نام شعرا بر مبنای جای‌ها / تخلص‌ها / نام کتاب‌ها / ابیات و مصراع‌ها / جای‌ها / طایفه‌ها و فرقه‌ها / مشاغل و مناصب / ماده تاریخ‌ها / الغاز / معنیات / لغات و ترکیبات. که فهرست‌های: ابیات و مصراع‌ها، جای‌ها، ماده تاریخ‌ها، الغاز، و معنیات، خاص این تصحیح است.

کاستی‌های مشترک دو تصحیح

اکنون که به چند و چون و مزایا و کاستی‌های دو تصحیح نامبرده اشارت شد، به نکات و مواردی اشاره



می‌شود که در هر دو تصحیح به چشم می‌خورد و با رفع آن می‌توان به تصحیحی آرمانی و بسامان از این تذکره دست یافت.

اگر مصححین محترم به اشتباهاتی که روانشادان دکتر ذبیح‌الله صفا و احمد گلچین معانی در کتاب‌های: تاریخ ادبیات در ایران، تاریخ تذکره‌های فارسی و کاروان هند و نیز مواردی که آقای دکتر سیدعلیرضا نقوی در کتاب تذکره‌نویسی فارسی در هند و پاکستان یادآور شده‌اند، نیم‌نگاهی می‌انداختند، می‌توانستند با اطمینان بیشتر و بهتری گزینه درست را از این نسخه‌ها برگزینند و اگر در این میان نگاهی هم به دیگر تذکره‌های هم‌عصر نصرآبادی می‌انداختند، می‌توانستند از این رهگذر به اطلاعات درست‌تر و کامل‌تری دست یابند.

مثلاً دکتر نقوی در کتاب تذکره‌نویسی فارسی یادآور می‌شود که خوشگو در سقیفه خود، ذیل شرح حال برخی شعرا همچون: طاهر حکیم سعید، میرکفری، علی دانش جاوید، حسین آشوب، سیدمرتضی رضی و [قدسی مشهدی] اشتباهات نصرآبادی را گوشزد کرده است. یا زنده‌یاد گلچین معانی در دوره دوجلدی کاروان هند، ذیل الهی شیرازی (حکیم صدرالدین شیرازی) می‌نویسد: «در تذکره نصرآبادی نیز نام صحیح او در حاشیه و نام غلط (ضیاءالدین) در متن آمده و او را کاشانی تصور کرده است.» (ج ۱: ۹۴)

همو ذیل بزمی، اشاره به این دارد که نصرآبادی سه بیت از غزل وی را اشتباهاً به نام مخفی رشتی ثبت کرده است (ج ۱: ۱۶۷) و ذیل حسعلی یزدی توضیح داده که نام وی در تذکره اشتباهاً حسینعلی آمده است. و آقای مدقق نیز با آنکه در پاورقی به نقل از نسخه‌های ملک و هند نام درست وی را حسعلی آورده، اما آن را به متن وارد نکرده است. (ص ۲۲۹) در جای دیگر اشاره به اشتباه نصرآبادی در شرح حال دبیری کاشانی دارد. (ج ۱: ۴۲۰) و در جای دیگر سخن از آمیخته شدن ترجمه و شعر ذهنی یزدی و کاشی به وسیله نصرآبادی دارد (ج ۱: ۴۲۹) و الخ...

همچنین است بیان این اشتباهات به وسیله زنده‌یاد گلچین معانی در حواشی تذکره میخانه از جمله ذیل شرح اسیری (ص ۳۱۷)، محمد مؤمن عزتی (ص ۶۴۱)، طالب آملی (ص ۸۲۴)، شرمی (ص ۳۱۷) و نیز اشارات زنده‌یاد دکتر صفا در تاریخ ادبیات ایران که به عنوان نمونه ذیل طالب آملی می‌آورد، که نصرآبادی در

یک جا ابوطالب کلیم را به جای طالب آملی نشانده است، یا ذیل فیاض لاهیجی می‌نویسد: «دیوانش را نصرآبادی به اشتباه دوازده هزار بیت نوشته است.» (ج ۵: ۱۳۳۰) و یا در شرح سرخوش کشمیری می‌آورد: «وی برخلاف قول نصرآبادی، لاهوری نیست.» (ج ۵: ۱۳۳۷) آقای محمد مدقق با آنکه در دیباچه خود (ص هفده - هجده) به نمونه‌هایی از این اشتباهات به نقل از دکتر صفا و دیگران اقدام کرده است، اما نه در متن و نه در تعلیقات آن را توضیح نداده است.

تصحیح‌های نامبرده به غیر از محاسن و مزایای فراوانی که دارند و در جای خود بدان اشاره شد، بزرگترین کاستی آنها در فقدان بخش یادداشت‌ها و تعلیقات است. (در تصحیح ناجی تنها چند مورد آمده است) که اگر به چنین کاری مبادرت می‌شد، می‌توانستیم تصحیح‌های حاضر را در حد دانشنامه کاملی از تاریخ، فرهنگ و ادب عصر صفوی قلمداد کنیم. بدین ترتیب که کوشندگان با افزودن دو بخش زیر می‌توانستند به چنین مهمی دست یابند:

۱- تعلیقات شعرای متن: شامل آگاهی‌های تکمیلی که در دیگر تذکره‌ها و کتاب‌های ادبی موجود است و به ناگزیر از دسترس نصرآبادی دور بوده است، به ویژه این کار در بحث شعرای «مجهول المکان» کاری پس پسندیده بود.

۲- تعلیقات اعلام متن: شامل افزودن اطلاعات تاریخی درباره هر کدام از اشخاص و مکان‌هایی که نامشان در این تذکره آمده است.

پرواضح است انجام چنین کاری، زمانی حداقل دو ساله را می‌طلبد که بی‌گمان چاپ این تذکره را به چند سال آینده موکول می‌کرد. دیگر آنکه انجام چنان کاری در حد ذیلی بر تذکره نصرآبادی خواهد بود، در کتابی و جلدی مستقل. چنانکه نگارنده این سطور اخیراً و از خلال فهرست‌های نسخه‌های خطی ایران و جهان و نیز اطلاعات شفاهی بررسی نموده است، ۲۴ نسخه خطی از این تذکره وجود دارد که قدیمی‌ترین آن متعلق به کتابخانه ملی پاریس و به تاریخ ۱۰۸۲ ق است.^۳

دیگر نسخه‌ها به ترتیب زمانی، متعلق به کتابخانه‌های زیر است:^۴

مجلس شورای اسلامی، وزیری یزد، ملی تهران، موزه بریتانیا، دانشگاه تهران، لیدریان، خدابخش هند، ادنبرگ، برلین، بادلیان، ملک تهران، مجلس شورای اسلامی (نسخه دوم) موزه بریتانیا (نسخه دوم)، موزه

ملی پاکستان، کلکسیون آسیایی در بنگال کلکته، دیوان هند، موزه سالار جنگ، مولانا آزاد هند، پادشاهان اود، بانکی پور، شخصی تاجمیر ریاحی در اصفهان، شخصی ادیب برومند در تهران و آستان قدس رضوی. کوشندگان نه تنها از تمامی این نسخه‌ها بهره نبرده‌اند، بلکه در معرفی نسخه‌ها هم بدان اشاره نکرده‌اند.

در بخش شعرای که زادگاه آنان روشن نیست، کوشندگان می‌توانستند با رجوع به رایج‌ترین فرهنگ شعرا، یعنی فرهنگ سخنوران خیام‌پور، به زادگاه آنان پی ببرند، هرچند ذیل شرح آنها در متن تذکره نصرآبادی هم تا اندازه‌ای می‌شد به چنین موضوعی دست یافت. به عنوان نمونه زادگاه چند شاعر ذیل، با کمک همان فرهنگ شناخته می‌شود:

ابراهیم ادهم [بلخی]، اسکندر بیگ منشی [ترکمان]، حاتم بیگ [اردوبادی]، حسن واهب [اصفهانی]، حیدرعلی فایض [اردبیلی]، حیدر کلوج [هروری]، خواندمیر [هروری]، ملارکنی [نیشابوری]، سراجا [گلپایگانی]، سگ لوند [قزوینی]، صادق دستغیب [شیرازی]، فارغا [اصفهانی]، قاسم کاهی [کابلی]، کریم [شیرازی]، کلامی [اصفهانی]، لطیف [اصفهانی]، محمد مسعود زرکش [اصفهانی]، مقیم فوجی [نیشابوری] و نصیب رازی [ری].

* * *

در پایان ذکر این نکته بایسته می‌نماید که از چندین سال پیش آقای دکتر سیدمحمد دامادی - استاد دانشگاه تهران - مشغول تصحیح این تذکره برپایه نسخه‌ای متخصر که در اختیارشان بوده است، هستند. ایشان با نگاهی تحلیلی و انتقادی و از دیدگاه ادبی، اجتماعی به تصحیح آن مبادرت کرده است. باشد که هم چشمان به دیدن این چاپ روشن شود و هم آقایان ناجی نصرآبادی و مدقق یزدی با درنگی دوباره به تکمیل مقدمه‌ها و پایانه‌ها و فهرست‌های خود اقدام کنند.

- ۱- تذکره نصرآبادی، چاپ احمد مدقق، دیباچه.
- ۲- چاپ وحید دستگردی براساس دو نسخه خطی کتابخانه ملک و دانشگاه تهران (تربیت) است.
- ۳- بنگرید به: فهرست کتابخانه ملی پاریس، ج ۲: ۳۲۲-۳۲۱.
- ۴- در این باره بنگرید به مقاله «کتابشناسی محمدطاهر نصرآبادی»: حسین مسرت، مندرج در یادنامه آیت‌الله مرعشی به کوشش محمداسفندیاری، زیرچاپ ۱۳۷۹.

می‌خزد آرام روی دفترم
دستهایم فارغ از افسون شعر

(فروغ / شعر «بعدها»)

چهل و دو سال پیش از این، شادروان دکتر عبدالحسین زرین‌کوب نوشته بود: «اما محقق را هیچ آفتی ازین بدتر نیست که به سرقت و انتحال کار دیگران عادت کند. این انتحالگری نیز خود حاصل شتابکاریست. آن محقق که می‌خواهد در هر زمینه‌ای چیزی بنویسد و در هر مجموعه‌ای مقاله‌هایی به امضاء او نشر یابد تنها راه چاره را در آن می‌بیند که حاصل کار دیگران را غارت کند و به نام خود نماید. در بین محققان امروز ما کسانی هستند که از شتابکاری و شهرت‌جویی، حاصل تحقیق دیگران را به غارت می‌برند و انصاف و امانت آنها تنها همین قدر است که نام آن محقق غارت‌زده را نیز جزء دهها مأخذ دیگر که از همان بیچاره گرفته‌اند ذکر می‌کنند.»^۱ باری، سخن از دردی مشترک است که بسیاری از مؤلفان و محققان زنده و یا درگذشته معاصر از آسیب‌های این غارت‌زدگی درمان نمانده‌اند و این هم نمونه‌ای از آن بیچاران:

شادروان پرویز شاپور (طنزنویس معروف و همسر فروغ فرخزاد) از زمان جدا شدن از فروغ (سال ۱۳۳۳) همه مطالبی را که روزنامه‌ها و مجلات درباره فروغ می‌نوشتند جمع‌آوری می‌کرد: «شاپور می‌گفت که پرونده‌ای درست کرده است از برای فروغ و همه وقایع و حوادث و اخبار راجع به فروغ را در آن پرونده جمع می‌کند تا وقتی که کامیار [فرزند فروغ] به سن رشد و بلوغ رسید آن پرونده را به او بدهد و بگوید: این مادر توست.»^۲ این پرونده در سال ۱۳۶۴ که نگارنده سرگرم نوشتن مقدمه گزیده اشعار فروغ بود^۳ از سوی کامیار شاپور در

اختیارش قرار گرفت تا از میان انبوه مطالب مجلات و روزنامه‌ها، آنچه را که درخور شناخت شعر و زندگانی فروغ است انتخاب کند و در مجموعه‌ای منتشر سازد. این کار به تدریج در فاصله سه سال انجام گرفت و نگارنده افزون بر مطالب مجلات و روزنامه‌ها، بخشهایی از کتابهای مهم ادبیات معاصر را که درباره فروغ بود انتخاب کرد و با ذکر مأخذ همه را در این مجموعه جای داد تا مراجعه کننده در فصل‌های مختلف کتاب همه آنچه را که لازمه شناخت شعر و زندگانی فروغ است بیابد. این مجموعه نام جاودانه زیستن بر خود گرفت و پس از چندین بار رفت و برگشت به وزارت ارشاد، سرانجام در سال ۱۳۷۲ انتشار یافت.

شادروان دکتر زرین‌کوب چهل و دو سال پیش از این نوشته بود: «[این محققان] گاه به سرقت و انتحال تحقیقات دیگران بس نمی‌کنند. از محققان خودمان نیز که اکثرشان زنده‌اند و در بین ما راه می‌روند بسی مطالب که به غارت می‌برند و به نام خود نشر می‌کنند و با این همه چنان این سرقت‌ها را با مهارت می‌پوشند که از دیده ساده‌دلان پنهان می‌ماند و چون مأخذ دست‌اولی را که آن محقق بیچاره بعد از سالها جهد و رنج پیدا کرده است بعین تکرار می‌کنند، ساده‌دلان می‌پندارند که مگر این محقق تازه کار بی هیچ واسطه‌ای به همه آن مأخذ دست داشته است.»^۴

باری، نگارنده با توجه به آنچه از محضر بزرگان ادب فرا گرفته بود چنین می‌پنداشت که: «جستجوی مأخذ و استفاده درست از آنها وقتی ضامن درستی و استواری کار محقق تواند بود که در ذکر آن مأخذ نیز محقق بخل و خست یا بدسگالی و بی‌قیدی به کار نبرد و از هر کسی و هر جایی که مطلبی و نکته‌ای گرفته است به اسم و رسم و بدون روی و ریا آن را آشکارا بازگوید و مطالب و مأخذ دیگران را به خود منسوب ندارد. و حق آن است که محقق با ذکر این اسناد و مأخذ بر اعتبار قول خود می‌افزاید.»^۵ و به این سبب در ذیل همه مطالب و

مقالات کتاب جاودانه زیستن مأخذ آنها را ذکر کرد، اما دیری نگذشت که نخستین آفتهای این کار آشکار شد. گویا آنچه نگارنده از محضر بزرگان آموخته بود خلاف آن در جامعه ادبی جریان داشت، زیرا از زمان انتشار جاودانه زیستن کسانی که از مقالات آن بهره گرفتند به جای ارجاع به کتاب مزبور، به مأخذ ذکر شده در ذیل مقاله ارجاع دادند، آن هم مقالاتی که پیدا کردن آنها در کمتر کتابخانه‌ای امکانپذیر بود و اگر همت و توجه شادروان پرویز شاپور نبود هیچگاه این همه مقاله و مطلب یکجا فراهم نمی‌گشت.

نخستین نشانه‌های این روش در کتاب نگاهی به فروغ فرخزاد^۶ ظاهر شد و نگارنده را متأسف ساخت، زیرا محقق بزرگوار در مواردی که شماره صفحه مأخذ در جاودانه زیستن ذکر نشده بود نتوانسته بود شماره صفحه مطلب نقل شده را ذکر کند.^۷ در موردی دیگر^۸ عنوانی را که نگارنده به خاطرات فروغ داده بود با تصور اینکه در اصل مجله نیز چنین است عیناً آن آورده بودا همین محقق بزرگوار در جایی از کتاب خود آورده است: «فروغ سخنان جالبی در موضوعات مختلف ادبی از جمله شعر دارد که دقیق و تازه است و امید است که روزی در رساله‌ای گردآوری شود!»^۹

نشانه بعدی عدم ذکر دیده‌ها و ارجاع به ندیده‌ها در کتاب زنی تنها (زندگی و هنر فروغ فرخزاد) ظاهر شد. مؤلف کتاب مزبور، سفرنامه فروغ را از روی چاپ دوم جاودانه زیستن (۱۳۷۵) نقل کرده بود. تفاوت چاپ اول و دوم در این بود که صفحه ۱۰۹ چاپ اول به دلایلی حذف شده بود و این حذف در صفحه ۱۲۴ زنی تنها عیناً ظاهر شده است، درحالی که مرحوم طاهباز در مقدمه این کتاب آورده است: «متن ماشین شده این سفرنامه به لطف خانم... در اختیار نگارنده قرار گرفت.»^{۱۰} یعنی نه تنها آن را در کتاب جاودانه زیستن ندیده‌اند بلکه نیازی به مأخذ اصلی یعنی مجله فردوسی نیز نداشته‌اند، زیرا نسخه اصل و اصیل (!) سفرنامه در

فارغ از افسون شعر فروغ

اختیار ایشان قرار گرفته است. اما ای کاش حداقل آثار نشانه گذاری‌ها و شیوه رسم الخط نگارنده را از سفرنامه مزبور محو می‌کردند.

نشانه دیگر این روش در کتاب فروغ: یاغی مغموم آشکار شد. با اینکه مؤلف کتاب مزبور به اصول علمی مقالات تحقیقی واقف است و در چندین مورد نیز کتاب جاودانه زیستن را به عنوان مأخذ خود یاد کرده، اما در مواردی نیز به روش عدم ذکر دیده‌ها و ارجاع به ندیده‌ها روی آورده^{۱۱} و شان علمی نوشته خود را خدشه دار ساخته است. در همین کتاب مؤلف فصلی نگاشته است با عنوان «همانندی فکری هدایت و فروغ»^{۱۲}، با وجود آن که در کتاب جاودانه زیستن دو مقاله با عناوین «آیا تولدی دیگر مولود بوف کور است؟» (از مهدی برهانی) و «فروغ و هدایت» (از صادق همایونی) وجود دارد، اما مؤلف در مأخذ خود از هیچکدام یاد نکرده تا ابتکاری بودن (!) مقاله خود را به اثبات برساند. ممکن است گفته شود که نویسنده کتاب یاغی مغموم از وجود دو مقاله

مزبور بی‌خبر بوده است. در پاسخ باید گفت که در انتهای کتاب مذکور کتابشناسی فروغ قرار گرفته و مشخصات این دو مقاله نیز در آن (صفحات ۱۲۷ و ۱۲۳) آمده است.^{۱۳} همچنانکه گفته شد بخش پایانی کتاب یاغی مغموم به کتابشناسی فروغ اختصاص دارد. در این بخش نیز رفتار مؤلف با مقالات مندرج در جاودانه زیستن چنان است که گویی خود آنها را دیده است. اما عدم هماهنگی در ذکر صفحات کتابشناسی‌ها.^{۱۴} نشان می‌دهد که مؤلف چه اندازه به کتاب جاودانه زیستن وابسته بوده است.

سال ۱۳۷۵ سالی است که براساس قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان (مصوب آذر ۱۳۴۸) مهلت تملک آثار فروغ بوسیله تنها وارث او پایان می‌پذیرد. زیرا «مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می‌شود از تاریخ مرگ پدیدآورنده سی سال است»^{۱۵} از این زمان هجوم ناشران و نامجویان به

اشعار فروغ شروع می‌شود و مجموعه اشعار او به صورت‌های مختلف منتشر می‌گردد. این مصیبتی است که نه تنها بر فروغ روا داشته می‌شود بلکه بزرگانی چون ملک الشعراء بهار، محمد قزوینی، سعید نفیسی و اخیراً بدیع الزمان فروزانفر و دکتر معین نیز مشمول آن شده‌اند. مصیبت واقعی خارج شدن ملک از يد مالک و یا وارثان مالک نیست، بلکه مصیبت آنجاست که چون هیچ نظارتی بر کار ناشران و نامجویان نیست؛ هر یک آثار ارزشمند این شاعران و محققان را به سلیقه و طبع خود به «زیور طبع» می‌آرایند (!) و چنین می‌شود که ناگهان ملک الشعراء بهار در کنار کتاب سبک‌شناسی نثر دارای کتاب سبک‌شناسی نظم و نثر می‌شود! و از اینروست که یکی از مؤلفان روزگار ما از سر درد می‌گوید: «این که گفته‌اند بعد از سی سال چاپ تألیفات آزاد است به این معنی است که این حق جنبه عمومی و ملی می‌یابد. پس حق ملت و مردم است که نسبت به خلاف‌کاری‌های ناشران ایراد کنند و مدعی‌العموم مملکت مکلفاً باید حافظ و ناظر اعمال خلاف رویه باشد. تصور می‌شود در قانون باید به روشنی راه‌های حفظ حقوق مؤلفان قبلی و مجازات نسبت به خلاف‌کاری‌ها تعیین شود. امروز وظیفه محققان و مصححان متون کهن آن است که متن‌های گذشته را به حد ممکن به اصل نوشته مؤلف نزدیک کنند، درحالی که ناشران گستاخ مؤلفات و آثار مؤلفان نزدیک به عهد ما را از اصل خود دور می‌سازند... اگر باید قانون را اصلاح کرد ضرورت دارد به نوعی ناشران را مکلف کنند که رعایت وضع علمی و معنوی تألیف اصلی بشود و تصرفات بیجا نسبت به آن تألیفات نشود»^{۱۶}

باری، ناشران و نامجویانی که در خدمت این گونه ناشران قرار دارند با پایان یافتن مهلت سی ساله، به این تصور رسیدند که نه تنها مالکیت اشعار فروغ پایان یافته بلکه هر کتاب دیگری نیز که درباره او باشد از هر نوع مالکیت مؤلف و مصنف آزاد است. سالی بعد از پایان



بهروز جلالی

این مهلت یادنامه فروغ فرخزاد، زنی تنها منتشر شد که گردآورنده آن نود درصد مقالات این مجموعه را از جاودانه زیستن برگرفته بود و خود نیز چند مقاله بدانها افزوده بود، اما برخلاف دیگران این اندازه همت کرده بود که در فهرست مآخذ خود، نام کتاب نگارنده را در پایان فهرست روزنامه‌ها و مجلات هرگز ندیده بیاورد!^{۱۷}

بعد از این کتاب، نوبت به کتاب پریشادخت شعر رسید. گردآورنده این کتاب که خود نیز چند مقاله درباره شناخت شعر فروغ دارد بجای آنکه در این کتاب از شمع و شناخت خود استفاده کند و راز و رمزهای هنر شاعری فروغ را بازگوید به تجدید چاپ مقالات سی سال پیش خود در این کتاب بسنده کرده، انگاه برای حفظ حجم کتاب به آوردن گزیده اشعار دفترهای پنجگانه شعر فروغ پرداخته است. لیکن چون باز حجم و قطر کتاب به اندازه دلخواه نرسیده به نقل مصاحبه‌ها و برخی نوشته‌های فروغ روی آورده و چون باز حجم و قطر دلخواه به دست نیامده (۱) ۱۵ مقاله از مقالات مندرج در جاودانه زیستن را در انتهای کتاب آورده است. البته هیچ اشاره‌ای به مآخذ خود نکرده و به روش بزرگانی که پیش از این به آنها اشاره شد مآخذی را که نگارنده در انتهای هر مقاله ذکر کرده بود عیناً آورده است! ممکن است گردآورنده پریشادخت شعر بگوید که همه این مقالات را از اصل مجلات نقل کرده و نیازی به جاودانه زیستن نداشته است. در پاسخ این پاسخ مقدر باید گفت که:

(۱) در نقل مآخذ پایان مقالات هیچ‌جا شماره صفحات ذکر نشده، مگر در یک مورد (ص ۲۰۴) که مقاله مزبور از خود گردآورنده بوده است!

(۲) در صفحه ۲۲۵ کتاب پریشادخت شعر، مقاله نقل شده، از دکتر اسماعیل خوبی است؛ اما گردآورنده کتاب مزبور به تبعیت از مآخذ اصلی یعنی کتاب جاودانه زیستن نام نویسنده را نیاورده و حتی در فهرست آغاز کتاب نیز عنوان این مقاله - به سبب بی‌اطلاعی گردآورنده پریشادخت شعر از نام نویسنده آن - ذکر نشده است!

(۳) علاوه بر این در صفحه دوم مقاله مزبور^{۱۸} به کتاب ادوار شعر فارسی ارجاع داده شده که افزوده نگارنده در کتاب جاودانه زیستن بوده و گردآورنده پریشادخت شعر عیناً آن را تکرار کرده است. درحالی که اولاً در اصل مقاله چنین ارجاعی وجود ندارد و ثانیاً گردآورنده مذکور پیشتر درباره این کتاب گفته است: «آدمهایی مثل شفیعی و یا براهنی واقعاً افراد متوسطی هستند که خودشان را مطرح کرده‌اند. آخر دانستن یک مقدار انگلیسی و عربی که نمی‌تواند مسئله را حل بکند.

شما صور خیال^{۱۹} را بخوانید ببینید ایشان در یکی از کلاسهای دانشگاهی خودشان از شاگردان خواسته‌اند تا به شعرا نمره بدهند... آیا واقعاً یک چنین کاری لزومی داشت؟ و تازه آیا این مسئله خودش ضعف معلم دانشگاهی [را] که مدعی حمایت از شعر معاصر نیمایی هم هست بیان نمی‌کند؟»^{۲۰}

بعد از کتاب پریشادخت شعر و رفتار گردآورنده بزرگوار آن با مقالات مندرج در جاودانه زیستن گویا دیگران نیز «باور نمی‌دارند روز داوری»^{۲۱} از اینرو ناگهان کتابی منتشر می‌شود به نام فروغ جاودانه^{۲۲} در ۹۱۰ صفحه که نمونه‌ای اعلای غارتزدگی است. زیرا غارت‌کننده در این زمینه گوی سبقت از دیگران ربوده و دو کتاب دیوان فروغ و جاودانه زیستن را یکجا بدون هیچگونه تغییر یا جابجایی در این کتاب جمع کرده و نشان داده که گردآورنده ممتازی است، زیرا حتی توان نوشتن یک صفحه مقدمه بر این خرمن غارت شده نداشته است!

همزمان با انتشار فروغ جاودانه کتاب دیگری انتشار یافته است به نام جاودانه فروغ.^{۲۳} گردآورنده این کتاب علاوه بر مقالاتی که از جاودانه زیستن برداشت کرده و طبق معمول ذکر ندیده‌ها و عدم ذکر دیده‌ها، مآخذ ذکر شده در جاودانه زیستن را به عنوان مآخذ خود ذکر کرده است. البته برای حفظ حجم کتاب، گزیده‌ای از اشعار فروغ را نیز نقل کرده و در آغاز هر دفتر، به تقلید از کتاب پریشادخت شعر یکی دو صفحه مطلب با عنوان «درآمد» قرار داده است!

اما فروغ جاودانه و جاودانه فروغ پایان غارتزدگی‌ها نیست بلکه کتاب خوش‌نام شناخت‌نامه فروغ^{۲۴} تا این زمان حسن ختامی است بر ماجرای خوشه‌چینی از خرمن جاودانه زیستن و به یغما رفتن اشعار و نوشته‌های فروغ. گردآورنده شناخت‌نامه فروغ گفته است: «از اواسط سال ۱۳۷۵ تحقیق دامنه‌داری (!) درباره فروغ فرخزاد و آثار او آغاز کردم. بی‌اغراق همه آثار نظم و نثر او (!) و نقدها و سوک‌نامه‌هایی را که درباره او نوشته شده است جمع‌آوری کردم. پس از حدود سه سال مجموعه عظیمی از نقد و بررسی شعرهای فروغ... فراهم کردم. در آغاز به هیچ وجه قصد انتشار آنها را نداشتم (!) اما به تدریج دریافتم که در لابلای این مجموعه، نوشته‌ها و یادداشت و نقدهایی (اعم از نظم و نثر!) وجود دارد که بسیاری از دوستداران نسل متأخر فروغ و آثارش (!) از وجود پاره‌ای از آنها بی‌اطلاع‌اند (!)»^{۲۵} اما خواننده آگاه با مراجعه به بخشهای شناخت‌نامه فروغ به این نکته‌ها

پی خواهد برد:

(۱) بخش سالشمار زندگی فروغ (ص ۱۳ تا ۱۹) رونویسی کامل از کتاب فروغ فرخزاد و سینما^{۲۶} است و طبقاً گردآورنده‌ای که «تحقیقات دامنه‌داری» درباره فروغ داشته در این مورد مآخذ خود را ذکر نکرده است!

(۲) بخش‌های نقد و بررسی شعر فروغ، گفتگو با فروغ، خاطرات و نامه‌ها، گزارش مرگ فروغ، در سوک فروغ همگی از کتاب جاودانه زیستن اخذ شده و البته گردآورنده کوشا دو مقاله (صص ۱۷۹ و ۴۷۹) و دو شعر (صص ۵۸۴ و ۵۹۶) به آنها افزوده است! بنابراین چنانکه پیداست برخلاف ادعای ذکر شده «بسیاری از دوستداران نسل متأخر فروغ و آثارش» از وجود این مقالات و اشعار بی‌اطلاع نبوده‌اند، زیرا کتاب جاودانه زیستن تا زمان انتشار شناخت‌نامه سه بار چاپ شده است!

(۳) هنر بزرگ گردآورنده آن است که در ذیل هیچ مقاله و مطلبی مآخذ آن را ذکر نکرده است، یعنی درواقع از سرنوشت جاودانه زیستن عبرت گرفته است! اما هفت



داستان کوتاه به فروغ نسبت داده که چون طبق معمول مأخذ اصلی این داستانها ذکر نشده نمی توان باور کرد که آیا این داستانها از فروغ است یا از دیگری؟

۴) و البته برای حفظ حجم کتاب که امری لازم و ضروری (۱) است ۸۴ صفحه گزیده اشعار نیز به شناخت نامه اضافه شده تا چیزی از کتابهای پریشادخت شعر، فروغ جاودانه و جاودانه فروغ کم نداشته باشد!!

بی گمان کتابهای دیگری نیز در راه است تا از این راه آسان، گردآورندگان و ناشران خود را به نام و آبی برسانند، آن هم در مورد آثار شاعری که می گفت: «دلهم گرفته است... مثل همیشه زندگیم پر از فقر است... من ده سال است که شعر می گویم و هنوز وقتی احتیاج به ۵۰ تومان دارم باید سر خودم را بگیرم و از بدبختی گریه کنم. وقتی می خواهم یک کتاب چاپ کنم ناشرها به زور دست توی جیبشان می کنند و هزار تومان حق التالیف می دهند و آن کتاب را هم با هزار غرولند چاپ می کنند و تازه وقتی کتابت چاپ شد با تیراژ حداکثر دو هزار، سالها توی ویترین مغازه ها می ماند تا پنجاه جلدش به فروش برود.»^{۲۷}

اما در میان آثاری که درباره فروغ نگاشته شده و ذکر برخی از آنها گذشت تنها کتابی که سخن ارزنده شادروان دکتر زرین کوب را پیش چشم داشته و در بهره گرفتن از مأخذ، امانت را ملحوظ داشته کتاب تنهاتر از یک برگ^{۲۸} است که با دریغ بسیار باید گفت: در غوغای غارتزدگی دست «تنها» صدا ندارد!

باری، از آنچه گذشت، نگارنده می خواهد به چند نتیجه مهم دست یابد:

۱) تأسیس واحد حقوقی دفاع از حق مؤلف در وزارت ارشاد ضرورت بسیار دارد، زیرا بسیاری از مؤلفان و نویسندگان و شاعران و یا وارثان آنها در این زمانه فراغت و پروای آن را نخواهند داشت که با عریضه نوشتن به دادگستری و تحمل انتظارهای کشنده چشم به راه احقاق حق خود بمانند. بنابراین وزارت ارشاد که در سالهای اخیر گامهای مهمی در راه ارتقاء فرهنگی جامعه برداشته، باید در این زمینه نیز به داد مؤلفان و نویسندگان برسد. از آنجا که مجوز چاپ کتاب از سوی وزارت ارشاد صادر می شود این وزارت مهمترین رکنی است که می تواند جلوی انتشار آثار غارت شده را بگیرد.

۲) نگارنده درباره کتاب جاودانه زیستن مدعی هیچگونه کشف و کرامتی نیست، اما انصاف باید داد که مجموعه نامه ها و نوشته ها و مصاحبه های فروغ (مخصوصاً سفرنامه او) از یک سو و مقالات نوشته شده

درباره فروغ از سوی دیگر، آن هم بعد از گذشت چهل سال، برای نخستین بار از طریق این کتاب از زیر گرد و غبار فراموشی و نیز لابلای مجلات کمیاب قدیمی بیرون آمد و به سهم خود گامی در راه شناخت زندگانی و هنر شاعری این شاعر برداشته شد. اما نگارنده در عین حال که حق مهمی در این زمینه برای خود قائل نیست می خواهد به این نکته مهم و آموزنده دست یابد که: نویسندگانی که هیچگاه اصل مقاله ای را در روزنامه و یا مجله ای ندیده و مرجع و مأخذ او کتابی حاوی مجموعه مقالات بوده است آیا این حق را دارد که به جای ارجاع به کتاب حاوی مجموعه مقالات، به مأخذ ذکر شده در ذیل مقالات آن مجموعه استناد کند؟

۳) کسانی که بعد از انتشار جاودانه زیستن به تکرار مقالات این کتاب در کتابهای خود بسنده کرده اند ای کاش این اندازه همت داشتند که به جمع آوری مقالاتی بپردازند که در این مجموعه نیامده است و یا داستانها و نوشته هایی را که فروغ با نام مستعار^{۲۹} می نوشت بیابند که در این صورت هم خدمتی به شعر معاصر انجام می دادند و هم کتابهای خود را از اتهام تکرارهای ملال آور برحذر می داشتند. درواقع بیشترین انتظار نگارنده از کسانی است که در زمره دوستان فروغ بوده اند و می دانند که او در چه مجلاتی مقاله و داستان می نوشت و گرنه از نامجویان روزگار که توان نوشتن یک صفحه مقدمه را ندارند^{۳۰} توقعی جز «تکرار» و «قلب مطلب» درباره «فروغ جاودانه» و «جاودانه فروغ» نمی توان داشت. فروغ درباره ملالت اینان چه خوب گفته است:

همکاری حروف سربی بیهوده است

همکاری حروف سربی

اندیشه حقیر را نجات نخواهد داد

من از سلاله درختانم

تنفس هوای مانده ملولم می کند.^{۳۱}

پی نوشت ها:

- ۱- زرین کوب، عبدالحسین: یادداشت ها و اندیشه ها، به کوشش عنایت الله مجیدی (چاپ چهارم، تهران: انتشارات جاویدان، ۱۳۶۲)، ص ۱۲.
- ۲- جلالی، بهروز: جاودانه زیستن (چاپ سوم، تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۷۵)، ص ۶۱۷.
- ۳- فرخ زاد، فروغ: گریه اشعار، به کوشش بهروز جلالی (چاپ اول، تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۶۴)، ص ۵۴۵.
- ۴- یادداشت ها و اندیشه ها، ص ۱۳.
- ۵- همان، ص ۱۵.
- ۶- شمیس، سیروس: نگاهی به فروغ فرخ زاد، چاپ

دوم، تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۷۴.

۷- همان، ص ۱۱.

۸- همان، ص ۷۵، پانویس شماره ۱۲.

۹- همان، ص ۲۱.

۱۰- طاهیار، سیروس: زنی تنها (زندگی و هنر فروغ فرخ زاد)

(تهران: انتشارات زریاب، ۱۳۷۶)، ص ۹.

۱۱- کراچی، روح انگیز: فروغ بی اغی مغموم (تهران: انتشارات راهیان اندیشه، ۱۳۷۶)، ص ۶۱.

۱۲- همان، ص ۷۹.

۱۳- همان، صص ۸۸ و ۸۹.

۱۴- همان، ص ۱۱۷ در توصیف سفرنامه فروغ که نه تنها شماره صفحه ندارد بلکه چنانکه در متن اشاره شد عنوان «در دیاری دیگر» در مجله فردوسی نیامده و افزوده نگارنده است!

۱۵- ادیب سلطانی، میرشمس الدین: راهنمای آماده ساختن کتاب (تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۵)، ص ۸۳۷.

۱۶- افشار، ایرج: «تازه ها و پاره های ایران شناسی»، مجله بخارا، شماره ۱۱ (فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۹)، ص ۱۱۹.

۱۷- سیاهوش، حمید: یادنامه فروغ فرخ زاد زنی تنها (تهران: انتشارات نگاه، ۱۳۷۶)، ص ۲۷۹.

۱۸- مشرف آزاد تهرانی، محمود: پریشادخت شعر (چاپ دوم، تهران: نشر ثالث، ۱۳۷۸)، ص ۴۲۶.

۱۹- براساس آنچه بعداً می آید منظور آقای مشرف آزاد تهرانی مقدمه کتاب آدوار شعر فارسی (ص ۱۳) است و نه صور خیال در شعر فارسی!

۲۰- حریری، ناصر: هنر و ادبیات امروز (چاپ دوم، بابل: کتابسرای بابل، ۱۳۶۶)، صص ۳۱ و ۳۲.

۲۱- گویا باور نمی دارند روز داری / اکین همه قلب و دغل در کار داور می کنند (حافظ به سعی سایه، ص ۲۷۲).

۲۲- جعفری، عبدالرضا: فروغ جاودانه (تهران: تنویر، ۱۳۷۸)، ص ۹۱۰.

۲۳- عسکری، منصوره: جاودانه فروغ (تهران: انتشارات ساحل، ۱۳۷۸)، ص ۲۹۶.

۲۴- مرادی کوچی، شهناز: شناخت نامه فروغ (تهران: نشر قطره، ۱۳۷۹)، ص ۶۲۳.

۲۵- همان، ص ۱۱.

۲۶- حیدری، غلام: فروغ فرخ زاد و سینما (تهران: نشر علم، ۱۳۷۷)، صص ۲۲-۱۳.

۲۷- جاودانه زیستن، صص ۱۲۸ و ۱۲۲.

۲۸- عابدی، کامیار: تنهاتر از یک برگ (تهران: انتشارات جامی، ۱۳۷۷)، ص ۲۳۹.

۲۹- [فروغ] یک روز به من گفت: دارم در مجله تهران مصور کار می کنم، یک چیزهایی می نویسم ولی امضاء نمی گذارم. (جاودانه زیستن، ص ۶۱۵).

۳۰- بنگرید به: فروغ جاودانه (تهران: انتشارات تنویر، ۱۳۷۸) که فاقد مقدمه است!

۳۱- دیوان اشعار فروغ فرخ زاد (چاپ ششم، تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۷۷)، ص ۴۴۴.

برشی از متنی مورد ترجمه که از سوی مترجم به عنوان واحدی برای معادل‌یابی انتخاب می‌شود «واحد ترجمه» نام دارد. این واحد ترجمه می‌تواند «واژه، جمله و یا پاراگراف» باشد. بر این پایه سه گونه ترجمه حاصل می‌شود: ۱- ترجمه پایخوان یا واژه به واژه یا تحت‌اللفظ ۲- ترجمه جمله به جمله ۳- ترجمه آزاد.

در ترجمه پایخوان واحد ترجمه، «واژه» است و در جمله به جمله «جمله» و در ترجمه آزاد واحد ترجمه «پاراگراف» است. روشن است که در ترجمه پایخوان مترجم سعی دارد در برابر هر واژه از متن مبدأ، یک واژه از زبان مقصد را قرار دهد. کارآیی این گونه از ترجمه در برخی ترکیبات و واژه‌های مرکب مسلم است (سنّ اللّبن أو سنّ الحلیب: دندان شیر/ معجون آستان: خمیر دندان / شریط لاصق: نوآرچسب) همچنین برای آموزش القای ترجمه به مبتدیان آغاز راه ترجمه مناسب می‌نماید؛ اما برای ترجمه جمله مفید نیست. ترجمه آزاد هم چنانکه از نامش پیداست از دقت و امانت خالی است. می‌ماند شیوه بیان این دو گونه یعنی ترجمه جمله به جمله که روش درست و معیار ترجمه است زیرا واحد ترجمه در آن «جمله» است.^۲

آنچه در پی می‌آید بیشتر تفاوت‌هایی است میان دو زبان عربی و فارسی با ذکر چند نمونه تا دلایلی باشد بر ردّ ترجمه جمله به صورت پایخوان یا تحت‌اللفظ. شاید این موضوع به نظر بعضی «تحصیل حاصل» باشد و امری بیهوده و اثبات شده، اما به نظر می‌رسد هنوز برای خیلی‌ها - دست‌کم برای مبتدیان در آموزش زبان عربی در کشورمان - یا روشن نیست و یا دلایل آن به درستی تبیین نشده است. به هر روی باید گفت نحو و صرف و بلاغت و خلاصه ماهیت هر دو زبان فارسی و عربی به گونه‌ای با هم اختلاف دارند که موجب می‌شود برای

واحد درست و معیار ترجمه فقط واحد جمله را بپذیریم نه واحد «واژه» را که منجر به ترجمه پایخوان می‌شود. پیش از ایراد آن اختلافها - که البته کامل نیست - یادآور می‌شویم ادعای فوق همراه با دلایل زیر، هم در مورد ترجمه عربی به فارسی و هم ترجمه فارسی به عربی صادق است. ضمناً در برگردان نمونه‌ها فقط آن ترجمه‌ای که ما را به مقصود می‌رساند آمده است. اما آن اختلافها و دلایل:

۱- روشنترین دلیل اینکه بر اثر ترجمه پایخوان ساخت دستوری جمله در زبان مبدأ به ساختمان دستوری جمله در زبان مقصد تحمیل می‌شود، زیرا مثلاً در فارسی غالباً جمله به فعل ختم می‌شود ولی برعکس در عربی معمولاً فعل در پایان جمله قرار نمی‌گیرد. به عنوان نمونه اگر جمله ساده «إِنَّه أعطاني كتاباً للمطالعة» را روی خودش (به صورت تحت‌اللفظ) به عبارت «او داد به من کتابی برای مطالعه» برگردانیم فقط چند کلمه فارسی را در کنار هم نهاده‌ایم که به هیچوجه ساختمان یک جمله شیوای فارسی را ندارد. همچنین است در نمونه‌ها و ترجمه‌های زیر: الممرّضات مشفقات: پرستاران مهربانانند / هؤلاء الناس هم المفلحون: آنان مردم ایشان رستگارانند. پیداست که ترجمه این دو جمله عربی نیز فارسی فصیح نیست.

۲- کمتر اتفاق می‌افتد که ضرب‌المثلهای و ترکیبات و عبارات اصطلاحی گره‌برداری و روی خودشان ترجمه شوند و هم لفظ و هم مضمونشان در هر دو زبان مبدأ و مقصد کاملاً یا تقریباً یکی باشد. در میان چنین ترکیبات و عباراتی شمار نمونه‌هایی مانند: «لیس له محلّ من الإعراب: محلی از اعراب ندارد/ رشّ الملح علی جرّحه: نمک بر زخمش پاشید / ضرب عصفورین بحجر واحد: با یک تیر دو نشان زد / أعطاه الضوء الأخضر: به او چراغ سبز نشان داد/ ألقى فی قلبه: به دلش انداخت / ضربوا فی ذلک مشاورات: در این باره رای زدند/ کسر صومعه: روزه‌اش را شکست» قابل توجه نیست. غرض اینکه ضرب‌المثلهای و ترکیبات و عبارات

اصطلاحی نمی‌توانند به صورت تحت‌اللفظ ترجمه شوند. بنابراین با ترجمه پایخوان در چنین مواردی، جمله بدست آمده در زبان مقصد، مفهوم جمله اصلی در زبان مبدأ را ندارد. مثلاً ترجمه پایخوان «اختلط الحابل بالنابل» می‌شود: «دام‌گستر با تیرانداز قاطی کرد و کارشان درهم برهم شد.» درحالی‌که معادل درست آن عبارت کنایی «شیر تو شیر شد» می‌شود یا ضرب‌المثل «عادت‌المیاه إلی مجاریها» با ترجمه پایخوان به «آبها به مجراهایش بازگشت» در صورتیکه بایستی معادل آن را «آبها از آسیاب افتاد» بگذاریم. یا ترجمه واژه به واژه «ضیث علیّ یالّة» می‌شود «پشته بار بر روی پشته بار» حال آنکه برابر نهاده درست آن می‌شود: «قوز بالا قوز». نیز در اصطلاح‌های زیر:

- أنت و شأنک

تحت‌اللفظ: تو و امرت؟! درست: خود دانی!

- أبناء الضاد

تحت‌اللفظ: فرزندان ضاد! درست: عربیها

- صار فی خبر «کان»

تحت‌اللفظ: به خبر «کان» پیوست درست: خدا پیام‌رزدش (در معنای مجازی)

- من البابوج للطربوش

تحت‌اللفظ: از کفش تا کلاه درست: از فرقی سر تا نوک پا

- صاعاً بصاع

تحت‌اللفظ: پیمانه‌ای را به پیمانه‌ای درست: این به آن در، چیزی که عوض دارد گله ندارد.

۳- عدم انطباق کامل حروف جرّ عربی با حروف اضافه فارسی هم به لحاظ معنا و محتوا و هم از حیث شماره. بدین معنی که یا برخی حروف جرّ عربی در میان حروف اضافه فارسی اصلاً نیست مانند «زُبّ، کافِ تشبیه، واو و تاء قسم»، یا اینکه یک حرف در هر دو

احسان اسماعیلی طاهری

دلایلی بر ردّ ترجمه پایخوان

زبان هست ولی معانی در هر دو زبان کاملاً با هم مطابقت ندارند. مثلاً اگر حرف جر عربی «باء» و معادل تقریبی اش حرف اضافه «به» مقایسه شوند ملاحظه می‌کنیم معنای «تعدیه» «باء»ی جر عربی در فارسی نیست و نیز آنجا که این «باء» زائده واقع می‌شود. یا مانند «علی» که در عربی گاه مفید «تعلیل» است اما معادل تقریبی اش در فارسی یعنی «بر» چنین معنایی ندارد. پس «قصدتک علی آنک جواد» را به «پیش تو امدم بر اینکه سخاوتمند هستی» برنخواهیم گرداند.

۴- افعال نیز در هر دو زبان به لحاظ لزوم و تعدی و معلوم و مجهول بودن همسازی کامل ندارند. به دیگر سخن یک فعل «لازم» فارسی لزوماً در عربی هم لازم نیست و معادل فارسی یک فعل متعدی عربی هم قهراً یک متعدی فارسی نیست. مثلاً «رَجَعَ» هم لازم است و هم متعدی مانند آیه شریفه (فَإِنْ رَجَعْتَ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنْهُمْ لِلْخُرُوجِ) (ای زدی) اما در فارسی

«برگشت» یعنی معادل «رجع» فقط لازم است. در مقابل دو فعل فارسی «شکستن» و «پختن» دو وجهی‌اند، حال آنکه «کُتِرَ» و «طَبِخَ» فقط متعدی و «انکسر» و «نَضَجَ» فقط لازمند. «سأل» در عربی متعدی بی‌واسطه ولی «سؤال کردن از» در فارسی با واسطه است. بنابراین در ترجمه «سأله» به «سؤال کردن از» نمی‌توان سراغ حرف اضافه «از» را گرفت. در ترجمه جمله «موضوع را از او پرسیدم» به «سأله عن الموضوع» جای «را» و «از» کاملاً برعکس می‌شود. معادل «خندیدن به» می‌شود «ضحك من» ولی «به» و «من» به لحاظ لفظی هیچ همخوانی ندارند. نیز مانند «نزدیک شدن به» و «قرب من». «علاه الصدا» متعدی است اما «زنگار گرفتن» لازم.

۵- عدم انطباق قواعد فصاحت و بلاغت عربی و فارسی با هم: مثلاً از معادلهای «تنها» و «فقط»، ادوات حصر «نفی» و «إلا؛ إنما؛ فقط یا فحسب» است. اما جای «إنما» در ابتدای کلام، «فقط یا فحسب» در پایان جمله و در اسلوب «نفی و استثناء» هم که نفی در آغاز کلام و استثناء در پایان کلام، ولی در «فقط یا فحسب» در پایان کلام و پیش از آن دو است:

تنها (فقط) علی آمد

إنما جاء علی / لم یجئ إلا علی

جاء علی فقط / فحسب (لا غیر / لیس غیر)

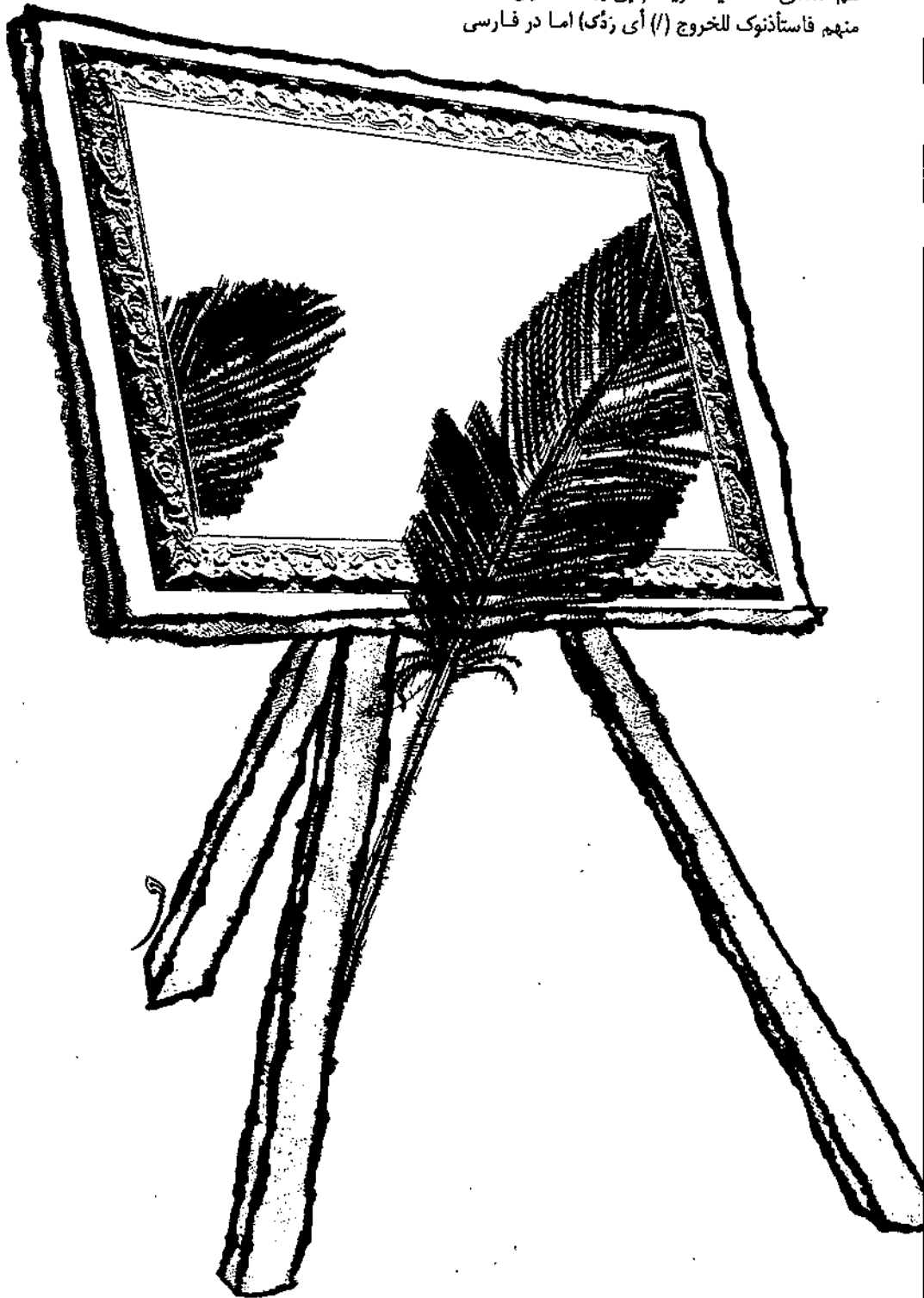
این امر البته ناشی از این است که اهل یک زبان برای ادای یک مضمون و مفهوم از کلمات و ساختارها و ترکیبهای گوناگون استفاده می‌کنند.

۶- همسان نبودن کامل زمانها و وجوه افعال و کاربردهای هر یک از آنها در عربی و فارسی. مثلاً «ماضی نقلی» چنان استقلال و ساخت محکمی که در فارسی دارد در عربی ندارد. کجا بایستی «ماضی مقتدر» به «قد» را به ماضی نقلی فارسی و کجا به ماضی ساده فارسی برگرداند؟ یا زمانهای مستمر (ملموس) فارسی که با فعلی کمکی «داشتن» ساخته می‌شوند چنان وجود بارز و مستقلی مانند فارسی ندارند. در نمونه‌هایی مانند جملات زیر معادل «کمکش بکند» و «یادش بیاندازم» یعنی دارای (وجه التزامی)، در عربی فعلهایی با وجه اخباری است:

- کسی را که کمکش بکند (وجه التزامی) نیافت: لم یجد أحداً یساعدُه (وجه اخباری)

- چگونه گریه خواهر را به یادش بیاندازم (وجه التزامی): کیف أذکُره بپکاء الأخت (وجه اخباری)

۷- مورد دیگر، وجود یک سری واژه‌ها و وضع کردن کلمه برای پاره‌ای مصداقها در یک زبان است که ممکن است این واژه‌ها و مصداقها در زبان مقصد اصلاً نباشد. در این صورت چنان واژه‌هایی در زبان دیگر معادل یک کلمه‌ای نخواهند داشت و به ناگزیر ترجمه چندکلمه‌ای



یا ترجمه تفسیری - توضیحی کارساز خواهد بود. مثلاً تک واژه «الصمد» یعنی: فرمانروای ارجمندی که همه فرمانش را اطاعت کنند و نیازمندش باشند. یا «الشافع» به معنی ماده شتری است که بچه‌ای در شکم دارد و بچه‌ای دیگر که پشت سرش راه می‌رود. در این دو واژه می‌بینیم که اگر قرار بر ترجمه دقیق است، معادل دقیق فارسی برایشان نداریم. در واژه‌های «الشامیر، الشرسوف، الشمرج، الشنانه، العار، العجاجة، النجی، العاتمة، الظنوب، الطمطم، الطویر، الطابون، الشملیل، الشخب و الشرقاء»... نیز وضع به همین منوال است.

در همین زمینه در عربی برخلاف فارسی برای صدای حیوانات و صدای برخی اشیاء دیگر، مصدر و اسم خاصی وضع شده (زغاء الابل، ثغاء الغنم...) یا مثلاً برای بچه بسیاری از حیوانات نام خاصی استعمال شده است. (الشیل، المهر...) حال آنکه این مسأله در فارسی منحصر به «بره، بزغاله، گوساله» و شاید یکی دو لفظ دیگر باشد و در بقیه موارد بایستی از الفاظی مانند «توله»، «کره»، «جوجه»، «بچه» به اضافه اسم آن حیوان استفاده کرد. توله سگ، کره اسب، بچه فیل، جوجه کبوتر که دیگر مانند عربی‌اش یک واژه نیست.

۸- در هر دو زبان مبدأ و مقصد یعنی عربی و فارسی و یا فارسی و عربی هم نثر ادبی هست و هم شعر، و این هر دو پر است از آرایه‌های لفظی و معنوی و استعاره و کنایه و تشبیه و دیگر زیبایی‌های کلامی؛ از این گذشته شعر به قالب وزن و قافیه نیز مقید است و چنانکه پیداست همه اینها با گونه عادی و معیار زبان یعنی همان نوع روان و همه فهم آن تقابل دارد. مترجم در هر دو زبان، چه شعر و نثر ادبی را به شعر و نثر ادبی و چه آن دورا به نثر عادی و روان برگرداند ناگزیر از ترجمه جمله به جمله است نه واژه به واژه. پس سازمان و ترکیب جمله را در ترجمه به هم خواهد زد. حتی اگر قرار باشد شعر را به شعر ترجمه کند غالباً به آن بحر و وزن و با همان زیبایی‌های ادبی ترجمه نخواهد کرد بلکه مطابق با ذوق شاعری خود آن را به شعر برخورد گرداند. در این صورت طبیعی است که ترتیب و نوع همه زیبایی‌ها به هم بخورد، مضافاً اینکه انتقال تمامی منظور و مقصود شاعر کاری است بسیار دشوار و دیرپا و بهتر است بگوییم غیرممکن. نگاهی به نمونه‌های زیر این ادعا را ثابت می‌کند:

اسرار ازل را نه تو دانی و نه من

وین حرف معما نه تو خوانی و نه من

هست از پس پرده گفتگوی من و تو
چون پرده برافتد نه تو مانی و نه من
(خیام)

لَا أَنَا عَالَمٌ وَلَا أَنْتَ سِرٌّ لَدُنِّي
دَهْرٌ أَوْ حُلٌّ مُشْكِلٌ مِنْهُ دَقٌّ
نَتَنَظَّلِي خَلْفَ السِتَارِ فَإِنْ زِلْنَا...

لَ فَلَ أَنْتَ أَوْ أَنَا نَمُّ نَبِيٍّ
(تعریب: احمدصافی نجفی)
- بشنو از نی چون حکایت می‌کند
و ز جدایی‌ها شکایت می‌کند
کز نیستان تا مرا بیریده‌اند

از نفیرم مرد و زن نالیده‌اند...
استمغ للنای کیف یقض حکایتہ. إنه یشکو آلام
الفراق (یقول):

«إِنِّي مِنْذُ قُطِعْتُ مِنْ مَنِبَتِ الْغَابِ، وَالنَّاسِ رَجَالًا وَ نِسَاءً يَبْكُونَ لِبُكَائِي...»

(تعریب: محمد عبدالسلام کفافی)
- متى ما تلقى من تهوى دغ الدنيا و أهملها (حافظ):
دیدى چو روی جانان بدرود کن جهان را (شفیعی کدکنی)

یا قوم لاتتکلموا این الکلام محرم / ناموا و لاتستیقظوا ما فاز إلا التوّم (معروف رُصافی)

ای مردم سخن مگویید که سخن گفتن ممنوع است / بخوابید و بیدار نشوید؛ جز خفتگان کسی بیدار نشد. (یوسف بگار - غلامحسین یوسفی)

۹- جای بسیاری از قیود در عربی به طور معمول اغلب در میان کلام و یا در آخر جمله است نه در آغاز آن، برخلاف فارسی که در آن برخی از قیود و اضافات و اجزای غیر رکن جمله در آغاز کلام می‌آید. نمونه‌های زیر این امر را بهتر روشن می‌سازد.

- پیوسته دانشمندان (دانشمندان پیوسته) در فکر خدمت کردن به مردم هستند: إِنَّ الْعُلَمَاءَ يَفْكُرُونَ دَائِمًا فِي تَقْدِيمِ الْخِدْمَةِ لِلنَّاسِ (و یا إِنَّ الْعُلَمَاءَ يَفْكُرُونَ فِي تَقْدِيمِ الْخِدْمَةِ لِلنَّاسِ اِبْدَاءً).

۱۰- پاره‌ای مباحث صرفی و نحوی عربی در زبان فارسی نیست؛ همانگونه که برخی مباحث دستوری فارسی در عربی جای ندارد. مثلاً مباحثهای تحذیر، إغراء، اختصاص، تنازع، اشتغال، ضمیر شأن، حال، مفعول معه، مفعول مطلق، نون تأکید، تاء وحدت، متعدی به دو مفعول بی واسطه، لحاظ کردن جنس و مقوله مذکر و مؤنث، تشبیه و... خاص زبان عربی است. یا به عنوان نمونه پیشوند و پسوند و میانوند با معانی مختلفی که دارند، فعل پیشوندی، فعل مرکب، عبارت وصفی، عبارت فعلی، فعل لازم یک شخصه، بسیاری از قیود و... را می‌توان سراغ گرفت که در عربی هیچ اسم و نشانی از آنها نیست. بنابراین مثال «إِيَّاكَ وَالْأَسَدَ» که از باب تحذیر در عربی ایراد می‌شود نمی‌تواند به «تو را و شیر را» ترجمه شود. یا مثلاً معادل «الْفَقِيهَ كُلَّ الْفَقِيهَ»، «فقيه همه فقيه» نخواهد بود، همانگونه که برگردان عربی جمله «خوشم آمد» نمی‌تواند جمله مضحک «جاء فرحی!!» باشد. یا «عقلم نمی‌رسد» ترجمه‌اش «لا یصل عقلی!!» نخواهد بود. در فارسی برای خیلی از

- هنوز آنان (آنان هنوز) توفیق نیافته‌اند: إِنْهُمْ لَمْ يَوْفُقُوا بَعْدَ

- گاهی به سینما می‌روم: أذهب إلى السينما أحياناً (و یا «أذهب بعض الأحيان إلى السينما»)

- صادق یگراست به مغازه پدرش رفت: إِنْ «صادق» ذهب إلى محل أبيه مباشرة

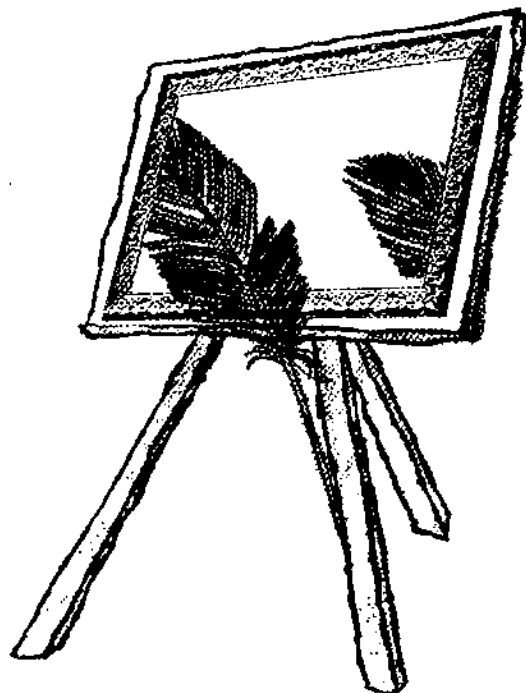
- هرگز به تو (به تو هرگز) نیازی ندارد: لا (لن) یحتاج الیک أبداً (و یا «لا (لن) یحتاج أبداً إلیک»)

- (دانشگاههای متعددی در ایران) در ایران دانشگاههای متعددی هست. مثلاً در سمنان سه دانشگاه است: فی ایران جامعات عدّة، ففي سمنان مثلاً ثلاث جامعات.

- تاکنون پدرم (پدرم تاکنون) به خارج کشور مسافرت نکرده: لَمْ یسافر أبی لحد الآن إلى خارج البلاد (و یا «... إلى خارج البلاد لحد الآن»)

اینگونه تفاوت‌های نحوی میان دو زبان نیز ما را از ترجمه تحت‌اللفظ بازمی‌دارد.

۱۰- پاره‌ای مباحث صرفی و نحوی عربی در زبان فارسی نیست؛ همانگونه که برخی مباحث دستوری فارسی در عربی جای ندارد. مثلاً مباحثهای تحذیر، إغراء، اختصاص، تنازع، اشتغال، ضمیر شأن، حال، مفعول معه، مفعول مطلق، نون تأکید، تاء وحدت، متعدی به دو مفعول بی واسطه، لحاظ کردن جنس و مقوله مذکر و مؤنث، تشبیه و... خاص زبان عربی است. یا به عنوان نمونه پیشوند و پسوند و میانوند با معانی مختلفی که دارند، فعل پیشوندی، فعل مرکب، عبارت وصفی، عبارت فعلی، فعل لازم یک شخصه، بسیاری از قیود و... را می‌توان سراغ گرفت که در عربی هیچ اسم و نشانی از آنها نیست. بنابراین مثال «إِيَّاكَ وَالْأَسَدَ» که از باب تحذیر در عربی ایراد می‌شود نمی‌تواند به «تو را و شیر را» ترجمه شود. یا مثلاً معادل «الْفَقِيهَ كُلَّ الْفَقِيهَ»، «فقيه همه فقيه» نخواهد بود، همانگونه که برگردان عربی جمله «خوشم آمد» نمی‌تواند جمله مضحک «جاء فرحی!!» باشد. یا «عقلم نمی‌رسد» ترجمه‌اش «لا یصل عقلی!!» نخواهد بود. در فارسی برای خیلی از



اسمهای شمارش پذیر «واحد شمارش» داریم برخلاف عربی که اصلاً چنین نیست.

۱۱- مواضع ذکر و حذف اجزای کلام در هر دو زبان با هم متفاوت است. یعنی برخی از اجزای کلام در زبان عربی در حالت و شرایط خاصی به صورت وجوبی یا جوازی حذف می شود که لزوماً همان جزء کلام در زبان فارسی حذف نمی شود. همچنانکه عکس این قضیه هم درست است. مثلاً گاهی در عربی، موصوف صفت حذف می شود و صفت تنها باقی می ماند: «مَنَّا ظَعَنَ وَ مَنَّا أَقَامَ» یا عامل مفعول مطلق در مواردی حذف می شود: وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا.

گاهی موصوف موصول از کلام می افتد: مانند آیه شریفه: ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ.

یا مثلاً مضاف الیه حذف می شود: أَجْءُ جَاءَ؟ وَ أَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ.

۱۲- در هر یک از دو زبان اجازه ها و اباحه هایی هست که در دیگری نیست. در مثل می توان در عربی میان موصوف و صفت فاصله انداخت. (وَ إِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ). در حالیکه چنین اجازه ای در فارسی نیست. در مقابل مثلاً صفت در زبان فارسی می تواند بر موصوف مقدم شود (بزرگ مرد، دانشی مرد). اما در عربی چنین اجازه ای را سراغ نداریم (مگر تقدیم از باب ترکیبی اضافی باشد). یا مثلاً مجازیم در عربی جمع را جمع ببندیم (آسانید، آیدای، بیوات، زهورات) این امر نیز باعث می شود از ترجمه واژه به واژه چشم ببویشیم و به ترجمه جمله به جمله روی بیاوریم.

۱۳- در پاره ای موارد شیوه بیان و نوع ادای مضمون در عربی و فارسی با هم فرق عمده دارند. در فارسی می گوئیم «دوروز پیش از آمدنش» که معادلش در عربی می شود: «قَبْلَ مَجِيئِهِ بَيَوْمَيْنِ» یا در فارسی ترکیبی چنین داریم: «پنج سال از او بزرگتر» که برگردانده عربی اش چنین است: «أكبر منه بخمس سنوات» یا این جمله فارسی: «رضا آمد، علی نیز آمد» که در برگردان عربی اش می گوئیم: جاء رضا و كذلك جاء علی (و یا «جاء رضا و جاء علی أيضاً»). گردانده عربی جمله «حسین پس از اینکه کتابش را برداشت (پیرو) رفت». می شود: «ذهب حسين بعد أن أخذ كتابه (پیرو)». ملاحظه می شود که جمله پیرو فارسی در میان جمله اصلی قرار گرفته ولی همین جمله پیرو در عربی پس از جمله پایه آمده و حتی اگر به صورت دیگری هم ترجمه شود پیش از آن خواهد آمد («بعد أن أخذ حسين كتابه ذهب»). برگردان فارسی ترکیب «مَنْ لِي بِ...» می شود «کیست

که برای من بیاورد، چه کسی آن... را پیش من می آورد» که هیچ به ترجمه تحت اللفظش نمی خورد. در عربی دو شیوه بیان:

- صارت له مکتبه کبيرة: صاحب کتابخانه بزرگی شد. کتابخانه بزرگی برایش فراهم شد.

- سرم درد می کند: رأسی يؤلمني، اتی أعانی الصداع، اتی مصاب بالصداع.

- این بندگان من: عبادی هؤلاء / علی آمد. این علی قاری قرآن است... علی هذا.

- مردی دیدم که شعر می گفت: رأيت رجلا كان ينظم الشعر.

- أصابه المرض: بیمار شد.

- فاتة القطار: به قطار نرسید.

- عني به: به آن توجه کرد.

- ما أحسن الربيع: بهار چه زیباست.

مضمون هست: اسمیه و فعلیه، برخلاف فارسی که جمله فقط فعلیه است. یعنی دو گونه مختلف جمله در عربی هست که به لحاظ بار معنایی و مراتب بلاغی و ارزش و کاربرد متفاوتند. حال آنکه معادل هر دوی آنها در فارسی فقط یک نوع جمله داریم و همه آن مضامین را بایستی با همین یک نوع جمله فارسی (فعلیه) ادا کنیم. جمله های اسمیه مثبت و غیر منسوخه ای مانند علی طالب را به علی دانشجوست ترجمه می کنیم در حالیکه در جمله عربی واژه ای را نمی توان معادل «است» نهاد. در جمله فارسی، «کتابی دارم»، میم در دارم شناسه و همچون یک ضمیر متصل فاعلی عمل می کند ولی در ترجمه عربی همین جمله نه از فعلی به عنوان معادل داشتن خبری هست و نه از ضمیر رفع یا فاعلی یعنی می گوئیم «عندی کتاب» یا «لی کتاب».

۱۴- زبان عربی زبانی اشتقاقی است ولی زبان فارسی زبانی ترکیبی است. پس مینا و شیوه واژه سازی آنها کاملاً متفاوت است. واژه دو جزئی «پرحرف» (روده دراز) که در فارسی صفت مرکب است با یک کلمه یعنی «صیغه مبالغه» - که مفرد است نه مرکب - قابل برگردان است؛ یعنی «مهذار یا مکتار یا ثرثار» یا مثلاً واژه مرکب «پرنشاط» در عربی به «نشيط» معادل گذاری می شود. حال آیا می توان در این معادلهای عربی سراغ کلمه «پَر» را به طور جداگانه بگیریم؟

۱۵- بلندی جمله های عربی که یک ویژگی عمومی برای ادای مضمون در این زبان است در زبان فارسی نیست. یعنی گاه در زبان عربی یک پاراگراف یک عبارت است و خیلی وقتها برای بیان یک مطلب،

حالتها، صفتها، موصول و صله ها، خبرها و ادوات ربط و پیوند متعددی به کار می رود که جمله را طولانی می کند. این امر برعکس جمله های فارسی است که اغلب متوسطند و یا دست کم آن طول و تفصیل عبارت های عربی را ندارند. چنین اختلافی نیز باعث می شود که مترجم از ترجمه پایخوان چشم ببویشد و جمله بلند عربی را بشکند و به چند جمله غیر بلند فارسی برگرداند. برعکس ممکن است چند جمله مستقل فارسی را مترجم فارسی به عربی با ادوات و افزارهای مختلف ربط و پیوند و روشهای گونه گونه به هم پیوند دهد.

«... فلم یرنمذجا ایداعاً یحاکیه سوی الألب العربی الراقی آی الألب فی عهد بنی العباس فراح یقلده و یجید التقليد مُدْخِلاً فیهِ مِنَ الحِیَاةِ الجَدِیدَةِ ظلالاً و آیات، و مبتعداً فیهِ عن کل غث و رقیق، صاقلاً ما استطاع الفقل، مُضْفِیاً علی ذلک عذوبۃ القديم و رقة الحضارة الجَدِیدَةِ فی جَوِّ مِنَ التَّشْبِیْهَاتِ والاستعارات والمجاز و ما إلی ذلک من کل ما هو جمیل و مجمل...»

[حنالفاخوری، الجامع فی تاریخ الادب العربی (الأدب الحدیث) ص ۱۲۳]

«... و کان عقی الحاج علی رجلاً شیخاً قد تقدمت به السن حتی جاوز السبعین، و لکنه احتفظ بقوته کلها احتفظ بقوة عقله فهو ماکر ماهر ظریف لبق، و احتفظ بقوة جسمه فهو معتدل القامة، شدید النشاط، متین البنية، عقیف إذا تحرک، عقیف إذا تکلم، لا یعرف الهمس، ولا یحسن أن یخافت صوته وانما هو صالح دائماً...»

[طه حسین، الأيام، جلد ۲، ص ۲۰۵، چاپ الشركة العالمية للكتاب]

۱۶- موضوع ترجمه تحت اللفظ بیشتر با یک دو معادل سر و کار دارد، در حالیکه پرهیز از تکرار و امکانات و توانمندیهای هر زبان باعث می شود برای ادای یک مضمون از کلمات، ترکیبات و ساختارهای گوناگون جمله استفاده کنیم. گوناگونی چنین ترکیبات و جملات دارای مضمون واحد ثابت می کند که نیایستی به صورت پایخوان ترجمه کرد. مانند الفاظ و ترکیبات عباراتی که مضمون «مردن» را در هر دو زبان عربی و فارسی نشان می دهد.

۱۷- در فارسی معادل یک کلمه در ترکیب با معادل آن کلمه به صورت مفرد فرق دارد؛ یعنی معادل کلمه با ترکیب شدنش عوض می شود. معادل «شیر» (مابع خوراکی مقوی) در عربی می شود «لَبَن» یا «خَلِيب»، اما معادل «سرسیر» «قَشَطَة» (قَشَدَة) می شود (نه ترکیب



رأس الحلیب). سر: رأس؛ سردرگم: تائه؛ سرباز: جندی؛ سرپرست: المشرف؛ سربچی: التمرد، عدم الانقیاد؛ سربه زیر: الخاشع، المتواضع؛ سرتیب: العمید؛ سرزنش: التأنیب و التوبیخ، اللوم؛ سرزمین: الارض؛ الرقعة: سرسپرده: العمیل؛ سرشماری: الاحصاء؛ سرشناس: المشهور (ذائع الصیت)؛ سرقفلی: الخُلُو، خُلُو الرجل؛ سرکش: الجامح؛ سرگذشت: القصة، الحکایة، تاریخ؛ سرگردان: المحتار، المتحیر؛ سرگرم: المنشغل، المشغول؛ سرنشین: الراكب؛ سرزنده: القرح و...^۲

در مقابل نمی توان در ترجمه ترکیب عربی: الحلیب الرائب (اللبن الخائر) «شیر دلمه و سفت شده» آورد بلکه واژه مفرد «ماست» معادل آن است.

هزار پا = ام اربع و اربعین

چرم: الجلد المدبوغ

۱۸- حوزه معنایی کلمات در دو زبان نابرابر است.

«چشم» در فارسی تنها به معنی عضو حس بینایی است، ولی «عَیْن» در عربی یک مشترک لفظی است. برعکس «شیر» در فارسی مشترک لفظی است اما «اسد» یا «حلیب» یا «ضنبور» هیچکدام مشترک لفظی نیستند. «شری» یا «باغ» هر دو از «اضداد»ند یعنی هم به معنی خریدن و هم به معنی فروختن هستند درحالیکه این دو فعل فارسی، چنین چند معنایی متضادی ندارند و اصلاً مقوله «اضداد» در زبان فارسی نیست. فعل «قضی» در عربی معانی مختلفی دارد اما «حکم کردن» در فارسی چه؟ «که» در فارسی چه به صورت ساده و چه به صورت مرکب حدود پنجاه معنا و معادل دارد و یک مشترک لفظی است اما در عربی چه؟ در عربی «انطلق» یک قلمرو وسیع معنایی دارد. برعکس در فارسی «خوب، بد، بزرگ» چنین اند.

۱۹- برخی معمولها در عربی خود عامل واقع می شوند و مفعول یا متعلق یا صفت و یا قیدها و اضافاتی دیگر می گیرند اما این امر در فارسی جایی ندارد. در چنین حالاتی از آنجا که آن «معمول»های عربی خود شبه فعلند و عمل و معنای فعل خود را دارند در فارسی به فعل ترجمه می شوند:

- واصل أحمد إلى الكلية مسروراً، ضاحكاً، حاملاً ورقة إدارية تحتها توقيع الوزارة.

- يفادر النحل خليته سريعاً ناشطاً باحثاً عن رحيق الأزهار المتفتحة في البساتين الخضراء.

- نام الإمام علی (ع) فی فراش الرسول (ص) بلیلة المبيت معرضاً نفسه للأخطار.

- جاء حسين إلى الكلية تعبانا، لاهثاً، مجتازاً شارع الاستاذ مطهری، راکباً دراجة ابن عمه الجميلة الحمراء.

۲۰- نشست خاص برخی کلمات و لحن و تلفظ ویژه پاره‌ای واژه‌ها در جمله، به آنها معانی خاصی می دهد. به عبارت دیگر چون سیاق کلام تعیین کننده معنای واژه است، آن معنا هم در سیاقهای مختلف عوض خواهد شد و ما بایستی برای نشان دادن معنای صحیح و دقیق کلمه از ترجمه تحت‌اللفظ بهره‌ی‌زیم.

الف) هذا (این) علی

ب)... هذا (همچنین، علاوه بر این، این در حالی است که) و قد أفاد وكالة فرنس برس أن...

ج) إن الشعراء الملتزمين لخط آل البيت (ع) قد دافعوا عن أحقية الأئمة من أولاد علی (ع) للخلافة، فهذا (مثلاً) دعبل يحتج علی العباسيين دفاعاً عن أهل بيت النبوة.

الف) از بازار زرشک و زعفران خریدم.

ب) به او گفتم از دانشکده که برمی گردی حتماً آن کتاب را برایم بگیر. گفت باشد. ولی وقتی برگشت گفت یادم رفت. من گفتم: زرشک!

الف) خانمش آمد. ب) خانم معلم آمد. ج) خانم رضایی آمد. د) فاطمه تقلب کرده بود. خانم تازه طلبکار هم بود.

الف) بچه‌اش را بغل کرد. ب) بچه کجایی؟ ج) شیاطنی می کرد گفتم بچه جان بگیر بنشین.

الف) سعدی شاعر بزرگی است. ب) شاعر می خواهی، سعدی.

۲۱- در زبان فارسی فصیح و شیوا - برخلاف عربی - فعل مجهول کمتر به کار می رود و بیشتر فعل معلوم به کار می رود. پس طبیعی است که فعل معلوم «آورده اند که...» در آغاز حکایت‌ها و قصه در ترجمه عربی به فعل مجهول «قيل» یا «يُقال» ترجمه شود و برعکس اگر «يُقال» در متن عربی بود به «آورده اند که».

۲۲- در فرهنگ و زبان و آداب و رسوم هر ملتی به تناسب محیط و اقلیم و پیشینه فرهنگی شان ممکن است یک نوع خوراکی یا نوشیدنی یا حیوان یا رفتار اجتماعی یا مرحله آموزشی یا سمت و مقام نظامی و یا غیرنظامی کاربرد داشته باشد که ویژه خود آنان است و ای بسا در فرهنگ ملل دیگر نباشد. «طعمية» (یا به قول عامه «ام فلافل») نام خوراکی محلی در کشورهای عربی است (مرکب از باقلای کوبیده، نمک، ادویه جات و سبزی). طبیعی است که در ترجمه دقیق فارسی،

معادلی تک کلمه‌ای ندارد تا بتوانیم آن را در ترجمه واژه به واژه به کار ببریم. یا اینکه مثلاً «باران» راه رفتن، شتر و... انواع مختلف با اسمهای مختلف دارد برخلاف فارسی.

۲۳- حروف اضافه مرکب و حروف ربط و خیلی از پیوند دهنده‌های دیگر در هر دو زبان با هم برابری و همخوانی ندارد.

به امید: علی أمل / به قول: علی حد قول / به خاطر: ل، لأجل / به شرط: علی شرط، شریطه / در رأس: علی رأس / در آستانه: علی وشک، علی أبواب / در قید حیات: علی قید الحیة / دائماً: علی الدوام / ضمناً (راستی...): علی فکرة / مطلقاً: علی الإطلاق / با وجود: علی رغم، رغم، علی الرغم من / از زمان: من، منذ / از آنکه: ذلك أن، لأن / از آنجا که: بما أن، من حيث أن، لأن / قبل از: من قبل، قبل.

۲۴- کلمات دخیلی که از هر یک از دو زبان وارد دیگری شده گاه تغییر معنا داده و دست کم در یک استعمال، دیگر آن معنایی که در زبان اصلی داشته ندارد. واژه عربی «اختلاط» در عربی به معنای «امتزاج؛ معاشرت؛ پریشانی و به هم ریختگی» است ولی در فارسی علاوه بر این معانی، به معنای جدید «صحبت کردن و حرف زدن» هم هست. واژه مرکب «لابد» در عربی به معنای «باید، به ناچار» ولی در فارسی به معنای «شاید» است. واژه فارسی «کارخانه» در عربی (با تلفظ «کُرخانه») معنای مجازی «فاحشه خانه» پیدا کرده یا واژه فارسی «روزنامه» در عربی (با تلفظ «رُزنامه») معنای «سالنامه و تقویم» پیدا کرده درحالیکه در فارسی چنین معنایی ندارد.

این دلیل نیز ما را باز خواهد داشت از اینکه واژه مشترک در دو زبان را به همان معنا که خود به کار می بریم، ترجمه کنیم.

پی نوشت‌ها:

۱- منظور از ترجمه پایخوان همان ترجمه تحت‌اللفظ آن است. ترکیب «پایخوان» از مرحوم استاد جلال الدین همایی وام گرفته شده است. (فنون بلاغت و صناعات ادبی، جلال الدین همایی، ص ۳۷۳)

۲- برگرفته از مقاله «نگاهی به مبانی ترجمه» از کتاب هفت گفتار درباره ترجمه تألیف آقای دکتر کوروش صفوی.

۳- در این میان شمار ترکیباتی مانند «سربلند» مرفوع الرأس، سرافکنده: منکوس الرأس، سرمایه: رأس المال که روی خودشان ترجمه می شوند در مقایسه با کلمات یاد شده اندک است.

اشتباهات در برداشتهای دیگر محققان تصحیح شده و در موارد لازم، نظرات دیگران نیز ذکر شده است. گاهی غلطخوانی‌هایی نیز در خوانش برخی موجود بوده که اغلب اصلاح شده است. اصل مبحث مربوط به بخش دوم است.

داستان رستم و سهراب به سی و شش بخش تقسیم شده که بر اساس حوادث اصلی دسته‌بندی شده است. در آغاز هر قسمت یک «درآمد» وجود دارد که به طور مختصر حادثه آن قسمت را بیان می‌دارد و سپس به شرح و تحلیل ابیات پرداخته شده است.

نکته قابل ذکر این که در این اثر به تکنیک‌های زیباشناختی ابیات نیز، علاوه بر آرایه‌ها توجه شده است؛ اما از آن مهمتر، بیان برخی اسطوره‌های مربوط به داستان و تحلیل آنهاست که برای مطالعه شاهنامه، بسیار ضروری است. اصولاً شاهنامه را نمی‌توان بدون توجه به اسطوره‌های ایرانی و نیز تاریخ ایران مطالعه و درک کرد، مگر این که تنها مفاهیم ظاهری را مدنظر قرار دهیم، که در آن صورت چندان مفید نمی‌نماید. البته باید بگویم که این مطالب اسطوره‌ای در این کتاب، اغلب به صورت فشرده و چکیده بیان شده که می‌تواند سر رشته‌ای برای مطالعات بیشتر در کتابهای مربوط باشد.

در داستان رستم و سهراب، اغلب رستم را محکوم می‌دانند؛ به دلیل این که راه هرگونه آشنایی را بسته و سهراب - پسرش - را کشته است. ظاهر داستان چنین به نظر می‌رسد؛ چنانکه فردوسی فرموده:

یکی داستانی‌ست پر آب چشم

دل نازک از رستم آید به خشم
اما اگر از دل‌های نازک و رمانتیک بگذریم و داستان را درون‌شکافی کنیم، به این حقیقت خواهیم رسید که رستم، مظلوم حقیقی این داستان است و چنانکه

یکی از انواع نقد، شرح‌نویسی است. امروزه به خاطر برطرف کردن نیازهای درسی در رشته ادبیات دانشگاه‌ها، گزیده‌ها و شرح‌های متعددی به چاپ می‌رسد و در اختیار عموم قرار می‌گیرد. در اغلب این گزیده‌ها عمدتاً به معنای لغات یا معنای ساده بیت‌ها و حداکثر به برخی آرایه‌ها و تلمیحات می‌پردازند. جز چند مورد کارهای استادان و محققان بنام، کمتر اتفاق می‌افتد که مؤلفان به نقد و تحلیل اثر بپردازند و از شرح لغوی فراتر روند. این گونه شرح‌ها و گزیده‌ها اگرچه در سطحی نازل - نسبت به دانشگاه - و گاهی متوسط، مفید هستند اما در نهایت - در سطح آکادمیک - آن اثر ادبی را ضایع و خنثی می‌کنند و چیزی به آگاهی خواننده نمی‌افزایند؛ آنچنان که بشاید، به ویژه اگر خواننده، دانشجوی ادبیات باشد و مخصوصاً اگر متن از شاهنامه باشد.

اخیراً کتابی به وسیله انتشارات سمت منتشر شده به نام رستم و سهراب، تالیف آقای دکتر غلام محمدطاهری مبارکه. این کتاب که برای تدریس در رشته زبان و ادبیات فارسی تدوین شده، حاوی شرح و نقد و تحلیل داستان از دیدگاه اساطیری و داستانی و زیباشناختی و واژگان نیز هست. همین ابتدا باید بگویم که خوشبختانه تحلیل‌ها و نظریات مطرح شده در متن کتاب، به جذابیت آن می‌افزاید و تفاوتی عمده نسبت به آثار مشابه خود دارد. ساختار کتاب تشکیل شده از دو بخش؛ که بخش اول آن «متن رستم و سهراب» براساس تصحیح مجتبی مینوی است و بخش دوم آن «شرح، نقد و تحلیل داستان» است که در آن برخی

فردوسی در آغاز درباره رستم آورده:
ز موبد بر این گونه بر، داشت یاد
که رستم یکی روز از بامداد
غمی بُد دلش ساز نخچیر کرد

کمربست و ترکش پر از تیر کرد
داستان با اندوه مبهمی در رستم آغاز می‌شود و تقدیر سرانجام نیز در پایان داستان با مرگ فرزند به دست پدر، اندوه رستم را تعبیر می‌کند و تجسم می‌بخشد؛ کشتنی ناخواسته و نادانسته. تقدیر، رستم را با دست خود رستم تیره‌روز کرده است. ساختار داستان بدینگونه با اندوه رستم آغاز می‌شود و با اندوه رستم نیز پایان می‌گیرد. اینجا اراده نیروهایی برتر از انسان در سرنوشت رستم دخالت کرده است؛ نیروهایی برتر که رستم را برنمی‌تابند. به ظاهر، سهراب مظلوم می‌نماید اما درواقع، رستم مظلوم است. سهراب بهانه‌ای بود برای درهم شکستن رستم؛ این است که به گمان من باید دل بر رستم سوزاند. مولف کتاب به نکته‌ای بسیار ظریف اشاره می‌کند که تأیید این سخن است: «آنچه در اینجا چکیده‌وار می‌توانم بگویم این است که تهمینه در اصل یکی از پریان یا جادوان است (به استناد ابیات ۶۵ و ۶۸ و...) که در بازسازی اسطوره او به این نتیجه می‌رسیم که از طرف جبهه اهریمنی برای اغواگری خود را به صورت زن زیبایی درآورده است تا با دزدیدن رخس رستم و سپس فریفتن جهان پهلوان، از او فرزندی به دنیا بیاورد تا شاید بدین وسیله موفق شوند پدر را به دست فرزندی از جنس خود او بکشند.» (ص ۷۸).

این نکته سخنی نو درباره اساطیر مربوط به رستم است و بیان آن البته شجاعت می‌خواهد که در مولف وجود دارد؛ چرا که با روای ظاهری داستان و آنچه در این باب رایج است عموماً همخوانی ندارد. می‌دانیم که اساطیر در هنگام ورود خود به دوره تاریخی، و سیر

احمد ابومحبوب

نگاهی به رستم و سهراب

رستم و سهراب: شرح و نقد و تحلیل داستان

دکتر غلام محمد طاهری مبارکه

انتشارات سمت، چاپ اول، ۱۳۷۹



زمانی خود در تاریخ، مقدار زیادی ماهیت خود را از دست می‌دهند و دگرگونه می‌گردند. این داستان نیز می‌تواند چنین مسیری را طی کرده باشد و چنانکه مولف می‌نویسد: «اصل اسطوره گمشده تهمینه چیز دیگری است.» (ص ۹۱) پیش از ایشان نیز آقای دکتر میرجلال‌الدین کزازی در این زمینه دقت خوبی کرده و پس از آن که سهراب را بازتابی از افسانه کهن آفرینش در اساطیر ایرانی معرفی کرده‌اند، می‌نویسند: «رستم هنگامی که از سیستان به نخچیر بیرون آمد، به هیچ روی در اندیشه رفتن به سمنگان نبود؛ او ناگزیر به سمنگان رفت؛ زیرا باره نامور او را ربوده بودند؛ ربودن رخس دامی بود که نیروهای اهریمنی بر سر راه او گسترده؛ از سوی دیگر، رستم در اندیشه پیوند با تهمینه نیز نبود. او حتی نمی‌دانست که پادشاه سمنگان دختری دارد؛ تهمینه بود که در دل شب شوریده و شیدا به دیدار رستم شتافت. مگر نه اینست که نخست دیوان به سرزمین مزدا تاختند؛ گومیچشن ریشه در خواست اهریمن دارد؛ نیروهای تاریکی در کمین بودند و زمان می‌جستند تا به جهان روشنی بتازند و با آن درآمیزند؛ آری آمیزش و آرایش با تیرگی، با تن آغاز شد. از این پیوند ناخواسته، رستم در سرزمینی دور پسری یافت؛ پسری که سرنوشت ناگزیر او آن بود که به دست پدر تباه شود.» (از گونه‌ای دیگر / ص ۷).

نکته دیگری نیز در داستان هست که به گمانم باید مورد توجه قرار گیرد؛ و آن وجود «آز» در سهراب است. به نظر می‌رسد سهراب بیش از این که تمایل به یافتن پدر داشته باشد، تحت تأثیر «آز» به ایران حمله آورده است و درست به همین سبب است که افراسیاب تورانی او را یاری می‌دهد و شگفتا که شاه سمنگان نیز برای یاری اسفندیار و حمله به ایران نیرو می‌فرستد؛ در تمامی رفتارهای سهراب، آز و طمع دیده می‌شود و گویی رستم را نیز در مسیر از خویش می‌جوید تا از آن طریق به حکومت و قدرت و برتری دست یابد؛ چنین است که می‌گوید:

چو رستم پدر باشد و من پسر

نباید به گیتی کسی تاجور
و این نهایت برتری جویی و آزمندی بوده است. اینجا بیش از این نمی‌خواهم به تحلیل داستان پردازم؛ چرا که از حوصله این گفتار بیرون است. باید به نکات تازه دیگری اشاره کنم که در این اثر بیان شده است. از جمله نکات تازه آن، مطلبی است که درباره کشته شدن سهراب طرح شده است. مولف می‌نویسد: «نکته قابل توجهی که وجود دارد شاید این باشد که نامگذاری سهراب (= سرخاب) و اینکه روی او سرخ یعنی رنگ خون است و وجود پسوند آب در آخر آن در پیوند با مسأله قربانی و آیینهای مرتبط با آن باشد؛ نکته‌ای که یونانیان بویژه استرابون بارها در ذکر تاریخ ایران یادآوری کرده‌اند؛ یعنی گفته‌اند که ایرانیان برای آبها و رودها قربانی می‌کنند. این حدس ما را یکی از ابیات پایانی داستان رستم و سهراب قوت می‌بخشد؛ آنجا که رستم دستور می‌دهد جسد سهراب را کنار جویبار (= رودخانه) بگذارند.» (ص ۹۲)

در این که در آیین مهر، قربانی‌های خونین وجود داشته، تردیدی نیست - چیزی که بعدها زرتشت آن را منع کرد - این امر در پیکرنگاره میترا دیده می‌شود که بر گاوی افتاده چیره گشته و خنجر بر گلوئی گاو نهاده است؛ حتی در نگاره‌های دیگری که شیری کفل گاوی را به دندان گرفته است. این نکته را نیز باید یادآور شوم که کلمه شهر (= سرخ) نیز از رنگ‌های مربوط به میترا است و پیوند رنگ سرخ با آب در نام وی قابل دقت و توجه است. (اگر «اب» پسوند مکان پنداشته نشود) برای توجیه و رمزگشایی این ماجرا، یا بازسازی اسطوره‌ای گمشده (به قول مؤلف) باید بدین موارد چشم دوخت. باز آقای طاهری مبارکه نکته دقیق دیگری را درباره «بیر بیان» مطرح می‌کنند. می‌دانیم که در این باره مطالب متعددی گفته شده و غالباً آن را نوعی زره جنگی رستم دانسته‌اند که از پوست ببر است؛ اما این توجیهات شایان پذیرش نیستند. مولف فاضل، نظر دیگری دارد و به درستی می‌نویسد: «به نظر نگارنده «بیر» همان

«وبر» است. در اوستا می‌خوانیم که: آردوسور آناهیتا جامه‌ای از پوست ببر پوشیده است... (ص ۳۲۱)؛ پس ببر یا وبر [که به معنای سمور است] جامه ایزد آبها یعنی آناهیتاست و «بیان» نیز همان «بغان» است - مانند بغدخت که به صورت بیدخت درآمده است - که به معنای خدایی است. پس خدایی بودن جامه با آناهیتا که خدای آبهاست حل می‌شود و باید توجه کنیم که نام مادر رستم رودابه است که با رود و آب پیوند دارد و از این طریق با آناهیتا مربوط می‌شود. البته پیش از ایشان نیز چنین گمانه‌هایی مطرح شده است و جناب دکتر میرجلال‌الدین کزازی نیز در صفحات ۲۶۷ تا ۲۷۰ کتاب از گونه‌ای دیگر توضیحی مشبع درباره آن آورده‌اند که چکیده آنها چنین است:

ابه (= به، فارسی باستان) + یوهنم (= بریستن و پوشیدن)

بی (= بیم) + ان = هراس‌انگیز

بی (= بیغ) + ان = خدایی

این شکل‌ها درباره کلمه «بیان» بود که آقای کزازی نیز شکل اخیر را درست‌تر می‌دانند. درباره ببر و وبر و غیر نیز توضیحی داده و هر سه را گونه‌های تلفظ یک واژه معرفی کرده‌اند.

به هر حال از این گونه نکات و مطالب تحقیقی و علمی متعدد در کتاب یافت می‌شود؛ مثلاً به درستی درباره «عمود خمیده» در بیت ۷۵۴ همان معنای لفظی کلام را اراده کرده است؛ برعکس آن چه برخی دیگر گفته‌اند که شاید نوعی گرز باشد!

مولف در این اثر به نقد و بررسی آرای دیگر شارحان نیز پرداخته و صحت و سقم آنها را آشکار کرده است؛ این نتیجه نگرش به کل داستان و توجه دقیق به جزئیات کامل داستان است. البته مولف محترم با فروتنی درخواست کرده‌اند که خوانندگان اهل ادب،

خطاها و کاستی‌های احتمالی را گوشزد نمایند. چند نکته در این جا به نظرم می‌رسد که باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد:

مؤلف محترم در صفحه ۶۸ می‌گویند: «در زبانهای باستانی و بویژه در خط اوستایی یکی از حروفی که در الفبا وجود داشته است و تلفظ می‌شده، خُو بوده...» اما اگر اشتباه چایی نباشد باید یادآور شوم که در زبانهای کهن ایرانی، ابتدا به ساکن موجود بوده و در واژه‌هایی مانند خورد، خور، خواب، خوش و... حرف «خ» ساکن تلفظ می‌شده و حرف «واو» مفتوح بوده است؛ بنابراین تلفظ آنها خُورد، خُور، خُواب، خُوش و... بوده و بنابراین ضمه بر بالای حرف «خ» درست نمی‌نماید. چنین تلفظی هنوز در گویش کردی به جای مانده است؛ لذا تلفظ دقیق آن «خُرد» نیست بلکه «خُورد» است. این گونه «واو» را امروزه عموماً «واو معدوله» نامیده‌اند که پس از آن حتماً یکی از حروف د، ز، س، ش، ن، و، ه و ی می‌آمده است.

در صفحه ۱۰۲ آمده است: «کُفت: کتف به معنای شانه؛ عوام امروز کُت می‌گویند.» به نظر من به نکته‌ای باید توجه داشت و آن این که شاید این واژه کُت، فارسی شده کلمه «کُثُف» عربی باشد که در تلفظ، حرف «ف» افتاده است.

در صفحه ۱۲۹ درباره لفظ «خسرو» آمده است: «تلفظ درست این واژه، چیزی شبیه به خَسرا است و معرب آن کسری است. خسرو در لغت به معنای خوش‌آواز است و لقب عام شاهان ایران بویژه در دوره ساسانیان بوده است.» در این مورد باید بگویم که تلفظ این کلمه در پهلوی هوسرو (xu - Srav and husrōv) است و در اوستا نیز با تلفظ هئوسروَه (hu - sravah) آمده است و به معنای نیک‌نام و نیک‌شهرت و مشهور است نه خوش‌آواز! از طرف دیگر هیچ‌گونه تلفظ «خَسرا» نیز از آن بر نمی‌آید. در این که معرب آن «کسری» است (و نه کسری) سخنی نیست، اما در این که «لقب عام شاهان ایران بویژه در دوره ساسانیان بوده است» جای بحث است. توضیح این که جز نام کیخسرو، پادشاه اسطوره‌ای

ایران، و چند تن دیگر، در دوره ساسانیان این کلمه فقط نام دو پادشاه پیش از یزدگرد بوده است؛ پس این کلمه نام خاص است نه نام عام؛ بنابراین فقط نام انوشیروان خسرو اول و پرویز خسرو دوم بوده است. ظاهراً اعراب، از شاهان ایرانی فقط این دو را بهتر می‌شناخته‌اند زیرا پیامبر اسلام در زمان خسرو اول به دنیا آمد و در زمان خسرو دوم نیز به ایران نامه نوشت. به ظاهر به دلیل این که به طور اتفاقی نام هر دو این پادشاهان خسرو بوده، اعراب گمان کردند که این کلمه لقب عام پادشاهان ساسانی بوده و آن را بدین معنی در آثار خود به کار برده‌اند؛ حال آن که اصلاً این طور نبوده است. اگر در ادبیات گذشته ایران، کلمه خسرو به صورت لقب عام شاهان آمده، تنها به تقلید از گمان اعراب در آثارشان بوده که بدون اندیشه و تفکر، حتی بزرگترین شاعران نیز آن را تکرار کرده‌اند. عجلتاً می‌توان تنها آن را مجازاً به معنای پادشاه شمرد و غیر از این هرچه باشد صحیح نیست.

در صفحه ۱۳۴، مؤلف محترم، چنگال را «استعاره از قدرت و توانایی» دانسته‌اند؛ حال آن که درواقع این مجاز با علاقه سببیت است. توضیح این که استعاره عبارت است از به کار بردن لفظی به جای لفظ دیگر، با علاقه شباهت؛ اما اینجا بین چنگال و توانایی هیچ‌گونه رابطه مشابهت وجود ندارد بلکه چنگال باعث و سبب توانایی دریدن است.

نکته دیگری در صفحه ۲۰۵ آمده و آن معنای کلمه «زنده فیل» است. برای این کلمه، به همین صورت، نظر مؤلف کاملاً درست می‌نماید که «زنده فیل» را به معنای فیل سرزنده و سرحال گرفته‌اند. اما پیش از آن معنای «فیل بزرگ» را هم داده‌اند. این معنای اخیر معادل «زنده فیل» است که در نسخ دیگر شاهنامه ضبط شده است؛ درواقع، «زنده» معنای عظیم و مهیب دارد.

با همه اینها، در ارزش این پژوهش برای دانشجویان و دوستان پژوهش در شاهنامه تردیدی ندارم و چنانکه گفتیم، نکات تازه متعددی در آن می‌توان یافت که همه قابل درنگ هستند.

اما مطلب دیگری که نظرم را جلب کرد، نکته‌ای بود که در صفحه ۷۷ درباره قرائت بیت:

اگر من شوم کشته بر دست او

نگردد سیه، روز چون آب جو آمده است. مؤلف در اینجا می‌نویسد: «اما در یکی از نسخه‌های قاهره؛ مصراع دوم چنین است که: نگرود سیه رود، چون آب جو. سیه‌رود: رود سیاه و آن رودخانه خروشان و عظیمی است که آب فراوان دارد، مانند رودخانه نیل؛ در صورت صحت این مصراع، ایران به رود عظیمی تشبیه شده است که با کشته شدن هجیر (که قطره‌ای از رودخانه است) آنقدر از آب رود کم نمی‌شود که این رود خروشان و سیاه تبدیل به آب جوی شود؛ ولی با کشته شدن رستم این رودخانه تبدیل به جوی می‌شود.» (ص ۱۷۷) اما من در این مورد گمان دارم که این مصراع مذکور از نسخه قاهره را به گونه دیگر هم می‌توان خواند و معنایی به دست آورد؛ این خوانش یا قرائت که در این مورد پیشنهاد می‌کنم با مستقیم کردن جمله به دست می‌آید: نگرود سیه رود، چون آب جو = رود، چون آب جو سیه نگرود:

یعنی رود (که بزرگ است) مثل آب جوی تیره و گل‌آلود نمی‌شود؛ کنایه از این که هیچ صدمه و آسیبی به رود (که ایران است) وارد نخواهد شد. بدین ترتیب من آن را «سیه‌رود» (= رود سیاه) خوانده‌ام بلکه «سیه» را مسند جمله گرفته‌ام و بنابراین «رود» مسندالیه قرار می‌گیرد. درواقع، مصراع دوم یک ارسال المثل است مانند «با مرگ بلال افان تمام نمی‌شود» یا «دنیا که خراب نمی‌شود» و...

نکته دیگر این که با خواندن این اثر، خواننده با نظرات دیگر استادان نیز آشنا می‌گردد و می‌تواند آنها را با یکدیگر بسنجد و درست‌ترین را برگزیند. این از امتیازات اثر حاضر است. امید که آقای دکتر غلام محمد طاهری مبارکه تحلیلی را که در کتاب وعده داده‌اند هرچه زودتر ارائه دهند و آثار انتقادی دیگری همچون آثار گذشته‌شان مثل ریخت و درونمایه داستان و سلام باد بر خرد منتشر سازند.

در نقد اسطوره‌ای، تجربه ازل و پیش تاریخی سرچشمه خلاقیت نویسنده انگاشته می‌شود و ادبیات صبغه‌ای اساطیری دارد. از این دیدگاه، داستان‌ها بن‌مایه‌های کلی یکسانی دارند. اما، بسته به تکیه و تأکید مردمی که به زبان‌های گوناگون صحبت می‌کنند، با اندکی اختلاف پیاده می‌شوند.

منتقد اسطوره‌ای در جست‌وجوی یافتن سرچشمه‌ها، رازها و دریافت پیام نمادهایی است که بسیاری آثار ادبی از آن متأثرند و واکنش‌های به نسبت یکسانی در خوانندگان خود برمی‌انگیزند. یعنی در اساس پی‌جوی رموزی هستند که زیربنای شکل‌ها را می‌سازند.

او، کلید یافتن هر اسطوره را در بستر جامعه‌ای که در آن بالیده است، دنبال می‌کند. کار او وقتی پیچیده‌تر می‌شود که اسطوره‌های جوامع مختلف را در عرصه برخورد و رابطه متقابل و درهم‌تنیده آنها جستجو می‌کند. او با علم به این که ادبیات مکاشفه‌ای انسانی و وحی بشر بر بشر است، به دنبال آگاهی از آن وحی و داوری آن، دالان‌های پیچ‌درپیچ اساطیر و سنت‌های کهن را می‌کاود و آنها را در سیر پیشرفت جوامع، متناسب با شرایط جاری که شکل‌ها و سویه‌های جدید می‌پذیرند، در پی دریافت این همانی‌های نوسازی

شده در آثار ادبی بررسی می‌کند.

نقد اسطوره‌ای دامنه گسترده‌ای دارد که در اساس، واقعیاتی عمیق را در رویاهای عمومی و خاطرات جمعی هر جامعه کندوکاو می‌کند؛ از این رو با مذهب، تاریخ و فرهنگ، روان‌شناسی و مردم‌شناسی ارتباطی تنگاتنگ می‌یابد. به همین دلیل خاستگاه آن عموماً ذهنی و فلسفی است و بر پایه رفتارها و کنش‌های انسانی بنا شده است.

نقد اسطوره‌ای را در مقایسه با سایر رویکردهای نقد می‌توان چنین معرفی کرد: محدودیت نقد سنتی - تاریخی را ندارد که اثر را از منظر زندگی‌نامه، اصل و نسب و دوران حیات نویسنده بررسی کند. هدف غایی خود را بر کشف و تبیین شکل و ساختار متن به عنوان یک شیئی فی‌النفسه نیز قرار نمی‌دهد. البته با نقد روان‌شناختی که زیر مجموعه آن است، در زمینه اشتراکات رفتاری انسان، همگرایی دارد. ضمن این که نقد روان‌شناختی بر رفتارها و رویاهای فردی تکیه دارد و اسطوره‌شناسی به رویاها و رفتارهای گروهی یک جامعه، که آنها را در فعالیت‌های روانی و معنوی مشترکشان گره می‌زند، نظر دارد.

جوزف کمبل از نحله‌های بزرگ اسطوره‌شناختی غرب می‌نویسد: «اسطوره‌شناسی آنچه را که پشت ادبیات و هنر نهفته است، آشکار می‌سازد و با شما از زندگی خودتان سخن می‌گوید. موضوعی بزرگ، هیجان‌انگیز و تغذیه‌کننده زندگی است. با مراحل گوناگون زندگی ارتباط زیادی دارد. در مراسم تشرف

یعنی از کودکی گذر می‌کنید و مسؤولیت بلوغ را می‌پذیرید، یا از موضع تجرد وارد تأهل می‌شوید. همه این آیین‌ها اسطوره‌شناختی‌اند. آنها به بازشناسی نقش جدیدی می‌پردازند که شخص بر عهده گرفته است. فرآیند کنار گذاشتن نقش جدید و ورود به یک حوزه مسؤولیت را بررسی می‌کند.» (قدرت اسطوره ص ۱۷)

ضروری است برای تبیین بیشتر موضوع، به تعریفی از اسطوره، عوامل مهم تأثیرگذار بر نقد اسطوره‌ای و رابطه شیوه اسطوره‌شناختی در تحلیل ادبی پرداخته شود.

میرچا الیاده - اسطوره‌شناس رومانیایی - در تعریف اسطوره می‌نویسد:

«اسطوره نقل‌کننده سرگذشتی مینوی و قدسی است. راوی واقع‌های است که در زمان اولین، زمان شگرف بدایت همه چیز، رخ داده است. به بیان دیگر اسطوره حکایت می‌کند که چگونه از دولت سر و به برکت کارهای نمایان و برجسته موجودات مافوق طبیعی، واقعیاتی چه کل واقعیت: کیهان یا فقط جزئی از واقعیت: جزیره‌ای، نوع نباتی خاص، سلوکی و کرداری انسانی، نهادی؛ یا به عرصه وجود نهاده است. بنابراین اسطوره همیشه متضمن روایت یک «خلقت» است. یعنی می‌گوید چگونه چیزی پدید آمده، موجود شده و هستی خود را آغاز کرده است...»

(چشم‌اندازهای اسطوره ص ۱۴)

در کارکرد اسطوره می‌نویسد: «مهم‌ترین کارکرد اسطوره عبارت است از کشف و آفتابی کردن

بهناز علی پور گسگری

نقد اسطوره‌ای، عوامل شکل‌گیری و نقش آن

سرمشق‌های نمونه‌وار همه آیین‌ها و فعالیت‌های
معنی‌دار آدمی از تغذیه و زناشویی گرفته تا کار و تربیت
و هنر و فرزاندگی.» (چشم‌انداز اسطوره ص ۱۷)
در قرن نوزده با اوج گرفتن تحقیقات مردم‌شناسان

در غرب، افسانه‌های عامیانه به عنوان بخشی از ادبیات
شفاهی، مورد توجه فولکلورشناسان و مردم‌شناسان قرار
گرفت. آنها که ابتدا سرچشمه کلیه اساطیر، آیین‌ها و
مناسک و افسانه‌ها را که شکل کلی مشابهی داشتند،
بی‌اعتنا به اختلافات فرهنگی، در یک چننه می‌ریختند،
سرانجام در طی تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که
قصه‌ها و اساطیر ضمن مشابهت‌ها در مشخصه‌های
کلی، سزمنشأ و خاستگاه‌های متعدد فرهنگی دارند.

یکی از جهت‌های جدید در این پژوهش‌ها مربوط
به داستان‌های عامیانه و اسطوره، ریخت‌شناسی
قصه‌های عامیانه است. یا به عبارتی به کار گرفتن فنون
زبان‌شناسی و مردم‌شناسی ساختاری در بررسی قصه‌ها
و اسطوره‌ها.

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای فرمالیست‌های
روسی توجه به اشکال از یادرفته ادبی مانند حکایت‌ها
و افسانه‌های فولکلوریک و هنرهای عامیانه مردمی
بود. آنها بر این اعتقاد بودند که برای شناخت و بررسی
اسطوره‌ها باید دست به تحلیل ساختاری زد. از جمله
این اصول یکی کشف و تعریف کوچک‌ترین واحد
ساختاری و سپس چگونگی ترکیب این واحدها در
الگوهای سنتی است. مهم‌ترین پژوهشی که در این
زمینه ارائه شد کار ولادیمیر پراپ (۱۹۷۰ - ۱۸۹۵) از



در

تحلیل ادبی

گروه فرمالیست‌های روسی است. پراپ در کتاب ریخت‌شناسی قصه‌های عامیانه به توصیف اجزای ساختمان قصه‌ها و روابط متقابل این اجزاء پرداخت. کوچک‌ترین جزء قصه‌های پریان را «خویشکاری» نامید و آن را عمل یک شخصیت از جهت پیشبرد قصه تعریف کرد. پراپ پس از بررسی صد حکایت فولکلوریک نتیجه گرفت که هر چند افراد و شخصیت‌های قصه‌ها گوناگون و حرفه و کنش‌های آنها متفاوت است، اما نقش ویژه آنها محدود و ثابت است و در یک طرح واحد می‌گنجد. او عناصر تشکیل دهنده این حکایات را سی و یکی دانست که عناصر متوالی قصه‌ها هستند. و فقط هفت شخصیت در تمام این قصه‌ها و حکایت‌ها وجود دارد: ۱- قهرمان ۲- زنی که قهرمان در جستجوی اوست ۳- بخشنده یا پیشگو که یاور قهرمان می‌شود ۴- دوستان قهرمان ۵- کسی که قهرمان را به مأموریتی می‌فرستد ۶- دشمن قهرمان ۷- قهرمان شیاد.

بنابراین می‌بینیم که روایت‌شناسی به معنای دقیق واژه، با کتاب پراپ آغاز شده است که فتح بابی شد برای ساختارگرایان شوروی و فرانسه.

از دیدگاه لوی استراوس معنای اسطوره در زیر ظاهر روایتی آن پنهان است و از این راه می‌توان به آن پی برد. می‌افزاید مسلماً قصه‌گویان و قصه‌سرایان از این ساختارها آگاهی ندارند، همانگونه که سخنگویان به یک زبان از اصول و قواعد دستوری خود، به گونه‌ای که زبان‌شناسان می‌گویند، بی‌اطلاعند.

پس از پژوهش‌های گسترده مردم‌شناسان و فرمالیست‌ها، نقد اسطوره‌شناختی دومین تأثیر را مدیون کارل گوستاو یونگ روان‌شناس سوئیسی (۱۸۷۵-۱۹۶۱) است. او واضح بسیاری از اصطلاحات رایج در نقد اسطوره‌ای است. یونگ عناصر ساختاری اسطوره‌ساز را تصاویر ازلی یا کهن الگو نامید. نخستین کمک او به نقد اسطوره‌ای نظریه حافظه قومی است. یونگ ضمیر ناخودآگاه فردی را گسترش داد و به ضمیر ناخودآگاه جمعی رسید که در حافظه روانی تمامی نوع بشر مشترک است و مانند غریزه حیوانات برای امور

حیاتی مختلف به شکل غرایز روانی به ارث می‌رسد. او خاطرنشان ساخت که فرد انسان بازگشتی به اینهاست و کهن الگوها بستری مناسب برای انعکاس واکتس‌های معین به محرک‌های مشخص‌اند. اسطوره‌ها در حقیقت فرافکنی پدیده‌های روانی ذاتی‌اند و ابزاری که به مدد آنها کهن الگوها خود را در رویاهای آدم‌ها آشکار می‌کنند و رابطه نزدیک رویا، اسطوره و هنر را که هر سه نقش رسانه‌ای دارند، کهن الگوها را برای ضمیر خودآگاه قابل دسترس می‌کنند.

به ادعای یونگ هنرمند، انسان به معنی عالی کلمه است یعنی انسان جمعی. هنرمند دارای حساسیت‌های خاص در برابر انگاره‌های کهن الگویی و استعداد سخن گفتن با تصاویر ازلی است که قادرش می‌سازد تا تجارب جهان درونی را به مدد شکل هنری خود به جهان بیرونی منتقل کند.

نظریه معروف دیگر او تفرد است؛ یعنی فرد در فرآیند رشد آگاهانه جنبه‌های مختلف شخصیت خود را بشناسد. او ساختار موروثی روان انسان را با سه کهن الگوی سایه، مادینه روان و نقاب معرفی می‌کند و فرافکنی‌های نمادین این کهن الگوها را در اساطیر و آثار ادبی نشان می‌دهد.

سایه در اعتقاد یونگ معرف جنبه‌های خطرناک و تاریک شخصیت آدمی است که فرافکنی آن را در ادبیات در شخصیت‌های «یاگو» شکسپیر، «مفیستوفلس» گوته و... می‌توان دید.

مادینه روان، تصویر روح و مایه زندگی انسان است که او را از بطالت زندگی دور می‌کند. واسطه بین خودآگاه و ناخودآگاه فرد است. یونگ تصویر مادینه روان را که در روان فرد مذکور نهاده شده است «انیمای» نامید. یونگ در ادبیات شخصیت‌هایی چون هلن تروا، حوای میلتن و بتاتریس دانته را تجسم مادینه روان می‌داند. «نقاب» شخصیت اجتماعی هر فرد است که معمولاً با خود حقیقی او متفاوت است. صورتی است که بر چهره دارد. و این واسطه بین من با جهان بیرون است.

نور تروپ فرای - منتقد اسطوره‌پرداز کانادایی شیوه اسطوره‌شناختی تحلیل ادبی را در کتاب مشهور خود

کالبدشکافی نقد وسعت بخشید. فرای اسطوره را با ادبیات یکسان می‌بیند و می‌گوید در واقع ادبیات هنوز همان کاری را می‌کند که قبلاً اساطیر انجام می‌دادند، فقط ادبیات شکل غول‌آسا و مه‌آلود اساطیر را با سایه‌های پررنگ‌تر و روشنی‌های تندتر پر می‌کند. در ترکیبات پیچیده‌تر مانند نوع‌های ادبی جلوه‌گر می‌شود و با مراحل اصلی چرخه فصول تطابق می‌یابد. از این رو نوع ادبی کم‌دی با اسطوره بهار، رمانس با اسطوره تابستان، تراژدی با اسطوره پاییز و طنز با اسطوره زمستان این همانی می‌شود.

در نظرگاه فرای تمام عناصری که در ادبیات وجود دارد، به خانواده‌ای بزرگتر و به هم پیوسته متعلق است. و ادبیات مثل هر اثر هنری دیگر به اصل تکرار یا وقوع



مجدد مثل وزن در موسیقی و انگاره در نقاشی نیازمند است. چون ادبیات با این همانی بین جهان بشری و جهان طبیعی پیرامون آن و یافتن وجوه تشابه میان آنها سر و کار دارد، خدایان و قهرمانان اساطیر قدیم رنگ می‌بازند و مردمانی چون ما جایگزین آنان می‌شوند. کافی است به نمادها و صور خیالی که یک نویسنده به کار می‌گیرد توجه کنیم تا دریابیم در پس تمام پیچیدگی‌های زندگی بشری هنوز همان نگاه خیره به طبیعتی بیگانه با ماست و هنوز مسئله فایق آمدن بر آن پیش رویمان است.

فرای معتقد است هیچ جامعه بشری آن قدر ابتدایی نیست که فاقد نوعی از ادبیات باشد. منتها ادبیات بدوی هنوز از جنبه‌های دیگر زندگی متمایز نشده است و در بطن مذهب، جادو و آیین‌های اجتماعی مستتر است. بیان ادبی در واقع از درون جنبه‌های معمول زندگی شکل می‌پذیرد و چارچوبی تخیلی به وجود می‌آورد. داستان‌هایی درباره ارباب انواع گفته می‌شود و علم اساطیر به وجود می‌آید، ارباب انواع صفاتی بارز کسب می‌کنند. یکی رب‌النوع مجیل، یکی رب‌النوع لافزن و... همین انواع شخصیت‌ها به افسانه‌ها و داستان‌های عامیانه و به موازات تکامل ادبیات به رمان وارد می‌شوند. مناسک دینی و رقص و شکل نمایشی به خود می‌گیرند و بالاخره درام به صورت هنری مستقل ظهور می‌کند. سروده‌های رزمی، مرثیه، سرود، لالایی و... به صورت اشکال سنتی ادبی درمی‌آیند.

بنابراین می‌بینیم که فرای برای هر یک از انواع ادبیات نسب نام‌های قایل است که می‌توان جریان تطور آن را تا زمان‌های قدیم دنبال کرد.

مثلاً داستان یافتن موسای نوزاد در کتب مقدس که تولد اسرارآمیز قهرمان است، قبلاً در مورد یکی از شاهان بین‌النهرین و همچنین در یک افسانه یونانی نقل شده است. سپس با نمایش نامه «ایان» اثر اورپیید به ادبیات وارد می‌شود و توسط کمدی‌نویسان دیگر به کار گرفته می‌شود تا این که به صورت شیوه‌ای در رمان درمی‌آید و در تام جونز و الیور توئیست و... ظاهر می‌شود. فرای در کتاب تخیل فرهیخته می‌نویسد: «اگر

داستان‌های رایج در مجلات مخصوص زنان را می‌خوانید، داستان «سیندرلا» است که یکی بعد از دیگری تکرار می‌شود. در رمان‌های هیجان‌انگیز داستان‌های ریش‌آبی است که تکرار می‌شود و...

در مورد آفرینش آدم‌های داستان هم وضع همین‌طور است. خدایان نیرنگ باز و لافزن در اساطیر باستان و داستان‌های عامیانه قدیم از همان نوع آدم‌های داستانی هستند که در آثار فاکتر و تنسی ویلیامز ظاهر می‌شوند و...

فرای می‌گوید منظورم این نیست که چیز تازه‌ای در ادبیات وجود ندارد. بلکه هر اثر ادبی در عین ادامه نسب نامه کهن خود، دارای فردیتی واقعاً منحصر به فرد است...

واضح است که نقد اسطوره‌ای خالی از نقاط ابهام و برخی محدودیت‌ها به خصوص یک سویه‌نگری نیست. چنانکه ادبیات را به گونه‌ای ابزاری می‌نگرد و گاه زیبایی شناختی متون ادبی مقهور انتقال نمادها و پیام‌های اسطوره‌ای می‌شود. قطعاً این شیوه نقد در کنار سایر رویکردهای نقد ادبی ما در تدقیق دایره آثار ادبی یاری‌گر تواند بود.

منابع:

- ۱- تخیل فرهیخته، فرای، نور تروپ، سعید ارباب شیرانی، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۳.
- ۲- چشم‌اندازهای اسطوره، الیاده، میرچا، جلال ستاری، انتشارات توس، تهران، ۶۲.
- ۳- ریخت‌شناسی قصه‌های عامیانه، پراب، ولادیمیر، فریدون بدره‌ای، توس، ۱۳۶۸.
- ۴- ساختار و تأویل متن، احمدی، بابک، نشر مرکز، تهران، ۱۳۷۰.
- ۵- قدرت اسطوره، کمیل، جوزف، عباس مخبر، نشر مرکز، ۱۳۷۷.
- ۶- تحلیل نقد، فرای، نور تروپ، صالح حسینی، انتشارات نیلوفر، ۱۳۷۷.
- ۷- مبانی نقد ادبی، گرین ویلفرد و... فرزانه طاهری، نشر نیلوفر، تهران، ۱۳۷۶.

روزنه‌ای به کجا؟!

ادامه صفحه ۹

ذکر مأخذ مو به مواز کتاب شعری که زندگی است به کوشش سعید نیاز کرمانی است، و جالب تر اینکه هشت شعری هم که به عنوان نمونه اشعار بهار آورده شده، دقیقاً و به ترتیب همان هشت شعری است که در کتاب شعری که زندگی است به عنوان نمونه اشعار بهار آورده شده است!

دومین شاعر ایرج میرزا است. شرح حال وی باز مو به مو و بدون مأخذ آمده، اما این بار از کتاب شعر فارسی از آغاز تا امروز نوشته پروین شکیبیا برداشته شده است. بعد چهار شعر به عنوان نمونه اشعار ایرج میرزا آورده شده که باز دقیقاً و به ترتیب همان چهار شعری است که در کتاب شعری که زندگی است به عنوان نمونه اشعار ایرج میرزا آورده شده است!

سومین شاعر عارف قزوینی است. شرح حال وی باز مو به مو بدون ذکر مأخذ از کتاب پروین شکیبیا برداشته شده سپس دو شعر به عنوان نمونه اشعار عارف آورده شده که از جمله چهار شعری است که نیاز کرمانی در کتاب شعری که زندگی است به نقل از عارف آورده است.

چهارمین شاعر فرخی یزدی است که هم شرح حال وی و هم نمونه اشعار عیناً و به ترتیب همان است که در کتاب نیاز کرمانی آمده است...

فکر می‌کنم به نمونه‌های دیگری احتیاج نباشد. مولف روزنه‌ای به روشنی به علاوه کتابهایی که ذکر شد، چند اثر تالیفی مشابه دیگر مانند: عاشقانه‌ها/ نیاز یعقوب شاه، روشن‌تر از خاموشی / مرتضی کاخی، از پنجره‌های زندگانی / محمد عظیمی، شکفتن‌ها و رستن‌ها / فریدون مشیری، چون سبوی تشنه / محمدجعفر یاحقی و غیره را در اختیار داشته و در پرداختن به هر شاعری شرح حال و نمونه اشعار را از این کتابها برداشته است. بدین ترتیب کتابی گرد آمده که مقدمه، شرح احوال و انتخاب اشعار — هیچ کدامش سکار گردآورنده نبوده است.

□ خانم دکتر مشیری، ابتدا از شما تشکر می‌کنیم که فرصتی را در اختیار کتاب ماه قرار داده‌اید تا درباره فرهنگ‌نگاری و ترجمه گفتگو کنیم. وقتی که کارنامه علمی شما بررسی شود تلاشهایی که درباره فرهنگ‌نگاری کرده‌اید بسیار برجسته است. فرهنگهای مختلفی مانند فرهنگ آوایی - املائی زبان فارسی، فرهنگ الفبایی - قیاسی زبان فارسی، فرهنگ همگانی فارسی و دیگر فرهنگها و به تازگی کتاب اتباع سازی در زبان فارسی و فرهنگ اتباع نیز منتشر شده است. چه ضرورتی باعث شد که درباره اتباع تحقیق نمایید؟

■ یافته‌های علم زبان‌شناسی و واژگان‌شناسی، به عقیده من کلید کشف رمز ظرافتهای زبانند. آنچه را که از این علمها می‌آموزیم و می‌اندوزیم، باید در زبان فارسی به کار ببریم. مثلاً اتباع و اتباع سازی در زبان فارسی موضوعی نیستند که بتوانیم از آن آسان بگذریم. من برخلاف فرهنگهای موجود فارسی، این واژه را نه به صورت «اتباع» (با کسره) بلکه به صورت «اتباع» با فتحه تلفظ می‌کنم. چون «اتباع» بر وزن «افعال» است و حالت مصدری دارد. حال آن که آنچه مورد نظر ماست «اتباع» است که در اصطلاح دستور به «تابع» و «متبوع» توأماً اطلاق می‌شود. «اتباع» جمع «تابع» است و تابع، لفظی است فرعی که پیش یا پس از کلمه اصلی آورده می‌شود تا معنی آن کلمه را تشدید کند یا بار معنایی جدیدی به آن بیافزاید: «فیل و فنجان»، «شلوغ پلوغ»، «بقال چقال» و غیره. تعداد اتباع فارسی آنقدر زیاد است که توانسته‌ایم از مجموعه آنها فرهنگ بسازیم. به طور کلی «اتباع سازی» فرایندی فعال در زبان فارسی است. می‌بینیم که فارسی‌زبانان بی آنکه الگوی مشخص این فرایند را آموخته باشند، هر جا لازم شود،

حتی برای کلمات جدید و نیز کلمات فرنگی تابع مناسب می‌سازند. مثلاً می‌گویند «بوتیک موتیک»، «دکتر مکتور»، «تئاتر مئاتور». در فرهنگ اتباع سعی کرده‌ام ابتدا انواع اتباع را برحسب معنی دار بودن یا مهمل بودن تابع و متبوع تعیین کنیم و الگوهای اتباع سازی را برای نخستین بار کشف کنیم. چرا می‌گوییم «کتاب متاب»، «ساخت و پاخت»، «گیج و ویج»، «اخم و تخم»؟ صامت آغازی مهمل را چگونه انتخاب می‌کنیم؟ مصوت درونی مهمل در «راست و ریست» و «صاف و صوف» چگونه تعیین می‌شوند؟ و نیز صامت درونی [k] از کجا می‌آید و «پک و پوز» و «دک و دماغ» را درست می‌کند؟ و نیز چطور می‌فهمیم که باید صامت درونی [t] را به کار بگیریم و «کر و کثیف» یا «قر و قاطی» را بسازیم؟ «زیلی» در «زخم و زیلی» و «چیلی» در «چرب و چیلی» چطور ظاهر شده‌اند؟ چرا می‌گوییم «قرض و قوله»، «پرت و پلا»؟ اینها همه الگوهایی پنهان دارند که من سعی کرده‌ام آنها را بازسازی و مشخص کنیم. برای این کار از روشهای واجشناختی، نحوی و معنایی استفاده کرده‌ام و اتباع فارسی را از نظر ساختاری تجزیه و تحلیل و طبقه بندی کرده‌ام.

□ اشاره کردید که «اتباع سازی» فرایند فعالی در زبان فارسی دارد و شما اتباع سازی را از نظر ساختاری تجزیه و تحلیل و طبقه بندی کرده‌اید. چه ارتباطی بین فرهنگ اتباع و فرهنگهای بسامدی دیده می‌شود؟

در این سالها به تدوین فرهنگهای بسامدی توجه شده است و به تازگی درباره سعدی دو فرهنگ بسامدی منتشر شده است. یکی اثر شادروان دکتر مهین دخت صدیقیان و دیگری فرهنگ موضوعی غزلهای سعدی تالیف شما است. این فرهنگها چه نقشی در تحقیقات زبانی و ادبی دارند و برای شناخت شاعر و زمانه وی چه کمکی به مخاطبان می‌کنند؟

■ هر پیکره زبانی و ادبی خصوصیتی دارد که به

واسطه آن خصوصیات از پیکره‌های دیگر زبانی و ادبی متمایز می‌شود و شناخت هر پیکره، نیازمند در اختیار داشتن مجموعه اطلاعات گوناگون مربوط به آن پیکره است و برای دسترسی به چنین اطلاعاتی می‌باید برنامه‌ریزی دقیق و علمی صورت گیرد. یکی از مهمترین زمینه‌های برنامه‌ریزی، مطالعه و تحقیق همه‌جانبه بسامدی و تدوین فرهنگها و فهرستهای بسامدی (Concordance) است. فرهنگ موضوعی (Thématique) نیز که بر اساس فرهنگهای بسامدی تدوین می‌شود، موضوعات شاخص و قابل بررسی پیکره زبانی یا ادبی را با معیارهای معنی شناختی مقوله بندی می‌کند و برای هر موضوع شاهد های مناسب به دست می‌دهد. این بررسیهای بنیادی اصولاً در زمره برنامه‌های فرهنگستانهای زبان است. از این طریق می‌توانیم واژگان پایه زبان را در هر دوره معین تعیین کنیم. تاریخچه تولد، سیر زندگی، زمان رواج، یا انزوا و یا مرگ هر واژه را مشخص کنیم. صورتهای گوناگون و تغییر یافته هر واژه، دگرگونیهای کاربرد دستوری، گستردگی و محدودیت یا معنایی واژه را به دست آوریم. همه اینها در کار واژگان‌شناسی ارزشمند و مفیدند، خصوصاً آنکه بخش عظیمی از اطلاعات خام مورد نیاز را برای واژه سازی فراهم می‌کنند و پردازش آنها در حل مشکل اصطلاح سازی و معادل یابی، که امروز گریبانگیر ماست کمک مؤثری خواهد بود.

به هر حال تهیه مجموعه کامل فرهنگهای بسامدی و نیز موضوعی، طرحی است که فرهنگستانهای زبان در بعضی کشورها، مثلاً فرانسه، سالهاست به اجرای آن مشغولند و فرهنگستان دوم زبان فارسی نیز، مجموعه فرهنگهای بسامدی را بر اساس تجزیه و تحلیل ساختاری زبان، مطرح و اجرای آن را آغاز کرده بود که ناتمام ماند. چنین طرحی اصولاً باید به صورت یک طرح جامع و علمی با بهره گیری از یافته‌های نوین واژگان‌شناسی و نیز روشهای آماری از

گفت و گو با دکتر مهشید مشیری

از فرهنگ نگاری تا داستان نویسی

طریق فرهنگستان زبان و ادب فارسی اجرا شود. البته به طور جسته و گریخته، کارهایی در این زمینه‌ها صورت گرفته است.

فرهنگ واژه‌نما و بسامدی غزل‌های حافظ و غزل‌های سعدی را شادروان، خانم دکتر صدیقیان تدوین کرده‌اند. خود من هم به اینگونه بررسیها، اعتقاد دارم. خصوصاً برای فرهنگ بزرگ فارسی که در حال تدوین است، خیال دارم، آنگونه که در فرهنگ‌های عمومی معتبر زبان‌های اروپایی می‌بینیم، تاریخ زندگی واژه‌ها ارائه شود و در حد امکان مشخص شود که واژه موردنظر، نخستین بار در چه زمانی، با قلم یا کلام چه کسی و در چه متنی مطرح شده، چه تحولی را طی کرده و محدودیت یا گسترش صوری و معنایی آن چگونه بوده است. این تاریخ‌گذاری (Datation) فقط از راه تعیین بسامد واژه‌ها در متنی گوناگون میسر می‌شود. مثلاً بعضی از واژه‌ها ساخته ابوریحان بیرونی است که نخستین بار در الفهم به کار رفته‌اند (یعنی سده پنجم هجری قمری). بعضی‌ها با ترجمه قصه حنّ بن یقظان پیدا شده‌اند و در واقع ساخته شارح و مترجم این قصه، در قرن چهارم و پنجم هجری‌اند. بعضی‌ها بر ساخته ابن سینا هستند و نخستین بار در دانشنامه علایی به کار رفته‌اند. حتی واژه‌های مجعول کتاب دساتیر (قرن دهم و یازدهم)، و یا واژه‌های سره و به اصطلاح «بی‌اک» زبان پاک سره‌گرایان هم از نظر بسامدی در دست بررسی است. همچنین واژه‌هایی که در فرهنگستان اول و فرهنگستان دوم زبان ساخته شده است، واژه‌های فرهنگستان امروز (از سال ۱۳۶۰ به بعد)، و حتی واژه‌هایی که در مرکز نشر دانشگاهی ساخته شده‌اند... مثلاً با بررسی ادبیات مشروطه می‌توان زمان تولد، توسعه یا محدودیت بعضی از واژه‌ها و مفاهیم را به دست آورد. البته توجه دارید همه این کارها از عهده فرد خارج است و من هم تا حدی می‌توانم یک‌تنه به همه این کارها برسم، ولی سعی می‌کنم به نوبه خود آنچه را که

برای تدوین فرهنگ جامع و آبرومند و امروزی فارسی لازم است فراهم کنم و نظر پژوهشگران جوان را به این همه کار که باید بکنیم و نکرده‌ایم جلب کنم.

□ چه گام‌های دیگری در زمینه بررسی‌های بسامدی و موضوعی باید برداریم؟

■ به نظر من، می‌توانیم گام‌هایی فراتر از بسامد واژگانی و موضوعی برداریم. پیکره زبانی و ادبی را می‌توان با توجه به بسامد جنبه‌های گوناگون زبانی و ادبی بررسی کرد. آثار ادبی در درجه اول از طریق عناصر روستاختی زبان متمایز می‌شوند. ولی عناصر روستاختی صرفاً «واژگان» نیست و بررسی‌های بسامدی، خلاف تصور و برداشت متداول، صرفاً در سطح «واژگان» صورت نمی‌گیرد. چرا نباید فهرست بسامدی واجها و نیز مجموعه بسامدی الگوهای دستوری را هم تهیه کنیم؟ بسامد واج‌های به کار رفته در کلام هنرآفرینان ادبی به نوبه خود رمزهایی از زبان و زاویه‌ای از ذهن آنها را به ما می‌نمایند. واجها خصوصاً در بافتهای هنرمندانه شعر و نثر نقش مهمی ایفا می‌کنند و در آفرینش زیبایی مؤثرند. بنابراین با در دست داشتن تواتر واج‌های کلام هر سخنور، شاید بتوانیم، حتی به هنگام تصحیح متون، واژه‌های مناسبتری را انتخاب کنیم. مثلاً در صورت تساوی تمام شرایط ممکن است ارجحیت و قطعیت را به واژه‌ای بدسیم که واجد واج یا واج‌هایی است که تواتر بیشتری در پیکره زبانی موردنظر دارد.

بررسی بسامد ساختارهای دستوری نیز ما را در شناخت رازهای زبانشناختی متون کمک می‌کند. فرهنگ‌های بسامدی را می‌توان حتی در سطح ویژگی‌های فنی شعر (مانند موسیقی، تخیل و قالب) تدوین کرد. فرض بفرمایید ما بسامد چشم‌بندی‌های بلاغی را در آثار شاعران فارسی‌زبان تهیه کنیم و بعد به بررسی تطبیقی آن دست بزنیم.

بررسی بسامدی اوزان و بحر هم مفید است. آیا مفهوم موردنظر شاعر وزن خاصی را به شعر تحمیل

می‌کند؟ آیا انتخاب وزنهای مختلف نشان از مهارت شاعر دارد؟ و یا برعکس؟ شاعری که خود را ملتمز کند که در شمار محدود وزن‌ها شعر بگوید، ماهرتر است؟ چگونه است که سعدی بیشترین غزل‌ها، یعنی شمار ۵۷ غزل از حدود ۷۰۰ غزل خود را در وزن «مفاعیلن فاعلاتن» سروده است، در صورتی که حافظ این وزن را اصلاً به کار نبرده است؟ چرا سعدی وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» (بحر رمل مثنی مخبون محذوف) را که در غزل حافظ نخستین درجه را از نظر فراوانی دارد، فقط چهار بار در غزل‌های خود به کار برده است. مقایسه این فراوانی‌ها رمزهای شگفت‌انگیزی دارد که در شناخت اختصاصات روانی، زبانی و سلیقه و ذائقه شاعران مفید است. این نکات نظر مرا به خود جلب کرده است و به همین دلیل بررسی گسترده‌ای را در زمینه اوزان و بحر شروع کرده‌ام که ان‌شاءالله نتایج کار به صورت سلسله فرهنگ‌های بسامدی در دسترس محققین قرار خواهد گرفت. عجلاناً «فرهنگ عروضی غزل‌های سعدی و حافظ» زیر چاپ است و به زودی منتشر می‌شود.

□ به فرهنگ بسامدی غزل‌های سعدی اشاره کردید. آیا درباره شاعران معاصر نیز تحقیق کرده‌اید؟ چون واژگانی که شاعران دوره مشروطیت و بعد از آن در اشعارشان استفاده کرده‌اند تفاوت‌های فراوانی با شاعران گذشته دارد. زبان ساده‌تر شده و واژه‌های عامیانه در شعر بیشتر رسوخ کرده است. فرهنگ‌های بسامدی گرایش زبانی شاعر و نویسنده را مشخص می‌کند و از اینرو با بررسی این فرهنگ‌ها می‌توان واژگان پایه زبان را در یک دوره خاص تعیین کرد و تاریخچه تولد، سیر حیات و زمان انزوا یا سرگ هر واژه، تغییرات کاربرد دستوری، گستردگی و محدودیت یا دگرگونی معنای واژه را به دست داد. مثلاً واژه «آزادی» در اشعار شاعران مشروطیت کاربرد فراوان دارد، در غزل‌های فرخی یزدی، در اشعار ملک‌الشعرای بهار و... آیا در این باره تحقیق کرده‌اید؟ ■ بله، فرهنگ موضوعی غزل‌های فرخی یزدی را



براساس یک بررسی بسامدی تهیه کرده‌ام. به نظر من شعرهای فرخی یزدی را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد. نخست آنهایی که غزل، خود، فرم یا قالب می‌شود تا مفهومی شاعرانه و تغزلی در آن ریخته شود. یعنی نازک‌خیالیه‌ها و مفاهیم شاعرانه در قالب غزل می‌جوشند و شاعر، بی آنکه بکوشد، آن غزلها را می‌سراید. مثلاً غزلی که مطلعش این است:

شب چو در بستم و مست از می نابش کردم
ماه اگر حلقه به درکوفت جوابش کردم
و یا غزل دیگر با مطلع

چون ز شهر آن شاهد شیرین شمایل می‌رود
در قفایش کاروان در کاروان دل می‌رود
دسته دوم، غزلهایی که در سرودن آنها شاعر با استفاده از قریحه شاعری خود «می‌کوشد» تا مفاهیم خاصی را به فرم یا قالب غزل بقبولاند. مانند بعضی از غزلهای مطبوعاتی (یا ژورنالیستی) که مربوط به اخبار و وقایع سیاسی و اجتماعی روزند و تاریخ مصرف دارند. غزلهای دسته دوم شاید ماندگار هم نباشند. ولی باید به خاطر داشته باشیم که در زمانه‌ای سروده شده‌اند که اکثریت مردم از شعور سیاسی بی‌بهره بوده‌اند و اهمیت آگاهی از مسائل سیاسی و اجتماعی را درک نمی‌کرده‌اند. در چنان زمانه‌ای، شعر رسانه مؤثری بوده است. خصوصاً اینکه، مخاطبان این رسانه از دیرباز با شعر خو گرفته و به کلام آهنگین و دلنشین عادت کرده بودند. این دست شعرهای مطبوعاتی، حتی اگر ارزش ادبی چندانی نداشته باشند، و نمونه فصاحت و بلاغت به شمار نیایند، ولی چون اطلاعات سیاسی و اجتماعی مردم را افزایش داده‌اند و در مجموع در بیداری جامعه خواب‌زده آن دوران تأثیر داشته‌اند، ارزشمند و قابل تأملند. البته شتابزدگی در سرودن این غزلها یا هر دلیل دیگر ممکن است سبب سستی‌ها و ضعفهای فاحش تألیف شده باشد. به هر حال این طبقه‌بندی خاص شعرهای فرخی یزدی نیست و تقریباً شامل همه شعرهای سیاسی دوره مشروطیت می‌شود. با بررسی بسامدی و موضوعی غزلهای فرخی، می‌توان به نقش سیاست در غزلهای فرخی و نقش فرخی در غزل‌سرایی سیاسی، و نیز تأثیرپذیری او از شاعران پیشین و شاعران معاصرش و تأثیرگذاری او بر شاعران دیگر خصوصاً شاعران دوران مشروطیت پی برد. می‌توان دریافت که چگونه فرخی با قریحه شاعری خود، صنایع بدیعی و ادبی را برای مطرح کردن مسائل اجتماعی و سیاسی زمانه‌اش و بیان کردن درد و نیاز جامعه‌اش به کار گرفته است. غزل فرخی آینه احساسات و عواطف انسانی او، بازتاب عشقش به «آزادی» و نفرتش از «استبداد» است و واژه‌های به کار رفته در غزلها، کلید

کشف مکنونات اوست. و همانطور که فرمودید واژه «آزادی» بسامد زیاد در مجموعه غزلهای فرخی یزدی دارد. درواقع «آزادی» مرکز ثقل واژگان اوست و واژه‌های دیگر حول آن مرکز می‌گردند. البته «آزادی» تقریباً در تمام معنی‌هایش در غزل فرخی یزدی به کار رفته است. ولی می‌دانیم که این واژه از زمان انقلاب مشروطه مفهوم سیاسی و اجتماعی خاصی پیدا کرده که شعر فرخی یزدی به نوبه خود تجلی‌گاه این مفهوم است. بررسی تطبیقی واژگانی ثابت می‌کند که همین واژه مثلاً در غزل سعدی چیز دیگری است. سعدی می‌گوید:

دمی با دوست در خلوت به از صد سال در عشرت
من «آزادی» نمی‌خواهم که با یوسف به زندانم
□ به سعدی اشاره کردید، با توجه به بررسی شما در غزلهای سعدی، چه بن‌مایه یا موضوعی در غزلهای سعدی پررنگتر است؟

■ ببینید، بررسی‌های بسامدی و موضوعی ساختار سخن شاعر و نویسنده، طرز اندیشه و نگرش او را بر جامعه‌اش، گرایش زبانی و روانی‌اش و مهمتر از همه جهان‌بینی او را مشخص می‌کند. موتیف یا بن‌مایه تفکرات او را نمایان می‌سازد. اصولاً زبان هرکس آینه افکار، احوال و درونیهای اوست. وقتی زبان یک سخنور را بر اساس بسامد واژه‌ها و نیز موضوعات گوناگون آن طبقه‌بندی می‌کنیم، گویی زبان و ذهن او تا حدودی برای ما شفاف می‌شود. عواطف و احساسات او، ابعاد و زوایای گوناگون شخصیتش، کامها و ناکامیهایش، امیدها و ناامیدیهایش، مرادها و نامرادیهایش، همه در چشم ما رنگ می‌گیرند. باید بدانیم چرا سعدی یا صراحت می‌گوید: «از دست زمانه در عذابیم»؟ باید جامعه سعدی را استیضاح کنیم. چرا واژه‌های «طعنه»، «سرزنش»، «عتاب»، «تعنت» در غزلهای او زیادند؟ چرا سعدی این همه دشمن داشته است؟ چرا این همه از نامردمی و بی‌مروتی نالیده است؟ و چرا ادبیات، خاصه شعر فارسی سرشار از شکایت و فریاد علیه بی‌عدالتیها، حق‌ناشناسیها و ناسپاسیهاست؟ اگر غزل فارسی را به عنوان یک مجموعه منسجم در نظر بگیریم، با شناخت اجزایش می‌توانیم به خصوصیات کلی‌اش پی ببریم. به هر حال مرکز واژگان سعدی در غزلها، «عشق» و بزرگترین دغدغه خاطرش، «فراق» است. فریادهای جان‌سوز فراق در تمام غزلهای سعدی به گوش می‌رسد. به نظر من اگر بخواهیم نامی بر مجموعه غزلهای سعدی بگذاریم، آن نام «فراق‌نامه» است. می‌گوید:

فراق‌نامه سعدی به هیچ گوش نیامد
که دردی از سخنانش در او نکرد سرایت
□ یکی از آثار شما، کتاب «نظریه ارتباط زبانی و مرثیه‌های سعدی» است. چرا مرثیه را در بافت ارتباط

بررسی کرده‌اید؟

■ به نظر من مرثیه‌های سعدی خیلی منزوی مانده بودند. می‌بایست از حالت انزوا خارج می‌شدند. ما باید به همه اجزای یک کل توجه کنیم. سروده‌های هر شاعر، یک کل است که در قالبهای گوناگون مثلاً غزل و قصیده و قطعه و مثنوی و غیره ارائه می‌شود. مرثیه‌های سعدی را نمی‌توان جدا از انواع دیگر سخنانش بررسی کرد. یعنی مرثیه در کنار هر آنچه سعدی در گلستان و بوستان و غزلها و مواظ و رباعیات گفته است، معنی می‌یابد. و هر قطعه (یا فراگمان) از شعرهای او پیامی است که مثل یک جزء از کل پیامش پیروی می‌کند و به طور کلی گفته‌های هرکس را باید به صورت یک مجموعه ساختاری و نظام‌مند در نظر گرفت. این نکته در مورد مجموعه آثار هر نویسنده یا سراینده صدق می‌کند. سعدی در مرثیه همان سعدی گلستان است که در عهد جوانی‌اش، با جوانی اتفاق مخالفت بوده است و ناگهی پای وجود آن جوان به گل اجل فرو رفت و دود فراق از دودمانش برآمد... سعدی در مرثیه همان سعدی بوستان است که می‌گوید:

قضا نقش یوسف جمالی نکرد

که ماهی گورش چو یوسف نخورد
در این باغ سروی نیامد بلند

که باد اجل بیخش از بن نکند
به هر حال در «مرثیه‌های سعدی و نظریه ارتباط زبانی» سعی کرده‌ام که مرثیه‌ها را مجموعاً در چارچوب ارتباط مورد بررسی قرار دهم و خصوصاً به ترجیع‌بند معروفش که مرثیه سعدی بویکر است بپردازم. این مرثیه به نظر من یکی از اصیل‌ترین یادگارهای مناعت احساسات انسانی و لطافت طبع شاعری سعدی در غم فقدان دوست است. و باز هم «فراق»... کوشش کرده‌ام که مرثیه سعدی بویکر را با معیارهای داستان‌پردازی و روایت‌شناسی ارزیابی کنم و دلایل موفقیت و تأثیرگذاری این مرثیه را کشف کنم.

□ چرا درباره نظریه ارتباط زبانی تأکید می‌کنید؟

■ همین مرثیه‌های سعدی را در نظر بگیریم. مرثیه‌ها و اصولاً هر پیامی را باید در چارچوب ارتباط بررسی کرد. در این چارچوب «پیام» فقط بخشی است از ارتباط و نه تمام آن. و این رویکرد جامعه‌شناختی زبان است که به جای بررسیهای فیلولوژیکی یا فقه اللغوی و یا بررسیهای روساختی ادبی، پیام را با توجه به مدلهای ارتباط، مدنظر قرار می‌دهد. پیام بخش لاینفک ارتباط است. ولی ارتباط به جز پیام، بحثهای لاینفک دیگر هم



دارد، که ارتباط موفق مستلزم فعالیت همزمان و مؤثر همه این بخش‌هاست. یکی از این بخش‌ها، پیام‌دهنده (گوینده یا نویسنده) است. پیام‌دهنده از پیام خود جدا نیست. زیرا هر پیام حاوی اندیشه پیام‌دهنده است. مولوی می‌گوید:

ای برادر تو همه اندیشه‌ای

باقی خود استخوان و ریشه‌ای
عنصر جدانشدنی دیگر در چارچوب ارتباط، پیامگیر است. پیامگیران یا مخاطبان از عوامل اصلی ارتباطند. پیام بدون وجود پیامگیران پوچ است. مثل نامه‌ای است که هیچگاه برای گیرنده فرستاده نشود. یا مثل نامه‌ای است که آن را نخوانده پاره کنند. و ارتباط بدون پیامگیر ارتباط کور است. مخاطب یا پیامگیر عنصر فعال در برقراری ارتباط است. به عبارت دیگر درست است که تا گوینده نباشد پیام موجودیت نمی‌یابد، ولی موجودیت پیام فقط زمانی تثبیت می‌شود که آن را دریافت کنند. یعنی خواندن و شنیدن به اندازه نوشتن و گفتن در سرنوشت پیام مؤثر است. موفقیت یا شکست هر پیام بستگی به برآیند مجموع واکنش‌های همه مخاطبان دارد و راز بقای آثار ارزنده جهان را باید در وجود پیامگیرانشان جست و جو کرد. مثلاً مخاطبان سعدی در هر یک از نقاط تلاقی محور طولی و محور عرضی زمان بی‌شمارند. مخاطبان سعدی مثل خود سعدی و مثل پیام سعدی، جاودانه و تمام‌نشدنی‌اند. درحالی‌که بسیاری از ما نمی‌توانیم شمار اندکی از مخاطبانمان را حتی برای مدت زمان کوتاهی حفظ کنیم.

□ خانم مشیری، در اسفند ماه ۱۳۷۸ در اولین سمینار بررسی مسائل ترجمه ادبی که در مشهد تشکیل شد شما درباره ترجمه‌پذیری شعر صحبت کردید که مخالفتها و موافقتهایی را ایجاد کرد. در این باب، سالتهاست که بحثهای مختلفی مطرح شده است و نظرهای متفاوتی وجود دارد. به نظر می‌رسد که شما ترجمه را با رویکرد جامعه‌شناختی زبان در چارچوب ارتباط دنبال می‌کنید، با توجه به کتاب اخیرتان «ترجمه از حرف تا عمل»، لطفاً بفرمایید این نکته چه حاصلی را دربر داشته است؟

■ به نظر می‌رسد که نظریه پردازان و مترجمان ما تاکنون به بررسی‌های تاریخی ترجمه بیشتر علاقه مند بوده‌اند. البته پیگیری خط سیر زمانی ترجمه در ایران خوب است، ولی از آن بهتر، جست و جوی راههایی است که ترجمه را به عنوان یک فرایند، با توجه به همه جنبه‌های صوری، محتوایی و عملی ترجمه بررسی کند. راههایی که به ما بگوید همه تئوریها درست، ولی مترجم چه باید بکند؟ ما مشکل «حرف» نداریم. مشکل «نظریه» هم نداریم. و تقریباً همه نظریه‌های

گوناگون ترجمه را که در غرب تدوین می‌شود از برشده‌ایم. ولی این نظریه‌ها بیشتر امکانات و محدودیت‌های زبانهای خارجی را مطرح می‌کند و درمجموع گرهی از کار ترجمه فارسی نمی‌گشاید. وانگهی این نظریه‌ها بنا به اذعان خود نظریه پردازان غربی، همیشه هم روشنگرانه طرح‌ریزی نمی‌شوند و جای بحث و تجدیدنظر دارند. بنابراین ما باید به «ترجمه» فارسی بپردازیم و قواعد ترجمه فارسی را با ویژگیهای زبان فارسی، از لایه‌لای ترجمه‌های فارسی استخراج و نظریه‌ها را تدوین کنیم. همه این کارها اراده می‌خواهد. برنامه‌ریزی می‌خواهد. وقت لازم دارد. انرژی می‌برد. و از همه مهمتر عشق و علاقه و پشتکار می‌خواهد. متأسفانه، خیلی کارها برای زبان فارسی باید بکنیم و نمی‌کنیم. به هر حال کتاب ترجمه از حرف تا عمل، ترجمه را با رویکرد جامعه‌شناختی زبان در چارچوب ارتباط مطرح می‌کند، درواقع حاصل تجربه‌هایی است که شخصاً در کار ترجمه و تدریس به دست آورده‌ام. بررسی تطبیقی متن اصلی و ترجمه آن اگر به قصد کشف رمز ترجمه صورت گیرد و هدف، خرده‌گیری از مترجم نباشد، خیلی مفید خواهد بود. در طول سالهای گذشته بسیاری از کتابهای ترجمه شده به فارسی را با متن اصلی مقایسه کرده‌ام. یادداشتهای زیاد هم برداشته‌ام. بعضی از این مقایسه‌ها منجر به ترجمه مجدد شده است. مثلاً ییگانه و طاعون کامو و کلمات سارتر. که اگر نیازش احساس بشود منتشرشان می‌کنیم. به هر حال هر متن از نظر قالب و محتوا و سبک، مختصاتی دارد که می‌باید مترجم روشهای انتقال آن مختصات را از زبانی به زبان دیگر بشناسد. من ترجمه متون گوناگون به دانشجویان رشته مترجمی فرانسه و رشته مترجمی انگلیسی درس داده‌ام و سعی کرده‌ام خصوصیات زبانشناختی متون گوناگون ادبی، مذهبی، مطبوعاتی، علمی و فنی و غیره، حتی تعابیر و ضرب‌المثلها را طبقه‌بندی کنم. هر یک از این متون صورت خاصی از پیام است که قالب خاص خود را می‌طلبد. قالبی که با قالب پیام دیگر فرق دارد. و هر متن از نظر خصوصیات زبانشناسی (عناصر واژگانی، قواعد دستوری، و حتی واجی) با متون دیگر متفاوت است.

بعضی از موضوعات حاشیه‌ای نیز که نظریه پردازان و دست‌اندرکاران ترجمه را از اصل ترجمه دور می‌کند به صورت جمله‌های کلیشه‌ای و سخنان قصار و شعارگونه دائماً مطرح می‌شوند، که همه اینها جای بحث دارند: مثلاً «باید در ترجمه امانت‌دار باشیم»، «برای ترجمه باید به زبانی (یا در زبانی) بیندیشیم که می‌خواهیم به آن سخن بگوییم»، «می‌گوییم «زبان فارسی برای

ترجمه و بیان مفاهیم علمی ناتوان است»، موضوع ترجمه‌ناپذیری را پیش می‌کشیم و می‌گوییم: «شعر ترجمه‌ناپذیر است»، «من می‌پرسم: آیا واقعاً شعر ترجمه‌ناپذیر است؟». به این شعر کردی توجه کنید:

خوزگ و جاران و روزگاران

تفرقه بویین چو گلای داران
«چاران» یعنی «گذشته‌ها». شاعر افسوس می‌خورد که روزگاران و دورانهای خوش گذشته‌اند و اینک بین آنها (لابد بین شاعر و دوستان و نزدیکانش) همچون برگ درختان تفرقه افتاده است. ترجمه لفظ به لفظ شعر همین است که گفتم. ولی وجه شبه در تشبیه «آنها» به برگ درختان چیست؟ چرا میان برگ درختان فراق افتاده است؟ البته در نوع هنری و عالی تشبیه بهتر است که از وجه شبه سخنی به میان نیاید. حذف وجه شبه در این شعر شاید از آن جهت است که کردزیبانان به سیاق کنایات مشابه در زبانشان می‌دانند که آنچه باعث فراق بین برگهای درختان می‌شود، «پاییز» است. ولی به نظر من در ترجمه این شعر به فارسی، حذف وجه شبه به مفهوم شعر لطمه می‌زند، بنابراین شعر را چنین ترجمه کردم:

خوشا جاران، خوشا آن روزگاران

چه دور افتاده‌ایم از وصل یاران

چنان برگی در افسوس بهاران

چنان برگی در افسوس بهاران

اتفاقاً در سمینار «ترجمه ادبی» که اسفندماه ۷۸ در

دانشگاه مشهد برپا شد، در همین باب حرف زد. من روی ترجمه شعر خیلی کار کرده‌ام. البته ترجمه به زبان فارسی خیلی مهم و مشکل است ولی نه به اندازه ترجمه شعر فارسی به زبان دیگر. در همان سمینار نمونه‌های ترجمه شعر از فارسی به فرانسه را همراه داشتم و برای حاضران خواندم. خوب، بعضی‌ها در مقابل نوآوریها، واکنشهایی نشان می‌دهند و برایشان سخت است که آنچه را بارها شنیده‌اند و تکرار کرده‌اند، با نگاهی جدید ارزیابی کنند. به نظر من چون معنا جهانی است، هر مفهومی را ولو ناشناخته و جدید می‌توان در قالب هر زبانی بیان کرد. همین اظهارنظر باعث بحث طولانی به اصطلاح «چنجال‌برانگیزی» شد. و به قول شما موافقتها و مخالفتهایی را ایجاد کرد. حتماً به خاطر دارید که تقریباً همه شرکت‌کنندگان در این مورد حرفی برای گفتن داشتند. بعضی‌ها برله و بعضی‌ها علیه. به هر حال به نظر من، اینکه در یک گردهمایی، نظریه تقریباً تثبیت شده‌ای استیضاح شود، یک حادثه مهم است. حتی در قطع‌نامه سمینار ذکر شد که فلانی - یعنی من - نظریه ترجمه‌ناپذیری شعر را مردود اعلام کرد. متأسفانه برخلاف آن همه شور و حرارتی که سالن را

فراگرفته بود، ظاهراً بعد از سمینار هر یک از گوشه‌ای فرارفتند و همه چیز فراموش شد. به هر حال کتاب ترجمه از حرف تا عمل مقاله بلندی است که درباره مسائل ترجمه با تکیه بر جنبه عملی آن تهیه شده است.

□ ما بیشتر شما را به عنوان یک فرهنگ‌نگار می‌شناسیم. ولی در سالهای اخیر دو کتاب داستانی با عنوانهای «یاد جاران» و «آلما» از شما منتشر شده است و داستانهای را به زبان فرانسه نوشته‌اید که منتشر نشده است. آیا فرهنگ‌نگاری به داستان‌نویسی شما کمک می‌کند؟

■ داستان بلند یاد جاران اولین کاری است که در زمینه داستان‌نویسی منتشر کرده‌ام. در این داستان، «جاران» یا «گذشته‌ها» جان یافته‌اند، چیزی که به آن پرسونیفیکاسیون می‌گویند. و جاران به صورت پرسوناژ داستان که دخترپچه‌ای به نام «جاران» است به کمک راوی داستان می‌تواند تا گذشته‌ها را صادقانه تر روایت کند. آلما هم مجموعه ده داستان کوتاه است. یک مجموعه داستان کوتاه دیگر هم در راه است. همچنین داستان بلند دیگری با نام «آتش هست...» که آماده چاپ شده است. سعدی می‌گوید:

سعدی، اینهمه فریاد تو بیدردی نیست
آتش هست که دود از سر آن می‌آید

من بارها در کلاسهای دانشگاه، عناصر داستان را درس داده‌ام ولی عجیب است که هیچکدام از نکاتی که در این باره خوانده‌ام و شنیده‌ام و بازگو کرده‌ام، به هنگام نوشتن داستانها به کمک نمی‌آید. اصولاً داستان‌نویسی عرصه عجیبی است. داستان هم مثل شعر است که اصولاً از درون گوینده می‌جوشد. داستانهایی که از عمق جان نویسنده برمی‌خیزد، اختیاری نیست. گویی در یک بخش پنهان از وجود انسان آغاز می‌شود و تکوین می‌یابد و شکل می‌گیرد. مثل نطفه‌ای که در رحم مادر مراحل «شدن» را می‌گذراند. و چینی که کامل می‌شود دیگر نمی‌تواند فضای رحم مادر را تحمل کند. دیگر توقف برای او مرگ است. ماندن او برای مادر هم مرگ است. این دو با همه وابستگی که در مدت نه ماه داشته‌اند، تلاش می‌کنند از یکدیگر جدا شوند. بقای هر یک موهون جدایی از دیگری است. مادر «فارغ می‌شود» و کودک «تولد می‌یابد». داستان هم متولد می‌شود. تلاش نویسنده برای نوشتن داستان دلبخواهی نیست. به این ترتیب وظیفه مترجم داستان بسیار مشکل می‌شود. مترجم داستان پیش از هر چیز می‌باید

هنرپیشه خوبی باشد. حالات و احساسات نویسنده را عمیقاً درک، و دقیقاً بازسازی کند. قطعاً از چنین مترجمی انتظار نداریم که دایه مهربان‌تر از مادر باشد. ولی اگر این نوع حالتها را قبلاً تجربه کرده باشیم، بهتر می‌توانیم خود را در موقعیت نویسنده بگذاریم و نقش او را ایفا کنیم. به عبارت دیگر بهتر است که مترجم، خود، داستان‌نویس هم باشد. و بهترین روش که البته آرمانی می‌نماید، این است که مترجم، خود نویسنده باشد. چه خوب بود که نویسنده می‌توانست شخصاً با همه مخاطبانش ارتباط برقرار کند. من امتیازات این روش آرمانی را به هنگام نوشتن مجموعه داستان کوتاه سافورا به زبان فرانسه تجربه کردم. این مجموعه شامل چهار داستان است با نامهای "Amira"، "Au dela des nuages"، "Maémed" و "Safura" که در مجموعه آلما نیز به ترتیب با عنوانهای «سپهسالار»، «آنسوی ابرها»، «مائمد» و «سافورا» به زبان فارسی آمده‌اند. البته این داستانها اگر چه در ظاهر برگردان یکدیگرند، ولی در اصل تجلی خود به خودی محتوای واحد در قالب دو زبان بوده‌اند. در مورد این داستانها، میل شدیدی داشتم که داستان را هم به زبان فارسی و هم به زبان فرانسه بیان کنم. در ذهن من، زبان فارسی و زبان فرانسه هر دو، قابلیت بیان این داستانها را به طور یکسان داشتند. البته بعداً تصمیم گرفتم که این اتفاق را با محل ترجمه داستان توجیه کنم. هرچند به درستی نمی‌توانم بگویم که داستانهای فرانسوی ترجمه این چهار داستان فارسی‌اند یا برعکس! آنچه برایم مسلم است این است که در هر دو تقریر، احساس مشابهی داشتم. بعد از ارزیابی مقایسه مختصری هم که کردم فهمیدم که مخاطبان فرانسوی‌زبان و مخاطبان فارسی‌زبان این داستانها، به گونه مشابهی این داستانها را رمزگشایی کردند.

□ خانم دکتر مشیری، از حضور شما در کتاب‌ماه ادبیات و فلسفه سپاسگزاریم.

■ من هم از شما و همکارانتان تشکر می‌کنم و توفیق روزافزون و سربلندی همه شما را خواهانم.

کارنامه دکتر مهشید مشیری

۱- فرهنگ آوایی - املائی زبان فارسی، کتابسرا، ۱۳۶۶.

۲- فرهنگ الفبایی - قیاسی زبان فارسی، سروش، چاپ چهارم، ۱۳۷۹.

۳- فرهنگ واژه‌های اروپایی در فارسی، البرز، ۱۳۷۱.

۴- فرهنگ فشرده زبان فارسی، البرز، چاپ چهارم، ۱۳۷۹.

۵- فرهنگ افعال فرانسه (الفبایی - قیاسی)، سروش، ۱۳۷۱.

۶- فرهنگ چهارزبانه سدسازی (با همکاری دیگران)، وزارت نیرو، ۱۳۷۱.

۷- زبان، فرهنگ و ترجمه (مجموعه مقالات)، البرز، ۱۳۷۳.

۸- فرهنگ پیش دانشگاهی زبان فارسی، البرز، چاپ دوم، ۱۳۷۹.

۹- فارسی و تهجم زبانی (مجموعه مقالات)، دانشگاه هرمزگان، ۱۳۷۴.

۱۰- چهل سال شاعری (نگاهی به شعر فریدون مشیری)، البرز، ۱۳۷۵.

۱۱- فرهنگ جامع فارسی «جزوه آ»، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، ۱۳۷۵.

۱۲- فرهنگ عشق و عرفان، البرز، ۱۳۷۶.

۱۳- فرهنگ همگانی فارسی (دو جلدی)، البرز - پیکان، ۱۳۷۸.

۱۴- فرهنگ اتباع در زبان فارسی، آگاهان ایده، ۱۳۷۹.

۱۵- فرهنگ موضوعی غزلهای سعدی، دانشگاه هرمزگان، ۱۳۷۹.

۱۶- مرثیه‌های سعدی و نظریه ارتباط زبانی، آگاهان ایده، ۱۳۷۹.

۱۷- دایرةالمعارف بازتابی از عالم کبیر، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، ۱۳۷۹.

۱۸- فرهنگ موضوعی غزلهای فرخی یزدی، آگاهان ایده، ۱۳۷۹.

۱۹- ترجمه از حرف تا عمل، آگاهان ایده، ۱۳۷۹.

۲۰- آلما (مجموعه داستان)، آگاهان ایده، ۱۳۷۸.

۲۱- "Safura" (مجموعه داستان به زبان فرانسه)، آگاهان ایده، ۱۳۷۹.

۲۲- فرهنگ فرانسه - فارسی، زیر چاپ.

۲۳- فرهنگ نویسی در ایران و جهان، زیر چاپ.

۲۴- فرهنگ عروضی غزلهای سعدی، آماده چاپ.

۲۵- دوبیتی‌های باباطاهر (تصحیح و تحشیه)، زیر چاپ.

۲۶- فرهنگ بزرگ فارسی، در دست تدوین.

قابل دیدن است توجه نویسنده به فضا سازی و حالات و احساسات شخصیت‌های داستانی‌اش است. چنانکه در داستان «با پای برهنه» با اینکه کسی در یک حادثه ناگهانی می‌میرد، همه توجه نویسنده به بیان حالات و رفتار اطرافیان می‌گذرد، طوری که حتی نام فرد کشته شده معلوم نیست و از او به «برادر کبرا» یاد می‌کند.

در داستان «آلما» دخترپچه‌ای «از پله‌ها بالا می‌رود» و در اتاقی قدیمی و متروک که همواره قفل بوده دقایقی را با دو عکس می‌گذراند و بعد در حالیکه «کلید را در مشتش پنهان می‌کند، از پله‌ها پایین می‌آید» (ص ۱۳)

یا داستان «هزوز» شرح دیدار راوی از تیمارستان است، بدون اینکه حاوی حادثه‌ای به معنی متداول باشد. درواقع مهشید مشیری از کنار حالات و دقایق معمول به سادگی نمی‌گذرد و اصالت آنها را می‌بیند و مگر جز این است که حتی قسمت عمده زندگی هر فردی را همین ساعات تشکیل می‌دهد.

مهشید مشیری در ابتدای یکی از داستانهایش این بیت از خیام را آورده است:

فردا که از این دیر فنا درگذریم

با هفت هزار سالگان سر به سریم

اگر از استثناءها بگذریم، این سرنوشت همه آدمهاست، چنانکه سرنوشت غالب کتابها و آثار هنری هم همین است. اگر سعی کنیم و بتوانیم که زودتر از آثارمان تمیریم کار بزرگی کرده‌ایم و این کاری است که تاکنون مهشید مشیری بیشتر با مجموعه فرهنگ‌های خود انجام داده است؛ تا در آینده چقدر به داستان بپردازد و چه آثار داستانی خلق کند.

«با خونسردی می‌گوید: بیرش

خیال می‌کنم شوخی می‌کند. می‌خندم. می‌گوید دوس داری پیر... مال تو.

لحنش جدی است. مثل کسی که تعارفی را رد کند، می‌گویم: نه. مال شماس...» (ص ۵۵)

راوی در ناباوری با واقعیت وحشتناکی روبرو می‌شود که آنقدر وحشتناک است که هیچ احتیاجی به سوز و گدازهای بعدی آن نیست. کسی که داستانی به این زیبایی می‌نویسد خوب است بیشتر بنویسد تا کم‌پرگی آثارش کار را به آنجا نکشد که وقتی تصمیم به چاپ آنها می‌گیرد، برای پربرگ کردن‌شان جملات را زیر هم بنویسد:

«فکرش از کار افتاده بود.

گیج و منگ بود.

تنش لخت و کرخت و بی حال بود.

دست و پایش گزگز می‌کرد.

بینی‌اش گرفته بود.

تپه حلقش خلط چسبیده بود.

زبانش تلخ بود.

لب و دندانه‌هایش خشک بود و بزاق نداشت تا آنها را تازه کند.

نفسش بدبو بود.

پلک‌هایش سنگین بود...» (ص ۸)

از همین چند سطری که آورده شد روشن است که نثر مهشید مشیری تا چه حد روان و موجز است و با جملات کوتاه همراه است و این نتیجه ممارست دائمی با بهترین آثار نظم و نثر زبان فارسی است. اما ویژگی مهمتری که باز از خلال همین چند سطر

شهرت عمده مهشید مشیری در جامعه کتابخوان به عنوان «فرهنگ‌نویس» است و این به واسطه کتابهای فرهنگ آوایی و املائی فارسی (۱۳۶۶)، فرهنگ واژه‌های اروپایی در زبان فارسی (۱۳۷۱)، فرهنگ افعال فرانسه (۱۳۷۱)، فرهنگ فشرده زبان فارسی (۱۳۷۲)، فرهنگ دوجلدی زبان فارسی (۱۳۷۸) و مانند اینهاست. به همین علت کتاب اخیر مهشید مشیری یعنی مجموعه داستان آلمان دور از انتظار بود.

آلمان مجموعه ده داستان کوتاه است که کوچکترین آنها سه صفحه و بلندترین آنها ده صفحه است. از بعضی داستانها که تاریخ نگارش دارد معلوم می‌شود که حداقل مهشید مشیری از سال ۱۳۶۳ در کار نوشتن داستان است و خود به خود این سوال پیش می‌آید که آیا حاصل کار این سالها در زمینه داستان همین کتاب ۶۲ صفحه‌ای است؟ و وقتی خواننده داستانهای خوبی مثل «ماغیه» را در این مجموعه می‌خواند، از این کم‌کاری تأسف می‌خورد.

«ماغیه» لاغر و کوچک و سیاه‌پوست است. وقتی در پیاده‌روی طرف ساحل یورتمه می‌رود، دمپایی‌اش روی سنگفرش جا می‌ماند که راوی با او آشنا می‌شود و معلوم می‌شود اهل «هرمز» است، با پنج خواهر قد و نیم قد و مادری که راوی به محضی که می‌بیند ماغیه را نشانش می‌دهد و می‌گوید: خیلی خوشگله.

اردلان عطار پور

آلما

مهشید مشیری

انتشارات آگاهان ایده، چاپ اول، ۱۳۷۸



بی تردید تکرار مکررات است اگر بگوییم «نقد ادبی» در سرزمین ادب خیز ما جایگاهی شایسته و درخور ندارد. اما بی عنایتی نسبت به مقوله نقد و منتقد اگر هزار و یک دلیل داشته باشد، شاید بتوان یک دلیل پنهان و ناگفته آن را بزرگ پنداری مفرط و تقدس بخشیدن به شخصیت های ادبی جهان معاصر دانست؛ این پندار تا آنجا تعمیم یافته که به تدریج واکنش، اظهار نظر و به طور کلی ذهنیت مخاطب را در مواجهه با آثار ادبا و نویسندگان داخلی نیز تحت الشعاع قرار داده است. پذیرش بی قید و شرط گفتار، نوشتار و اندیشه های بزرگان جهان ادب - چه ایرانی و چه خارجی - در بین کتابخوان های حرفه ای به شکل یک عادت فرهنگی درآمده است. حال در این فضای کتابزده که پُر خواندن بر دوباره خواندن پیشی گرفته، چندان عجیب نیست که اهالی ادبیات، حتی نقد نوشتن بر آثار نویسندگان بزرگ و نام آوری چون گونتر گراس، میلان کوندرا و... را تقبیح کنند و یا دست کم نقد را در چارچوبی از پیش تعیین شده روا بدارند و منتقد را ملزم به داشتن چندین مدرک تحصیلی کرده و تسلط او را بر چند زبان زنده و مرده دنیا واجب شمرند!

هیچ کس کامل نیست، اما هر انسانی در مقام

«انسان» - نه منتقد - حق انتخاب و انتقاد دارد. اعطای این حق ازلی و ابدی به آدمی انکارناشدنی است. پس بگذاریم هرکس به تناسب گستردگی ذهن خود ببیند و بیان کند تا هم روحیه نقادی و نقدپذیری در جامعه ادبی تقویت شود و هم عیارها عیان شود و...

□□□

تازه ترین کتابی که از آثار هرمان هسه - رمان نویس آلمانی - ۱۹۶۲-۱۸۷۷ به چاپ رسیده، درحقیقت دو کتاب است در یک کتاب: بازگشت زرتشت و اگر جنگ ادامه یابد. با توجه به پیش نوشتی که پیش از این آمد و با یادآوری معنای دقیق واژه «نقد» و البته در نظر گرفتن حد و حدود محدود ذهن نگارنده، این نوشتار فقط تحلیل گونه ای است مبتنی بر رعایت صنعت ایجاز.

کتاب اول

نگاه تحلیل گرایانه به آثار یک نویسنده، بی تأمل در فضای زندگی خانوادگی، اجتماعی، سیاسی و حتی اقتصادی، دشوار و تقریباً ناممکن است. آلمان، پیش از آن که سرزمین ادبیات باشد، کشور فلسفه است و هرمان هسه یک ادیب آلمانی است که در خانواده ای مذهبی و با تربیت مسیحی پرورش یافته است. از طرفی مادر هسه در هند به دنیا آمده و پدرش مبلغ مذهبی در هند بود و همین برای این که هسه از کودکی با افسانه ها و ادیان شرق آشنا شود، کافی بود.

آثاری همچون بازگشت زرتشت، سیدارتا و سفر به شرق از علاقه و اشتیاق بسیار هسه به فرهنگ شرقی حکایت می کند. تعهد به مسیحیت (با توجه به این که او در کلیسای پروتستان درس خوانده است) در کنار گرایش به اندیشه های فلسفی - مذهبی بود، زرتشت و لائوتسه (لائوتزو) شکل دهنده دیدگاه اعتقادی هسه و زیربنای افکار و نظریه های فلسفی اوست. البته تأثیر جهان بینی فیلسوف های بدبین آلمانی مثل شوپنهاور و نیچه را بر لحن تلخ و شیرین رمان های هسه، نمی توان نادیده گرفت. و عمق این اثرپذیری ناخودآگاه تا آنجاست که هسه سیاسی ترین جزوه خود را بازگشت زرتشت می نامد و جان مایه اندیشه های خود را به تقلیدی ناخودآگاه از نیچه، از زبان پیامبر ایرانی و با جمله یا عنوان معروف «چنین گفت زرتشت» آغاز می کند. با این تفاوت آشکار که گفتار زرتشت هرمان هسه بیشتر با کردار بودا و لائوتسه همخوانی دارد تا با پندار زرتشت خیالی نیچه. درواقع زرتشت هسه، بودایی است که در قرن بیستم ظهور کرده است و معجزه او لیخند شگفت انگیز و نابی است که نشانه آرامش ازلی و ابدی اوست. اما زرتشت هسه و زرتشت نیچه یک وجه مشترک دارند و آن «ابرانسان» است. در پیشگفتار هسه با جوانان آلمانی سخن می گوید: «من در این کتاب کوچک می خواهم جوانان روشنفکر آلمانی طرفدار آن مرد [نیچه] را به یاد جرات، شهامت و تنهایی اش بیاندازم... در آلمان فقرزده و

شهرآزادی

هرمان هسه،

روزگار ابری یک روح آفتابی

شکست خورده، فقط تعداد انگشت شماری هستند که تازه دارند می‌فهمند گریه و زاری و شکوه و گلایه بی‌ثمر است و بنابراین باید خود را مردانه و دلیرانه برای آینده آماده سازند.^۱ آنچه که هسه جوانان آلمانی را بدان تشویق می‌کند، داشتن قدرت و اراده‌ای است که «آنچه هست» را نمی‌پذیرد و تلاش می‌کند خود و کشورش را به «آنچه باید باشد» تبدیل کند. صفات و ویژگی‌هایی که هسه در گفتار خویش تشریح می‌کند همان خصوصیات است که «ایرانسان» نیچه را از انسان‌های کنونی متمایز می‌نماید. «مرد نیچه از این نام «انسان کامل» است... ایرانسان دارای «اراده»‌ای است که خود را از «کین توزی با زمان» و «چنان - بود» آن‌ها ساخته و در بازی زندگی، بازیگوشانه و دلیرانه و شادمانه شرکت می‌کند و خطرهای آن را پذیره می‌شود».^۲

جزوه «بازگشت زرتشت» (۱۹۱۹) نه فصل دارد و هر فصل موضوعی جداگانه دارد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با سیاست و جنگ مرتبط است. در سه فصل اول، زرتشت با گفتار بوداوار خود از تقدیر یا سرنوشت سخن می‌گوید و تلاش برای تغییر دادن سرنوشت را کاری کودکانه می‌داند که به ستیز و دعوا منجر می‌شود و جان کلام بودا را از زبان زرتشت - و درحقیقت از زبان خودش - این گونه بیان می‌کند: «تولد رنج است، رشد رنج است، یذر در زمین رنج می‌کشد، ریشه از دست باران رنج می‌کشد، غنچه نیز از گل شدنش رنج می‌برد».^۳ سرانجام، خزیدن به کنج عزلت

و تنهایی را به عنوان تنها راه نجات معرفی می‌کند. او هم مانند لاتوتسه و بودا در ستایش تنهایی و خلوت موعظه سر می‌دهد و در نکوهش و مذمت زندگی اجتماعی و معاشرت سخن می‌راند. از فصل چهارم که «اسپار تا کوس» نام دارد تا فصل پایانی، آراء و اندیشه‌های سیاسی هرمان هسه عریان‌تر و صریح‌تر جلوه می‌کند. او با صراحت و شجاعت بر کمونیسم و سوسیالیسم می‌تازد و آن را یک نسخه قدیمی و کهنه می‌نامد که از آشپزخانهٔ کیمیاگران به صورتی خنده‌آور نمودار شده است.

هسه به عنوان روشنفکر نسل معترض آلمان به سیاست برتری نژاد و فاشیسم کورکورانهٔ آلمانی اعتراض می‌کند و نژادپرستی را تنها دلیل متفوق بودن آلمان در جنگ جهانی اول می‌داند. نفرتی ریشه‌دار و قوی که سبب شد ملت‌ها یکی پس از دیگری به صف دشمنان آلمان بیوندند.

در فصل پایانی این جزوه، با عنوان «وداع» زرتشت هنگام خداحافظی، به جوانان آلمانی توصیه می‌کند تا خدا را در درون خویش جستجو کنند. راهی که هسه برای رهایی بشر از رنج‌ها و دشواری‌ها پیشنهاد می‌کند، از درون آدمی آغاز می‌شود. راه نجاتی که از جهان درونی انسان شروع شده و در جهان بیرون امتداد می‌یابد و سرانجام نیز به درون بازمی‌گردد. منشاء تمام خوبی‌ها و بدی‌ها باطن آدمی است. خیر و شر از درون سرچشمه می‌گیرد، هرچند در قاموس هسه معیاری

برای تعریف خیر و شر و گناه و بی‌گناهی وجود ندارد. هرمان دمیان - مانیفست هسه - شرح مفصل تئوری «آبراکساز» ABRAXAS است. آبراکساز خدای جدیدی است که از آشتی و وحدت میان شیطان و خدا، به وجود می‌آید. همان‌گونه که نیچه خدا را مرده می‌پندارد و در غیبت او، «ایرانسان» را می‌آفریند تا بر جهان معاصر فرمانروایی کند، هسه از درهم‌آمیختن و سازش میان تضادهای کهن عقل و نفس و پایان دادن به کشمکش میان نیازهای جسمانی و معنوی، آبراکساز را می‌آفریند تا با پرستش همزمان اهریمن و فرشته بتوان درجهان تضادها و تقابل‌ها، با آرامش و شادمانی زندگی کرد: «... ما می‌توانیم آن نام [آبراکساز] را رب‌النعوی بدانیم که سمبول یا نماد سازش یا یگانگی بین خداشناسی و اهریمن صفتی است».^۴ هرمان‌های دمیان، گرگ بیابان و پیتز کامتسیند هرکدام تصویرگر توانای تضادهای وجود آدمی‌اند که از آنها گریزی نیست. اما می‌توان از مترادف کردن این تضادها با هم به «انسان کامل» رسید که هم «قدرت» شر را دارد و هم «عقلانیت» و نجات خیر را. به عبارتی همان «نیروانا» است: «انجا که تناقض‌ها از میان می‌رود، نیروانا است».^۵ نیروانا در کیش انزواطلبانهٔ بودا همان «آبراکساز» است در عرفان شادمانهٔ هسه و «ایرانسان» در مسلک بدبینانهٔ نیچه.

رابطهٔ صمیمانه‌ای که میان کارل گوستاو یونگ و هرمان هسه به وجود آمده بود درست همزمان بود با



بازگشت زرتشت و اگر جنگ ادامه یابد

هرمان هسه

عبدالحسین شریفیان

انتشارات اساطیر، چاپ اول، ۱۳۷۹

دوره نازاری‌های روانی هسه (۱۹۱۶-۱۹۱۷) که البته پس از گذراندن یک دوره درون‌نگری و روانکاوی - با شیوه درمانی یونگ - هسه توانست نظریه ابراکساز را که خود ارائه داده بود به شیوه عملی نیز تجربه کند. او توانست بخش‌های متضاد روان خود را بشناسد و با آن از در آشتی درآید. از این روست که در بیشتر رمان‌های هسه نوعی روانکاوی اجتماعی یا فردی دیده می‌شود. تشابه و نزدیکی تئوری‌های روانکاوانه یونگ با نظریه‌های فلسفی هسه، در تعریفی که یونگ از ابراکساز ارائه می‌دهد به خوبی آشکار است: «خدایی است که تو او را نمی‌شناسی زیرا آدمیزاده او را به نسیان سپرده است. ما او را به نام ابراکس آس می‌خوانیم... ابراکس آس بر فراز خورشید و بر فراز اهریمن ایستد. او احتمال غیرمحتمل است و حقیقت غیرحقیقی است»^۶. اکنون که سخن از ابراکساز به درازا کشید شاید بی‌تناسب نباشد اگر بگوییم مترادف امروزی این واژه، اصطلاح «انسان پست‌مدرن» است. در مرام انسان پست‌مدرن همه چیز با محک توأمان عشق و عقل سنجیده می‌شود. انسان پست‌مدرن نیز می‌کوشد در سایه وحدتی که میان قرینه‌های متباین وجودش ایجاد کرده است، از زندگی مادی و معنوی خود به یک اندازه لذت برد. حال تا چه اندازه موفق خواهد شد، پرسشی است که پاسخ آن در آینده قرن بیست و یکم منعکس خواهد شد.

کتاب دوم

در پیشگفتار کتاب دوم، هسه اشاره می‌کند که نوشتن این کتاب کار خوشایندی برای او نبوده است. زیرا خاطرات ناخوشایند روزگار جنگ و بدبختی را برای او

زنده می‌کند. اگر جنگ ادامه یابد مجموعه‌ای است از مقالات سیاسی، یادداشت‌ها و نامه‌های هرمان هسه. پیش‌تر اشاره شد که بازگشت زرتشت را جزوه سیاسی هسه نامیده‌اند. اما از آنجا که این جزوه در سال ۱۹۱۹ تألیف شده و در این سال جنگ جهانی اول پایان یافته است، در مقایسه با مجموعه مقالات اگر جنگ ادامه یابد که در طول سال‌های جنگ ۱۹۱۸-۱۹۱۴ نوشته شده، کمتر و غیرمستقیم‌تر به مسئله جنگ و سیاست پرداخته است. از طرفی هسه یک نویسنده سیاسی نیست. او در بین نویسندگانی چون توماس مان و رومن رولان که هم‌عصر او هستند، تقریباً یک رمانتیک به حساب می‌آید که پناهنده شدن به روستایی در جنوب سوئیس را به دادن شعارهای میهن پرستانه و قرار گرفتن در زیر گروه ایسم‌های گوناگون سیاسی ترجیح می‌دهد. درحقیقت آنچه هسه را ناچار به نوشتن این مقاله‌های سیاسی کرده فقط موقعیت زمانی (سال‌های جنگ) و جغرافیایی است. بدین معنا که او به عنوان یک نویسنده بنام در آلمان آن دوره، چاره‌ای ندارد مگر این که از مهم‌ترین موضوع روز که همان جنگ و درگیری‌های سیاسی داخلی است، سخن بگوید و جناح و جایگاه سیاسی خود را اعلام کند. هسه با صراحت و شجاعت اعلام می‌کند که تنها ایسمی که بدان پای‌بند است «اومانیزم» نام دارد: «من خود یک فردگرا هستم و حرمتی را که مسیحیت برای نوع بشر قائل است چیزی تلقی نمی‌کنم که در تمامی مسیحیت بهترین و مقدس‌ترین است... هرگاه مقالاتم را «سیاسی» می‌نامم، فقط عنوانی لفظی است، زیرا اگر از محیطی که در آن نوشته شده‌اند بگذریم، نشانی از سیاسی بودن ندارند»^۷.

دیدگاه انسان‌گرایانه و گرایش امپرناسیونالیستی هسه، درحقیقت برخاسته از روحیه مسیحی و عارفانه اوست. عرفان یا ایمان غیرمذهبی این نویسنده آلمانی نه تنها در تقابل با مذهب قرار نمی‌گیرد، بلکه خود آمیزه‌ای از ادیان جهانی است و از آنجا که در تمام ادیان آسمانی، انسان جایگاهی فراتر از تقسیم‌بندی‌های جغرافیایی و نژادی دارد، هسه میهن پرستی و ملی‌گرایی را برنمی‌تابد و بی‌باکانه از تعصبات کورکورانه و احمقانه‌ای که سیاست بر تری نژاد را تبلیغ می‌کند انتقاد می‌کند.

نوشته‌های سیاسی هسه درحقیقت بیانیه‌هایی اخلاقی است که در آنها به ترویج روحیه انسان‌دوستی و تقبیح جنگ و خشونت می‌پردازد. او با نگارش مقاله‌های ضد جنگ، بسیاری از طرفداران آلمانی خود را از دست داد تا جایی که مطبوعات به او لقب «صلح‌طلب خائن» دادند. بی‌طرفی سیاسی هسه و بدبینی و بی‌اعتمادی‌اش نسبت به هرگونه ایدئولوژی و حزب‌بندی سبب شد از سوی همه احزاب به دیده دشمن نگریسته شود. «تجربیاتش از آن دوره به او آموخته بودند که به هرگونه از ملی‌گرایی و ایدئولوژی بدگمان باشد... وی دوست‌تر می‌داشت که به دست فاشیست یا کمونیست‌ها کشته شود تا خود را در جرگه یکی از این احزاب وارد کند. این واکنش یکسره با فردگرایی خودسرانه‌ای که شاخص کل اندیشه‌اش بود، هماهنگی داشت»^۸.

بسیاری از مقاله‌های کتاب اگر جنگ ادامه یابد در نگرش جنگ است. نویسنده صلح‌طلب آلمان جنگ را با هر بهانه و انگیزه‌ای که باشد، رد می‌کند و آن

هرمان هسه

بازگشت زرتشت و اگر جنگ ادامه یابد

مجله ادبیات و فلسفه / بهمن ۱۳۷۹



را حالتی کاملاً بدوی و طبیعی می‌داند و معتقد است انسان جنگ را به عنوان ابزار اولیه سیاست، ضروری دانسته و بنابراین آن را مانند یک واقعیت گریزناپذیر پذیرفته است. نفرت از جنگ، و عشق به صلح جهانی نیز از عرفان نابی نشأت گرفته که اجزاء آن را هسه از مسیح، بودا و لاتوتسه وام گرفته است.

پدیده دیگری که هسه در این کتاب آن را به شدت نقد و به عبارتی «هجو» کرده است، بوروکراسی و میلیتاریسم وحشتناکی است که یک سال پس از جنگ بر آلمان حاکم می‌شود. «اگر جنگ دو سال دیگر ادامه یابد» عنوان نوشته داستان‌گونه‌ای است که با طنزی تلخ، بوروکراسی و میلیتاریسم یا نظامی‌گری را به باد تمسخر می‌گیرد: آقای سینکلر (یادآور سینکلر شخصیت اصلی رمان دیمان) پس از سال‌های دوری و بی‌خبری در سال ۱۹۲۰ به کشورش بازمی‌گردد. آثار ویرانگری‌های جنگ همه جا به چشم می‌خورد. آقای سینکلر را به جرم بی‌مجاز قدم زدن، دستگیر کرده و به گناه داشتن کفش چرمی جرمه می‌کنند و بعد معلوم می‌شود که او مجوز زیستن هم ندارد! بنابراین به مرگ محکوم می‌شود اما دادن مجوز مرگ مستلزم داشتن مجوز زیستن است. در چنین اوضاعی که تنفس حتی به مجوز نیاز دارد، آقای سینکلر بی‌تابانه برای گرفتن مجوز مردن پافشاری می‌کند اما چون مجوز زنده بودن نداشته است، از مرگ به عنوان موهبتی عظیم - محروم می‌شود!

هسه در این داستان‌گونه کوتاه دست و پا زدن مذبحخانه و بلا تکلیفی میان مرگ و زندگی را در یک جامعه فاشیستی که متکی بر زور و قدرت نظامی است،

به خوبی توصیف کرده است. تأکید بر عبارت «بوی کاغذ و نومی» که از دیوارهای اداره دولتی به مشام می‌رسد، در واقع توصیف حاکمیت بوروکراسی مستحضر است که به دست و پای زندگی آدم‌ها پیچیده است. لحن تلخ و بدبینانه هسه در این بخش از کتاب، یادآور لحن هجوآمیز کافکا در محاکمه است؛ البته بدبینی و یأس سیاه کافکا قابل قیاس با تلخ‌اندیشی‌های ناپایدار هسه نیست. آسمان نیمه ابری روح این نویسنده رمانتیک، هرازگاه آفتابی است و به همین دلیل به ما یادآوری می‌کند تا در حسیض ناامیدی و تنگدستی، فراموش نکنیم تکه آسمانی که بالای سرمان می‌درخشد، زیباترین و باارزش‌ترین دارایی ماست.

پانویس‌ها:

- ۱- بازگشت زرتشت و اگر جنگ ادامه یابد، هرمان هسه، ترجمه عبدالحسین شریفیان، نشر اساطیر، ص ۱۱.
- ۲- چنین گفت زرتشت، فریدریش ویلهلم نیچه، ترجمه داریوش آشوری، نشر آگاه، ص ۳۵۰.
- ۳- بازگشت زرتشت و اگر...، ص ۲۹.
- ۴- دیمان، هرمان هسه، ترجمه عبدالحسین شریفیان، نشر اساطیر، ص ۱۱۲.
- ۵- هرمان هسه و دگر دسی شاعر، ترجمه فرامرز سلیمانی، نشر اسپرک، ص ۱۴۷.
- ۶- با یونگ و هسه، میکوتل سرانو، ترجمه سیروس شمیس، ص ۶۴.
- ۷- بازگشت زرتشت و اگر...، ص ۶۴.
- ۸- هرمان هسه و شادمانی‌های کوچک، گردآوری و ترجمه پریسا رضایی - رضا نجفی، نشر مروارید، ص ۲۲۶.

نسخه‌های خطی گنج بخش

فهرست الفبایی نسخه‌های خطی گنج بخش

محمدحسین تسبیحی

انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و

پاکستان و اس.تی. پرنترز، چاپ اول، ۱۳۷۹

یکی از بزرگترین کتابخانه‌های پاکستان، کتابخانه گنج بخش مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان است که اکنون ۳۶۸۰۰ کتاب چاپی و ۲۲۵۱۳ نسخه خطی در آن نگهداری می‌شود. این نسخه‌های خطی به خط و زبان‌های اسلامی و هندی کتابت شده است که در بین آنها زبان فارسی مقام اول و زبان عربی مقام دوم را دارد. تاکنون هفت مجلد فهرس مفصل نسخه‌های خطی کتابخانه گنج بخش شامل ۸۷۸۵ نسخه نوشته شده و سه مجلد مفصل (تألیف دکتر تسبیحی) به چاپ رسیده است. چهار مجلد فهرست نسخه‌های خطی فارسی تألیف استاد احمد منزوی و نیز ۱۵ مجلد فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی در اختیار همگان قرار گرفته است.

مؤلف حدود سی سال با عنوان کتابدار در مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اشتغال داشته و در این مدت از نسخه‌های خطی این مرکز شناسنامه تهیه کرده که اکنون به شکل یک مجلد الفبایی به چاپ رسیده است. از مجموع ۲۲۵۱۳ نسخه خطی موجود در این کتابخانه، ۱۲۶۸۷ نسخه به زبان فارسی و ۶۲۳۵ نسخه به عربی و بقیه نیز به زبان‌های پنجابی، اردو، پشتو و بلوچی است. مؤلف در معرفی نسخه‌های خطی، نام نسخه، شماره ثبت آن در کتابخانه، نام مؤلف، موضوع نسخه، زبان نسخه، منظوم یا منثور بودن آن، تاریخ کتابت، تعداد جلد، نام خطی که نسخه بدان کتابت شده و تعداد صفحات را ذکر می‌کند.

در پایان فهرست نام کاتبان و محرران، فهرست نام مؤلفان و مترجمان و نویسندگان و فهرست اسامی مکان‌ها آمده است.

جمع‌آوری این فهرست عظیم به طور فشرده دو نکته مهم و اساسی را مطرح می‌کند:

- ۱- حضور مداوم ده سده فرهنگ و ادب فارسی در خارج از مرزهای ایران.
- ۲- وجود منابع و مآخذ موثق و بسیار غنی به زبان فارسی در خصوص تاریخ و فرهنگ منطقه به ویژه کشور پاکستان.

سفر به آینه‌ی دیگری گزیده‌ای است از آثار انیس باتور، شاعر و منتقد معاصر ترک، که به تازگی و برای نخستین بار با گزینش و برگردان حمید فرازنده منتشر شده است. انیس باتور همچون «اورهان پاموک»، رمان‌نویس معاصر ترک، بارها در فهرست برگزیدگان ادبیات اروپا قرار گرفته است. نشریه‌ی ادبی نیویورکر در آمریکا، یکی از شماره‌هایش را به معرفی انیس باتور و شعرهایش اختصاص داده و مهمترین جایزه‌ی ادبی ایتالیا در ماه مه ۱۹۹۸ به این شاعر ترک اعطا شده است. انیس باتور مانند هر شاعر نوگرا و پوینده‌ای در عرصه‌ی زبان، غالباً از یورش گفتارها و نوشتارهای منتقدان سنتی و کهن الگو در امان نبوده است. این عده با پسامدرن خواندن شعر باتور، خواهان به حاشیه راندن مرکززدایی از وی در صحنه‌ی شعر ترکیه‌اند؛ اما انیس باتور در پاسخ ایشان می‌گوید: «بگذارید همان‌طور که می‌دانم بنویسم. چون تعریف جامع و مانعی از شعر وجود ندارد... چون شعر چیزی است که باید آزادانه نوشته شود. هرکس برای خود، بالاخره راهی برای نوشتن پیدا می‌کند و بر اساس آن اگر توانست امکان ژرف‌نگری می‌یابد و کار خود را نشان می‌دهد.» و نیز در یکی از شعرهایش می‌نویسد: «ای شعر پاره پاره / هر صدایی را بیازماید / از راهی خاکستری به راه دیگر».

شعر انیس باتور، در مناسب‌ترین و حساس‌ترین مقطع زمانی، به شاعران و منتقدان کشورمان معرفی گردیده است. این روزها که بنا بر نظر اغلب شاعران و منتقدانمان، شعر معاصر ایران، مرحله‌ی گذار و روزگار بحرانی را از سر می‌گذراند و پسامدرنیسم در کنار مدرنیسم به شعرمان راه پیدا کرده است، شعر باتور همچون خطی از نور، مسیری پنهان را پیش رویمان روشن می‌کند. مترجم در بخش معرفی شاعر می‌نویسد: «انیس باتور در شعر خود از بیشتر شیوه‌ها و گونه‌های

ادبی سود می‌جوید... در شعر، متن‌های او هم متن تبدیل به شعر بین‌المللی می‌شود، هم شعر در دل متن می‌شکفتد و هم شاعر در لابه‌لای شعر، شگرد سرایش شعر را توضیح می‌دهد... در بیشتر شعرهای باتور، روایت و گفت و گو درهم آمیخته است. در بسیاری جاها شاعر نحوه‌ی سرایش و نقد شعر خود را عرضه کرده است. جابه‌جای شعرهای این شاعر، از اسامی خاص و ارجاع به دیگر نویسندگان و شاعران موج می‌زند».

انیس باتور در ادبیات ترکیه و اروپا، به عنوان یک شاعر پسامدرن مطرح است. هویت چندگانه‌ی شعر باتور، همچون دریچه‌ای رو به شعر معاصر جهان گشوده می‌شود تا شکل تازه‌ای از شعر پسامدرن رویارویمان هویدا شود. شعر باتور بدون درهم ریختن نحو جملات و گزاره‌های شعری و بدون آنکه دچار یک توهم اسکیزوفرنیک در برخورد با زبان شود، معنا را معلق می‌کند. این تعلیق معنا بیش از آنکه به سمت یک بی‌معنایی سرد، خشک و بی‌روح حرکت کند، به سوی یک چندمعنایی خونگرم و پُر تپش پیش می‌رود. شعر بلند «یازده پنجه در فروپاشی یک قایق تا ستون فقراتش» نمونه‌ای موفق از این دست است. آنچه در این شعر غایب است، نقطه اتکا و یا گرانیگاهی است که بتوان معنای شعر را بر آن تکیه داد. حضور تقابلهای دوگانه (Binary Opposition) در گزاره‌های این شعر، زنجیره‌های متنوعی از دال‌ها را پدید می‌آورد و مدلول‌ها بی‌آنکه ناپدید شوند، با چیده شدن در کنار یکدیگر به شکل موزائیک، بی‌اثر می‌شوند:

«تا آب با ماده رویه‌رو شود، تا هوا با ماده رویه‌رو شود، رویایش را می‌آشوبد. یکی در دیگری، در یک دیگر، هم‌پای زمان، گذاری است در ورای واحدهای زمانی که آدمی با آن خو آشناس: طولانی و دراز، هجوم و مقاومت، آغازکننده‌ی آخرین ارتباط مانده بین کثرت تصادف و قدرت می‌شود. روز و شب می‌گذرد».

آنچه خواندید، بند نخست شعر «یازده پنجه» است. در بندهای بعدی این شعر، من راوی با واپاشی در عناصر و تصاویری همچون نمک، آسمان، باران،

ساحل، قایق، تن چوب و... درواقع ساختار شعر را دچار یک واپاشی می‌کند. و این واپاشی تا بدان جا گسترده می‌شود که در بند یازدهم (و یا پنجه‌ی یازدهم) شعر می‌خوانیم: «مرگب، که برابرت نشانده‌ام. لحظه‌ی صاعقه‌ات را بجوی». آنچه بر لذت خوانش این شعر می‌افزاید، دیالکتیکی است که به عقیده‌ی «پل ریکور» در بطن هر شعر یافتنی است: دیالکتیک میان تجربه و زبان.

«ریکور» می‌گوید: «شعر را میان این دو نیاز گرفتار می‌بینم. از یکسو، بازآفرینی بیان تجربه‌های به گونه‌ای ژرف نهفته که تجربه‌هایی انسانی هستند، تجربه‌هایی مشترک در ژرفای زندگی انسانی، چون زندگی و مرگ، گناه و عشق و از این دست تجربه‌ها. اما از سوی دیگر، در حالیکه شعر از گسست میان زبان و چیزها آغاز می‌شود، زبان به ایژه‌ی خودش تبدیل می‌شود و من این نبرد را چنان می‌یابم که یا تجربه‌های از کف رفته را باز زنده می‌کند و یا به امکانات زبان می‌افزاید... این دوگانگی سازنده‌ی شعر است. از یک سو به بیان آوردن لایه‌های از یاد رفته‌ی تجربه و از سوی دیگر آزاد کردن زبان از نسبتی که با چیزها و واقعیت دارد»^۱.

به نظر می‌رسد که انیس باتور در غالب شعرهایش، خاصه شعر «یازده پنجه»، به آن مرز پنهان میان تجربه و زبان دست یافته است. دیالکتیک مذکور، می‌تواند ضامن بقای شعر در دالان زمان باشد. برتری هر یک از این دو قطب (تجربه و زبان) بر دیگری، از دامنه‌ی تأویل‌های شعر می‌کاهد؛ اما قرار گرفتن بر مرز پنهان میان این دو قطب نیز چندان آسان نیست.

شعر «فوک، سوئیت» از دیگر شعرهای این مجموعه است که از منظری تازه و با زبانی چندلایه، فضای ارتباطی میان زن و مرد را درونمایه‌ی خود می‌کند. آنچه میان این زن و مرد رخ می‌دهد، رویداد غریبی است: «مماس بین هم‌اغوشی و گریز». مفهوم گریز، نه تنها به عنوان یکی از لایه‌های معنایی شعر، بلکه در تبار واژه‌ی فوک (fuge) نیز یافتنی است. فوک هم نام فرمی از موسیقی است و هم از لحاظ تبارشناسی به معنای گریز.

سروش سهرابی

از راهی خاکستری به راهی دیگر

با تأمل در معنای نخست فوگ (فرمی از موسیقی)، خواننده شعر می‌تواند به سودای یافتن ساختاری منسجم در شعر حرکت کند، اما با توجه به معنای دوم فوگ (گریز و فرار)، ناگاه درمی‌یابد که به واسطه شعر (Deconstruction) نایل شده است. در قسمتی از این شعر بلند می‌خوانیم:

وقتی چراغ را خاموش کردند و به بالکن رفتند

باران تابستانی استوایی

تن شب را سراسر سوراخ کرده بود:

بدن‌های عریان‌شان خیس بود

نفس‌هایشان را به سختی نگه می‌داشتند

ماشینی به سرعت دور می‌شد:

در لحظه‌ای که نور بالایش

به سیلاب باران افسارگسیخته در شیب می‌تابید

یکی از آنان خواست

از بالا خود را به میان خلأ رها کند

اما هنوز جم نخورده بود

که آن یکی فهمید و تنگ در میانش گرفت.

شعر «همسایه‌ها» از دیگر شعرهای این مجموعه روایتی است و همان‌ک و غریب، شعر با توصیف راوی از فضای مه‌آلود خانه همسایه شماره ۸ آغاز می‌شود:

«مردی که به تازگی در شماره ۸ می‌نشیند / دنیایی زیرزمینی است / موسیقی باروک که از آن سوی دیوار شنیده می‌شود / زنگ ساعتی که پیش از طلوع خورشید / با یک ضربه خاموش می‌شود...»

همین چند سطر آغازین شعر کافی است تا احساس کنیم که ناگاه زیر پایمان به سوی پرتگاهی عمیق و تاریک خالی می‌شود. اما پیش از آنکه پایمان به تمامی بلغزد و در فضای ترس‌آور پرتگاه رها شویم، تنها تکیه‌گاهی که می‌تواند منجی‌مان باشد خود شعر است، چون در ادامه می‌خوانیم: «شیشه‌های خالی و پاکت‌های مجالۀ سیگار / که در سطل بزرگ دم در به هم تنه می‌زنند.»

این سطر مانند نوری حیات‌بخش ناگاه فضای و همان‌ک شعر را روشن می‌کند. روایت کافکاوار این شعر،

که گاه شعر را به داستان کوتاه نزدیک می‌کند آنچنان جزءنگر و حساس است که از ساده‌ترین و پیش‌پا افتاده‌ترین رخدادها و تصاویر، متنی به یادماندنی پدید می‌آورد.

«نور بالای ماشین» یکی از این جزءنگری‌های حیرت‌آور است که در انتهای شعر با روشن نشدنش خواننده را به بازخوانی‌های مکرر شعر وامی‌دارد:

«شماره ۲ هم هرچه می‌کند خوابش نمی‌برد / پیش از آنکه کسی بیدار شود بیرون می‌زنند / یکی از چراغ‌های نور بالای ماشینش روشن نمی‌شود.»

در شعر «اتاق هتل، ۱۹۳۱» که یک شعر کاملاً منثور است، شاعر با یکی از تابلوهای ادوارد هوپر، نقاش مدرن آمریکا، به گفت و گو می‌نشیند. تاویل‌های گوناگون شاعر از تابلوی هوپر در کنار یکدیگر تبدیل به متنی شعرگونه می‌گردد و آنچه در نهایت باقی می‌ماند «نگاهی سپید» است؛ همچون «بومی سپید» تا این بار خواننده متن با تاویل‌ها و خوانش‌هایش از شعر باتور و نقاشی هوپر، به این تسلسل بی‌پایان ادامه دهد. باتور در شعر «نمایشی در گرگ و میش» نیز به سراغ پنج نقاشی آخر نیکولاس دواستیل می‌رود و ساختی انتزاعی از رنگ و زبان را در عرصه شعر مدرن (و یا شاید پسامدرن) عرضه می‌دارد. شعری که با هر خوانش تصویری تازه را در نگاه خواننده به پا داشته و نیز تعریفی تازه از شعر را فرا روی شاعران و منتقدان ما قرار می‌دهد.

از دیگر شعرهای شایسته تحلیل و تامل این مجموعه، شعرهای «گذرنامه» و «آرامگاه زنان گریان» است که به تفصیل در بخش سوم کتاب تحت عنوان «نقد و بررسی»، نوشته کیوان باجغلی و حمید فرازنده، بدان پرداخته شده است.

افزون بر شعرها، در بخش دیگری از کتاب، با سه جستار به قلم انیس باتور روبرو می‌شویم. جستارهایی که هر یک در جایگاه خود تاویل‌پذیر و تفکربرانگیز است. در جستار «پرندۀ زخمی»، با مسأله هویت و پرسش‌های پیرامون آن مواجه می‌شویم. متنی که گاه

به سمت داستان حرکت می‌کند و گاه به سمت جستار؛ اما در نهایت با تنیده شدن داستان و جستار در دل یکدیگر، جهان متن گسترده‌تر و پرسش‌های گوناگون از مسأله هویت مستحکم‌تر می‌گردد.

آخرین بخش کتاب گفت و گویی است میان انیس باتور و حمید فرازنده تحت عنوان «پیوند شعر و اندیشه». در این گفت و گو، باتور به پرسش «به نظر شما مرگ در کجای شعر قرار گرفته است؟» چنین پاسخ می‌دهد: «مرگ درست بالای سر شعر ایستاده است. این یک استعاره نیست، واقعاً بالای سر شعر ایستاده است. روی شانه آدم حتی و حاضر ایستاده است: صدای نفس‌اش را می‌شنوم، سایه‌اش را می‌بینم. حضورش را حس می‌کنم. بدون این هم شعر به وجود نمی‌آید، یعنی اگر فعل مردن صرف نمی‌شد. به عبارت دیگر اگر انسان نمی‌مرد شعر هم نمی‌نوشت...»

«شعر به آینده دیگری» مجموعه کاملی است در معرفی یکی از چهره‌های دوران ساز شعر و ادبیات ترکیه. پروفیلی متشکل از شعر، جستار، نقد و بررسی و گفت‌وگو؛ که به نظر می‌رسد نقد و تحلیل این پروفیل برای شاعران و منتقدان کشورمان لازم و سازنده است. در پایان شایسته است که به ترجمه زیبا و تحسین‌برانگیز حمید فرازنده نیز اشاره‌ای داشته باشیم. بازسرای موفق شعرها در زبان فارسی، خواننده را به ندرت دچار این احساس می‌کند که با ترجمه یک شعر رودررو است و شعرها غالباً به ساختار مناسب و شاعرانه خود در زبان مقصد، از حیث زبان، فضا و تصویر دست یافته‌اند. شعر و متن باتور برخی از تابوهای پابرجای فرهنگ ما را هم‌چون هویت، ساختارگرایی، عشق، شعر غنایی و... دچار پرسش و تردید می‌کند. گشایش چنین دریچه‌ی غریبی را رو به شعر معاصر جهان غنیمت بداریم.

پانویس:

۱- پل ریکور / زندگی در دنیای متن / بابک احمدی / نشر مرکز ۱۳۷۳، صفحه ۳۴ و ۳۵.

سفر به آینده‌ی دیگری

انیس باتور

حمید فرازنده

انتشارات نقش خورشید، چاپ اول، ۱۳۷۹



تا حدودی راهگشا باشد.

۱- صامت و مصوت:

در این مبحث نویسنده در تعریف واژه «صامت» می نویسد: «به بقیه اصوات زبان، صامت یا گنگ یا خاموش گویند». (ص ۵) به نظر ما نفس این تعریف با معنای واژه «صامت» تناقض تام دارد و همانطور که می دانیم جمع متناقضین محال است، زیرا چیزی یا دارای صوت است یا فاقد صوت و نمی تواند همزمان دو ویژگی را دارا باشد. بنابراین اگر اجزای اولیه زبان گفتار را مصوتهای کوتاه و بلند به علاوه حروف سی و دوگانه بی صدا «صامتها» بدانیم، تعریف علمی واژه «صامت» در مقابل مصوت به شرح ذیل می شود: «به بقیه اجزای زبان، صامت یا گنگ یا خاموش گویند». یعنی با جایگزینی واژه «اجزاء» به جای واژه «اصوات» تعریف فوق تصحیح می شود. متأسفانه نویسنده در سه مبحث دیگر کتاب تحت عنوان «آوانویسی، واک یا واج و هجا» نیز به این نکته مهم توجه نکرده است.

۲- آوانویسی:

در تعریفی که نویسنده از آوانویسی ارائه می دهد، چنین آمده است: «آوانویسی املائی است که با آن همه اصوات زبان یعنی صامتها و مصوتهها را بتوان دقیقاً نشان داد». (ص ۵) اگر به جای واژه «اصوات» واژه «اجزاء» را در این تعریف بگنجانیم، تعریف از نظر علمی به شرح ذیل اصلاح می شود: «آوانویسی املائی است که با آن همه اجزای زبان یعنی صامت ها و مصوت ها را بتوان دقیقاً نشان داد».

۳- واک (واج):

نویسنده در این خصوص می نویسد: «به هر یک از صداهای زبان اعم از صامت یا مصوت، یک واک یا واج

آنچه در این مقال می خوانیم نقد و بررسی کتاب بدیع استاد ارجمند دکتر سیروس شمیسا است که در دانشگاه پیام نور، دانشجویان زبان و ادبیات فارسی آن را به عنوان دو واحد درسی می خوانند. از آنجا که نگارنده این سطور مدت چند سال است که به تدریس این کتاب در دانشگاه اشتغال داشته، بر حسب تجربه های دریافتی، با تناقضها و اشکالهایی چند در جای جای این کتاب برخورد کرده است که ذیلاً مطرح می شود.

نویسنده محترم پس از تعریف دقیق و جامع یک صنعت بدیعی، برای ایضاح بیشتر آن، نکته ای را بیان می کند که همان نکته ناقض اصل تعریف می شود یا مثال هایی که برای تبیین صنعتی بدیعی می آورد، با اصل تعریفی که پیشتر از آن ارائه داده میبایست دارند. همچنین گاهی به مطلبی ساده چون مبحث انواع سجع آن قدر شاخ و برگ می افزاید که نتیجه ای جز سردرگمی دانشجویان و تنفر آنان از درس شیرین بدیع، چیزی بدنبال ندارد.

بنابراین بنده اشکالها و تناقضهای موجود کتاب را که عمدتاً در بخش بدیع لفظی اند و تنها یک مورد آنها یعنی صنعت اسلوب الحکیم مربوط به بخش بدیع معنوی است در دوازده مبحث مطرح می کند و نظر انتقادی و اصلاحی خود را درباره هر یک جداگانه ابراز می دارد.

البته ناگفته نماند که نویسنده در بخش بدیع معنوی صرف نظر از موضوع اسلوب الحکیم موفق بوده است و موفقیت او در دو چیز خلاصه می شود: یکی بهره گیری از صنایع زیبا و جدیدی چون صنعت (تجسیم) و دیگر ارائه مثالها و شواهد شعری شیرین فارسی برای صنایع معنوی مورد بحث. امید است که مطالب نگارنده بتواند

گویند». (ص ۶) نظر اصلاحی ما آن است که اگر واژه «صداهها» را برداریم و به جای آن واژه «اجزاء» را بگذاریم، اشکال موجود مرتفع می شود؛ به این گونه: «به هر یک از اجزای زبان اعم از صامت یا مصوت یک واک یا واج گویند». (ص ۶)

۴- هجا:

نویسنده واژه «هجا» را از نظر علمی چنین تعریف می کند: «هجا مجموعه ای از اصوات است که در یک دم یا بازدم ادا شود». (ص ۶)

نظر اصلاحی ما چنین است: «هجا عبارت است از یک یا دو یا سه صامت به علاوه یک مصوت کوتاه یا بلند که بر روی هم یک واحد گفتار محسوب می شوند. این واحد گفتار «هجا» در هر دم یا بازدم ادا می گردد. هجا بر سه نوع است: کوتاه، بلند و کشیده. هجای کوتاه از یک صامت به اضافه یک مصوت کوتاه تشکیل می شود؛ مانند صامت «ن» + مصوت کوتاه «ا» = نه. هجای بلند از یک صامت به اضافه یک مصوت کوتاه به اضافه یک صامت تشکیل می شود؛ مانند صامت «ت» + مصوت کوتاه «ا» + صامت «ر» = تر. و یا ممکن است از یک صامت به علاوه یک مصوت به وجود آید؛ مانند صامت «پ» + مصوت بلند «ا» = پا.

هجای کشیده از یک صامت به علاوه دو صامت دیگر تشکیل می شود؛ مانند صامت «ن» + مصوت کوتاه «ا» + صامت «ر» = نرم. و یا ممکن است از یک صامت به علاوه یک مصوت بلند به علاوه دو صامت دیگر به وجود آید؛ مانند صامت «پ» + مصوت بلند «ا» + صامت «ر» + صامت «س» = پارس.

۵- سجع متوازی:

نویسنده از سجع متوازی تعریفی پیچیده و بغرنج به دست خواننده کتاب می دهد؛ به این گونه: «و آن

عبدالحمید اسماعیل پناهی

نقد بدیع

تقابل کلمات یک هجائی است که فقط در صامت نخستین مختلف باشند:

دست، است، بست، مست

اگر کلمه‌ای چند هجائی باشد، هجاها باید از نظر امتداد مساوی باشند و صامت نخستین هجای قافیه متفاوت باشد: توان، تیان، گمان

و ممکن است تغییر صامت نخستین در بیش از یک هجا باشد:

زبان، روان

و اگر در هجای قافیه، صامت نخستین تغییر نکند معمولاً در هجا یا هجاهای ماقبل تغییر می‌کند:

کتاب، شتاب، شمایل، قبایل (ص ۱۵ و ۱۶)

همانطور که می‌دانیم در جهان امروز نویسنده موفق کسی است که بتواند مسائل علمی را به زبانی بسیار ساده و روشن بر صفحه کاغذ بنگارد و از آوردن واژگان و اصطلاحات و عبارات مغلق و دیرفهم و روش‌های آموزشی پیچیده دوری گزیند. بنابراین ما معتقدیم که اگر نویسنده «سجع متوازی» را به گونه ساده ذیل تعریف می‌کرد، دانشجویان درس بدیع خیلی راحت‌تر و بهتر مطلب مزبور را فرا می‌گرفتند و موجبات خستگی ذهنی آنان فراهم نمی‌شد؛ به این گونه:

«دو واژه که از نظر وزن و حرف روی یکسان باشند، دارای سجع متوازی هستند؛ مانند شمایل و قبایل، کتاب و شتاب»

شایان ذکر است که نویسنده با تعریفی که ما از سجع متوازی ارائه کرده‌ایم، موافق است و این موضوع از مطالعه شرحی که ذیل عنوان «جمع‌بندی و فرمول‌بندی انواع سجع» در کتاب آورده روشن می‌شود. حال سؤال اینجا است که نویسنده محترم چه ضرورتی می‌دیده که مطلبی بسیار ساده و روشن را در آغاز به صورت پیچیده و پرشاخ و برگ و با توضیحات غیر ضروری بیان کند تا پس از آن مجبور باشد لباس سادگی بر تن آن مطلب بپوشاند؟

۶- سجع متوازن:

نویسنده در آغاز تعریفی درست از سجع متوازن ارائه می‌دهد؛ به این شرح: «و آن تقابل کلمات هم‌هجائی است که اولاً تعداد امتداد هجاها مساوی باشد و ثانیاً واک‌های اصلی آخر کلمه حتماً متفاوت باشند». اما متأسفانه پس از آن با توضیحی که در حاشیه کتاب می‌آورد، به نقض کامل تعریف فوق مبادرت می‌ورزد؛ به این گونه: «و اگر تصادفاً یکی بودند باید در طرح هجائی اختلاف باشد: گفت / داشت و یا در صامتها و مصوت‌های دیگر هجا اختلاف باشد: گل / دل» (ص ۱۷).

همانطور که اشاره شد این توضیح با تعریف فوق از سجع متوازن کاملاً تناقض دارد و این موضوع با اندکی تأمل و دقت نظر برای خواننده کتاب روشن می‌گردد. لذا این توضیح غیر علمی باید از صفحه کتاب حذف شود و مثالهای درست سجع متوازن مانند: «مواج و نقاد، کام و کار، نظم و راز» جایگزین مثالهای نادرست «گفت و داشت، گل و دل» شوند.

۷- جناس تام:

نویسنده در تعریف جناس تام می‌نویسد: «و آن اتحاد در واک و اختلاف در معنی است یعنی الفاظ (صداها = مجموعه صامتها و مصوتها) یکی باشند اما معنی آنها متفاوت باشد:

بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر

دیدی که چگونه گور بهرام گرفت

خیام

گور نخست به معنی گورخر و گور دوم به معنی قبر و مجازاً مرگ است.

دیدی آن ترک ختا غارت دین بود مرا

گر چه عمری به خطا دوست خطابش کردم

فرخی یزدی

بین ختا - که نام ولایتی است - و خطا - به معنی اشتباه - تجنیس تام است.» (ص ۲۵).

سپس در حاشیه کتاب می‌افزاید: «در کتب سنتی تجانس بین خوار / خار، فطرت / فترت یعنی کلماتی که تلفظ آنها یکسان و املائی آنها متفاوت است، جناس لفظ نام دارد. باید توجه داشت که بدیع لفظی بحث موسیقی و مسموعات است نه نقاشی و مکتوبات.» (ص ۲۵)

به نظر ما اولاً لفظ «صداها» در تعریف فوق محملی از معنا ندارد و همانطور که پیشتر اشاره کردیم، ما نمی‌توانیم واژه «صدا» را علاوه بر مصوت‌های زبان به صامتهای آن نیز اطلاق کنیم زیرا چیزی که صامت و گنگ و فاقد صوت است، نمی‌تواند در همان حال صدادر محسوب شود و جمع متناقضین محال است. ثانیاً نویسنده موجودیتی برای جناس لفظ قائل نشده و آن را متعلق به کتابهای سنتی بدیع دانسته است و چنین دلیل می‌آورد: «باید توجه داشت که بدیع لفظی بحث موسیقی و مسموعات است نه نقاشی و مکتوبات.» حال در این باره باید گفت که ارباب بدیع سنتی نیز از جنبه موسیقائی و شنیداری به موضوع نگریسته و در میان واژگانی چون: «خوار و خار، فطرت و فترت، خویش و خیش» که از نظر املائی و معنایی با هم متفاوتند، تجانسی به لحاظ موسیقائی و شنیداری دریافته‌اند و به همین سبب آنها را از نظر لفظی دارای جناس دانسته و گفته‌اند که این نوع واژگان دو به دو دارای جناس لفظی هستند. بنابراین منظور آنان از «جناس لفظ» آن گونه که نویسنده مطرح کرده شکل نوشتاری و نقاشی واژگان نبوده است زیرا اصولاً در بین واژگانی که دو به دو با هم تجانس لفظی و آوایی دارند، از نظر نوشتاری و املائی تجانسی به چشم نمی‌خورد؛ مانند دو واژه «ختا و خطا» در بیت زیر که نویسنده به اشتباه آن را به عنوان مثالی برای جناس تام به کار برده است و حال آن که مختص جناس لفظ است.

بدیع
سیروس شمیسا

بدیع

سیروس شمیسا

انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران ۱۳۷۵

انتشارات دانشگاه پیام نور

دیدنی آن ترک ختا غارت دین بود مرا

گر چه عمری به خطا دوست خطابش کردم
فرخی یزدی

۸- جناس مرکب:

در این بخش نویسنده علی‌رغم این که در آغاز تعریفی درست و جامع از «جناس مرکب» ارائه می‌دهد، در پایان برای ایضاح بیشتر موضوع می‌افزاید: «یعنی به قول دستوریان یکی بسیط یا در حکم بسیط و دیگری مرکب باشد.» (ص ۲۶) اما متأسفانه با اندکی تأمل در سه مثالی که نویسنده برای جناس مرکب آورده درمی‌یابیم که مثال اول و دوم با تعریف فوق تناقض دارد و تنها مثال سوم می‌تواند نمونه درستی برای تعریف مزبور باشد. اینک به توضیح هر یک از آنها می‌پردازیم: مثال اول:

بنگر و امروز بین کز آن کیان است

ملک که دی و پریر از آن کیان بود

سیف فرغانی

واژه «کیان» در مصراع اول و دوم بیت فوق مرکب است زیرا در مصراع اول «کیان» جمع «که» به معنی «کس» و در مصراع دوم «کیان» جمع واژه «کی» به معنی «پادشاه» است. مثال دوم:

گفتمش باید بری نامم زیاد

گفت آری می‌برم نامت زیاد

فرصت شیرازی

در مصراع اول این بیت واژه بسیط «زیاد» و در مصراع دوم آن دو واژه بسیط «ز» مخفف «از» و «یاد» بکار رفته که هر سه آنها با هم صنعتی معنوی در بیت پدید آورده که از دیدگاه بدیع معنوی بدان «اسلوب الحکیم» گفته می‌شود و آن چنان است که شنونده یا از روی طنز و یا به دلیل عدم توجه پاسخی برخلاف خواست گوینده، به او می‌دهد. شایان ذکر است که نویسنده خود نیز بیت مزبور را به عنوان شاهد شعری برای صنعت «اسلوب الحکیم» در بخش بدیع معنوی آورده است که در جای خود بدان اشاره خواهیم کرد. عصاره و جان سخن ما در این بحث این است که اشتباه نویسنده از آنجا ناشی شده که دو واژه بسیط «ز» مخفف «از» و «یاد» را در مصراع دوم یک واژه مرکب محسوب کرده که درست نیست، زیرا این امر با تعریفی که خود نویسنده از «جناس مرکب» به دست داده مبیانت دارد. در آن تعریف آمده است که از دو واژه متجانس باید یکی بسیط و یا در حکم بسیط و دیگری مرکب باشد.

مثال سوم:

هر خم از جعد پریشان تو زندان دلی است

تا نگویی که اسیران کمند تو کمند

سعدی

همانطور که قبلاً اشاره کردیم، سومین مثال می‌تواند نمونه زیبا و درستی برای «جناس مرکب» باشد زیرا در مصراع دوم واژه «کمند» دوبار تکرار شده که اولی بسیط و به معنی «وسيله شکار و جنگ» و دومی مرکب و به مفهوم «کم هستند» آمده است.

نویسنده در پایان این مبحث با افزودن این مطلب نادرست که: «ممکن است هر دو کلمه متجانس مرکب باشند، در این صورت ممکن است اختلاف تکیه نداشته باشند.» (ص ۲۶)، متأسفانه تعریف درست و جامعی را که در آغاز از «جناس مرکب» ارائه داده بود، بار دیگر نقض می‌کند و در حاشیه کتاب توضیحاً این تعریف نادرست جناس مرکب را با تعریف قدما از «جناس ملق» یکسان می‌داند. در حالی که «جناس ملق» در سطح ترکیب اضافی یا وصفی است؛ مانند ترکیب وصفی «نای بی‌نوا» که دوبار با معنای مختلف در مطلع قصیده «وصف زندان نای» از مسعود سعد سلمان آمده که آن را ذیلاً می‌آوریم:

چون نای بی‌نوایم از این نای بی‌نوا

شادی ندید هیچکس از نای بی‌نوا

مسعود سعد سلمان

همانطور که می‌بینیم در مصراع اول بیت فوق ترکیب وصفی «نای بی‌نوا» بار اول به معنی «نی بی‌آهنگ» و بار دوم به معنی «زندان نای فاقد ساز و برگ زندگی» است. ضمناً «جناس ملق» از نوع جناس تام است نه جناس مرکب. اما جناس مرکب میان دو کلمه است که یکی بسیط یا در حکم بسیط و دیگری مرکب باشد؛ مانند واژه «کمند» که دوبار در مصراع دوم بیت زیر به ترتیب به صورت بسیط و مرکب آمده که پیشتر نیز بدان اشاره کرده‌ایم.

هر خم از جعد پریشان تو زندان دلی است

تا نگویی که اسیران کمند تو کمند

سعدی

پس نتیجه می‌گیریم که واژه مرکب با ترکیب اضافی یا وصفی فرق می‌کند و نباید آن دو را به جای یکدیگر به کار ببریم؛ مثلاً «کتابخانه» واژه‌ای است مرکب پس نباید آن را با «کتاب کهنه» که یک ترکیب وصفی است، از نظر موقعیت دستوری یکسان فرض کنیم. همچنین نویسنده در آخرین نکته این مبحث

چنین اشاره می‌کند که:

«جناس مرکب در حقیقت همان جناس تام است زیرا عین واژه تکرار می‌شود.» (ص ۲۷) اما همان گونه که پیشتر گفتیم، در جناس مرکب از دو واژه یکی بسیط یا در حکم بسیط و دیگری مرکب است در حالی که در جناس تام دو واژه توتام یا بسیط‌اند و یا مرکب؛ مانند جناس تام در دو واژه بسیط «گور و گور» که یکی به معنی آن حیوان مورد علاقه بهرام گور و دیگری به معنی قبر است. همچنین جناس تام در دو واژه مرکب «بی‌نوا و بی‌نوا» که یکی به معنی بی‌صدا و آهنگ و دیگری به معنی بی‌ساز و برگ زندگی است. البته می‌توان گفت مزبور را چنین اصلاح کرد که: «جناس مرکب ظاهراً شبیه جناس تام است.»

۹- جناس وسط:

نویسنده در پایان این مبحث بی‌آنکه دلیل و برهانی قابل اقتناع ارائه کند، می‌نویسد: «جناس وسط نوعی سجع مطرف است.» (ص ۳۰) ولی ما می‌گوییم: «میان واژگانی چون کف و کف که دارای جناس وسطند با واژگانی مانند کار و سه تار که دارای سجع مطرفند، از دیدگاه بدیع لفظی هیچ‌گونه سختی وجود ندارد تا بر آن اساس بتوان ادعا کرد که جناس وسط نوعی سجع مطرف است مگر اینکه مانند موارد پیشین... تعریفی جعلی برای آن بسازیم تا علاوه بر نقض تعریف اصلی، موجبات به خطا انداختن دانشجویان درس بدیع را در فهم صنایع بدیعی فراهم کنیم.

۱۰- جناس زاید:

نویسنده پس از تقسیم جناس زاید به سه نوع: جناس مطرف یا مزید، جناس وسط و جناس مذیل یا دامن‌دار، اشاره کرده است که: «جناس زاید را می‌توان کلاً از دیدگاه جناس اشتقاق نیز بررسی کرد.» (ص ۳۱) که البته ما آن را با اندکی اختلاف اصلاح می‌کنیم: بدین‌گونه: «جناس زاید را می‌توان کلاً از دیدگاه جناس اشتقاق و شبه اشتقاق نیز بررسی کرد.»

۱۱- جناس اشتقاق یا اقتضاب: (صص ۳۳-۳۱)

در این بخش نویسنده عنوان را متناسب با متن برگزیده است زیرا واژگانی دارای جناس اشتقاقند که ریشه فعلی داشته باشند؛ مانند واژگان «دید، دیدی و دیدار» و واژگانی که تنها از نظر ظاهر با هم شباهت



دارند، جناس شبه اشتقاق نامیده می‌شوند؛ مانند واژگان «سینه، سینا و سینی» حال اگر گفته شود که در بدیع لفظی بحث از موسیقی واژگان است نه معنای آنها، در پاسخ می‌گوییم: بسیار خوب، همان گونه که در آغاز اشاره کردیم، عنوان برگزیده این بخش تناسبی با متن آن ندارد زیرا عنوان مزبور گرایش به تجانس واژگان از نظر معنوی دارد در حالی که متن آن، تجانس واژگان را از بعد موسیقی مورد مطالعه قرار می‌دهد. بنابراین باید عنوان «جناس اختلاف مصوت بلند و کوتاه» جایگزین عنوان «جناس اشتقاق یا اقتضاب» شود تا تناقض موجود مرتفع گردد.

۱۲ - اسلوب الحکیم:

نویسنده درباره اسلوب الحکیم که یکی از صنایع معنوی است، می‌نویسد: «جمله‌ای را برخلاف مقصود گوینده حمل کنند و بنا به دریافت نادرست خود پاسخ دهند. اساس اسلوب الحکیم بر جناس تام است، لفظی در دو پاره از کلام به دو معنی مختلف به کار می‌رود: گفتش باید بری نامم زیاد

گفت آری می‌برم نامت زیاد
فرصت شیرازی

مقصود گوینده این است که باید نام مرا زیاد بر زبان جاری سازی، اما مخاطب چنین وانمود کرده است که گوینده می‌گوید باید نام مرا فراموش کنی.

گفتی ز خاک بیشترند اهل عشق من
از خاک بیشتر نه که از خاک کمترین

«بیشتر» در مصراع اول به لحاظ تعداد و کثرت در مصراع دوم به لحاظ قدر و مرتبه به کار رفته است.» (ص ۷۶)

در این بخش اصل تعریف درست است اما آنجا که نویسنده می‌افزاید: «اساس اسلوب الحکیم بر جناس تام است.» اشکالی را پدید می‌آورد که این اشکال ناشی از آن است که نویسنده نتوانسته تکلیف بیت: گفتش باید بری نامم زیاد

گفت آری می‌برم نامت زیاد

را برای خواننده کتاب مشخص کند زیرا یک بار آن را به عنوان مثال و شاهد شعری برای جناس مرکب در

بخش بدیع لفظی می‌آورد و بار دیگر در بخش بدیع معنوی ضمن آوردن آن به عنوان شاهد شعری برای صنعت اسلوب الحکیم با این ادعا که: «اساس اسلوب الحکیم بر جناس تام است.» به طور کنایی بیت مزبور را دارای جناس تام معرفی می‌کند، اما همان گونه که در بخش جناس مرکب ثابت کردیم، این بیت فاقد جناس مرکب است. همچنین از جناس تام عاری است چرا که جناس تام عبارت است از:

اتحاد دو واژه در واک و اختلاف آنها در معنی. در صورتی که در بیت مورد نظر دو واژه که دارای چنین ویژگی باشند، وجود ندارد. کوتاه سخن این که بیت مزبور صرفاً می‌تواند مثالی خوب برای صنعت اسلوب الحکیم باشد و نه چیز دیگر. از سوی دیگر چون مثال دوم یعنی بیت:

گفتی ز خاک بیشترند اهل عشق من
از خاک بیشتر نه که از خاک کمترین

به سبب مفهوم جداگانه‌ای که واژه «بیشتر» در مصراع اول و دوم آن دارد، دارای جناس تام است، ضرورت دارد که جمله «اساس اسلوب الحکیم بر جناس تام است.» بدین شکل تغییر کند: «گاهی در کلام صنعت اسلوب الحکیم همراه با جناس تام است.» تا اشکال موجود بر طرف گردد. بنابراین لازم است که جمله‌ها و عبارتهای بخش اسلوب الحکیم از نظر واژگانی و مکانی تغییراتی اندک به شرح ذیل پیدا کنند: «اسلوب الحکیم آن است که جمله‌ای را بر خلاف مقصود گوینده حمل کند و بنا به دریافت نادرست خود پاسخ دهند؛ مانند بیت:

گفتش باید بری نامم زیاد
گفت آری می‌برم نامت زیاد

مقصود گوینده، این است که باید نام مرا زیاد بر زبان جاری سازی اما مخاطب چنین وانمود کرده است که گوینده می‌گوید: باید نام مرا فراموش کنی. گاهی در کلام صنعت اسلوب الحکیم همراه با جناس تام است. یعنی لفظی در دو پاره از کلام به دو معنی مختلف به کار می‌رود؛ مانند بیت:

گفتی ز خاک بیشترند اهل عشق من
از خاک بیشتر نه که از خاک کمترین
واژه «بیشتر» در مصراع اول به لحاظ تعداد و کثرت و در مصراع دوم به لحاظ قدر و مرتبه به کار رفته است.

پایمردی در برابر نسیان تاریخی

افسانه‌های خراسان

حمیدرضا خراعی

انتشارات ماه جان، چاپ اول، ۱۳۷۹

انگار متأسفانه به مرور می‌رود تا نقش افسانه‌ها در پاس‌داشت فرهنگ خودی کم‌رنگ‌تر و کم‌رنگ‌تر شود، و این همه به خاطر کم‌توجهی فرهیختگان و علاقه‌مندان به فرهنگ زاد بومی است. شاید این تصور نادرست هم که با رشد ادبیات داستانی جدید، دیگر افسانه و حکایت جایگاه اصلی خود را از دست داده است و نیازی به تکرار و جمع‌آوری آن نیست - در کنار رشد و گسترش وسایل ارتباط جمعی که با اندکی کوتاهی می‌تواند در جهت امحا فرهنگ شفاهی حرکت کند - در این میانه نقشی مکمل ایفا کرده باشد، اما باید دانست که در اروپا همواره پاس‌داشت افسانه‌ها و حکایات و بساورهای عامیانه یکی از وظایف فوری و فوری و اندیشمندان و فرهنگ دوستان بوده است و اندکی تعلل را در این راه جایز ندانسته‌اند. البته کوشش‌هایی در این جهت گاه بی‌گاه از سوی برخی فرهنگ‌دوستان و دل‌سوختگان هویت ایرانی - اسلامی در ایران نیز دیده می‌شود که جای قدردانی دارد و در این آشفته بازار جایگاهی بسزا می‌یابد.

در این میان می‌توان به گردآوری افسانه‌های خراسان که به کوشش و پایمردی حمیدرضا خراعی صورت می‌گیرد، اشاره کرد. ایشان به اهمیت کار گردآوری افسانه‌ها و صورتی مکتوب بخشیدن به آنها برای مصون ماندن از گزند نسیان تاریخی به خوبی واقف است و سال‌ها عمر خود را در این راه مصروف کرده است.

در مقدمه جلد اول آمده است که او قصد دارد برای افسانه‌های هر شهرستان استان خراسان دفتری جداگانه باز کند، از آنجا که شهرستان نیشابور به تنهایی چهار جلد اول این افسانه‌ها را به خود اختصاص داده، طبیعی است که این مجموعه حجمی در خور اعتنا می‌یابد و جایگاهی شایسته در امر فرهنگ‌شناسی و گردآوری فرهنگ عامه پیدا می‌کند. کار شایسته خراعی آوردن برخی واژه‌ها با لهجه خاص محلی است تا از این طریق به فرهنگ عمومی فارسی نیز کمک کند. او برای این کار از آوانویسی و آوردن معنای واژه کمک گرفته است تا درک و فهم واژه‌ها برای غیر خراسانی‌ها آسان‌تر شود. این کتاب را انتشارات ماه جان مشهد به چاپ رسانده است.

محمدرضا گودرزی

مجامع دانشگاهی، بویژه گروه‌های زبان و ادبیات فارسی، درگیر کاستیها و بایدها و شایدهای فراوانی هستند که یافتن برون‌شدهایی از حیرت‌آباد چنین مشکلاتی بسیار بایسته می‌نماید و ای کاش یکی از شماره‌های مجله کتاب ماه ادبیات و فلسفه بدین موضوع یعنی «انقلاب اصلاح طلبانه در برنامه‌های درسی رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاهها» اختصاص می‌یافت و این زخمهای ناسور، گشوده و درمان می‌شد. یکی از این دردها، غربت — و یا بهتر بگوییم — غیبت نویسندگی به معنای عام آن در میان دانشجویان رشته‌های ادبی است. خواندن و حفظ کردن و امتحان دادن — با تمام کاستیهایش — عرصه را بر اندیشیدن و نوشتن تنگ کرده است.

«شاعری وارد دانشکده شد / دم در / ذوق خود را به نگهبانی داد.» هر چند این قصه را اتم باید نه قلم اما تورقی در تحقیقات و پایان نامه‌های دانشجویی، گویای واقعیتهای آزارنده است که ضعف نگارش تا چه حد قوت دارد. از دیگر سوی، کفه گرانسنگ ادبیات بر زبان چربیده و شیرینی و جذابیت اولی، دومی را سخت و نامهربان به حاشیه رانده است.

در عرصه نگارش و ویرایش، تاکنون کتابها و مقالات گونه‌گونی با مراتب علمی متفاوت، نوشته شده که از مهمترین آنها می‌توان بدین موارد اشاره کرد: راهنمای آماده ساختن کتاب (میرشمس‌الدین ادیب سلطانی)، راهنمای نویسنده و ویراستار (ایرج جهانشاهی)، آیین گزارش نویسی (عباس حزی)، فرهنگ املائی (جعفر شعار)، واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی، اشتقاق پسوندی در زبان فارسی امروز (خسروکشانی)، شیوه نامه (مرکز

نشر دانش)، غلط نویسیم (ابوالحسن نجفی)، راهنمای نگارش و ویرایش (محمدجعفر یاحقی و محمدمهدی ناصح)، ویراستاری مجلات علمی و فنی (ترجمه و نگارش محمد تقی مهدوی) و درباره ویرایش (مرکز نشر دانشگاهی). تازه‌ترین اثری که درباره ویرایش منتشر شده، راهنمای ویرایش نوشته آقای دکتر غلامحسین غلامحسین زاده است که در این مقاله به معرفی آن می‌پردازیم.

در یادداشت کوتاهی با عنوان سخن «سمت» چنین آمده است:

«کتاب حاضر برای استفاده دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی و سایر رشته‌ها در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد و به عنوان منبع اصلی در درس مشترک «نگارش و ویرایش» به ارزش ۲ واحد و نیز به عنوان راهنمای مولفان، مترجمان، ویراستاران و ناشران تدوین شده است.»

نویسنده در پیشگفتار کتاب، ضمن یادکرد اهمیت و نقش زبان در ایجاد ارتباط و تفکر، از سه اصل مهم در انتقال دانسته‌ها در آثار علمی سخن به میان می‌آورد: ۱- آگاهی نویسنده بر گنجینه واژگانی و قواعد و ظرافت زبانی؛ ۲- اطلاع از قواعد خطی و نگارشی و نویسندگی؛ ۳- مهارت در به کار بردن این اطلاعات و قواعد. سپس افزوده است که «ویرایش ادبی مباحثی مانند درست‌نویسی، واژه‌گزینی، رعایت قواعد رسم الخط و نشانه‌گذاری را شامل می‌شود و رعایت سایر قواعد نویسندگی و تنظیم و ترتیب فهرستها، جدولها و تصویرها و تصمیم‌گیری درباره شکل ظاهری و شماره حروف و آرایش کتاب در حوزه ویرایش فنی قرار می‌گیرد.» (ص ۲)

نویسنده محترم کوشیده است تا در این کتاب تمام نکات یاد شده را با دقت و همراه با ذکر دقایق در حد نیاز یک ویراستار بیان کند و انسان که خود اذعان کرده، مباحث مربوط به درست نویسی و نکات نگارشی را به اجمال شرح دهد. اصل بر این بوده که تا حد امکان از

اعمال سلیقه‌های شخصی و یا غیرعلمی پرهیز شود. پس عمده منابع مهمی را که در این زمینه منتشر شده خواننده و پیش‌نویس رسم‌الخط پیشنهادی فرهنگستان زبان و ادب فارسی را نیز در نظر گرفته و برآن بوده تا پیش از ارائه قواعد، ابتدا بر مبنای اصول علمی، معیارهایی را برگزیند و سپس بر اساس آنها، به ارائه قواعد بپردازد. چون تاکنون، شیوه واحد و همسانی پدید نیامده و در برخی موارد درباره غلط بودن املائی بعضی از کلمات به طور قاطع نمی‌توان حکم کرد، موارد مهم اختلاف روشهای موجود را در پاورقی توضیح داده و مواردی هم که حکم به نادرستی آنها دور از احتیاط علمی است، جایز شمرده است. همچنین برای راهنمایی بیشتر و آسان‌تر نویسندگان و ویراستاران، فصل آخر کتاب به فرهنگ املائی کلمات اختصاص یافته که در موارد تردیدآمیز می‌توان بدان مراجعه کرد. برای تسهیل در بهره‌جویی از کتاب، فهرست قاعده‌ها در آغاز کتاب و فهرست راهنمای موضوعی مطالب در پایان آن ارائه شده است.

راهنمای ویرایش دارای یک پیشگفتار و چهارده فصل است. در فصل نخست به بیان کلیات پرداخته که شامل مواردی است چون: خصوصیات ظاهری نوشته، رعایت آیین نامه‌های ویرایشی و...

فصل دوم، شیوه خط فارسی و فصل سوم، شیوه نوشتن کلمه‌های بیگانه به خط فارسی را بررسی کرده است. در فصل اخیر به مطالبی برمی‌خوریم همچون: خط غیرفارسی در متن فارسی، معیار تلفظ کلمه‌های خارجی، منابع تلفظ اصیل نامها، املائی نامهای علمی مرکب و...

فصل چهارم که در سی صفحه به مبحث نشانه‌گذاری اختصاص یافته، یکی از پربارترین و بدیع‌ترین بخشهای کتاب است و به جرات می‌توان گفت که در هیچکدام از کتابهای نگارشی پیش از این، با این وسعت، دقت و موشکافی به موضوع مهم نشانه‌گذاری و وجوه‌گوناگون آن پرداخته نشده است.

برای نمونه، تنها درباره نشانه ویرگول، به مطالب ذیل، اشاره و قواعد مربوط به هریک را ارائه کرده است. ویرگول: کاربرد اصلی، جلوگیری از اشتباه خواندن، در دو طرف عطف بیان و بدل، بین کلمه‌های هم نقش، بین کلمه‌های هم پایه، میان عبارتها و جمله‌های غیرمستقل، میان اجزای جمله مرکب، میان اجزای نشانیها، میان ارقام، بعد از کلمه‌های ربطی و قیدی بسط، کاربردهای ناپسند ویرگول، کاربردهای نادرست ویرگول، امکان چند نوع نشانه گذاری.

فصل پنجم به نشانه‌های اختصاری و ویرایشی می‌پردازد. در این فصل، ضمن ارائه معیارهایی برای کاربرد این نشانه‌ها و کلمات، به ذکر نشانه‌های عمومی و اختصاصی، حرفی، شماره‌ای و کلمه‌ای پرداخته و جدول نشانه‌های مشهور فارسی و لاتینی و در آخر نشانه‌های ویرایشی را به دست داده است.

فصل ششم درباره تنظیم کتابنامه و شکل ظاهری و استاندارد آن و فصل هفتم درباره قواعد نوشتن پاورقیها و انواع آن و ارجاعات و... است.

فصل هشتم به موضوع نوشتن عددها و فرمولها و فصل نهم به مبحث نحوه ارائه نمودارها، جدولها و تصویرها پرداخته است. موضوعات مطرح در فصول بعدی بدین قرار است:

فصل دهم، تنظیم فهرستهای راهنما؛ فصل یازدهم، مقیاسها (اعم از مقیاسهای طولی، تاریخیهای شمسی، قمری، میلادی و تبدیل آنها به یکدیگر)؛ فصل دوازدهم، صفحه‌آرایی و ترتیب اجزای کتاب.

در فصل سیزدهم که به درست نویسی اختصاص یافته، نویسنده به ذکر نکات مهم نگارشی پرداخته است: کاربرد درست کلمه‌ها و معنی دقیق آنها، تنوین، جمع بستن کلمه‌های غیرعربی به شیوه عربی، جمع بستن با «ات»، کاربرد صحیح «را»، فعل مجهول، فعل مرکب و... در پایان این بخش، فهرست واژه‌های بیگانه و معادل‌های فارسی مصوب فرهنگستان زبان و ادب

فارسی در جدولی ارائه شده که برای دانشجویان و ویراستاران بسیار مفید تواند بود.

فصل چهاردهم که واپسین بخش کتاب است «فرهنگ املائی» است و منظور از تهیه آن بنا به گفته نگارنده، ارائه راهنمای مختصری برای چگونگی نوشتن کلمه‌ها و ترکیبهای فارسی است.

با توجه به اینکه این کتاب، جنبه درسی دارد، تقسیم‌بندی آن به چهارده بخش، تدریس آن را در طول یک نیمسال تحصیلی دانشگاه، عملی‌تر و ساده‌تر نموده و نکات اصلی و مهمی را که یک ویراستار در طول کار خویش بدان نیاز دارد گوشزد کرده و تا حد زیادی به اهداف مورد نظر خود نایل شده است. اما از آنجا که مولف محترم در مقدمه کتاب از پیشنهاد‌های دوستان استقبال کرده، یادکرد چند نکته را خالی از لطف نمی‌بینیم:

۱- خوب است در پایان هر فصل، تمرینهایی متناسب با آموخته‌های همان فصل ارائه شود تا دانشجوی عملی‌تر و ملموس‌تر بتواند قواعد و ریزه کاریهای مطرح شده را اعمال کند. هر چند در کنار تدریس و تعلیم این کتاب، لازم است که دانشجویان عملاً کتابها و مقالاتی را ویرایش و به استاد ارائه دهند.

۲- مباحث ذیل در این کتاب یا بیان نشده و یا کمتر بدان عنایت شده و چون در روند کار ویرایش، توجه به آنها بسیار بایسته است، خوب است که در چابهای بعدی، جایی برای آنها در نظر گرفته شود:

الف - موضوع حذف مکررات در نوشته‌ها و اضافه کردن عبارات لازم برای تکمیل اثر نویسنده.

ب - توجه به انتظام مطالب، کوتاه و بلند بودن پاراگرافها و منطق کلام.

ج - پیراستن اثر مورد ویرایش از مغالطه‌ها و مجادلات عوامفریب، ابهام و مبهم اندیشی‌ها.

د - پیراستن آثار ویرایشی از افتراها، تهمت‌ها،

کلی بافیها و مطالبی که حساسیت، دشمنی و نفرت خوانندگان - یا بخشی عظیمی از آنان را - در پی دارد. ه - نوع ارتباط کاری، فکری و عاطفی نویسنده و ویراستار با یکدیگر و اثر آن بر روند کار ویرایش.

و - معرفی مراجع و منابعی که هر ویراستار برای ویرایش متون مختلف، ناگزیر از رجوع بدانهاست. منابعی چون دایرةالمعارفها، فرهنگها، اطلسها و...

ز - تاکید بر داشتن و پرورش دادن شیء انتقادی ویراستار تا بتواند درست را از نادرست و سره را از ناسره تشخیص دهد.

ح - نوع برخورد و وظایف متنوعی که ویراستار در قبال متون مختلف دارد، فی‌المثل متون گوناگونی در عرصه‌های ترجمه، تالیف و تصحیح متون.

ط - توجه به سبک خاص نویسنده و پرهیز از دخل و تصرف زیاد یا کم، اصولاً ترسیم خط مشی و تعیین حدود اختیارات ویراستار در مقابل اثر.

ی - تاکید بر دانستن فنون و صناعات ادبی، عروض و... در متونی که با شعر سر و کار دارند.

ک - تاکید بر این نکته مهم که هرکسی نمی‌تواند هر متنی را ویرایش کند و بهتر است هر ویراستار در زمینه‌های ویژه و محدودی تخصص پیدا کند و تنها در آن میدانها به کار اصلاحگری بپردازد.

در هر حال، نویسنده راهنمای ویرایش در عین اختصار، جامعیت و سودمندی مطالب را مد نظر داشته و چون این کتاب، پیش از انتشار به شکل جزوه حدود ده سال تدریس شده و اصلاحات بایسته‌ای در آن صورت گرفته، اثری ارزشمند و قابل اعتنا در حیطه نگارش و ویرایش به شمار می‌آید و برای مولف آن آرزوی توفیق روزافزون داریم.

پانویست:

۱- سیدحسن حسینی

راهنمای ویرایش

غلامحسین غلامحسین زاده

انتشارات سمت، چاپ اول، ۱۳۷۹



مروری بر داستان‌های این دهه نشان می‌دهد که نویسندگان آنها پی برده‌اند که داستان‌نویسی امری تفننی نیست و هرچند لزوماً داستان می‌بایست گیرا و لذت‌بخش باشد، اما نویسنده برای آفرینش این اثر لذت‌بخش و مستحکم ناچار است رنج فراوانی ببرد. ساخت و پرداخت هنرمندانه داستان بلند تعلیق اشاره به این تلاش بی‌وقفه دارد.

راوی داستان جوانی بیست ساله است که از خطاطی و مینیاتورسازی کمابیش سرورشته دارد و در کارگاه مینیاتورسازی فردی به نام مصور مشغول به کار است. او که دو دیپلم ریاضی و ادبی دارد، پیش از این در دکان شراکتی پدرش و دامادشان مدتی کار کرده است. زمان حال داستان و لحظه روایت هنگامی است که او در کارگاه نشسته و به تابلوها خیره شده است. هر تابلو ذهن او را به یک سلسله ماجرا می‌کشاند و سربسلسله ماجراها، ماجرای زندگی شیرین بانو یا حاجیه خانم است. خواننده از خلال روایت راوی، اطلاعاتی درباره زندگی خود او نیز به دست می‌آورد. مثلاً این که زمان روایت داستان سال ۱۳۴۴ است، راوی نامزدی به نام زهرا دارد، اما برای ازدواج ناچار است در انتظار تهیه دکان بماند.

آشنایی او با شیرین بانو یا حاجیه خانم — علاوه بر دیدارهای اتفاقی‌شان در کوچه و خیابان — هنگامی صورت می‌گیرد که پدر راوی او را برای انتخاب تابلو و اشیای عتیقه به خانه حاجیه خانم می‌فرستد. ماجرا این‌گونه است که چون حاجیه خانم و جبه خدمتکارش پول نقد در دست نداشتند، از دکان پدر راوی نسیه برمی‌داشتند و اینک توافق کرده‌اند، پدر راوی برای تسویه طلب‌هایش، راوی را به خانه حاجیه خانم بفرستد تا اجناسی را انتخاب کند.

راوی همراه حاجیه خانم به زیرزمین می‌رود تا از اشیای قدیمی تلنبار شده در آنجا دیدن کند. دیدن دوباره تابلوها و دست‌نوشته‌های قدیمی و قلم‌دان‌ها و

پارچه‌های ترمه‌دوزی که هرکدام به گوشه خاصی از زندگی گذشته حاجیه خانم اشاره دارند، انگیزه‌ای می‌شود تا حاجیه خانم سخنانی را جسته‌گریخته و خود انگیزخته، درباره گذشته‌اش بیان کند تا داستان حول محور زندگی گذشته او شکل بگیرد. بقیه نکته‌های تکمیلی درباره زندگی شیرین بانو یا حاجیه خانم را راوی از زبان چند نفر دیگر نقل می‌کند. این چند تن عبارت‌اند از:

۱- ننه آقای راوی که شیرین بانو را از جوانی می‌شناخته و علاوه بر آن دوست و همنشین جبه، ندیمه و خدمتکار حاجیه خانم هم بوده است و از این طریق مسائلی را درباره زندگی گذشته حاجیه خانم می‌داند.

۲- پدر راوی که در نوجوانی در حجره عمومی نصرالله خان شوهر شیرین بانو به منشی‌گری اشتغال داشته و گاه بی‌گاه که نصرالله خان به آنجا می‌آمده او را برای اجرای اوامری به اطراف می‌فرستاده است.

۳- مادر راوی که جسته‌گریخته چیزهایی از آن زمان به یاد دارد — بخصوص درباره مراسم جشن و سرور شب عروسی شیرین بانو — و آنها را برای راوی تعریف می‌کند.

۴- شوکت خانم عمه راوی.

۵- مصور استاد راوی.

به این ترتیب می‌بینیم با این که روایت این داستان به وسیله راوی اول شخص صورت گرفته، اما خواننده با چند سطح روایت روبه‌رو است و در لحن و زبان، چندصدایی خاصی بر داستان حاکم است. اگر تنها به لحن و زبان اشاره می‌کنیم به دلیل آن است که همه این شخصیت‌ها در نوع نگاه و نگرش‌شان به زندگی، تابع یک صدای مقتدر و پنهانی هستند که باعث شده است در جهان‌نگری و طرز تلقی آنها تک‌صدایی ویژه‌ای حاکم شود.

سخنانی که راوی و شیرین بانو درباره تابلوها و دست‌نوشته‌ها می‌گویند، مروری است بر تاریخی سپری شده که در هر کدام از آن اشیاء متجسد شده است و در اصل، بخشی از فرهنگ و باورها و آداب و رسوم مردم سرزمینی را نشان می‌دهد که در جغرافیای آن داستان به سر می‌برند. با توجه به این امر کاملاً آشکار است که

آن پرده غبارآلودی که روی تابلوها نشسته است، تنها نشان‌دهنده غبار عینی و ملموس زمان حال نیست، بلکه گذر زمان و اضمحلال انسان‌ها را با تعلقات خاطر خاص‌شان نشان می‌دهد.

از آنجا که تمام روایت‌ها در گذشته انجام پذیرفته‌اند و راوی در زمان حال داستان به کمک حافظه و تداعی معانی آنها را به یاد می‌آورد، قاعدتاً می‌بایست با یقین کامل حرف نزند، از همین رو وقتی روایت کسی چون شیرین بانو درباره گذشته‌های دورش طولانی می‌شود، و ممکن است خواننده خرده بگیرد که مدتی طولانی را نمی‌توان با دقت در حافظه بازسازی کرد، نویسنده برای حل این مشکل به تمهیداتی متوسل می‌شود و می‌گوید: «تمام کلماتش را می‌شنیدم، آیا این همه را او گفته بود؟ چه قدرش را خودم ساخته‌ام؟...»^۱

نکته‌ای که نبایست فراموش شود این است که هر تابلو یا دست‌نوشته یا شیء بالارزشی، نوری بر بخش‌هایی از روایت‌ها می‌افکند و عامل کارکرد خاطره است.

اما خلاصه ماجرای اصلی یا محور داستان این است که مردی به نام نصرالله خان که فرزند عنایت‌الله خان رحمت‌الملک است، پیشکار و خدمتکار خاص یکی از شاهزاده‌های قاجار است. شیرین بانو یا حاجیه خانم پنج سال زندگی مشترک با او دارد، اما به سبب سبک‌سری‌ها و عیاشی‌های او از هم جدا می‌شوند و به زودی نصرالله خان هم مورد غضب شاهزاده قرار می‌گیرد، چرا که شاهزاده معتقد است او به ولی‌نعمت خود خیانت ورزیده و شکاری دندان‌گیر را قبل از پیشکش به شاهزاده، به خانه خود برده است.

پس نصرالله خان به ضرب گلوله شاهزاده کشته می‌شود و چون عنایت‌الله خان پدر او طوری از مرگ فرزند آزرده است که به نامه تسلیت شاهزاده بی‌احترامی می‌کند، او نیز مسموم می‌شود.

در این میان خرده روایت‌هایی چون روایت تارنوازی عمو و پسر عمومی شیرین بانو در دل روایت اصلی شکل می‌گیرند و به بهانه آن روایت می‌شوند. مضمون داستان «تعلیق»، شرح شقاوت و نامردمی، در

محمدرضا گودرزی

رنجیره‌ای از تداوم و تکرار

کنار خوش‌گذرانی‌های اشرافیت روبه زوالی است که در لحظات پایانی عمر بر اطرافیان‌شان ستم روا می‌دارند و زندگی برخی از آنها را در عین مظلومیت به نابودی می‌کشانند. در کنار این مضمون، شرح ستمی است که بر زنانی چون حاجیه خانم می‌رود و زندگی و جوانی آنها را آغشته در بغضی فروخورده، ذره‌ذره به سوی نسیان و نیستی می‌کشاند.

اما اشکالی که بر این داستان بلند زیبا و گیرا وارد است، این است که آشکار نیست نویسنده با چه مجوز صوری روایتی را که در گذشته رخ داده است و قاعدتاً می‌بایست بر بازگویی خاطره و کارکرد تداعی معانی استوار باشد، به شیوه‌ای روایت می‌کند که ناقض بازگویی خاطره و کنکاش در گذشته است.

می‌دانیم که در بازگویی خاطره و مرور گذشته ماجراها پس از عبور از صافی ذهن راوی دگرگونی‌هایی می‌یابند و خصلت گفتاری پیدا می‌کنند. از آنجا که راوی این داستان حداقل یک سال با ماجراهایی که روایت می‌کند، فاصله‌زمانی دارد، چگونه می‌توان از نظر صوری توجیه کرد که اشاره‌هایش به متن‌های دیگر در دل این متن، منجر به آن شود که او عیناً بخش‌هایی از آن متن‌ها را روایت کند و با این کار به روایتش خصلتی نوشتاری ببخشد؟

البته نویسنده به این ایراد تا حدی واقف بوده و سعی کرده حداقل در مورد یکی از شخصیت‌ها یعنی مصور نحوه روایتش را توجیه کند: «کلامش اصلاً رنگ گفتار شفاهی نداشت. متنی مکتوب بود انگار که از برمی‌خواند. هر دوسه باری که گفت همان بود بی‌کم و کاست. شیوه سخن گفتن او و این متن مکرر ملکه ذهنم شده و هر بار در تنهایی خویش با خود سخنی بگویم یا بنویسم همین طور هست...»^۲

اگر توجیه نویسنده یا راوی را در نحوه گویش مصور بپذیریم، باز این امر در مورد شخصیت‌های دیگر و اشاره

به متن‌های دیگر صادق است. مثلاً وقتی او می‌خواهد تعریف کند که پدرش در سیزده سالگی نزد حاج باقرخان برای تصدی شغل منشی‌گری رفته است و حاج باقرخان از گلستان سعدی از او پرسیده است، راوی عیناً بخش‌هایی از گلستان را می‌آورد: «منت خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت...»^۳

و یا وقتی درباره سندی سخن می‌گوید که در میان اسباب خانه شیرین بانو دیده است، متن سند را - آن هم نه یکباره - بلکه با نظمی خاص و بندبند در دل داستان می‌آورد: «مادام که قطره ابر نیسانی در رحم صدف قرار نگیرد مریم را در شاهوار تولید نیاید. و تا خورشید جهان‌نما از اوج سما به صخره صما نتابد از صلب کان، گوهر غلطان و از بدخشان، لعل درخشان نزیاید.»^۴

اگر توجیه این باشد که بعدها راوی در خلوت، همه شنیده‌ها و دیده‌ها را تکه تکه کنار هم گذاشته و به صورت متنی نوشتاری درآورده، پاسخ این است که: چرا در متن سخنی از فعل نوشتن به میان نیامده است؟ و دوم این که اگر چنین بود، دیگر لزومی نداشت نویسنده نحوه گویش مصور را توجیه کند و این حکم درباره او هم صدق می‌کرد.

البته نفس شیوه‌ای که نویسنده به کار برده زیباست و تلاش نویسنده برای ایجاد ارتباط بینامتنی میان متن حال و متن‌های کهن درخور تقدیر است؛ اما مسئله این است که هر شگردی در کار، می‌بایست توجیه داستانی داشته باشد و با شیوه کلی روایت همخوان باشد و به صرف زیبا بودن یک کار نمی‌توان الزامات متن را در نظر نگرفت.

نکته بعد که درباره این داستان گیرا می‌بایست به آن اشاره کرد، این است که با خواندن آن بلافاصله شازده احتجاب شاهکار هوشنگ گلشیری به ذهن خواننده می‌آید. نثر داستان «تعلیق» در برخی قسمت‌ها به نثر مرحوم گلشیری شباهت دارد: «با کبودی که با برگ‌هایش کف می‌زده انگار، وسط پاییز برگ‌های سرخ و زرد چنار با نرمة بادی فرو می‌ریخته و تا برسد به باغچه چند روزی وسط شاخه‌های انار می‌مانده. حتماً

باید همین جورها باشد.»^۵

از طرفی شیوه کلی روایت داستان هم که اجزایی تکه تکه آمده است و در انتها خواننده با مجموع کردن آنها در ذهن به دریافتی کلی می‌رسد، با شیوه روایت شازده احتجاب همانند است، و از نظر پس زمینه و حال و هوا هم هر دو اثر شبیه‌اند. اما این گفته به آن معنا نیست که داستان بلند «تعلیق» وام‌دار شازده احتجاب است و یا ارزش‌های خاص خود را ندارد، بلکه منظور فقط اشاره به تداوم یک سنت و تداوم ارزش‌های زیباشناختی داستان‌های مختلف در زنجیره‌ای بی‌انتهاست.

در انتها باید گفت، خواننده در داستان «تعلیق» (که نام کتاب هم اشاره به شیوه خاصی از خوش‌نویسی است) شاهد چکیده هنر ایرانی در رشته‌هایی چون: خطاطی، مینیاتورسازی، شعر، معماری، ترمه‌دوزی، قلم‌کاری و... است و در جای جای اثر به هریک از این هنرها با مصداق‌هایی معین اشاره شده است. گویا این داستان، داستان سیر هنر ایرانی از گذشته‌های دور تا کنون است. از طرفی اگر کسی بخواهد از منظری مردم‌شناختی نیز به داستان بنگرد، می‌تواند تصویری کلی از باورها و دلمشغولی‌های مردمی که حدود یک قرن قبل در این سرزمین می‌زیسته‌اند بیابد. خود راوی این مردم و بازتاب علایق و سلاقی‌شان در هنر مینیاتورسازی را این‌گونه وصف می‌کند: «زنجیره‌ای از تداوم و تکرار. مثل همین نقش‌هایی که کوچک و بزرگ روی دیوار صف کشیده‌اند. پیران دستار بر سر. شاهدان و ساقیان سرواندام. اسبانی که در شیهه‌ی بی‌صدا سنگ شده‌اند. پرنده‌هایی که سر به آسمان برداشته و چهچهه‌شان در گلو مانده. بطری از شراب که همیشه‌ی خدا تا نیمه است. کتابی گشوده که گاهی جامی بر آن واژگون است. و آن همه گل‌های رنگ رنگ که هرگز پلاسیده نمی‌شود.»^۶

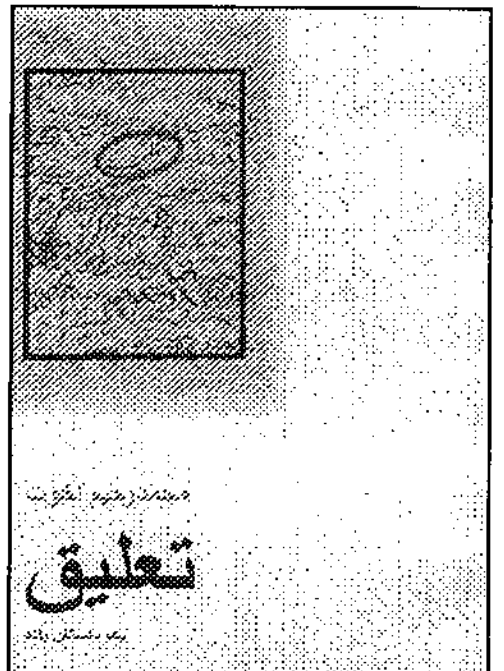
پانویس‌ها:

۱. الی ۶ به ترتیب صفحه‌های ۳۱، ۶۲، ۱۹، ۳۴، ۵۰ و ۶۰ داستان بلند تعلیق / اثر محمد رحیم اخوت / انتشارات نقش خورشید / چاپ اول / تابستان ۱۳۷۸.

تعلیق

محمد رحیم اخوت

انتشارات نقش خورشید، چاپ اول، ۱۳۷۹



دادن هر چیز سرجای خودش حکایت می‌کند، طوری که وقتی می‌خوانی و نگاهش می‌کنی، آن کلمه دیگر خودش نیست، خود تازه‌ای یافته که اتکایش ساختار شعر است.

انتخاب عنوان مجموعه مشتی نور سرد مانند غراب‌های سفید بی‌دلیل نبوده و نیست. نور اگر نور باشد باید گرم باشد، چرا که گرما جزئی از وجود نور است، ما نور را با دو خاصیت «روشنی» و «گرما» می‌شناسیم. وقتی گرما را از نور بگیریم، چه می‌ماند؟ «هر نهالی که صبح کاشتیم / غروبش از ریشه برکند» مثل این که عشق را از زندگی بگیریم / فقط کار باقی است» همه چیز گرمایش را از دست خواهد داد. آیا در سرزمین قطبی «مثل همه / مثل همیشه» در انتظار برخاستن «مشتی نور سرد / از چشمه آبی» باشیم؟

در مجموعه مشتی نور سرد رویکرد موحّد به عشق، مثل رویکرد یک منطق‌دان به شعر است، منتها منطق‌دانی که کار خویش وا گذاشته و با شعر به جست و جوی حقیقت برخاسته. شعرهای «مشتی نور سرد»، «شعری برای دیدن»، «سرود»، «می‌آید»، «عشق آری عشق»، «طلوع»، «از ماهیان پیرس»، «با به از من»، «وحدت» و... حکایت عاشقانه‌هایی است که موحّد در دهه پنجم عمرش سروده است و برای من جالب است که در دو مجموعه قبل شعرهایش، رنگ عشق کم‌تر به چشم می‌خورد.

گونه دیگر شعرهای این مجموعه ادامه همان

فراموش می‌شوند» بخش اول شعر «به جای نامه» که نخستین شعر این مجموعه است، مرا به باغی می‌برد. اما چرا؟ انگار که خسته از انبوه چهره‌هایی که صبح تا شب پیش رویم قرار گرفته‌اند در جستجوی چیزی پا به این باغ نهاده‌ام. از کجا؟ لابد از شلوغی شهر، از شلوغی زندگی به این باغ رسیده‌ام تا همه چیز را از یاد ببرم. بند دوم شعر بازگشت است به همان شلوغی به همان زندگی پرازدحام، پر چهره: «و باز / انبوه چهره‌ها را می‌بینی / زیبا / عبوس / خشک» اما آنچه به این شعر جان می‌دهد و ما را مجبور می‌کند تا دوباره، از سر بخوانیمش، سه سطر پایانی است: «و این همه / در پشت چهره‌ای که نمی‌بینی / گم می‌شوند» باید دوباره شعر را از سر خواند تا همه آنچه را که به یکباره پنبه شده، چون خاطره دور و دردناکی به یاد آورد؛ آن باغ‌ها با درهای نیمه باز و گل‌های خیس‌شان یاری‌ات می‌کنند که چهره‌ها را فراموش کنی، فراموش‌شان کنی تا چهره‌ای را که دیگر نمی‌بینی به یاد آری. به رغم تصاویر عینی و موجودیت مادی عناصری چون درها، باغ، گل‌های خیس، خیابان این شعر در پایشان کارکردی ذهنی را موجب می‌شود. شعری آرام، بی‌تکلف و عمیق. فکر نمی‌کنم بعد از خواندن این شعر بتوان از کابوس اینکه همه چیزها «در پشت چهره‌ای که نمی‌بینی / گم می‌شوند» رهایی یافت. برای من این «نمی‌بینی» یکی از دردناک‌ترین کارکردهای «نمی‌بینی» را یافته است و این از مهارت شاعر در قرار

از ضیاء موحّد پیشتر دو مجموعه شعر بر آب‌های مرده مروارید (۱۳۵۴) و غراب‌های سفید (۱۳۷۰) انتشار یافته، و هر دو مجموعه مورد توجه منتقدان قرار گرفته است. او شاعری است که کمتر به حضور در مطبوعات و محافل شعری تن می‌دهد اما شعرهایش بر نسل شاعران پس از خودش تأثیرگذار بوده است. برخی هم معتقدند تحصیلات موحّد در منطق و اشتغال او به تدریس و تحقیق در این زمینه مانع از عنایت بیشتر او به شعر شده است. زبان موحّد در دو مجموعه اول به رغم غلبه زبان حماسی بر شعر دهه ۵۰ و تا حدودی دهه ۶۰ بیش از هر چیز گرایش به سادگی داشت. همین زبان ساده و گرایش او به لحن زبان گفتار در نیمه اول دهه هفتاد مورد توجه قرار گرفت. با این همه او همچنان در خلوت خود به سروتن شعر می‌پردازد و شعر را دغدغه نخست ذهنش می‌داند. مشتی نور سرد که مجموعه شعرهای موحّد در فاصله سال‌های ۷۰ تا پایان ۷۷ را در برگرفته دلیلی است بر این مدعا.

«اینجا / درهای باغ / تا عصر نیمه باز است / پا می‌نهی به باغ / گل‌های خیس را می‌بینی / و چهره‌ها



مشتی نور سرد

ضیاء موحّد

انتشارات اکنون، چاپ اول، ۱۳۷۹

هوا می‌زند» و همین جسارت کافی است، جستجویی غریب، آیا ماهی به جست و جوی شناخت صیاد از آب پریده است بیرون، یا برای شناخت دریا، یا برای آن که «و آب را / به یک به هم زدن چشم» گره به قلب هوا بزند؟

چند شعر از شعرهای مشتی نور سرد عنوان نیایش را بر خود دارند، شعرهایی که مرا به یاد مناجات خواجه عبدالله انصاری می‌اندازند، شاید به خاطر اینکه هر دو نیایش‌اند، اما این چند شعر می‌تواند بر وجوهی از شعر امروز فارسی تأثیرگذار باشند: «خدایا / بادهای ناآرامت را به من فرو فرست / برگ‌های پاییزت روح را فروپوشانده‌اند / خداوند / باران‌هایت را بر من فروفرست / گردهای پاییزت روح را فرو پوشانده‌اند / ای خدای شادی / که روزهای آرام آفتابیت را دوست داشتیم / که روزهای آرام آفتابیت را دوست دارم / خدایا / خداوند».

و نکته آخر: شعرهای این مجموعه چه در به کارگیری زبان، فرم، ساخت و چه در شعریت از نقاط قوت قابل توجهی برخوردارند که می‌توان با چشم عیب یاب هم به آنها نگریست و ایراداتی گرفت، اما به نظرم جز بعضی شعرها که شاید با سلیقه شخصی من یا دیگری سازگار نباشد، انتشار این مجموعه شعر و بحث و بررسی بیشتر اشعار آن می‌تواند به شاعران در راه مدرسان باشد هرچند همواره در عرصه شعر بیراه هم کم نرفته‌اند.

شعرهایی است که من آنها را شعرهای تفکربرانگیز می‌خوانم. شعرهایی که حکایت از اندیشه‌ورزی شاعر دارند؛ «و ناگهان» یکی از این شعرهاست: «هنوز / برای من روشن نیست / چگونه جایی ناگاه ماهیان / کنار یکدیگر جمع می‌شوند». آیا شما هم رد «ز کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود»، رد چیستی وجود و زندگی را در این سطرها می‌بینید؟ «و ناگهان صیاد می‌رسد / و این تجمع را تور می‌کند / و تور / دوباره این برگرد یکدیگر جمع آمدن را / شکل می‌دهد» آیا ماهیان برای صید شدن گردهم جمع می‌شوند یا برای این که گرد یکدیگر جمع آمده باشند. ما ناگزیریم از آمدن، چرا که آمده‌ایم و یک عمر برای مردن باید صبر کنیم. ما و ماهیان و همه چیزهای دیگر مدام گرد یکدیگر جمع می‌آینم «و باز صیاد این ماهیان دیگر را / در تور دیگری جمع می‌کند»

«و تور در تور

و شکل

دریا

ماهی

تور

شکل»

در دو سوی ماهی دریاست و تور، بودن و نبودن و در نهایت هر دو شکل. آیا حقیقت، شکل است یا شکل حقیقت گویا فرقی نمی‌کند مهم این است: «و ناگهان یک ماهی / میان حیرت دریا / بال از دو پهلو در می‌آورد / و آب را / به یک به هم زدن چشم / گره به قلب

بر بامهای آسمان

به کوشش سامیه بصیرمژدهی

انتشارات فرزان روز، چاپ اول، ۱۳۷۹

بر بامهای آسمان گزیده‌ای است موضوعی از مثنوی معنوی که مؤلفی ناشناس در قرون گذشته آن را تألیف نموده است. تصحیح حاضر که با مثنوی نیکلسون مقابله شده، در ۷۸ باب تنظیم یافته که در هر باب ابیاتی در آن موضوع از نقاط مختلف مثنوی انتخاب و شرح شده است.

انتخاب به جای ابیات و نظم پیاپی آن که وحدتی محتوایی بدان بخشیده نشان‌دهنده تسلط مؤلف آن به مثنوی است و توضیحات لطیف و کوتاهی که در پای برخی ابیات آمده بر لطف و فایده این مجموعه افزوده است.

حمدباری، حج، صدق، عشق، فقر، تقوی، تفکر، توکل، قناعت، حسن خلق، ادب، حسد، دعا، عقل، قلب و مزمت نفس از جمله موضوعاتی است که در این گزیده بدانها اشاره شده است.

متن: سخنرانی زنده‌یاد دکتر عبدالحسین زرین‌کوب درباره مولانا جلال‌الدین و شمس تبریزی که در سال ۱۳۷۳ در امریکا بیان فرموده بودند، زینت بخش صفحات آغازین کتاب است. ایشان در سخنان خویش ضمن اشاره به ارتباط مولانا و شمس، بر ارتباط معنوی و عرفانی آن دو تأکید کرده‌اند. سماع و رابطه آن با فنای فی‌الحق، گسستن بند تعلقات مادی، جهان‌بینی مولوی، نحوه تعالیم شمس به مولانا، اوصاف و خصایص مولانا و وضعیت روحی او پس از غیبت شمس‌الدین و ارتباط تعالیم شمس با مبدأ‌الایی که آدمی از آن جداگشته از دیگر مباحثی است که در این مقدمه بیان شده‌اند.

توضیح

در گفتار «کارنامه‌ی نثر معاصر» که در شماره ۳۸ کتاب‌ماه ادبیات و فلسفه در صفحات ۴۱ و ۴۰ درج شده بود به دلیل اشتباه در صفحه‌بندی دو سطر از مقاله جافتاده است که بدین ترتیب اصلاح می‌گردد.
پس از سطر ششم از بند ۶ نوشته شود: سال ۱۳۱۵ سفر کوتاهی به ایران داشت... (ص ۲۲)
۷- نویسنده در صفحه ۴۸ نوشته‌اند: هدایت «در...»

شهرام رفیع زاده

مشتی نور سرد

آدمی از نخستین دوران تاریخ تصاویر و نقاشی‌هایی را بر دیوار غارها و سطح صخره‌ها و سنگ‌های بزرگ ترسیم یا حک می‌کرده است. این نقوش از توجه عمیق او نسبت به گروهی از اشیا و موجودات حکایت می‌کند، اشیا و موجوداتی که شاید فی‌نفسه زبان نداشتند، اما رازهای ناگفته‌ی بسیاری را با زبان بی‌زبانی بازگو می‌نمودند. این تصاویر حاکی از آن است که آدمی به وجود نیرویی مرموز و ساکت در هر شیئی و موجودی پی برده است که به خودی خود دارای فعالیتی مافوق قوه‌ی حیاتی خویش است و می‌تواند از انسانی به انسان دیگر و یا از جانداران به اشیا و یا بالعکس انتقال یابد. در برخی از این تصاویر موجودات به خصوص حیوانات از شکل طبیعی خود دور شده، علاوه بر حفظ ماهیت مفهوم جدیدی را به بیننده القا می‌کنند، به عبارت دیگر این جانداران جنبه‌ی نمادین و اسرارآمیزی یافته‌اند. هر چه به عصر تمدن‌های بشری نزدیک می‌شویم جنبه‌ی نمادینگی حیوانی را بیش از پیش در می‌یابیم.

تمامی تمدن‌ها و اساطیر و دین‌های مربوط به هر سرزمین سرشار از نمادهای حیوانی است. حتا خدایان در قالب حیوانات مجسم شده و یا ویژگی آن‌ها را پذیرفته و به وجهی ارتباط خود را با آن‌ها حفظ کرده‌اند؛ گویی در این صورت‌گری خدایان بهتر جلوه‌گر می‌شوند

چرا که در هر فرهنگی، هر حیوانی نماد یک ویژگی اخلاقی انسانی است: در فرهنگ ما شیر، نماد شجاعت؛ گربه، نماد ریاکاری؛ موش، نماد ترس و سگ، نماد وفاداری است و اگر در ترکیبی نیم‌تنه‌ی یک انسان با نیم‌تنه‌ی یک حیوان خاص پیامیزد، مفهوم نمادین آن حیوان ویژگی آن انسان را به بیننده القا می‌کند.

اساطیر و کیش‌های ایران باستان نیز هم چون اسطوره‌های یونان، مصر و... سرشار از نمادهای حیوانی است. «تیشتر» خدای باران به پیکر اسب سپید زیبایی با گوش‌های زرین نمایان می‌گردد. «سیمرغ» یا «سئین» پرنده‌ی افسانه‌ی است که با به هم زدن بال‌های خود بذرها را در زمین می‌پراکند. این پرنده بر فراز درخت «همه تخمه» منزل دارد که یک ماهی به نام «کر» از آن محافظت می‌کند.^۱ گردونه‌ی سروش، فرشته‌ی نگهبان خاص زرتشتیان را چهار اسب درخشان و تیزرو با سم‌های زرین می‌رانند. بهرام از مهم‌ترین ایزدان زرتشتی است به شکل‌های مختلف از جمله: گاوی نر، اسبی سپید، شتری کشن، گراز و مرغ و... در می‌آید.^۲

بر طبق اساطیر ایرانی کیومرث از دست چپ هرمزد و گاو از دست راست او آفریده شده است. «هَدیوش» گاوی است که در پایان نبرد نور و ظلمت به دست «سوشیانس» کشته می‌شود و مردم در پی آن زندگی جاوید می‌یابند.^۳

در داستان «درخت آسوریک» از مردمی سخن می‌رود که سر آن‌ها مانند سر سگ و چشم آن‌ها بر سینه‌هاشان بوده است:

«کوه به کوه شوم
از رمز هندوان،
مردمی نه از یک نژاد،
یک وجبی و برچشم،
سرشان به سگ ماند،
که برگ درخت خورند».^۴

جغد، پرنده‌ی که وظیفه‌دارد غیر ایرانیان را از بین ببرد و از ی دهاک (= اژدها) حیوان سه کله‌ی سه پوزه‌ی شش چشم از دیگر جانوران نمادین اسطوره‌های ایرانی‌اند که جایگاه مهمی در باورهای ایرانیان قدیم داشتند.^۵

یکی دیگر از حیواناتی که در دین زرتشتی و میان ایرانیان باستان ارزش و جایگاه ویژه‌ی دارد و در اساطیر و مذاهب برخی از جهانیان نیز مورد احترام قرار گرفته، جنبه‌های نمادین یافته، «سگ» است.

واژه‌ی «سگ» در بیشتر زبان‌های هند و اروپایی و لهجه‌های ایرانی وجود داشته و هم اکنون نیز برجاست به قرار ذیل:

اوستا: سین: span
پارسی باستان: سکا: saka
مادی: سپاکا: spaka یا «اسپکو»: spako
آریایی: سوا-کا: sua-ka
سانسکریت: سون: van
ارمنی: شن: shun
روسی: سباک: sbaka
پهلوی جنوب غربی: سک: sak
افغانی: سپی: spai

ملیحه مهدوی

«سگ‌دید» رانش اهریمن

کردی: سه: seh(=se)

کاشانی: اسبه: esba یا «اسپه»: espa

تالشی: سپه: sipa

گیلکی: سیگ: saeg

سمنانی: اسپا: aspa

سنگسری: آسبه: aesbe

سرخه یی: اسبه: esba

شهمیرزادی: آسبته: aesbae

چنان که ملاحظه می شود در بسیاری از لهجه های کنونی ایرانی، هم چون: کاشانی، تالشی و سمنانی واژه ی «سپن» که ریشه ی اوستایی کلمه «سگ» است باقی است. حتا به گفته ی یاقوت، اصفهان (اسپهان) از واژه های «اسبا» (Esba) به معنی سپاه و سگ است و این نشان می دهد که در لهجه های قدیم اصفهان «اسباه» به معنی «سگ» بوده است. واژه ی «سپک» (spaka) در اوستا صفت است به معنی سگ مانند.^۶

هرودت در تاریخ خود درباره ی پرورش کورش نوشته است که او را به گاوبانی سپردند، همسر او که «سپکو» (spako) نام داشت کورش را شیر داد و بزرگ کرد چون کورش به نزد پدر و مادر خود بازگشت همواره نام «سپکو» را بر زبان می راند و مهربانی های او را به یاد می آورد. چون پدر و مادر همیشه نام «سپکو» به معنی «سگ» را از زبان پسر می شنیدند به مردم می گفتند که به خواست ایزدان، کورش در بیابان از سگی شیر خورد و پرورش یافت.^۷ نظر به همین داستان است که برخی از نویسندگان و محققین گمان کرده اند که او در کودکی از سگی شیر خورده است.^۸

در اسطوره های ایرانی و دین زرتشتی سگ «پشوپانه» محافظ پل «چینوت» و نگهبان گذرگاه میان دنیا و آخرت است. وظیفه ی آن حیوان، این است که ارواح پاک را از آسیب اهریمن می رهند و به ارواح پلید اجازه نمی دهد که از این پل عبور نمایند.

در «روایات داراب هرمزدیار» از سگ مقدسی به نام «زرین گوش» سخن به میان آمده است که پاسبان کالبد کیومرث است و به تنهایی از آن کالبد نگهداری می کند چنان که هفت امشاسپند نتوانستند از آن محافظت کنند اما زرین گوش از عهده ی این کار برآمده، در زمهری محافظان «چینوت پل» قرار می گیرد.^۹ گفتنی است به اعتقاد زرتشتیان سگ از جمله موجوداتی است که از نطفه ی کیومرث به وجود آمده اند و به دلیل وجود نطفه ی وی در این حیوان گوشت آن خوردنی نیست.^{۱۰}

بر طبق باور داشت ایرانیان باستان دوشیزه ی زیبایی که روان پارسیان را از میان کوه البرز، از فراز پل «چینوت» می گذراند و تا گذرگاهی که از آن ایزدان و مینویان است نگهداری می کند، دو سگ به همراه دارد.^{۱۱}

«یمه» خدای مرگ دو سگ داشته که همواره او را همراهی می کردند. وظیفه ی اصلی آن ها ترسانیدن اهریمنان و مراقبت از ارواح بوده است. می گویند ارواح در گذشتگان از «یمه» (=جمشید) خواستند که سگ ها را برای راهنمایی و نگهبانی آن ها به سرزمین مردگان بفرستد.^{۱۲}

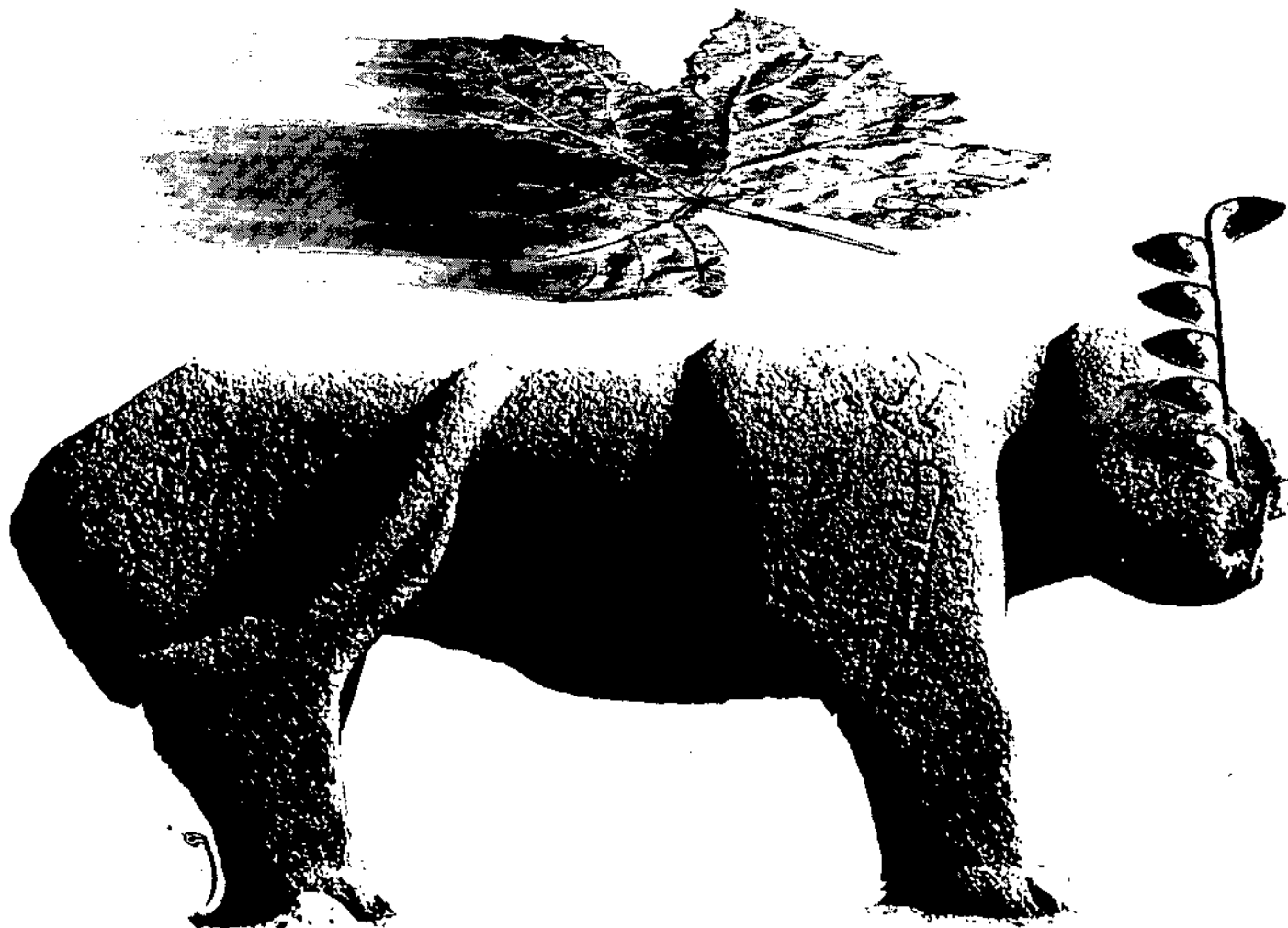
در آیین مهری (= میتراپیسیم) سگ یار وفادار میتراست که با او به شکار می رود. در نقش های

برجسته ی بزرگ باز یافته در ناحیه ی «استربورکن» و «هورن هایم» و «روکینکن» آلمان سگ های شکاری در پیرامون میترا دیده می شوند.^{۱۳}

«سريت» از یاران زرتشت گاوی را که آفریده ی اورمزد بود، کشت. در پی انجام دادن این عمل ناشایست به دستور کاووس به بیشه یی رفت که پری سگ پیکری در آن جا می زیست. او پری را دید و با ضربه ی شمشیرش به دو نیمه کرد. هر نیمه به یک پری بدل گشت. «سريت» آن قدر به دونیم کردن پریان ادامه داد تا هزار نفر شدند و سرانجام بر سر «سريت» ریختند و او به سزای عمل خود رسید.^{۱۴}

مشى و مشیانه (=مهرى و مهربانه = مہلی و مہلیانه = آدم و حوا) هنگامی که حیات انسانی یافتند آتش روشن کردند و گوسفندی را که اورمزد بدانان داده بود ذبح نموده، قطعه یی از آن را درون آتش انداختند که در نظر ایشان عنصری بسیار مقدس بود و قطعه یی را به سوی آسمان افکندند، سگی که همراه آنان بود دويد و گوشت را ربود و خورد. مطابق این روایت احتمال دارد یکی از دلایل تقدس سگ در نزد زرتشتیان همین یعنی تغذیه از گوشت مقدس باشد.^{۱۵} در روایت دیگر مشى و مشیانه قطعه یی گوشت در آتش می افکندند و قطعه یی را به عنوان سهم ایزدان به سوی آسمان می اندازند و قطعه ی سوم را به سگ خود می دهند.^{۱۶} می توان فرض کرد که آتش و ایزدان و سگ هر سه از دیر باز مقدس به شمار می آمدند که مشى و مشیانه هر یک از سه قطعه ی گوشت را به یکی از آنها می دهند.

در همه ی داستان ها و افسانه هایی که درباره ی



سگ بیان شده، این حیوان مجموعه‌یی از نمادهای پیچیده، اما شفاف‌بخش، وفادار و راهنمایی است که شکار و مرگ را به نمایش می‌گذارد و با لیس زدن قدرت پاکیزه‌سازی خود را آشکار می‌سازد.^{۱۷} گویی نگهبان مرز میان خودآگاهی و ناخودآگاهی است. او نه تنها درگذشتگان را به دنیای فرودین راهنمایی می‌کند بلکه از عالم ماورا خبر داشته، میانجی دنیا و آخرت است و پیوندی اساطیری با ماورا دارد.^{۱۸}

در دین زرتشتی سگ با انسان هم رتبه است و احکام و ویژگی‌هایی که به آن نسبت داده شده با ویژگی‌های انسان‌ها برابری می‌کند. گویی این حیوان آمیزه‌یی از جانوران و مردمان است و حتا گفته‌اند سه یک او از انسانهاست و از این جهت «سگ» خوانده شده است.^{۱۹} در «وندیداد» هشت خصلت به سگ نسبت داده شده که هر ویژگی با یکی از اصناف خلق برابر است به قرار ذیل:

۱- چون یک موبد ۲- چون یک سپاهی ۳- چون یک شبان ۴- چون یک نوکر ۵- چون یک دزد ۶- چون یک جانور شکاری شبرو ۷- چون یک روسپی ۸- چون یک کودک.

سگ همانند یک موبد راضی، بردبار و اندک خواهش و سالک است. همانند یک سپاهی و یک شبان، نگهبان گله است و دشمن را می‌راند. مانند یک نوکر خانه، خوراکش ناچیز است و از فرمان صاحب خود اطاعت می‌کند. مانند یک دزد و جانور شکاری شب رو تاریکی را دوست دارد و چون خوراکی ببیند در می‌ریاید و هوشیار است. چون یک روسپی، خانه و خوراکش ناچیز بوده، فریاد می‌کند. مانند یک کودک پر خواب و نوازش‌خواه است. اگر کسی به سگ نگهبان ده و گله خوراک بد بدهد همانند آن است که به صاحب خانه و خانه سالاری خوراک بد داده باشد؛ اگر به سگ ولگردی غذای بد برساند، مانند این است که به یک سالک غذای بد رسانده باشد؛ اگر به توله سگی خوراک بد بدهد همانند این است که نسبت به کودک پارسازاده‌یی این عمل را انجام دهد و چنین شخص یا اشخاصی سزاوار مجازات‌اند.^{۲۰}

هر کسی که در دنیا از سگ نگهداری کند و به آن غذا داده، حیوان را نیازارد، اگر چه دوزخی باشد زرین گوش همان سگی که در آغاز نگهبان کالبد کیومرث بود و سپس نگهبان «چینوت پل» می‌شود آوایی سهم‌گین سر می‌دهد چنان که دیوان از عذاب کردن آن روان

دست بر می‌دارند؛ اما اگر کسی در دنیا سگ را آزار دهد، «زرین گوش» اجازه عبور از پل «چینوت» را به او نمی‌دهد.^{۲۱}

اردویراف در سفرروحانی خود به دوزخ رسیده، مشاهده می‌کند که «دیوان مانند سگ روان مردی را می‌درند و گوشت او را به سگان می‌دهند. می‌پرسد: که این تن چه گناه کرد که این گونه مجازات می‌شود؟ سروش پاک و ایزد آذر به او پاسخ می‌دهند که این روان آن مردم بدکار است که در گیتی سگ شبانان را از خورش باز داشت یا زد و کشت.^{۲۲}»

ایرانیان باستان معتقد بودند که «سگ با کمک خروس ارواح پلید و جادوگران راهنگام شب از زمین دور می‌کند و سروش را یاری می‌نماید. دشمن اهریمن است و چون پارس می‌کند درد و رنج و آزار و نافرمانی را از بین می‌برد و گوشت و چربی آن دارویی است که اضطراب و سستی را از انسان دور می‌سازد.^{۲۳}»

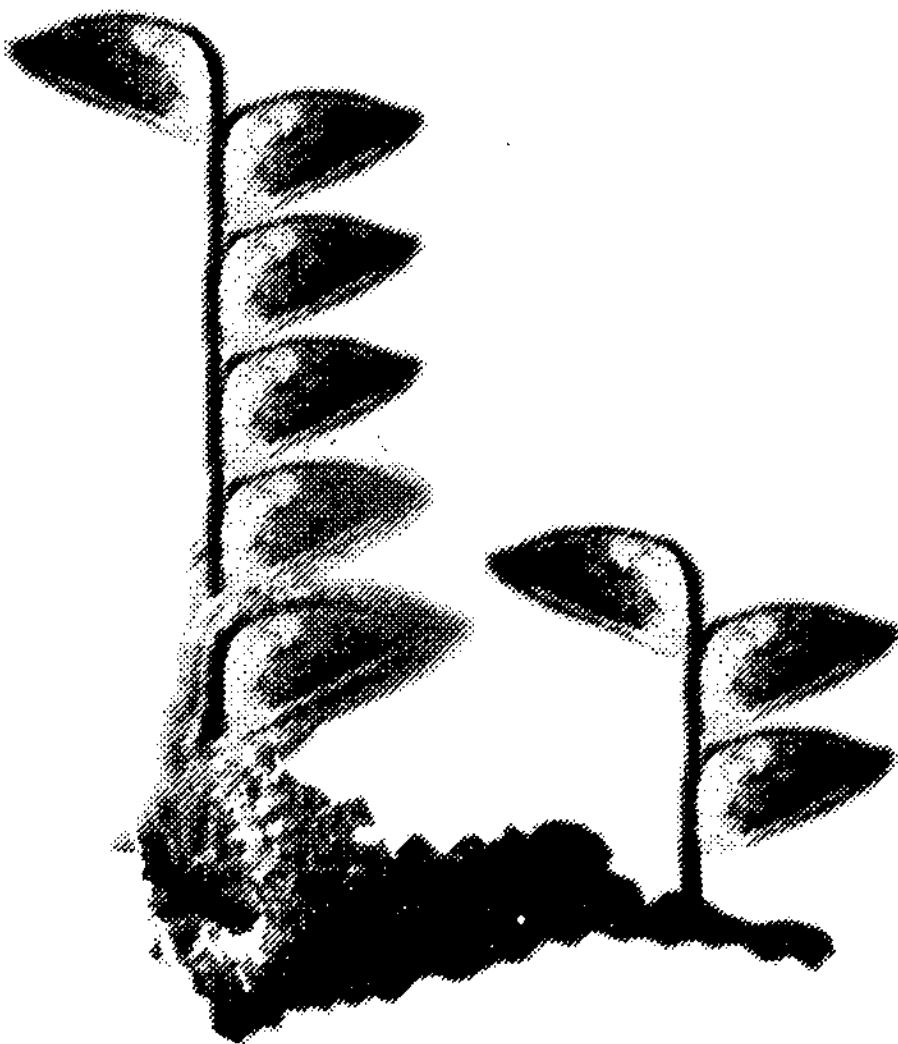
در «بندھشن» آمده است: «از آفریدگان مادی، سگ، نگهبان و از میان برنده‌ی دزد و دزد است و با چشم همه‌ی ناپاکی‌ها را از میان می‌برد.^{۲۴}»

از دیدگاه زرتشتیان زمانی که جان از بدن خارج می‌شود اگر سگی در کنار پای جسم بسته باشد چون

«نسوش» (= دیوی که بر اجساد آدمی دست می‌یابد و آن را پلید می‌سازد) بروی هجوم برد و سگ آن جسد را ببیند «نسوش» رانده می‌شود.

در دنیای کنونی ما ۲۰۰ نوع از این حیوان را شناخته‌اند. اما در متون کهن پهلوی سگ ده قسم بوده است که برخی از آن‌ها امروزه از نژاد سگ نیستند مانند راسو، روباه، گربه‌ی آبی، خاریشت و گربه‌ی زیاد (= زیاد غالیه) اقسام دیگر عبارت‌اند از: سگ گله، سگ خانه، سگ شکاری، سگ آبی، توله. از این حیوانات یاد شده، سگ گله، سگ خانه، سگ آبی و خاریشت از اهمیت قداست و ویژه‌یی برخوردارند و می‌توانند دیو جسد را بگیرانند. سگ گله در متون اوستایی «پسوش هئورو» (pasush -haurva) خوانده شده است.

«پسو» به معنی جانور اهلی و چارپای خانگی است و «هئورو» یعنی نگهبان از مصدر «هر» به معنی پاس داشتن - کلمه‌ی زین‌هار در فارسی از این ریشه است: زین‌هار = از این پاس دار - سگ خانه «ویش هئورو» (vish-haurva) خوانده شده است. «ویش» یعنی خانه و «هئورو» نیز چنان که گفته شد یعنی نگهبان.^{۲۵} سگ آبی در اوستا ببر (= babar) خوانده شده و از حیوانات بسیار مقدس زرتشتیان است و کشتن آن تاوان بسیار دارد. اگر کسی یک سگ آبی را بکشد، علاوه بر



تحمل حد و ضربه‌ی شلاق باید ده هزار پشته هیزم خشک شده برای آتش اهورامزدا فراهم کند و از هر یک از این حیوانات: مار، مارمولک، لاک پشت، وزغ، مورچه و مگس ده هزار بکشد. هم چنین باید چهارده بچه‌ی سگ را بهرورد و نه ماده سگ را از کنه‌ها پاک کند.^{۲۶}

خارپشت یا ونگه‌پار (vaghapara) یا دوزکه یادوزک معادل ژوزوک یا ژووه از جانوران مقدس دین زرتشت است و در باورداشت‌های برخی از مردم از جمله مردم سیستان بسیار گرامی و مورد احترام است. در متون پهلوی آمده است: «کسی که بکشد سگ خاردار باریک پوزه که ونگه‌پار نام دارد و مردم بد گفتار آن را «دوزکه» نامد نه پشت از روان او تپاه می‌شود و نمی‌تواند از پل «چینوت» بگذرد. این حیوان از آفریده‌هایی است که از نیمه شب تا طلوع خورشید به اهریمن هزار آسیب می‌رساند.^{۲۷} یکی دیگر از سگانی که در متون پهلوی از آن یاد می‌شود «وهونزگ» (vohunazga) است که برخی آن را سگ شکاری و برخی سگ ولگرد معنی کرده‌اند. «وهون» به معنی خون و «گ» از مصدر «گا» به معنی دنبال کردن و رفتن است و «وهونزگ» یعنی از پی خون رونده، در «بند هشن» به معنی سگ شکاری و در «وندیداد» و روایات داراب هرمز - دیار» به معنی سگ ولگرد آمده است و از «خرفستران» (= جانوری زیان کار) محسوب می‌شود که نمی‌تواند «نسوش» را براند.^{۲۸}

«رذویک» (rozwig) به معنی روباه و سگ روباه گونه و «راسوگ» (rasug) به معنی راسو که در بندهشن «رسپو» خوانده شده است از انواع سگان به حساب می‌آمدند به عقیده‌ی برخی می‌توانستند نسوش را برانند اما برخی نیز عقیده داشتند در راندن دیو جسد ناتوان‌اند و جسد آنها نیز محیط را آلوده نمی‌کند؛ اما در زمهری سگانی که باید جسد آنها سگدید می‌شد به حساب نمی‌آمدند.^{۲۹}

تروک (Tarrog) به معنی تولد سگ است و اگر سن آن از ۴ ماه کمتر باشد نمی‌تواند عمل سگدید را انجام دهد.^{۳۰} لازم به ذکر است که در بندهشن هندی از جانوری به نام موش فرخو یاد می‌شود که از جمله‌ی سگان دانسته شده و بر دو نوع است: ۱- سوراخ زی ۲- بیشه‌زی.^{۳۱}

بنابر آنچه گفته شد به طور کلی سگ‌هایی که نسوش و دیو جسد را می‌رانند عبارت‌اند از: سگ گله، سگ خانه، سگ شکاری، سگ روباه گونه، توله‌یی که بیش از ۴ ماه داشته باشد. سگ گله در این کار، بر دیگر

سگان برتری دارد. قابل ذکر است که زرتشتیان سه مرغ یعنی: سارکوهی، کلاغ سیاه، و کرکس را نیز دارای چنین قابلیت می‌دانستند.^{۳۲} رسم «سگدید کردن» که عبارت بود از آوردن سگی بر بالین محتضر یا مرده و نشان دادن جسد به سگ و مالیدن پوزه بر آن جسد، از همین عقیده سرچشمه گرفته است. «سگ که دزد و گرگ و دشمن مادی را می‌راند قادر به راندن «بروج» و «نسوش» - پلیدی که از سوی باختر، جایگاه دیوان به پیکر مگس خشمگین و زشت بر جسد مرده حمله می‌کند - هم هست. سود و خاصیت طبیعی و طبی رسم «سگدید کردن» این است که حیوان مذکور در شناخت مرگ توانا و در مرگ مفاجا و بی هوشی قادر به تشخیص مردگان از زندگان است. تا چندی پیش بانهاهن قطعه نانی بر سینه‌ی جسد و بردن سگ برای برداشتن آن رسم «سگدید کردن» به ذهن‌ها القا می‌شد.^{۳۳}

احتمال دارد که این باورداشت مردم گیلان از آیین «سگدید» سرچشمه گرفته باشد که هنگام دچار شدن انسان به بیماری و تب، باید نخی به اندازه‌ی طول قد بیمار بر سوراخ لانه‌ی سگ بگذارند. اگر سگ نخ را پاره کند تب بیمار به جان سگ می‌افتد و او بهبود می‌یابد.^{۳۴}

نویسنده‌ی کتاب عجایب المخلوقات ضمن تمثیل سگ اصحاب کهف در وفاداری نوشته است: «بدان که سگ جانوری است مهربان، از آدمی نشکبید، به تن ضعیف و به دل دلیر تا از شیر بنگریزد و با وی بستیزد، یک لقمه بخورد و صد سال وفاداری کند، از بهر این گویند سگی بهتر از صد سفله... سگ نه سببی تمام است و نه بهیمنی بهمیم. نه جنی است نه انسی و مطایای جن است... مجوس مرده را به سگ نماید تا وی را ببوید، بدانند کی مرده است، اگر زنده بود، باز گردد! اگر مرده بود در وی زند.^{۳۵}

ایرانیان در دوره‌های باستان گاه جسد را با موم می‌پوشاندند و آن گاه آن را دفن می‌کردند - چنان که در جنوب ایران متداول بود - گاه جسد را می‌سوزاندند و این عمل به دلیل فراوانی چوب و وجود جنگل بیشتر در جنوب دریای مازندران و دیگر مناطق پر جنگل انجام می‌شد.^{۳۶} گاهی نیز اجساد را در دخمه‌هایی می‌گذاشتند تا طعمه‌ی لاشخورها شوند. پادشاهان فرمان می‌دادند تا پس از مرگ در دامنه‌ی کوه‌ها دفن شوند. گاه نیز اموات را در تابوت‌ها یا کوزه‌های سفالین دفن می‌کردند.^{۳۷} هنگامی که دین زرتشت فراگیر شده به صورت دین رسمی ایرانیان در آمد، سوزاندن، غرق

کردن و به خاک سپردن جسد گناه بزرگی شمرده شد. ایران ویج زادگاه آریایی‌ها و زرتشتیان سرزمینی سرد و یخبندان و بیشتر ماه‌های سال زمین سرد و سخت و یخین بود. به دلیل عدم جنگل‌ها و کوهستانی بودن، آریایی‌ها مرده‌های خود را روی کوه‌های بلند و قله‌ها می‌گذاشتند تا خوراک کرکس‌ها شده، زودتر از بین بروند و جلوی بروز و شیوع بیماری گرفته شود. اندک اندک برخی از ایرانیان از جمله مادها روی کوه‌ها و مکان‌های دور از اجتماع آدمیان برج‌هایی مشهور به «دخمه» ساختند که زرتشتیان به آن «دادگاه» و پارسیان «دخمو» می‌گفتند. و در زبان انگلیسی به «Tower of silence» یعنی: «برج سکوت» ترجمه شده است. در وسط دخمه چاهی به نام «سراده» یا «آسته دان» (= ستودان: استخوان دان) وجود داشت که استخوان مردگان پس از پاک شدن از پوست و گوشت در این چاه ریخته می‌شد.^{۳۸}

هنگامی که انسانی از دنیا می‌رفت، طی مراسمی جسد او به «برج خاموشان» (= دادگاه و دخمه) انتقال می‌یافت. ابتدا بدن مرده را با «گسور» (= ادرار گاو) و سپس با آب می‌شستند، لباس تمیزی از کتان سبید بر او می‌پوشاندند و کمر بند مقدس یعنی کستی را به او می‌بستند، دو تن در کنار جسد می‌نشستند و تا وقتی که شخص سوم دعای مخصوصی را بر فراز سرش می‌خواند تماس خود را با مرده حفظ می‌کردند. پس از پایان یافتن دعا، خویشان و دوستان برای آخرین بار به بدن بی‌جان نزدیک شده و آن را می‌بوسیدند و می‌رفتند و دیگر کسی نزد جسد نمی‌ماند و تنها دو نفر که به وسیله‌ی نوار یا پارچه‌یی به نام «پیوند» به یکدیگر می‌پیوستند، جسد را حمل می‌کردند و روی تخته سنگی و یا مستقیماً روی زمین می‌گذاشتند و مراقب بودند که سر جسد به طرف شمال نباشد. چرا که به عقیده‌ی زرتشتیان شمال جایگاه دیوان و اهریمنان است و دیو لاشه از آن سو به جسد حمله می‌کند. بر طبق شاهنامه‌ی حکیم فردوسی نیز دیوان در مازندران، سرزمین شمالی کشور می‌زیستند:

ابالشکر گشن و گرز گران

نکردند آهنگ مازندران

که آن خانه‌ی دیو افسونگرست

طلسم است وز بند جادو درست

مران را به شمشیر نتوان شکست

به گنج و به دانش نیاید به دست



هم آن را به نیرنگ نتوان گشاد

مده رنج و گنج درم را به باد
همایون ندارد کس آن جا شدن
وز ایدر کنون رای رفتن زدن^{۳۹}

باری، پس از آن که جسد را بر زمین گذاشتند، دایره‌یی بر گرد آن می‌کشیدند و هفت شمع در این مکان که معمولاً نمازگاه بوده است روشن می‌کردند. به عقیده‌ی زرتشتیان جسد نمی‌بایست تا ۲۴ ساعت پس از فوت به دادگاه برده می‌شد. معمولاً سه روز باقی می‌ماند و در این مدت شبانه‌روز شمع یا چراغ‌ها را روشن نگه می‌داشتند و هر شب یکی از بستگان شخص در گذشته بر بالین جسد به خواندن دعا و نیایش سرگرم می‌شد. پس از سه شبانه روز مراسم تشییع صورت گرفته، افرادی که جامه‌ی سفید بر تن داشته، «پیوند» را بین خود نگه می‌داشتند و زیر لب دعا می‌خواندند، جسد را به دادگاه (= برج خاموشان) حمل می‌کردند و آن را برهنه نموده، می‌گذاشتند و می‌رفتند. یک دو ساعت بعد جسد به وسیله‌ی لاشخورها خورده می‌شد و استخوان‌هایی که باقی می‌ماند در چاه یا ظرف مخصوص ریخته می‌شد. برخی در ظرف نگه می‌داشتند تا از بین نرود و برخی از مردم نیز آن را به چاهی می‌ریختند تا نابود شود. باید توجه داشت که تمام مراسم ذکر شده در مقابل نگاه سگی صورت می‌گرفت که بایست واجد این شرایط می‌بود:

نر باشد، کمتر از ۴ ماه نداشته باشد و ترجیحاً چهار چشم یعنی بالای هر چشم آن لکه‌یی باشد. بدن زرد و دو گوشش سپید و یا بدن به رنگ سپید و گوشش زرد.^{۴۰} زرتشتیان همه‌ی اموات را سگدید می‌کردند. کسی را که از روی داد یا بیداد کشته می‌شد و یا به وسیله‌ی جانور درنده‌یی دریده می‌گشت و یا به هر دلیل دیگر درمی‌گذشت، سگدیده کرده جسد او را به دادگاه

می‌بردند. اگر جان در بدن او باقی بود و مرگ وی حتمی به نظر می‌رسید سگی را در کنار جسد می‌بستند تا وقتی که جان از بدن او خارج گردد، آن گاه مراسم کفن و دفن را به جای می‌آوردند.^{۴۱}

اگر شخصی در آب می‌مرد و بدن او مرطوب بود تا خشک شدن جسد صبر می‌کردند آن گاه سگدید می‌نمودند، اگر دست و پا و دیگر اعضای بدن انسانی مثله می‌شد و حتی اگر دور از هم می‌افتاد و به عنوان مثال عضوی را در بیابان می‌یافتند یکایک اعضا را از دید سگ می‌گذرانند تا سگدید شود.^{۴۲}

بر طبق آیین زرتشتی پارچه‌یی که به خون یا چربی جسد آلوده می‌شد و حیوانات از جمله میمون و خرس اگر در آبادی می‌مردند باید سگدید می‌شدند. هر جسدی به وسیله‌ی دو مردی حمل می‌شد که توانایی آن‌ها از جهت جسمانی یکسان بود، اما اگر زن آبستنی درمی‌گذشت ضروری بود که دو سگ را برای «سگدید» حاضر کنند و چهار مرد نیرومند هم‌زور، هم، جسد را حمل نمایند. به اعتقاد زرتشتیان اگر جسد سگ ندیده را هزار تن هم برمی‌داشتند همگی آلوده و ریمن می‌شدند. اگر زن آبستن هنگام زادن از دنیا می‌رفت بچه‌ی زهدان او هم سگدید می‌شد. لازم بود که سگ بدن جسد را لمس کند و اگر پوزه بر ناخن و موی آن می‌نهاد سگدید نمی‌شد. در حین انجام دادن عمل مزبور، صورت جسد بایست کاملاً باز و بدون هیچ پوششی می‌بود.^{۴۳}

«سگدید» از ارکان اصلی آداب تشییع جسد به شمار می‌آمد. برخی از محققان عقیده دارند، سگ در پاره کردن جسد نیز سهیم بود، یعنی پس از اینکه جسد را به دخمه می‌بردند به وسیله‌ی سگ دریده می‌شد. در «زادسپهرم» به این مطلب اشاره شده و دلیل متلاشی شدن جسد به وسیله‌ی حیوانات نیز ذکر گردیده است: «زرتشت از اهورامزدا می‌پرسد: آن که بگذشت و

بمرد و سگ و پرنده تن او را از هم متلاشی کرد و گرگ و کرکس ببرد چگونه دوباره به هم رسند؟

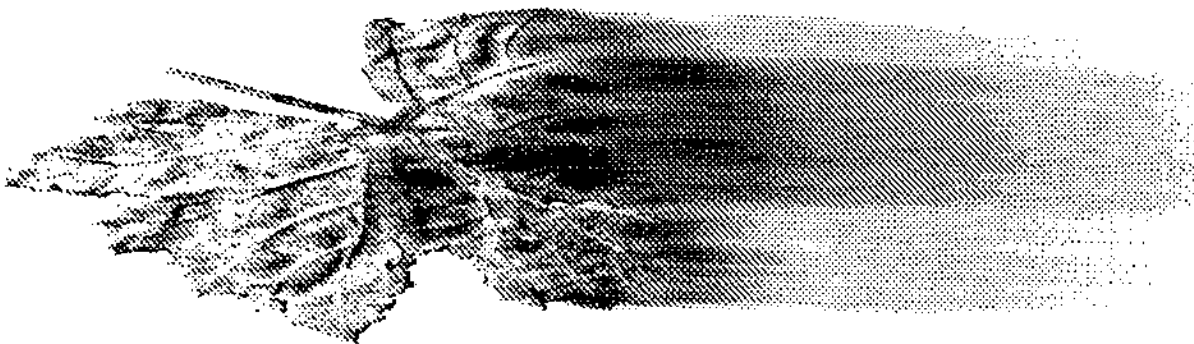
... اهورامزدا گفت: این آفریدگان را آن‌گاه که نبودند توانستم آفریدن و اکنون که بودند اما متلاشی شدند دوباره ساختن آسان‌تر است زیرا مرا پنج انباردار است پذیرنده‌ی تن در گذشتگان: یکی زمین که نگهدارنده‌ی گوشت و استخوان و پی مردم است، یکی آب که نگهدار خون است، یکی گیاه که نگهدار موی تن و سر است، یکی روشنی که پذیرنده‌ی آتش است و یکی باد که جان آفریدگان را در هنگام فرشگرد باز دهد.^{۴۴}

با توجه به آنچه گفته شد دلایل احتمالی اجرای «سگدید» را می‌توان به طور خلاصه بدین‌گونه برشمرد که:

- ۱- سگ زنده بودن یا مرگ انسان را با شامه‌ی خود تشخیص می‌دهد.
- ۲- چشمان سگ نیروی مغناطیسی دارد و می‌تواند اهریمن را دور کند.
- ۳- سگ نماد محافظت و نگهداری است پس می‌تواند ارواح خبیث را از جسد دور نماید.
- ۴- به علت وفاداری و خدمات ارزشمندی که به انسان می‌کند در آیین تشییع اموات حضور دارد.
- ۵- سگ اجساد پلید را می‌خورد و نابود می‌کند.
- ۶- نماد نابود ساختن احساسات غیراخلاقی و دنیاپرستانه است.^{۴۵}

۷- نماد مادر است. گویی انسان از بطن آن آمده، پس جسد را می‌درد و می‌بلعد یعنی در خود جای می‌دهد و رستخیزی انجام داده او را به زندگی واقعی و حقیقی خویش باز می‌گرداند.^{۴۶}

۸- نطفه‌ی کیومرث در سگ است پس حضور این حیوان به دلیل پیوند ذاتی که با انسان اول یعنی کیومرث دارد در مراسم تشییع فرزندان او و یاری رساندن به



آن‌ها برای بازگشت به جهان اصلی لازم است.
در پایان لازم می‌دانم از استاد اندیشمند و دقیق‌النظر جناب آقای دکتر مظاهر مصفا کمال قدردانی و تشکر خود را ابراز نمایم که با کمال بردباری و متانت به پرسش‌های نگارنده در رابطه با این مقاله پاسخ داده نکته‌های ارزشمندی را بیان فرمودند.

پی‌نوشت:

- ۱- بهار، مهرداد، پژوهشی در اساطیر ایران ص ۱۱۳ و نیز: کرتیس، وستا، اسطوره‌های ایرانی، ص: ۱۵، ۲۳.
- ۲- هم او، همان، ص ۷۸.
- ۳- هم او، همان، ص ۸۹.
- ۴- درخت آسوریک، ص ۷۳.
- ۵- بهار، همان، صص ۱۲۶، ۱۵۷.
- ۶- جهت واژه‌های سگ و بررسی آن در زبان‌ها و لهجه‌های گوناگون رک: دهخدا، لغت‌نامه، ذیل «سگ» و نیز معین، حواشی برهان قاطع، ذیل همان و نیز پورداوود، فرهنگ ایران باستان: ج ۱، ص ۲۰۷-۲۰۸.
- ۷- پورداوود، همان، ج ۱، ص ۲۰۸.
- ۸- رک: یاحقی، محمدجعفر، فرهنگ اساطیر، ذیل «سگ».
- ۹- روایات داراب هرمزدار، ج ۱، ص ۲۵۶.
- ۱۰- بهار، همان، ص ۱۲۶.
- ۱۱- وندیداد، فرگرد ۱۹، بند ۳۰.
- ۱۲- بهار، همان، ص ۲۲۶.
- ۱۳- ورمازرن، مارتن، آیین میترا، ص ۱۰۰.
- ۱۴- گزیده‌ی زاد اسپرم، ص ۲۰.
- ۱۵- دادگی، فرنیغ، بند هشت فارسی، ص ۸۲.
- ۱۶- بند هشت هندی، ص ۹۵.
- ۱۷- گرین، اسطوره‌های سنی، ص ۷۸.
- ۱۸- ستاری، جلال، پژوهشی در قصه‌ی اصحاب کهن، ص ۳۲.
- ۱۹- دادگی، همان، ص ۷۹ و نیز بند هشت هندی، ص ۹۳.
- ۲۰- وندیداد، فرگرد ۱۳، بند ۴۴-۴۸.
- ۲۱- روایات داراب هرمزدار، ج ۱، ص ۲۵۶-۲۵۸.

- ۲۲- ارداویراف‌نامه، فرگرد ۴۸.
- ۲۳- دادگی، همان، ص ۱۰۳ و نیز: کارنوی، ا. جی. اساطیر ایرانی، ص ۵۰.
- ۲۴- دادگی، همان، ص ۱۰۳.
- ۲۵- پورداوود، همان، ج ۱، ص ۲۱۴.
- ۲۶- وندیداد، فرگرد ۱۴، بند ۱-۶.
- ۲۷- همان، فرگرد ۱۳، بند ۱-۳. و شایست ناشایست صص ۲۴، ۱۳۲.
- ۲۸- وندیداد، فرگرد ۱۳، بند ۱۹ و بندهش هندی، ص ۹۳ و نیز پورداوود، همان، ج ۱، ص ۲۷۳ و دادگی، بندهش فارسی، ص ۷۹ و بندهش هندی، ص ۹۳ و نیز پورداوود، همان، ج ۱، ص ۲۱۴.
- ۲۹- دادگی، همان، ص ۱۰۳ و نیز شایست ناشایست، ص ۸.
- ۳۰- شایست ناشایست، ص ۸ و وندیداد فرگرد ۱۳، بند ۲۳ و نیز بندهش هندی، ص ۹۱.
- ۳۱- بندهش هندی، ص ۹۱.
- ۳۲- شایست ناشایست، ص ۸-۹.
- ۳۳- همان، تعلیقات خانم دکتر کتایون مزداپور، ص ۴۳.
- ۳۴- پاینده لنگرودی، محمود، آیین‌ها و باورداشت‌های گیل و دیلم، ص ۲۸۴.
- ۳۵- توسی، محمدنبن محمود، عجایب‌المخلوقات، ص ۵۸۱، ۵۸۲.
- ۳۶- آذرخش‌سب، همان، ص ۳۲-۳۳ و نیز وندیداد، تعلیقات جناب آقای هاشم رضی، ج ۱، ص ۲۲۸.
- ۳۷- بهار، مهرداد، اشکاتیان، ص: ۲۹. و نیز هوار، کلان، ایران و تمدن ایرانی، ص ۸۱.
- ۳۸- آذرخش‌سب، همان، ص ۳۴.
- ۳۹- شاهنامه ج ۲، ص ۸۲.
- ۴۰- روایات داراب هرمزدار، ج ۱، ص ۱۱۴ و نیز گیمین، دوشن، دین ایران باستان، ص ۱۴۴-۱۴۶.
- ۴۱- روایات داراب هرمزدار، ج ۱، ص ۱۱۵.
- ۴۲- همان، ج ۱، ص ۱۱۱.
- ۴۳- همان، ج ۱، ص ۲۲۷ و نیز شایست و ناشایست صص ۱۲۴، ۱۳۳.
- ۴۴- زاد اسپرم، ص ۵۶-۵۷.
- ۴۵- گیمین، همان، ص ۱۵۲.
- ۴۶- ستاری، همان، ص ۳۲.

باغ سبز عشق

دکتر کاظم دزفولیان

انتشارات طلایه، چاپ دوم، ۱۳۷۹

مثنوی معنوی عالی‌ترین اثر عرفانی عالم بشریت در تمامی زمانها و مکانهاست. نیز کاملترین جامعترین دایرةالمعارف معارف الهی و علوم قرآنی، تفسیر، حدیث، عرفان، حکایات و امثال، داستانهای انبیای عظام و صحابه شریف و اذواق و مواجید صوفیه در تمامی ابعاد آن شمرده می‌شود. این اثر شریف و جلیل‌القدر در سال ۶۵۸ هجری به خواهش حسام‌الدین حسن چلبی ارموی از مریدان جوان و اهل فتوت مولانا جلال‌الدین سروده شد. مولانا جلال‌الدین این اثر معنوی و بی‌همتای عالم بشر را در ۶ دفتر و یک مقدمه که بی‌نامه نیز خوانند می‌شود در حدود ۲۶۰۰۰ بیت سرود و عالم انسانی را از برکات جاودانه آن سرشار کرد. از آنجا که این بحر بی‌پایان به تمامه در کام موجودی جای نمی‌گیرد و هرکسی ناچار است به اندازه تشنگی از آن دریای بی‌پایان معارف جرعه بنوشد، لذا در طول این چند صد سال انتخاب‌ها و گزیده‌های بسیاری از این دریای معارف حقه الهی فراهم گشته که هرکدام را به فراخور وسعت و گنجایش نصیبی از حقیقت است و هریک را لطیف و حلاوتی خاص. از بهترین انتخاب‌هایی که از مثنوی شده و امروزه در دسترس است می‌توان، لب لباب مثنوی اثر ملاحسین واعظ کاشفی، مرآت المثنوی تلمذ حسین، خلاصه مثنوی استاد فروزانفر و بر بامهای آسمان را نام برد.

باغ سبز عشق یا چند داستان معنوی گزیده خوب و نغز دیگری است از مثنوی شریف معنوی که به کوشش دکتر کاظم دزفولیان انجام شده است. این گزیده سودمند ابیات بی‌نامه و داستانهایی از دفتر اول مثنوی را در خود گردآورده است. از جمله این داستانها، داستان پادشاه و کنیزک، داستان بقال و طوطی، داستان پادشاه

ادامه در صفحه ۶۳

شهریار شاعری بود که تمام زندگیش را صرف سرودن کرد. لحظه هایش سرشار بودند از محبت و عشق، از صمیمیت و انسان دوستی و عاقبت هم با لبخندی پرمعنی، خودش را پیش پای شعر قربانی کرد. او با جرقه های جانشوز عشق شعله ور شد و آنچنان درخشید که توانست چشم اندازهای محبت و نوع دوستی را به انسان های عصر آتش و انفجار نشان دهد. کشم جفای تو تا عمر باشدم، هر چند

وفا نمی کند این عمرها وفای تورا
گرم شناگر دریای عشق نشانساند

چه غم زشتت بیگانه، آشنای تورا^۱
آری او یک چنین شاعری بود، بزرگ و با فرهنگ، نژاده و نام آور، ساده و صمیمی... و چون اینگونه بود، شایسته است که گوهر شعرش را صرافان سخن- شاعرانی فرهیخته و ادیبانی سخن شناس و بلندپایه- در ترازوی نقد و بررسی قرار دهند. اما اگر این بی بضاعت نیز جرأت کرد و قلم به دست گرفت به این دلیل بود که می دانست: «با کریمان کارها دشوار نیست»

شهریار بزرگ که همه وجودش را شعله های عشق فرا گرفته بود و در حقیقت برخی سلطان عشق بود، راهی را می جست که برق سان و برق وار به حریم نورانی معشوق رهنمونش سازد؛ راه زندان سینه چاک و عاشقان بی باک! و از این رهگذر بود که چنان محو جمال و جلوه حافظ و مولانا شد که اغلب خود را نمی دید تا چه رسد به دیگرانی که یا دزدان راه بودند و مکمن گریز و یا شغاد مسلکانی که در فکر چاه بودند و برادر ستیز. اما هرگز خورشیدهایی همچون «نیما» را نادیده نگرفت، و اگر چه راه و رسم خودش را پیمود «شاعر افسانه» راستود و به شیوه او بی عنایت نبود. شهریار که ریشه در زلال صمیمیت داشت و رگ های روحش را خون جوانمردی و کرم طراوت می بخشید چطور می توانست بزرگان شعر و ادب میهنش- چه گذشتگان و چه معاصران- را نستايد. او اگر همه چیزش را از دولت حافظ می دانست و

می گفت: «تاکنون نشده است که شعری از خواجه بزرگوار بخوانم و از بضاعت خود شرمسار نشوم» نیمای قهرمان را هم ستود:
نیما غم دل گو که غریبانه بگویم

سر پیش هم آریم و دو دیوانه بگیریم
من نیز چو تو عاشق افسانه خویشم
بازآ بهم ای شاعر افسانه بگیریم^۲
شهریار که همراهیش با نیما- از لحاظ گرایش به نوسرایی- تا سر «افسانه» بیشتر نبود، ظاهراً در کنار سایه ها اتراق کرد. اما واقعیت این است که او به جان و جوهره شعر بیشتر از پیکره و کالبد آن توجه کرد و بدین جهت خورشیدی بود که از درون درخشیدن گرفت و با سایه هایی همسایه شد که خود، دلی در آتش دارند و آن گاه که:

در نهفت پرده شب / دختر خورشید / نرم می بافد /
دامن رقاصه صبح طلایی را... فریاد برمی آورند که:

چه غم دارد ز خاموشی درون شعله پرورد
که صد خورشید آتش برده از خاکستر سردم^۳
آری شهریار که خود شاعری نکته سنج و آگاه بود- ضمن اینکه همواره درودها و آفرینهای خودش را نثار نیمای بزرگ کرد و برای راه و رسم آن یگانه روزگار و تنی چند از پیروانش، ارزش و احترامی قائل شد- راه خودش را ادامه داد.

او صلاح را در این دید که در جهت فطرت خودش حرکت کند. از توانمندیهای خودش خبر داشت و می دانست که در غزل و قصیده و دیگر قالب های کلاسیک به مراتب موفق تر است. بنابراین تلخ و شیرین اندیشه های خود یعنی عصاره غم های بسیار و شادیهای اندک همین زمانه نامرد را در همان ظروف قدیمی ریخت؛ اما در به کارگیری واژه های امروزی و استعمال کلمات و ترکیبات کوچه و بازار بی پرواست.

نمونه را به این دو بیت از غزلی که خطاب به حافظ سروده است توجه کنید!

پاشو ای مست که دنیا همه دیوانه تست
همه آفاق پر از نعره مستانه تست

در دکان همه باده فروشان تخته است
آنکه باز است همیشه در میخانه تست^۴

همچنین وقتی که «در جستجوی پدر» از خود بیخود شده، اینطور به نغمه سرایی پرداخته است:

دل تنگ غروبی خفه بیرون زدم از در
در مشت گرفته میج دست پسر مرا

یارب به چه سنگی زدم از دست غریبی

این کله پوک و سر و مغز پکرم را^۵

و همچنین در بسیاری از دیگر سروده هایش، مثلاً

قطعه «مومیایی»، «دو مرغ بهشتی» و «ای وای مادرم»

و... البته این ویژگی در آثار ترکی شهریار- بخصوص

حیدربابا- هم دیده می شود و استاد «منوچهر مرتضوی»

در باره ارزش های لفظی و معنوی «حیدربابا» در سی و

چند سال قبل به نکاتی اشاره کرده است که من تنها به

یک نکته آن اکتفا می کنم و علاقه مندان را به «مقدمه

مجموعه پنج جلدی شهریار» ارجاع می دهم: «مجسم

ساختن زندگی دل انگیز و باصفای روستایی و احیاء و

تثبیت بسیاری از مفاهیم و مواد و عناصر

فولکلوریک^۶...» از ویژگی های کار شهریار است که در

منظومه حیدربابا به چشم می خورد. خلاصه، بخش

قابل توجهی از اندیشه های شهریار اگر چه در قالب های

قدیمی ریخته شده و ظاهراً کهنه می نماید- تازه و

پیشرفته است، یعنی رنگ و آب روزگار خودش را دارد.

شهریار از همان روزی که با استقبال از «افسانه»

نیما «دو مرغ بهشتی» خود را به نغمه سرایی خواند، عملاً

نشان داد که از هر نوع پیشرفت و جهش و دگرگونی

حساب شده ای که مطابق با فطرت و سرشت شعر و ادب

این مرز و بوم باشد طرفداری می کند و هرگز جمود

فکری و تعصبات پوچ قرون وسطایی را که بعضی ها

گرفتار آن بودند و متأسفانه هنوز هم هستند، نداشت.

نیما «افسانه» خودش را اینگونه آغاز کرد:

در شب تیره دیوانه ای کاو

دل به رنگی گریزان سپرده

در دره ی سرد و خلوت نشسته

همچو ساقه گیاهی فسرده

می کند داستانی غم آور^۷

و شهریار «دو مرغ بهشتی» را اینگونه سرود:

گفته می شد که در این چمنزار

نغمه سازان باغ چنانند

مصطفی خلیلی فر

نگاهی به شهریار حراج عشق

چون تو از آشیان دور مانده

پای در بند دام چنانند

باری از درد و داغ جدایی

با تو همدرد و همدستانند

دیگر از رنج غربت تنالی^۸

و همین طور چند شعر دیگر که شهریار آنها را به تبعیت از نیما سرود و نشان داد که اگر بخواید می‌تواند در همان سبک و سیاق هم موفقیت‌هایی داشته باشد. نمونه را به قطعه «ای وای مادر» اشاره می‌کنیم: آهسته باز از بغل پله‌ها گذشت / در فکر آتش و سبزی بیمار خویش بود / اما گرفته دور و برش هاله‌ای سیاه...^۹ که نیمای قهرمان هم در همین وزن اشعار دارد. مثلاً (غراب) را در مهر ۱۳۱۷ اینطور آغاز کرد:

وقت غروب کز بر کھسار، آفتاب / با رنگهای زرد غمش هست در حجاب / تنها نشسته بر سر ساحل یکی غراب...^{۱۰}

اما شهریار که می‌دانست موفقیتش در سرودن شعرهای موزون و مقفی بیشتر است ضمن اینکه به ظرفهای نوساخته، علاقه نشان داد راه خودش را پیمود یعنی تا پایان عمر همچنان ظرفهای قدیمی را برای

افکار الوانش به کار گرفت.

او بطور کلی همچون بسیاری از شاعران قدیم و جدید به سخنان سنجیده و موزون ارزش می‌داد و از این لحاظ می‌توان او را هم عقیده حکیم نظامی گنجوی دانست:

چونکه نسخه سخن سرسری

هست بر گوهریان گوهری

نکته نگه‌دار ببین چون بُود

نکته سنجیده که موزون بود^{۱۱}
او می‌گفت: «وزن در شعر به جای لباس انسان است و معمولاً شعر در این لباس برسمیت شناخته شده است...» و در مورد قافیه هم می‌گفت: «وقتی به شعر قافیه می‌دهیم، مثل اینکه عکس را قاب کرده و می‌بندیم... شکل یا فرم شعر تعیین می‌شود»^{۱۲}

خلاصه اینکه شهریار اگر چه به شعر نو هم گرایش نشان داد اما همچنان از شیوه استادان شعر قدیم همچون مولانا، سعدی، حافظ... و حتی ملک‌الشعرای بهار تبعیت کرد. و سطحی‌نگران ظاهرین خیال کردند که او کاملاً یک شاعر کلاسیک و مرجع است و از محتوای سخنانش که اغلب، واقعیت‌های تلخ این روزگار

است غافل شدند و به جنبه‌های رمانتیستی و رئالیستی و حتی سوررئالیستی شعرش یا اصلاً توجه نکردند و یا اگر توجه کردند و چیزی فهمیدند به روی مبارک خودشان نیاوردند؛ چرا که ترسیدند مارک کهنه‌گرایی بر پیشانی‌شان بخورد.

شاعران استاد در همه ادوار - به گونه‌ای احساس و تخیل را سمبولیک بیان کردند که ساده‌اندیشان - که همواره از مظهر و محتوا غافلند و تنها ظرفها و صورتها را می‌بینند - گمان می‌کنند که این ایسم‌های برخاسته از غرب و شرق پدیده‌های عجیب و غریب و نشانه‌های بسیار بدیعی هستند که هرگز در آثار گذشتگان ما نبوده است. مگر تمام شاعران عارف و عارفان شاعر که در کشور ما بوده‌اند و هستند همواره عشق را برتر از عقل ندانسته‌اند؟ و مگر نه این است که «خاصه اصلی رمانتیسم عبارت است از رجحان احساس و تخیل بر استدلال و عقل»^{۱۳} پس چرا ما باید این ویژگی را مخصوص مکتب رمانتیسم بدانیم و آثار شاعران خود را با ترازوی فرنگی‌ها بسنجیم؟ اما اگر رمانتیسم را امتیازی به حساب آوریم، جنبه‌های رمانتیکی هم در شعر شهریار فراوان دیده می‌شود منتها رمانتیک بودن شهریار - آنطوری که از آثارش برمی‌آید - غیر از آن چیز است که غربیها به آن معتقدند. در آثار رمانتیکی غرب و بخصوص فرانسه، غم و اندوه و رنج و ماتم انسان‌ها و همچنین مفاهیم عشق زمینی با سیاست و مسائل اجتماعی درهم آمیخته می‌شود و معنویت و متافیزیک آنقدرها برایشان مطرح نیست. اما شهریار و بسیاری از شاعران بزرگ ما غم و اندوهشان غالباً با عشق و ایمانی پاک و آسمانی آمیخته است که البته گاه از طریق نمادها و سمبل‌ها و گاه آشکارا در آثار خود باز می‌نمایند. به این دوبیت از شهریار توجه کنید!

از غم جدا مشو که غنا می‌دهد به دل

اما چه غم؟ غمی که خدا می‌دهد به دل

ای اشک شوق، آینه‌ام پاک کن، ولی

زنگ غم مبر که صفا می‌دهد به دل^{۱۴}

آن چیزی که خیلی حائز اهمیت است و باعث شد

که شهریار هم در شمار بزرگترین شاعران جهان قرار

گیرد، عظمت روح، ذوق لطیف، طبیعت حق‌گرایانه،



اندیشه و احساسی عمیق، تلاش و تحمل رنج در جهت نایل شدن به اهداف عالی انسانی و مهمتر از همه عشق بود که او را به سرچشمه‌های اصلی شعر عرفانی رهنمون ساخت.

امشب ای ماه به درد دل من تسکینی

آخر ای ماه تو همدرد من مسکینی

شهریارا اگر آیین محبت باشد

چه حیاتی و چه دنیای بهشت آیینی^{۱۵}
اما اینکه که سخن از حق‌گرایی و اندیشه و احساس عارفانه این شاعر به میان آمد، برای تبیین بیشتر مطلب به علاقه مغرط و ارادت خالصانه او نسبت به حضرت علی (ع) اشاره می‌کنیم.

شهریار در تمام حیات شاعریش نسبت به معصومین، بخصوص پیامبر اکرم (ص) و مولی‌الموحدين علی (ع) عشق ورزیده و اگر دیوانش را ورق بزنیم به ده‌ها غزل و قصیده و دیگر انواع شعر برمی‌خوریم که همه در وصف حال آن بزرگواران سروده شده و غزل معروف «علی ای همای رحمت» او که سالهاست ورد زبان خاص و عام گشته، گواه صادقیت بر این مدعا:

علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را

که به ماسوی فکندی همه سایه‌ها را^{۱۶}

و اما اسلوب کار شهریار:

سخن‌شناسان و شاعران معاصر، اغلب شهرت و نام‌آوری شهریار را در گرو غزلسرایی او دانسته و او را در ردیف کهنه‌سرایان عصر محسوب کرده‌اند؛ اما نوسروده‌هایی هم دارد که همانطور که قبلاً گفتیم و نمونه آوردیم، نماینده موفقیت نسبی او در سرودن شعر نو است. بطوری که همین قطعه «ای وای مادرم» شاعری همچون «فروغ فرخزاد» را - که خود مدرن‌ترین شعرها را می‌سرود به شگفتی واداشته تا آنجا که درباره قطعه مذکور گفته است:

«وقتی شاعر غزلسرایی مثل شهریار با مسأله‌ای

برخورد می‌کند که دیگر نمی‌تواند در برابرش غیرصمیمی باشد، چطور زبان و وزن خود بخود یا هم ساخته می‌شوند و نتیجه کار چیزی می‌شود که اصلاً نمی‌شود از شهریار انتظار داشت. این شعر نتیجه یک لحظه توجه صمیمانه و راحت به حقایق زندگی امروزی با شکل خاص امروزی‌شان است»^{۱۷}

پس چنین می‌نماید که شهریار آزمود و نپسندید یا به عبارتی کمتر پسندید نه اینکه نتوانست، نخواست؛ همانطور که خیلی‌های دیگر هم در طول تاریخ ادبیات این مرز و بوم چنین روحیه‌ای را داشته و دارند، مثلاً از شاعران قدیم، ناصرخسرو قبادیانی، شاعر حکیم و نویسنده توانمند قرن پنجم را در نظر بگیرید. فرزانه بی‌هماندی که بحور عروضی را تنها به عنوان محملی برای اندیشه‌های خویش قرار داد، یعنی هدف اصلی او شاعری نبود بلکه بازگو کردن اندیشه‌های حکیمانه و مسائل ایدئولوژیکی خودش بود. بنابراین به تحولاتی که از طریق شاعران سبک عراقی تدریجاً وارد شعر فارسی می‌شد توجهی نکرد و همان اسلوب خراسانی را ادامه داد.

ای شعر فروشان خراسان بشناسید

این ژرف سخن‌های مرا اگر شعراید

چون خصم سرکیسه رشوت بگشاید

در وقت، شما بند شریعت بگشاید^{۱۸}

یا مثلاً «ملک‌الشعراى بهار» که در همین سده اخیر

می‌زیست و از شاعران سبک خراسانی پیروی کرد.

من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید

قسمم برده به باغی و دلم شاد کنید

آشیان من بیچاره اگر سوخت چه پاک

فکر ویران شدن خانه صیاد کنید^{۱۹}

پس به صرف اینکه شهریار اندیشه و احساسش را در ظرفهای قدیمی ریخته است نمی‌توان منکر شاعر بودن او شد به خصوص که از معاصران هم شاعرانی بوده

و هستند که آگاهانه و از روی عمد شیوه قدما را دنبال نموده و می‌نمایند و البته نوآوریها و ابداعاتی هم دارند منتها در همان قالبهای کهن.

نمونه بارز این دسته از شاعران «علی معلم» است که اگر چه اندیشه‌های خود را در بحور قدیم ریخته و می‌ریزد اما سخن‌شناسان نیک می‌دانند که وی در شاعری از نوادر این روزگار محسوب می‌شود.

او نیز در کارش هم مبدع است و هم مقلد؛ و از شاعرانی همچون «خاقانی» و بخصوص «بیدل دهلوی» تأثیر پذیرفته است. به این دو بیت توجه کنید:

از تغافل زهر تیغ قاتلت زایل نشد

کندی تیغ قضا سده بسمل نشد

بر سخن غالب نشد چون ما «معلم» تاکستی

ریزه‌خوار خوان عبدالقادر بیدل نشد^{۲۰}

در مورد شهریار هم همین‌طور با این تفاوت که او شیوه سعدی و نظامی و بخصوص حافظ را پسندید و تا آخر عمر همان راه را ادامه داد. به این دو بیت که بعد از انقلاب سروده است توجه کنید:

تو آن سرودی که چون سربر کنی سرها بیارایی

وگر سرور شدی آیین سرورها بیارایی

اگر خاور به خورشیدی درخشان می‌کند آفاق

تو آن خورشید رخشانی که خاورها بیارایی^{۲۱}

خوب، کاملاً واضح است که این قبیل سروده‌های



شهریار تقلیدی است منتها نگارنده همانطور که قبلاً هم متذکر شد بر این عقیده است که شاعرانی همچون شهریار که ضمن تقلید، تازگیها و ابداعاتی هم در کارشان دیده می شود باید مورد توجه صرافان سخن و ناقدان شعر و ادب قرار گیرند تا گم و کیف و سخته و نسخه آثارشان برای علاقه مندان حال و آینده روشن شود. و ملاکی را که صاحب این قلم در تشخیص شعر خوب اعم از نو و کهنه پیشنهاد می کند همان میزان دقیق و ارزشمندیست که برخی از بزرگان به آن معتقد بوده و هستند. مثلاً دکتر شفیع کدکنی که از اکابر سخن شناسان و ادیبان عصر حاضر محسوب می شود و خود شاعری توانمند است درباره شعر خوب چنین می گوید:

«شعر خوب از قدیمیترین انواعش تا کهن ترین اسلوب ها، شعری است که وقتی مدتی از انتشارش گذشت در حافظه خوانندگان جدی شعر، تمام یا بخشهایی از آن رسوب کند...»^{۲۲}

پس با توجه به این ملاک و معیاری که گفته شد؛ امید است که شاعران و ادیبان و نقادان بتوان همانطور که به آثار نوسرایان می پردازند و ابداعات آنها را باز می نمایند، از شهر کهنه سرایان مبدع نیز غافل نشوند. و اینکه حسن ختام را گوش جان می سپاریم به چهار بیت از یک غزل شهریار تحت عنوان «حراج عشق»

چو در بستی به روی من، به کوی صبر رو کردم
چو در مانم نبخشیدی، به درد خویش خو کردم
خیالت ساده دل تر بود و با ما از تو یکرور
من اینها هر دو با آینه دل روبرو کردم
تو با اغیار پیش چشم من می در سب کردی
من از بیم شماتت گریه پنهان در گلو کردم
از این پس «شهریار» ما و از مردم رمیدن ها
که من پیوند خاطر با غزالی مشکمو کردم^{۲۳}

مأخذ مورد استفاده

- ۱ - مجموعه پنج جلدی شهریار با مقدمه منوچهر مرتضوی (تبریز، انتشارات سعدی و معرفت، چاپ چهارم) ص ۷۴.
- ۲ - همان، ص ۹۲.
- ۳ - برگزیده اشعار ه. ا. سایه، به انتخاب دکتر محمدرضا شفیع کدکنی (تهران، نشر چشمه، چاپ دوم ۱۳۶۹) صص ۵۴ و ۱۶۹.
- ۴ - مجموعه پنج جلدی شهریار، همان، ص ۱۱۴.
- ۵ - همان ص ۳۴۸.
- ۶ - همان، ص ۱۰.
- ۷ - برگزیده شعر نیما یوشیج به انتخاب سیروس طاهباز (تهران، انتشارات بزرگمهر، چاپ اول ۱۳۶۸) ص ۴۱.
- ۸ - مجموعه پنج جلدی شهریار، همان، ص ۵۰۲.
- ۹ - همان، ص ۵۲۱.
- ۱۰ - برگزیده شعر نیما، همان، ص ۸۴.
- ۱۱ - کلیات دیوان حکیم نظامی گنجوی، مخزن الاسرار (تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ ۱۳۴۴) ص ۳۲.
- ۱۲ - مجموعه پنج جلدی شهریار، همان ص ۴۸.
- ۱۳ - فرهنگ معین، اعلام (تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ هشتم ۱۳۷۱) ص ۶۰۷.
- ۱۴ - مجموعه پنج جلدی شهریار، همان، ص ۱۰۴.
- ۱۵ - همان، ص ۱۸۲.
- ۱۶ - همان، ص ۷۶.
- ۱۷ - برگزیده اشعار فروغ فرخزاد، مقدمه (تهران، انتشارات جاوید، چاپ ۱۳۵۷) ص ۸.
- ۱۸ - گزیده اشعار ناصر خسرو، به کوشش دکتر جعفر شعار (تهران، نشر نادر، چاپ اول ۱۳۶۳) ص ۱۲.
- ۱۹ - سفینه غزل، به اهتمام انجمن شیرازی با مقدمه دکتر محسن هشتودی (تهران، انتشارات جاوید، چاپ هفتم، ۱۳۷۰) ص ۱۷۱.
- ۲۰ - نقش بندان غزل، به کوشش مشفق کاشانی (تهران، انتشارات انجمن فرهنگی، ادبی بنیاد ۱۵ خرداد، چاپ اول ۱۳۶۵) ص ۴۰۳.
- ۲۱ - همان، ص ۳۴۵.
- ۲۲ - موسیقی شعر، دکتر محمدرضا شفیع کدکنی (تهران، انتشارات آگاه، چاپ سوم، ۱۳۷۰) صص ۲۳ و ۲۴.
- ۲۳ - سفینه غزل، همان، صص ۲۶۸ و ۲۶۹.

ادامه صفحه ۵۹

جهود که نصرانیان را می کشت، قصه دیدن خلیفه لیلی را، داستان شیر و نجیبیان، داستان طوطی و بازرگان، داستان پیرچنگی، قصه خلیفه ای که در کرم در زمان خود از حاتم طایی گذشته بود، ماجرای نحوی و کشتیان، کبودی زدن قزوینی، قصه مری کردن رومیان و چینیان در علم نقاشی و... است.

این اثر شامل سه بخش است: بخش نخست، زندگانی، آثار و جهان بینی مولوی، بخش دوم، متن داستانهای برگزیده و بخش سوم، شرح ابیات برگزیده. مؤلف در بخش نخست زندگینامه جامع و مفیدی از مولانا جلال الدین به همراه معرفی آثار او به دست داده که حاوی اطلاعات خوب و کاملی است. در بخش دوم متن داستانها آمده و بخش سوم نیز شرح ابیات برگزیده است. شیوه کار مؤلف در شرح ابیات نیز بدین ترتیب است که نخست شرح لغات، تعبیرات، اصطلاحات، آیات و احادیث هر بیت جداگانه توضیح داده شده است و سپس شرح و تحلیل آن بیت با زبانی ساده و همه فهم نگاشته شده است. معنی هر بیت جداگانه آمده و حتی الامکان کوتاه، مفید و موجز است. مؤلف از منابع و مأخذ خوب و معتبری استفاده کرده و این کتاب برای دانشجویان یا کسانی که می خواهند با مثنوی آشنا شوند گزیده خوب و سودمندی است و امید است که از دفا تر دیگر مثنوی نیز این انتخاب صورت گیرد. این اثر در ۴۰۸ صفحه و به کوشش انتشارات طلایه به چاپ دوم رسیده است.

پایگاه شاعر رومی

برای اتصال به پایگاه مولانا جلال الدین محمد مولوی رومی به سایت زیر وارد شوید.

<http://www.Rumionfire.com>

این پایگاه ممکن است هر از چندگاهی، تغییر کند. این نوشتار براساس آخرین اصلاحات که در پنجم سپتامبر سال ۲۰۰۰ انجام شده، تنظیم یافته است. در این پایگاه بابخش‌های متنوعی روبرو می‌شوید.

۱- قسمت Translations به ترجمه دیوان شمس و مثنوی مربوط می‌شود. چنانچه روی پیوند Divan-e-shams کلیک کنید به ترجمه انگلیسی دیوان شمس ارتباط پیدا خواهید کرد. اکنون چنانچه بر روی هریک از پیوندهای موجود کلیک کنید به ترجمه بخشی از دیوان شمس می‌رسید. روی پیوند Rumi 21 کلیک کنید تا به یکی از غزلیات عرفانی مولوی برسید. این غزل با بیت زیر شروع می‌شود:

معشوقه به سامان شد تا باد چنین بادا

Beloved reached desired glow

کفرش همه ایمان شد تا باد چنین بادا

And so we say, may it be so

در این صفحه قسمت Brief notes on Divan-e-shams (نکات مختصر دیوان شمس) به مهمترین ویژگی‌های دیوان شمس به عنوان یک شاهکار عقل و

فصاحت پرداخته است. مترجم این اشعار به زبان انگلیسی، شهریار شهریار است.

اگر روی پیوند mathnavi (در صفحه اصلی سایت مولوی) کلیک کنید با ترجمه بخش‌های مختلف مثنوی معنوی آشنا خواهید شد. در این صفحه جدید، پیوند The Reed Flute ما را به ترجمه دفتر اول مثنوی می‌برد. این صفحه با این بیت معروف مولوی آغاز می‌گردد که:

Pay heed to the grievances of the reed
of what divisive separations breed

بشنو از نی چون حکایت می‌کند

از جدایی‌ها شکایت می‌کند

پیوند stealing a snake، ما را به یکی دیگر از حکایت‌های مثنوی با عنوان «دزدی مار» می‌برد. (دزدیدن مارگیری ماری را از مارگیر دیگر)

پیوند Moses & the shepherd حکایت موسی و شبان

است.

۲- قسمت inspired poetry، ما را به صفحه‌ای از اشعار می‌برد که از کتاب اول مثنوی الهام گرفته شده است.

۳- قسمت other از بخش‌های زیر تشکیل می‌شود:

پیوند روی Biography، خلاصه‌ای از زندگی مولوی را بیان می‌کند.

پیوند روی picture Gallery، تعدادی تصویر نقاشی شده (مینیا توری) در مورد مولوی را نشان می‌دهد.

پیوند روی کلمه dinks، ما را به پیوندهای دیگری

مرتبط می‌کند که لازم است در مورد آنها توضیح دهیم. این صفحه برای راحتی کار استفاده‌کنندگان تهیه شده است. در این صفحه در ذیل عنوان Poetry، چنانچه روی پیوند Rumi Poetry کلیک کنید، با زندگی مولوی، دیدگاه آربری (A.J. Arberry) در مورد اشعار صوفیانه مولوی و مطالب دیگر آشنا می‌شوید.

اگر روی پیوند small collection of poems from Rumi کلیک کنید به مجموعه کوچکی از اشعار مولوی می‌رسید به عنوان مثال اشعاری با عنوان we are as the flute در مثنوی چنین آغاز می‌شود:

we are as the flute, and the music in us is from thee

we are as the mountain, and the echo in us is from thee

ما چوناییم و نوا در ما ز توست

ما چون کوهییم و صدا در ما ز توست

کلیک روی پیوند la via Dei sulfi، ترجمه بخش‌هایی از اشعار مولوی به زبان ایتالیایی را نشان می‌دهد.

اکنون در همین صفحه dinks به پیوندهای ذیل عنوان life نگاه کنید. این پیوندها ما را با وقایع زندگی مولانا آشنا می‌کند. در ذیل عنوان arts، کلیک روی پیوند Poetry of Rumi in paintings ما را با آلبوم نقاشی‌های صوفیانه ف. رسولی آشنا می‌سازد. در این صفحه ۹ عدد نقاشی وی را ملاحظه می‌کنید. در ذیل عنوان Events، پیوند Rumi 2000: whirling with the cosmos ما را به یک مرکز با نام center for scholarship on spirituality متصل می‌کند. در این سایت چنانچه روی عنوان conferences کلیک کنید به توضیحاتی در زمینه

میرهادی حسینی
(mirhadhosseini@irost.net)

زبان و ادبیات فارسی در اینترنت

در ذیل تصویر خیالی مولوی در صفحه اصلی سایت مولوی قرار دارد، توجه کنید. با کلیک روی این پیوند، آدرس سایت مولوی (Rumionfire.com)، به فهرست آدرس مورد علاقه ما (Favorites) اضافه شده و در این پوشه نگاه داری می شود. برای استفاده از این امکانات، لازم است کاربر (user) با برنامه Internet Explorer (نرم افزار ویژه اینترنت) آشنا باشد.

سایت دانشگاه اوهایو (Ohio-state university)
دانشگاه اوهایو در ایالات اوهایو آمریکا، از جمله مراکز علمی است که تحقیقاتی را در زمینه زبان و فرهنگ مناطق مختلف انجام داده است. برای ورود به سایت دانشگاه اوهایو به آدرس زیر وارد شوید:

<http://www.ohio-state.edu/index.php>

در صفحه اصلی سایت این دانشگاه، با پیوندهای متعددی روبرو می شوید. در فهرستی که در پایین صفحه آشکار شده، در ذیل عنوان current students، روی پیوند Academic Departments کلیک کنید. اینک به صفحه ای وارد می شوید که فهرست مفصل و طولانی از کالج ها و مدارس علمی این دانشگاه است. در این فهرست به دنبال عنوان humanities (college of) بگردید و در ذیل روی پیوند Near Eastern languages and cultures کلیک کنید. به این ترتیب به گروه زبان و فرهنگ های خاور نزدیک در دانشگاه ایالتی اوهایو، که با علامت NELC معرفی می شود. در این سایت می توانید اطلاعات مفیدی را در زمینه فرهنگ، مذهب، اقتصاد و سیاست کشورهای خاور نزدیک به دست آورید. در صفحه گروه NELC، دو پیوند مهم وجود دارد که به آنها اشاره می کنیم:

باز می گردیم. پیوند list of sufi related resources را به صفحه ای می برد که حاوی فهرست مفصلی از پیوندهای متنوع سایت هایی است که به مولوی ارتباط پیدا می کند.

اینک به ذیل عنوان other توجه کنید. توضیح پیوندهای این بخش در آینده و طی نوشتاری مستقل خواهد آمد.

چنانچه بخواهید با تصاویری از شهر قونیه و آرامگاه مولوی آشنا شوید در این بخش روی پیوند pictures from konya کلیک کنید.

اینک با زدن دکمه Back به صفحه اصلی سایت Rumi باز می گردیم. در ذیل عنوان other تاکنون پیوندهای Biography, Picture Gallery و links را توضیح داده ایم.

پیوند credits مربوط به افرادی است که اعتبار این سایت را به عهده دارند. با ورود به این صفحه، ملاحظه می کنید که اشعار انگلیسی این سایت از شهریار شهریار و خوشنویسی فارسی آن از جواد شریفی و نقاشی های مینیاتوری آن از محمد تجویدی است. این سایت در سال ۱۹۹۹ در vancouver canada تهیه شده است.

پیوند قابل توجه بعدی، در ذیل عنوان other، پیوند TOC است. این حروف مخفف Table of contents است که فهرستی از بخش های مختلف مثنوی و دیوان شمس را نشان می دهد.

۴- بخش Related sites ما را با پیوندهایی به دیوان حافظ، زرتشت و شهریار مرتبط می کند. این سایت ها را بطور مستقل توضیح خواهیم داد.

۵- اکنون به عبارت Add us to your favorites که

کنفرانس هایی که در این زمینه برگزار می شود خواهید رسید.

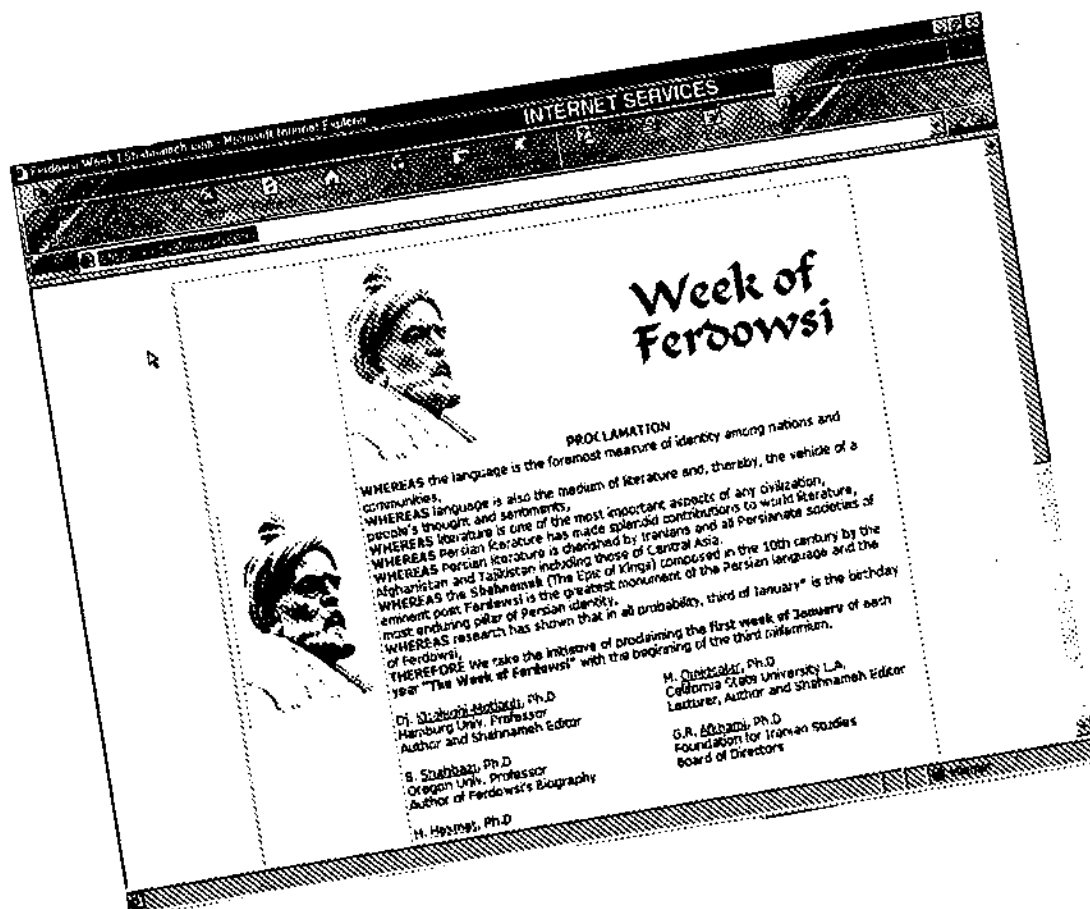
اکنون مجدداً به صفحه links توجه کنید.

در ذیل عنوان Events، چنانچه روی پیوند Rumi Festival 2000 کلیک کنید با جشن ها یا مراسم یادبودی که به افتخار مولوی برگزار می شود، آشنا می شوید. به عنوان مثال به یکی از مراسم در chapel hill کارولینای شمالی به تاریخ ۲۷ سپتامبر تا اول اکتبر سال ۲۰۰۰ اشاره دارد. پیوند celebrating Rumi's birthday ما را با مراسم سال روز تولد مولوی آشنا می کند. یکی از این برنامه ها به مراسمی در ساعت ۷/۳۰ عصر روز یکشنبه، ۲۳ سپتامبر سال ۲۰۰۰ در سالن رینولد، در دانشگاه Duke اشاره می کند.

پیوند the message of Rumi ما را با مرکز صوفی شناسی سیدنی استرالیا آشنا می کند. در این مرکز نیز کنفرانسی را در ۱۸ و ۱۹ نوامبر سال ۲۰۰۰ با حضور دکتر الهی قمشهای بیان می کند.

اکنون در صفحه links به پیوندهای ذیل عنوان commercial توجه کنید. پیوند Rumi Books ما را به صفحه ای می برد که آرشیوی از کتابهای مختلف در این زمینه بوده و نام کتاب، مؤلف و قیمت آن را ذکر می کند. در ذیل عنوان links pages پیوند mavlana jalaludin Rumi links & more ما را به صفحه ای جدید می برد. اگر در این صفحه روی پیوند All Hallaj کلیک کنید با منصور حلاج آشنا می شوید. این سایت را در آینده بطور مجزا توضیح خواهیم داد.

اکنون در صفحه links به ذیل عنوان links pages



الف) در این صفحه جدید، و در پنجره سمت راست روی پیوند middle East studies کلیک کنید تا وارد سایت «کتابخانه مطالعات خاورمیانه» دانشگاه اوهایو شوید. در این صفحه در فهرست سمت چپ، در ذیل عنوان collections and services روی پیوند East New book lists کلیک کنید. سپس در ذیل عنوان persians lists روی پیوند persian links کلیک کنید تا فهرستی از کتابهای جدید ایرانی را که در کتابخانه مطالعات خاورمیانه دانشگاه اوهایو وجود دارد، ببینید. شناسنامه و مشخصات کلی هر کتاب را مشاهده می کنید. اکنون به صفحه کتابخانه مطالعات خاورمیانه بازگردید و در انتهای فهرست سمت راست، روی پیوند middle Eastern literature کلیک کنید تا به بخش ادبیات خاورمیانه برسید. در این صفحه در ذیل عنوان persian literature روی پیوند iran on lines کلیک کنید تا به فهرستی از شاعران ایرانی برسید. این سایت (iran on line) را بطور مستقل شرح خواهیم داد. (موضوع بعدی در همین مقاله)

ب) پیوند دوم در صفحه گروه فرهنگ و زبانهای خاور نزدیک، Arabic, hebrew persian and Turkish language است. روی این پیوند کلیک کنید و در صفحه بعدی هم روی پیوند «فارسی» یا persian کلیک کنید. اینک به صفحه ای وارد می شوید که persian links نام دارد در این صفحه در ذیل عنوان language and culture روی پیوند country studies/Area (The library of congress country studies) کلیک کنید تا به کتابخانه کنگره مطالعات کشوری (The library of congress country studies) وارد شوید.

شاید. اینک روی پیوند search کلیک کنید. در فهرست مقابل خود، نام ایران را در کادر مقابل دکمه search وارد کرده و سپس روی دکمه search کلیک کنید. اینک به یک فهرست مفصل (حدود ۱۸۰ مورد) از موضوعات مختلف در مورد ایران می رسید.

پیوند پنجم (Peoples and languages) را کلیک کنید تا توضیحاتی را در این زمینه ببینید. پیوند شماره نوزدهم (the persian-speaking people) نیز مربوط به زبان مردم ایران است.

حال به صفحه کتابخانه کنگره مطالعات کشوری بازگردید. چنانچه روی پیوند Browse کلیک کنید به صفحه ای وارد می شوید که فهرستی از اسامی کشورها است. روی نام ایران کلیک کنید. در صفحه جدید اطلاعات جامع و مفیدی را در زمینه جغرافیا، اجتماع، اقتصاد، تاریخ و سیاست، ارتش و فرهنگ ایران مشاهده خواهید کرد. با دقت این فهرست را جستجو کنید. در زیر عنوان Chapter 2. the society and its Environment و در ذیل قسمت peoples and language به مواردی برخورد می کنید که برای ما مهم است:

۱- پیوند the persian language شما را با کلیات زبان فارسی و تاریخچه آن آشنا می کند.

۲- پیوند the persian speaking people به مناطقی از ایران که به فارسی صحبت می کنند، اشاره دارد.

۳- پیوند indo-iranian- speaking Groups در مورد زبان و منطقه لرها، بختیاری ها، بلوچ ها، کردها،

ترکها و دیگر اقوام ایرانی است.

۴- هنگامی که مشغول مطالعه بخش لرها و بختیاری ها هستید در انتهای پاراگراف اول، روی پیوند Table 3. Ethnic and linguistic Groups, 1986 جدولی با عنوان Groups, 1986 آماری را ارائه می دهد که درصد پراکندگی جمعیت مردم ایران براساس زبانهای فارسی، ترکی، کردی و غیره است. براساس آمار سال ۱۹۸۶، ۵۱٪ مردم ایران فارسی زبان، ۲۵٪ درصد ترک، ۸٪ کرد و ۷/۵٪ دارای لهجه های فارسی هستند.

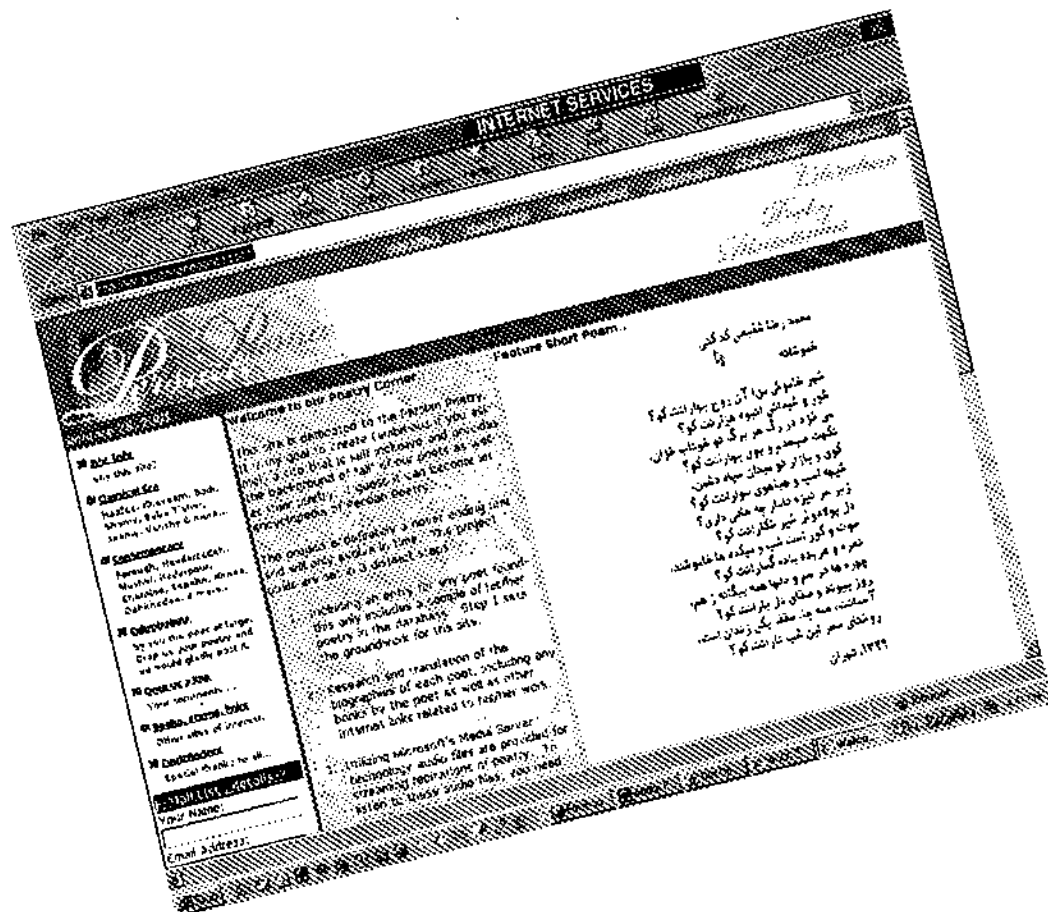
اکنون با استفاده از دکمه Back در بالای صفحه ویندوز (و یا کلید Backspace روی صفحه کلید) به صفحه persian links بازگردید. مجدداً به فهرست سمت چپ در ذیل عنوان language and culture توجه کنید. روی پیوند English/persian و persian/English converter کلیک کنید تا به صفحه «تبدیل تاریخ» وارد شوید. در صفحه جدید، چنانچه روی پیوند the old iranians calendars کلیک کنید پژوهشی درباره تقویم قدیم ایرانی از S.H. Taqizadeh مطالعه خواهید کرد و چنانچه روی پیوند hejri (islamic) calender کلیک کنید اطلاعاتی درباره تقویم هجری خواهید یافت.

پایگاه Iran on line

برای ورود به این پایگاه به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.iranonline.com>

در صفحه اصلی این سایت، پیوندهایی را با



موضوعات مختلف مشاهده می‌کنید. تمام این موارد در ارتباط با ایران است. به فهرست سمت چپ این صفحه توجه کنید. در ذیل عنوان Information center روی پیوند literature کلیک کنید. اینک به صفحه persian literature وارد شده‌اید. در این صفحه با پیوندهایی به شعرای ایرانی روبرو هستید.

۱- پیوند persian literature حاوی توضیحاتی در زمینه زبان و ادبیات فارسی است. ابتدا به زبان مردم ایران در دوره هخامنشی، پارتی، ساسانی و اسلامی اشاره می‌کند. سپس در مورد شعر فارسی و انواع آن، از جمله قصیده، مثنوی، غزل و رباعی مطالبی دارد. آنگاه در بخش ادبیات قدیمی ایران، ضمن اشاره به تاثیر ادبیات عرب در متون قدیمی ایران، به شعرای درباری مانند رودکی و دقیقی اشاره می‌کند. سپس به دوران غزنویان و سلجوقیان پرداخته و در زمینه شعرای درباری غزنوی و ادبیات و شعرای دوره سلجوقی مطالبی دارد. آنگاه به شعرای قرن سیزدهم میلادی بویژه سعدی و مولوی اشاره کرد، و در مورد ادبیات قرن ۱۴ و پس از آن می‌پردازد.

۲- پیوند omar-khayyam ما را با ترجمه انگلیسی رباعیات عمر خیام آشنا می‌کند. ادوارد فیتزجرالد (Edward Fitzgerald) مترجم قرن ۱۹ میلادی، این اشعار را به انگلیسی برگردانده است.

۳- پیوند molana jalal-eddin ما را با متن فارسی بخش‌هایی از اشعار مولوی آشنا می‌کند.

۴- پیوند Hafez ما را به صفحه حافظ می‌برد. در این صفحه پیوند the life of hafiz ما را با زندگی حافظ

که توسط م. آریانپور کاشانی به زبان انگلیسی تهیه شده آشنا می‌سازد.

چنانچه روی پیوند «درباره حافظ» کلیک کنید با متن فارسی در زمینه خلاصه زندگی حافظ آشنا می‌شوید.

پیوند word view and Essential philosophy in the sufi poetry of hafiz ما را به صفحه‌ای می‌برد که حاوی توضیحاتی در زمینه مفاهیم کلیدی در اشعار عارفانه حافظ است. این بخش توسط س.م. حقی (S.M.haqhi) تهیه شده است. اهم مطالب این صفحه عبارتند از:

اشاره، ایهام و ارتباط غیرمستقیم / عشق، مکر و صفای دل / رند و رندی / شخصیت‌شناسی رند / جدایی و ملامت و...

در ذیل عنوان selected work ، چنانچه روی هریک از پیوندهای ۱ تا ۱۰ کلیک کنید به بخش‌هایی از اشعار حافظ می‌رسید. پیوند شماره ۱ و ۲ و ۴، حاوی اشعار فارسی حافظ و ترجمه انگلیسی آن است، اما بقیه پیوندها فقط فارسی هستند.

۵- پیوند parvin Etesami ما را با بخش‌هایی از اشعار پروین اعتصامی که بصورت فارسی نمایش داده شده، آشنا می‌کند. عناوین انتخابی عبارتند از: آیین آینه، اشک یتیم، آرزوی مادر، اندوه فقر، هشدار چندی، دزد خانه، بام شکسته، ای رنجبر، توانا و ناتوان، پیک پیری و نوروز.

۶- پیوند Nima yoshig (Ali Esfandiari) ما را با نمونه‌هایی از اشعار نیما یوشیج آشنا می‌کند از جمله:

بهار، گم شدگان، ای آدمها، در فروبند و گل زودرس.
۷- پیوند Farough Farrokhzad ما را با اشعار فروغ فرخ‌زاد آشنا می‌کند.

۸- پیوند Ahmad Shamlou ما را با تعداد محدودی از اشعار احمد شاملو آشنا می‌سازد.

۹- پیوند simin Behbahani گزینه‌ای از اشعار سیمین بهبهانی به فارسی است.

۱۰- پیوند Sohrab sepehri، منتخبی از اشعار سهراب سپهری را معرفی می‌کند. اشعاری مانند: پیغام ماهی‌ها، و پیامی در راه، ساده رنگ و صدای پای آب.

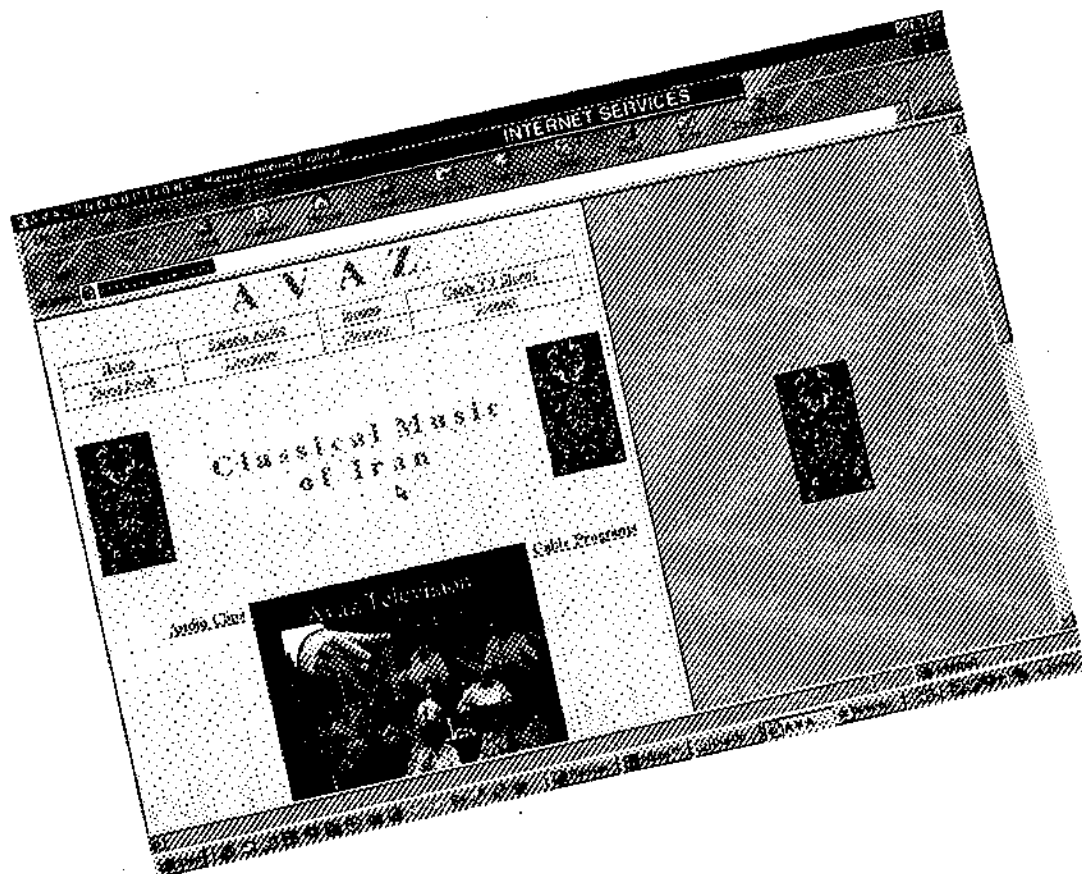
۱۱- پیوند Mehdi Akhavan Saleth (M.Omid) ما را با بعضی از آثار اخوان ثالث مانند: من و تو، تازه نامسلمان، آوار عید، آشنا می‌کند.

۱۲- پیوند Feraydoun moshiri ما را با تعدادی از اشعار فریدون مشیری آشنا می‌سازد که از آن جمله است: فرد، بهشت خاطر، برگ و باد، جهنم سبز و نمی‌خواهم بمیرم.

۱۳- پیوند Sadegh Hedayate مربوط به داستانهای صادق هدایت است.

۱۴- پیوند Tabari literature، مربوط به ادبیات شمال ایران است. در این صفحه ضمن آشنایی با اشعار گیلکی افراشته، با کارهای نیما یوشیج هم آشنا می‌شویم.

۱۵- پیوند Children stories، شامل داستانهای فارسی کودکان است که توسط نویسندگان ایرانی از جمله صمد پهرنگی، صبحی و مهدی یزدی نوشته شده است.



پاسخ به نقد

پاسخی بر نقد آقای ابوالفضل حبیبی، تحت عنوان «در گذر از کاخ نظم»:

این پژوهشگر محترم مطالبی درباره گزارش شاهنامه موزه ملی فلورانس، جلد نخست بقلم اینجانب نوشته که در مجله «کتاب ماه»، سال چهارم شماره اول، آبان ۱۳۷۹ ادبیات و فلسفه (۳۷) چاپ و منتشر شده است.

ایشان انتقادات خود را در بیست و پنج بخش تنظیم کرده‌اند و در پایان نوشته که من از استادان دانشمند و بزرگوار: آقایان دکتر سید محمد دبیر سیاقی، دکتر سید جعفر شهیدی و دکتر برات زنجانی بسیار سپاسگزارم که «هر از چندی با گشاده‌رویی و موشکافی به پرسش‌های این حقیر درباره شاهنامه پاسخ فرموده‌اند».

بنده در این مورد توضیحاً بعرض می‌رسانم که این استادان بزرگ، چندان در کارهای علمی و یا تدریس و تحقیق مستغرق هستند که بعید می‌دانم که همه گفته‌های این محقق گرامی را شنیده و به آنها یکی یکی پاسخ داده باشند. من احتمال می‌دهم که بعضی از این سؤال‌ها گذرا و سقراطوار از آنان پرسیده شده و آنان نیز به فراخور سؤال پاسخی داده و رفته‌اند و از مقصود پرسنده هیچ آگاهی نداشته‌اند.

پس از این مقدمه کوتاه، بعرض خوانندگان عزیز می‌رسانم که نوشته‌های انتقادآمیز این پژوهشگر پر تلاش، به دو دسته تقسیم می‌گردد:

— بخشی از آنها، بگونه‌ای مربوط به نسخه‌شناسی و کتاب‌شناسی و مرجع‌شناسی می‌شود که نمی‌دانم ایشان تا چه اندازه در این مورد کارهای علمی کرده‌اند؛ زیرا بنده از ایشان تاکنون اثری در این زمینه ندیده‌ام و از این نوشته هم چنان پیدا است که ایشان اولین بار است که دست به قلم برده و این نقد را نوشته‌اند.

— بخشی دیگر از مقاله مربوط می‌شود بنظر شخصی ایشان که خود بریده و خود دوخته‌اند که در جای خود می‌بینید. پس ما نخست باید قدری به بررسی دستنوشته‌ها بپردازیم و آنها را ارزیابی کنیم پس از آن به انتقادات پاسخ دهیم؛ بنابراین می‌گوییم: ما برای احیاء میراث‌های گذشتگان بناچار باید، کتب خطی ناشناخته و بازمانده در قفسه‌ها و «ویترین‌های»

کتابخانه‌های بزرگ و موزه‌های داخل و خارج را بشناسیم و این شناختن خود مستلزم آگاهی داشتن از کتاب‌شناسی و مرجع‌شناسی نیز هست.

بدون داشتن این دانش هر کس هر چه بنویسد و هر عقیده‌ای اظهار کند، تماماً نادرست و عاری از فایده است.

برای شناختن ابیات سره از ناسره ما از مراجعه کردن به دستنوشته‌های قدیمی تر ناگزیریم (البته تحت شرایط و مراقبت‌های دقیق نسخه‌شناسی)؛ زیرا گاهی دیده‌ایم که دستنوشته بعدی، از قبل خود بهتر و بالارزش‌تر است.

این بنده متن شاهنامه خود را بی آنکه کم و یا زیاد کرده باشم، آن را از متن فلورانس برگزیده‌ام که از آغاز تا پایان سلطنت کیخسرو است و نیمه دوم فعلاً کم شده است و شاید روزی چهره از نقاب عزلت بگشاید و مشتاقان را به دیدار خود شادمان گرداند.

این نیمه موجود هم — که بی گمان با این شکستگی به صدهزار درست می‌ارزد — می‌تواند بسیاری از ابهامات و دشواریهای شاهنامه را بگشاید و شاهنامه‌شناسان را راهنمایی کند.

این دستنوشته که تاریخ کتابت آن سوم محرم ۶۱۴ هجری است، بوسیله ایران‌شناس ایتالیایی آنجلو پیه مونتره (Angelo M. Piemontese) در موزه دانشگاه فلورانس حدود سی سال پیش کشف گردیده و آن هنگامی بود که فرهنگستان شوروی سابق، بقول استاد مینوی: با هزینه کردن، حدود بیست میلیون دلار و صرف وقت بیش از ۳۵ سال از چاپ ۹ جلدی شاهنامه فراغت یافته بودند.

ایران‌شناسان، نخست با دیده تردید به آن تاریخ می‌نگریستند، لیکن طولی نکشید که بصحت و درستی آن معترف شدند و تا جایی که استاد درگذشته، محمد تقی دانش پژوه، نسخه‌شناس بزرگ و استاد دانشگاه تهران، وسیله شد تا آن نسخه را چاپ عکسی کردند و در دسترس علاقه‌مندان قرار دادند.

و از استادان دانشمند و بزرگ و شاهنامه‌شناس که درستی آن را پذیرفته‌اند، عبارتند از: دکتر محمد امین ریاحی، دکتر فتح‌الله مجتبیایی، مرحوم دکتر احمد تفضلی، دکتر محمد علی اسلامی ندوشن و دکتر جلال خالقی مطلق.

علاوه بر این، همکار دانشمند آقای دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی می‌فرمودند که در دانشکده ادبیات

دانشگاه فردوسی مشهد موضوع پایان‌نامه دکترای یک دانشجو درباره سبک شعری فردوسی در متون شاهنامه بوده و پژوهشی که انجام گرفته شد، این بود: حروفی که در ترکیب قوافی یکار رفته و در بالا بردن موسیقی حروف مؤثر بوده است، در متن نسخه فلورانس موزون‌تر و منطقی‌تر انجام یافته است، از قبیل لزوم مالا یلزم و اعنات و مانند آن که این پژوهش نیز کهن بودن نسخه فلورانس را باثبات می‌رساند. و باز اخیراً همکار دانشمند دیگرمان دکتر برات زنجانی، در مجله «نامه بهارستان» سال اول شماره ۱ بهار و تابستان ۷۹، ش ۱۴۲۱ ق، مقاله‌ای نوشته‌اند که سخنان استاد محمد روشن را درباره مجعول بودن تاریخ کتابت نسخه فلورانس — که در مجموعه مقالات کنگره جهانی بزرگداشت فردوسی، در تهران، ۱۳۷۴ ص ۲۵۸، چاپ شده — بکلی بی‌اساس دانسته و دلائل ایشان را نا کافی معرفی کرده‌اند. (که خواندن دارد)

استاد دانش پژوه مکرر می‌گفت که تاریخ نسخه بریتانیا؛ یعنی ۶۷۵ مربوط به آن متنی بوده که این نسخه بریتانیا را از روی آن، دوسه صفحه اول و آخر آن را تکمیل کرده‌اند و فرهنگستان شوروی معنی عبارت آخر را که «کذافی فی منقول عنه» می‌باشد سرسری گرفته و نفهمیده‌اند، معنی آن عبارت چنین است که این تاریخ پایان کتاب از آن «منقول عنه» است، نه از این نسخه که اکنون به بریتانیا شهرت یافته است. سپس این استاد می‌گفت: پس از نسخه فلورانس قدیمی‌ترین و کامل‌ترین دستنوشته‌ها، نسخه لیننگراد (۷۳۳) است، سپس نسخه خطی قاهره (۷۲۱)، آنگاه بقیه نسخ اگر اینها را تأکید کردند که خوب و گرنه به آنها وقعی گذاشته نخواهد شد.

ضمناً نسخه بریتانیا عیوبی دارد که بدین قرار می‌باشد:

— دقت نکردن کاتب در نقطه‌گذاری، مثلاً «تیر»؛ تیر، نیز، پیر، پتر، بیر، هم خوانده می‌شود و غالب کلمات چنین است.

— غلط آوردن ابیات در آن (که یکی دو مورد را بیشتر نمی‌آورم)، مثلاً آنجایی که ماه آفرید، دختر ایرج چون بزرگ می‌شود فریدون آن را به پشنگ که از تخمه خود وی است می‌دهد و بدین گونه است (ج ۱ ب ۶۰۱ فریدون)، فلورانس چاپ دانشگاه تهران:

یکی مرد بود آن پشنگ دلیر

ز تخم فریدون یکی نژد شیر
که در چاپ مسکو (بریتانیا) چنین است (ج ۱ ص

۱۰۸) پاورقی (ش ۹) و نیز چاپ دکتر دبیر سیاقی (ج ۱ ص ۸۶ ب ۶۲۳). «پشنگ آنک پور برادرش بود» یا «گوی بود از تخم جمشیدشاه» که در نسخه فلورانس اشاره به ازدواج اقارب می‌کند (خویتو کدات) Khuetokdat که در قدیم مرسوم بوده و کم‌کم این رسم برداشته شده است، و در شاهنامه بعداً شعر را تغییر داده‌اند و دیانت زرتشتی.

و نیز این بیت، فلورانس (ج ۱ ص ۱۷۲ ب ۳۱۵) که سلم به تور پیغام می‌فرستد و می‌گوید: بدان ای شهنشاه ترکان و چین

گسسته دل روشن از به گزین
زیلی ژیان، کرده گوش پستند

منش پست و بالا چو سرو بلند
که معنی خلاصه آن چنین است: اگر ما از این جهان که مانند پیلی است به گوشش قناعت کنیم گرچه منش ما از شاهان است، طبعی پست خواهیم داشت.

که بیت دوم در چاپ مسکو (ج ۱ ص ۹۲ ب ۲۰۱) بدین گونه است:

زنیکی زیان کرده گوئی پستند

منش پست و بالا چو سرو بلند
در متن دکتر دبیر سیاقی (ج ۱ ص ۷۲ ب ۳۲۷):

زگیتی زیان کرده ما را پستند

منش پست و بالا چو سرو بلند

متن موهل (ج ۱ ص ۷۱ ب ۱۲): بجز «منش پست»

باقی کلمات مانند بیت دکتر دبیر سیاقی است. همانطور که می‌بینید فقط در متن فلورانس، بیت معنی می‌دهد، و در باقی متون بی‌معنی است و به مقدمه «نبرد اندیشه‌ها، در داستان رستم و اسفندیار»، (صفحه سی و سه که بعضی اشتباهات چاپ مسکو را تذکر داده‌ام). پس هر نسخه و یا چاپی که با نسخه فلورانس انطباق داشته باشد، قابل قبول است و اگر نکرد پذیرفتنی نیست.

پس از این مقدمه، اکنون به سؤال‌های این پژوهشگر گرامی خیلی خلاصه پاسخ می‌دهیم تا حوصله خوانندگان زود به پایان نرسد.

۱- فلورانس (ج ۱ ص ۹ ب ۵۰):

گیارست با چند گونه درخت

بزر اندر آمد سرانسان ز بخت
که در اصل دستنوشته بریتانیا بفلط بدین گونه آمده است (ص ۹ س ۱۸):

که یارست با چندگونه درخت

بزر اندر آید سران را ز بخت

و نیز برای این بیت به دکتر خالقی مطلق (ج ۱ ص ۶) پاورقی (ش ۲۸).

و ما متن خود را بدین گونه معنی کرده بودیم که: «گیاهان و درختان روئیدند، آنگاه مقدر چنین بوده که سر آنها در زیر فرمان آدمی باشد».

و نیز این بیت فلورانس (ص ۱۰ ب ۵۴):

سرش زیر نامد بسان درخت

نگه کرد باید بدین کار، سخت

که متن دکتر خالقی (ص ۷ ب ۵۴) نیز همین طور است. این بیت در چاپ مسکو (ج ۱ ص ۱۵) در پاورقی (ش ۱۹) بدین گونه از بریتانیا آورده شده است:

همی سر برآرد بسان درخت

نگه کرد باید بدین کار سخت

که ما آن بیت متن را این چنین معنی کرده بودیم «... و مانند درخت، که مقهور انسان‌ها است، همه حیوانات مطیع و مقهور آدمیان نشدند».

این پژوهشگر محترم نوشته‌اند: چنین چیزی درست نیست بلکه قاعدتاً باید سر گیاه و هم حیوان زیر فرمان انسان که اشرف مخلوقات است فرود بیاید (باختصار).

سپس ایشان نوشته‌اند: در چاپ دکتر دبیر سیاقی

این مصراع بدین گونه آمده است: «به ابر اندر آمد

سرانسان زیخت، که در روشنی و وضوح معنی بر

ضبط‌های دیگر برتری دارد» (پایان).

اما پاسخ ما:

نخست از این پژوهشگر محترم سؤال می‌کنم که

آیا ایشان آمار و اسنادی محکم در اختیار دارند که همه

حیوانات بدون استثنا از آغاز خلقت تاکنون زیر فرمان

انسانها درآمده‌اند؟ آیا کسی را سراغ دارند که چنین

ادعایی کرده باشد که ایشان می‌کنند؟ آیا چنین چیزی

درست است؟ ثانیاً، ما متون دیگر را که خیلی متأخرند بر

طبق موازین نسخه‌شناسی، بر نسخه کهن تر و معتبر تر

چنانکه گذشت - ترجیح نمی‌دهیم و بقول منطقیین

این قضیه سالبه بانتفاء موضوع است، و نیز شما صاحب

اختیار هستید که هر چه می‌خواهید بنویسید و بگویید،

کسی با شما کاری ندارد و اگر هم بخواهید از شاهنامه

حمدالله مستوفی قزوینی استفاده کنید - چنانکه جزء

ماخذ شما بوده - حتماً بکنید و گوش به حرف شادروان

استاد مجتبی مینوی ندهید که به وزیر فرهنگ و هنر آن

وقت نوشت: حمدالله مستوفی یک مورخ خطا کار است و ابیاتی بر شاهنامه افزوده است. - نشریه سیمرخ «سخنی کوتاه درباره بنیاد شاهنامه فردوسی» (ص ۳۰، دستخط استاد مینوی).

۲- باز این بیت: فلورانس (ج ۱ ص ۹ ب ۵۲):

بیالد ندارد جز این نیرویی

بپوید چه پویندگان هر سویی

مسکو (ج ۱ ص ۱۵ ب ۵۳): «نپوید» (منفی) و در

پاورقی دکتر خالقی جلد ۱ (ش ۴۳) نوشته شده است:

«فلورانس، طویقا پوسرای، لنینگراد و بریتانیا». بپوید

(فعل مثبت). (پایان سخن)

ما نوشته بودیم: «با توجه به این نسخه‌های معتبر،

معنی بیت چنین می‌شود: رستنی‌ها نیز مانند چنیندگان

دیگر، می‌توانند حرکت کنند و ریشه بدوانند و بهر سویی

روان شوند» که البته این چنیندن و پوئیدن نسبی است و

درخت هم با دوانیدن ریشه بهر سو پویندگی دارد و شعر

هم با صراحت همین را می‌گوید: اما پژوهشگر عزیز از

چاپ مسکو و دبیر سیاقی و حمدالله مستوفی شاهد

آورده و اجتهاد در برابر نص کرده و گفته‌اند: این

ضبط‌هایی که فعل را «نپوید» (منفی) آورده‌اند درست

است، نه جز آن.

۳- و در این بیت: فلورانس (ج ۱ ص ۷۷ ب ۲۹) که

گوید:

از آن دو یکی را بپرداختند

جز آن چاره‌ی نیز نشناختند

ما گفته بودیم که این دو مرد پاکیزه و پارسا (ارمایل

و گرمایل) که بگونه‌ای وارد آشپزخانه ضحاک شده بودند

و غذاهای گوناگون برای وی درست می‌کردند و از دو

جوانی که برای کشتن می‌آوردند یکی را از آن دو رها

می‌کردند، در حقیقت دلم راضی نشد که نسبت کشتن را

هم بیفزاییم چون از قرینه معلوم بود که «یکی را هم

کشتند».

برای این بیت چند نفر دیگر نیز تذکر دادند و

نامه‌ای هم از شهرستان بجنورد به من رسید و هنگام

تدریس شاهنامه برای کارشناسی ارشد نیز به این امر

پرداخته شد و بنده متوجه این «ایجاز» شدم و دیدم که

همه مردم نکته‌سنج و دارای ذوق ظریف نیستند، لذا در

حاشیه کتاب یادداشت کردم تا در چاپ بعدی «کشتن»

را هم بر آن بیفزاییم، تا خیال آنان راحت گردد.

۴- و باز در بیت، فلورانس (ج ۱ ص ۹۳ ب ۱۶۸)

گوید:

پاسخ به نقد

فرانک بدو گفت کای نامجوی

بگویم تو را هر چه گفתי بگوی
و بدین گونه معنی کرده بودیم: «فرانک به فریدون
گفت: من این راز را بر تو آشکار می‌کنم آنگاه تو هر گونه
داوری درباره من می‌کنی بکن.»

آنگاه منتقد محترم اعتراض کرده‌اند که: «در بیت
مذکور سخنی از داوری کردن به میان نیامده است.» اما
در جواب: باید بعرض برسانم که ترجمه ما لفظ بلفظ
نیست بلکه شرح و گزارش است و ما بقرینه حال
«داوری کردن» را بر آن افزودیم چنانکه همه مترجمین
همین کار را می‌کنند، فی‌المثل خود بنداری در
ترجمه‌های خود همین کار را کرده است که این مورد
درست شباهت دارد به پرسیدن سهراب، نژاد خود را از
مادر که در آنجا فردوسی سخن را گسترده‌تر آورده و هر
دو در واقع یک چیز است و هیچ تفاوتی ندارد که در چاپ
دکتر خالقی (ج ۲ ص ۱۲۵) سهراب از مادر می‌پرسد:
ز تخم کیم، و ز کدامین گهر؟

چه گویم چو پرسند نام پدر؟
گر این پرسش از من بماند نهان
نمانم تو را زنده اندر جهان
که در مورد فریدون قدری موجز و مختصر بیان
گردیده است و کلمات تهدیدآمیز در آن بکار نرفته.
۵- در بیت دیگر، فلورانس (ص ۹۴ ب ۱۷۸):
سرانجام رفتم سوی پیشه‌ای

که کس را نه زان پیشه اندیشه‌ای
و معنی کرده بودیم که: «فرانک گفت: سرانجام بسوی
پیشه‌ای رفتم که کسی از رفتن بدرون آن بیمناک نبود؛
یعنی خالی از حیوانات درنده بود.»

نقاد محترم نوشته‌اند که «گمان می‌کنم که اندیشه
در این بیت بمعنای فکر است نه بیم... در واقع فرانک
می‌گوید: بسوی پیشه‌ای رفتم که کسی - عاملان
ضحاک اندیشه‌اش به آنجا نمی‌رسید؛ یعنی احتمال
پنهان شدن ما را در آنجا نمی‌دادند.»

در جواب می‌گویم: آنچنان نیست که این پژوهشگر
گرامی می‌گویند، فرانک در آن جنگل پنهان نبوده که
عاملان ضحاک احتمال پنهان شدن وی را ندهند، بلکه
در خانه خود بوده و چون می‌شود که ضحاک از وجود
فریدون در نزد نگهبان پیشه آگاه شده، (فلورانس، ج ۱
ص ۹۱ ب ۱۴۵):
دوان مادر آمد سوی مرغزار

چنین گفت با مرد زنه‌ار دار
مادر فریدون وی را پس می‌گیرد و به البرزکوه
می‌برد.
دیگر آن که وقتی کسی به ترجمه‌ای عیب می‌گیرد،
با نوشتن: «من گمان می‌کنم، من چنین می‌گویم»

مطلب را به اثبات نمی‌رساند. باید نخست دلیل بیاورد
که آن ترجمه غلط است و بعد برای گفته خود نیز دلیل
قانع‌کننده‌ای را ارائه دهد تا مردم حرف ایشان را
بپذیرند.

۶- و یا این بیت، فلورانس (ص ۱۰۰ ب ۲۴۵):

چو بر خواند کاوه همه محضرش

همی شد زیران آن کشورش
ایشان با اعتقاد راسخ مانند یک شاهنامه‌شناس که
ده‌ها سال درباره شاهنامه و کتب همزمان و قبل و بعد
آن با دقت مطالعه کرده و یا درس داده‌اند و کتب و
مقالات متعددی در این زمینه نوشته‌اند، حکم صادر
کرده و گفته‌اند: «... همه نسخ بدون اختلاف - سبک
سوی پیران آن کشورش - آورده‌اند. ضبط طبع دکتر
دیبرسیاکی نیز همانند مسکو است... با این اوصاف
جویی می‌بایست یا پیشنهاد دکتر خالقی را که «همی
شد» را «غمی شد» خواند، می‌پذیرفتند و متن را تغییر
می‌دادند یا ضبط اکثر نسخ را جایگزین آن می‌ساختند»
(باختصار). باید در جواب بگویم: من نفهمیدم مراد از
اکثر نسخ کدام نسخه‌هاست؟ و آقای دکتر خالقی در (ج
۱ ص ۶۸) پاورقی (ش ۱۸) خود ایشان یک بیت در
همین جا از فلورانس را (۲۴۴) غلط خوانده‌اند مانند:
«که کوتاه دستست شاه از بدی» ایشان خوانده‌اند:
«که کوتاه شد دست شاه از بدی» - فلورانس نسخه
عکسی، چاپ دانشگاه تهران (ص ۲۰ س ۱۰).

از خوانندگان محترم می‌پرسم: آیا این بنده وظیفه
دارم که هر چه که آقای دکتر خالقی مطلق گفته‌اند
بپذیرم؟ آیا روش تحقیق و پژوهش این است که این
پژوهشگرها پیشنهاد می‌کنند؟ من برای استاد دکتر
خالقی احترام زیاد قائل هستم و اگر ایشان کار اینجانب
را ببینند، قطعاً از نظر خود عدول خواهند کرد و نیز جز
نسخه فلورانس، قاهره، لنینگراد و چند دستنوشته دیگر
بقیه را در درجه سوم و چهارم اهمیت قرار می‌دادند
علی‌الخصوص چاپ بروخیم و مانند آن را که بعضی
استادان هنوز از آنها شاهد برمی‌گزینند.

۷- اما این بیت فلورانس (ص ۱۱۷ ب ۳۹۵):

بگفتند کو سوی هندوستان

بشد تا کند بند، جادوستان
و پس از توضیح زیاد معنی کرده بودیم که: «گفتند:
که ضحاک بسوی هندوستان رفت تا که آن جایگاه
جادوان را به حبس و بند بدل کند.»

پژوهشگر عزیز نوشته‌اند: «در مصرع دوم با فعل
بند کردن بمعنای تحت سیطره و سلطه درآوردن
مواجهیم و نمی‌توان فصل مذکور را به دو پاره کرده نیمه
را بمعنای اسم مکان: حبس و بند و نیم دیگر را بمعنی
فعلی مجزا: تبدیل کردن گرفت.» (پایان)

بنده این نوشته را از این پژوهشگر بزرگوار چند بار
در نزد خود خواندم که بلکه بفهمم مقصود ایشان
چیست، سوگند یاد می‌کنم که چیزی نفهمیدم و اگر
کسی از خوانندگان معنی این عبارت را فهمیده است هر
طور شده به نشانی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران به
اینجانب اطلاع دهند، تا بلکه جبران مافات بشود. (البته
در جای دیگر نیز همین مشکل را داشتم، لیکن با
زحمت زیاد مقصود ایشان را فهمیدم که چیست؟)

۸- همچنین در بیت، فلورانس (ص ۱۱۹ ب ۴۰۸):
وراکندرو خواندندی بنام

بگندی زدی، بیش بیدار، گام
ما پس از توضیح زیاد گفته بودیم: «بیش بیدار»؛
یعنی بسیار زیرک و باهوش. این ترکیب مرادف است با
«بیش بین» که در شعر منوچهری شاعر قرن چهارم و
پنجم آمده است.

این پژوهشگر محترم باز نسخ را به میدان طلبیده
(البته مراد از نسخ در نزد ایشان این چاپ‌های متأخر است
و حال اینکه مقصود از نسخ، در اصطلاح ما دستنوشته‌ها
می‌باشند نه متون چاپی)، سپس ایشان، به موقعیت
نسخه فلورانس مردانه حمله کرده و گفته‌اند: «ضبط
نسخ دیگر: ... بیش بیداد - گام است بروشنی و بدون
اختلاف، کاتب سهل انگار فلورانس بلفظ بیش را بیش و
بیداد را بیدار نوشته است...» (پایان)

و آنگاه به بنده ایراد گرفته‌اند که چرا از شعر
منوچهری دامغانی شاهد آورده‌ام و حال این که این
بزرگوار خودشان از انوری، بوستان سعدی و ظفرنامه و
مانند آن شاهد آورده‌اند!!

۹- و در این بیت، فلورانس (ص ۱۲۸ ب ۴۹۸)
فریدون به مردم خطاب می‌کند و می‌گوید:
شما دیرمانید و خرم بوید

برامش سوی ورزش خود شوید
ما نوشته بودیم: ورزش: کشاورزی (از ورزیدن)
است. اما این محقق محترم بر ما عیب گرفته‌اند که نخیر
«ورزش» در اینجا بمعنی حرفه است نه فقط کشاورزی.
در پاسخ ایشان باید بگویم که: ورزش (از ورزیدن):
در اصل بمعنی کشاورزی است و در فرهنگ‌نامه‌ها هم
به همین گونه نوشته شده، چنان که در فرهنگ مینوی
خرد گوید: Varz یعنی کشاورزی، زراعت. و در فرهنگ
بندھن Varzidan ورزیدن: کشت و زرع کردن و نیز
فرهنگ نظام و بقیه، سپس در طول تاریخ معانی
دیگری را نیز پیدا کرده است.

زیرا مردم در گذشته هر شغلی که داشتند، در کنار آن
برای گذران زندگی چند تا گاو و گوسفند و یک قطعه
زمین برای کشاورزی می‌باید می‌داشتند و کشت و زرع
در رأس همه کارها قرار داشت که اگر قحطی می‌پیش

می آمد و گندم نایاب می شد آن حرفه ها نیز از کار باز می ماندند و نا کار آمد می شدند. (امید است که این مقدار توضیح کافی باشد).

۱۰- اما این بیت: فلورانس (ص ۱۳۱ ب ۵۲۳) که فریدون ضحاک را بسرعت با پند می آورد:

چو بندی بر آن بند بغزود نیز

نبود از بد بخت مانید چیز
«مانید»: واژه ای است ناشناخته که اولین بار در لغت فرس اسدی بمعنی «جرم» آمده آن هم با توضیحی مبهم و شاهی نالستوار.

تنها جایی که «مانید» بهمین معنی و هم بمعنی تقصیر و کوتاهی آمده است، شاهنامه فردوسی می باشد که کاتبان آن کتاب، صورت آن واژه را دگرگون کرده اند، از قبیل: «مانند، مانده، ماننده و مانیده». اما در متن فلورانس - تنها نسخه کهن و مشکول - دقیقاً «مانید» را پنج بار آورده است که در یک جا نسبت بموارد دیگر بهتر می شود معنی «جرم و کوتاهی» و نیز شکل درست آن را فهمید، مانند این بیت است که در نامه ای که کیخسرو به گودرز می نویسد (نسخه عکسی فلورانس، ص ۴۳۲) دو سطر آخر:

مرا این درستست کز کارکرد

نمانی تو مانید روز نبرد
که در چاپ مسکو (ج ۵ ص ۱۴۳ ب ۱۰۰۴) و پاورقی آن، آنرا دگرگون کرده اند و همین طور است چاپ دکتر دبیرسیاقی (ج ۳ ص ۱۰۴۰ ب ۱۰۲۲)

مرا این درستست کز کارکرد

تو پیروز باشی بروز نبرد
در اینجا نیز این پژوهشگر محبوب متون بسیار متأخر را به رخ ما می کشد و می نویسد: «لیکن کاتب فلورانس با جا انداختن «ه» سهوالقلم خویش را بار دیگر به نسخه شناسان و مصححان نشان داده است (که ظاهراً مراد ایشان از نسخه شناسان و مصححان خود این دوست ما است).

۱۱- نیز این بیت، فلورانس (ج ۱ ص ۱۳۵ ب ۷):
نشتند فرزندانگان شادام

گرفتند هر یک زیاقوت جام
ما گفته بودیم: مراد از «یاقوت» شراب سرخ فام است و شعری هم از رودکی شاهد آورده بودیم: «بیار آن می که پنداری روان یاقوت نابستی...».

لیکن این پژوهشگر گرامی می گویند: «اما یاقوت در بیت شاهنامه جنس جام است نه استعاره از شراب سرخ رنگ... در بیت رودکی تشبیهی آمده است با تمام ارکانش: می، مشبه، یاقوت: مشبه به، روان بودن: وجه شبه، ولی در بیت شاهنامه قرینه ای بر معنای استعاری یاقوت موجود نیست». (پایان سخن ایشان)

از ظاهر امر معلوم می گردد که این دوست عزیز اصلاً فرق بین تشبیه و استعاره را نمی داند، ایشان می باید نخست به دانشجویی از رشته ادبیات مراجعه می کردند تا بدانند تشبیه چیست و استعاره کدام است. زیرا این برادر گرامی در شماره ۲۰ انتقادات خود در بیت، فلورانس (ص ۲۱۶ ب ۶۶۷) که گوید:

نپوئیم تا آب رنجش دهیم

چو تازه شود تاج و گنجش دهیم
در این بیت نیز هنگام نقد که: «نپوئیم» یا «نپوئیم» بخوانیم گفته اند: «آب رنج» اضافه تشبیهی است.

این دوست بزرگوار در شعر رودکی «روان بودن» را وجه شبه گرفته است و حال آنکه وجه شبه صفتی است که میان مشبه و مشبه به باید مشترک باشد. آیا در اینجا روان بودن میان یاقوت و شراب مشترک است؟ و آیا در مثال بالا «آب» به «رنج» و یا بالعکس می شود تشبیه کرد؟ و در شعر فردوسی بدست گرفتن جامی که در آن یاقوت باشد آیا نمی شود ملایمی و یا قرینه ای صارفه برای استعاره باشد؟

ایشان در (شماره ۲۰ انتقاد خود در این بیت، فلورانس (ص ۲۰۹ ب ۶۲۲) که آمده است:

سراپرده دیبه از رنگ رنگ

بدوی اندرون خیمه های پلنگ
باز همین مشکل را دارند که می گویند: «اما کدام قرینه ما را به معنای استعاری پلنگ رهنمون می گردد؟» بعد ذوق شاعرانه خود را بکار انداخته و گفته اند: «شاید اگر مراد فردوسی از پلنگ، گردان و پهلوانان بود این گونه می سرود: بدو خیمه های پلنگان جنگ یا بدانجا خیام پلنگان جنگ» و باید آفرین به این ذوق خدادادی این پژوهشگر گفته شود که «قبول خاطر و لطف سخن خدا داد است» (!)

خوانندگان عزیز! چونکه شماره های انتقادی این رفیق شفیق از ۱۲ تا ۲۳، خیلی مربوط به برداشت شخصی ایشان است و برای ما چیز تازه ای ندارد، لذا برای این که مقاله پرحجم نشود از آوردن پاسخ به آنها صرف نظر کردیم.

۲۴- اما این بیت، فلورانس (ص ۲۵۲ ب ۹۶۸):
چو خورشید بر تیغ گنبد کشید

نه آئین دزد بد نه دیزبان پدید
ما «آئین» را فَر و شکوه معنی کرده بودیم، اما این دوست پژوهشگر آن را «نشان و اثر» معنی کرده و از کتاب ویس و رامین بیستی بدون شماره برای شاهد نقل کرده است، مانند:

تنش راگر زدر آئین نبودی

دهانش را شکر شیرین نمودی

و این پژوهشگر می گوید: «بگمانم می توان آئین را در بیت شاهنامه هم بدین معنی گرفت».

اما در جواب این پژوهشگر عزیز باید بگوئیم: آن بیستی را که فرهنگنامه فارسی برای «آئین» بمعنی اثر و نشان آورده است از کتاب ویس و رامین مرحوم دکتر محمد جعفر محجوب (ص ۵۶ س ۴۱) است که شادروان دکتر زرین کوب در مقاله ای که نوشته بوده اشاره کرده بوده است که چرا دکتر محجوب از آن نسخه ویس و رامین که در موزه استانبول محفوظ است استفاده نکرده است؟ پس از آن خاورشناسان روسی، ویس و رامین را براساس ۱۱ نسخه خطی و چاپی در انتشارات بنیاد فرهنگ ایران چاپ کردند و در آن چاپ بجای «آئین»، کلمه «آهو» آمده که بمعنی عیب است و «آئین» را از نسخه پاریس در پاورقی آورده اند که مورد استفاده دکتر محجوب بوده است.

پس به این پژوهشگر عزیز می گویم: مؤلف آن فرهنگنامه ای که آئین را اثر و نشان معنی کرده است و برای شما مشکل ایجاد کرده، اگر این مقاله را بخواند باید بیدرنگ برود و آن معنی را از لغت «آئین» حذف کند زیرا وقتی که یک شاهد شعری غلط باشد، معنی لغت نیز غلط می گردد، خاصه که خاورشناسان از آن چند دستنوشته، یک دستنوشته گرجی کهن نیز داشته اند که بعد از پیدایش آن منظومه فارسی بوجود آمده است.

۲۵- اما این بیت اخیر از فلورانس (ص ۲۵۸ ب ۱۰۱۲):

بیفگند برگستوان و بتاخت

به گرد سیه چهره اندر نشاخت
ایشان نوشته اند: «افگندن» (بریدن) برگستوان شگردی در آوردگاه و یک بیت هم شاهد آورده اند از مسکو (ج ۹ ص ۱۲۰) که خسرو پرویز در حال گریز برای این که بهتر بتواند اسبش را بدواند، برگستوان را بریده و از اسب دور کرده است، مانند «بیزید برگستوان سیاه» که البته این مورد استثنایی است چون در حال فرار کردن بوده است اما در حال حمله تا حال کسی این کار را نکرده است و جایی نیز ندیده ایم که چنین کاری کنند. اگر فردوسی چنین معنی یی را اراده می کرد می توانست بیت را «بیزید برگستوان و بتاخت» بگوید و به وزن شعر هم آسبی نمی رسید.

اصلاً برگستوان برای محافظت بدن اسب بوده از تیر و نیزه و شمشیر، دلیلی نداریم که جنگجویان برگستوان را بیزند و بیندازند و بعلاوه چنان که گفتیم: «افگندن» بمعنی بریدن هرگز نیامده است.

عزیزالله جوینی

دکتر همایون فرخ درگذشت

عمومی از تصویب مجلس سنا و شورای ملی گذشت. از دکتر همایون فرخ آثاری چاپ نشده نیز بر جای مانده که از آن جمله است: «منوهر و دمالیت» یا «آزریا و اوریا» / «سعدی در مکتب آدمیت» / دیوان اشعار / «فرهنگ مصطلحات خاص در شعر شاعران» (در این فرهنگ سه هزار و سیصد و شانزده اصطلاح خاص در شعر چهارصد و هفده تن از شاعران آمده و معرفی شده که در نوع خود در ادب فارسی بی نظیر است). / منظومه «نقش بدیع» اثر ملک الشعرای غزالی توسی.

رکن الدین همایون فرخ از سال ۱۳۱۹ شروع به کار مطبوعاتی کرد. وی مدیریت روزنامه‌های آرزو، نیروی ملی و آزادی شرق را برعهده داشت و با مجله مهرگان و روزنامه نجات ایران همکاری نزدیک داشت. دکتر همایون فرخ در بهمن ماه سالجاری درگذشت.

علی بن جمال الاسلام ملقب به منشی / تصحیح تنکولوشا یا صرر دُرَج / تصحیح منشاء الانشاء اثر عبدالواسع نظامی / اسناد و مکاتبات تاریخی، (مجموعه فرمان‌های تاریخی امیر تیمور گورکان و پادشاهان صفویه، ضمیمه بررسی‌های تاریخی) / تاریخ هشت هزار سال شعر ایرانی (در دو جلد) / پژوهشی نو پیرامون شاهنامه و فردوسی (در دو جلد) / تصوف و عرفان دو مکتب و دو نحوه اندیشه و باورند / مهرها و نشان‌های استوانه‌ای ایران باستان / حافظ عارف / شرح حال و آثار سام میرزای صفوی و تصحیح انتقادی تذکره تحفه سامی.

زنده‌یاد دکتر همایون فرخ در ایجاد و تأسیس کتابخانه‌های عمومی به سبک و روش کتابخانه‌های عمومی کشورهای پیشرفته در تهران و ایران همت گماشت و با کوشش و همت ایشان قانون کتابخانه‌های

دکتر رکن الدین همایون فرخ در مهر ۱۳۹۷ خورشیدی در تهران متولد شد. در مدرسه شرف مظفری به تحصیل پرداخت و پس از طی دوران دبستان ادامه تحصیل را در ارومیه به پایان آورد. با آموختن رشته‌های مختلف هنری سرانجام با ادامه تحصیل در کالیفرنیا در دانشگاه نیوپورت به دریافت درجه دکترا در رشته ایران‌شناسی نائل آمد و دکترای ادبیات را در ایران گرفت. پایان‌نامه ایشان با عنوان «تاریخ هشت هزار سال شعر ایرانی» مورد تقدیر قرار گرفت. وی در توجوانی به نوشتن داستان علاقه‌مند شد و داستان‌های «سوز دل»، «عاشق بینوا»، «عروس گورستان»، «شهریار» و «بالکون» را از سال ۱۳۱۸ تا ۱۳۲۱ به چاپ رساند. در سال ۱۳۲۴ ه. ش به نوشتن نمایشنامه‌ای به نام «اسکندر و دارا» توفیق یافت و پس از آن نمایشنامه دیگری به نام «ابومسلم خراسانی» نوشت.

در سال ۱۳۲۲ کتابی به نام خوین خوین نوشت و در ۱۳۳۶ به تصحیح و تنقیح و شرح حال شاعران گرانقدری که نامشان در محافل ادبی زمان مهجور مانده بود پرداخت. از جمله دیوان حکیم مختاری غزنوی و دیوان اثیرالدین اخسیکتی. از زنده‌یاد دکتر همایون فرخ آثاری ماندگار برجای مانده که عبارت‌اند از:

تصحیح و تنقیح دیوان فارسی امیرعلیشیر نوایی / سهم ایرانیان در آفرینش و پیدایش خط در جهان / تاریخ کتاب و کتابخانه‌های ایران (جلد اول، از دوران هخامنشیان تا حمله عرب) / تاریخ کتاب و کتابخانه‌های ایران (جلد دوم، از حمله عرب تا عصر حاضر) / تصحیح و تنقیح مثنوی‌های عرقانی عمادالدین فقیه کرمانی به نام پنج گنج عماد / تصحیح تذکره تحفه سامی و شرح حال سام میرزا / حافظ خراباتی در ده جلد / شاعر ساحر (نسخه دیوان حافظ مورخ ۸۰۵ که سیزده سال با درگذشت خواجه حافظ فاصله زمانی دارد) / ایران مهد تمدن جهان / تاریخچه کتابخانه‌های عمومی ایران / سیر تحول و تکامل خط فارسی دری / بهترین راه جلب مردم / تحول و تکامل خط دری / نکته‌ای چند درباره دو کتاب لطائف اشرفی و مکتوبات اشرفی / یک دسته گل دماغ پرور، معرفی ۱۷ جلد کتاب خطی منحصر به فرد / تحقیق و پژوهش همایون نامه تألیف محمدبن



نویسندگان به اوج طرح‌های خیالی نزدیک می‌شوند

بخش دوم: ادبیات

در خصوص کلاسهای زبان بازار مکارهای است که از دانشجویان بی‌میلی که بدنبال موقعیتی برای تغییر رشته درسی‌شان می‌گردند، تشکیل شده است. این موضوع تأثیر عمیقی در خصوص کارهای تحقیقی پیرامون زبان‌های محلی داشته است و در نتیجه هم خوانندگان و هم مؤسسات انتشاراتی از اینکه علاقه‌ای نشان بدهند و سرمایه‌گذاری صورت پذیرد دوری می‌جویند.

موضوعات دیگر مورد بحث در این گردهم‌آیی عبارت خواهد بود از:

- انتشار آثار ادبی و هنری دیگران (سرقت ادبی)

- افزایش قیمت کتاب

- مسائل زیربنایی و اساسی پیرامون انتشارات (در پی برگزاری این نشست در تاریخ مذکور در شهر جاس به نقل گوشه‌ای از تبادلات و اظهار نظرهای سخنرانان این گردهم‌آیی از روزنامه‌گردین مورخ ۲۵ نوامبر می‌پردازیم):

کلمات از چننه نویسندگان:

نشست سالیانه انجمن نویسندگان نیجریه (ANA) که با حضور شرکت‌کنندگانی از سراسر کشور نیجریه برگزار شده بود، با سخنرانی افتتاحیه ریاست این انجمن آقای «الحاج ابوبکر جیمبا» فعالیت خود را آغاز نمود. سخنران به ذکر بسیاری از موانع و مشکلات بر سر راه این انجمن اشاره نمود. وی با یادآوری آراء و نظرات مطرح شده در گردهم‌آیی اعضای انجمن در سال ۱۹۹۹ میلادی در ایالت اوشون به دلایل عدم اجرای برخی از آنها پرداخته و آن را برای اعضای انجمن تشریح نمود. آقای پروفیسور «ابوبکر جیمبا» در این نشست خبر تأسیس بنیاد خیریه برای ادبیات توسط دولت را به گردهم‌آیی ارائه داد. بازسازی تئاتر ملی لاگوس، راه‌اندازی مجدد مجله نیجریه و همینطور برنامه زمان‌بندی شده رخدادهای فرهنگی و جشنواره‌ها که در حال تدوین است، از دیگر خبرهایی است که در وادی ادبیات این کشور در حال طلوع است.

مشاورانیه از اعضای انجمن و شرکت‌کنندگان درخواست نمود تا نهایت کوشش خود را برای فروکش نمودن تنش‌ها و درگیریهای حادث شده، در حال وقوع در گوشه و کنار بنمایند. به عبارتی نویسندگان باید مرکز ثقل حل مسائل فرهنگی، اجتماعی و سیاسی کشورشان باشند.

آقای پروفیسور «اوجایده» سخنرانی خود را تحت عنوان «ادبیات نیجریه در قرن ۲۱» به گردهم‌آیی ارائه داد. علیرغم اعلان قبلی که مشاورانیه در این نشست پیرامون جایگاه زبانهای بومی سخن خواهد گفت، وی

شهر جاس مرکز ایالت پلاتواز چهارشنبه ۱۵ نوامبر لغایت یک‌شنبه ۱۹ نوامبر میزبان «گردهم‌آیی نویسندگان» سراسر کشور نیجریه خواهد بود. عنوان گردهم‌آیی شهر جاس «زبانهای بومی در ادبیات» است. سخنرانی این گردهم‌آیی را قرار است چهره معروف و سرشناس آقای پروفیسور «تمونو اجایده» برعهده داشته باشد. وی قرار است در زمینه «جایگاه زبانهای بومی» در نیجریه به ایراد سخن بپردازد و از خطری که امروز زبانهای بومی نیجریه و همچنین لهجه‌های رایج را در این کشور تهدید می‌کند صحبت نماید.

زبانهای بومی ایالت‌های ایدو، دلتا به دلیل غلبه زبان انگلیسی در مخاطره جدی نابودی قرار گرفته‌اند. آقای «فیلیپ ایگلو» نیجریه‌ای ساکن آمریکا و متخصص علوم کامپیوتر نیز این خطر را گوشزد نموده است.

تحقیقات و مطالعات بیشتر نشان داده است که هنگامیکه زبانهای بومی و سنتی که دارای متکلمین اندک هستند، در معرض نابودی قرار گیرند، طبیعتاً نوبت به زبانهای عمده بومی نیز خواهد رسید و آنها را نیز با خطر نابودی مواجه خواهد ساخت. نظیر زبانهای یوروبا، هائوسا، ایبو.

هنگامیکه زبانی به صورت عمده و اساسی مورد توجه عامه مردم قرار گرفت و مورد استفاده واقع شد به تدریج زبانهای حاشیه‌ای و زبانهای در رده بعدی به دلیل عدم استفاده رفته رفته مرگ خود را تجربه می‌کنند. و این مسئله در ارتباط با کامپیوتر که زبان اصلی آن انگلیسی است به خوبی می‌تواند مشاهده شود که هم اکنون زبان انگلیسی را به عنوان ثقل و مرکز زبانهای دیگر در آورده است و زبانهای بومی و سنتی را به دلیل عدم استفاده تحت‌الشعاع قرار داده است. نتیجه این پدیده مرکزیت قرار دادن انحصاری زبان انگلیسی خواهد بود. این پدیده باعث پدید آمدن استعمار دوم شده است. فلسفه، فرهنگ و تاریخ مردم رفته رفته در فرهنگ غالب مضمحل می‌گردد.

سؤال اساسی که در این گردهم‌آیی مطرح خواهد شد آن است که چه اندازه کشور نیجریه خود را برای مقابله با تهدید اضمحلال زبانهای بومی آماده نموده است. آنچه که مشخص است آمادگی کشور، چیزی نیست که بتوان بدان اشاره گردد اما در خصوص مؤسسات آموزشی و مراکز آموزش عالی باید سؤال کرد که چه اقداماتی را به عمل آورده‌اند.

مطالعه زبانهای محلی دارای دو بخش است:

بخش اول: زبان

در قسمتی از سخنرانی خود با مورد خطاب قرار دادن نویسندگان جوان اعلام نمود که استفاده از تجربیات دیگران بسیار سودمند است به ویژه هنگامیکه اصالت و محوریت به فرهنگ خودی و فرهنگ ملی داده شود. وی گفت که نویسندگان نباید حالت انفعالی داشته باشند بلکه باید همیشه به صورت فعال در صحنه اجتماعی ناظر و حاضر باشند. توصیه او به نویسندگان این بود که نباید چهره‌ای زشت از فرهنگ آفرینا برای عموم ارائه داد. به همین منظور نویسندگان باید همیشه مخاطبین خود را مورد نظر داشته باشند و نوشته‌های آنها باید برای مخاطبین قابل فهم باشد. تأکید آقای پروفیسور «اوجایده» به نویسندگان این بود که توجه به تکنولوژی جدید و راهکار ورود تولیدات ادبی آنها به سیستم اینترنت باعث استفاده جمع زیادی از خوانندگان خواهد شد. وی سقوط فعالیتهای انتشاراتی ناشی از مشکلات اقتصادی، سیاسی و مدیریت ناصحیح را معضل جدی بر سر راه توسعه فعالیتهای ادبی در این کشور برشمرد و با توصیه به ناشرین برای چاپ کتابهای ارزنده ادبی با استانداردهای بین‌المللی خاطر نشان ساخت که ناشرین از این طریق می‌توانند کمک زیادی برای تعلق جویز بین‌المللی ادبی برای کشور نیجریه بنمایند. تأکید دیگر وی بر مشارکت زنان در صحنه فعالیتهای ادبی بود و یادآور شد که نویسندگان نیجریه‌ای باید در ایجاد سازمان قوی در داخل و همچنین خارج از کشور نیجریه برای پیشبرد اهداف خود باشند.

در پایان، آقای پروفیسور اوجایده دولت، بخش خصوصی و همچنین بخشهای تعاونی را برای پیشبرد فعالیتهای ادبی به رقابتی سالم دعوت نمود و انجمن نویسندگان نیجریه را برای چاپ آثار ارزنده ادبی و همچنین فکر تأسیس بنای هنرمندان تشویق کرد. منشی اجتماعی انجمن نویسندگان نیجریه آقای «فمی ادیبوی» برای شرکت‌کنندگان در گردهم‌آیی چنین گفت: دولت مرکزی نیجریه سیاست ملی کتاب را به تصویب رسانیده است و شورای ملی کتاب قرار است مسئولیت تهیه و توزیع کتابهای ارزشمند را برعهده گیرد.

این گردهم‌آیی هفتادمین سالگرد تولد داستان‌نویس نیجریه‌ای آقای «چینواچه به» را طی مراسمی گرمی داشت.

براساس تصمیم‌گیری به عمل آمده در این گردهم‌آیی قرار است گردهم‌آیی سال ۲۰۰۱ این انجمن در بندر «پرت هارت کورت» مرکز ایالت ریور برگزار گردد.

پی‌نوشت:

۱- روزنامه انگلیسی زبان گاردین، چاپ لاگوس، مورخ دوشنبه ۱۲ نوامبر و شنبه ۲۵ نوامبر سال ۲۰۰۰ صفحات ۶۴ و ۳۰.

گزارش

گزارش هجدهمین دوره کتاب سال

در هجدهمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران منحصرأ کتاب‌هایی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که برای نخستین بار در سال ۱۳۷۸ منتشر شده‌اند. در این دوره، براساس آمار ارائه شده از سوی خانه کتاب ایران، کتاب‌های چاپ اول ۱۱۶۲۷ عنوان بوده است که پس از حذف کتاب‌های چاپ افست و یا کتاب‌هایی که برای نخستین بار به وسیله ناشر خاصی چاپ شده‌اند ولی پیش از آن، ناشر دیگری آن را چاپ کرده‌است، و یا کتاب‌های کمک درسی، تعداد ۶۷۲۴ عنوان برای بررسی در حوزه‌های تخصصی انتخاب شدند که به تفکیک موضوع به قرار زیرند:

تألیف	ترجمه	تصحیح	جمع
کلیات	۷	۲	۹
فلسفه غرب و شرق	۱۸	۷۱	۸۹
فلسفه اسلامی	۲۵	۶	۳۹
منطق	۱	۱	۲
روان شناسی	۱۹۷	۱۶۵	۳۶۲
جمع کل	۲۴۸	۲۴۵	۵۰۱

تألیف	ترجمه	تصحیح	جمع
زبان فارسی	۱۴۵	۲	۱۴۷
زبانهای باستانی ایران	۳	۲	۵
بررسیهای لهجه‌ای	۶	-	۶
زبان عربی	۲۱	۸	۳۱
زبان شناسی عمومی	۵	۷	۱۲
زبانهای دیگر	۷۱	۱۷	۸۸
جمع کل	۱۵۱	۳۶	۱۸۹

تألیف	ترجمه	تصحیح	جمع
تاریخ و نقد	۱۷۵	۳۹	۲۱۴
متون قدیم	۸۲	-	۸۲
نثر معاصر	۴۰۵	-	۴۰۵
شعر معاصر	۴۵۱	۱	۴۵۲
ادبیات عربی	-	۱	۱
ادبیات زبانهای دیگر	-	۳۲۹	۳۲۹
ادبیات کودکان و نوجوانان	۵۵۷	۳۸۰	۹۳۷
جمع کل	۱۶۷۰	۷۵۰	۲۴۲۱

ارزیابی کتاب‌ها را بیش از ۵۵۰ نفر از اساتید معظم حوزه‌های علمیه قم و مشهد، دانشگاه‌های تهران، صنعتی شریف، صنعتی امیرکبیر، علم و صنعت، شهید بهشتی، تربیت مدرس، امام صادق (ع)، علامه طباطبائی، علوم پزشکی، دانشگاه فردوسی، دانشگاه تبریز، دانشگاه شهید چمران، پژوهشگاه علوم انسانی و دیگر موسسات و صاحب‌نظران علمی و فرهنگی در نقاط مختلف کشور برعهده داشته‌اند.

حاصل کار بدین ترتیب است:

الف) فلسفه و روانشناسی:

از میان رشته‌های مختلف این موضوع، کتاب‌های زیر در رشته‌های فلسفه غرب (ترجمه) و روانشناسی

(تألیف) ممتاز شناخته شدند:

۱. [مجموعه آثار ارسطو]: مابعدالطبیعه (متافیزیک)، سماع طبعی، اخلاق نیکوماخوس | ترجمه محمدحسن لطفی تبریزی. - تهران: طرح نو، ۱۳۷۸ - ۳ ج.

اگر آثار کلاسیک را از حیث اهمیت، طبقه‌بندی و به ضرورت ترجمه اهم آنها توجه کنیم، بی‌شک آثار ارسطو در شمار چند اثر معدودی خواهد بود که از ضرورت و اهمیت بیشتری برخوردار است.

ارسطو در مدرسه خود در آتن برای هریک از رشته‌ها مجالس درس ترتیب داد و همین درس‌ها خاستگاه نوشته‌های تعلیمی او از قبیل فصل‌های مختلف مابعدالطبیعه، سماع طبعی و اخلاق نیکوماخوس گردید.

استفاده مترجم محترم از ترجمه‌های مختلف و دقیق به سه زبان مهم آلمانی، انگلیسی و فرانسوی تا حدود زیادی این اعتماد را در خواننده ایجاد می‌کند که هرچند این آثار از زبان یونانی ترجمه نشده ولی در حد قابل توجهی به متن اصلی نزدیک است و فاصله چندانی با اصل ندارد. به ویژه اینکه مترجم برای توضیح متن و رفع دشواری‌ها و ابهام‌ها با افزودن تعلیقه‌هایی مفید و روشنگر که غالباً برگرفته از حواشی راس (مترجم معتبر انگلیسی آثار ارسطو)، تریکو (مترجم اصلی آثار ارسطو به زبان فرانسه) و هرمان بونیتس (مترجم اصلی آلمانی آثار ارسطو) و یا افزوده خود مترجم است، بر فایده ترجمه بسیار افزوده است.

۲. روانشناسی ژنتیک: تحول روانی از تولد تا پیری | محمود منصور. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۷۸ - چهارده، ۳۶۲ ص.

واژه‌نامه.

کتابنامه: ص. ۳۰۵-۳۱۵.

روانشناسی ژنتیک یا تحولی عبارت است از بررسی تحول روانی در فرد یا در نوع. در این کتاب پدیدایی فرایندهای روانی و تحول آنها به صورتی منسجم از دوران تولد تا پیری بررسی شده است.

ارائه مستند و دقیق دیدگاه‌ها و نظریه‌ها و نظام‌های تحولی بنیادی، بررسی اجمالی دوره‌های تحول از نطفه تا پیری، همراه با فرایندهای اساسی در دوران تحول، مبتنی بر یافته‌های پژوهشی جدید، از ویژگی‌ها و مزایای اثر حاضر است.

تدوین لغت‌نامه توصیفی، حاوی توضیح و تشریح و تعریف فنی برخی از اصطلاحات، به منظور درک بهتر مطالب و نیز تنظیم واژه‌نامه سه زبانه فارسی، فرانسه و انگلیسی برای دریافت دقیق معادل‌ها از دیگر کوشش‌های مؤلف محترم کتاب است.

(ب) زبان:

از میان رشته‌های مختلف این موضوع، کتاب‌های زیر در رشته زبان‌شناسی (تألیف) و زبان‌های ایرانی (ترجمه) ممتاز شناخته شدند.

۱. زبان‌شناسی نظری: پیدایش و تکوین دستور زایشی | تألیف محمد دبیرمقدم - تهران: سخن، ۱۳۷۸ - ۵۸۰ ص: نمودار.

واژه‌نامه.

کتابنامه: ص ۵۲۷-۵۴۵

اثر حاضر به توصیف عمده‌ترین رویکرد زبانی در نیمه دوم قرن بیستم میلادی می‌پردازد. دستور زایشی (Generative Grammar) مکتبی مسلط و غالب در زبان‌شناسی نظری امروز است که با ارائه مجموعه‌ای از نظریه‌های زبانی، انقلابی در زبان‌شناسی و علوم‌شناختی به وجود آورده است.

کتاب مشتمل بر دوازده فصل است و مؤلف محترم تلاش کرده است به منظور برطرف نمودن خلأ نظری موجود در زبان‌شناسی امروز ایران، با اتکاء به منابع دست اول و گفتگوی حضوری و تبادل نظر با برخی از زبان‌شناسان صاحب‌نظر و تأکید بر جنبه آموزشی کتاب، زمینه لازم را برای دانشجویان و پژوهشگران به منظور فهم بهتر متون تخصصی فراهم آورد.

کتابنامه مفصل، معادل‌سازی برای اصطلاحات تخصصی و واژه‌نامه دوسویه فارسی و انگلیسی از دیگر امتیازات این اثر است.

۲. زبان‌های ایرانی | یوسف میخائیلوویچ آرانسکی؛ ترجمه علی اشرف صادقی - تهران: سخن، ۱۳۷۸ - ۲۰۸ ص: جدول.

کتابنامه: ص ۱۸۳-۲۰۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

این اثر از جمله کوشش‌های ارجمندی است که برای طبقه‌بندی زبان‌ها و گویش‌های ایرانی صورت پذیرفته است.

کتاب حاضر در پنج فصل سامان یافته است. در ابتدا، اطلاعاتی درباره خانواده زبان‌های ایرانی ارائه می‌دهد و سپس به زبان‌های ایرانی باستان، ایرانی

میانه و ایرانی نو می‌پردازد و در خاتمه، کلیاتی راجع به طبقه‌بندی تاریخی و گویش‌شناختی این زبان‌ها بیان می‌کند.

مترجم محترم، این کتاب را از روی ترجمه فرانسوی اصل کتاب به فارسی برگردانده و به منظور رفع برخی نارساییها و سهوها، متن کتاب و به ویژه واژه‌های آن را با اصل روسی کتاب مقابله کرده است که مبین دقت و رعایت امانت در ترجمه است. اضافه کردن سال‌های قمری در کنار سال‌های میلادی، برخی توضیحات و ذکر بعضی منابع مهم و اساسی (علاوه بر متن گسترش یافته کتابنامه پایان کتاب توسط مترجم فرانسوی) از دیگر اقدامات ایشان است.

(ج) ادبیات:

از میان رشته‌های مختلف این موضوع، کتاب زیر در رشته ادبیات زبان‌های دیگر (ترجمه) ممتاز شناخته شد.

جنگ آخر زمان | ماریو بارگاس یوسا؛ عبدالله کوثری - تهران: آگه، ۱۳۷۷ [توزیع ۱۳۷۸] - ۹۱۹ ص.

رمان جنگ آخر زمان شاهکار ادبی یوسا، نویسنده برجسته اهل پرو است که به سبکی رئالیستی (و به دور از هرگونه «نوپردازی») نوشته شده است.

از ویژگی‌های این رمان، ترسیم فضای بومی و حال و هوایی است که مختص کشورهای لاتین است و رویدادهای آن به قرن نوزدهم مربوط می‌شود. شیوه روایت این رمان وابسته به فضای اسطوره‌ای - حماسی آن است که به شیوه‌ای ساده و صریح و سنتی صورت می‌گیرد و در آن از بازی‌های شکلی خبری نیست. در هر بخش رمان به تناوب، شخصیت‌های رمان معرفی می‌شوند و گذشته‌شان در کمال ایجاز و اختصار شرح داده می‌شود و در کنار این معرفی شخصیت‌ها، ماجرا یا حادثه داستان نیز دنبال می‌شود.

مترجم محترم در ترجمه حاضر ضمن رعایت دقت و امانت در انتقال مطالب و مضامین، به حفظ سبک نویسنده کتاب نیز وفادار مانده و کوشیده است ترجمه‌ای استوار، روان و خوشخوان به دست دهد. تلاش مترجم در رساندن پیام کتاب یوسا به زبان فارسی با بیانی روشن و دلنشین ستودنی است.

کتاب‌های ذیل، با توجه به امتیازات آنها، از سوی هیأت داوران مورد تشویق قرار گرفته‌اند و از پدیدآورندگان آنها قدردانی می‌شود.

(الف) فلسفه و روان‌شناسی:

فلسفه غرب:

در کون و فساد / ارسطو؛ ترجمه اسماعیل سعادت - تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۷ [توزیع ۱۳۷۸].

فلسفه اسلامی:

رسالة فی الحدوث (حدوث العالم) / صدرالدین محمدالشیروازی (ملاصدرا)؛ تصحیح و تحقیق سیدحسین موسویان؛ اشraf سید محمد خامنه‌ای - تهران: بنیاد حکمت اسلامی صدرا، ۱۳۷۸.

مجموعه مصنفات حکیم مؤسس آقاعلی مدرّس طهرانی | مقدمه، تنظیم، تصحیح و تحقیق محسن کدیور - تهران: مؤسسه اطلاعات، ۱۳۷۸ - ۳ ج.

روانشناسی:

روانشناسی مرضی تحولی از کودکی تا بزرگسالی (ج) / تألیف پریخ دادستان - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۷۸.

(ب) ادبیات:

تاریخ و نقد:

ابوسعید ابوالخیر: حقیقت و افسانه | تألیف فریتس مایر؛ ترجمه مهرآفاق بایبوردی؛ ویراستار محمدسعید حنایی کاشانی - تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۸.

حباب جمل در شعر فارسی | تألیف مهدی صدری - تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۸.

متون قدیم:

[مجموعه آثار جامی] مثنوی هفت اورنگ، دیوان جامی، نامه‌ها و منشآت جامی - نقد و بررسی آثار و شرح احوال جامی | تألیف و تصحیح اعلاخان افصح‌زاد - تهران: دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۸ - ۷ ج.

نثر معاصر:

نیمه غایب | تألیف حسین ستاپور - تهران: نشر چشمه، ۱۳۷۸.

به اطلاع خوانندگان محترم می‌رساند که درباره کتاب‌های برگزیده و تشویقی در حوزه ادبیات و فلسفه، در شماره‌های گذشته کتاب ماه ادبیات و فلسفه، و گفتگوهای منتشر شده است که به طور مبسوط ارزش‌های علمی و تحقیقی این آثار را باز نموده است.

● اخبار اهل قلم

● دزد دری

شماره‌های پیاپی فصلنامه دزد دری (۱۲ و ۱۱) منتشر شد. مطالب این فصلنامه در ۱۳ بخش فراهم آمده است: سرآهنگ، یاد یاران، گفتگو، مقالات، ویژه‌نامه، شعر، فرهنگ بومی، نقد، رسانه، از کاروان رفته، پیک راستان، کتابخانه و صدف. گفتگو با ناصر طالب با موضوع «هنر، نوعی مکاشفه است»، نقد «سنگ‌های آتش‌زده» مجموعه شعر محمد رفیع جنید، «شرح یک غزل بیدل / سلطان حمید سلطان»، «منظومه‌های داستانی در ادبیات کلاسیک ترکمن / پوهنمل عبدالمجید ایشچی»، «سیب و ارسطاطالیس / اعظم رهنورد زریاب»، «نمایه توصیفی داستان بلند و رمان در افغانستان / محمدحسین محمدی»، گفتگو با محمد اکرم عثمان (داستان‌نویس) درباره «این سال‌ها و این داستان‌ها» از جمله مطالب این مجله به شمار می‌روند.

دیگر را می‌خوانند. داستان، قطعه ادبی، شعر، خاطره، معرفی هنرمند، معرفی نشریات و کاریکاتور مطالب تشکیل دهنده بخش «صدف» هستند.

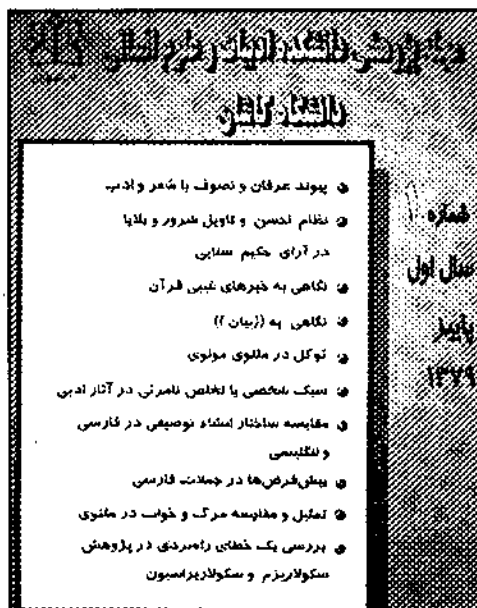
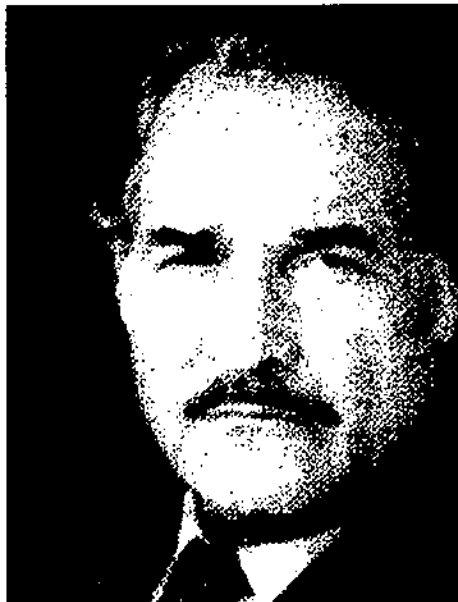
فراهم آمده است.

● خوشاوندان دور

خوشاوندان دور رمانی است اثر کارلوس فونتنس که مصطفی مفیدی آن را در دست ترجمه دارد. درآمیختگی رؤیا و بیداری، واقعیت و خیال، جان گرفتن وهم و پندار و زنده شدن مردگان در این داستان به نحو اعجاب‌آوری خواننده را مجذوب می‌سازد و او را به سیر در زمان و مکان و روح و رویا سوق می‌دهد. نویسنده در این داستان، بی‌آنکه در پی اندرز و نصیحت برآید، پیام ادبیات و هنر و پیام جان و خرد را که چیزی جز مهربانی و دوستی و زیبایی نیست از لابه‌لای سطور اثرش به خواننده منتقل می‌کند.

● مجله پژوهشی

اولین شماره مجله پژوهشی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه کاشان منتشر شد. در این مجله مقالاتی فراهم آمده که از آن جمله است: «پیوند عرفان و تصوف با شعر و ادب / سیدمحمد راستگو»، «نظام احسن و تأویل شرور و بلایا در آرای حکیم سنایی / حسین حیدری»، «نگاهی به خبرهای غیبی قرآن / مصطفی عباسی مقدم»، «نگاهی به بیان / علیرضا



فولادی»، «توکل در مثنوی مولوی / ناصر نیکوخت»، «سبک شخصی یا تخلص نامرئی در آثار ادبی / علی حسین پور»، «مقایسه ساختار انشاء توصیفی در فارسی و انگلیسی / سیامک بابایی»، «پیش فرض‌ها در جملات فارسی / محمد رفوف معینی»، «تمثیل و مقایسه مرگ و خواب در مثنوی / رضا روحانی» و... در پایان مجله چکیده مقالات به زبان انگلیسی



علاقه‌مندان شعر معاصر در بخش شعر سروده‌هایی از سیاوش کسرای، فروغ فرخزاد، سیمین بهبهانی، امیر هوشنگ ابتهاج، مسعودرضا شفیعی کدکنی، محمدعلی بهمنی، حسین منزوی و چند شاعر معاصر

داستان بی‌زمان است، همان بی‌زمانی که رمان امروز را مشخص می‌کند، بدین معنی که از توالی منطقی و مرسوم زمانی بهره‌مند نیست. فونتنس در این «بی‌زمانی» خواننده را با خود به سفرهایی به گذشته و آینده می‌برد و در ژرفای وهم‌آلود جهان «نسبیتی» نفوذ می‌کند، تا آنجا که خواننده حیرت‌زده از خود می‌پرسد: در

کجا هستیم؟ این زمان حال است یا لحظه‌هایی در دهه‌ها سال پیش؟ و...
کارلوس فونتنس با حرکت در سیر خیال، خواننده را با خود به دیدن حوادث می‌برد و فراتر از هر چیز پیام زندگی، ادبیات و هنر را به او گوشزد می‌کند.

زودی با ترجمه عبدالله کوثری منتشر خواهد شد.

اعتماد داستانی است که وقایع آن در اوایل جنگ دوم جهانی می‌گذرد. کتاب از لحاظ ساختار شکل بدیعی دارد و در عین حال زمینه‌های اجتماعی فراوانی را

دردیان که از سوی انتشارات چی‌چی‌کا به چاپ می‌رسد. این دفتر حاوی سروده‌های شاعر از سالهای ۷۳ - ۵۸ در قالب غزل، رباعی و اشعار نیمایی است.

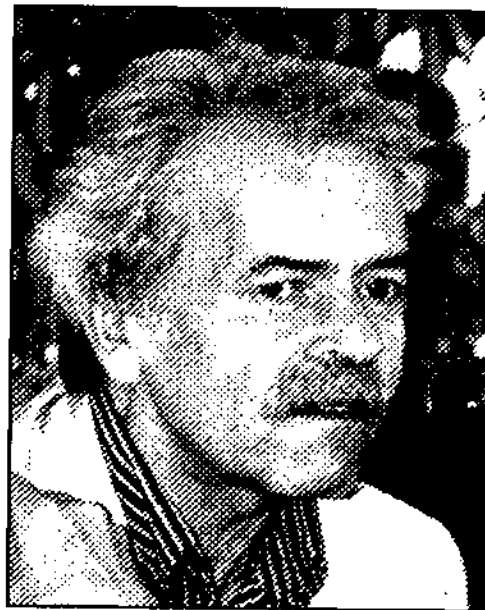
□

سیاستنامه

برگزیده و شرح سیاستنامه خواجه نظام‌الملک به کوشش و مقدمه حجة‌الله اصیل از طرف نشر فرزانه روز در دست انتشار است.

در این کتاب که جزو سلسله کتاب‌های ادب جوان منتشر می‌شود، از زندگانی خواجه نظام‌الملک وزیر مقتدر و مدبر عصر سلجوقی و اثر او سیاستنامه سخن رفته و واژگان، عبارتها و جمله‌های دشوار گزیده سیاستنامه تحلیل و شرح شده است.

واژه‌نامه مفصل پایان کتاب دسترسی خواننده را به واژه‌های متن آسان می‌سازد.



دربرمی‌گیرد و به نوعی روانکاوی افراد در دوران‌های بحرانی به شمار می‌رود. نشر آگه این رمان را به بازار کتاب عرضه خواهد کرد.

گزیده خاقانی

برگزیده و شرح اشعار خاقانی به کوشش جمشید علیزاده از سوی نشر فرزانه روز منتشر می‌شود. در این گزیده از مجموعه کتابهای ادب جوان، ۶۸ شعر خاقانی در قالب قصیده، غزل، قطعه و رباعی گزینش و شرح شده است. جمشید علیزاده درباره زندگی و شرح اشعار خاقانی که حاوی نکاتی بدیع از زوایای زندگی خاقانی است، مقدمه‌ای نوشته است. توضیحاتی درباره نسخه‌بندهای دیوان خاقانی و سادگی و روانی مطالب کتاب از جمله ویژگیهای آن به شمار می‌رود.

پوست انداختن ترجمه دیگری است از عبدالله کوثری و یکی از مهمترین نمونه‌های کار فونتنس در مرحله دوم نویسندگی اوست. این کتاب ضمن بررسی مسایل اجتماعی و تاریخی اروپا، کندوکاوی است در روانشناسی هریک از قهرمانان داستان. داستان نه تنها واقعیت را در بستر تاریخی‌اش نشان می‌دهد، بلکه در عین حال با قدرت تخیلی شگرف سیر تحول آدم‌ها را بر بستر این تاریخ به خوبی آشکار می‌سازد. این کتاب به زودی به بازار نشر عرضه خواهد شد.

اعتماد

اعتماد عنوان کتابی است از «آریل دورفمن» که به

باد و باران

«در غریب باد و باران» دفتر شعری است از ولی‌الله

مضامین شعرا یرج میرزا

«سرچشمه‌های مضامین شعر ایرج میرزا» کتابی است از ولی‌الله دردیان که از سوی انتشارات قطره به چاپ خواهد رسید. در این کتاب مضامینی که ایرج میرزا از شرق و غرب گرفته بررسی می‌شود. کتاب حاضر در واقع ادامه کاری است که در سال ۶۹ با عنوان «در جستجوی سرچشمه‌های الهام شاعران» به چاپ رسیده بود. تأثیر ترجمه اشعار، متنها و رمانهای خارجی بر روی ادب پارسی از مهمترین اهدافی است که در این کتاب دنبال می‌شود.

نسخه خطی نصاب صبوحی

قدیمی‌ترین نسخه خطی «نصاب صبوحی» شاعر قرن ۱۲ و ۱۳ هجری قمری توسط دکتر جمال رضایی و دو طغرا از اسناد وقف‌نامه‌ای از سوی محمدرضا رخشانی به مرکز اسناد میراث فرهنگی بیرجند اهدا شد. به گزارش روابط عمومی سازمان میراث فرهنگی «ملاعلی اشرف» متخلص به صبوحی شاعر بذه‌گو و شوخ طبع نیمه دوم سده دوازدهم و سیزدهم هجری قمری است. وی با شاعران و دانشمندانی همچون عبدالکریم اشراق و اخوند ملا اسماعیل منزوی خویشاوند و معاصر بوده است. از این شاعر دست‌نویس‌های بسیاری برجای مانده که کهن‌ترین آن نسخه خطی نصاب صبوحی مشتمل بر اشعار اوست. یکی از دو اسناد وقف‌نامه‌ای اهدایی به مرکز اسناد مهور به ۳۲ مهر است که تاریخ تنظیم سند آن به سال ۱۳۱۳ ه. ق است. از ویژگی‌های این اسناد تحریر آن با

● اخبار اهل قلم

خط بسیار خوش بر روی پارچه است.

● آینه میراث

نهمین شماره فصلنامه آینه میراث منتشر شد. در این مجله می‌خوانیم: یادداشت آینه، اقتراح، مقاله، نقد و معرفی کتاب، برگه از متون، یاد، در آستانه تحقیق و نشر، در جست و جوی نسخ خطی، آشنایی با مصححان و محققان، درباره تصحیح متون، مراکز علمی و فرهنگی، گزارش و اخبار.



«تذکره خاوری / نادره جلالی»، «چگونگی ضبط عددهای ترتیبی دوم و سوم در تاریخ زبان فارسی / نجیب مایل هروی»، «محبوب القلوب، محبوب اندیشه‌مندان / فاطمه فنا» و «هرکسی کار خودش بار خودش / محمدعلی کوشا» از جمله مقاله‌های مندرج در این فصلنامه است.

● ساعتی در تابستان

«ساعت ده و نیم شب در تابستان» عنوان کتابی

است از «مارگریت دوراس» که «شهدی» آن را به فارسی ترجمه کرده است. این کتاب که حالتی گزارش‌گونه دارد ماجرای خانواده‌ای است که برای



گذراندن تعطیلات به اسپانیا می‌روند. آنان در این سفر با حوادثی روبه‌رو می‌شوند که ماجراهای بعدی داستان را شکل می‌دهد. این کتاب را انتشارات ققنوس به بازار نشر عرضه خواهد کرد.

● باران‌های سبز

مجموعه داستان «باران‌های سبز» عنوان کتابی است از رضا جولایی که به زودی منتشر خواهد شد. در این کتاب پنج داستان کوتاه آمده که عبارت‌اند از: «یاور عباس»، «باران‌های سبز»، «چشمه باستانی»، «تپه‌های کبود» و «پنجره رو به دریا».

«یاور عباس» فضایی قاجاری دارد و «باران‌های سبز» در زمان معاصر اتفاق می‌افتد. هر دوی این داستانها با نگرشی فلسفی به زندگی و مرگ نوشته شده‌اند. سه داستان دیگر در فضایی فراواقعی اتفاق می‌افتند و بی‌زمان هستند. جولایی معتقد است که

سبک نگارش این سه داستان، با آثار گذشته‌اش تفاوت فراوانی دارد و در آنها از شیوه‌های جدید داستان‌نویسی سود جسته است. این کتاب را انتشارات جویا منتشر خواهد کرد.

● جایزه کوئیلو

کار داوری جایزه کوئیلو با انتخاب دوازده اثر در زمینه رمان و آثار غیرداستانی به مرحله نهایی رسید. کامران فانی، حسن انوشه، حسن میرعابدینی، محمد محمدعلی و محمدحسن رجیبی، اعضای هیات داوران جایزه کوئیلو با بررسی آثار چاپ نشده در سه بخش رمان، آثار غیرداستانی و فرهنگ اسلامی، جمعا دوازده اثر را برای مرحله نهایی برگزیدند. در بین آثار راه یافته به مرحله نهایی، ۸ اثر به بخش رمان تعلق دارند که عبارت‌اند از: «شهر هشتم / محمد قاسم زاده»، «گیسوه‌های اساطیری / محمدحسین محمدی»، «ارابه هلیوس / قوام هاشمی»، «روپای ناممکن لی جون / محمدقاسم زاده»، «سفر یادها / مسعود یحیوی»، «اسفار ابرحیل نبی / نادر اخلاقی» و «ایتجا چاه نیست / امیرعباس فخرآور».

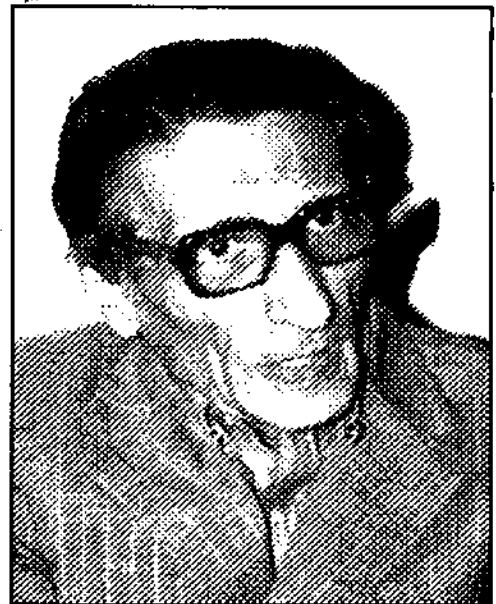
هیات داوران با مطالعه آثار منتشر نشده در زمینه فرهنگ اسلامی اثری را شایسته رسیدن به مرحله نهایی ندانسته و کار مطالعه آثار منتشر شده در سال ۷۹ را با موضوع فرهنگ اسلامی آغاز کرده، اما هنوز هیچ اثری را معرفی نکرده است. تاریخ دقیق برگزاری مراسم هنوز مشخص نیست، اما به گفته مدیر نشر کاروان آنچه مسلم است با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مراسم اهدای جوایز در اسفند ماه برگزار خواهد شد.

جایزه کوئیلو شامل هزار دلار مبلغ نقدی، ترجمه اثر به زبان پرتغالی و انتشار آثار برگزیده در کشور برزیل خواهد بود. همچنین این جایزه در سال نخست توسط کوئیلو - نویسنده برزیلی - اهدا خواهد شد و در سالهای بعد وزارت ارشاد عهده‌دار اهدای آن خواهد بود.

به یاد بیژن جلالی

نخستین سال درگذشت بیژن جلالی، شاعر معاصر (۱۳۷۸-۱۳۰۶) در عصر پنجشنبه ۲۲ دی ماه ۱۳۷۹ برگزار شد.

در این جلسه گروهی از اهل قلم درباره شخصیت و سروده‌های جلالی سخن گفتند: سیمین بهبهانی، محمدعلی سپانلو، بهاءالدین خرمشاهی، ابوتراب



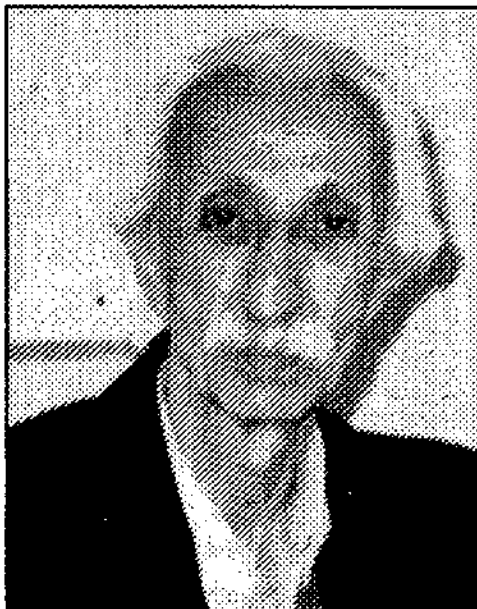
سهراب، منوچهر آتشی، فرخ امیرفریار، شمس لنگرودی، سیدعلی صالحی، جواد مجابی، اسماعیل جنتی، کامران فانی، یارعلی پورمقدم و...

در پایان جلسه یادبود، کتاب زمزمه‌ای برای ابدیت (بیژن جلالی، شعرهایش و دل ما، نشر کتاب نادر، ۱۳۷۹) که در دی ماه ۱۳۷۹ انتشار یافته، در میان حاضران توزیع شد. نویسنده و گردآورنده کتاب، کامیار عابدی است که تاکنون در زمینه شعر دوره مشروطه و معاصر نقدها و بررسی‌های متعددی نوشته است. کتاب شامل دو بخش است. مؤلف ابتدا به بررسی و تحلیل تفصیلی زندگی و شعرهای جلالی پرداخته و

کتاب‌شناسی دقیق و کاملی از او در پایان این بخش آورده است. (صص ۱ تا ۷۰) پس از آن منتخبی از مقاله‌ها، نظرها، و شعرها به یاد شاعر «روزها» تدوین شده است. (صص ۷۳ به بعد) آتشی، احمدرضا احمدی، فروزنده اربابی، اسلامی‌ندوشن، امیرفریار، اوجی، بهارلو، بهبهانی، عنایت سمیعی، ضیاء موحد، مفتون امینی، پرویز مهاجر و... از جمله اشخاصی هستند که مطالب آنها در بخش دوم کتاب فراهم آمده است. کتاب با ترجمه چند شعر جلالی به انگلیسی (از ابوتراب سهراب) و نمایه، پایان می‌پذیرد.

دکتر دهشیری درگذشت

سید ضیاءالدین دهشیری در سال ۱۳۰۲ در یزد دیده به جهان گشود. پدرش روحانی و قاضی بود و با



ادبیات و علوم جدید نیز آشنایی داشت. استاد دهشیری در محیط مساعد برای حلم خانواده‌اش پرورش یافت و از نوجوانی به شعر و ادب علاقه‌وافر بروز داد و به سرودن شعر روی آورد. بعدها در تهران در انجمن ادبی معدل شیرازی و انجمن ادبی صائب شرکت کرد. دکتر

دهشیری تحصیلات خود را تا سال پنجم ادبی در یزد به پایان برد و دیپلم ادبی خود را در سال ۱۳۳۴ در اصفهان گرفت. در همان سال برای ادامه تحصیل وارد دانشگاه تهران شد و رشته زبان و ادبیات فرانسه را برگزید و از آنجا که در دوران تحصیل خوش درخشید به صوابدید استادانش از همان دوران دانشجویی به تدریس و ترجمه در دانشگاه پرداخت.

زنده یاد دهشیری زبان را ظرف و مظهر آن را علم می‌دانست، بنابراین با وجود آشنایی در حد تسلط به زبانهای روسی، انگلیسی، عربی و فرانسه با ادبیات فارسی و حکمت و تصوف کاملاً مانوس بود و متون مرتبط با آنها را در زبانهای گوناگون مطالعه می‌کرد. وی حاصل کوشش خود را به طرزی بی‌ریا و با مهر و صداقت در اختیار دانشجویانش می‌نهاد. دکتر دهشیری طی سالیهای تدریس پربار خود در دانشگاه‌های تهران، الزهراء، تربیت مدرس و... به افاضه پرداخت.

از ایشان آثار قلمی بسیاری بر جای مانده که با نثر شیوا و دلنشین به ترجمه یا تألیف آنها پرداخته است. بحران دنیای متجدد، سفر اروپاییان به ایران، کلمها، انقلابات ایران، تاریخ اقتصادی، معنی و ارج زندگی، سیاست اروپا در ایران، ارض ملکوت، مصائب حلاج، تاریخ ادبیات فرانسه قرن ۱۹، تاریخ پیشرفت علمی و فرهنگی بشر (۲ جلد)، تاریخ بزرگ جهان (۲ جلد)، و... از ترجمه‌های چاپ شده دکتر دهشیری است.

آثار چاپ نشده زنده یاد دهشیری عبارت‌اند از: کارمندان، اخبار حلاج، فلسفه سن توما، ایران باستان، نعت رسول اکرم (ص) در شعر فارسی، طبیعت و شعر فارسی، توحید در شعر فارسی، اصطلاحات فرانسه و... استاد دهشیری در روز ۲۶ دی ماه سال ۷۹ و در ۷۷ سالگی درگذشت.

کتاب بیهوده

کتاب بیهوده عنوان اثری است از کریستیان بوبن که با ترجمه پیروز سیار به زودی منتشر خواهد شد. سبک نگارش این کتاب تا حدود زیادی نزدیک به کتاب

● اخبار اهل قلم

رفیق اعلی، از همین نویسنده است. با این تفاوت که در رفیق اعلی بهانه نویسنده برای خلق اثر، یک قدیس مسیحی بوده اما در کتاب بیهوده انگیزه او صحبت کردن درباره هفت شاعر و نویسنده بزرگ اروپاست: «پل کلودل»، «فرانتس کافکا»، «شارل فردینان رامبو»، «ساموئل بکت»، «فرانسیس پونز»، «گیوم آپولینر» و «گوستاو رو».



نویسنده در کتاب بیهوده ضمن بیان زندگینامه، افکار و آثار این نویسندگان، از ورای تحلیل نظرات آنان، جوهره شعر و ادبیات را بررسی کرده است. به عنوان مثال در فصل «کافکا» تعدادی از نظریه های مهم کافکا در قالب یک جمله مورد بحث قرار گرفته، به تدریج گسترش یافته و در نهایت با توضیح درباره رابطه شعر و شاعر پایان می پذیرد.

کتاب بیهوده توسط نشر آگه منتشر خواهد شد.

● نیمه های ناتمام

نیمه های ناتمام کتابی است از پوران فرخزاد که از سوی

انتشارات صدای معاصر به چاپ می رسد. این کتاب سیری است تحقیقی در ادبیات زنانه ایران از «رابعه قزدار» (قرن چهارم) تا «فروغ فرخزاد». نویسنده با دیدگاهی نو آثار شاعران زن ایرانی و نحوه زندگی آنان را بیان نموده است. وی در این اثر کوشیده است تا علاوه بر ارائه نمونه ای از سروده ها با دیدگاهی نو به بیان زندگینامه و تاریخ اجتماعی دوران زندگی آنان بپردازد.

ژاله قائم مقامی، فخر عظمی ارغن، بدری تندری، فصل بهار خانم، پروین اعتصامی و فروغ فرخزاد از جمله شاعره هایی هستند که در نیمه های ناتمام درباره آنان بحث شده است.

□

باران دیگر آبی نیست عنوان مجموعه شعری است از پوران فرخزاد که سروده های او را از سال ۵۸ به بعد در بر می گیرد. شعرهای این مجموعه در قالب نیمایی و سپید است و از سوی انتشارات نگاه به چاپ می رسد.

□

● خانه مولانا

کلیک احداث خانه مولانا روز شنبه هشتم بهمن ماه ۱۳۷۹ طی مراسمی در منطقه ۶ شهرداری تهران به زمین زده شد.

به گزارش روابط عمومی شهرداری تهران، مراسم احداث خانه مولانا با حضور دکتر عطاءالله مهاجرانی مشاور رئیس جمهور و رئیس مرکز بین المللی گفتگوی تمدن ها و مهندس الویری شهردار تهران برگزار شد.

دکتر مهاجرانی در این مراسم طی سخنانی گفت: سرزمین بزرگ ایران پشتوانه های عظیمی در حوزه فرهنگ، هنر و اندیشه دارد که هیچ وقت از بین رفتنی نیستند و در جهان امروز که نگاه به فرهنگ، هنر و اندیشه از هر دوره ای قوی تر است سرمایه های معنوی و فکری از جایگاه ویژه ای برخوردارند. وی در ادامه ضمن اشاره به ظرفیت و توانایی ویژه مولانا گفت: مولانا هر چه را می دید به سخن درمی آورد و در عمق هر چیز پدیده دیگری را شناسایی می کرد.

رئیس مرکز بین المللی گفت و گوی تمدن ها در ادامه سخنانش افزود: افرادی مانند مولانا به دلیل نگاه درست به جهان از جمله اشخاصی هستند که تا امروز بقا داشته اند. وی تصریح کرد: تحکیم ارکان فرهنگ اسلامی و ملی به عنوان یک وظیفه مطرح است. مهاجرانی در پایان سخنان خود اظهار امیدواری کرد شاهد شکل گیری بیشتر چنین مراکزی با هدف تقویت مبانی فرهنگی خود باشیم.

در این مراسم معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، شهردار منطقه شش، معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شماری از اعضای شورای اسلامی شهر تهران و تعدادی از فرهیختگان و هنرمندان کشور از جمله دکتر کرباسی زاده، استاد امیرخانی و دکتر الهی قمشه ای حضور داشتند.

خانه مولانا با همکاری شهرداری منطقه شش و بنیاد مولانا در زمینی به مساحت سه هزار متر مربع در محل بوستان سید جمال الدین اسدآبادی در خیابان شیراز جنوبی احداث خواهد شد و در فاز نخست آن موزه، کتابخانه، سالن اجتماعات، مرکز پژوهش و آموزش، بخش اداری و چاپخانه سنتی راه اندازی می شود.

● چنار دالیتی

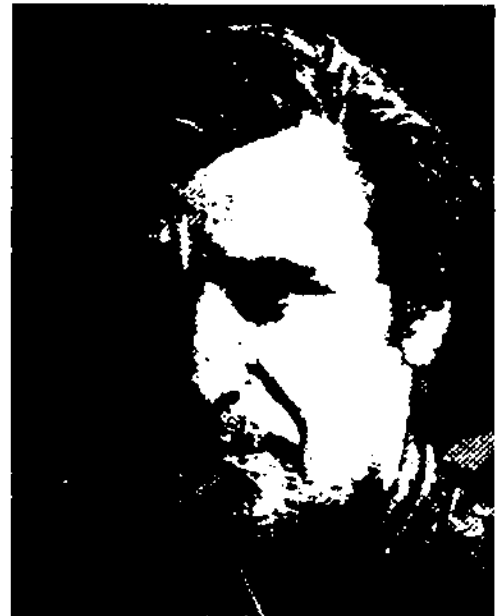
چنار دالیتی رمانی است از منصوره شریفزاده که به زودی از سوی انتشارات همراه منتشر خواهد شد. در این رمان شاهد تحول و شکل گیری شخصیت اصلی داستان هستیم. او دختر جوانی است که در آستانه کنکور قرار دارد و ناگهان با مسائل پیچیده و بفرنجی در اطراف خود و اجتماع روبرو می شود. او در نتیجه برخورد با حوادث و کشمکش هایی که در طول داستان اتفاق می افتد، شخصیتش شکل می گیرد و به بلوغ فکری می رسد.

از ویژگی های این رمان نثر روان، کشش داستان و توجه به آداب و رسوم اجتماعی و سنتها است.

□

شکارچی خرگوش

شکارچی خرگوش عنوان شعری از «تدهیوز» و شعری از «سیلویا پلات» است که نام کتاب نیز برگرفته از آن دو است. این کتاب حاوی مقاله «درست مثل یک قیچی» از محمد رحیم اخوت است که در آن پیوند هیوز و



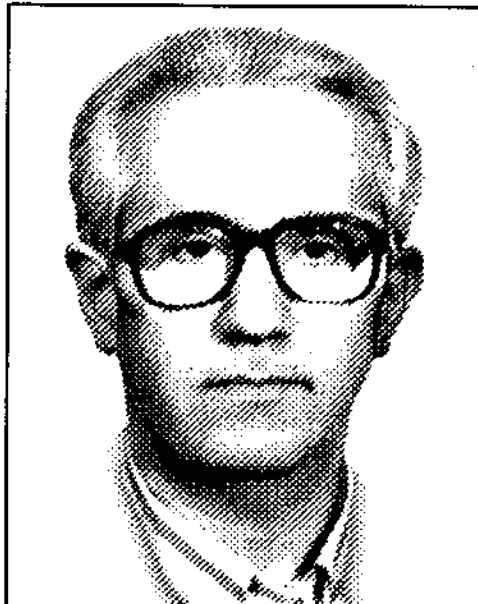
پلات در نیمه قرن بیستم در زمینه‌های ادبی، عاطفی و زندگی خصوصی آنان بررسی می‌گردد و نویسنده با نگاهی به شعر آنها این پیوند همه جانبه را تبیین می‌کند. شکارچی خرگوش را نشر فردا منتشر خواهد کرد.

□

بلم سنگی

رمان بلم سنگی از ژوزه ساراماگو با ترجمه مهدی غبرایی به زودی منتشر می‌شود. این رمان براساس

جدایی خیالی شبه جزیره ایبری (اسپانیا و پرتغال) از اروپا و تبدیل آن به جزیره‌ای سرگردان - یعنی همان بلم سنگی - در اقیانوس اطلس نوشته شده و نویسنده خواسته به این ترتیب جدایی روحی و معنوی آن را از



باقی اروپا بیان کند. در این رمان ساراماگو سه مرد و دو زن را همراه دیگر ساکنان شبه جزیره در این موقعیت وهم آمیز که بسیاری از مبانی منطق معمولی بهم ریخته است قرار می‌دهد و آنها را مدام به سفر از پرتغال به اسپانیا و به عکس و امی دارد و ماجراهای خارق‌العاده‌ای در برابرشان قرار می‌دهد. از این بابت داستان به صدسال تنهایی مارکز نزدیک می‌شود، اما در مجموع فاصله‌اش را از آن حفظ می‌کند. از سویی دیگر در باب پرداختن به سیاست و فلسفه با میلان کوندرا قرابت‌هایی می‌یابد، اما در محدوده نظرات او نمی‌ماند و از آن گامی فراتر می‌رود، افزون بر اینکه تأثیر دُن کیشوت نیز بر آن پیداست.

در این رمان بار دیگر با دغدغه همیشگی ساراماگو، یعنی آشوب و نظم، سروکار داریم به اضافه تکیه بیشتر و گسترده‌تری بر رابطه علت و معلول و شکهای منطقی و غیرمنطقی در آن که حاصل نتیجه‌گیری‌های ماست، و همچنین بازی با زمان و علت و معلول. ساراماگو در اینجا می‌گوید لزومی ندارد معلول بیدرنگ پس از علت پیدا شود و می‌تواند هزاران یا میلیون‌ها سال پس از علت

بروز کند... و از خرق عادت براساس همان علت و معلول حکایت می‌کند:

کشیدن شاخه نارونی بر زمین و پرتاب سنگی به دریا سبب شکاف کوه‌های پیرنه و گسستن شبه جزیره از اروپا می‌شود. خیل سارها در نیمی از کتاب بر فراز سر ژوزه آناتیسو - بار دیگر ژوزه که نام کوچک نویسنده است - در پروازند، سگی که نخعی آبی به دندان دارد و از ناکجا پیدا می‌شود و راهنمایی مسافران را به عهده می‌گیرد، همه زنده‌ای شبه جزیره که یک روزه حامله می‌شوند و... نوسازی و اسطوره‌ها و ضرب‌المثلها نیز در این رمان موج می‌زند. این رمان را انتشارات هاشمی منتشر خواهد کرد.

□

عطر نسکافه

مجموعه داستان عطر نسکافه تألیفی است از منصوره شریف زاده که انتشارات همراه آن را به چاپ می‌رساند. در این کتاب ده داستان کوتاه با موضوعات اجتماعی فراهم آمده که عمدتاً در حول و خوش مسائل



زنان است. نویسنده در مجموعه حاضر ضمن اشاره به روابط انسانها در جامعه، به روابط زنان در اجتماع و در خانواده می‌پردازد.

□

خانه کتاب ایران کتاب ماه ادبیات

فهرست کتابهای منتشر شده در ماه ۱۳۷۹

فن نگارش و بیان، و مجموعه-
های ادبی

۸۰۸

چاپ اول

۱- آئین سخنرانی.

دیل کارنگی: مترجم: سعید خاکسار. -
تهران: اردیبهشت. - ۳۶۴ ص. - رقمی
(سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Dale Carnegie

شابک: ۹۶۴-۶۰۶۲-۶۲-۸



در کتاب، مجموعه‌ای از اصول و آداب
سخنرانی طی چهارده بخش فراهم آمده
است. اعتماد به نفس از طریق آمادگی
مقدماتی، افزایش قدرت حافظه،
عوامل اصلی در سخنرانی موفقیت‌آمیز
و تنظیم سخنرانی طولانی از جمله
مباحث این کتاب هستند.

۲- آیین نگارش مکاتبات اداری:
با افزوده‌ها، تحقیق و تدوین
جدید.

کاظم امینی. - تهران: مرکز آموزش
مدیریت دولتی. - ۲۱۶ ص. - رحلی
(شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دهم /
۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۱۷-۰۵-۶

۳- آیین نگارش و ویرایش:
شامل تاریخچه مختصر تحول
زبان فارسی، شیوه خط فارسی
(رسم الخط).

نظام‌الدین نوری. - ساری: زهره. - ۱۷۶
ص. - وزیر (شمیز). - ۳۸۰۰ ریال. -
چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۰۴-۰۱-۴

۴- ادب و نگارش: مختصری در
فن نویسندگی، شیوه تحقیق،
ترجمه، تلخیص، نامه‌نگاری،
گزارش‌نویسی، نقطه‌گذاری، ...
حسن احمدی‌گیوی. - تهران: قطره. -

۳۳۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۷۰۰۰
ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۶۶-۰

چاپ اول

۵- گامی در ترجمه جملات نثر
انگلیسی.

مترجم: پوریا تصاعدیان؛ ویراستار: حسین
حیدری تبریزی. - اصفهان: چهارباغ. -
۷۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

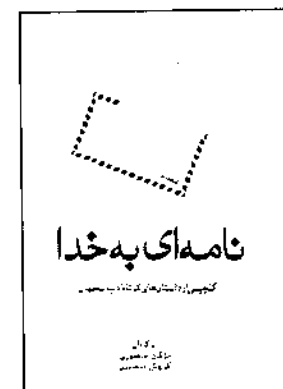
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۷-۶-۴

چاپ اول

۶- نامه‌ای به خدا (گلچینی از
داستانهای کوتاه ادبیات جهان).

مترجم: مژگان منصوری، کورش
منصوری. - تهران: قطره. - ۲۸۰ ص. -
رقمی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۹۸-۶



در کتاب ۲۲ داستان کوتاه از نویسندگان
مختلف جهان به فارسی ترجمه شده
است. عنوان یکی از این داستان‌ها 'نامه-
ای به خدا' نوشته 'لوئیز فونتنز' - نویسنده
مکزیک - است. در این داستان، مرد
کشاورزی که مزرعه او را بارش تگرگ
نابود ساخته، نامه‌ای به خدا می‌نویسد و
از او می‌خواهد صد 'پزو' به او کمک
کند. مامور پست نیز با مشاهده نامه
عجیب آن را نزد رئیس خود می‌برد و
رئیس نیز با خواندن این نامه بسیار متأثر
می‌شود و بلافاصله تصمیم می‌گیرد
مبالغی از حقوق خود و دیگر کارمندان را
به کشاورز مستاصل اختصاص دهد. از
این رو هفتاد پزو برای او جمع کرده در
داخل پاکت می‌گذارد. هفته بعد که مرد
کشاورز برای جواب نامه به اداره پست
آمده با مشاهده هفتاد پزو، ناراحت شده
نامه‌ای دیگر به خدا می‌نویسد و آن جا را
ترک می‌گوید. مامور پست که رفتار
کشاورز را زیر نظر داشت نامه را برمی-

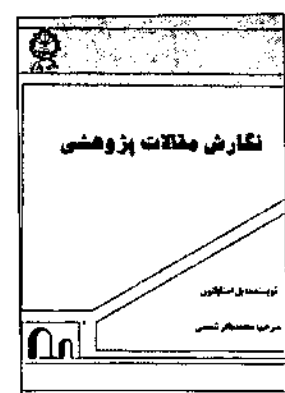
دارد و این عبارت را در آن می‌خواند:
'تنبایا، از پولی که من درخواست کردم،
تنها هفتاد پزو به دستم رسیده بقیه آن را
برایم بفرست، چون به آن بسیار
نیازمندم. اما آن را از طریق پست
نفرست، زیرا کارکنان اداره پست گروهی
کلاه بردارند.'

چاپ اول

۷- نگارش مقالات پژوهشی.
پل استاپلتون: مترجم: محمدباقر شمس.
- کرمانشاه: طاق بستان. - ۱۱۲ ص. -
رقمی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول
/ ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Writing research papers

شابک: ۹۶۴-۵۵۵۱-۸۵-۳



کتاب حاضر، مقدمه‌ای است بر نحوه
نگارش و تنظیم مقالات پژوهشی -
علمی که در آن ابتدا ساختار نوشتن
مقاله پژوهشی (چرا باید نوشت؟ چگونه
آغاز کنیم؟ حوزه کار، ایجاد یک طرح
برای مقاله، مواد خام، منابع و ...) سپس
قسمت‌های اصلی مقاله علمی توضیح
داده شده است. در بخش سوم، مبحث
'شیوه علمی و زبان انگلیسی' فراهم
آمده و در انتهای کتاب 'واژه‌نامه'،
'چگونگی نگارش عمومی، ویرایش و
انتشار' و یک پیوست با عنوان 'مرتب
کردن اسامی برحسب حروف الفبا' به
چاپ رسیده است.

معانی و بیان

۸۴۸/۲۲

۸- آرایه‌های ادبی (قالب‌های
شعر، بیان و بدیع) ویژه دانش-
آموزان سال سوم دبیرستان ...

علی آسمند. - تهران: رزمندگان اسلام. -
۱۶۴ ص. - وزیر (شمیز). - ۶۵۰۰
ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۶۶-۵

۹- کنکور علوم انسانی: آرایه‌های
ادبی (قالب‌های شعر، بیان و
بدیع).

چاپ اول

محمد امیرسلیمانی. - تهران: پیش
دانشگاهیان. - ۲۲۸ ص. - رحلی (شمیز).
- ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۹-۶۳-۱

پرسی و تمرین

۸۴۸/۷۶

چاپ اول

۱۰- آموزش گام به گام مفاهیم
بنیادی و آزمون‌های کلیدی طبقه-
بندی شده و استاندارد زبان و
ادبیات فارسی ...

حسین یاسینی، نصرت‌الله مجیب، زهره
جمالی. - تهران: علوی. - ۳۵۶ ص. -
رحلی (شمیز). - ۳۴۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۰-۱۵۶-۸

۱۱- پرسش‌های چهارگزینه‌ای
ادبیات فارسی (۵).

هامون سبطی، احمد سیحانی. - تهران:
اندیشه سازان. - ۱۹۸ ص. - وزیر
(شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم /
۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۴۹-۸۱-۷

چاپ اول

۱۲- پیک کنکور ایران: کنکور
مکاتبه‌ای ادبیات فارسی.

ناصر عزیزی. - تهران: فرهنگ سازان. -
۲۰۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۰۹۲-۷

چاپ اول

۱۳- پیک گام به گام طلایی
فارسی دوم راهنمایی.

فرانک بهی. - تهران: الم. - ۷۰ ص. -
وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۲۱۶-۹

چاپ اول

۱۴- دفتر تفسیر و آموزش
فارسی اول راهنمایی.

محمدیوسف پورموسی، مهرانگیز قمشه.

تهران: ابرنگ. - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۷۷-۸۴-۷

تهربز: خورش. - ۱۳۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۹۳-۴

۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۷-۹

چاپ اول

۱۵- راهنمای آزمون کارشناسی ارشد و ادبیات فارسی. - یثالله بهمنی مطاق، عباس نوابی. - تهران: دارینه. - ۵۲۲ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۰۵-۳-۶

چاپ اول

۲۱- سوالات استاندارد طبقه بندی شده زبان و ادبیات فارسی (۱) دوره ... تهیه کننده: احمد احمدی، خلیل تقی نژاد. - تهربز: خورش. - ۸۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۶۱-۰۱-۲

۲۶- مجموعه طبقه بندی شده ادبیات فارسی (۵) و زبان فارسی (۵): شامل ۹۰۰ پرسش چهارگزینه ای از مولف با ... سنده زارع کاریزی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۰۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۶-۰

چاپ اول

۱۶- راهنمای فارسی پیش - دانشگاهی. - محمد قروزی. - تهران: ۱۳۳. - ۳۳۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۱۰۰ نسخه.

چاپ اول

۲۲- سوالهای طبقه بندی شده ادبیات فارسی (۲) و زبان فارسی (۲): شامل ۸۰۰ پرسش چهارگزینه ای یا پاسخ تشریحی. سنده زارع کاریزی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۳-۶

۲۷- مجموعه طبقه بندی شده ادبیات فارسی اختصاصی علوم انسانی شامل: آرایه های ... حسنعلی محمدی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۴۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۰۶-۹

چاپ اول

۱۸- زبان و ادبیات فارسی عمومی (۱). - هامون سبطی، پوراستار: احمد سبحانی، علی صابرتهانی. - تهران: اندیشه سازان. - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۴۹-۴۷-۷

چاپ اول

۲۳- مجموعه سوالها و پاسخ تشریحی آزمون کارشناسی ارشد (ادبیات فارسی). - به اهتمام: یثالله بهمنی، نورالدین یوسفی. - تهران: دارینه. - ۱۳۴ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۰۵-۴-۴

۲۸- مجموعه طبقه بندی شده زبان و ادبیات فارسی پیش - دانشگاهی (۲۱) شامل بیش از ... حسنعلی محمدی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۶۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۴۶-۸

چاپ اول

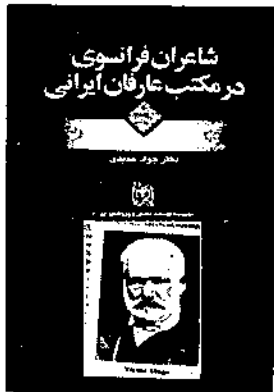
۲۰- سوالات استاندارد طبقه بندی شده ادبیات فارسی (۲) سال دوم نظام جدید متوسطه ... تهیه کننده: احمد احمدی، خلیل تقی نژاد.

۲۴- مجموعه طبقه بندی شده آموزش ادبیات فارسی (۶۵) سال سوم آموزش متوسطه (رشته ادبیات و علوم انسانی). حسنعلی محمدی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۲۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۴-۴

۲۹- مجموعه طبقه بندی شده آموزش ادبیات فارسی ۲ (سال دوم دبیرستان). سعید عنبرستانی، فرهاد نصیری. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۰۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۵۳-۰

شعر عرفانی

۳۰- شاعران فرانسوی در مکتب عارفان ایرانی. - جواد حدیدی. - تهران: بقیه. - ۲۸ ص. - پالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۸۷-۱۶-۲

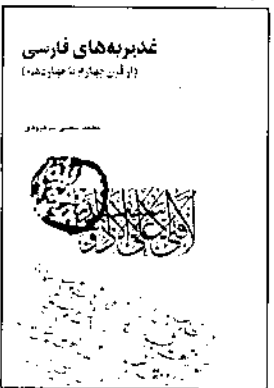


کتابچه حاضر متن سخنرانی "جواد حدیدی" است که در آن ابتدا از تعامل سیاسی و ارتباط میان فرانسه و ایران سخن رفته، سپس از چهره تاثیر شاعران عارف ایرانی بر نویسندگان فرانسوی - به ویژه از تاثیرپذیری ویکتور هوگو از عطار نیشابوری - مطالبی ایراد شده است.

مجموعه ها و جنگهای شعر فارسی

چاپ اول

۳۱- غدیریه های فارسی (از قرن چهارم تا چهاردهم). - محمد صحتی سرحدی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۶۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۲۲-۳۴۷-۰



"غدیریه" اشعاری است در مدح و منقبت علی (ع) که در این مجموعه به ترتیب تاریخی غدیریه های شاعران فارسی زبان از قرن چهارم تا عصر حاضر گردآوری شده است. در لابه لای اشعار توضیحاتی در باب سراینده و اصل شعر فراهم آمده و در انتهای کتاب نیز کتابنامه غدیریه های فارسی و نمایه به طبع رسیده است.

۳۲- گل و بلبل: گزیده ۱۲ قرن شعر ایران به زبان آلمانی. - مقدمه: عبدالحسین زرین کوب؛ مترجم: ...

پوران دخت پیرایش. - تهران: فرهنگسرا (پساولی). - ۱۱۲ ص. - خشنی (کالینگور). - ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Gol-o-bolbol (rosen und die nachtigall) ۹۶۴-۳۰۶-۰۱۹-۵ شابک:

چاپ اول

۳۳- زندگینامه شاعران ایرانی از رودکی تا امروز: شعر فارسی از آغاز تا امروز. - پروین شکیا. - تهران: هیرمند. - ۴۷۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۷۴-۰۹-۰



کتاب حاضر مروری است بر احوال و آثار شاعران برجسته ایران که ابتدا مختصری از زندگی هر شاعر به دست داده می شود؛ سپس ویژگی اشعار او بازگو شده در انتها نمونه ای از اشعار فراهم می آید.

اشعار غنایی و تغزلی

۳۴- دل شدگان (ترانه ها، سرودها و تصنیف های ملی). - گردآورنده: سمیرا بهرامی. - تهران: قطره. - ۵۶۰ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۸۱-۱

اشعار مذهبی، عرفانی، اخلاقی

۳۵- طوفان کربلا: نوحه سینه زنی و زنجیر زنی. - گردآورنده: عباس رجیبی، حسین سجادی. - تهران: رجبی. - ۱۴۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ چهاردهم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۰-۵-X

چاپ اول

۳۶- گل کعبه: مجموعه اشعار کوتاه در مدح و منقبت مولی علی علیه السلام.

محمد کاظم نیکنام. - تهران: رسالت قلم. - ۴۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۲-۲۳-۹

چاپ اول

۳۷- در مسلخ عشق: دیوان فارسی.

فرهاد فکری. - اردبیل: قافزون. - ۳۶۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۳-۹



اشعار این کتاب که چهلگی در قالب‌های سنتی به نظم کشیده شده حاوی مراثی و منابع اهل بیت پیامبر (ص) است.

۳۸- گلزار عاشورا شامل: نوحه-های سینه‌زنی و زنجیرزنی و مرثیه.

گردآورنده: عباس رجبی. - تهران: رجبی. - ۱۷۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۰-۴-۱

۳۹- لاله‌های غرق در خاک و خون: نوحه سینه‌زنی و زنجیرزنی به سبک جدید...

شاعر: جلیل آزادی احمدآبادی. - تهران: رجبی. - ۲۲۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۰-۷-۶

چاپ اول

۴۰- نغمه‌های ولایت ۱۰. شاعر: محمدعلی شهاب. - تهران: نذیر.

۱۴۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۴۵-۲۴-۴

قصیده

۸۸۱/۰۹

چاپ اول

۴۱- حرکت و شعر.

ابوالفضل یاشا. - تهران: روزگار. - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۵۸-۱۴-۹



نگارنده در این کتاب بر آن است نوعی شعر موسوم به 'شعر حرکت' را از میان جریان‌های شعری معاصر بیابد، سپس به تحلیل و ارزیابی آن مشغول شود. به‌زعم نویسنده 'شعر حرکت' محصول شرایطی است که از دهه هفتاد و از جامعه شعری ایران آغاز می‌شود و طبعی آن نوعی تحول جدید در عرصه شعر معاصر پدیدار می‌گردد. وی در این خصوص یادآور می‌شود: 'شاعران حرکت همه شاعران حرفه‌ای و اصیل دهه هفتاد هستند که به حرکت و تغییر و نیز به حرکت دسته جمعی اهمیت داده‌اند... از اواخر دهه پنجاه به بعد، در ایران و جهان اتفاقات جدیدی افتاد. پیروزی انقلاب و شروع جنگ، و عوامل دیگر جهانی از قبیل ارتباط آسان‌تر میان فرهنگ‌ها، اغتشاشات جدید جهانی، فاصله‌گیری بیشتر میان کشورهای قوی و کشورهای ضعیف، سوراخ شدن لایه اوزون، گرم شدن تدریجی کره زمین، افزایش جمعیت و هزاران عامل دیگر باعث شد که ذهنیت شاعران تغییر پیدا کند، یا درست‌تر آن است که بگویم ذهنیت شاعران به گونه‌ای دیگر شکل بگیرد.' نویسنده پس از کلیاتی در باب 'شعر حرکت'، چند شعر از شاعران دوره هفتاد را برای نمونه درج می‌کند؛ آن گاه دو ویژگی بیرونی و درونی جریان یاد شده را ارزیابی کرده در انتها با بازخوانی چند شعر ویژگی درونی آنها را یادآور می‌شود.

شعر فارسی قرن ۴

۸۸۱/۲۱

۴۲- دیوان رودکی.

جعفر بن محمد رودکی. - تهران: فرهنگ کاوش. - ۲۹۲ ص. - وزیر (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۳۰-۲۹-X

چاپ اول

۴۳- رستم و سهراب: شرح، نقد و تحلیل داستان (از دیدگاه اساطیری، داستانی، زیباییشناختی ...)

غلام محمد طاهری مبارک. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). - ۲۴۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Rostam and sohrab description criticism and analsi..

شابک: ۹۶۴-۴۵۹۰-۴۵۹-۲



در ابتدای کتاب، متن داستان 'رستم و سهراب' از شاهنامه فردوسی آورده شده، سپس معانی ابیات دشوار به انضمام پارهای از واژگان و عبارات فراهم آمده گاه نیز به فنون بدیعی برخی اشعار اشارتی شده است. این کتاب برای درس دو واحدی 'رستم و سهراب' در رشته کارشناسی زبان و ادبیات فارسی تدوین گردیده است.

۴۴- شاهنامه فردوسی.

شاعر: ابوالقاسم فردوسی؛ اهتمام: پرویز اتابکی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۶۵۸ ص. - جلد اول. - رقی (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۹۱۰-۰

۴۵- شاهنامه فردوسی.

ابوالقاسم فردوسی؛ مصحح: ژول مول؛ به-اهتمام: پرویز اتابکی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۷۰۸ ص. - جلد دوم. - رقی (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۹۲-۹

۴۶- شاهنامه فردوسی.

ابوالقاسم فردوسی؛ مصحح: ژول مول؛ به-اهتمام: پرویز اتابکی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۷۰۶ ص. - جلد سوم. - رقی (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۹۳-۷

۴۷- شاهنامه فردوسی.

ابوالقاسم فردوسی؛ مصحح: ژول مول؛ به-اهتمام: پرویز اتابکی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۶۶۲ ص. - جلد چهارم. - رقی (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۹۴-۵

چاپ اول

۴۸- شاهنامه و زبان پهلوی: مقایسه داستانی و زبانی شاهنامه با منابع بازمانده از زبان پهلوی.

داریوش اکبرزاده. - تهران: یازنه. - ۲۰۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۲۲-۲۳-۳



موضوع این کتاب به سنجش چند داستان و ابیاتی از شاهنامه فردوسی با برابر آنها در زبان فارسی میانه اختصاص دارد. این داستان‌ها در شاهنامه زیر عنوان: پادشاهی اشکانیان، داستان بوذرجمهر، پادشاهی گشتاسب، داستان در نهادن شطرنج، داستان بیژن و منیژه، به نظم درآمده که برابر آنها در فارسی میانه عبارت‌اند از: کارنامه اردشیر بابکان، یادگار زیربان، گزارش شطرنج، و قلمه آخرین ایزدان. در این بررسی پیوندی که

میان داستان سرایی و شیوه نگارش اندرزها وجود داشته مطرح می‌گردد و چگونگی انتقال آنها از زبان کهن‌تر به زبان تازه‌تر (زبان فردوسی) به شرح در می‌آید.

شعر فارسی قرن ۶

۸۸۱/۲۲

۴۹- افسانه‌های هفت گنبد.

احمد شاملو. - تهران: نگاه، زمانه. - ۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۵۱-۰۱۹-۰

۵۰- شرح گزیده منطق الطیر، یا، مقامات طيور شيخ فریدالدین-محمد عطار نیشابوری.

رضا اشرف‌زاده. - تهران: اساطیر. - ۲۶۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۱-۰۶۳-۹

۵۱- گزیده خسرو و شیرین از پنج گنج نظامی گنجوی.

الیاس بن یوسف نظامی؛ مقدمه: عبدالمحمد آیتی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۶۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۱۰-۴

شعر فارسی قرن ۷

۸۸۱/۳۱

۵۲- بوستان سعدی با شرح اشعار و حواشی.

محمدعلی ناصح؛ اهتمام: خلیل خطیب-رهبر. - تهران: صفی عیشاه. - ۸۸۰ ص. - وزیر (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۶-۱۲-۹

۵۳- بوستان سعدی: بر اساس نسخه تصحیح شده فروغی.

مصطفی بن عبدالله سعدی؛ مصحح: محمدعلی فروغی. - تهران: درنا. - ۵۱۲ ص. - جیبی (سلفون). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۱۰۵-۳۸-۶

چاپ اول

۵۴- پیغام سروش: مکتب مولانا و روان‌شناسی نوین ...

جمال هاشمی. - تهران: شرکت سهامی

انتشار: ۳۰۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Message of the angel:
rumis school ...

شابک: ۹۶۴-۲۲۵-۰۶۵-۲



نگارنده در این نوشتار پاره‌ای از مباحث جدید را با اندیشه‌های مولانا درهم آمیخته و در ابتدای کتاب حکایاتی از مثنوی یازگو کرده که به‌زعم او گویای حکمت عملی زندگی است. وی در فصل دوم با طرح 'نسبی بودن حقایق جهان و لزوم احتیاط در داوری' حکایاتی چون 'پیل در خانه تاریک' را نقل کرده طی آن سلسله مراحل فهم آدمی، نسبی بودن حقایق و یکپارچگی و وحدت در ساختار کائنات را یادآور می‌شود. فصل سوم کتاب نوعی مقایسه کلام مولانا با روان‌شناسی نوین است که در آن به آرای برخی روان‌شناسان جدید استاد شده است. در فصل چهارم عشق در نظریه مولانا، 'ایک فروم' و 'کارل یونگ' بررسی می‌شود. مباحث بعدی کتاب نیز با این عناوین فراهم می‌آید: 'روان‌شناسی شخصیت از دیدگاه مولانا و روان‌شناسی نوین'، 'روش تحلیل رفتار متقابل در روان‌شناسی نوین' و در آثار مولوی، 'مشاهدات بالینی و روان‌درمانی در دیوان مولانا و در روان‌شناسی نوین'، 'تاریخچه‌های شخصیت' و 'روان‌شناسی عرفانی و پدیده همزمانی'.

۵۵- تفسیر مثنوی مولوی براساس تفسیر رینوالد نیکلسن و فاتح الایات و روح المثنوی. جواد سلامی‌زاده. - تهران: اقبال - ۲۹۰ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۸۳-۰

۵۶- تفسیر مثنوی مولوی براساس تفسیر رینوالد نیکلسن و فاتح الایات و روح المثنوی. جواد سلامی‌زاده. - تهران: اقبال -

۲۹۰ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور) - ۲۸۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۱۴۲-X

۵۷- دیوان عراقی. ابراهیم‌بن یزید گهمر عراقی. - تهران: فرهنگ کاوش. - ۴۶۶ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۳-۰۳۴-۶

۵۸- دیوان کامل شمس تبریزی. جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: مقدمه: محمدحسن فروزانفر. - تهران: دنیای دانش. - ۱۶۰۲ ص. - وزیری (گالینگور) - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۱۸-۱۳-۲

۵۹- شرح بوستان. محمد خزانلی. - تهران: فخر رازی. - ۵۱۰ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ یازدهم / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۷۵-۰۷۰-۶

۶۰- طریقت عشق: زندگی مولانا جلال‌الدین محمد بلخی و شمس... نایجل واتس: مترجم: فریده مهدوی دامغانی. - تهران: تیر - ۲۲۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The way of love
شابک: ۹۶۴-۶۵۸۱-۱۵-۲



در ترجمه حاضر تحت عنوان 'طریقت عشق' احوال گونه‌گون مولانا جلال‌الدین محمد بلخی از اوان کودکی تا مرگ، شور عشق و مراتب عرفانی او، تاثیر شگرف شمس تبریزی بر جان وی، نیز

مروری بر زندگی و احوال شمس تبریزی به شیوه داستانی، فراهم آمده است.

۶۱- قمار عاشقانه شمس و مولانا. عبدالکریم سروش. - تهران: صراط. - ۳۳۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۳۳-۰۷-۹



نگارنده در این مجموعه بر آن است تا لاطم روحی و حالات عرفانی مولانا محمد بلخی را شرح و تفسیر نماید و طی آن به تبیین پاره‌ای از حکایات مثنوی اهتمام می‌ورزد. عبدالکریم سروش در پیش گفتار کتاب خاطر نشان می‌کند: این کتاب شرح جهش جانانه و جنون‌آمیز جان جوانمردی است که پیش از آن که صبح معرفت از مشرق سرش برآمد و شمس عشق در افق اقبالش طالع شود، زاهدی با ترس و سجاده نشینی باوقار... بود و وقتی در چنگال شیر شریک افتاد و دولت عشق را نصیب برد، زنده‌ای خندان، عاشقی بران... و آفتابی بی سایه شد و این همه را و امدا بر آن بود که دلبرانه و کریمانه و فارغ از بندگی و سلطنت و شریعت و ملت تن به قضای عشق داد و پا در قمار عاشقانه نهاد. این کتاب در واقع مجموعه سخنرانی‌های نامبرده در باب مولوی و اندیشه اوست که با تاویلی از چند حکایت مثنوی درهم آمیخته است. 'قمار عاشقانه' نخستین مبحث کتاب است که طی آن اندیشه‌های مولانا در قالب 'عرفان عاشقانه' بررسی و ارزیابی می‌شود. 'مولوی و تصوف عشقی'، 'غم عاشقی و خنده معشوقی'، 'خنده نمکین خداوند'، 'شمس و مولانا'، 'تاویل در مثنوی'، 'حسین بن علی و جلال‌الدین رومی'، 'قصه موسی و شیاب و رازهای نهان'، 'دریا و آفتاب در شعر مولوی' و 'داستان معاویه و ابی‌س' از دیگر مباحث این کتاب به شمار می‌آیند.

۶۲- قمار عاشقانه شمس و مولانا. عبدالکریم سروش. - تهران: صراط. - ۳۳۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۳۳-۰۷-۹

۶۳- گزیده غزلیات شمس. جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: گردآورنده: شهرام رجیب‌زاده: به-اهتمام: محمدرضا شفیعی کدکنی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۶۸۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۲۴۵-۱۵۴-۶

۶۴- گلچین غزلیات سعدی. مقدمه: منوچهر آدمیت: خطاط: منوچهر نوح‌سرشت. - تهران: آتیه هنر. - ۱۱۲ ص. - وزیری (گالینگور) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۴۲-۸-۹

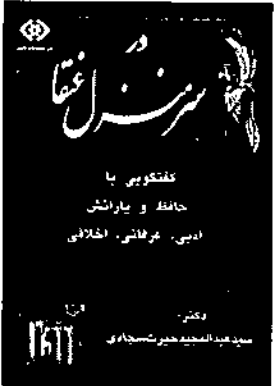
۶۵- مثنوی معنوی بر اساس نسخه قونیه (مجلدات اول، دوم، سوم). جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: مصحح: عبدالکریم سروش. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۵۹۰ ص. - جلد اول. - رقصی (شمیز) - (دوره) ۴۵۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۲۴-۴

۶۶- مثنوی معنوی بر اساس نسخه قونیه (مجلدات چهارم، پنجم، ششم). جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: مصحح: عبدالکریم سروش. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۶۲۰ ص. - جلد دوم. - رقصی (شمیز) - (دوره) ۴۵۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۲۵-۲

شعر فارسی قرن ۸
۸۴۸/۲۲

۶۷- در سر منزل عتقا. عبدالمجید حیرت‌سجای. - تهران: شکوفه‌های دانش. - ۲۵۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۳۰۰۰-۹



نوشتار حاضر به گونه داستانی، توصیفی است از محفل حضوری و شهودی گفت و گو با حافظ و یاران او که همگی از ادبا و عرفای بنام هستند و از طریق آن اندیشه‌های حافظ شرح و بررسی می‌شود. کتاب با استفاده از اشعار حافظ تحریر شده و در پایان، نوعی تقسیم‌بندی موضوعی از اشعار حافظ فراهم آمده است.

۶۸- دیوان حافظ بر اساس نسخه خلخال (۸۲۷ ق) و مقابله با نسخه بادلیان (۸۴۲ ق) و ... به‌اهتمام: بهاءالدین خرمشاهی. - تهران: دوستان. - ۷۲۰ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۰۷-۱۰-۳

۶۹- دیوان حافظ خوش کلام: بر اساس نسخه قزوینی و غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: حسین بهزادی‌اندوهری: مصحح: محمد قزوینی، قاسم غنی: خطاط: غلامعلی محبی‌زاد. - تهران: سمن. - ۳۲۲ ص. - جیبی (سلفون) - ۸۶۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۹۸-۱۱-۷

۷۰- دیوان حافظ شیرازی از نسخه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. مقدمه: رضا ایزدی‌پور: استار: رضا اکایی‌دهکردی: خطاط: عبدالملکی-تویسرکانی. - تهران: میلاد. - ۳۷۰ ص. - جیبی (سلفون) - ۵۵۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۶۱-۴۰-X

۷۱- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. شمس‌الدین محمد حافظ. - تهران: لوح

شابک: ۹۶۴-۶۶۹۵-۱۹-۱

چاپ اول

۸۴- هفت سفر سندباد بحری: از منظومه‌ی هزارستان.

شاعر: ابوالفتح بن باباخان دهقان سامانی/ ویراستار: احمد رحیم‌خانی سامانی. - تهران: سامان. - ۱۹۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۲۸-۱-۸



هفت سفر سندباد بحری منظومه‌ای است از مجموعه 'هزارستان' سروده میرزا ابوالفتح خان دهقان سامانی شاعر دوره قاجار. ماجراهای این افسانه از زبان 'شهرزاد' قصه‌گوی افسانه‌های 'هزار و یک شب' بازگو می‌شود. در انتهای این منظوی شرح و توضیح برخی ابیات آمده است.

شعر فارسی (از سال ۱۳۲۰-)
۸۴/۱۶۲

چاپ اول

۸۵- آناهیتا.

شاعر: ناهید حسام. - تهران: ناهید حسام. - ۱۰۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۲۵-۹۱۴-۱



کتاب مضمون اشعاری کوتاه بوده که اغلب دارای مضامین عاشقانه و مذهبی است؛ از جمله: غرق پایکوبی است/ عشق به دل/ از دیدن دوست/ مستی عشق/ نمودار گل روی/ نکوست.

دیوان 'مخلص کاشانی' (شاعر عهد صفویه) که با مقدمه مفصل مصحح (حسن عاطفی) درباره احوال، آثار و چگونگی تصحیح دیوان شعر او به چاپ رسیده، متضمن اشعاری است در قالب‌های گوناگون سنتی؛ از جمله: در عهد ما بدل شد، پس مهرها به کینه/ ربط پدر به فرزند، سنگ است و آینه/ تو بی‌خبر به خوابی بر درگهی که تا صبح/ دارد ز کهکشان چرخ، دست ادب به سینه/ باید گرفت عبرت از تربت عزیزان/ حیف است بر نداری از خاک این دفته!..

شعر فارسی قرن ۱۴
۸۴/۱۶

۸۱- باغ بهشت.

اشرف‌الدین حسینی. - تهران: رجبی. - ۲۹۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۹۰۷۵۴-۶-۱

چاپ اول

۸۲- شیرین‌تر از شکر: گزیده اشعار دهقان سامانی. ویرایشگر: احمد رحیم‌خانی. - تهران: سامان دانش. - ۲۰۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۲۸-۱-۸



دهقان سامانی شاعر عهد قاجار بوده که اینک برگزیده‌ای از اشعار او فراهم می‌آید. در ابتدای کتاب احوال و آثار شاعر بازگو می‌شود و در پی آن گزیده‌ای از اشعار او در قالب‌های سنتی به چاپ می‌رسد. اینک نمونه‌ای از غزل‌های شاعر: بیا که رشته تسبیح و زهد پاره کنیم/ مگر ز دانه انگور استخاره کنیم/ شویم مستفک خاک کوی پاده فروش/ رویم خدمت رند شراب خواره کنیم!..

۸۳- لطیفه‌های شیرین ایرج میرزا.

شهرام شفیعی/نقاش: نیلوفر میرمحمدی. - تهران: پیدایش. - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

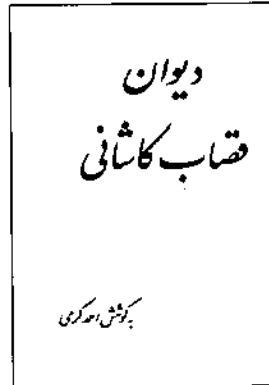
شعر فارسی قرن ۱۲ و ۱۳
۸۴/۱۵

چاپ اول

۷۹- دیوان قصاب کاشانی.

به‌اهتمام: احمد کرمی. - تهران: ما. - ۵۰۴ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۵۵۱-۵-۳

دیوان قصاب کاشانی مشتمل بر ۳۲۹ غزل، چند تضمین، مخمس و رباعی است که در انتهای کتاب مختصری از احوال شاعر براساس تذکره‌ها ذکر گردیده است. دیوان حاضر براساس چند نسخه تصحیح شده که در پاورقی نسخه بدل‌های مورد استفاده فراهم آمده است.

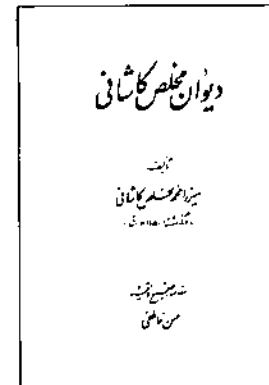


اینک نمونه‌ای از غزل شاعر درج می‌گردد: کوی یار است و به هر گوشه بلا ریخته است/ پا به هر جا که نهی خار جفا ریخته است/ دردم از سستی اقبال به درمان نرسید/ ورنه بهر دل هر خسته دوا ریخته است/ تا قیامت دمد از تربت او مهر گیاه/ بر دل هر که غمت تخم وفا ریخته است!..

چاپ اول

۸۰- دیوان مخلص کاشانی.

شاعر: محمد مخلص کاشانی/مقدمه: حسن عاطفی. - تهران: مرکز نشر میراث، میراث مکتوب. - ۴۲۰ ص. - وزیری (کالینگور). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۶۷۸۱-۴۶-۲



محمدعلی فروغی، قاسم غنی/به‌اهتمام: عبدالکریم جریزه‌دار. - تهران: اساطیر. - ۱۲۸ ص. - رقصی (کالینگور). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۳۳۱-۰۳۴-۵

چاپ اول

۷۶- زیبایی و کمال میراث حافظ. مهدی فضلی‌نژاد. - تهران: نورالدین. - ۲۷۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۹۲۰۸۴-۵-۳



زیبایی‌شناسی سلاقی را یادآور می‌شود که شاعر را به جانب آفرینش اثر هنری کشانده است. پاره‌ای از مباحث دیگر کتاب عبارتند از: دیوان حافظ، رویارویی انسان، جامعه‌شناسی حافظ، حافظ و موسیقی، نیچه و حافظ، 'کوجه رندان زمین کوب'، 'رند کمال'، پرست و 'رندگی، آثار و مقایسه حافظ با سعدی'.

۷۷- عرفان حافظ.

مرتضی مطهری. - تهران: صدرا. - ۱۳۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ هفدهم / ۵۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۵۶۰-۵۴-۵

۷۸- گلشن راز (باغ دل).

محمودبن عبدالکریم شستری/مصحح: حسین الهی‌قمشه‌ای. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۱۸۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۴۴۵-۱۷۰-۸

مخفوظ. - ۷۲۰ ص. - رحلی (کالینگور). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۶۷۷-۰۲۱-۵

۷۲- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی.

شمس‌الدین محمد حافظ/خطاط: عباس ولی‌زاده. - تهران: هنرور. - ۴۴۲ ص. - جیبی (سلفون). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۹۱۰۱-۰۰۵

چاپ اول

۷۳- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی به همراه شرح لغات دشوار.

به‌اهتمام: محمد قزوینی، قاسم غنی/خطاط: رضا شیخ‌محمدی. - تهران: نسیم الهی. - ۲۲۶ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۹۲۲۸۵-۱-۹

چاپ اول

۷۴- راز موفقیت حافظ: مقدمه‌ای بر شرح موضوعی دیوان حافظ. حسین بدرالدین. - تهران: مهتاب. - ۲۶۶ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. - چاپ اول / ۹۶۴-۶۱۶۲-۹۹-۱



کتاب با شرحی درباره عصر حافظ، زندگی و احوال او آغاز می‌شود. در پی آن مفاهیم اصلی در شعر او از جمله عشق انسانی حافظ، و هنر بازآفرینی او نیز زبان طنزپرداز وی شرح و بررسی می‌شود. مباحث بعدی کتاب درباره شان معنوی حافظ، تأثیر او از کلام قرآن، نیز دغدغه‌های عرفانی وی است. در این بخش از کتاب سعی شده اندیشه‌های حافظ در قالب تأثیر خاص - برگرفته از دیوان - شرح و ارزیابی شود.

۷۵- رباعیات خیام.

شاعر: عمر بن ابراهیم خیام/مصحح:

۸۶- آئینه آفرینش: بانضمام اشعار به گویش اراکی. شاعر: هوشنگ ترابی. - تهران: ماه. - ۳۹۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۱۰-۵۶-۲

چاپ اول

آئینه آفرینش

مجموعه شعر - هوشنگ ترابی

سروده: هوشنگ ترابی
مطهره

آئینه آفرینش دیوان اشعار هوشنگ ترابی (شاعر معاصر اراکی) است که همراه با سروده‌هایی به گویش اراکی به چاپ رسیده است. این دیوان اغلب در قالب سبکی و مضامین متفاوت گاه اجتماعی و مذهبی - به نظم کشیده شده است. نمونه‌ای از غزلیات شاعر چنین است: کیستم از چشم تنگ روزگار افتاده‌ای / پرپها دری ز دریا برکنار افتاده - ای / آن سلیمانی نگینی کز جفای چرخ دون / در کف اهریمن از قدر وقار افتاده - ای /...

۸۷- آینه‌ای برای صداها: هفت دفتر شعر: زمزمه‌ها، شبخوانی، از زبان برگ، در کوچه باغ‌های نیشابور، ... مجتدرضا شفیعی کدکنی. - تهران: سخن. - ۵۲۲ ص. - رقی (شمیز). - ۳۳۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۰۲-۹

چاپ اول

اجازه بی اجازه.

شاعر: مریم بخشی‌فتمی. - تهران: امیر مستعان. - ۱۶۴ ص. - بیاضی (سلفون). - ۸۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۳۷-۵۲-۷

کتاب مشتمل است بر ۵۱ سروده سبکی که اغلب در قالب غزل به نظم درآمده است. اینک نمونه‌ای از اشعار: آن زمانی که نفس بود مرا راه نبود / توی ظلمت اثر از روشنی ماه نبود / آن زمانی که دلم



نغمه داودی داشت / اثر از تخت سلیمانی ارواح نبود...

۸۹- از خاموشی.

شاعر: فریدون مشیری. - تهران: سخن. - ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۶۲-۲

چاپ اول

۹۰- از موجها و مرجانها.

شاعر: عمیدالدین رقی. - تهران: فارس. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۱۳۳-۳-۹



از موجها و مرجانها سروده‌هایی است به شیوه نو از سید عمیدالدین رقی. چخماق اندیشه نمونه‌ای از اشعار این مجموعه است: در این تاریک شب / تنهای تنها / زیر حجم این هوای گرم و دم کرده / باز می‌لفزد نگاهم سوی در / با هر صدای پا که می‌آید /...

۹۱- از ولایت باران.

شاعر: احمد عزیزی. - تهران: سروش. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۵-۵۳۱-۸

چاپ اول

۹۲- افسانه.

نیمایوشیگر: ویرایشگر: منوچهر علی‌پور. -

تهران: تیرگان. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۵۲۹-۷-۵

۹۳- ای اشکها پناهم دهید.

شاعر: علی حسین‌پور. - زنجان: زنجان زرنگار. - ۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Tears! protect me. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۳-۶-۸

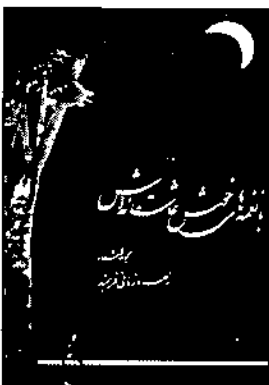
چاپ اول



کتاب متضمن نوشته‌هایی شعرگونه است که با عناوین 'گورستان'، 'تیلوفر'، 'راز زندگی'، 'شهر خیالی'، 'کلبه‌ای از عشق' و نظایر آن به طبع رسیده است. قطعه اخیر این گونه آغاز می‌شود: هوا سرد سرد است / تنم یخزده / ولیکن دلم گرم از آن شور و شوق / منم / هستی و هستی - ام / تمام وجودم همه جنس برگ است / آرزوها همه سرد و تاریک /...

چاپ اول

۹۴- با نغمه‌های خوش عاشقانه. شاعر: زهره زمانی‌فره‌مند. - تهران: رهام. - ۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۹۶-۱۵-۱



کتاب عمدتاً متضمن غزل‌های عاشقانه است که اینک نمونه‌ای از آن درج می‌-

گردد: دل من هیچ نداند ز کجا گذر نماید / به کجا رود ز عشقت ز تو آن نشان بیابد / دل من تاب ندارد که جدا ز جان بماند / ز کدام ره بیاید که به تو رهی بیابد /...

چاپ اول

۹۵- بحر راز.

شاعر: لیدا نیکخو. - تهران: دوستان. - ۱۳۰ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۰۷-۱۲-X



اشعار این مجموعه اغلب به شیوه سبکی و مضامین عاشقانه فراهم آمده که از آن جمله است: از عشق چه گویم همه هشیاری دل / از دل چه سرایم همه بیداری وی / از می به خدا رسیده فریاد: که دل / هم عقل بداد / هم تون و خم و می.

چاپ اول

۹۶- به دنبال صفورا.

شاعر: حمیدرضا بناسازنوائی. - تهران: طبرستان. - ۷۴ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۳۸۷-۸-۷

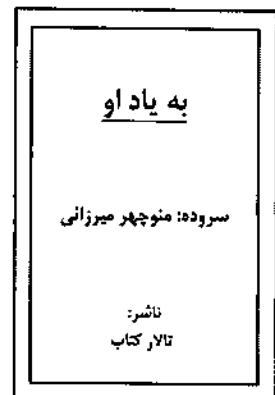


آنچه در این مجموعه به طبع رسیده اشعار کوتاهی است به شیوه نو که اینک نمونه‌ای از آنها درج می‌گردد: تو از نسل ترانه‌های جذبه هستی / به عشق تو را می‌طلبم / درینا! در!! خانه خیالم / در افق سایه‌ها افسرد.

۹۷- به یاد او.

شاعر: منوچهر میرزایی. - تهران: تالار کتاب. - ۵۶۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۵۱۰-۰۱-۷

چاپ اول



'به یاد او' دیوان اشعار 'منوچهر میرزایی' - شاعر اراکی - است که در قالب غزل، قصیده، مثنوی، ترجیع‌بند، ترکیب‌بند، قطعه، دوبیتی و رباعی به نظم کشیده شده است. اشک پنهان نمونه‌ای از غزل‌های این مجموعه است: تا دلم بازیچه آن ماه تابان می‌شود / تیر مزگانش مرا غارتگر جان می‌شود / چون که می‌گردد جمالش از ره دور آشکار / قطره‌های اشک من در دیده پنهان می‌شود /...

چاپ اول

۹۸- بهترین احساسم.

شاعر: محسن قانونی صابر / به اهتمام: مهدی فرمانی. - زنجان: زنجان زرنگار. - ۵۸ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۳-۸-۴



کتاب، متضمن سروده‌هایی است به شیوه نو که نمونه‌ای از آن درج می‌گردد: شعر من روح من است / منطقی نیست،

حرف نیست، احساس است/ صورتی از عشق است و نوایی از دل/ شعر من پیوندی است در میان دل من با دل‌ها/ و کمی نزدیکی با نسیم صبح است.

چاپ اول

۹۹- بهترین یادگار.

منوچهر یابوری. - تهران: قصیده. - ۱۰۳ ص. - رقی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۹-۳۹-X



۲۸ سروده نو - اغلب با مضامین عاشقانه - محتوای این مجموعه را تشکیل می‌دهد. 'مهر پر کینه' از سروده‌های این مجموعه این گونه آغاز می‌شود: سرتی از چشم بلند آفتاب/ ظلمت از قرص قشنگ ماهتاب/ چشم مستش بی‌فروغ/ خالی از شهد شراب/ عشق در پیش دلش، رفته به خواب/ دل من داده عذاب/ مهر بی‌کینه، دل ازده/ و خاطر منشوش/ یک سوال بی‌جواب!..

چاپ اول

۱۰۰- بیایه‌ها را پلنگی کنیم: مجموعه شعر.

شاعر: ناصر صارمی؛ مقدمه: هلن اولیایی- نیا. - تهران: ندای فرهنگ. - ۱۱۴ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۰۳-۱۶-X



'ناصر صارمی' در این مجموعه اشعاری به سبک و سیاق نو فراهم آورده است. در سروده 'شب زیباست اما قصه‌گو باید' این عبارات به چشم می‌خورد: قصه می‌گوید کسی امشب/ کنار بستر من/ پشت‌های بر پشت پیر خارکن/ چون پلک من سنگین/ بچه آهویی بی‌مادر/ چو اوهامی که پیش از خواب/ در پس کوچک‌های گنگ و بی‌بن/ می‌زند پرده!..

چاپ اول

۱۰۱- ترانه‌های ماندگار: ستاره‌های سربلی.

گردآورنده: حامد حمید. - تهران: حمید. - ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Livid stars
۹۶۴-۶۵۱۶-۳۴-X



کتاب با مقدمه‌ای درباره سیر ترانه‌سرایی در ایران آغاز می‌گردد: آن گاه ترانه‌های این مجموعه در قالب سیزده دفتر عرضه می‌شود. ترانه‌ها گاه با زبان محاوره و اغلب با مضمون عشق فراهم آمده‌اند.

چاپ اول

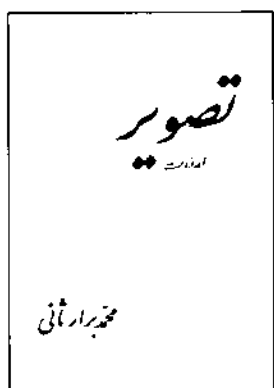
۱۰۲- ترنم نی (مجموعه شعر). شاعر: ندا عطاردیان. - تهران: نامجو فرد. - ۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۹۰-۰۲-X



سروده‌های این مجموعه اغلب در قالب غزل است و 'دلپسته' نمونه‌ای از غزل-های آن: هر عشوه طاقت سوز غارتگر دین باشد/ خون می‌خورم و دلم این قصه همین باشد/ من می‌کشم آن باری بر دوش گران آید/ آسان بنمود اول آوغ چه وزین باشد!..

چاپ اول

۱۰۳- تصویر. شاعر: محمد برزرائی. - مشهد: مهیان. - ۵۶ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۲۹۵-۵-X



در ابتدای کتاب چند حکایت در قالب مثنوی فراهم آمده، سپس اشعاری دیگر از جمله غزل به نظم کشیده شده که از آن جمله است: ای که انوشه به دل داری و سنگین باری/ نیست کار تو به جز شکوه ز مردم کاری/ گر تو آزار کسان را نکنی پشه خود/ دیگران هیچ ندارند به تو آزاری!..

۱۰۴- تقصیر من نبود (مجموعه شعر).

شاعر: مریم حیدرزاده. - تهران: مین. - ۱۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۴۳-۷۶-X

چاپ اول

۱۰۵- حافظا یار کجاست؟. شاعر: احسان‌الله هورید. - تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات. - ۱۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۷۲-۹۲-X

'احسان‌الله هورید' در این مجموعه ۵۴ غزل و دوازده مثنوی کوتاه با مضامین اخلاقی و پنج سروده نو فراهم آورده که

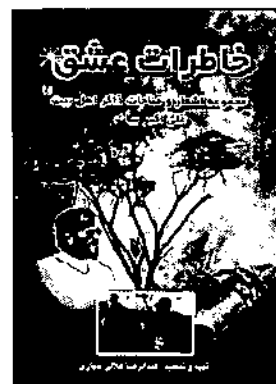
اینک نمونه‌ای از غزل‌های او درج می‌گردد: روز عید است بیا دست در آغوش



کنیم/ بوسه عشق ز پیمان قدا نوش کنیم/ مزده آمدن یار به رضوان بدهیم/ سافر و شاهد و ساقی همه گلبوش کنیم!..

چاپ اول

۱۰۶- خاطرات عشق. شاعر: علی‌اکبر بیات؛ گردآورنده: عبدالرضا هلالی. - تهران: سبحان. - ۱۱۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۷۸-۶۷-X



کتاب متضمن اشعاری مذهبی و ساجات‌هایی است که در قالب‌های سنتی به نظم کشیده شده است. 'زخم سینه' نمونه‌ای از اشعار این مجموعه است: غصه دارم، غصه‌های دردناک/ زخم‌ها در سینه دارم چاک چاک/ درد دارم، درد عصیان/ گناه/ توبه کردم ورنه می‌گشتم هلاک/ درد دارم، درد عشق و عاشقی/ عشق من شد با گناهانم شیبه- ناک!..

چاپ اول

۱۰۷- خط خاموش. سام گوراد. - تهران: باغ نو. - ۴۰ ص. - جیبی (مقایی). - ۳۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۴۸-۴-X



'خط خاموش' سروده‌ای است به شیوه نو که با این شعر آغاز می‌شود: تا به تاب تنی/ - رو از رویه‌رو گردانده - هجای هوار کند تنم/ داوود را دلو حنجره‌ای خواهم/ که هزار کفیف سال دیده را/ در غاری به اعماق چشمان سگی/م/ با نوایی باستانی تما کند.

چاپ اول

۱۰۸- خندیدن در خانه‌ای که می‌سوخت. شاعر: شهرام شیدایی. - تهران: کلاغ. - ۹۶ ص. - پالتویی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Laughing in the burning house
۹۶۴-۹۲۸۹۳-۰۵-X



'شهرام شیدایی' در این مجموعه اشعاری چند به شیوه نو فراهم آورده است. اغلب این اشعار از مایه‌های اجتماعی برخوردارند از جمله: بی آن که بدانی حرف زده‌ای/ بی آن که بدانی زنده بودی/ بی آن که بدانی مرده‌ای/ ساعت را بی‌پرس کمکت می‌کند/ از هوا حرف بزن کمکت می‌کند!..

چاپ اول

۱۰۹- دفتر دوری. شاعر: پروشات کلامی. - تهران: خط

سوم - ۵۶ ص. - رقصی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۶۶-۳۷-۹

چاپ اول

۱۱۰- دیوان اشعار.

شاعر: جهانگیر قاسمی - زنجان: زنجان زرنگار - ۱۲۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۱۰-۰۱-۴



"جهانگیر قاسمی" در این مجموعه چند غزل، قطعه، مثنوی، دوبیتی، اشعار بی-قافیه و چند حکایت به تقلید از گلستان سعدی فراهم آورده است. نمونه‌ای از دوبیتی‌های شاعر چنین است: اگر اصل حقیقت را بدانی / ازین گفتار مردم در امانی / حقیقت در وجود خود بیرون / کرین بیشتر درین صحرا نمانی.

چاپ اول

۱۱۱- دیوان توران.

توران شهریار. - تهران: ما. - ۵۳۴ ص. - وزیری (گالینگور) - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۱۰-۴۸-۱



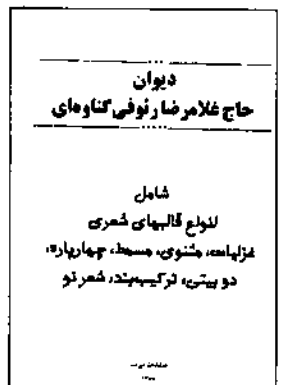
"توران شهریار" از زنان سرشناس جامعه زرتشتی است که این دیوان او شامل قصاید، قطعات، مثنوی‌ها، غزلیات، دوبیتی‌های پیوسته و رباعیات به چاپ می‌رسد. اشعار حاضر بیشتر در مایه‌های

فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی به نظم کشیده شده است. "جاده ابریشم" نمونه-ای از سروده‌های شاعر است: همان خراسان بزرگ انقاس تو عیسا دم است / دامنست سرشار از عطر گل و اسیرغم است / ای خراسان عزیز، ای مهد قوم آریا / فر و فرهنگ کهنسال تو فخر عالم است... /

چاپ اول

۱۱۲- دیوان حاج غلامرضا رتوفی گناوه‌ای.

غلامرضا رتوفی - تهران: هیرمند - ۶۷۶ ص. - وزیری (گالینگور) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۲۱-۳۹-۴



اشعار این دیوان، سروده "حاج غلامرضا رتوفی گناوه‌ای" اغلب در قالب غزل، مثنوی، مسقط، چهارپاره و ترکیب‌بند به نظم درآمده است. یکی از سروده‌های شاعر با این ابیات آغاز می‌شود: خواهم این دل را برون سازم ز غم / خواهم او را وارهانم از ستم / گشتم پنجاه و اندی در جهان / نیست همدردی به دوران چون قلم... /

۱۱۳- دیوان غزلیات "زولیده".

شاعر: حسن فرحبخش نیشابوری - تهران: مفید - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۵۰-۴۶-۵

۱۱۴- ود درد.

شاعر: نغمه رضایی - تهران: نغمه زندگی - ۸۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۸۸۶-۲-۲

۱۱۵- زمستان: مجموعه شعر.

مهدی اخوان ثالث - تهران: مروارید - ۱۹۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۰۵۰۰ ریال - چاپ شانزدهم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۲۴-۹

۱۱۶- زندگانی ادبی و اجتماعی استاد شهریار.

گردآورنده: احمد کلویان‌پور - تهران: اقبال - ۳۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۵۴-۷

چاپ اول

۱۱۷- زنده جاری.

شاعر: بدالله قرایی - تهران: زمستان - ۲۸۶ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۰۰-۱۳-۲



"زنده جاری" مجموعه اشعاری است سنتی از "بدالله قرایی" که در قالب غزل، رباعی، قطعه، دوبیتی و سروده‌های نو فراهم آمده است. برای نمونه: خر پنده اگر خواجه شود شاه شود / هم از همه راز دهر آگاه شود / زهار به مهمانی او پای منه / کو هرچه نهد به سفره‌اش کاه شود.

چاپ اول

۱۱۸- سایه عمر، آزاده: دیوان کامل رهی معیری.

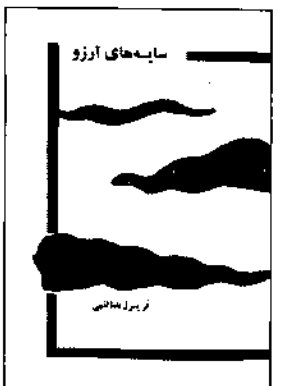
محمدحسن معیری - تهران: ناژین - ۳۵۲ ص. - وزیری (گالینگور) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۹-۰۱-۱



دیوان زنده‌یاد "رهی معیری" متضمن غزلیات، تنزل‌ها، مثنوی‌ها، قطعه‌ها، ابیات پراکنده، رباعی‌ها و ترانه‌های اوست که مجموعاً دو کتاب "سایه عمر" و "آزاده" را شامل می‌شود.

چاپ اول

۱۱۹- سایه‌های آرزو. شاعر: فریبرز بدالهی - سمنان: آبرخ، قریاب - ۱۳۴ ص. - رقصی (مقایی) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۲۳۲-۸-۸



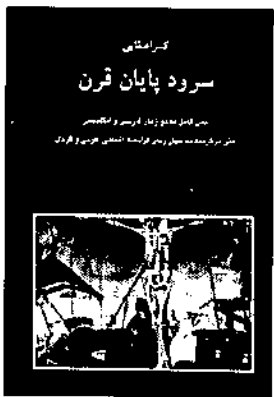
کتاب متضمن ۷۳ قطعه سروده به شیوه نو بوده که اینک نمونه‌ای از آن تحت عنوان "موج" درج می‌گردد: موج مست بی‌سکون / بوسه گاهش ساحل است / من همان موجم در این دریای بی‌پایان غم / آخر کجایی ساحلم؟

چاپ اول

۱۲۰- سرود پایان قرن: متن کامل به دو زبان فارسی و انگلیسی و متن برگزیده به چهار زبان: فرانسه، ...

کسرا عنقای: مترجم: ابوتراب سهراب، مهدیه راستکار، فرامرز جلالی، پوراستار: فرزین هومان‌فر - تهران: میرکسری - ۱۹۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Commemorating the finale of the century ... شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۹-۷-۶

در کتاب ابتدا ۵۸ قطعه شعر نو از "کسرا عنقای" درج گردیده، سپس برگزیده‌ای از آن به زبان‌های فرانسه، آلمانی، عربی و کردی ترجمه شده و در انتها برگردانی از ۵۸ قطعه یاد شده به زبان انگلیسی به چاپ رسیده است. نمونه‌ای از اشعار این مجموعه چنین است: میان این دیوارها / کتابی را ورق می‌زنم / در خانه‌ای دیگر /



و گاهی / آن جا که نشستام / گوش فرا می‌دهم / به صدای ورق زدنم در این خانه... /

چاپ اول

۱۲۱- سفر در جان لحظه‌ها.

شاعر: مهدی رشتواز - تهران: واژه آرا - ۱۰۶ ص. - رقصی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۹۸-۳۷-۴



"مهدی رشتواز" در این دفتر مجموعه‌ای از سروده‌های خود را گرد آورده است. مضامین این سروده‌ها پیوندی است میان عشق و زندگی، و دغدغه‌های اجتماعی از جمله: مهربان‌تر، باید بودا / ای بادا! باوقتر باید بودا / ای شب! تو / و / شکوفایی / عهد و پیمان دارید / در خشکی و سردی شب‌های زمستان / تاب آید / تا بهاران را / باغ / بی شکوفه نماند / و... /

چاپ اول

۱۲۲- سله‌سا.

شاعر: توحید کنعانی - تهران: سیمرو - ۶۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Selesa شابک: ۹۶۴-۵۶۸۵-۱۶-۸

۱۲۳- سهراب، مرغ مهاجر.
پریذخت سپهری. - تهران: کتابخانه
طله‌وری. - ۱۲۶ ص. - رقی (شمیز). -
۶۵۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۲۳۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۰۷۹-۱-۱

چاپ اول

۱۲۴- کجاست من هر کجایی-
ام.؟
شاعر: مجید شفیعی. - تهران: ماریه. -
۹۴ ص. - رقی (شمیز). - ۹۸۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۱۲-۱-۶



مجموعه حاضر حاوی سروده‌هایی است
به سبک و سیاق نو که گاه مضامین
اجتماعی و سیاسی را نیز در برنارد.
"مجید شفیعی" قطعه "ای سوخته..." را
چنین سروده است: ای سوخته‌تر از طعم
دختران "صهیون" بر سفال‌های "صینا"
آدم از راهای خاک‌آلود چشم تو / خاک
را به من بسپار / بوی مریم‌های آواره
ناصره می‌دهد / خاکسترش.

چاپ اول

۱۲۵- گزیده‌های شعر شهریار و
... بازگویی‌های آن به شعر اذری.
گردآورنده: علی کاتبی. - تهران: دنیای
نو. - ۱۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۴۳-۸۸-۷



در این مجموعه ۲۸ غزل، دو قصیده،
یک قطعه و دو شعر آزاد استاد شهریار
که به زبان فارسی سروده شده به زبان
ترکی - به صورت منظوم - برگردانده
شده است.

گزینه اشعار

شاعر: مهدی اخوان ثالث. - تهران:
مروارید. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز). -
۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۲۲۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۱۰-۹

گل‌واژه‌های عشق

حسن فرحبخش نیشابوری. - تهران:
مغیّد. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز). -
۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۵۰-۳۷-۳

لحظه‌ها و احساس

فریدون مشیری. - تهران: سخن. - ۱۶۰
ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. -
چاپ سوم / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۰۵-۳

چاپ اول

۱۲۹- مژده‌گوی روز باران
(زندگی و شعر نیما یوشیج).
بهاهتنام: منوچهر علی‌پور. - تهران:
تیرگان. - ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). -
۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۵۲۹-۳-۲

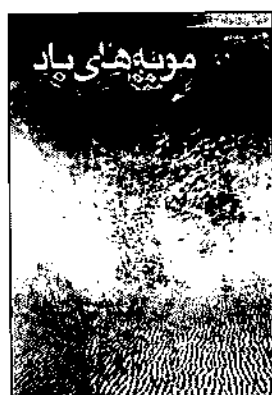


نگارنده در بخش نخست کتاب، ضمن
مروری بر زندگی "نیما یوشیج" آثار او را
معرفی می‌کند. بخش دوم نیز متضمن
گزیده‌ای از اشعار اوست که در انتهای
هر شعر توضیحی در باب آن - به ویژه
معانی پاره‌ای از واژگان و اصطلاحات -
فراهم آمده است.

۱۳۰- مویه‌های یاد

شاعر: ناصر صدری. - تهران: نوادر. -
۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۷-۰۶-۶

چاپ اول



"مویه‌های یاد" سروده‌های نو از ناصر
صدری است که برای نمونه شعری از
این مجموعه تحت عنوان "سرود" درج
می‌گردد: سر سبزتر از یک برگ / پر
نبش‌تر از جنگل / کوچکتر از قطره /
شوریده‌تر از دریا / خاموش‌تر از یک
سنگ / پر طبل‌تر ز طوفان / فروتر از
خاک / فراتر از آسمان / سرود پر شوری -
ست / که زندگیش خوانند / زندگی.

چاپ اول

۱۳۱- نامه‌هایی به شهزاده
غمگین.
محمود پاکزاد. - تهران: نونه. - ۹۶ ص.
- رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۳۸-۴-X



کتاب، منظوم‌های است به شیوه نو که در
آن اشعاری از این دست به چشم می-
خورد: گریزی نیست / آدمی یا وداع‌های
ناخواسته‌اش زاده می‌شود / و در وداعی
زود هنگام می‌میرد / و چون خود را مرور
می‌کند / در دستان برهنه‌اش چیزی

نیست / جز آهی و حسرتی.

چاپ اول

۱۳۲- ترگسانه.
شاعر: رزیتا نعمتی. - تهران: نوادر. - ۵۸
ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۷-۱۵-۵



"ترگسانه" مجموعه‌ای است از شعرهای
رزیتا نعمتی که طی آن، ابتدا نوشته‌ای
از "امیر عاملی" درباره شعرهای او به
چاپ می‌رسد: سپس ۴۰ غزل از نامبرده
فراهم می‌آید: از جمله: رد پای آمد از
شب، مثل خطی آسمانی / رد شد از
درهای بسته، رد پای مهربانی / رویوش
می‌گشایم دستمال گریه‌ها را / سفرم هر
روز دارد بر سر خود میهمانی / ...

چاپ اول

۱۳۳- نغمه‌ای از کویر.
محمدابراهیم نخعی: خطاط: علی عربانی.
- تهران: تالار کتاب. - ۴۷۰ ص. -
وزیری (گالینگور). - ۳۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۵۱-۰۳-۳

چاپ اول

۱۳۴- و آن مجنون نمی‌میرد.
شاعر: مریم باقری. - تهران: دانشوران. -
۱۵۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۷۲-۱۹-۷

چاپ اول

۱۳۵- یک دره سکوت ...
شاعر: صفورا فزونی. - تهران: دانش
پرتر. - ۱۰۲ ص. - رقی (شمیز). -
۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۹۸-۸-۳



"یک دره سکوت" دفتر شعری است از
"صفورا فزونی" که چمگی در قالب نو
سروده شده‌اند: از جمله: مردگان امروز /
هنگام خاموشی / اعتراض نداشتند / برای
جنارها / فرقی نمی‌کند / چه کسی /
گور کن بازماندگانشان باشد.

چاپ اول

۱۳۶- یک دهن آواز.
شاعر: صفورا فزونی. - تهران: دانش
پرتر. - ۱۷۲ ص. - رقی (شمیز). -
۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۹۸-۷-۵



بخش اعظم کتاب شامل غزل‌هایی است
سروده "صفورا فزونی". "شهر من
لاهیجان" نمونه‌ای از اشعار این مجموعه
است: ریشه‌ها دارد دلم در زخم‌هایت
شهر من / در رگم پیچیده پژواک صنایت
شهر من / زادگاه خاطرات تلخ و شیرینم
تویی / بوی مادر می‌دهد خاک فدایت
شهر من / من اسیر سرخ و سبز و زرد
پوشان توام / دختران چایکار دشت‌هایت
شهر من / ...

چاپ اول

۱۳۷- یک قدم تا خدا.
شاعر: مجتبی چنان‌شاهی. - تهران:
ارمغان. - ۱۴۰ ص. - رقی (شمیز). -
۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۰-۵۵-۱



مجتبی جهانشاهی در این دفتر اشعاری به شیوه نو فراهم آورده که اینک نمونه ای از آن درج می گردد: های اهالی زمان! زبان، آشنای دروغ هایتان / کلام، اسیر خودخواهان هایتان / شر، ترانه بی - زبانی هایتان / قلم، دیوانه نادانی هایتان / انتظار، افتخار پوشالیتان / بیهوده منشیید! این گونه خن را نخواهید سرود.

چاپ اول

۱۳۸ - یک مرد بی ستاره ی آبنانی: مجموعه شعر.

شاعر: حامد ابراهیم پور. - تهران: تهران صدا. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۴۱۱-۳۴-۴



اغلب سروده های این مجموعه در قالب غزل به نظم درآمده است. "کبوترانه" نمونه ای از اشعار این مجموعه است: ز شهر بلبل و شر و ترانه می ای / فبای آمدنت، عاشقانه می ای / تمام اینها چشم انتظار تواند / که روزی از افق بی - کرانه می ای!.

139- Confiding in myself.

Hossein Ansari Pour - تهران: ام القری. - ۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۳۳۲-۱-۴

۱۴۰ - بهار سخن در انجمن ادبی گلستان سعدی.

گردآورنده: کاظم حمیدی شیرازی. -

تهران: کوش. - ۷۲۰ ص. - جلد ششم. - وزیری (گالینگور). - ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۸۶-۰۳-۱

چاپ اول



ششمین شماره از مجموعه "بهار سخن" با مقدمه "کاظم حمیدی شیرازی" - مدیر انجمن ادبی گلستان سعدی - آغاز می - شود و در پی آن غزلی از سعدی و شهریار درج می گردد و سرانجام اسامی و بخشی از سروده های شعری عضو این انجمن به ترتیب حروف الفبا فراهم می - آید.

چاپ اول

۱۴۱ - زمزمه های برای ابدیت، بیژن جلالی، شعرهایش و دل ما.

کامیار عابدی. - تهران: کتاب نادر. - ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۵۵۷-۹-۶



نگارنده در بخش نخست کتاب درباره زندگی و آثار زنده یاد "بیژن جلالی" (۱۳۶۰ - ۱۳۷۸) مطالبی فراهم آورده نیز سروده ها و اندیشه هایش را به تحلیل و سنجش گذاشته است. در بخش دوم این مجموعه، برگزیده های از دیدگاه های دیگران همراه با سروده هایی از شاعران در باب "بیژن جلالی" گردآمده است. در انتهای کتاب ترجمه چند سروده شاعر به

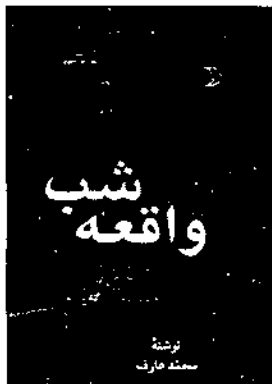
زبان انگلیسی به چاپ رسیده است.

نمایشنامه فارسی ۱۳۲۰
Afari/62

چاپ اول

۱۴۲ - شب واقعه: نمایشنامه های تک پرده های شب واقعه ...

محمد عارف. - تهران: امیر کبیر. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۶۶۷-X



کتاب از سه نمایش نامه تشکیل یافته است. دو نمایش نامه "شب واقعه" و بر "شاخه های زخمی زینب (س)" از لحاظ مضمون به واقعه عاشورا و کربلا مربوط می شود. اما نمایش نامه "پشت درهای خاکی" روایتی است از جنگ تحمیلی و مشکلات جانبازان این جنگ.

چاپ اول

۱۴۳ - شمس پرنده.

پری صابری نویراستاز: علی دهباشی. - تهران: سخن. - ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Flying shams
۹۶۴-۶۹۶۱-۶۷-۳

شابک:



در مجموعه حاضر ابتدا نمایش نامه "شمس پرنده" به چاپ رسیده سپس

گفت و گویی با خانم "پری صابری" درباره آثار او به ویژه نمایش نامه یاد شده درج گردیده است. بخش انتهایی کتاب نیز متضمن گفت و گویی است با "پری صابری" که با حضور احمد رضا احمدی، منصور ملکی، علی دهباشی، حسن سید چوادی و فرخ نعمتی صورت گرفته است. محور این گفت و گو اغلب درباره "پری صابری" و آثار هنری اوست. یادآور می - شود "پری صابری" نمایش نامه "شمس پرنده" را براساس زندگی مولانا جلال - الدین بلخی تدوین کرده و با نگاه ویژه اندیشه های عرفانی او را ترسیم نموده است.

چاپ اول

۱۴۴ - شیوه شیدایی.

حسین نوری. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۲۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۹۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۳۳۹-X



"شیدایی"، "سودایی"، "سائر"، "دلنار"، "سیرک"، "همراه"، "خرقه ارغوانی"، "شهود"، "فستیوال آخر" و "مار زنگی" عناوین ده نمایش نامه از "حسین نوری" است که در این مجموعه به طبع رسیده است. صحنه نمایش نامه نخست ("شیدایی") مربوط به یک کارگاه نقاشی است و دو نفر ("نقاش" و "شریفی") در آن عهده دار نقش هستند. شریفی به کارگاه آمده تا امانتی خود یعنی تابلوی نقاشی پدرش را که تصویری از "حضرت ابوالفضل" است تحویل بگیرد. اما نقاش نیز که در آن کارگاه کار می کند، مجذوب آن تابلوست. کار این نقاش تعمیر تابلوهای ارزشمند است و به ناچار برای سوداگران تابلو به کار مشغول شده است. اما این تابلو ظاهراً ترمیم نمی شود، زیرا رنگ خاک آن از خاک کربلا انتخا شده است. از طرفی، "نقاش" نمی - خواهد آن تابلو به دست سوداگران بیفتد. از این رو تصمیم دارد با مهر نماز تابلو را تعمیر کرده به صاحب اصلی آن

بازگرداند.

۱۴۵ - همه فرزندان خورشید.

شارمین میمندی نژاد. - تهران: نامیرا. - ۵۸ ص. - وزیری (مقوایی). - ۳۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۲۲-۳-۴

چاپ اول



نمایش نامه حاضر، روایتی است از زندگی فرزندان مردی چوپان اما بی گله و رمه که سه پسر نوزاد خود را تنها گذاشته، به درون کوهی می گریزد و نالن و گریان از هجران زن خود - خورشید - به پست می نشیند. صحنه این نمایش مربوط به بازیگران دوره گرد است که به نوعی بساط مهر که می گسترانند.

داستان فارسی (از سال ۱۳۲۰ -)
Afari/62

چاپ اول

۱۴۶ - آزادی در قلمرو سبز فنج - های سپید.

غزل تاجبخش. - تهران: زهد. - ۱۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۹۹۷-۲۵-۲



داستان تمثیلی کتاب که گاه به زبان طنز می گراید طرحی است از وضعیت سیاسی

مردم ایران از عهد آزادیخواهی و مشروطه تا زمان حال. ظاهر داستان روایت چهار پرده کوچک است که دو به دو در کنج قفس - در پاسو - قرار گرفته‌اند. یک قفس مربوط به پدر و مادر و دیگری از آن فرزندان است و در واقع روایت دو نسل یعنی نسل جدید که بی- محابا مشتاق آزادی است و نسل گذشته که محتاط و سنتی است. اما هرچه هست همه در قفس هستند و تجربه آزادی ندارند و از آن بی‌بهره‌اند. در این گیرودار ناگهان در جنگل پاسو هم غوغا برپا شد در آینه برکه خط افتاد و چهره خبیث یک دشمن نابکار از پشت شیشه‌ها نمایان شد یک گربه درشت و پشمالوی جله‌گر، با شکم گنده روی گوشه‌ای از سقف شیشه‌ای دراز کشیده و چشمان نامحرم و حرصی خود را به جوجه‌ها دوخته بود...

داستان کوتاه فراهم آورده است. گاز



اشک‌آور عنوان یکی از این داستان‌هاست که طی آن راوی خاطره‌ای از روزهای انقلاب و تظاهرات مردمی را بازگو می‌کند.

چاپ اول

۱۴۹۹- آینه وجود.

نرگس کریمی‌پور. - تهران: دانش ارا. - ۲۴ ص. - رقمی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۱۷۲-۱۳-۳



داستان، روایتی است از زندگی خانواده‌ای که با مشکلات بی‌شماری مواجه بوده است. پدر خانواده مردی است که بیشتر عمر خود را بر روی کشتی سپری کرده و علاقه‌ای به همسر و فرزند خود ندارد و سرانجام کشتی آنها گرفتار طوفان شده خبری از او به دست نمی‌آید. اما فرزند او با مشقات تمام دوره تحصیل متوسطه و دانشگاه را طی می‌کند. شغل معلمی را برمی‌گزیند و در پی آن در کنار مادر، همسر و فرزندانش اوقات خوشی را پشت سر می‌گذارد و...

چاپ اول

۱۵۰- اگر بازایی.

محمدابراهیم پیری-پوراستاد: ابوالفضل طاهرخانی. - تهران: تکامل. - ۱۲۳ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۸۴۹-۰۰-۷



کتاب، شرحی است از ایثارگری‌های رزمندگان جنگ تحمیلی که ماجرای اصلی آن با روایتی از یک بسیجی بی نام و نشان آغاز می‌شود که در بیعارستان عمل دشواری را پشت سر گذاشته است. ماجرای زندگی و یافتن هویت او محتوای اصلی داستان را تشکیل می‌دهد.

چاپ اول

۱۵۱- انگیزه‌ای به نام: عشق.

محمود بهرامی. - تهران: مجید. - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۵۳-۰۱۳-۹



کتاب از یک داستان نسبتاً بلند و دوازده داستان کوتاه تشکیل یافته است. داستان بلند کتاب تحت عنوان 'خراس' تصویری است از اوضاع نا بهنجار در زمان رژیم سابق که طی آن داستانی عاشقانه همراه با توصیف بی‌بند و باری‌ها و مفاسد پیشین روایت می‌شود.

۱۵۲- باد و باران.

مریم جمشیدی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه. - ۸۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. - ۹۶۴-۴۳۶-۷۶۵-۰۰ شابک:

۱۵۳- بانوی من خورشید (مجموعه داستان).

مریم اسدی. - تهران: ماریه. - ۱۰۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۶۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۱۴-۶-۷



پانزده داستان کوتاه در این مجموعه گرد آمده که عنوان یکی از آنها 'ساحل و نور' است. در این داستان، ساحل دخترکی است که مادرش را از دست داده و پدر او همسری جدید اختیار کرده است. تلاش پدر آن است که ساحل، همسرش را مادر خطاب کند.

چاپ اول

۱۵۴- بر فراز آرزوها.

رویا سینایور-پوراستاد: عاطفه جاویدیار. - تهران: مهران-شهر. - ۳۰۰ ص. - رقمی (سلفون). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۶-۸



داستان، ماجرای دختری است به نام 'افسانه' که مادرش را از دست داده و در کنار زن پدر، روزگار تلخی را طی می‌کند. سن او که از مرز سی سال نیز گذشته مشکل دیگری است که افسانه با آن مواجه است. او با اصرار خانواده نمی‌خواهد ازدواج کند، زیرا...

۱۵۵- بگشای لب. شهره وکیلی-پوراستاد: آزاده جولایی. - تهران: پیکان. - ۵۹۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۶۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۰۰۶-۳

چاپ اول

۱۵۶- به تو می‌اندیشم.

رویا سینایور. - تهران: مهران-شهر. - ۳۰۰ ص. - رقمی (سلفون). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۳-۳



در این داستان عشقی - جنایی، 'فرامرز' شخصیت جوانی است که دو دلدار او یعنی 'شراره' و 'عاطفه' به نوعی به قتل می‌رسند و زندگی او دچار فراز و نشیب‌هایی می‌شود که داستان براساس آن شکل گرفته است.

چاپ اول

۱۵۷- توراکینا (همراه با خلاصه انگلیسی).

محمد قاسمزاده: مترجم: آرش حجازی. - تهران: کاروان. - ۳۳۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Turakina شابک: ۹۶۴-۷۰۳۳-۰۶-۰



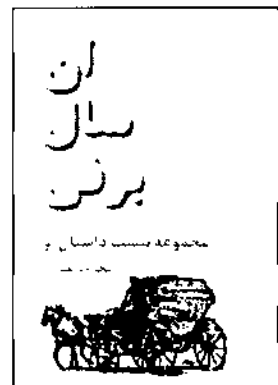
چاپ اول

۱۴۷- آن سال برفی: مجموعه

بیست داستان.

محمود طیار. - تهران: روزبهان. - ۱۷۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۵۲۹-۶۴-۶



آن سال برفی' مجموعه‌ای است متشکل از ۲۰ داستان کوتاه که طی آنها نویسنده کوشیده است جایگاه منزلت فرد در مناسبات اجتماعی و چالش‌های روحی افراد را در موقعیت‌های گوناگون بازگو نماید.

چاپ اول

۱۴۸- آن مرد در باران رفت.

شهرام شفیعی. - تهران: شاهد. - ۱۴۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۴۸۹-۵۹-۱

شهرام شفیعی' در این مجموعه ۴۴

ماجرای اصلی رمان از این قرار است: جمشید مصدق دانشجوی دکترای ادبیات، نزدیک به نیمه شب رساله خود را درباره "توراکینا" - شاهدخت ایلخانی - به پایان می‌برد و ناگهان خود "توراکینا" را در برابرش می‌بیند و دچار شگفتی و حیرت می‌شود. در پی آن، "توراکینا" با او راهی سفر می‌شود؛ سفر به شیراز در عصر ایلخانی و بدین ترتیب، دوره‌ای از تاریخ کشور را مشاهده می‌کند و در کنار ناگفته‌های تاریخ، سرگذشت تلخ توراکینا (شاهدخت آتش و خون) را از نظر می‌گذراند.

چاپ اول

۱۵۸- ته دنیا.

پرویز صمدی مقدم. - تهران: فرهنگ و سینما. - ۱۴۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

End of the world
۹۶۴-۹۱۹۲۷-۲-۷
شابک:



"ته دنیا" مجموعه شش داستان کوتاه است که در نخستین آن تحت همین عنوان، راوی از ماجرای سفر کوتاه خود به آلمان سخن می‌گوید و در آن کشور غریب با مشکلاتی مواجه می‌گردد، اما سرانجام رفتار انسانی پیرزنی را مشاهده می‌کند که به او پناه داده عاقبت در کمال اطمینان به کشور مراجعت می‌کند.

چاپ اول

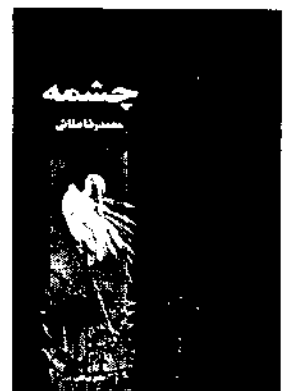
۱۵۹- چشمه.

محمدرضا صفایی، ویراستار؛ فهیمه محبی‌زنگنه. - تهران: پیکان. - ۲۰۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۸-۰۷۷-۲

راوی در این داستان که شوهرش را در جنگ ایران و عراق از دست داده، به فرانسه می‌رود و در رشته پزشکی به تحصیل مشغول می‌شود. او در آن جا با "سعید" (هنرمند و فیلمنامه نویسنده آشنا

شده شیفته هم می‌گردند. "سعید" شبیه به فردی است به نام "شاهمرادی" که پناهنده سیاسی است. همین شباهت



سبب پیدایی ماجراهایی می‌شود که داستان براساس آن شکل گرفته است.

۱۶۰- چشمهای بی‌حیا.

رویا سینایور. - تهران: مهران شهر. - ۳۹۲ ص. - رقی (سلفون). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۷-۶

چاپ اول

۱۶۱- خانه‌های سبز: مجموعه داستان.

سلیم معزی. - تهران: آذر سیلان. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۳۸-۰۶-۰



کتاب متشکل از دو داستان کوتاه است. در داستان نخست (دفترچه سبز خونی) راوی خاطرات دوره دانش‌آموزی خود را به تصویر کشیده مقارن با اوج انقلاب و درگیری با مأموران رژیم شاه بود.

چاپ اول

۱۶۲- در انتظار.

اسماعیل فصیح. - تهران: پیکان. - ۱۵۸ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Waiting
۹۶۴-۳۳۸-۰۱۰۶-X
شابک:



"در انتظار" رمان دیگری است از "اسماعیل فصیح" که اختلاف دو شخصیت - زن و شوهر - موضوع اصلی آن را تشکیل می‌دهد. "مسعود اقبال" دریاسالاری بازنشسته و ثروتمند است که در آبادان همسرش "سیمنا" و دو پچهاش را ترک کرده است. در حالی که این زن دل در گرو شوهر دارد و همواره در انتظار همسر است، دریاسالار ظاهراً هیچ گونه توجهی به او نداشته از او دوری گزیده است. سرانجام، "سیمنا" در اثر تصادفی کشته می‌شود و از طرف دیگر، دریاسالار نیز تمام املاک و دارایی‌های خود را می‌فروشد و چک‌ها و سندها را با خود به آبادان می‌برد. او به اسکله می‌رود و همه چک‌ها و اوراق پچادار را پاره می‌کند و به دریا می‌ریزد و عاقبت خود را نیز در دریا غرق می‌سازد.

چاپ اول

۱۶۳- در شعله‌های آب.

مرتضی مردیها. - تهران: علم. - ۳۷۸ ص. - رقی (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۰۵-۱۱۰-۶



این داستان که در شش فصل تدوین شده توصیفی است از صحنه‌های آغازین جنگ تحمیلی و رزمندگانی که قصد دارند با انفجار کانال‌های رود کارون، آب

آن را به دشت خوزستان رها سازند و از این طریق مانع پیشروی تانک‌های دشمن شوند. راوی داستان که خود یکی از همان افراد است جزئیات کار را گاه به شکل نمادین به تصویر می‌کشد و حوادث متعدد آن را شرح می‌دهد و سرانجام جاری شدن آب را که موجب غرق شدن دو تن از هم‌زمان او نیز می‌شود چنین توصیف می‌کند: راستی آب و عشق چقدر هم شکل‌اند! نرم، اما کشنده. صبور، اما شکننده. زلال، اما اسرارآمیز و نه همیشه شعله‌ور چون آتش. که گاه سرد و گاه سوزان... تنها هزار یک چند سرریز می‌کند. تا نشکند. تا نمیرد...

چاپ اول

۱۶۴- دراز بانمک (مجموعه داستان).

حسین دسترس. - تهران: روزگار. - ۷۲ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۵۸-۰۶-۸



کتاب متشکل از سیزده داستان کوتاه است. "خودکشی ناشیانه" عنوان دومین داستان این مجموعه است. در این داستان، مردی که دچار اعتیاد و سرخوردگی است زندگی خود را در سراسیمگی سقوط می‌بیند و در نتیجه دست به خودکشی می‌زند، اما موفق به این کار نمی‌شود و سرانجام در اثر تصادف جان می‌سپارد.

چاپ اول

۱۶۵- دشنه و سیب گمشده.

پرویز رجبی. - تهران: نشر نی. - ۲۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۱۲-۵۳۵-۱

این رمان که به شیوه‌ای نو نگاشته شده اتفاقاتی است که طی یازده ساعت - از ۶

صبح الی ۵ بعد از ظهر - رخ می‌دهد. اما ماجرای اصلی داستان که مروری بر خاطرات گذشته است واقع چهل ساله



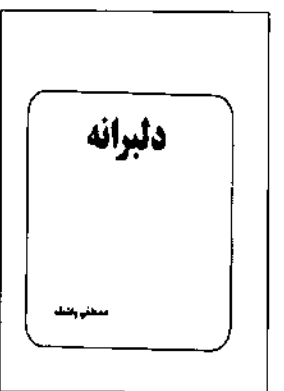
تاریخ ایران را نیز در برمی‌گیرد. یعنی اتفاقاتی که قهرمانان آن از سال ۱۳۲۵ تا اوایل انقلاب پشت سر می‌گذرانند. قهرمان اصلی داستان شخصیتی است به نام "نمست" که تمامی اتفاقات حول زندگی سیاسی و مبارزات او دور می‌زند.

چاپ اول

۱۶۶- دلبرانه.

مصطفی پاشنگ. - تهران: راه ظفر. - ۳۹۸ ص. - رقی (گالینگور). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۵۵-۰۲-۹



"دلبرانه" داستانی است تمثیلی به زبان حیوانات. حکایت اصلی داستان مربوط به شتری پیر (لوک مست) است. او نمی‌خواهد در پایانه عمر طعمه گفتاران و گرگان شود. لوک در نزدیکی چشمه بر بلندای تلی می‌ایستد و چشم به آسمان می‌دوزد. او چشم به راه پسرهای کوهستان است. لوک می‌خواهد با پسرهای سخن بگوید که در گرسنگی بزرگ شده‌اند. یا این همه، با خود می‌گوید: اگر آنها را هم سیر بکنم باز هم چشم آنها گرسنه است و دندان‌های آنها تشنه خون است؛ خون گرمی که از گلوگاه چرندهای بی‌گناه فوران کند و

چهره و موی سرشان را گلگون و
پویانک نمایند...

ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۵-۸-۴

به تصویر می‌کشند ماجرا مربوط به دوره
گذشته است. زمانی که دکان‌ها در
تاریکی شب بسته و تنها میخانه‌ها باز

- رقی (سلفون) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۶-۶-۲

۱۶۷- دو پرندۀ در باد.

فریدون ادیب‌نیمایی - تهران: افاق -
۳۷۶ ص. - رقی (شمیز) - ۱۷۰۰
ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Two birds in the wind
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۷۳-۵-۸

۱۶۸- رهایم کن.

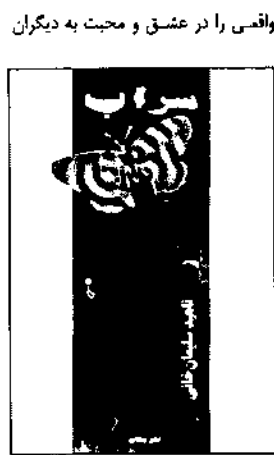
نسرین (کافی) قدیری - تهران: پیکان -
۳۵۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۶۵۰۰
ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۳۳-۷۲-۲

چاپ اول

۱۷۱- زندگی در قیام.
علی میرمیزی - تهران: فردوس - ۷۳۸
ص. - وزیری (گالینگور) - ۵۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۲۰۰۰۱۱-۶

۱۷۲- زیر بالهای غم...

رویا سینایور - تهران: مهران شهر -
۳۷۳ ص. - رقی (سلفون) - ۱۵۰۰۰
ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۲-۵



می‌دانستند و از این رهگذر حوادث
گونگونی را پشت سر می‌گذاشتند.

چاپ اول

۱۷۵- سکوت تنهایی.
مهیندخت رضایی - تهران: حمید -
۲۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۱۶-۲۵-۴

چاپ اول

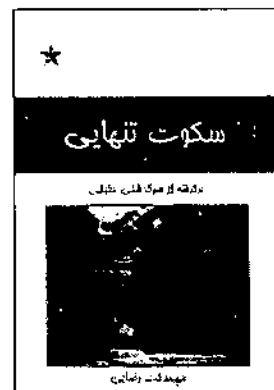
۱۷۳- سایه سر.
مریم ارجمندی نویراستار: محسن غلامی.
تهران: عباسی - ۸۲ ص. - رقی
(شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۸-۱۳-۱



بوده‌اند و کاسبان دوره‌گرد در کنار
عریبه‌کشان، در دو سوی میخانه قرار
می‌گرفته‌اند، تنها تفریح و شادی این
گروه آن بوده که به طرف هم سنگریزه
پرتاب می‌کردند و از این کار، لذت می-
بردند...

چاپ اول

۱۷۷- سیندخت.
علی محمد افغانی - تهران: جاویدان -
۴۸۸ ص. - رقی (شمیز) - ۲۳۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۲-۶۷-۰



"سکوت تنهایی" داستان زندگی زنی
است که روزهای پایانی عمر را در سرای
سالمنان طی می‌کند. او در زندگی
حوادث و ماجراهای متعددی را پشت
سرگذاشته که شرح آن در این کتاب آمده
است.

چاپ اول

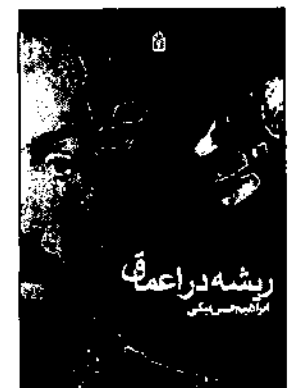
۱۷۶- سنگ و سیر: ۱۷ داستان
(از ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۹).
صمد طاهری - تهران: ماریه - ۲۱۸
ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۱۴-۳-۲

"سنگ و سیر" مجموعه هفده داستان
کوتاه است. نویسنده در داستان دوم یا
همان عنوان کتاب، گوشه‌ای از زندگی
مردمان فرودست و سرخورده اجتماع را

چاپ اول

۱۷۴- سراب.
ناهد سلیمان خانی - تهران: پیکان -
۲۳۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۸-۰۹۵-۰

قهرمانان اصلی در این داستان کسانی
هستند که هر صبح به امید دست یافتن
به زندگی بهتر چشم می‌کشاند و روز را
به انتظار رسیدن به خوشبختی به شب
می‌رسانند. با این همه، آنان خوشبختی



شخصیت اصلی این رمان جانبازی است
به نام "شفیع محمد" که پیش از این به
رغم میل خانواده و طایفه‌اش از
بلوچستان راهی جبهه جنگ می‌شود و
به ارزش‌های دفاع مقدس وفادار می-
ماند. نویسنده در این داستان با به تصویر
کشیدن مشقات و رنج‌های این جانباز که
گاه برگرفته از مناطق اقلیمی‌ای چون
سیستان است و گاه به عارضه‌های
جسمانی او مربوط می‌شود، میزان
پایداری و توانمندی‌های روحی او را به
عیان آشکار می‌سازد. "شفیع محمد" در
این داستان، می‌خواهد همگون
پدربزرگش که نماد مقاومت در برابر
پرتتالی‌ها و انگلیسی‌ها بوده با ناراستی
بستیزد.

۱۷۰- زمزمه زندگی.

پروین قائمی - تهران: کتاب درنا -
۲۵۶ ص. - رقی (سلفون) - ۱۰۰۰۰



داستان، ماجرای عاشقانه‌ای است از
زندگی مردی جوان که با پاکی و
صداقت قدم در راه عشق می‌گذارد؛
ناملازمات بی‌شماری را پشت سر می-
گذارد و سرانجام...

چاپ اول

۱۸۰- شهری که زیر درختان
صدر مرد.
خسرو حمزوی - تهران: روشنگران و
مطالعات زنان - ۵۹۶ ص. - رقی
(شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۵۱-۱۶-۴



شخصیت اصلی این رمان معلم جوانی
است به نام کیان که برای تدریس به
یکی از روستاهای دور افتاده کشور اعزام
می‌شود. شرط استخدام این معلم جوان
منوط به سر و سامان بخشیدن مدرسه
روستا و موفقیت در کنار است. "کیان"
پس از چندی در روستا با یک خانواده
سنتی و متنفذ روستا آشنا می‌شود و از
این جا ماجراهای اصلی داستان شکل
می‌گیرد. سرانجام تمارضی که میان
"کیان" و برخی از اعضای خانواده یاد
شده، همچنین سرایدار مدرسه پیش



رمان "سیندخت" نوشته "علی محمد
افغانی" ماجرای زندگی مهندس یک
کارخانه است در جنوب ایران که عاشق
زنی به نام "سیندخت" می‌شود و در این
راه اتفاقات بی‌شماری را پشت سر می-
گذراند. این رمان فرجامی تراژیک دارد.

۱۷۸- شب‌های بی‌ستاره.

مهسا طایع - تهران: مهران شهر -
۳۰۸ ص. - رقی (سلفون) - ۱۳۵۰۰
ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۰۱-X

۱۷۹- شب‌های تنهایی.

نرگس عینی - تهران: پسا - ۳۷۶ ص.

می‌آید، او در کار خود توفیقی به دست نمی‌آورد و... بدین ترتیب، این داستان، توصیفی است از ذات آدمیان، خواست‌ها، امیال، طمع‌ها و خصایل نیک و بد که در قالب شخصیت‌های گوناگون بازگو می‌شود.

۱۸۱- عالم هنرمندی: مجموعه داستان.

غلامرضا سنگجولی. - تهران: نغمه. - ۱۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۴۲۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

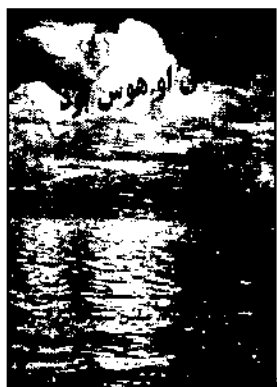
The artistic universe
شابک: ۹۶۴-۹۱۸۸۶-۰۰۶

چاپ اول

۱۸۲- عشق او هوس بود.

عباس سپهری بروجنی. - تهران: دانش آرا. - ۲۴۸ ص. - پالتویی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۱۷۲-۱۲-۵



داستان روایتی است از زندگی زنی که دختر کوچکی را به حال خود وامی‌گذارد و محبت خود را از او دریغ کرده زندگی جدیدی دست و پا می‌کند. سال‌ها بعد او در اثر تصادف به شدت آسیب می‌بیند و از ناحیه پا فلج می‌شود. او در این هنگام سخت به دخترش محتاج است، در حالی که...

چاپ اول

۱۸۳- عشق سیمز.

فرشته آقیان. - تهران: نسل نوآندیش. - ۴۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۲۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۱-۷۰-۶

داستان حاضر در واقع سرگذشت و خاطرات دختری است به نام 'آریا' که یکجند در کشور انگلیس اقامت می‌کند، زیرا پدر و مادرش سال‌هاست که در آن جا به سر می‌برند. با این همه 'آریا'

علاقه مغرطی به سرزمین خود - ایران - دارد. او هنگام اقامت در انگلیس با حوادث متعددی روبه‌رو بوده که جزئیات



آن، در این داستان بازگو می‌شود. این حوادث عمدتاً ماجراهایی از عشق و زندگی است.

چاپ اول

۱۸۴- عشق و مرگ در آثار هدایت.

گردآورنده: محمد بهارلو. - تهران: قطره. - ۳۴۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۸۷-۰



نگارنده، مجموعه حاضر را در دو بخش فراهم آورده است. بخش نخست به تحلیل و ارزیابی وی از دو مقوله 'عشق و مرگ' در آثار صادق هدایت مربوط می‌شود. او در این بخش خاطرنشان می‌کند: 'عشق و مرگ از مضامین اصلی و مورد علاقه هدایت هستند و به صورت نوعی برگردان تقریباً در همه آثار او تکثیر شده‌اند. برای آدم‌های داستان‌های او عشق، آمیخته به درد ملالت و تباهی است؛ عشق پاسخی است به معنای هستی، و مرگ نجات آدمی از رنج این هستی است، از نظر او میل به عشق و مرگ هیچ‌گاه در فرد انسانی ترک نمی‌شود؛ ممکن است میل به عشق، یا زندگی، نباشد اما میل به مرگ همواره در نهاد بشر شعله‌ور است؛ زیرا میل به مرگ نتیجه منطقی وجود آدمیزاد است،

بدین ترتیب، نویسنده سعی دارد دو مفهوم یاد شده را تفکیک در آثار برجسته هدایت، شرح و ارزیابی نماید. اما بخش دوم متضمن داستان‌هایی است از 'هدایت' که به زعم نگارنده با مایه 'عشق و مرگ' به رشته تحریر درآمده‌اند. این داستان‌ها عبارت‌اند از: زنده به گور، آبجی خانم، مرده خورها، سه قطره خون، گرداب، داش اکل، آینه شکسته، لاله، صورتک‌ها، چنگال، س. گ. ل. ل.، زنی که مردش را گم کرد، عروسک پشت پرده، شب‌های ورامین، دن ژوان کرج، بن‌بست، کایتا، تجلی، تاریک خانه، و فردا.

۱۸۵- غرور عاشقان.

رویا سینایور. - تهران: مهران شهر. - ۴۴۶ ص. - رقی (سلفون). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۵۲-۱۲-۱

چاپ اول

۱۸۶- قاتل کجاست مجموعه داستان‌های واقعی.

حسین حقایق. - تهران: پیک. - ۱۷۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۷۹-۲۳-۶



در داستان‌های این مجموعه ماجراهایی واقعی - بعضاً جنایی - روایت شده است. کتاب حاضر متضمن هشت داستان است.

چاپ اول

۱۸۷- قاصدک (مجموعه داستان).

علی بهرامی. - زنجان: زنجان زرنکار. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۱-۰۰۰-۶

چهار داستان کوتاه محتوای این کتاب را تشکیل می‌دهد و در نخستین آن،



ماجرای زندگی جوانی روایت می‌شود که به دام اعتیاد گرفتار می‌آید و سرانجام هستی خود را بر باد می‌دهد.

چاپ اول

۱۸۸- قصه ما به سر رسید.

محمدعلی جمال‌زاده: به اهتمام: علی دهباشی. - تهران: سخن. - ۴۲۲ ص. - رقی (گالینگور). - ۲۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۲۱-۵



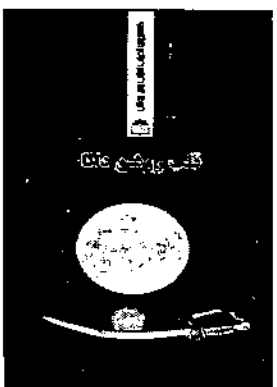
'قصه ما به سر رسید' مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه 'محمدعلی جمال‌زاده' و چند ترجمه از او که با این عناوین به چاپ رسیده است: 'شیوان رویه مزاج'، 'خاک حاصلخیز'، 'ماجرای دهشتناک قلعه (که)'، 'صیغه و عقدی'، 'پارگاه شاهانه' و 'ترجمه‌هایی از زبان‌های دیگر'. در هر یک از داستان‌های این مجموعه، نویسنده تصویری هجوآمیز از شیوه تفکر و زندگی گروه‌های مختلف سستی عرضه می‌کند. 'مصیبت شعر دیسی'، 'ملای شاعر'، 'خیاط شاعر' و 'حماسی شاعر' نمونه‌ای از داستان‌های این مجموعه هستند که با نگاهی به تفکر و زندگی جامعه سستی ایران به رشته تحریر درآمده‌اند. در انتهای کتاب زندگی، احوال و آثار 'محمدعلی جمال‌زاده' به قلم 'ایرج افشار'، نیز 'فهرست' مهم مقالات جمال‌زاده در زمینه تحقیقات

ایرانی و چند نوشته کوتاه دیگر به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۸۹- قلب روشن دانا داستان‌های انقلاب.

ابوالفضل مروی. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی. - ۸۰ ص. - پالتویی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۹۶-۹۲-۶



پنج داستان کوتاه در این مجموعه گردآمده و نویسنده در هر یک از آنها تصویری از زندگی مردم در رژیم گذشته به دست می‌دهد و مبارزاتی را بازگو می‌کند که به انقلاب اسلامی منجر شد.

چاپ اول

۱۹۰- قلبهای بی‌اراده.

سیمین شیردل. - تهران: سیمرو. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۸۵-۳۱-۱



داستان حاضر، شرح زندگی دختری است که در خانواده‌ای متوسط بزرگ شده و به‌رغم اصرار پدر با سرعوی خود ازدواج نمی‌کند. او بعد از تحصیلات متوسطه در شرکتی استخدام می‌شود و پس از چندی ماجرای عاشقانه زندگی او را متحول می‌سازد و...

نیز گره‌ای از کار او نمی‌گشاید. فرزندانش
«علا» و «یکانه» نیز حوادث گوناگونی را
تجربه می‌کنند؛ با این مهم، پرتو تصمیم

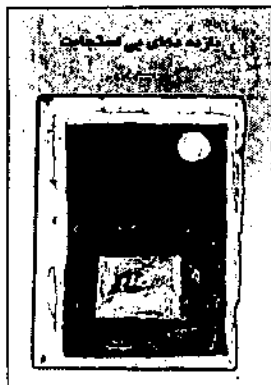


قاطع خود را عملی می‌سازد، زیرا او قصد
دارد دوباره با همسر نخست خود ازدواج
کند و ...

چاپ اول

۲۰۲- یازده دعای بی‌استجابت
(مجموعه داستان).

محسن فرجی - تهران: ماریه - ۵۸
ص. - رقصی (شمیز) - ۳۸۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۱۴-۲-۴



یازده داستان کوتاه محتوای این کتاب
است. 'محسن فرجی' در داستان نخست
(کجایی) تصویری از زندگی زنی ارائه
می‌کند که همسرش به سفری بی-
بازگشت رفته و جان در راه وطن باخته
است. اینک بعد از سال‌ها زن همچنان
خاطرات گذشته را مرور می‌کند و تنهایی
وحشتناک خود را به تصویر می‌کشد.

۲۰۳- یاسمین.

مرتضی مودب‌پور - تهران: شادان -
۳۸۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۲۸۵۰۰
ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۴-۴-۶-۲

۲۰۴- یک روز مانده به عید پاک.
زویا پیرزاد - تهران: نشر مرکز - ۱۱۲
ص. - رقصی (شمیز) - ۶۷۰۰ ریال -



داستان، حکایت دختر و پسری است که
در تب و تاب عشق و زندگی با حوادثی
تلخ و شیرین مواجه می‌شوند. 'نسترن'
'پیمان' دو زوج جوان این داستان هستند
که به رغم ناملایمات و ناهنجاری
زندگی، همچنان در تلاطم حوادث، به
عشق وفادار می‌مانند.

چاپ اول

۲۰۰- نفر سوم از سمت چپ.

مجید قیصری - تهران: گمان - ۵۲
ص. - پالتویی (مقوایی) - ۳۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۹۱۹-۴-۶



شش داستان کوتاه این مجموعه روایتی
دیگر از جنگ و هشت سال دفاع در برابر
دشمن متجاوز است که طی آن گوشه‌ای
از ایثارگری رزمندگان به تصویر کشیده
می‌شود.

چاپ اول

۲۰۱- نقطه تسلیم.

شهره وکیلی - تهران: علم - ۷۵۸ ص.
- رقصی (گالینگور) - ۳۵۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۱۰۴-۱

'پرتو' در این رمان خانمی است که در
دانشگاه تدریس می‌کند. او مدت‌هاست
که از همسرش جدا شده و روزگاری
بحرانی را سپری می‌کند. ازدواج مجدد



رود و سرانجام، سزای اعمال خود را
تجربه می‌کند.

چاپ اول

۱۹۷- ملاقات با جن‌ها (داستان
علمی تخیلی).

سیروس صالح‌پور - تهران: پروا - ۷۰
ص. - رقصی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۰۷-۱۵-۳



راوی در این داستان که دارای پنج
بخش مجزاست خاطراتی را از شهر
اصفهان بازگو می‌کند که به گمان او
جمالگی آن اتفاقات از جانب جن‌ها بوده
است، در حالی که...

چاپ اول

۱۹۸- نسترن گل باغ آشنایی.

عباس سپهری بروجنی - تهران: دانش
آرا - ۱۹۰ ص. - جلد اول - جیبی
(شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۱۹۹- نسترن گل باغ آشنایی.

عباس سپهری بروجنی - تهران: دانش
آرا - ۱۲۲ ص. - جلد دوم - جیبی.
(شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

شش داستان کوتاه در این مجموعه به
چاپ رسیده که هر یک گویای فقر،
فلاکت و رنج مردمان این سرزمین است
که دست مایه‌ای جز کار طاقت‌فرسا
ندارند.

چاپ اول

۱۹۴- ماجراجویان 'مجموعه
داستانهای واقعی'.

حسین حقایق - تهران: پیک - ۱۸۴
ص. - وزیری (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۷۹-۲۵-۲



'ماجراجویان' عنوان داستانی است که به
همراه چهار داستان دیگر محتوای این
کتاب از مجموعه 'داستانهای واقعی' را
تشکیل می‌دهد. در این داستان، ماجرای
تبهکارانه بازگو می‌شود که طی آن 'امی'
قهرمان اصلی داستان به کمک مامورین
غائله تبهکاری را به پایان می‌برد.

۱۹۵- مرثیه عشق.

شهین دخت اقدامیان - تهران: شهرپور،
سوده - ۲۱۶ ص. - وزیری (شمیز) -
۱۲۰۰۰ ریال - ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۹۳-۲۲-۸

چاپ اول

۱۹۶- مکافات 'مجموعه
داستانهای واقعی'.

حسین حقایق - تهران: پیک - ۱۹۸
ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۷۹-۲۶-۰

در این مجموعه چند ماجرای واقعی به
گونه داستان گردآمده که عمدتاً در
شهرستان 'جهرم' رخ می‌دهد. 'مکافات'
عنوان آخرین داستان این مجموعه است
که طی آن سرگذشت فرزندی از خانواده
اصیل روایت می‌شود که به کزراهه می

۱۹۱- گستره محبت.
نسرین (کافی) قدیری - تهران: یکان -
۵۲۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۲۳۰۰۰
ریال - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۳۲-۳

چاپ اول

۱۹۲- گهواره‌ای برای دخترم.

فرشته سیدقاسمی - تهران: اوحی -
۲۶۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۳۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۶-۶۸-۱



داستان حاضر سرگذشت زندگی مادری
فداکار است که زندگی پر فراز و نشیبی
را در مناطق کردنشین کشور گذرانده
است. شوهر 'افسانه' متعلق به خانواده‌ای
روستایی است که نه تنها در هنگام بروز
حادثه پشتیبان او نیست، بلکه همواره او
را سرزنش کرده و 'افسانه' نیز ناگزیر به
خانه پدری پناه می‌برد. اما در خانه پدر
وضعیتی نامناسب و محیطی ناآرام را بی
می‌گیرد. او با بزرگواری تمام، همه آنانی
که بر او ستم روا داشته‌اند، به دیده
اغماض می‌نگرد و ...

چاپ اول

۱۹۳- لحظه‌های آخر (شش
داستان کوتاه).

ابراهیم امانی - اردبیل: شیخ صفی‌الدین،
- ۳۶ ص. - رقصی (شمیز) - چاپ اول /
۲۰۰۰ نسخه.



چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

The day before easter

شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۲۱۲-X

مقاله‌های فارسی (از سال ۱۳۲۰-)
Afa2162

چاپ اول

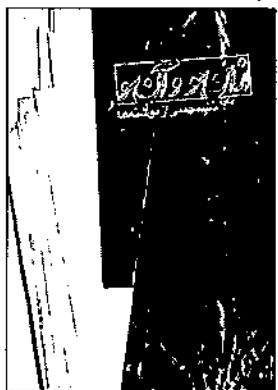
۲۰۵- از این سو و آن سو
(دستچینی از نوشته‌ها).

عبدالحسین آذرنگ - تهران: بیستون -
۱۸۸ ص. - رقی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Az in su va an su (A
collection of articles)

شابک: ۹۶۴-۷۱۶۲-۰۰۰-۶



کتاب متضمن دوازده مقاله از
عبدالحسین آذرنگ است که عمدتاً
مباحثی از اندیشه‌های معاصر، فلسفه
تکنولوژی، دیدگاه‌های انتقادی
تکنولوژی، فرهنگ ایرانی و زبان فارسی
و نظایر آن را شامل می‌شود. نویسنده در
مقاله نخست تحت عنوان 'نیپیلیسم
(نیست انگاری)' سیر تاریخی این تفکر
را به اختصار بازگو کرده تجلی نیپیلیسم
در ادبیات را بیان می‌کند. 'مدرنیته، پست
مدرنیته و تمدن غرب' عنوان مقاله دوم
کتاب است که در آن سیر تطور 'مدرنیته'
و 'پست مدرن' به اجمال بررسی می-
شود. 'درآمدی به جامعه مدنی،' آویس
ماقرد: انقلابگر در عرصه اندیشه‌ها و
دیدگاه‌های مربوط به تکنولوژی، گفت
و گو درباره وضع فرهنگ ایرانی و زبان
فارسی و مقاله‌ای در فضایل 'عباس
زریاب خویی' از دیگر مقالات این کتاب
هستند.

تاریخ، توصیف، نقد و بررسی
Afa217009

۲۰۶- طنز و طنزپردازی در
ایران: پژوهشی در ادبیات
اجتماعی-سیاسی، انتقادی علل
روانی و اجتماعی.

حسین بهزادی اندوهجردی - تهران:

صدوق، ۹۲۸ ص. - وزیری (گالینگور).

۵۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰

نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۴۷-۲۲-۹

چاپ اول

طنز و طنزپردازی در ایران

برای هر دو پیشه‌ای: ساسی، حسین
وزیری: ناصر

تألیف

آرژنگ حسین بهزادی

شابک

دکتر 'حسین بهزادی اندوهجردی' در
این اثر ضمن تشریح طنز، علل و اسباب
پیدایش آن، نقش و تأثیر طنز، نیز
تأثیری از هزل و هجو و نظایر آن، و
جلوه‌هایی از طنز و طنزپردازی در ایران
را به دست می‌دهد. وی در تعریف طنز
خاطر نشان می‌کند: 'شیوه خاص بیان
مفاهیم تند اجتماعی و انتقادی و سیاسی
و طرز افشای حقایق تلخ و تنفرآمیز
ناشی از فساد و بی‌رسمی‌های فرد یا
جامه را که دم زدن از آنها به صورت
عادی و یا به طور جدی، ممنوع و متعذر
باشد، در پوششی از استهزا و ریشخند،
به منظور نفی کردن و برافکنش ریشه-
های فساد و موارد بی‌رسمی 'طنز' می-
نامیم. به عبارت ساده‌تر، طنز را می‌توان
انتقاد و نکته‌جویی آمیخته به ریشخند
تعریف کرد'. در باب نخست کتاب،
ضمن تعاریفی از طنز و فایده طنز،
تفاوت آن با هزل و هجو تشریح می-
شود. نیز ارتباط طنز با جامعه‌شناسی،
روان‌شناسی، اخلاق و تاریخ تبیین می-
گردد. در این باب همچنین عناصر اصلی
طنز و برخی صنایع بدیعی که در خدمت
طنز قرار می‌گیرند، معرفی می‌شود.
علاوه بر آن، حکایات متعدد طنز در
قالب 'طنز و دین'، 'طنز و عقل'، 'طنز
صوفیانه'، 'طنز عامیانه' و نظایر آن در
همین باب فراهم می‌آید. باب دوم کتاب
به 'هزل' و عناصر اصلی آن، نیز
حکایاتی هزل آمیز مربوط می‌شود. در
باب سوم علاوه بر تعاریف 'هجا' و 'قدح'
معانی و مفاهیم هجو، نیز زمینه‌های
روانی و اجتماعی آن بازگو می‌شود.

طنز و هجو و هزل (از سال ۱۳۲۰-)
Afa217162

۲۰۷- لطیفه‌های شمیرین،
اسماعیل برداران شاهرودی - تهران:

جواهری، ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز) -

۳۰۰۰ ریال. - چاپ بیستم / ۵۰۰۰

نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۲-۲-۸

مجموعه‌های فارسی

چاپ اول

۲۰۸- یادنامه دکتر احمد تقضی.

به‌اهتمام: علی‌اشرف صادقی. - تهران:
سخن. - ۲۷۶ ص. - وزیری (گالینگور).

۲۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰

نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۶۱-۴



در مجموعه حاضر ۲۳ مقاله با موضوع
فرهنگ، زبان و ادبیات ایرانی - به
منظور بزرگداشت زنده‌یاد دکتر احمد
تقاضی - به چاپ رسیده که عناوین
پاره‌ای از مقالات و نویسندگان آن بدین
قرار است: احمد تقاضی، انسانی والا،
دانشمندی بنام / زاله آموزگار، / واژه‌های
گسسته در فارسی میانه / مه‌ری بقری،
'زبان‌های رمزی در ایران / علی
بلوکباشی، / اصالت صد میدان خواجه
عبدالله انصاری / نصرالله پورجوادی،
'معنا و آزادی در شعر حافظ / علی محمد
حق‌شناس، / درباره لقب بهرام، سردار
مشهور ساسانی / جلال خالقی مطلق،
'چند عبارت ناشناخته پهلوی / منصور
شکی، / خوشاوندی ایرانی و یونانی /
عشاهبور شهیازی، / شروینیان یا عشق -
نامه شروین دشتی و شروه سربای / علی
اشرف صادقی و / سیستان در مآخذ
جغرافیایی عربی / میکولوس ماروت،
ترجمه کی‌کوس جهانناری.

نثر ادبی قرن ۷
Afa218007

۲۰۹- شرح گلستان،
محمد خزانلی. - تهران: فخر رازی. -
۹۰۴ ص. - وزیری (گالینگور). ۴۵۰۰۰
ریال. - چاپ دهم / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۸۷۵-۰۵-X

۲۱۰- گلستان.

مصلح‌بن عبدالله سعدی: مقدمه: منوچهر
آدمیت: خطاط: محمد سلحشور، اسماعیل
نیک‌بخت: مذهب: اردوان اعتمادی. -
تهران: آتلیه هنر. - ۱۶۶ ص. - وزیری
(گالینگور). - چاپ سوم / ۵۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۰۲۲-۰۰۲

۲۱۱- گلستان سعدی: بر اساس

نسخه تصحیح شده فروغی.

مصلح‌بن عبدالله سعدی: مصحح:
محمدعلی فروغی. - تهران: درنا. ۳۵۲

ص. - جیبی (سلفون). - ۴۰۰۰ ریال. -

چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۱۰۵-۳۷-۸

نثر ادبی قرن ۱۴
Afa218006

چاپ اول

۲۱۲- مجموعه نثر شاعرانه

خیس تلخ آبی.

شاعر: حلیمه رنجبر. - تهران: قصیده. -
۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۴۲۹-۳۲-X



نوشتار حاضر مجموعه‌ای است متشکل
از قطعات ادبی که مضامینی چون عشق،
تنهایی، فراق، دلتگی، امید و نظایر آن
را در برمی‌گیرد.

ادبیات محلی
Afa218009

چاپ اول

۲۱۳- سکالای زامیکی کون.

شاعر: امجد دویسی. - تهران: عابد. ۵۶
ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۷۷-۷۱-۸



در این مجموعه، چند غزل کردی فراهم
آمده و در انتهای آن نیز سروده‌هایی به
زبان فارسی به طبع رسیده است. غزل
'کوچه‌های غربت' این گونه آغاز می-
شود: شمری برای من بخوان، ای خوب
آسمانی‌ام / با کوچه‌های چشم تو، چندی
است، آشنا نی‌ام / ای از تبار آینه، زیاتر
از شمر و سکوت / ای جلودانه‌تر ز عشق،
ای روح ارغوانی‌ام!..

داستان کردی

چاپ اول

۲۱۴- میژویس‌ترین زامی دایکم:
کومه‌له چیروک.

شارام قه‌وامی. - تهران: عابد. ۱۲۰
ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۷۷-۷۲-۶



ده داستان کوتاه در این کتاب که به
زبان کردی نوشته شده گویای بخشی از
فرهنگ و آداب و رسوم مردم کردستان
است که در انتهای آن ترجمه فارسی
پارهای از واژگان آمده است.

تاریخ و نقد ادبی
Afa218010

۲۱۵- آیینها و افسانه‌های ایران
و چین باستان.

جهانگیر کووورچی کویاجی: مترجم: جلیل

دوستخواه - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۲۷۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۲۳۶-۴

شعر آمریکایی

۸۱۱

۲۱۶- پیامبر و دیوانه.
جبران خلیل جبران: مترجم: نجف دریابندری. - تهران: کارنامه. - ۲۰۴ ص. - رقمی (گالینگور). - ۲۲۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The prophet of the madman

شابک: ۹۶۴-۴۳۱-۰۲۱-۷

نمایشنامه آمریکایی

۸۱۲

۲۱۷- از پنجره‌های باز برایم بخوان.
آرتور کوپت: مترجم: حسن ملکی. - تهران: تجربه. - ۳۸ ص. - پالتویی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Sing to methrough open windows

شابک: ۹۶۴-۶۴۸۱-۴۸-۵

داستان آمریکایی

۸۱۲

۲۱۸- از رویاهایت برایم بگو.
سیدنی شلدون: مترجم: میترا معتضدپوراستار: حمید متمدی. - تهران: البرز. - ۴۸۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Tell me your dreams

شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۲۳۲-۲



در این داستان، آشنای پترسون دختر پزشک مشهوری است که اخیراً به همه چیز و همه کس سوعظن پیدا کرده است. احساس می‌کند که کسی همواره در تعقیب اوست و قصد کشتن او را دارد. آشنای بدین ترتیب، از نوعی بیماری روحی سخت دچار عذاب است. او در کمال تعجب درمی‌یابد مردانی که با او در محل کار یا بیرون آشنایی داشته‌اند به طرز فجیعی به قتل رسیده‌اند. وی به پلیس متوسل می‌شود تا از او مراقبت کنند. در این گیرودار معاون کلانتری که از او حمایت می‌کرده نیز کشته می‌شود. شاهان صحنه‌های قتل سه زن را در وضعیت مختلف اعلام می‌کنند، اما تحقیقات به عمل آمده حاکی از آن است که این قتل‌ها توسط یک نفر و به دست خود آشنای صورت گرفته است...

۲۱۹- بابا لنگ دراز.

جین وبستر: مترجم: میمنت دانا. - تهران: صفی علیشاه. - ۲۱۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۶۸۰۰ ریال. - چاپ چهاردهم / ۴۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۶-۵۷-۹

چاپ اول

۲۲۰- بزرگترین درس زندگی.
میکل الیم: مترجم: محمدحسین وقار. - تهران: اطلاعات. - ۱۸۸ ص. - رقمی (شمیز). - چاپ اول / ۳۱۵۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Lifes greatest lesson ...

شابک: ۹۶۴-۴۲۲-۴۶۱-۸



نگارنده در این کتاب خاطرات گوناگون از کلاس‌های استاد پیر خود را بازگو می‌کند. توصیفات این نوشتار عمدتاً تجربیات زندگی و اغلب این موضوعات را شامل می‌شود: عشق، کار، جامعه، خانواده، پیری، بخشش و سرانجام مرگ.

۲۲۱- بیگانه‌ای با من است.
جوی فیلدینگ: مترجم: شهناز مجیدی. - تهران: شان. - ۴۸۸ ص. - رقمی

(شمیز). - ۲۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۳۴-۰۱-۱

چاپ اول

۲۲۲- دنیا به آخر می‌رسد.
سیدنی شلدون: مترجم: نفیسه معتکف. - تهران: درس. - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The sky is falling

شابک: ۹۶۴-۶۱۰۴-۳۷-۱



در این رمان 'گری و نیترا' آخرین عضو خانواده‌ای است که در عرض کمتر از یکسال در پی دیگر اعضای خانواده به مرگ غیر طبیعی از دنیا می‌رود. افکار عمومی مرگ 'گری' و خانواده او را 'ساخته' تلقی می‌کنند. اما نظر 'دان' ایوانز 'گوینده شبکه تلویزیونی واشنگتن، غیر از این است. 'دانا' برای کشف واقعیت، به چند کشور سفر می‌کند تا بلکه بتواند برده از این راز بزرگ برادر. در این راه او حوادثی خون‌بار را پشت سر می‌گذارد که داستان براساس آن شکل گرفته است.

چاپ اول

۲۲۳- شیخ منهن.
فردریک فورسایت: مترجم: میترا میرشکارسایهگل. - تهران: کوشش. - ۱۹۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Phantom manhattan

شابک: ۹۶۴-۶۳۲۶-۷۲-۲

'شیخ منهن' اثر 'فردریک فورسایت' آدم‌های است بر داستان 'شیخ ابرای پارس' نوشته 'گاستون لرو'. نویسنده در این داستان مرد کربل‌المظفری را به تصویر می‌کشد: مردم‌گریز و مطرود از جامعه انسانی؛ جامعه‌ای که زیبایی را در ظاهر می‌بیند و از زشتی‌های بیرون آگاه نیست؛ جامعه‌ای که زشتی ظاهر را نوعی گناه می‌داند و در گناه خوبروپانش غرق است. او مردی را به تصویر می‌کشد دیو

صورت و شاید اگر می‌گذاشتند فرشته سیرت با تمام روحیات یک انسان و



انسانی که می‌خواهد باشد ولی چهره‌اش او را شبی ساخته در میان اجتماعی که حتی پدر و مادرش هم در آن حضور دارند... او شیفته است. شیفته عشقی که فرجامی ندارد و پاسخ به این شیفتگی را از طریق دیگری می‌جوید...

۲۲۴- فرزند نیل.

هوارد ملوین فاوست: مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: زرین. - ۴۱۲ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۰۷-۰۷۷-۱

۲۲۵- فرزند نیل.

هوارد ملوین فاوست: مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: زرین. - ۳۳۶ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۰۷-۰۳۶-۳

چاپ اول

۲۲۶- قصه عشق.
اریک سگال: مترجم: پروین قائمی. - تهران: درنا. - ۱۴۸ ص. - رقمی (سلفون). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Love story

شابک: ۹۶۴-۶۱۰۵-۲۶-X



داستان، ماجرای عاشقانه دو دلاده است به نام 'جنی کاولری' و 'آلیویر بارت' که طی حوادث گوناگون تجربه متحول کننده‌ای را از سر می‌گذرانند و سرانجام ماجرای تلخ و شیرین زندگی این دو با مرگ 'جنی' خاتمه می‌یابد.

چاپ اول

۲۲۷- قصه‌های از نظر سیاسی بی‌ضرر.
جیمز فین گارنر: مترجم: احمد پوری. - تهران: شالوده. - ۶۴ ص. - پالتویی (مقوایی). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۸-۳-۲



کتاب، ترجمه‌ای است از ده قصه طنزآمیز 'جیمز فین گارنر' نویسنده آمریکایی (تولد: ۱۹۶۰). اغلب این قصه‌ها در قالب 'فابل' (Fable) نوشته شده و قهرمانان آنها گاه حیوانات هستند.

۲۲۸- موسم اشتیاق.

دانیل استیل: مترجم: عباس کریمی‌فر. - تهران: کوشش. - ۴۰۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۳۲۶-۱۸-۸

نمایشنامه انگلیسی

۸۲۲

۲۲۹- هملت.

ویلیام شکسپیر: مترجم: مسعود فرزانه. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۲۷۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۰۸۳-۳

۲۳۰- هملت (شاهزاده دانمارک).

ویلیام شکسپیر: مترجم: محمود اعتمادزاده. - تهران: آئینه. - ۲۷۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

شایک: ۹۶۴-۹۰۴-۳-۹
Hamlet

داستان انگلیسی
۸۲۲

۲۳۱- چارلز دیکنس.

مایکل هاردویک: مترجم: محمدباقر سمیعی. - تهران: شرکت توسعه کتابخانه‌های ایران. - ۱۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Charles dickens
شایک: ۹۶۴-۶۲۰-۹-۸-X

شعر آلمانی
۸۳۱

چاپ اول

۲۳۲- منتخب اشعار عشق زنان سنگی برنده جایزه ادبی نوبل ۱۹۹۹.

گوتترگراس: مترجم: چیتا یثربی. - تهران: نامیرا. - ۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Poems, selections, 1956 - 1993
شایک: ۹۶۴-۷۱۴۴-۰۳-۲



در ترجمه حاضر ۲۸ قطعه شعر از "گوتترگراس" (نویسنده، شاعر و منتقد سیاسی آلمان بعد از جنگ) به طبع رسیده است. آری نمونه‌ای از قطعات این مجموعه است: این خانه، دو در خروجی دارد / من از سومی استفاده می‌کنم، / در آری / من / ته نهفته است.

داستان آلمانی
۸۳۲

۲۳۳- فرمانده بعد از خدا.

کارل دویستس، ژرژ بلون، پیر

لافون: مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: گلبانگ. - ۲۶۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Memoire de kall donitz
شایک: ۹۶۴-۷۰۴-۰۵-۲

ادبیات سایر زبانهای ژرمنی
۸۳۹

۲۳۴- نامه‌ای طولانی.

ماریاما بانمترجم: پائلا فتوت‌احمدی. - تهران: ای‌نا. - ۱۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - ۱۰۰۰ نسخه. شایک: ۹۶۴-۹۱۹۵۲-۳-۶

ادبیات زبانهای رومانس
فرانسوی
۸۴۰

چاپ اول

235- Initiation a la negritude (anthologie).

Elmira Dadvard. - تهران: مرکز نشر دانشگاهی. - ۱۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:
ادبیات سیاه
شایک: ۹۶۴-۰۱۰-۹۹۰-۸



ادبیات سیاه عنوان کتابی است به زبان فرانسه که در آن طی سه فصل شخصیت‌های برجسته سیاه‌پوست در حوزه ادبیات به اختصار معرفی می‌شوند، سپس نمونه‌ای از آثار آنان - به ویژه شعر - درج می‌گردد. (پارهای از این اشعار دارای مضامین سیاسی و اجتماعی هستند).

نمایشنامه فرانسوی
۸۴۲

۲۳۶- ماهاباراتا.

ژان - کلود کاریز: مترجم: بهمن

کیارستمی. - تهران: ماهریز. - ۲۸۰ ص. - رقی (مقویی). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شایک: ۹۶۴-۷۰۴۹-۰۸-۰

چاپ اول



"ماه‌باراتا" اثر حماسی هندوان است که "ژان کلود کاریز" - فیلم‌ساز فرانسوی - آن را در قالب فیلم‌نامه عرضه کرده است. این اثر برگرفته از باورها، افسانه‌ها، اندیشه‌ها و اسطوره‌های هند کهن است که در این فیلم‌نامه به زبان روایی فراهم آمده است. در ترجمه حاضر نیز سعی شده زبانی کهن برای ادای مقصود به کار گرفته شود. در این فیلم‌نامه شانزده شخصیت اصلی وجود دارد؛ شخصیت‌هایی که هر یک ویژگی، دلبستگی‌ها، آرمان‌ها و باورهای خاصی دارند و هر کدام قصه‌ای هستند که در عین ویژه بودن، روند کلی داستان را پیش می‌برند.

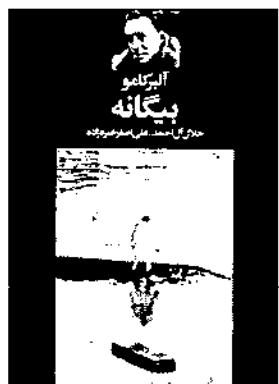
داستان فرانسوی
۸۴۳

چاپ اول

۲۳۷- بیگانه.

آلبر کامو: مترجم: جلال آل احمد، علی- اصغر خیرمزاده. - تهران: نگاه. - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Lctranger
شایک: ۹۶۴-۳۵۱۰-۰۴-۲



ترجمه این اثر از روی چاپ پنجاه و پنجم بنگاه انتشارات Gallimard پاریس، و با مقدمه "ژان بل سارتر" که تحلیلی از این اثر است به طبع رسیده است. کامو در این رمان، بیهودگی و پوچی دنیایی را نشان می‌دهد که آدمی از سازش با آن عاجز می‌ماند. قهرمان داستان، انسان بیگانه‌ای است که حس می‌کند بی‌هوده است، اما در عین حال به زیبایی‌های این جهان و به لذاتی که نامنتظر در هر قدم سر راه آدمی است، سخت دل بسته است و از این رو سعی می‌کند خود را بفریبد و کردار و رفتار خود را به گونه‌ای موجه جلوه دهد. این مرد نسبت به همه چیز بیگانه است: از عادات و رسوم مردم، از نفرت و شادی آنان، و از آرزوها و دل‌افسردگی‌هایشان. سرانجام، "بیگانه" مردی است که در برابر مرگ - چه آن جا که آدم می‌کشد و مرگ دیگری را شاهد است و چه آن جا که خود محکوم به مرگ است - رفتاری غیر معمول دارد.

چاپ اول

۲۳۸- پیمان سپیده‌دم.

رومن گاری: مترجم: آریتا همپارتیان. - تهران: شیرین. - ۴۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
La promesse de laube
شایک: ۹۶۴-۵۵۴۴-۵۶-۵



"رومن گاری" (۱۹۱۴ - ۱۹۸۰) در "پیمان سپیده‌دم" خاطرات کودکی خود را در روسیه، لهستان و نیس (فرانسه) بازگو می‌کند. وی در کتاب از رفاه و فقری که به تناوب در زندگی تجربه کرده، سخن می‌گوید؛ همچنین خاطرات فراگیری دشوار فن خلبانی، نیز حوادث متعددی که به هنگام جنگ در فرانسه، انگلیس، ایتالیایی، سوریه و آفریقای استوایی مشاهده کرده همه را به تصویر می‌کشد و از همه مهم‌تر عشق بزرگ زندگی خود را روایت می‌کند.

۲۳۹- زن برفی.

مادلان شازال: مترجم: مرجان رزم‌آرام. - تهران: نوبخت. - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شایک: ۹۶۴-۹۲۳۲۳-۱-۷

چاپ اول



خانم "مادلان شازال" در این کتاب با ترسیم جنبه‌های مختلف روحیه زنان، از زندگی زنان شوربخت و بی‌پناهی سخن می‌گوید که در جوامع صنعتی و متمدن، هیولای "کنهایی" بر زندگی آنان سایه افکنده و از خوشبختی هیچ نشانی ندارند.

۲۴۰- ژوزف بالسامو.

آلکساندر دوم: مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: گوتترگراس، زرین. - ۵۴۴ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۸۲۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۳۳۰۰ نسخه.

شایک: ۹۶۴-۴۰۷-۱۴۷-۶

۲۴۱- ژوزف بالسامو.

آلکساندر دوم: مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: گوتترگراس، زرین. - ۵۴۰ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۸۲۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۳۳۰۰ نسخه. شایک: ۹۶۴-۴۰۶-۹۵-۷

۲۴۲- ژوزف بالسامو.

آلکساندر دوم: مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: گوتترگراس، زرین. - ۵۸۸ ص. - جلد سوم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۸۲۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۳۳۰۰ نسخه. شایک: ۹۶۴-۴۰۷-۱۴۹-۲

چاپ اول

۲۴۳- سه تفنگدار.

آلکساندر دوم: مترجم: نادیا زعیم: بازنویسی: مالوینا ووگل. - تهران:

ایرانمهر - ۱۸۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
The three musketeers
۹۶۴-۵۶۶۲-۱۲-X
شابک:

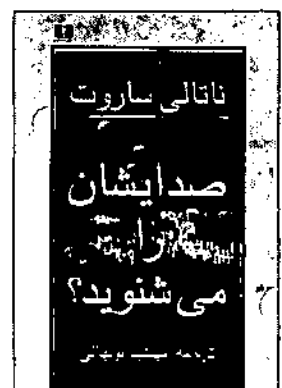


سه تفنگدار اثر الکساندر دوما (۱۸۰۲ - ۱۸۷۰) اینک با ترجمه‌ای دیگر به طبع می‌رسد. اشخاص این داستان سه نجیب‌زاده و سه دوست صمیمی، از تفنگداران لوئی سیزدهم‌اند که بعدها چهارمین نیز به نام «نارتانیان» به جمع آنان می‌پیوندند و قهرمان اصلی داستان می‌گردد. این چهارتن حوادث گوناگونی را پشت سر می‌گذارند که بخشی از آن در این کتاب و مابقی در دو اثر دیگر «یست سال بعد» و «ویکت دوبراولون» بازگو می‌شود. در ترجمه حاضر تصاویری از صحنه‌های داستان به طبع رسیده است.

چاپ اول

۲۴۴- صدایشان را می‌شنوید؟
ناتالی ساروت؛ مترجم: مهشید نونهالی - تهران: نیلوفر - ۱۶۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Vous les entendez?
۹۶۴-۳۴۸-۱۲۱-۳
شابک:



ماجرای اصلی رمان بدین قرار است: مردی به همراه دوستش مشغول تحسین یک شی هنری هستند. او صدای خنده -

هایی را از اتاق فرزندانش می‌شنود یا گمان می‌کند که می‌شنود. همه کتاب در همین زمان بسیار کوتاه جریان می‌یابد. اما در محدوده این زمان و مکان، زمان و مکان دیگری هست، بالقوه و شاعرانه، همان که نویسنده آن را بسط و پرورش می‌دهد. در این رمان همان گونه که نویسنده خود اذعان داشته، هیچ رویداد تاریخی، اجتماعی یا سیاسی به چشم نمی‌خورد، بلکه «ساروت» در این اثر کشمکش‌های درونی افراد را که در پس گفتار پنهان می‌ماند، نشان می‌دهد. او در واقع آنچه را در سوی دیگر «هیچ» می‌گذرد به تصویر می‌کشد.

۲۴۵- ویکتور هوگو.

ژاک دولاکروئل؛ مترجم: جمال موسوی - تهران: به دید - ۱۸۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۴۰۰۰ نسخه.
شابک:

۹۶۴-۶۲۰۹-۲۴-۶

داستان ایتالیایی

۸۵۲

۲۴۶- از طرف او.

آلیا دسسدیس؛ مترجم: بهمن فرزانه - تهران: آگاه - ۶۴۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Dalla parte di lei
۹۶۴-۴۱۶-۰۹۰-۸
شابک:

نمایش اسپانیایی

۸۶۲

چاپ اول

۲۴۷- رمنو پرنده است و زولیت سنگ.
فدریکو گارسیا لورکا؛ مترجم: چستا پزیری - تهران: نامیرا - ۵۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک:

۹۶۴-۷۱۴۴-۰۵-۹

رمنو پرنده است و زولیت سنگ؛ در واقع بخش‌های گم‌شده از یک نمایش - نامه «لورکا» است به نام «مخاطب» که بعدها در میان دست نوشته‌هایش پیدا شد. این بخش‌ها در شماره ششم نشریه ادبی و انگلیسی زبان «همیشه سبز» (Evergreen Review) به چاپ رسیده است. لورکا در این نمایش منظوم، بیشتر در جست و جوی یافتن فرمی شاعرانه برای نوشتن نمایش است. این



شعر که با نگاهی نو به داستان «رمنو و زولیت» بنا گردیده تصویری است از زندگی راستین آدم‌ها و به همین دلیل همه مخاطبان و همه آدم‌ها - از نگاه لورکا - در سرنوشت تلخ رمنو و زولیت راستین سهیم هستند. ترجمه حاضر با این گفت و گو آغاز می‌شود: - اگر من ابر شوم؟ - من چشم می‌شوم! - اگر من گیسوی سری باشم! - من بوسه می‌شوم! - اگر من زیاده شوم؟ - من مگس می‌شوم! - اگر من سینه شوم؟ - من ملاقه سفید می‌شوم!..

ادبیات پرتغالی

۸۶۹

۲۴۸- کوری.

ژوزه ساراماگو؛ مترجم: مینو مشیری؛ ویراستار: محمدرضا جعفری - تهران: علم - ۲۷۰ ص. - رقمی (گالینگور) - ۲۴۵۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Blindness
۹۶۴-۴۰۵-۰۶۹-X
شابک:

۲۴۹- مکتوب.

پائولو کوئیلو؛ مترجم: کامبیز شمس - تهران: فکر نو - ۱۶۸ ص. - پالتویی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۵۰۰ نسخه.
شابک:

۹۶۴-۹۱۸۲۳-۰۰-۳

شعر حماسی و داستانهایی

کلاسیک یونان

۸۸۳

چاپ اول

۲۵۰- ادیسه.

هومر، میرجلال‌الدین کزازی - تهران: نشر مرکز - ۴۸۸ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.



منظومه «ادیسه» اثر سترگ «هومر» (قرن هشتم قبل از میلاد) اینک با ترجمه «میرجلال‌الدین کزازی» منتشر می‌شود. «ادیسه» شامل ۲۴ دفتر یا سروده است در شرح بازگشت شاهان و پهلوانان از جمله «ادیسه» به وطن و نقل سرگذشت او. در این داستان، ادیسه به جست و جوی همسرش «ین لویه» می‌رود که زنی است پاکدامن و در غیبت طولانی شوهر پیوسته مورد آزار خواستگاران قرار گرفته است. این منظومه علاوه بر شرح وقایع ادیسه به نقل سرگذشت «تلماک» (پسر ادیسه) نیز مربوط می‌شود. تلماک به جست و جوی پدر بر می‌آید و از پهلوانان یونانی جویای خبر می‌شود. از طرف دیگر، قایق ادیسه گرفتار طوفان می‌شود و او بعد از دو روز شنا کردن به جزیره‌ای دور دست می‌افتد. «هومر» در این جا همه حوادث سال‌های سرگردانی ادیسه را بازگو می‌کند. بازگشت ادیسه به خانه، انتقام او از خواستگاران همسرش آغاز می‌شود و...

۲۵۱- اودیسه.

هومر؛ مترجم: سعید نفیسی - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی - ۵۷۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ سیزدهم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Odysseia
۹۶۴-۳۴۵-۲۰۰-۳
شابک:

۲۵۲- ایلیاد.

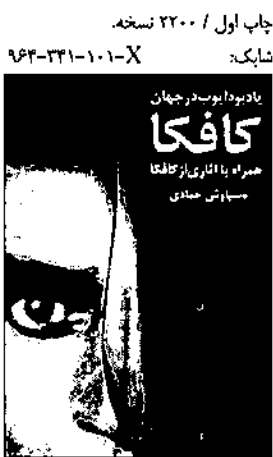
هومر؛ مترجم: سعید نفیسی - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی - ۸۱۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ چهاردهم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Iliade
۹۶۴-۳۴۵-۱۹۹-۶
شابک:

چاپ اول

۲۵۳- یادبود ایوب در جهان کافکا (همراه با آثاری از کافکا).

سیاوش جمادی - تهران: قطره - ۲۷۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال -



کتاب متشکل از دو بخش است. نویسنده در بخش نخست طی ده عنوان سعی دارد آراء، اندیشه‌ها و هنر کافکا را بنمایاند. وی در این بخش تحت عنوان «یادبود ایوب در جهان کافکا» خاطر نشان می‌کند: «هنر کافکا به یک معنا آگاهی پرش‌های اساطیری و دینی کهن، و در عین حال جاودانه است. در آثار او وضعیت آدم، پرومته و ایوب تجدید می‌شود و از آن جا به سرچشمه‌های آغازین دین و اخلاق برمی‌گردد تا تکلیف خود را با آنها روشن کند... ایمان و اتحاد فشرده هر دو به یکسان در جهان کافکا فریبی بیش نیست، اما آثار کافکا کاوشی به پرش‌های ایوب را از نو همچون بلایی ناخواسته بر خواب شیرین ما نازل می‌کند... فریاد دادخواهی ایوب همچون پیام قهرمانان کافکا در دفاع از زندگی بود نه مرگ... هنر کافکا تا آخرین نفس به انسان خاکی وفادار است، و بر خلاف «کرکه گور» و «سنت اگوستین» هرگز در آن روزنمای به عالم قدس باز نمی‌شود... بیخندان جهان کافکا بقایای کویر سترونی است که پیشینه تاریخی یهود در آن به سنگواره‌ها و لاشه‌های استحاله یافته‌ای که از اصل خود گسیلیده‌اند تبدیل شده است. قهرمانان او فروافتاده، سرگردان، و پلاتکلیف در دایره‌ای احاطه کننده و بی در رو گرفتار آمده‌اند که هویت آن هرگز به نحو روشن و قطعی ظاهر و معلوم نمی‌شود. بخش دوم کتاب نیز ترجمه‌ای است از گزیده کلمات قصار، همچنین چند نوشته و داستان کوتاه که عبارت‌اند از: «هنرمند گرسنگی»، «پل»، «آعلامه»، «دیوار بزرگ چین» و «تحقیقات یک سگ».

ادبیات یونانی جدید

۸۸۹

چاپ اول

۲۵۴- همه چیز راز است.

یانیس ریتسوس؛ مترجم: احمد پوری -

تهران: نشر چشمه - ۱۴۸ ص. - رقی
(شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول /
نسخه ۲۵۰۰
شابک: ۹۶۴-۵۵۷۱-۷۸-۲



«یانیس ریتسوس» (۱۹۹۰ - ۱۹۹۰)
شاعری یونانی است که در این کتاب
ترجمه‌ای از برخی سروده‌های او به زبان
فارسی فراهم می‌آید. در قطعه تسلیم از
این مجموعه می‌خوانیم: زن پنجره را
گشود باد/ با هجومی، موهایش را چون
دو پرند، بر شانه‌اش نشاند پنجره را
بست/ دو پرند بر روی میز بودند، خیره
در او سرش را پایین آورد/ در میانشان جا
داد و آرام گریست.

ادبیات زبانهای هند و اروپای
شرقی و سلتی
۸۹۱

۲۵۵ - یادداشت‌های زیرزمینی.
فئودور میخائیلوویچ داستایوسکی: مترجم:
رحمت الهی، تورانستار، هرمز بوشهری
پور. - تهران: شرکت انتشارات علمی و
فرهنگی. - ۲۰۲ ص. - رقی (شمیز). -
۸۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
Notes from underground
۹۶۴-۴۴۵-۲۵۹-۳
شابک:

ادبیات زبانهای آفریقایی -
آسیایی (حامی و سامی)
۸۹۲

۲۵۶ - الادب العربی و تاریخه
حتی نه‌ایه العصر الاموی.
محمدعلی آذرشب. - تهران: سازمان
مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاهها (سمت). - ۲۴۸ ص. - وزیری
(شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ سوم /
نسخه ۱۵۰۰
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۱۹۸-۲

ادبیات زبانهای اورال - آلتایی،
سیبریایی قدیم و ...
۸۹۴

۲۵۷ - آشنای محبت مدایح و
مرائی اهل بیت علیهم السلام یا
اصلاحات و پاورقی جدید.
ولی‌الله کلامی زنجانی. - تهران: پیری. -
۴۲۲ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۴۰۰۰
ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۵۹-۳

چاپ اول
۲۵۸ - اذکار الحسینی.
جواد حسینی زنجانی. - اردبیل: فائزون. -
۳۵۰ ص. - رقی (گالینگور). - ۱۴۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۱-۲

بسم الله الرحمن الرحیم
اذکار الحسینی
الترطیع
جواد حسینی زنجانی
چاپ اول

اشعار این کتاب که به زبان ترکی است
در مناقب و مرائی اهل بیت (ع) به ویژه
قیام کربلا به نظم کشیده شده است.

۲۵۹ - ایثار منزوی.
شاعر: رحیم منزوی. - اردبیل: فائزون. -
۳۹۶ ص. - جلد سوم. - جیبی
(گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال.

چاپ اول
۲۶۰ - تورشا - شیرین.
صمد مرادی. - کرج: صمد مرادی. -
۱۵۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۵۰-۲۰۵-۴



بخش اصلی کتاب سروده‌هایی است به
زبان ترکی که عمدتاً از مایه‌های طنز
برخوردار است. در بخش دوم نیز چند
شعر به زبان فارسی به چاپ رسیده است.

۲۶۱ - جواهر المصائب.
شاعر: صادق تائب تبریزی. - تهران:
احمدی. - ۴۵۰ ص. - جلد سوم. - جیبی
(گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم
/ ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۶۱-۵

چاپ اول
۲۶۲ - سفر کریمای کریمی
مدایح و مرائی اهل بیت علیهم السلام.
شاعر: حسین کریمی. - تهران: پیری. -
۴۱۶ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۴۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۶۲-۱

۲۶۳ - صد سینه زن.
شاعر: رحیم منزوی. - اردبیل: فائزون. -
۴۹۲ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۵۰۰۰
ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۶-۳

۲۶۴ - صد قافیه: از مدینه به
مدینه.
شاعر: رحیم منزوی. - اردبیل: فائزون. -
۴۸۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۵۰۰۰
ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۴-۷

۲۶۵ - صلاه عاشورا.
شاعر: حسین غفاری اردبیلی. - اردبیل:
فائزون. - ۵۱۲ ص. - جلد اول. - جیبی
(گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۵-۵

چاپ اول
۲۶۶ - طوفان زینبیه.
شاعر: غلامرضا عینی فرد زنجانی. -
اردبیل: فائزون. - ۴۲۰ ص. - جلد سوم.
- جیبی (گالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۲-۳
اشعار ترکی حاضر که برای مراسم
مذهبی تدوین شده مشتعل است بر

بسم الله الرحمن الرحیم
ملوفان زینبیه
الترغیع
حاج غلامرضا عینی فرد زنجانی
چاپ اول

منقبت و رشای معصومین (ع) به ویژه
قیام کربلا.

چاپ اول
۲۶۷ - عرفان و مختومقلی.
آنه طواق گلشاهی. - گرگان: مختومقلی
فراغی. - ۱۰۰ ص. - رقی (شمیز). -
۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۲۲-۵۵-۲



ابتدای کتاب شرح مختصری است درباره
تاریخچه عرفان و تصوف که در پی آن
شرح حال «مختومقلی فراغی» (شاعر
ترکمن) بازگو می‌شود. سپس این
موضوعات در آن جمع می‌آید. «مرید و
مراد از دیدگاه مختومقلی»، «تواضع و
قناعت از دیدگاه مختومقلی»، «اشعار
عرفانی مختومقلی»، «اصطلاحات عرفانی
مختومقلی» و «ذکر بعضی از عرفای
معروف در دیوان مختومقلی».

۲۶۸ - کاروان گله.
شجاع‌الدین صفری زنجانی. - تهران:
پیری. - ۲۵۶ ص. - جلد اول. - جیبی
(گالینگور). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۶۲-۳

چاپ اول
۲۶۹ - معراج دین.
شاعر: محمدحسین خلیل‌زاد قاضیجانی.

تهران: پیری. - ۴۰۰ ص. - جلد سوم.
- جیبی (گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۵۷-۷

چاپ اول
۲۷۰ - معراج دین.
شاعر: محمدحسین خلیل‌زاد قاضیجانی.
- تهران: پیری. - ۴۰۰ ص. - جلد
چهارم. - جیبی (گالینگور). - ۱۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۵۸-۵

چاپ اول
۲۷۱ - معراج شیعیه: مناقب و
مصائب حضرات معصومین
علیهم السلام.
محمدحسین خلیل‌زاد قاضیجانی. -
تهران: پیری. - ۴۰۴ ص. - جیبی
(گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
نسخه ۱۵۰۰
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۵۸-۵

معراج شیعیه
جلد چهارم
الترطیع
محمد حسین خلیل‌زاد
قاضی جهانی
تخلص: خلیل‌زاد
مناقب و مصائب
حضرات معصومین (ع)

اشعار حاضر به زبان ترکی در وصف و
رشای چهارده معصوم - به ویژه قیام
کربلا - به نظم درآمده است.

چاپ اول
۲۷۲ - معراج غم، یا، جلد سوم
امواج غم.
شاعر: جمشید خیاط زاده. - تهران: پیری.
- ۴۵۰ ص. - جیبی (گالینگور). -
۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۵۶-۹

اشعار حاضر به زبان ترکی مرائی و
مدایح اهل بیت (ع) است که اغلب در

معراج غم

یاجلد سوم امواج غم
اثر طبع شاعر توانا:

جمشید خیاط زاده

متخلص به حامد رومیایی

موجهای محو و متعلق به مزارع می باشد

نمایه عنوان

Confiding in myself 139
Initiation a la negritude
(anthologie) 235

آریه های ادبی (قالب های شعر، بیان و بدیع) ویژه دانش آموزان سال سوم دبیرستان ...
آزادی در قلمرو سبز: فتح های سید ۱۴۶
آشنای محبت "مدایح و مراثی اهل بیت علیهم السلام" با اصلاحات و پاورقی جدید ۲۵۷

آموزش گام به گام مفاهیم بنیادی و آزمون های کلیدی طبقه بندی شده و استاندارد زبان و ادبیات فارسی ... ۱۰
آن سال برفی: مجموعه بیست داستان ۱۳۷

آن مرد در باران رفت ۱۴۸

آناهیتا ۸۵

آینه وجود ۱۳۹

آئین سخنرانی ۱

آیین نگارش مکاتبات اداری: با افزودن ۲

تحقیق و تدوین جدید ۲

آیین نگارش و ویرایش: شامل تاریخچه مختصر تحول زبان فارسی، شیوه خط فارسی (رسم الخط) ۳

آئینه آفرینش: بانضمام اشعار به گویش اراکی ۸۶

آیین های برای صداها: هفت دفتر شعر: زمزمه ها، شبنم خوانی، از زبان برگ، در کوچه باغ های نیشابور، ... ۸۷

آیینها و افسانه های ایران و چین باستان ۲۱۵

اجازه بی اجازه ۸۸

الادب العربی و تاریخه حتی نهاییه المصر الاموی ۲۵۶

ادب و نگارش: مختصری در فن نویسندگی، شیوه تحقیق، ترجمه، تلخیص، نامگذاری، گزارش نویسی، نقطه گذاری، ... ۴

ادبیه ۲۵۰

اذکار الحسینی ۲۵۸

از این سو و آن سو (دستچینی از نوشته ها) ۲۰۵

از پنجره های باز برایم بخوان ۲۱۷

از خاموشی ۸۹

از رویاها برایم بگو ۲۱۸

از طرف او ۲۴۶

از موجها و مرجانها ۹۰

از ولایت باران ۹۱

افسانه ۹۲

افسانه های هفت گنبد ۴۹

اگر بازیابی ۱۵۰

انگیزه های به نام: عشق ۱۵۱

اودیسه ۲۵۱

ای آشکها پنهم دهید ۹۳

ایثار منزوی ۲۵۹

ایلیاد ۲۵۲

با نغمه های خوش عاشقانه ۹۴

بابا لنگ دراز ۲۱۹

باد و باران ۱۵۲

باغ بهشت ۸۱

بانوی من خورشید (مجموعه داستان) ۱۵۳

بحر راز ۹۵

بر فراز آرزوها ۱۵۴

بزرگترین درس زندگی ۲۲۰

بگشای لب ۱۵۵

بوستان سعدی با شرح اشعار و حواشی ۵۲

بوستان سعدی: بر اساس نسخه تصحیح شده فروغی ۵۳

به تو می اندیشم ۱۵۶

به دنبال صفورا ۹۶

به یاد او ۹۷

بهار سخن در انجمن ادبی گلستان سعدی ۱۴۰

بهترین احساس ۹۸

بهترین یادگار ۹۹

بیا بیشه ها را پلنگی کنیم: مجموعه شعر ۱۰۰

بیگانه ۲۳۷

بیگانگی با من است ۲۲۱

پرورش های چهارگانه ادبیات فارسی (۵) ۱۱

پیامبر و دیوانه ۲۱۶

پیغام سرور: مکتب مولانا و روان شناسی نوین ... ۵۳

پیک کنکور ایران: کنکور مکاتباتی ادبیات فارسی ۱۲

پیک گام به گام طلایی فارسی دوم راهنمایی ۱۳

پیمان سیده دم ۲۳۸

ترانه های ماندگار: ستاره های سری ۱۰۱

ترنم نی (مجموعه شعر) ۱۰۲

تصویر ۱۰۳

تفسیر مثنوی مولوی براساس تفسیر ریوالتین نیکلسن و فاتح الابیات و روح المثنوی ۵۶-۵۵

تفسیر من نبود (مجموعه شعر) ۱۰۴

توراکینا (همراه با خلاصه انگلیسی) ۱۵۷

تورشا - شیرین ۲۶۰

ته دنیا ۱۵۸

جواهر المصائب ۲۶۱

چارلز دیکنس ۲۳۱

چشمه ۱۵۹

چشمهای بی حیا ۱۶۰

حافظا یار کیجاست؟ ۱۰۵

حرکت و شعر ۴۱

خاطرات عشق ۱۰۶

خانه های سبز: مجموعه داستان ۱۶۱

خط خاموش ۱۰۷

خندیدن در خانه ای که می سوخت ۱۰۸

در انتظار ۱۶۲

در سر منزل عتقا ۶۷

در شمله های آب ۱۶۳

در مسلخ عشق: دیوان فارسی ۳۷

دراز بانمک (مجموعه داستان) ۱۶۴

دشنه و سبب گمشده ۱۶۵

دفتر تمرین و آموزش فارسی اول راهنمایی ۱۳

دفتر دوری ۱۰۹

دل شدگان (ترانه ها، سرودها و تصنیف های ملی) ۳۴

دلبرانه ۱۶۶

دنیا به آخر می رسد ۲۲۲

دو پرند در یاد ۱۶۷

دیوان اشعار ۱۱۰

دیوان توران ۱۱۱

دیوان حاج غلامرضا رتوفی گناوه ای ۱۱۲

دیوان حافظ بر اساس نسخه خلخالی (۸۲۷ ق) و مقابله با نسخه بادلیان (۸۴۳ ق) ۶۸

دیوان حافظ (ق) و ... ۶۸

دیوان حافظ خوش کلام: بر اساس نسخه قزوینی و غنی ۶۹

دیوان حافظ شیرازی از نسخه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی ۷۰

دیوان خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی ۷۱-۷۲

دیوان خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی به همراه شرح لغات دشوار ۷۳

دیوان رودکی ۴۲

دیوان عراقی ۵۷

دیوان غزلیات "ژولیده" ۱۱۳

دیوان قصاب کاشانی ۷۹

دیوان کامل شمس تبریزی ۵۸

دیوان مخلص کاشانی ۸۰

راز موفقیت حافظ: مقدمه ای بر شرح موضوعی دیوان حافظ ۷۴

راهنمای آزمون کارشناسی ارشد و ادبیات فارسی ۱۵

راهنمای فارسی پیش دانشگاهی ۱۶

رباعیات خیام ۷۵

رد درد ۱۱۴

رستم و سهراب: شرح، نقد و تحلیل داستان (از دیدگاه اساطیری، داستانی، زیباشناختی ... ۴۳

رمو پرند است و زولیت سنگ ۲۴۷

رهام کن ۱۶۸

ریشه در اعماق ۱۶۹

زبان و ادبیات فارسی ۱ و ۲ پیش دانشگاهی: تمام رشته ها ۱۷

زبان و ادبیات فارسی عمومی (۱) ۱۸

زبان و ادبیات فارسی عمومی (۲) ۱۹

زمزمه زندگی ۱۷۰

زمزمه ای برای ابدیت، بیژن جلالی، شعرهایش و دل ما ۱۴۱

زمنستان: مجموعه شعر ۱۱۵

زن برفی ۲۳۹

زندگانی ادبی و اجتماعی استاد شهریار ۱۱۶

زندگی در تپه ۱۷۱

زندگینامه شاعران ایرانی از رودکی تا امروز: شعر فارسی از آغاز تا امروز ۳۳

زنده جاری ۱۱۷

زیبایی و کمال میراث حافظ ۷۶

زیر بالهای غم ... ۱۷۲

ژوزف بالسامو ۲۳۰-۲۳۱-۲۳۲

سایه سر ۱۷۳

سایه عصر و آزاده: دیوان کامل ره مییری ۱۱۸

سایه های آرزو ۱۱۹

سراب ۱۷۳

سرود پایان قرن: متن کامل به دو زبان فارسی و انگلیسی و متن برگزیده به چهار زبان: فرانسه، ... ۱۲۰

سفر در جان لحظه ها ۱۲۱

"سفر" کربلای کریمی "مدایح و مراثی اهل بیت علیهم السلام" ۲۶۲

سکالای زامیکی کون ۲۱۳

سکوت تنهایی ۱۷۵

سلسله ۱۲۲

سنگ و سپهر: ۱۷ داستان (از ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۹) ۱۷۶

سوالات استاندارد طبقه بندی شده ادبیات فارسی (۲) سال دوم نظام جدید متوسطه ... ۲۰

سوالات استاندارد طبقه بندی شده زبان و ادبیات فارسی (۱) دوره ... ۲۱

سوالات طبقه بندی شده ادبیات فارسی (۲) و زبان فارسی (۲) شامل ۸۰۰ پرسش چهارگزینه ای با پاسخ تشریحی ۲۲

سه تنگنادر ۲۴۳

سهراب، مرغ مهاجر ۱۲۳

سیندخت ۱۷۷

شاعران فرانسوی در مکتب عارفان ایرانی ۳۰

شاهنامه فردوسی ۴۴-۴۵-۴۶-۴۷

شاهنامه و زبان پهلوی: مقایسه داستانی و زبانی شاهنامه با منابع بازمانده از زبان پهلوی ۴۸

شب واقعه: نمایشنامه های تک پرده ای شب واقعه ... ۱۴۲

شب های بی ستاره ۱۷۸

شب های تنهایی ۱۷۹

شیخ منهن ۲۲۳

شرح بوستان ۵۹

شرح گزیده منطق الطیر، یا، مقامات طیور شیخ فریدالدین محمد عطار نیشابوری ۵۰

شرح گلستان ۲۰۹

شمس پرند ۱۴۳

شهری که زیر درختان سدر مرد ۱۸۰

شیرین تر از شکر: گزیده اشعار دهقان سامانی ۸۲

شیوه شینایی ۱۴۴

صد سینه زن ۲۶۳

باب قیام عاشورا به نظم درآمده است.

چاپ اول

۲۷۳- میثاق الست.

شاعر: تقی سیفی اردبیلی. - اردبیل: فائزون. - ۲۸۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳-۰۰۰-۴

بسم الله الرحمن الرحيم

میثاق الست

اثر طبع

سید تقی سیفی اردبیلی

بد بیستم

کتاب، متضمن اشعاری است در توصیف و رئای چهارده مصمم که عمدتاً برای مراسم مذهبی (مولود خوانی، مرتبه، سینه زنی و زنجیر زنی) فراهم آمده است.

چاپ اول

۲۷۴- یاسلی ساوالان.

عباس اسلامی. - تبریز: دانیال. - ۳۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۸۶-۶-۸



صد قافیه: از مدینه به مدینه ۲۶۴
صدایشان را می‌شود؟ ۲۳۴
صلاد عاشورا ۲۶۵
طریقت عشق: زندگی مولانا جلال‌الدین محمد بلخی و شمس... ۶۰
طنز و طنزپردازی در ایران: پژوهشی در ادبیات اجتماعی-سیاسی، انتقادی علل روانی و اجتماعی ۲۰۶
طوفان زنبیه ۲۶۶
طوفان کربلا: نوحه سینه‌زنی و زنجیرزنی ۲۵
عالم هنرمندی: مجموعه داستان ۱۸۱
عرفان حافظ ۷۷
عرفان و مکتوب‌ها ۲۶۷
عشق او هوس بود ۱۸۲
عشق سبز ۱۸۳
عشق و مرگ در آثار هدایت ۱۸۴
غدیریه‌های فارسی (از قرن چهارم تا چهاردهم) ۲۱
غرور عاشقان ۱۸۵
فرزند نیل ۲۲۴-۲۲۵
فرمانده بعد از خدا ۲۳۳
قاتل کجاست؟ مجموعه داستانهای واقعی ۱۸۶
فاصدک (مجموعه داستان) ۱۸۷
قصه عشق ۲۲۶
قصه ما به سر رسید ۱۸۸
قصه‌های از نظر سیاسی بی‌ضرر ۲۲۷
قلب روشن دانا: داستانهای انقلاب ۱۸۹
قلیهای بی‌اراده ۱۹۰
قمار عاشقانه شمس و مولانا ۶۱-۶۲
کاروان گلها ۲۶۸
کجاست من هر کجایی‌ام؟ ۱۲۴
کنکور علوم انسانی: آرایه‌های ادبی (قالب‌های شعر، بیان و بدیع) ۹
کوری ۲۴۸
کامی در ترجمه جملات نثر انگلیسی ۵
گزیده خسرو و شیرین از پنج گنج نظامی گنجوی ۵۱
گزیده غزلیات شمس ۶۲
گزیده‌های شعر شهریار و ... بازگویی‌های آن به شعر آذری ۱۲۵
گزینه اشعار ۱۲۶
گستره محبت ۱۹۱
گل کعبه: مجموعه اشعار کوتاه در مدح و منقبت مولی علی علیه‌السلام ۳۶
گل و بلبل: گزیده ۱۲ قرن شعر ایران به زبان آلمانی ۳۲
گلچین غزلیات سعدی ۶۴
گلزار عاشورا شامل: نوحه‌های سینه‌زنی و زنجیرزنی و مرثیه ۳۸
گلستان ۲۱۰
گلستان سعدی: بر اساس نسخه تصحیح شده فروغی ۲۱۱
گلشن راز (باغ دل) ۷۸
گلوایه‌های عشق ۱۳۷
گهواره‌ای برای دخترم ۱۹۲
لاله‌های غرق در خاک و خون: نوحه

سینه‌زنی و زنجیرزنی به سبک جدید... ۳۹
لحظه‌ها و احساس ۱۲۸
لحظه‌های آخر (شش داستان کوتاه) ۱۹۳
لطیفه‌های شیرین ۲۰۷
لطیفه‌های شیرین ایرج میرزا ۸۳
ماجرای جوانان "مجموعه داستانهای واقعی" ۱۹۳
ماهایارانا ۲۳۶
مثنوی معنوی بر اساس نسخه قونیه (مجلدات اول، دوم، سوم) ۶۵
مثنوی معنوی بر اساس نسخه قونیه (مجلدات چهارم، پنجم، ششم) ۶۶
مجموعه سؤالات و پاسخ تشریحی آزمون کارشناسی ارشد (ادبیات فارسی) ۲۳
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات فارسی (۱۳۵۶) سال سوم آموزش متوسطه (رشته ادبیات و علوم انسانی) ۲۴
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی ۲۵
مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی (۵) و زبان فارسی (۵): شامل ۹۰۰ پرسش چهارگزینه‌ای از مولف با ... ۲۶
مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی اختصاصی علوم انسانی شامل: آرایه‌های ... ۲۷
مجموعه طبقه‌بندی شده زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی (۱۳۵۱) شامل بیش از ... ۲۸
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات فارسی (۲ سال دوم دبیرستان) ۲۹
مجموعه نثر شاعرانه خیس تلخ آبی ۲۱۲
مرثیه عشق ۱۹۵
مژده‌گوی روز باران (زندگی و شعر نیما یوشیج) ۱۲۹
معراج دین ۲۷۰-۲۶۹
معراج شیعه: مناقب و مصائب حضرات معصومین علیه‌السلام ۲۷۱
معراج غم، یاد جلد سوم امواج غم ۲۷۲
مکافات "مجموعه داستانهای واقعی" ۱۹۶
مکتوب ۲۴۹
ملاقات با جن‌ها (داستان علمی تخیلی) ۱۹۷
منتخب اشعار عشق زنان سنگی برنده جایزه ادبی نوبل ۱۹۹۹ ۲۳۷
موسم اشتیاق ۲۲۸
مویه‌های باد ۱۳۰
میشاق الست ۲۷۳
می‌بوی‌ترین زامی دایکیم: کومه‌له چپ‌روک ۲۱۴
نامه‌ای به خدا (گلچینی از داستانهای کوتاه ادبیات جهان) ۶
نامه‌ای طولانی ۲۳۳
نامه‌هایی به شهزاده غمگین ۱۳۱
نرگس‌خانه ۱۳۲
نسترن گل باغ آشنایی ۱۹۸-۱۹۹
نغمه‌ای از کویر ۱۳۳
نغمه‌های ولایت ۱۰ ۴۰
نفر سوم از سمت چپ ۲۰۰

نقطه تسلیم ۲۰۱
نگارش مقالات پژوهشی ۷
و آن مجنون نمی‌میرد ۱۳۴
ویکتور هوگو ۲۳۵
هفت سفر سندباد بحری: از منظومه‌ی هزارستان ۸۴
هملت ۲۲۹
هملت (شاهزاده دانمارک) ۲۳۰
همه چیز راز است ۲۵۴
همه فرزندان خورشید ۱۴۵
یادبود ایوب در جهان کافکا (همراه با آثاری از کافکا) ۲۵۲
یادداشت‌های زیرزمینی ۲۵۵
یادنامه دکتر احمد تقضلی ۲۰۸
یازده دعای بی‌استجاب (مجموعه داستان) ۲۰۲
یاسلی ساوالان ۲۷۴
یاسمین ۲۰۳
یک دره سکوت ... ۱۳۵
یک دهن آواز ۱۳۶
یک روز مانده به عید پاک ۲۰۴
یک قدم تا خدا ۱۳۷
یک مرد بی ستاره‌ی آبنی: مجموعه شعر ۱۳۸

نمایه پدیدآور

Ansari Pour, Hossein 139
Dadvar, Elmira 235
۶۴-۲۱ ۲۱۰-۶۴
۲۵۶
۲۰۵
۳۹
۸
۲۳۷
۵۱
۱۳۸
۳۳-۳۵-۳۶-۳۷
۲۰-۲۱
۴
۱۱۵-۱۲۶
۱۶۷
۱۷۳
۷
۲۲۸
۱۵۳
۲۷۴
۸۱
۵۰
۲۳۰
۲۱۰
۱۷۷
۱۹۵
۱۸۳
۴۸
۲۵۵
۷۸
پورموسی، محمدیوسف
پوری، احمد
پیرایش، پوران‌دخت
پیرزاد، زویا
تاجبخش، غزل
تائب‌تیریزی، صادق
ترابی، هوشنگ
تصادفیان، پوریا
چاویدیار، عاطفه
جبران، جبران‌خلیل
جریزهار، عبدالکریم
جعفری، محمدرضا
جلالی، فرامرز
جمادی، سیاوش
چمازاده، محمدعلی
جمالی، زهره
جمشیدی، مریم
جولایی، آزاده
جهانشاهی، مجتبی
حافظ، شمس‌الدین محمد
حجازی، آرش
حدیدی، جواد
حسام، ناهید
حسن‌یگی، ابراهیم
حسن‌پور، علی
حسینی‌زنجانی، جواد
حقایق، حسین
حمزوی، خسرو
حمید، حامد
حمیدی‌شیرازی، کاظم

الیم، میچل ۲۰۱
امانی، ابراهیم ۷
امیرسلیمانی، محمد ۱۳۴
امینی، کاظم ۲۳۵
اولیایی‌نیا، هلن ۸۴
ابزدی، رضا ۲۲۹
باقری، مریم ۲۳۰
با، ماریاما ۲۵۴
بچی، محمدابراهیم ۱۴۵
بخشی‌فسمی، مریم ۲۵۲
بدرالدین، حسین ۲۵۵
برادران شاهرودی، اسماعیل ۲۰۸
برارتانی، محمد ۲۰۲
بلون، زرز ۲۷۴
بناسازنوازی، حمیدرضا ۲۰۳
بوشهری پور، هرمز ۱۳۵
بهارلو، محمد ۱۳۶
بهرامی، سمیرا ۲۰۴
بهرامی، علی ۱۳۵
بهرامی، محمود ۱۳۶
بهزادی اندوه‌گردی، حسین ۲۰۴
بهمنی، یدالله ۱۳۷
بهمنی مطلق، یدالله ۱۳۸
بهی، فرانک
بیات، علی‌اکبر
پاشا، ابوالفضل
پاشنگ، مصطفی
پاکزاد، محمود
پورموسی، محمدیوسف
پوری، احمد
پیرایش، پوران‌دخت
پیرزاد، زویا
تاجبخش، غزل
تائب‌تیریزی، صادق
ترابی، هوشنگ
تصادفیان، پوریا
چاویدیار، عاطفه
جبران، جبران‌خلیل
جریزهار، عبدالکریم
جعفری، محمدرضا
جلالی، فرامرز
جمادی، سیاوش
چمازاده، محمدعلی
جمالی، زهره
جمشیدی، مریم
جولایی، آزاده
جهانشاهی، مجتبی
حافظ، شمس‌الدین محمد
حجازی، آرش
حدیدی، جواد
حسام، ناهید
حسن‌یگی، ابراهیم
حسن‌پور، علی
حسینی‌زنجانی، جواد
حقایق، حسین
حمزوی، خسرو
حمید، حامد
حمیدی‌شیرازی، کاظم

حیدرزاده، مریم ۱۰۴
حیدری تبریزی، حسین ۵
حیرت سجای، عبدالعزیز ۶۷
خاکسار، سعید ۱
خرمشاهی، بهاء‌الدین ۶۸
خزائلی، محمد ۲۰۹-۵۹
خطیب‌هریر، خلیل ۵۲
خلیل‌نژادقاضی‌جهانی، محمدحسین ۲۷۰-۲۶۹-۲۷۱
خلیلی، محمدصادق ۱۷
خیاط زاده، جمشید ۲۷۲
خیام، عمر بن ابراهیم ۷۵
خیرزاده، علی‌اصغر ۲۳۷
دانیال‌پورسکی، قنودور میخائیلوویچ ۲۵۵
دانا، میمنت ۲۱۹
دریابندری، نجف ۲۱۶
دسترس، حسن ۱۶۴
دس‌پدس، آلیا ۲۳۶
دوستخواه، خلیل ۲۱۵
دولاکروئل، ژاک ۲۳۵
دوما، الکساندر ۲۳۰-۲۳۱-۲۳۲-۲۳۳
دوینیس، کارل ۲۳۳
دویسی، امجد ۲۱۳
دهباشی، علی ۱۳۳-۱۸۸
دهقان سامانی، ابوالفتح بن باباخان ۸۴
راستکار، مهدیه ۱۲۰
رجب‌زاده، شهرام ۶۳
رجبی، پرویز ۱۶۵
رجبی، عباس ۲۸-۳۵
رحیم‌خانی سامانی، احمد ۸۴
رحیم‌خانی، احمد ۸۲
رزمازما، مرجان ۲۳۹
رشنواز، مهدی ۱۲۱
رضایی، مهیندخت ۱۷۵
رضایی، نغمه ۱۱۴
رفیعی، عمیدالدین ۹۰
رنجیر، حلیمه ۲۱۲
رودکی، جعفر بن محمد ۳۲
ریشوس، یانینس ۲۵۳
رنوفی، غلامرضا ۱۱۲
زارع‌کاریزی، سمدانه ۲۲-۲۵-۲۶
زرین‌کوب، عبدالحسین ۳۲
زیم، نادیا ۲۳۳
زمانی‌فرهنگ، زهره ۹۳
ساراماگو، ژوزه ۲۴۸
ساروت، ناتالی ۲۴۴
سبحانی، احمد ۱۱-۱۸
سبطی، هامون ۱۱-۱۸-۱۹
سپهری‌پروچی، عباس ۱۸۲-۱۹۸-۱۹۹
سپهری، پریدخت ۱۲۲
سجادی، حسین ۳۵
سروش، عبدالکریم ۶۱-۶۲-۶۵-۶۶
سعدی، مصطفی‌بن‌عبدالله ۲۱۰-۲۱۱-۵۳
سعیدی، محمدباقر ۲۳۱
سگال، اریک ۲۲۶
سلحشور، محمد ۲۱۰
سلماسی‌زاده، جواد ۵۵-۵۶
سلیمان‌خانی، ناهید ۱۷۴

فائزون: اردبیل	کاروان: تهران	۱۵۷	ماهریز: تهران	۲۳۶	میراث مکتوب: تهران	۸۰	نگاه: تهران	۳۳۷-۳۹
۲۶۸-۲۵۸-۲۷	کانون فرهنگی آموزش: تهران	۱۵۱	مجید: تهران	۱۵۱	میرکسری: تهران	۱۲۰	نادر: تهران	۱۳۲-۱۳۰
۲۶۳-۲۶۲-۲۶۱	۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹	۱۶۹	محراب قلم: تهران	۱۶۹	میلاد: تهران	۷۰	نوبخت: تهران	۲۳۹
۲۷۳	کتاب درنا: تهران	۱۷۰	مختومقلی فراغی: گرگان	۲۶۷	نازین: تهران	۱۱۸	نورالدین: تهران	۷۶
۹۰	کتاب نادر: تهران	۱۴۱	مرکز آموزش مدیریت دولتی: تهران	۲	نامجو فرد: تهران	۱۰۲	نوشه: تهران	۱۳۱
۲۰۹-۵۹	کتابخانه طهوری: تهران	۱۲۳	مرکز اسناد انقلاب اسلامی: تهران	۱۸۹	نامیرا: تهران	۱۴۵-۱۳۲-۲۴۷	نیلوفر: تهران	۲۳۳
۱۱۹	کلاغ: تهران	۱۰۸	مرکز نشر دانشگاهی: تهران	۲۳۵	ناهید حسام: تهران	۸۵	واژه آرا: تهران	۱۲۱
۱۷۱	کمان: تهران	۲۰۰	مرکز نشر میراث: تهران	۸۰	ندای فرهنگ: تهران	۱۰۰	وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و	
۱۲	کوشش: تهران	۲۲۳-۲۲۸	مروارید: تهران	۱۱۵-۱۲۶	نذیر: تهران	۴۰	انتشارات: تهران	۱۰۵
۵۷-۴۲	کوشش: تهران	۱۳۰	مین: تهران	۱۰۴	نسل نوآندیش: تهران	۱۸۳	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان	
۱۵۸	کلیانک: تهران	۲۲۳	مفید: تهران	۱۱۳-۱۲۷	نسیم الهی: تهران	۷۳	چاپ و انتشارات: تهران	۱۳۴-۳۱
۳۲	گوتنبرگ: تهران	۲۳۰-۲۳۱-۲۳۲	مهبان: مشهد	۱۰۳	نشر چشمه: تهران	۲۵۴	هنرور: تهران	۷۲
۲۳۹	لوح محفوظ: تهران	۷۱	مهبان: تهران	۷۳	نشر مرکز: تهران	۲۰۴-۲۵۰	هیرمند: تهران	۱۱۲-۳۳
۲۱۲-۹۹	ما: تهران	۷۹-۸۶-۱۱۱	مهران شهر: تهران	۱۶۰-۱۷۲-۱۷۸-۱۸۵	نشر نی: تهران	۱۶۵	یستا: تهران	۱۷۹
۲۵۳-۱۸۲-۳۳-۶-۴	ماریه: تهران	۱۲۳-۱۵۳-۱۷۶-۲۰۲	مهران شهر: تهران	۱۵۳-۱۵۶	نغمه: تهران	۱۸۱		
۲۱۶					نغمه زندگی: تهران	۱۱۳		

در یک نگاه

کتاب‌های ادبیات و فلسفه در دی ماه ۱۳۷۹

ردیف	موضوعات	نام کتاب	نام نویسنده	نام مترجم	نام انتشارات	تعداد صفحه	شمارگان	یادبیریا	عنوان	تعداد چاپ
۱	تعداد کتاب‌های منتشر شده								۳۹۱	
	ادبیات و فلسفه در ماه دی									
۲	تعداد کتاب‌های چاپ اول								۲۷۵	
۳	لرزان ترین کتاب	تعبیر خواب از اقوال: محمد بن سیرین، ابراهیم اشعث			دجیبی	۹۶	۱۰۰۰۰	۱۲۰۰	ششم	
۴	گران ترین کتاب	روزف بالسامو	الکساندر دوما	ذبیح‌المنصور	گوتنبرگ بزرگ	۱۶۶۲	۳۳۰۰	۸۲۰۰۰	نهم	
۵	بیشترین نوبت چاپ	عربی به زبان ساده	ایادیل		مینکران	۵۲۸	۴۰۰۰	۲۴۰۰۰	چهارم	
۶	بیشترین شمارگان	۱۰۰۰ قصه به عربی	اسماعیل ملا		سیب سرخ	۲۰۴	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	اول	
۷	کمترین شمارگان	۱- نامه‌هایی به شهزاده عثمان ۲- از موج‌ها و مرجان‌ها	محمود پاکزاد		نوشه فارس	۹۶ ۱۱۲	۵۰۰	۲۵۰۰ ۹۰۰۰	اول	
۸	پرکار ترین ناشر				شرکت انتشارات علمی و فرهنگی				۱۲	
۹	پرکار ترین مترجم				۱- مهدی قراجه‌دانی ۲- چیتا پیری ۳- فریده مهدوی دامغانی				۲	
۱۰	پرکار ترین پدیدآورنده		عباس سپهری پروچنی						۳	
۱۱	بیشترین صفحه	شاهنامه فردوسی	ابوالقاسم فردوسی		شرکت انتشارات علمی و فرهنگی	۲۷۳۳	۴۰۰۰	۲۴۰۰۰	دوم	
۱۲	کمترین صفحه	آپنه وجود	ترکس کریس بور		دانش آرا	۲۴	۵۰۰۰	-	اول	

• چهار عنوان با شمارگان ۲۰۰۰۰ منتشر شده است

• چهار عنوان با ۲۴ صفحه منتشر شده است

زبانشناسی کاربردی، کاربرد
استاندارد

۲۱۸

چاپ اول

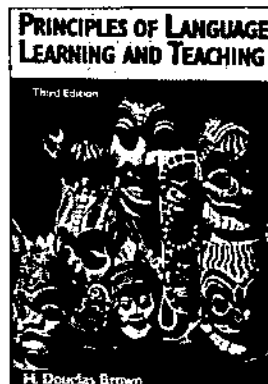
1- Principles of language learning and teaching.

H. Souglas H. Brown - تهران:

ساحل - ۲۵۰ ص. - وزیری (شمیز) -

۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰

نسخه



کتاب حاضر که به صورت 'آفتاب' عرضه می‌شود متضمن مباحثی است به زبان انگلیسی درباره 'یاددهی' و 'یادگیری' که طی آن پاره‌ای از تئوری‌های تجزیه و تحلیل روزآمد در خصوص زبان خارجی یا یادگیری زبان دوم فراهم می‌آید. اکتساب زبان نخست، مقایسه و سنجش اکتساب زبان اول و زبان دوم، یادگیری بشر، خط مشی‌ها و سبک‌ها، عوامل شخصی، عوامل اجتماعی، و کارایی سخن و ارتباط آن از جمله مباحث این کتاب به شمار می‌آیند.

چاپ اول

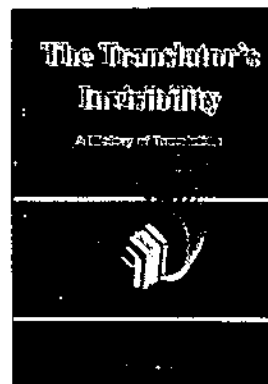
2- The translator's invisibility.

Lawrence Venuti - تهران:

ساحل - ۲۵۶ ص. - رقصی (شمیز) -

۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰

نسخه



در این کتاب سعی شده طی یک دوره مشخص، متن‌های گوناگون به زبان

انگلیسی، نقد و بررسی شود. کتاب حاضر که نوعی تاریخ ترجمه نیز به شمار می‌آید به بررسی عوامل مختلف بر ترجمه‌های زبان انگلیسی مربوط می‌شود. دوره مورد نظر در کتاب شامل قرن هفدهم تا زمان کنونی است که طی آن نتایج به دست آمده در راه ترجمه که سبب رسایی ادبیات انگلیسی گردیده نقد و ارزیابی شده است.

زبانهای ایرانی

۲۱۵۰

چاپ اول

۳- ترجمه چند متن پهلوی.

گردآورنده: محمدتقی بهار، به اهتمام:

محمد گلین - تهران: وزارت فرهنگ و

ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات.

۱۹۶ ص. - رقصی (شمیز) - ۹۰۰۰

ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۴۲۲-۲۸۴-۹



مجموعه حاضر شامل ترجمه‌هایی است از زنده‌یاد ملک الشعرای بهار که بخشی از متون پهلوی را به فارسی برگردانده‌اند. مقناری از این ترجمه‌ها در زمان حیات وی به طبع رسید و بخشی از آن از صفحه ۱۴۲ به بعد برای نخستین بار به چاپ می‌رسد. در بخش نخست کتاب متون زبان پهلوی معرفی می‌شود و در پی آن مطالبی در باب شعر پهلوی فراهم می‌آید. متن‌های ترجمه شده در کتاب عبارت‌اند از: 'گزارش شترنگ و نهان' و 'بندشیر'، 'اندیشه‌های آذرباد مارسفندان'، 'تاروی خورسندی'، 'یادگار زریران'، 'سرود کربکوی'، 'یک قصیده پهلوی'، 'ماه فروردین روز خورداد'، 'داستان ریزک خوش آرزو'، 'چیدک اندرز فریود کیشان'، 'اندرز خسرو کوتان'، 'افسون گزندگان و قطعات پهلوی' و 'اندرز بهزاد فرخ فیروز'.

زبان فارسی - واژه‌نامه‌ها

۲۱۴۳

۴- آشنایی با ارجاع.

پروانه فخامزاده - تهران: ماکان - ۵۶

ص. - رقصی (شمیز) - ۴۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۶۶۹۲-۰۲-۸

چاپ اول



در ابتدای کتاب مختصری درباره فن 'ارجاع' و اهمیت آن سخن رفته است. در پی آن از مدخل ارجاع در فرهنگ‌های فارسی و نشانه‌های آن ذکر به میان آمده و سرانجام، در کتاب، چگونگی ارجاع در منابع مختلف آموزش داده می‌شود.

۵- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۲۹۲

ص. - جلد دوم - رقصی (گالینگور) -

(دوره) ۶۴۰۰۰ ریال - چاپ بیستم /

۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۹۰-۵

۶- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۰۰۴

ص. - جلد اول - رقصی (گالینگور) -

(دوره) ۶۴۰۰۰ ریال - چاپ بیستم /

۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۹-۱

۷- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۲۹۲

ص. - جلد دوم - رقصی (گالینگور) -

(دوره) ۶۴۰۰۰ ریال - چاپ بیست و

یکم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۹۰-۵

۸- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۰۰۴

ص. - جلد اول - رقصی (گالینگور) -

(دوره) ۶۴۰۰۰ ریال - چاپ بیست و

یکم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۹-۱

۹- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۰۰۴

ص. - جلد اول - رقصی (گالینگور) -

(دوره) ۶۴۰۰۰ ریال - چاپ بیست و دوم

/ ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۹-۱

۱۰- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۲۹۲

ص. - جلد دوم - رقصی (گالینگور) -

(دوره) ۶۴۰۰۰ ریال - چاپ بیست و دوم

/ ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۹۰-۵

۱۱- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۲۹۲

ص. - جیبی (گالینگور) - ۲۶۰۰۰ ریال

- چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۷۹-۱

دستور زبان فارسی

۲۱۵۵

۱۲- دستور زبان فارسی.

حسن احمدی-گیوی، حسن انوری -

تهران: فاطمی - ۲۶۴ ص. - جلد اول -

وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ

بیست و سوم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۳۱۸-۰۰۶-۹

چاپ اول

۱۳- راهنمای زبان فارسی سال سوم دبیرستان آموزش کامل کتاب شامل: شرح ...

حسین قاسم‌پورمقدم - تهران: منشور

دانش. - ۱۳۴ ص. - وزیری (شمیز).
۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۶-۸۱-۴

چاپ اول

۱۴- دستور زبان فارسی (۱).
تقی وحیدیان کامیار: با همکاری: غلامرضا
عمرانی. - تهران: سازمان مطالعه و
تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها
(سمت). - ۱۳۰ ص. - وزیری (شمیز). -
۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Persian grammar
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۴۵۵-X

آموزش زبان فارسی، کاربرد طرز
استعمال
۲۴۵۸

۱۵- فارسی در سفر = Persian on trip
حسن اشرفالکتابی، مینا اشرفالکتابی. -
تهران: استنادارد. - ۲۵۰ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۰-۸

زبان انگلیسی و انگلوساکسون
۲۲۰

چاپ اول

۱۶- انگلیسی از طریق فیلم
سینمایی = English through film.
سعید سعیدی، شایسته جهانپور. - تهران:
بیزه، نقش و نگار. - ۱۶۰ ص. - رقی
(شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۳۴۹-۴-۳



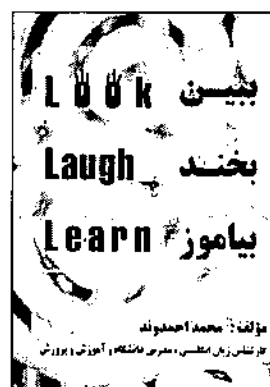
در این کتاب که به همراه یک نوار

ویدئویی عرضه شده بخش‌هایی از ده
فیلم از جمله فیلم‌های آقای بین
انتخاب گردیده است. درباره هر فیلم ابتدا
معرفی و خلاصه‌ای از فیلم مورد نظر،
سپس گفت و گوهای متن فیلم در دو
بخش انگلیسی و فارسی - در یک
صفحه - درج گردیده و در انتها کلمات
خاص از نظر تلفظ به چاپ رسیده است.

زبان انگلیسی - واژه‌نامه‌ها
۲۲۳

چاپ اول

۱۷- بین، بخند، بیاموز = Look, laugh, learn
محمد احمدوند. - تهران: علم گستر. -
۱۳۳ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۴۳-۸-۷



در این کتابچه مجموعه‌ای از لغات
انگلیسی به ترتیب حروف الفبا - همراه با
معانی فارسی - جمع آمده سپس در
لایه‌ای آن چند پرسش چهار گزینه‌ای
به منظور تداعی معانی گنجانده شده
است. واژگان انتخابی این مجموعه به
گونه‌ای است که با واژگان زبان فارسی
تا حدی شباهت دارند.

چاپ اول

۱۸- فرهنگ فشرده انگلیسی -
فارسی.
مژگان مخاطبی اردکانی. - تهران:
پورسینا. - ۵۲۶ ص. - جیبی (سلفون). -
۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:
English - persian hand
book dictionary
شابک: ۹۶۴-۵۶۷-۰۰۳-۹

۱۹- فرهنگ کمانگیر جیبی
فارسی - انگلیسی.
بیبا رضائی، نسیم شنگرفام. - تهران:
کمانگیر. - ۴۱۶ ص. - جیبی (شمیز). -

۶۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۴۶-۰۰۰-X

چاپ اول

۲۰- فرهنگ لغات انگلیسی به
فارسی کتابهای دبیرستان و
پیش‌دانشگاهی ۱۳۷۹.
لیلا اسماعیلی. - تهران: ایران زمین. -
۲۱۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۳۲-۶۸-۴

چاپ اول

۲۱- فرهنگ لغات انگلیسی به
فارسی مدرسه.
محمدرضا عنانی سراب، [و دیگران]. -
تهران: فرهنگ ایران، مشهد: یاس. -
۲۳۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
School dictionary
شابک: ۹۶۴-۶۷۰۸-۱۴-۵

۲۲- فرهنگ نوین انگلیسی -
فارسی (درس به درس) سال اول
دبیرستان.
پهروز کلانتری. - تهران: فرهنگ نوین.
- ۱۸۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰
ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۲۲۰-۴-۹

چاپ اول

23- 1100 words you need
to know.
تهران: یک مشاور. - ۲۸۲ ص. - وزیری
(شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

24- Longman dictionary
of english language and
culture.
تهران: دور آموز. - ۱۵۹۰ ص. - وزیری
(شمیز). - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

25- Oxford advanced lea-
rner's dictionary.
A.S. Hornby ویراستار:
Jonathan Crowther - تهران:
دور آموز. - ۱۴۴۰ ص. - رقی (شمیز). -

چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

26- Oxford advanced
learner's dictionary.
A.S. Hornby ویراستار:
Jonathan Crowther - تهران:
زیرین کلک. - ۱۵۶۴ ص. - وزیری
(سلفون). - ۴۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

27- Oxford advanced
learner's dictionary.
A.S. Hornby ویراستار:
Michael Ashby, Wehmeier -
تهران: عباسی. - ۱۵۵۴ ص. - وزیری
(سلفون). - ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

28- Oxford advanced
learner's dictionary.
A.S. Hornby ویراستار:
Michael Ashby, Wehmeier -
تهران: تازه‌ها. - ۱۵۶۰ ص. - وزیری
(سلفون). - ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

29- Oxford elementary
learner's dictionary.
A.S. Hornby - تهران: قلمستان
هنر. - ۱۷۰۰ ص. - رقی (شمیز). -
۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.

30- Oxford elementary
learner's dictionary.
Angela Crawley ویراستار:
تهران: پرستو. - ۴۴۸ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۶۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

31- Oxford wordpower
dictionary.
ویراستار: Sally Wehmeier. -
تهران: قلمستان هنر. - ۷۹۴ ص. -
رقی (شمیز). - ۲۵۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.

32- Student dictionary
english - persian.
Masomeh A. Farahani. - تهران:
ره‌نما. - ۳۳۰ ص. - جیبی
(شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم /
۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

فرهنگ دانش‌آموز انگلیسی - فارسی:
برای دوره نظام جدید آموزش...
شابک: ۹۶۴-۶۰۵۴-۳۴-X

دستور زبان انگلیسی
۲۲۵

۳۳- انگلیسی (۱) سال اول نظام
جدید آموزش متوسطه: کلیه
درسها و تمرینها به صورت تست
با پاسخنامه به ...

ویکتوریا کامکار. - تهران: میرسیدی
فراهانی. - ۱۸۰ ص. - وزیری (شمیز). -
۶۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۰۴۲-۳-۵

۳۴- یازاموز زبان انگلیسی (سوم
راهنمایی).

محمد اصلی‌پور، عباس حسینی، پرویز
صلاحی. - تهران: رزمندگان اسلام. -
۱۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰
ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۵۳-۳

۳۵- پرسش‌های چهارگزینه‌ای
زبان پیش‌دانشگاهی (۱).

شهرام اناری، شهاب اناری. - تهران:
اندیشه سازان. - ۲۰۴ ص. - رخی
(شمیز). - ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم /
۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۴۹-۷۸-۷

۳۶- جدیدترین آزمون و نمونه
سئوالات انگلیسی مخصوص
سوم راهنمایی: شامل بیش از
۲۳۰۰ سوال در زمینه‌های ...
پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۷۶
ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. -
چاپ سی و هشتم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۰-۶

۳۷- جدیدترین آزمون و نمونه
سئوالات انگلیسی مخصوص دوم
راهنمایی.

پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۶۸
ص. - وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. -
چاپ سی و دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۱۹-۲

۳۸- جدیدترین آزمون و نمونه
سئوالات انگلیسی زبان ۱:
مخصوص سال اول دبیرستان قابل
استفاده برای دانش‌آموزان ...
پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۶۸

ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ سی و ششم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۱-۴

۳۹- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی زبان ۲: مخصوص سال دوم دبیرستان (نظام جدید).
پرویز تاجیک - تهران: تاجیک - ۱۶۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ بیست و سوم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۲-۲

۴۰- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی زبان ۱: مخصوص سال اول دبیرستان قابل استفاده برای دانش آموزان ...
پرویز تاجیک - تهران: تاجیک - ۱۶۶ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ سی و هفتم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۱-۴

چاپ اول

۴۱- جدیدترین آزمون ها و نمونه سوالات استاندارد زبان انگلیسی (۱) (سال اول دبیرستان - نظام جدید) ...
محمدرضا عنانی سراب، جهان بخش نیکوپور - تهران: استادی - ۱۶۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۲-۶

چاپ اول

۴۲- جدیدترین آزمون ها و نمونه سوالات استاندارد زبان انگلیسی (۲) (سال دوم دبیرستان - نظام جدید) ...
محمدرضا عنانی سراب، جهان بخش نیکوپور - تهران: استادی - ۱۲۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۳-۴

چاپ اول

۴۳- جدیدترین آزمون ها و نمونه سوالات استاندارد زبان انگلیسی (۳) (سال سوم دبیرستان - نظام جدید) ...
جهانبخش نیکوپور، محمدرضا عنانی - سراب - تهران: استادی - ۱۶۰ ص.

رحلی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۲-۲

۴۴- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) دوره پیش-دانشگاهی.
عبدالصمد تمن - تهران: آزمون - ۱۹۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۱۰۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۱-۶۸۸-۷

۴۵- خودآموز و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم راهنمایی.
عبدالله قنبری - تهران: انتشارات - ۱۷۶ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۲۲-۱

۴۶- دوره جدید انگلیسی قدم به قدم: قسمت عالی شامل: دروس دوره عالی زبان انگلیسی.
مجتبی مدرسی تهرانی - تهران: خیام - ۸۸۰ ص. - جیبی (گالینگور) - چاپ شانزدهم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۱-۴۹-۶

۴۷- دوره جدید انگلیسی قدم به قدم: قسمت میانی شامل: دروس مقدماتی زبان انگلیسی.
مجتبی مدرسی تهرانی - تهران: خیام - ۲۸۸ ص. - جیبی (گالینگور) - چاپ شانزدهم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۱-۴۷-X

۴۸- دوره جدید انگلیسی قدم به قدم: قسمت متوسطه شامل: دروس دوره متوسط زبان انگلیسی.
مجتبی مدرسی تهرانی - تهران: خیام - ۸۲۸ ص. - جیبی (گالینگور) - چاپ شانزدهم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۱-۴۸-X

۴۹- راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال اول نظام جدید.
عبدالله قنبری - تهران: انتشارات - ۱۸۶ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۸۸-۴

چاپ اول

۵۰- راهنمای گام به گام طلایی زبان (۱) پیش دانشگاهی.
علی اصغر لشکری، فاطمه یوسفی -

تهران: کانون گسترش علوم - ۲۱۶ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۴۰-۱۶۵-۰

۵۱- زبان انگلیسی (۱ و ۲) (عمومی) ویژه دانش آموزان دوره پیش دانشگاهی و داوطلبان ورود به دانشگاه.
پرویز بیرجندی - تهران: رزمندگان اسلام - ۲۴۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۲-۳۹-۸

۵۲- زبان انگلیسی (۲) سال دوم دبیرستان آموزش کامل کتاب شامل: تدریس گرامر، ترجمه، تلفظ، تمرین و ...
علی حیاتی - تهران: منشور دانش - ۱۸۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۷۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۶-۲۶-۱

۵۳- زبان انگلیسی (۳) سال سوم دبیرستان.
علی حیاتی - تهران: منشور دانش - ۲۰۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۷۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۶-۲۷-X

چاپ اول

۵۴- زبان انگلیسی و قواعد ساختار جمله.
رایبرگ کرول، مترجم: علی اکبر جعفرزاده - تهران: هوای تازه - ۳۹۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
عنوان به لاتین: English sentence structure
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۱۴-۹

۵۵- زبان پیش دانشگاهی (۱).
کریم خلیلی - تهران: سیب سرخ - ۲۷۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۷۳۲۸-۰۱-۰

چاپ اول

۵۶- کتاب کمک درسی زبان (۱) پیش دانشگاهی و کنکور = Learn to practice and practice to complete (1)
علی محمد مقدم پور - تهران: اسرار

دانش - ۱۶۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۱۹-۵۸-۹

۵۷- گرامر جامع: زبان انگلیسی بر اساس کتاب استراکچر.
مترجم: ابراهیم شهسواری - تهران: اتحاد - ۲۸۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین: Comprehensive english grammar for university students ...
شابک: ۹۶۴-۵۶۰۲-۰۷-۶

۵۸- مجموعه طبقه بندی شده آموزش زبان انگلیسی پیش-دانشگاهی ۱ و ۲ شامل: واژگان و اصطلاحات ترجمه دروس ...
علیرضا یوسفزاده، بهروز مرادآبادی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۲۳ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۲۰-۴

۵۹- مجموعه طبقه بندی شده زبان انگلیسی پیش دانشگاهی (۱ و ۲): طبقه بندی شده بر اساس هر درس همراه با سوالات ...
گردآورنده: بهروز مرادآبادی، علیرضا یوسفزاده - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۲۵۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۵۵-۰

۶۰- English grammar in use: a self-study reference and practice
Raymond Murphy - تهران: عباسی - ۲۶۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۵۵-۰

چاپ اول

۶۱- Essential grammar in use: a self-study reference and practice book for elementary students of
Raymond Murphy - تهران: زبان ملل - ۳۰۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه

نسخه.

کتاب ماه ادبیات و فلسفه / بهمن ۱۳۷۹

۶۲- انگلیسی در سفر: دوره متوسطه و پیشرفته.
گردآورنده: حسن اشرف الکتابی - تهران: استاندارد - ۲۰۸ ص. - جلد دوم - رقمی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۱-۶

چاپ اول

۶۳- پیک گام به گام طلایی زبان انگلیسی دوم راهنمایی.
نرگس سوری - تهران: آما - ۱۹۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۲۱۲-۶

۶۴- ترجمه و راهنمای زبان تخصصی آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی.
مترجم: شادی وحدت تربیتی، کامیاب تجاسب - تهران: مجد - ۱۱۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۳-۸۴-۲

چاپ اول

۶۵- راهنمای جامع انگلیسی برای رشته های علوم اجتماعی (۱).
فرهاد مشفق - تهران: صنعت گستر - ۱۲۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۹۹-۰۸-۵

چاپ اول

۶۶- سوالات استاندارد طبقه بندی شده زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید متوسطه ...
تهیه کننده: نادر صفایی اصل - تبریز: خورشید - ۸۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۹۷-۷

چاپ اول

۶۷- سوالات استاندارد طبقه بندی شده زبان انگلیسی (۲) سال دوم نظام جدید متوسطه برای کلیه رشته ها.
تهیه کننده: نادر صفایی اصل - تبریز: خورشید - ۷۲ ص. - رحلی (شمیز) -

چاپ اول

89- First things first: students book an integrated course for beginners.

L.G. Alexander - تهران: محدث - ۱۵۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

90- Geranium / ebony.

تهران: آنسه - ۱۸۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۷۷-۲-۹

چاپ اول

91- The good earth.

Pearl Buck - تهران: دبیر - ۹۶ ص. - پالتویی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه

عنوان به فارسی:
زمین خوب



زمین خوب اثر 'پرل باک' (۱۸۹۲ - ۱۹۶۳) در این کتاب به گونه خلاصه برای زبان آموزان سطح پیشرفته فراهم آمده است. در انتهای کتاب تمریناتی از متن و فرهنگ واژگان دشوار نیز به چاپ رسیده است.

چاپ اول

92- The grapes of wrath.

John Steinbeck - تهران: دبیر - ۱۴۴ ص. - پالتویی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه

عنوان به فارسی:
خوشه های خشم

82- Elementary vocabulary.

B.J. Thomas - تهران: قلمستان هنر - ۸۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه

83- Elementary vocabulary.

B.J. Thomas - تهران: زبان ملل - ۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۶۰۰۰ نسخه

84- English For Computer Science.

P.Charles Brown - تهران: Norma.D. Mullen - ۲۳۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه

85- English alfa.

تهران: زانسر - ۱۶۰ ص. - رقمی (شمیز) - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه

86- English for students of power, electronics, control & communications.

K. Manoochehr Haghani - تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۲۸۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۲۵۹-۲۸۳-۲

87- English is fun.

A.A. Mohammadi مترجم: M. Tehrani.Ostadi - تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۱۱۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۰۸۹-۲

88- English textbook of library and information science for the entrance test of master....

Nahid Banieghbal - تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات - ۲۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال
عنوان به فارسی:
انگلیسی کتابداری و اطلاع رسانی برای آمادگی آزمون ورودی -



لایه لای کتاب تصویری از ماجراها و در انتها چند تمرین از متن، نیز معانی پاره ای از واژگان آمده است.

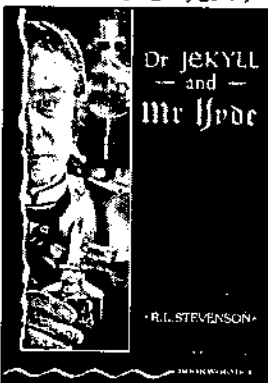
79- Daffodil beech.

تهران: آنسه - ۲۱۸ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۷۷-۶-۱

چاپ اول

80- Dr jekyll and mr hyde.

Tricia Hedge - تهران: اشتیاق - ۷۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به فارسی:
دکتر جکیل و آقای هاید



دکتر جکیل و آقای هاید داستانی است پر ماجرا به زبان انگلیسی که مخاطبان اصلی آن زبان آموزان سطوح میانه هستند، چند تمرین از متن داستان و فرهنگ مختصر واژگان در پایان کتاب گردآمده است.

81- Dracula.

Bram Stoker مترجم: Diane Mowat - تهران: اشتیاق - ۴۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ

چاپ اول

73- 504 absolutely essential words.

[et al] Murray Brombery - تهران: پیک مشاور - ۱۴۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

74- Adl. prep.

هیات مولفان: تهران: آنسه - ۲۸۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۶۸۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه

چاپ اول

75- Advanced vocabulary and idiom.

B.J. Thomas - تهران: زبان ملل - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

76- An approach to english translation of isl - am texts (I).

Salar Manafi anari - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) - ۲۲۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه
عنوان به فارسی:
بررسی ترجمه انگلیسی متون اسلامی (۱)
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۸۴-۷

چاپ اول

77- The best test preparation for the toefl test of english as a ...

[et al] Richard X. Bailey - تهران: زبان ملل - ۷۲۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

78- The black tulip.

Alexander Dumas مترجم: Florence Bell - تهران: دبیر - ۹۸ ص. - پالتویی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه
عنوان به فارسی:
لاله سیاه

در کتاب، متن خلاصه شده رمان 'لاله سیاه' اثر الکساندر دوما (۱۸۰۲ - ۱۸۷۰) برای زبان آموزان سطح مبتدی - به

چاپ اول

۶۸- فرهنگ واژگان برگزیده معتبر برای امتحانات تافل و جی - آر - ای انگلیسی - انگلیسی - فارسی - گردآورنده: فروزان دهباشی شریف - تهران: آتیه - ۵۳۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۳۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

Selected authentic vocabularies for gre & tofel
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۲-۶۸-۲

۶۹- گامی نو در آموزش زبان انگلیسی ویژه مبتدیان و سال اول راهنمایی .. A New Step In English: A Book For

سهراب غلامپور، تیرا: فرامرز سلیمانی - تهران: آزمون نوین - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - چاپ هفتم / ۱۸۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۵۲-۵-۶

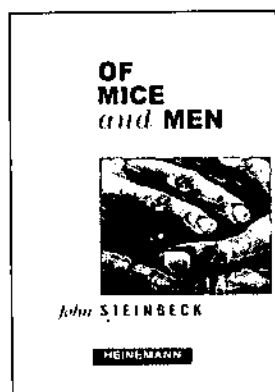
۷۰- مجموعه طبقه بندی شده واژگان زبان انگلیسی پیش - دانشگاهی ۱ و ۲: طبقه بندی شده بر اساس هر درس ... جهان بخش نیکوپور، علیرضا یوسفزاده - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۶۸ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۷۶-۱۳۹-۲

چاپ اول

۷۱- مجموعه لغات انگلیسی سال اول دبیرستان S.E.S. سعید علی میرزایی، ... (و دیگران) - تهران: سارگل - ۶۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۷۶-۳-۸

چاپ اول

۷۲- مجموعه لغات انگلیسی سال دوم دبیرستان S.E.S. سعید علی میرزایی، ... (و دیگران) - تهران: سارگل - ۸۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول /



(شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

108- New interchange english for international communication.

Jack.C. Richards
فروزش، پرستو - ۹۶ ص - جلد اول -
رحلی (شمیز) - (دوره) ۲۶۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

109- New interchange english for international communication.

Jack.C. Richards
فروزش، پرستو - ۱۵۴ ص - جلد اول -
رحلی (شمیز) - (دوره) ۳۶۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

110- New interchange english for international communication.

Jack.C. Richards
فروزش، پرستو - ۱۲۶ ص - جلد دوم -
رحلی (شمیز) - (دوره) ۳۶۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

111- New interchange english for international communication.

Jack.C. Richards
فروزش، پرستو - ۹۶ ص - جلد دوم -
رحلی (شمیز) - (دوره) ۳۶۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

112- Nine stories about people: grade 4.

D.H. Howe
رحلی (شمیز) - ۲۴ ص - تهران: واداد - ۲۴
چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه

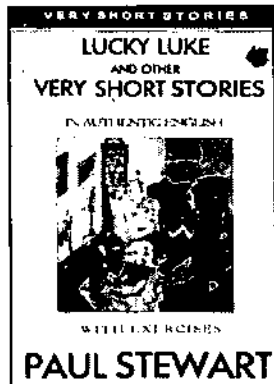
چاپ اول

113- Of mice and men.

John Steinbeck
Martin Winks
رحلی - ۱۰۰ ص - پالتویی (شمیز) - ۳۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه
عنوان به فارسی:
موشها و آدمها

103- Lucky luke and other very short stories.

Paul Stewart
تهران: قلمستان
هنر - ۱۰۶ ص - رقمی (شمیز) -
۴۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به فارسی:
لوک خوش شانس و داستانهایی کوتاه دیگر



لوک خوش شانس و چند داستان کوتاه دیگر مجموعه‌ای است به زبان انگلیسی که برای زبان آموزان سطح متوسط - در بخش نخست کتاب - فراهم آمده است و در بخش دوم نیز تمرینات متعددی از متن - شامل درک مطلب، گرامر و نظایر آن - گنجانده شده است.

104- Mr pot the painter: grade 1.

Sue Arengo
تهران: واداد - ۲۴ ص - رقمی (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال -
چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه

105- New american streamline departures: an intensive american english series for beginners: workbook a.

Peter Bernard Hartley
Vincy
تهران: معرفت، زبان آموز -
۱۱۴ ص - وزیر (شمیز) - (دوره) ۳۰۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

106- New headway english course.

John Soars, Liz Soars
تهران: غزل سرا - ۹۶ ص - رحلی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

107- New headway english intermediate student's book.

John Soars, Liz Soars
تهران: زبانسرا - ۱۶۰ ص - رحلی

99- Look ahead: classr - oom course: intermediate students' book.

چاپ اول

Jocelyn, Andy Hopkins
Potter
تهران: رهنما - ۱۲۸ ص -
وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

100- Look ahead: classr - oom course: students' book.

Jocelyn, Andy Hopkins
Potter
تهران: رهنما - ۱۲۸ ص -
جلد اول - وزیر (شمیز) -
۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

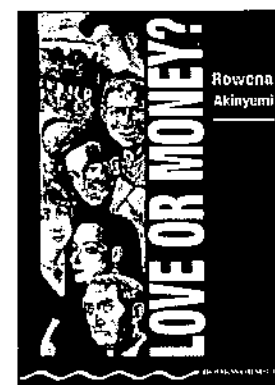
101- Look ahead: classr - oom course: students' book.

Jocelyn, Andy Hopkins
Potter
تهران: رهنما - ۱۲۸ ص -
جلد دوم - وزیر (شمیز) -
۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

102- Love Or Money?.

Rowena Akinyemi
تهران: اشتیاق - ۳۴ ص - رقمی (شمیز) -
۳۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به فارسی:
عشق یا ثروت؟



عشق یا ثروت عنوان داستانی است برای زبان آموزان سطح مبتدی که طی آن مخاطبان با تعدادی از واژگان و اصطلاحات زبان انگلیسی آشنا می‌شوند. در پایان کتاب چند تمرین و معانی برخی



زبان آموزان سطوح پیشرفته در این کتاب، رمان 'خوشه‌های خشم' اثر جان اشتاین بک را مطالعه خواهند کرد. این داستان، وصفی است هیجان انگیز و موثر از خانواده‌ای آواره و تیر و تیر و شرح عصیان کارگران محروم. در پایان کتاب چند تمرین از متن داستان و معانی چند واژه آمده است.

93- Green house (C).

تهران: آنس - ۹۶ ص - رحلی (شمیز) -
۱۴۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۵۰۰ /
نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۷۷-۷-X

94- Green house (D).

هیات مولفان - تهران: آنس - ۱۷۲ ص -
رحلی (شمیز) - ۱۱۹۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه

95- Headway video: acti - vity book elementary.

Tim Falla
John Soars
تهران: یک زبان -
۷۲ ص - رحلی (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال -
چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه

96- Intermediate vocabu - lary.

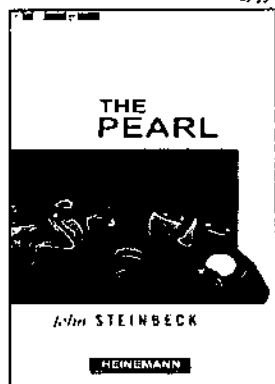
B.J. Thomas
تهران: زبان ملل -
۱۲۸ ص - وزیر (شمیز) - ۵۵۰۰ /
ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه

97- International: pre - one.

Abbas Homi
تهران: هوای ناز -
۶۴ ص - وزیر (شمیز) - ۱۵۰۰ /
ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۰۹-۲

98- The littel monster: grade 1.

Sue Arengo
تهران: واداد - ۲۴ ص - رقمی (شمیز) - ۲۵۰۰ /
ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه



در این نوشتار، خلاصه داستان مشهور

سرگذشت کودکی است که از طرف پدر و مادر کولی خود رها می‌شود، سپس تحت حمایت مرد دیگری پرورش می‌یابد، اما همواره مورد اهانت برادر و خواهر خوانده خود قرار می‌گیرد و هنگامی که به سن رشد می‌رسد، برای جبران گذشته و اعاده شرافت، به سفری طولانی دست می‌زند و پس از تلاش بسیار با ثروت فراوان به خانه باز می‌گردد و درصدد انتقام از کسانی برمی‌آید که او را تحقیر کرده بودند.

زبان آلمانی - واژه‌نامه‌ها

چاپ اول

۱۳۱- فرهنگ گمانگیر فارسی - آلمانی.
هنگامه جوادپور، فائزه سیدفتحی. - تهران: گمانگیر، - ۲۸۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۴۶-۱۲-۳

کاربرد زبان آلمانی معیار

چاپ اول

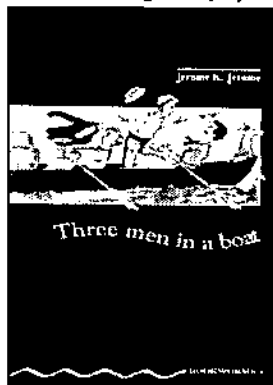
132- Stufen international deutsch als fremdsprache fur jugendliche und erwachsene: zusatzubun gen. - Anne Vorderwillbecke
تهران: قلمستان هنر، - ۲۰۴ ص. - جلد دوم. - رحلی (شمیز). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.

چاپ اول

133- Themen neu: lehrwerk fur deutsch als fremdsprache Arbeitsbuch 3. - Jutta Muller, Heiko bock
تهران: معرفت، زبان آموز، - ۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

134- Themen neu: lehrwerk fur deutsch als fremdsprache kursbuch.
تهران: معرفت، زبان آموز، - ۱۶۰ ص. - جلد اول. - وزیر (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

سه مرد در یک قایق



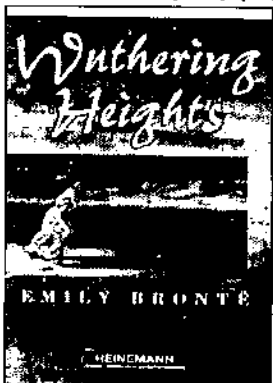
زبان‌آموزان سطوح متوسط در داستان جذاب 'سه مرد در یک قایق' با پارهای دیگر از واژگان و اصطلاحات انگلیسی آشنا می‌شوند. انتهای کتاب مربوط به چند تمرین از متن داستان و معانی برخی از واژه‌های دشوار است.

128- Tulip / ash.
تهران: آشه، - ۲۰۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۷۷-۳-۷

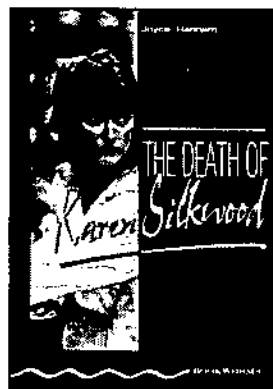
129- Two boys and a boat: grade 2.
Sue Arengo. - تهران: واد، - ۲۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

130- Wuthering heights.
F.H. Emily Bronte
Cornish. - تهران: دبیر، - ۱۰۰ ص. - پالتویی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: بلندی‌های یادگیر



کتاب متن خلاصه شده‌ای از رمان 'بلندی‌های یادگیر' اثر 'امیلی برونته' نویسنده انگلیسی است. این رمان برای زبان‌آموزان سطح پیشرفته با چند تمرین از متن و فرهنگ واژگان دشوار. در انتها به چاپ رسیده است. داستان،



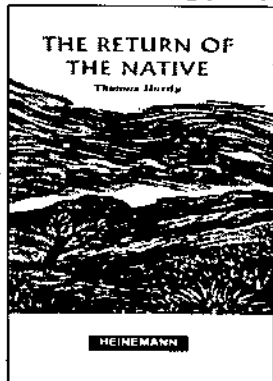
در انتهای کتاب جمع آمده است. مخاطبان این کتاب زبان‌آموزان سطوح متوسط هستند.

چاپ اول

125- The piano.
Rosemary Border. - تهران: اشتیاق، - ۴۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

126- The return of the native.
Thomas Hardy
۹۶ ص. - پالتویی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: بازگشت بومی



در کتاب خلاصه‌ای از رمان 'بازگشت بومی' اثر 'توماس هاردی' (شاعر و نویسنده انگلیسی، ۱۸۴۰-۱۹۲۸) به زبان انگلیسی به طبع رسیده است. مخاطبان کتاب زبان‌آموزان سطوح پیشرفته هستند. بخش انتهایی کتاب شامل چند تمرین و معانی برخی واژگان است.

چاپ اول

127- Three men in a boat.
Jerome K. Jerome
اشتیاق، - ۹۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی:

عنوان به فارسی: ربه کا



در کتاب، داستان 'ربه کا' اثر 'تافنه دوموریه' برای زبان‌آموزان سطح 'عالی' به زبان انگلیسی منتشر شده است. در پایان کتاب تمریناتی براساس ۲۴ بخش کتاب فراهم آمده و در انتها نیز معانی پارهای از واژگان ذکر گردیده است.

121- The room in the tower and other ghost stories: level 2.
Jones Caroiyn
هنر، - ۴۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: اتاقی در برج

122- Stealing the hills: level 2.
Josephine Feeney
قلمستان هنر، - ۴۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: تاراج تپه‌ها

چاپ اول

123- Study skills for learning power.
Carol Regina Hellyer Phyllis Robinson
Sherwood. - تهران: رهنما، - ۲۱۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

124- The death of karen silkwood.
Joyce Hannam
۴۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

'مرگ کارن سیلک وود' داستان پیر ماجرای است که با تصاویری از صحنه‌ها و چند تمرین از متن داستان به چاپ رسیده است. معانی پارهای از واژگان نیز

'مرورید' اثر 'جان اشتاین بک' برای زبان‌آموزان سطح پیشرفته به زبان انگلیسی فراهم آمده است. در لایه‌لای داستان چند تصویر از ماجراها به چاپ رسیده و در انتها علاوه بر تمرینات متن، معانی پارهای از واژگان دشوار آمده است.

چاپ اول

117- Practice and progress.
L.G. Alexander
محدث، - ۲۵۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

118- Practice makes perfect.
Qasem Abbasi
تدوین: آبنده‌سازان، - ۹۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۱۸۸-۴



مجموعه حاضر شامل متن‌های ساده و تمرین‌های متنوع به زبان انگلیسی است که همراه با تصاویر رنگی آموزش پایه این زبان را در بر می‌گیرد.

چاپ اول

119- Pronounce it perfectly in english.
Jean Yates
تسیریز: فروزش، - ۱۹۲ ص. - پالتویی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

120- Rebecca.
Daphne du Maurier
Margaret Tamer. - تهران: دبیر، - ۱۴۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه.

کاربرد زبان فرانسوی معیار
۳۳۸

135- Le nouveau sans frontieres.

[et al] Michele Verdelhan

... - تهران: فرهیخته - ۱۷۶ ص. -
وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ
دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

136- Le nouveau sans frontieres: methode de francais.

[et al] Philippe Dominique

... - تهران: فرهیخته - ۲۲۳ ص. - جلد
اول - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

کاربرد زبان اسپانیایی

۱۳۷- اسپانیایی در سفر =
Espanol en el viaje

به اهتمام: مجید صراف، لبت
نظری، مترجم: مجید مهدی حقیقی -
تهران: استاندارد - ۲۲۴ ص. - رقی
(شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ دوم /
۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۴-۰

زبان عربی

۱۳۸- آموزش عربی (۲) نظام
جدید.

رضا اکبری - تهران: مبتکران - ۲۵۲
ص. - وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۹۳-۳۳-۱

۱۳۹- آموزش گام به گام عربی
(۱) سال اول دبیرستان.

مجید نوری - تهران: آزمون - ۱۸۴
ص. - وزیری (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال -
چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۷۱۵-۰

چاپ اول

۱۴۰- پیک گام به گام طلایی
عربی دوم راهنمایی.

فرانک بهی - تهران: آند - ۱۱۰ ص. -
وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ

اول / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۲۱۰-X

چاپ اول

۱۴۱- تمرینات عربی سال اول
دوره راهنمایی تحصیلی.

تهیه و تنظیم: ابوالقاسم گودرزی -
تهران: دانسا - ۶۸ ص. - وزیری
(کاغذی) - چاپ اول / ۹۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۳۲-۸۳-۹

چاپ اول

۱۴۲- تمرینات عربی سال دوم
دوره راهنمایی تحصیلی.

تهیه و تنظیم: ابوالقاسم گودرزی -
تهران: دانسا - ۷۰ ص. - وزیری
(کاغذی) - چاپ اول / ۹۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۳۲-۸۴-۷

چاپ اول

۱۴۳- تمرینات عربی سال سوم
دوره راهنمایی تحصیلی.

تهیه و تنظیم: ابوالقاسم گودرزی -
تهران: دانسا - ۵۶ ص. - وزیری
(کاغذی) - چاپ اول / ۹۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۳۲-۸۵-۵

۱۴۴- تمرینات و مجموعه
سوالات عربی مخصوص سال
دوم راهنمایی.

حبیب الله درویش - تهران: آزمون نوین.
۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰
ریال - چاپ پانزدهم / ۵۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۵۲-۲-۱

چاپ اول

۱۴۵- راهنمای عربی پیش-
دانشگاهی.

جواد ناصری - تهران: ۱۲۳ - ۲۸۸ ص.
- وزیری (شمیز) - ۱۷۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۱۰۰ نسخه.

۱۴۶- راهنمای گام به گام عربی
(۱) سال اول نظام جدید.

حسین جمشیدی شفق - تهران:
منتشان - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) -
۶۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۰۰۰
نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۶۶-۳

۱۴۷- سنجش اول: عربی
عمومی.

مجید همایی - تهران: ایران سنجش -

۳۳۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۶۰۰۰

ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۶۸-۰۳-۳

چاپ اول

۱۴۸- صرف و نحو و اصول
تجزیه و ترکیب.

محمد خوانساری - تهران: ناھید - ۲۹۶
ص. - رقی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال -
چاپ پانزدهم / ۵۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۰۵-۲۱-۶

چاپ اول

۱۴۹- عربی (۳).
ایاذر عیاجی، ... (و دیگران) - تهران:

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی،
انتشارات مدرسه - ۲۸۰ ص. - وزیری
(شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۱۰۸-۲

چاپ اول

۱۵۰- عربی (۳).
پیمان پورزی، ویراستار: قاسم شفیی -

تهران: اندیشه سازان - ۳۷۶ ص. -
وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ
چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۳۹-۷۴-۴

۱۵۱- عربی (۳) ویژه دانش-
آموزان سال سوم دبیرستان

(نظری فنی و حرفه‌ای) و
داوطلبان ورود به دانشگاه.

ایاذر عیاجی، قادر پریز - تهران:
زمندگان اسلام - ۲۲۴ ص. - وزیری
(شمیز) - ۸۸۰۰ ریال - چاپ هفتم /
۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۳۸-۷

۱۵۲- عربی (۳) ویژه دانش-
آموزان سال سوم دبیرستان

(نظری فنی و حرفه‌ای) و
داوطلبان ورود به دانشگاه.

ایاذر عیاجی، قادر پریز - تهران:
زمندگان اسلام - ۱۸۶ ص. - وزیری
(شمیز) - ۸۸۰۰ ریال - چاپ هفتم /

۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۳۸-۷

۱۵۴- عربی (۳) ویژه دانش-
آموزان سال سوم دبیرستان

(نظری فنی و حرفه‌ای) و
داوطلبان ورود به دانشگاه.

ایاذر عیاجی، قادر پریز - تهران:
زمندگان اسلام - ۱۸۶ ص. - وزیری
(شمیز) - ۸۸۰۰ ریال - چاپ یازدهم /
۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۳۸-۷

۱۵۵- عربی به زبان ساده:
راهنمای داوطلبان آزمون

سراسری قابل استفاده دانش-
آموزان نظام فعلی و نظام جدید

...
ایاذر عیاجی - تهران: مبتکران - ۵۲۸ ص.
- وزیری (شمیز) - ۲۴۰۰۰ ریال - چاپ
چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۸۶-۰۲۲-۵

۱۵۶- عربی در سفر = العربیه فی
السفر: مکالمات و اصطلاحات

روزمره عربی یا بهترین مجموعه
گفتاری در سفر با ...
حسن اشرف‌الکتابی، به اهتمام: مراد

ریاحی، مینا اشرف‌الکتابی - تهران:
استاندارد - ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز) -
۴۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۰۵-۱

چاپ اول

۱۵۷- عربی سال دوم راهنمایی.
سجید قدیمی - تهران: منشور دانش -

۱۳۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۹۳۶-۷۲-۵

چاپ اول

۱۵۸- فرهنگ تشریحی نحو.
محمد مهدی نامدار - تهران: دارالکتب

اسلامیه - ۳۰۰ ص. - وزیری (شمیز) -
۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۱۸۸-۳

چاپ اول

۱۵۹- گنجینه پرسش‌های طلایی
عربی (۳) نظام جدید.

حمید طاهری - تهران: آیدگان - ۲۷۲

ص. - رحلی (شمیز) - ۲۳۰۰۰ ریال -

چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۳۲-۰۲-۱

۱۶۰- مبادی العربیه فی الصرف و
النحو.

رشید شرتونی - تهران: اساطیر - ۱۷۴
ص. - جلد اول - وزیری (شمیز) -
۳۳۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰
نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۶-۰۲۱-۵

۱۶۱- مبادی العربیه فی الصرف و
النحو.

رشید شرتونی - تهران: اساطیر - ۳۴۰
ص. - جلد چهارم - وزیری (شمیز) -
۱۱۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰
نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۶-۰۰۸-۸

چاپ اول

۱۶۲- مجموعه طبقه‌بندی شده
راهنمای عربی اول راهنمایی.

فریدین مهاجری - تهران: کانون
فرهنگی آموزش - ۱۴۸ ص. - رحلی
(شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۰۲-۴

۱۶۳- مجموعه طبقه‌بندی شده
عربی نظام جدید کنکورهای

سراسری و آزاد همراه با تستهای
سال ۷۹ با پاسخ تشریحی.
گردآورنده: سهیلا خاکبازنژاد - تهران:

کانون فرهنگی آموزش - ۲۸۴ ص. -
رحلی (شمیز) - ۲۲۵۰۰ ریال - چاپ
سی و دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۰۷-۷

۱۶۴- مجموعه طبقه‌بندی شده
عربی نظام جدید کنکورهای

سراسری و آزاد همراه با تستهای
سال ۷۹ با پاسخ تشریحی.
گردآورنده: سهیلا خاکبازنژاد - تهران:

کانون فرهنگی آموزش - ۲۸۴ ص. -
رحلی (شمیز) - ۲۲۵۰۰ ریال - چاپ
سی و سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۰۷-۷

چاپ اول

۱۶۵- المعجم الوسیط (جلد ۱ و
۲).

ابراهیم انیس، ... (و دیگران) - تهران:

الحجوراء - ۱۰۶۸ ص. - وزیر -
(گالینگور) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول /
۳۹۰۰ نسخه.

چاپ اول

۱۶۶ - المتجدد فی اللغة.

لوئیس معلوف - تهران: فرخان - ۱۰۴۰
ص. - جیبی (گالینگور) - ۲۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۵۹۳-۲-۵

چاپ اول

۱۶۷ - ۱۰۰۰ تست عربی به
عربی.

اسماعیل ملائی - تهران: سب سرخ -
۲۰۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۹۸-۷-۷

زبانهای اورال آسیایی، سیبریایی و دراویدی

۱۶۸ - ترکی استانبولی در سفر:
Yolculukta istanbul
turkeesi: مکالمات و
اصطلاحات روزمره ترکی
استانبولی با ...

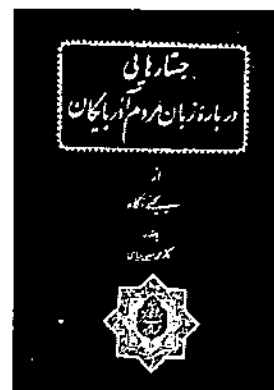
تهیه و تنظیم: شیان آزادی کناری، ...
دیگران: ابلهتنام: حسن اشرفالکتابی،
مینا اشرفالکتابی. - تهران: استناد -
۲۸۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۰۰۰
ریال. - چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۲-۷

چاپ اول

۱۶۹ - جستارهایی درباره زبان
مردم آذربایجان.

یحیی ذکا: مقدمه: محملمین ریاحی. -
تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار.
- ۲۳۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۷۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۰۵۳-۸۷-۴

کتاب حاضر، حاصل کوششهایی است
در زمینه شناساندن زبان پیشین مردم
آذربایجان، یعنی زبان "آذری" و بازمانده
های آن گویش در ادبیات، آثار تاریخی و
زبان کنونی این سرزمین. کتاب با مقدمه
"ایرج افشار" درباره ارزش کار مؤلف، نیز
با نوشته دکتر محمد امین ریاحی درباره
زبان مردم آذربایجان آغاز می گردد آن
گاه متن اصلی "یحیی ذکا" در نه گفتار
فراهم می آید که عبارتند از: چرا و



چگونه و کی زبان ترکی به آذربایجان راه
یافت؟، بیست و دو واژه آذری از سده
هفتم هجری، "توییتی آذری از سده
هفتم هجری و معنی آن"، چهار رباعی
و دو قطعه آذری از سده هفتم یا هشتم،
"نو غزل آذری تازی یافته"، گویش
کریگهان (تاتی)، "گویش هرزندی" و
آرانی خواهر زبان آذری.

چاپ اول

۱۷۰ - فرهنگ لغات جیبی ترکی
استانبولی - فارسی.

قدیر گلکاریان. - تهران: انتشار - ۵۹۲
ص. - جیبی (سلفون) - ۱۷۰۰ ریال. -
چاپ اول.
عنوان به لاتین:
Turkce - farsca okul (cep)
sozlugu
شابک: ۹۶۴-۷۰۱۵-۳-۸

چاپ اول

۱۷۱ - کتاب آموزش ترکی
استانبولی.

ناصر شینه. - تهران: پژوهش - ۱۷۶
ص. - وزیر (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۱۳-۹۹-۵

زبانهای شرقی و جنوب شرقی آسیا

چاپ اول

۱۷۲ - مکالمات روزمره کرهای -
فارسی.

کریم طهماسبی، محمدعلی ذوالفقاریان.
- تهران: اشراقی، صفار. - ۴۵۶ ص. -
رقصی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۵۹۶۶-۲۰-۵

نمایه عنوان

1100 words you need to know 23
504 absolutely essential words 73
Adl. prep 74
Advanced vocabulary and idiom 75
An approach to english translation of islam texts (I) 76
The best test preparation for the toefl test of english as a ... 77
The black tulip 78
Daffodil beech 79
Dr jekyll and mr hyde 80
Dracula 81
Elementary vocabulary 82
83
English For Computer Science 84
English alfa 85
English for students of power, electronics, control & communications 86
English grammar in use: a self - study reference and practice ... 60
English is fun 87
English textbook of library and information science for the entrence test of master... 88
Essential grammar in use: a self-study reference and practice book for elementary students of ... 61
First things first: students book an integrated course for beginners 89
Geranium / ebony 90
The good earth 91
The grapes of wrath 92
Green house (C) 93
Green house (D) 94
Headway video: activity book elementary 95
Intermediate vocabulary 96
International: pre-one 97
Le nouveau sans frontieres 135
Le nouveau sans frontieres: methode de francais 136
The littel monster: grade 1 98
Longman dictionary of english language and culture 24
Look ahead: classroom course: intermediate students' book 99
Look ahead: classroom course: students' book 100
101

Love Or Money? 102
Lucky luke and other very short stories 103
Mr pot the painter: grade 1 104
New american streamline departures: an intensive american english series for beginners: workbook a 105
New headway english course 106
New headway english course: intermediate student's book 107
New interchange english for international communication 108-109-110-111
Nine stories about people: grade 4 112
Of mice and men 113
The old jest: level 5 114
Oxford advanced learner's dictionary 25-26-27-28
Oxford elementary learner's dictionary 29-30
Oxford wordpower dictionary 31
Pear 115
The pearl 116
Practice and progress 117
Practice makes perfect 118
Principles of language learning and teaching 1
Pronounce it perfectly in english 119
Rebecca 120
The room in the tower and other ghost stories: level 2 121
Stealing the hills: level 2 122
Student dictionary english - persian 32
Study skills for learning power 123
Stufen international deutsch als fremdsprache fur jugendliche und erwachsene: zusatzubungen 132
The death of karen silkwood 124
The piano 125
The return of the native 126
Themen neu: lehrwerk fur deutsch als fremdsprache Arbeitsbuch 3 133
Themen neu: lehrwerk fur deutsch als fremdsprache kursbuch 134
Three men in a boat 127
The translator's invisibility 2
Tulip / ash 128
Two boys and a boat: grade 2 129
Wuthering heights 130
آشنایی با ارجاع ۴
آموزش عربی (۲) نظام جدید ۱۳۸

آموزش گام به گام عربی (۱) سال اول
دیرستان ۱۳۹
اسپانیایی در سفر = Espanol en el viaje ۱۳۷
انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید
آموزش متوسطه: کلیه درسها و تمرینها
به صورت تست یا پاسخنامه به ... ۳۳
انگلیسی از طریق فیلم سینمایی =
English through film ۱۶
انگلیسی در سفر: دوره متوسطه و
پیشرفته ۶۲
بازآموز زبان انگلیسی (سوم راهنمایی) ۳۳
Look, laugh, = ببین، بخند، بیاموز
learn ۱۷
پرسشهای چهارگزینه‌ای زبان پیش-
دانشگاهی (۱) ۳۵
پیک گام به گام طلایی زبان انگلیسی
دوم راهنمایی ۶۳
پیک گام به گام طلایی عربی دوم
راهنمایی ۱۲۰
ترجمه چند متن پهلوی ۳
ترجمه و راهنمای زبان تخصصی آموزش
و پرورش پیش دبستانی و دبستانی ۶۴
ترکی استانبولی در سفر: Yolculukta
istanbul turkeesi: مکالمات و
اصطلاحات روزمره ترکی استانبولی با ...
۱۶۸
تمرینات عربی سال اول دوره راهنمایی
تحصیلی ۱۳۱
تمرینات عربی سال دوم دوره راهنمایی
تحصیلی ۱۴۲
تمرینات عربی سال سوم دوره راهنمایی
تحصیلی ۱۳۳
تمرینات و مجموعه سوالات عربی
مخصوص سال دوم راهنمایی ۱۳۴
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات
انگلیسی مخصوص دوم راهنمایی ۲۶
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات
انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی:
شامل بیش از ۲۳۰۰ سوال در زمینه‌های
۳۷
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات
انگلیسی زبان ۱: مخصوص سال اول
دیرستان قابل استفاده برای دانش آموزان
۴۰-۳۹
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات
انگلیسی زبان ۲: مخصوص سال دوم
دیرستان (نظام جدید) ۲۸
جدیدترین آزمونها و نمونه سوالات
استاندارد زبان انگلیسی (۱) (سال اول
دیرستان - نظام جدید) ... ۴۱
جدیدترین آزمونها و نمونه سوالات
استاندارد زبان انگلیسی (۲) (سال دوم
دیرستان - نظام جدید) ... ۴۲
جدیدترین آزمونها و نمونه سوالات
استاندارد زبان انگلیسی (۳) (سال سوم
دیرستان - نظام جدید) ... ۴۳

جستارهایی درباره زبان مردم آذربایگان ۱۶۹
خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) ۲۴
دوره پیش‌دانشگاهی ۲۴
خودآموز و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم راهنمایی ۲۵
دستور زبان فارسی ۱۲
دستور زبان فارسی (۱) ۱۴
دوره جدید انگلیسی قدم به قدم: قسمت عالی شامل: دروس دوره عالی زبان انگلیسی ۲۶
دوره جدید انگلیسی قدم به قدم: قسمت مبتدی شامل: دروس مقدماتی زبان انگلیسی ۳۷
دوره جدید انگلیسی قدم به قدم: قسمت متوسطه شامل: دروس دوره متوسط زبان انگلیسی ۲۸
راهنمای جامع انگلیسی برای رشته‌های علوم اجتماعی (۱) ۶۵
راهنمای زبان فارسی سال سوم دبیرستان آموزش کامل کتاب شامل: شرح - ۱۳
راهنمای عربی پیش‌دانشگاهی ۱۲۵
راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال اول نظام جدید ۳۹
راهنمای گام به گام طلای زبان (۱) پیش‌دانشگاهی ۵۰
راهنمای گام به گام عربی (۱) سال اول نظام جدید ۱۳۶
زبان انگلیسی (۱ و ۲) (عمومی) ویژه دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی و داوطلبان ورود به دانشگاه ۵۱
زبان انگلیسی (۲) سال دوم دبیرستان آموزش کامل کتاب شامل: تدریس گرامر، ترجمه، تلفظ، تمرین و - ۵۲
زبان انگلیسی (۳) سال سوم دبیرستان ۵۳
زبان انگلیسی و قواعد ساختار جمله ۵۴
زبان پیش‌دانشگاهی (۱) ۵۵
سنجش اول: عربی عمومی ۱۳۷
سوالات استاندارد طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید متوسطه ... ۶۶
سوالات استاندارد طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی (۲) سال دوم نظام جدید متوسطه برای کلیه رشته‌ها ۶۷
صرف و نحو و اصول تجزیه و ترکیب ۱۲۸
عربی (۳) ۱۵۰-۱۳۹
عربی (۲) ویژه دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان (نظری فنی و حرفه‌ای) و داوطلبان ورود به دانشگاه ۱۵۱-۱۵۲-۱۵۳-۱۵۴
عربی به زبان ساده: راهنمای داوطلبان آزمون سراسری قابل استفاده دانش‌آموزان نظام فعلی و نظام جدید ... ۱۵۵
عربی در سفر = المریه فی السفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره عربی

یا بهترین مجموعه گفتاری در سفر یا - ۱۵۶
عربی سال دوم راهنمایی ۱۵۷
فارسی در سفر = Persian on trip: مکالمات و اصطلاحات روزمره فارسی ... ۱۵
فرهنگ تشریحی نحو ۱۵۸
فرهنگ عمیق شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی ۶-۵
۱۱-۱۰-۹-۸-۷
فرهنگ فشرده انگلیسی - فارسی ۱۸
فرهنگ کمانگیر جیبی فارسی - انگلیسی ۱۹
فرهنگ کمانگیر فارسی - آلمانی ۱۳۱
فرهنگ لغات انگلیسی به فارسی کتابهای دبیرستان و پیش‌دانشگاهی ۱۳۳۹
فرهنگ لغات انگلیسی به فارسی مدرسه ۲۰
فرهنگ لغات جیبی ترکی استانبولی - فارسی ۱۷۰
فرهنگ نوین انگلیسی - فارسی (درس به درس) سال اول دبیرستان ۲۲
فرهنگ واژگان برگزیده معیار برای امتحانات تافل و جی - آر ای انگلیسی - انگلیسی انگلیسی - فارسی ۶۸
کتاب آموزش ترکی استانبولی ۱۷۱
کتاب کمک درسی زبان (۱) پیش‌دانشگاهی و کنکور = Learn to practice and practice to complete (1) ۵۶
گامی نو در آموزش زبان انگلیسی ویژه مبتدیان و سال اول راهنمایی = A New Step In English: A Book For ۶۹
گرامر جامع: زبان انگلیسی بر اساس کتاب استراکچر ۵۷
گنجینه پرسش‌های طلای عربی (۳) نظام جدید ۱۵۹
مبادی المریه فی الصرف و النحو ۱۶۰
مبادی المریه فی الصرف و النحو ۱۶۱
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲ شامل: واژگان و اصطلاحات ترجمه دروس ... ۵۸
مجموعه طبقه‌بندی شده راهنمای عربی سال اول راهنمایی ۱۶۲
مجموعه طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲: طبقه‌بندی شده بر اساس هر درس همراه با سوالات ... ۵۹
مجموعه طبقه‌بندی شده عربی نظام جدید کنکورهای سراسری و آزاد همراه با تستهای سال ۷۹ با پاسخ تشریحی ۱۶۳-۱۶۴
مجموعه طبقه‌بندی شده واژگان زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲: طبقه‌بندی شده بر اساس هر درس ... ۷۰

مجموعه لغات انگلیسی سال اول دبیرستان S.E.S. ۷۱
مجموعه لغات انگلیسی سال دوم دبیرستان S.E.S. ۷۲
المجمع الوسيط (جلد ۲ و ۱) ۱۶۵
مکالمات روزمره گرامی - فارسی ۱۷۲
المنجد فی اللغة ۱۶۶
۱۰۰۰ تست عربی به عربی ۱۶۷

نمایه پدیدآور

Abbasi, Qasem 118
Akinyemi, Rowena 102
Alexander, L.G. 89-117
Arengo, Sue 98-104-129
Ashby, Michael 27-28
Bailey, Richard X. 77
Banieghbal, Nahid 88
Bell, Florence 78
Border, Rosemary 125
Brombery, Murray 73
Bronte, Emily 130
Brown, H. Souglas H. 1
Brown, P. Charles 84
Buck, Pearl 91
Caroyn, Jones 121
Cornish, F.H. 130
Crawley, Angela 30
Crowther, Jonathan 25-26
Dominique, Philippe 136
Du Maurier, Daphne 120
Dumas, Alexander 78
Falla, Tim 95
Farahani, Masomeh A. 32
Feeney, Josephine 122
Haghani, Manoochehr 86
Hannam, Joyce 124
Hardy, Thomas 126
Hartley, Bernard 105
Hedge, Tricia 80
Hellyer, Regina 123
Hopkins, Andy 99-100-101
Hornby, A.S. 25-26-27-28-29
Horri, Abbas 97
Howe, D.H. 112
Jerome, Jerome K. 127
Johnston, Jennifer 114
Manafi anari, Salar 76
McGovern, Kieran 114
Mohammadi, A.A. 87
Mowat, Diane 81
Mullen, Norma.D. 84
Muller, Jutta 133
Murphy, Raymond 60-61
Ostadi, M. 87
Paine, M.J. 116
Potter, Jocelyn 99-100-101
Richards, Jack.C. 108-109-110-111
Robinson, Carol 123
Sherwood, Phyllis 123
Soars, John 95-106-107
Soars, Liz 95-106-107
Steinbeck, John 92-113-116
Stewart, Paul 103

Stoker, Bram 81
Strange, Derek 114
Tanner, Margaret 92-120
Tehrani, M. 87
Thomas, B.J. 75-82-83-96
Venuti, Lawrence 2
Verdelhan, Michele 135
Viney, Peter 105
Vorderwillbecke, Anne 132
Wehmeier, Sally 27-28-31
Winks, Martin 113
Yates, Jean 119
Zaim, K. 86
bock, Heiko 133
آزادی کناری، شعبان ۱۶۸
احمدوند محمد ۱۷
احمدی گیوی، حسن ۱۲
اسماعیلی، لیلا ۲۰
اشرف‌الکتابی، حسن ۱۵-۶۲-۱۵۶-۱۶۸
اشرف‌الکتابی، مینا ۱۵-۱۵۶-۱۶۸
اصلی‌پور، محمد ۳۳
اکبری، رضا ۱۲۸
اناری، شهاب ۳۵
اناری، شهرام ۳۵
انوری، حسن ۱۲
انیس، ابراهیم ۱۶۵
بوزری، پیمان ۱۵۰
بهار، محمدتقی ۳
بهبی، فرانک ۱۴۰
بیرجندی، پرویز ۵۱
پریز، قادر ۱۵۱-۱۵۲-۱۵۳-۱۵۴
تاجیک، پرویز ۲۶-۲۷-۲۸-۳۹-۴۰
تجاسب، کامیاب ۶۴
تمن، عبدالصمد ۳۴
جعفرزاده، علی‌اکبر ۵۴
جمشیدی شفق، حسین ۱۳۶
جوادپور، هنگامه ۱۳۱
جهانفر، شایسته ۱۶
حسینی، عباس ۳۴
حیاتی، علی ۵۲-۵۳
خاکبازنژاد، سهیلا ۱۶۳-۱۶۴
خلیلی، کریم ۵۵
خوانساری، محمد ۱۴۸
درویش، حبیب‌الله ۱۴۳
دهباشی شریف، فروزان ۶۸
ذکاء یحیی ۱۶۹
ذوالفقاریان، محمدعلی ۱۷۲
رضائی، بیتا ۱۹
ریاحی، محمدامین ۱۶۹
ریاحی، مراد ۱۵۶
سعیدی، سعید ۱۶
سلیمانی، فرامرز ۶۹
سوری، نوگس ۶۳
سیدفتحی، فائزه ۱۳۱
شروتونی، رشید ۱۶۰-۱۶۱
شفیعی، قاسم ۱۵۰
شنکرفخام، نسیم ۱۹
شهسوار، ابراهیم ۵۷
شینیه، ناصر ۱۷۱

نمایه ناشر

صراف، مجید ۱۲۷
صفایی‌اصل، نادر ۶۶-۶۷
صلاحی، پرویز ۳۴
طاهری، حمید ۱۵۹
طهماسبی، کریم ۱۷۲
عجایی، ابانز ۱۳۹-۱۵۱-۱۵۲-۱۵۳-۱۵۴
علی‌میرزایی، سعید ۷۱-۷۲
عمروانی، غلامرضا ۱۲
عمید حسن ۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱
غانی‌سراب، محمدرضا ۲۱-۲۲-۳۱-۳۲-۳۳
غلامپور، سهراب ۶۹
فخامزاده، پروانه ۳
فیلی، ایاد ۱۵۵
قاسمی‌پورمقدم، حسین ۱۳
قدیمی، سعید ۱۵۷
قبرری، عبدالله ۳۵-۳۹
کامکار، ویکتوریا ۳۳
کرون، رابرت ۵۴
کلانتری، بهروز ۲۲
گلین، محمد ۳
گلکاریان، قدیر ۱۷۰
گودرزی، ابوالقاسم ۱۳۱-۱۳۲-۱۳۳
لشگری، علی‌اصغر ۵۰
مخاطبی‌اردکانی، مژگان ۱۸
مدرسی‌تهرانی، مجتبی ۳۶-۳۷-۴۸
مرادآبادی، بهروز ۵۸-۵۹
مشقی، فرهاد ۶۵
مملوف، لویس ۱۶۶
مقدم‌پور، علی‌محمد ۵۶
ملائی، اسماعیل ۱۶۷
مهاجری، فردین ۱۶۲
مهندی‌حقیقی، مجید ۱۳۷
ناصری، جواد ۱۲۵
ناهند، محمدمهدی ۱۵۸
نظری، لبت ۱۳۷
نوری، مجید ۱۳۹
نیکی‌پور، جهانپخش ۳۱-۳۲-۳۳-۷۰
وحدت‌نژادی، شادی ۶۳
وحیدیان کامیار، تقی ۱۴
همایی، مجید ۱۳۷
هیات‌مولفان ۹۳-۹۴
یوسف‌زاده، علیرضا ۵۸-۵۹-۷۰
یوسفی، فاطمه ۵۰
آتیه: تهران ۶۸
آزمون: تهران ۳۳-۱۳۹
آزمون نوین: تهران ۶۹-۱۳۳
آلما: تهران ۶۳-۱۳۰
آنسه: تهران
۷۳-۷۹-۹۰-۹۳-۹۴-۱۱۵-۱۲۸
آیندگان: تهران ۱۵۹
آینده‌سازان: تهران ۱۱۸
اتحاد: تهران ۵۷
اساطیر: تهران ۱۶۰-۱۶۱

استادی: تهران	۳۲-۳۲-۴۱	پرهام: تهران	۸۲	دور آموز: تهران	۲۵-۲۴	صفا: تهران	۱۷۲	کانون گسترش علوم: تهران	۵۰
استادارد: تهران		پژوهنده: تهران	۱۷۱	روندگان اسلام: تهران		صنعت گستر: تهران	۶۵	کمانگیر: تهران	۱۳۱-۱۹
۱۶۸-۱۵۶-۱۳۷-۶۲-۱۵		پورسینا: تهران	۱۸	۱۵۳-۱۵۲-۱۵۱-۵۱-۳۳		عباسی: تهران	۶۰-۲۷	ماکان: تهران	۴
اسرار دانش: تهران	۵۶	پیک زبان: تهران	۹۵	دهنم: تهران	۱۲۳-۱۰۱-۱۰۰-۹۹-۳۲	علم گستر: تهران	۱۷	مبتکران: تهران	۱۵۵-۱۳۸
اشتقاقی: تهران		پیک مشاور: تهران	۷۳-۲۳	زبان آموز: تهران	۱۳۳-۱۳۳	غزل سرا: تهران	۱۰۶	مجدد: تهران	۶۲
۱۲۷-۱۲۵-۱۲۳-۱۰۲-۸۱-۸۰		تاجیک: تهران	۳۰-۳۹-۳۸-۳۷-۳۶	زبان ملل: تهران	۹۶-۸۲-۷۷-۷۵-۶۱	فاطمی: تهران	۱۲	محدث: تهران	۱۱۷-۸۹
اشراقی: تهران	۱۷۲	تازه‌ها: تهران	۲۸	زبان آموز: تهران	۱۰۵	فرحان: تهران	۱۶۶	معرفت: تهران	۱۱۳-۱۱۳-۱۰۵
الحوار: تهران	۱۶۵	خبروش: تبریز	۶۷-۶۶	زبانسرا: تهران	۱۰۷-۸۵	فروزش: تبریز		منتشران: تهران	۱۳۶-۳۹-۲۵
امیر کبیر: تهران	۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵	خیاب: تهران	۴۸-۴۷-۴۶	زرین کلک: تهران	۲۶	۱۱۹-۱۱۱-۱۱۰-۱۰۹-۱۰۸		مشهور دانش: تهران	۱۵۷-۵۳-۵۲-۱۳
اندیشه سازان: تهران	۱۵۰-۳۵	دارالکتب اسلامی: تهران	۱۵۸	ساحل: تهران	۲-۱	فرهنگ ایران: تهران	۲۱	میرسمیدی فراهانی: تهران	۳۳
ایران زمین: تهران	۲۰	دانا: تهران	۱۳۳-۱۳۲-۱۳۱	سارگل: تهران	۷۲-۷۱	فرهنگ نوین: تهران	۲۲	ناهید: تهران	۱۲۸
ایران سنجش: تهران	۱۳۷	دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات:		سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی،		فرهیخته: تهران	۱۳۶-۱۳۵	نقش و نگار: تهران	۱۶
بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار: تهران	۱۶۹	تهران:	۸۸	انتشارات مدرسه: تهران	۱۳۹-۸۷-۸۶	قلمستان هنر: تهران	۱۳۲	ونداد: تهران	۱۳۹-۱۱۲-۱۰۳-۹۸
بیژه: تهران	۱۶	دانشیار: تهران	۱۷۰	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم		۱۲۲-۱۲۱-۱۱۳-۱۰۳-۸۳-۳۱-۲۹		وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان	
پرستو: تهران	۱۱۱-۱۱-۱۰۹-۱۰۸-۳۰	دبیر: تهران	۱۳۰-	انسانی دانشگاهها (سمت): تهران	۷۶-۱۲	کانون فرهنگی آموزش: تهران		چاپ و انتشارات: تهران	۳
		۱۲۶-۱۲۰-۱۱۶-۱۱۳-۹۲-۹۱-۷۸		سیب سرخ: تهران	۱۶۷-۵۵	۱۶۳-۱۶۲-۱۶۲-۷۰-۵۹-۵۸		هوای تازه: تهران	۹۷-۵۳
								یاس: مشهد	۲۱



فلسفه و مباحث وابسته

۱- لذات فلسفه (پژوهشی در سرگذشت و سرنوشت بشر)

ویلیام جیمز دورانت؛ مترجم: عباس زریاب‌خویی؛ نویسنده: هرمز همایون‌پور. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۵۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

The pleasures of philosophy: a survey of human life...

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۰۲۷-X

آموزش و پژوهش در فلسفه

چاپ اول

۲- صورت‌بندی مدرنیته و پست مدرنیته: بسترهای تکوین تاریخی و زمینه‌های تکامل اجتماعی.

حسینعلی نوذری. - تهران: نقش جهان. - ۶۰۶ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۸۸-۰۵-۵

متنوعی در ارتباط با پست مدرنیسم مطرح می‌گردد که عناوین آنها به این قرار است: پست مدرنیسم و شارحان آن، پلورالیسم کانون اصلی پست مدرنیته، جهان بینی پست مدرن، پست مدرنیسم و فلسفه، پست مدرنیسم و سیاست، پست مدرنیسم و مارکسیسم، پست مدرنیسم و دین، پست مدرنیسم و نظریه‌های اجتماعی، پست مدرنیسم: نظریه‌ها و مفاهیم انتقادی، پست مدرنیسم: نقد ادبی و آوانگارد، پست مدرنیسم: نظریه ادبی و رمان، پست مدرنیسم، فرهنگ، هنر و آموزش و پرورش، پست مدرنیسم و فمینیسم و پست مدرنیسم فضای شهری و محیط زیست.

۳- فلسفه

زیر نظر: وحید تمنا. - تهران: مشاوران آموزش. - ۱۷۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۳۰۳-۰۰۱-۳

چاپ اول

۴- گذار از مدرنیته؟ نیچه، فوکو، لیوتار، دریدا.

شاهرخ حقیقی. - تهران: آگاه. - ۳۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۶-۱۵۲-۱

این بخش می‌گوید: پست مدرنیسم خبر از مدرنیته‌ای جدید می‌دهد، مدرنیته‌ای که هم خاطره و درک درستی از اغواها و انحراف‌هایی دارد که روح مدرن را تسخیر کرده‌اند (یعنی توتالیتاریسم و ناسیونالیسم و علم باوری و ابزار باوری) و هم در عین حال درکی تازه از جهان - گستری دموکراتیک و کثرت باوری دارد که بخشی از سنت مدرن است. بخش دیگر کتاب که نقد نیچه از اخلاق نام دارد، ضمن بررسی دیدگاه نیچه درباره اخلاق، عباراتی از این دست از نیچه نقل و قول می‌شود: «ما به نقد ارزش‌های اخلاقی نیازمندیم. ارزش خود این ارزش‌ها را باید مورد پرسش قرار داد». در بخش سوم اندیشه‌های انتقادی «میشل فوکو» در زمینه مدرنیسم ارزیابی و نقد گردیده است. بخش چهارم کتاب نیز به ارزیابی کتاب «تردید» نوشته «یابک احمدی» اختصاص دارد.

۵- مجموعه سوالات درجه‌بندی شده فلسفه پیش‌دانشگاهی.

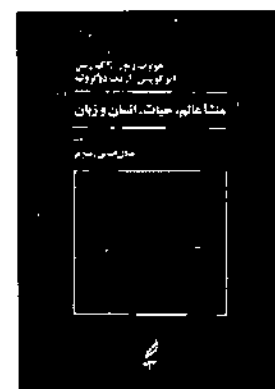
ویراستار: ندا مومن‌پورماچینی. سمیه عالی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۴۸ ص. - رحلی (کلاسه). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۲۷-۱

کیهان‌شناسی (فلسفه طبیعت)

چاپ اول

۶- منشا عالم، حیات، انسان و زبان.

هوبرت ریوز. ... [و دیگران]؛ مترجم: جلال‌الدین رفیع‌فر. - تهران: آگاه. - ۱۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۱۵۱-۳



در روز سی‌ام نوامبر ۱۹۸۶، به مناسبت روز جهانی «محیط‌شناسی انسانی» گردهمایی علمی در شهر «بوردو» (فرانسه) با حضور بیش از ۲۰۰ نفر

دانشمند و پژوهشگر مشهور فرانسوی زبان تشکیل گردید. هدف اصلی این همایش، طرح آخرین دستاوردهای علمی قرن بیستم درباره موضوعات بنیادی «منشا عالم، حیات، انسان و زبان» و معرفی آن به جهانیان بوده است. کتاب حاضر حاوی متن چهار سخنرانی در ارتباط با چهار موضوع یاد شده است که عناوین آنها بدین قرار است: «منشا عالم/ هوبرت ریوز»، «منشا حیات/ ژاک ریس»، «منشا انسان/ ایوکوینس» و «منشا زبان/ اریک دوگرویه».

معرفت‌شناسی (نظریه شناخت)

چاپ اول

۷- از قبض معنا تا بسط دنیا (معرفت‌شناسی انتقادی در فرآیند ...).

داوود مهدوی‌زادگان. - تهران: دانش و اندیشه معاصر. - ۳۲۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

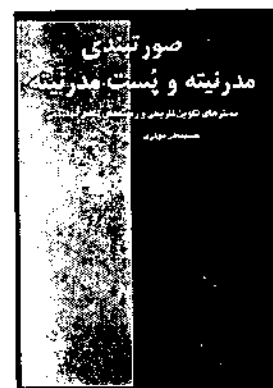
عنوان به لاتین:
From meaning integration to world ...
شابک: ۹۶۴-۶۶۱-۸۱-۱



در نوشتار حاضر فرآیند عرفی‌گرایی یا به‌عزم نگارنده، دنیاگرایی دکتر عبدالکریم سروش بررسی و ارزیابی می‌شود. بخش اول کتاب با عنوان «معرفت‌شناسی تحولات معرفتی» از ۹ فصل تشکیل شده است: ۱- تفسیر صناعات از چشم قناعت، ۲- معرفت‌شناسی قبض و بسط، ۳- تعیین نسبت سکولاریستی با دین، ۴- راه حل مانیت دین در راه مدرنیسم ایران، ۵- گذر به دین - شناسی کمیت‌گرا (اقالی و اکثری)، ۶- گذر به دین‌شناسی تجزیه‌نگر (ذاتی و عرضی)، ۷- در آستانه دین عرفی، ۸- نقد خودی، ۹- چرایی و چگونگی عرفی - گرایی روشنفکر دینی. بخش دوم که «چالش‌های تئوریک» نام گرفته از شش فصل تشکیل شده است: ۱- رویارویی



گذار از مدرنیته؟ مشتمل بر مباحثی در باب مدرنیسم و پست مدرنیسم است که در چهار بخش اصلی تدوین شده است. در بخش نخست کتاب ذیل عنوان «خرد ستیزی در فرهنگ پست - مدرن» ابتدا نسبت میان مدرنیسم و پست - مدرنیسم بیان شده، سپس نقد مدرنیسم از دیدگاه «کارل مارکس» و «نیچه» و آن‌گاه نقد پست - مدرن از نگاه خرد و خردباوری، عرضه می‌گردد. در این بخش، همچنین آرای «لیوتار» و «ویتگنشتاین» و «ژاک دریدا» در خصوص دو مقوله یاد شده بررسی می‌شود. نگارنده در نتیجه‌گیری



هدف از نگارش این کتاب نگاهی تحلیلی و غیر روایی به زمینه‌ها و علل ظهور، تکوین و تکامل مدرنیته و پست مدرنیته است. در بخش نخست کتاب مخاطبان با رنسانس و تحولات آن در عرصه‌های مختلف فکری، فرهنگی و هنری، برآمدن اومانیسم و نگره اومانیست‌ها و نیز دستاوردهای اندیشمندان و چهره‌های شاخص دوران رنسانس آشنا می‌شوند. همچنین در این بخش آرا و دیدگاه‌های برخی از اندیشمندان درباره مدرنیته ارزیابی شده است. در بخش دوم نیز موضوعات

گفتمان عرفی‌گرایی با احیای دینی، ۲
- کاوشی در تجربه‌های عرفی‌گرایی در
ایران، ۳- نقد دیدگاه مطلوبیت فرایند
عرفی شدن قبیله شیعه، ۴- خدا، نسبت-
های دنیوی و اخروی، ۵- چالش‌های
تئوریک نظریه قبض و بسط، ۶-
معرفت‌شناسی عوامل غیر معرفتی در
فهم بشری، سومین بخش کتاب نیز طی
پنج فصل به ارزیابی ماهیت و عملکرد
روشنفکری پارادوکسیکال در ایران
مربوط می‌شود: ۱- ماهیت روشنفکری
ایران، ۲- روشنفکر آرمائی، ۳- گذار
ایدئولوژیک روشنفکری ایران، ۴-
روشنفکری و تکاپوی قدرت، ۵-
روشنفکر دینی، تجدد طلب دوره گذر، در
پایان کتاب فهرست منابع آمده است.

پیرا روانشناسی و علوم غریبه

۸- یخت، اقبال، آینده.
مترجم: حسین یلور. - تهران: آنا، ۵۰
ص. - رقی (شمیز)، ۱۰۰۰۰ ریال.
چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۶۰-۸-۶

۹- فال حافظ با معنی.
شمس‌الدین محمد حافظ‌اباهتمام: کاظم
لاهیجی. - تهران: سماء، ۲۱۶ ص.
جیبی (شمیز)، ۴۵۰۰ ریال. چاپ
هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۵۱-۰۲-۷

۱۰- فالنامه نوین حافظ، هم تقال
- هم تفنن شامل جدیدترین فال
از ...
شهریار یاریخت. - تهران: ارغوان، ۱۲۸
ص. - رقی (شمیز)، ۹۵۰۰ ریال.
چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۳۳-۵۸-۵

روایاها و رازواره‌ها

۱۱- تعبیر خواب از اقبال:
محمدابن سیرین، ابراهیم اشعث،
دانیال نبی (ع)، کرماتی، جابر
مغربی و مرحوم مجلسی...
گردآورنده: عباس رجبی. - تهران: رجبی،
۹۶ ص. - جیبی (شمیز)، ۱۲۰۰ ریال.
چاپ ششم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۷۵۲-۲-۹

چاپ اول

۱۲- تعبیر خواب کامل.
محمدابن سیرین ابن سیرین. - تهران:

نخل دانش، ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز)،
۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۴۸-۱۲-X

۱۳- تعبیر خواب: معبران ایرانی و غیر ایرانی.

به‌اهتمام: محمدرضا اکبری-یرقی. -
تهران: اردیبهشت، ۷۵۴ ص. - وزیری
(گالینگور)، ۳۲۰۰۰ ریال. چاپ پنجم
/ ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۶۲-۸۰-۶

چاپ اول

۱۴- خواب و نشان‌های آن.
محمد شجاعی-مقدمه: محمدرضا
کاشفی. - تهران: دانش و اندیشه معاصر،
۱۱۸ ص. - پالتویی (شمیز)، ۵۸۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Dream and its signs
شابک: ۹۶۴-۶۶۱۰-۷۳-۹



سی‌امین شماره از سلسله کتاب‌های
"کانون اندیشه جوان" که با عنوان "خواب"
و نشان‌های آن به چاپ رسیده شامل
این موضوعات است: معانی آیات در
قرآن، نشانه و نشانه‌ها در قرآن، انسان
و نشانه‌های الهی، حقیقت خواب،
اقسام خواب، خواب و مراقبه و خواب،
آلوهی می‌داند، خواب: نشانی از روح،
خواب: نشانی از برزخ، خواب نشانگر
وجود عالم دیگر، و خواب: نشانه‌ای از
مشیت بهشتیان.

چاپ اول

۱۵- کلیات کامل تعبیر خواب
محمد ابن سیرین و دانیال پیغمبر
(ع).
حسین‌ابن ابراهیم تغلیسی. - تهران:
سیروس، ۳۲۴ ص. - وزیری
(گالینگور)، ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۰۴۶-۹-۰

قیافه‌شناسی
۱۳۸

چاپ اول

۱۶- فراسوی چهره‌ها: بررسی
دینامیک رفتار از طریق چهره-
شناسی.
محمود انوشه. - تهران: زند، ۳۰۴ ص.
- وزیری (شمیز)، ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Beyond the FACES
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۸-۴۹-۶



"فراسوی چهره‌ها" ماحصل مطالعات
نگارنده بر روی بافت‌های گوناگون
انسانی است که طی آن صرفاً فوتیپ-
های کلی ترسیم می‌شود، به‌زعم نگارنده
کاراکتر (ویژگی‌های) بسیاری از انسان‌ها
حاصل تلاقی هر یک از این فوتیپ‌ها
در فوتیپ دیگر است. کتاب در دو
بخش کلی (بیست فصل) تدوین شده
است. در بخش نخست، توضیحاتی
درباره شخصیت و تفاوت‌های فوتیپ-
های انسانی از یکدیگر فراهم آمده است.
در بخش دوم موضوع چهره‌شناسی با
تقسیم‌بندی و توصیف اجزای متفک
چهره بررسی و ارزیابی می‌شود، همچنین
تجانس اجزای یک نوع با اجزای نوع
دیگر (مثلاً: انواع لب‌ها در کنار انواع
بینی‌ها) بررسی و تحلیل می‌گردد.
عناوین برخی مباحث دیگر بدین قرار
است: چهره‌شناسی؛ علم یا هنر؟
"چگونه تفاوت‌های فردی به وجود می-
آید"، ساختار جسمانی و شخصیت
انسانی، "کاراکترولوژی ریختی و روانی"،
"بررسی تشخیصی از روی پوست"، خط
شناسی، "موارد استفاده کاراکتر شناسی"،
نواحی اصلی چهره جهت شناسایی
کاراکتر فرد، ساختار شخصیتی افراد بر
مبنای پهنای صورت، "پیشانی، آبروها"
و چشم.

روانشناسی
۱۵۰

۱۷- جزم‌اندیشی مسیحی و
جستارهایی در مذهب،
روانشناسی و فرهنگ.
اریک فروم؛ مترجم: منصور گونرزی. -
تهران: مروارید، ۲۶۰ ص. - رقی
(شمیز)، ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۱۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۳۶-۶۴-۸

۱۸- روان‌شناسی.
زیر نظر: وحید تمنا. - تهران: مشاوران
آموزش، ۱۳۰ ص. - رحلی (شمیز). -
۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۳۰۴-۰۴-۸

۱۹- روان‌شناسی: ویژه دانش-
آموزان سال سوم دبیرستان
(رشته علوم انسانی) و داوطلبان
ورود به دانشگاه.
محمود اوحدی، زبینه مصلحی. -
تهران: رزمندگان اسلام، ۱۴۸ ص. -
وزیری (شمیز)، ۶۰۰۰ ریال. - چاپ
ششم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۲۸-۲

۲۰- روان‌شناسی: ویژه دانش-
آموزان سال سوم دبیرستان
(رشته علوم انسانی) و داوطلبان
ورود به دانشگاه.
محمود اوحدی، زبینه مصلحی. -
تهران: رزمندگان اسلام، ۱۴۸ ص. -
وزیری (شمیز)، ۶۰۰۰ ریال. - چاپ
پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۲۸-۲

۲۱- زمینه روانشناسی هیگارد.
ریتا اکتینسون، [و دیگران]؛ مترجم:
محمدتقی براهنی، [و دیگران]. -
تهران: رشد، ۷۶۰ ص. - جلد اول. -
وزیری (شمیز)، ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ
چهاردهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Hilgard's introduction to
psychology
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۵-۵۷-۸

۲۲- مجموعه سوالات درجه‌بندی
شده روان‌شناسی سال سوم.
ایرج افشار، [و دیگران]؛ ویراستار: ندا
مومن‌پورماچانی، سمیه عالی. - تهران:
کانون فرهنگی آموزش، ۴۸ ص. -

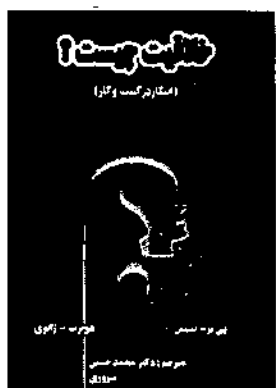
رحلی (گلاس)، ۴۰۰۰ ریال. - چاپ
دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۱۳۱-X-۳۲۶

۲۳- مفاهیم و مجموعه تست
روانشناسی: کنکور علوم انسانی
نظام فعلی و نظام جدید آموزشی.
غلامحسین حق‌میلانی. - تهران: پیش
دانشگاهیان، ۱۲۲ ص. - رحلی (شمیز)،
۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۳۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۴۱۹-۰۸-۹

هوش، عقل و قوای ذهنی

چاپ اول

۲۴- خلاقیت چیست؟ (ابتکار در
کسب و کار).
پیر بیس، اوبر ژاوی؛ مترجم:
محمدحسین سروری. - تهران: عابد، -
۱۶۶ ص. - رقی (شمیز)، ۸۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Qu'est-ce que la creativite?
شابک: ۹۶۴-۷۰۷۷-۵۴-۸



در نوشتار حاضر، مولف با اشاره به
فرضیه‌ها و تکنیک‌های عملی کار در
سازمان، رهنمودهایی در چگونگی اعمال
خلاقیت در هر سازمان و کاربرد آن در
تولید محصولات جدید به دست داده
است. مخاطبان کتاب را با این مباحث
مطالعه می‌کنند: ساختار و نوآوری،
روانشناسی تربیت خلاقیت، تکنیک-
های بررسی افکار و موارد استعمال و
کاربرد خلاقیت در موسسات.

چاپ اول

۲۵- ضریب هوشی خود را
بسنجید.
آلفرد مانزرت؛ مترجم: فرهاد همت‌خواه،
مهناز همت‌خواه. - تهران: عصر کتاب، -

۱۱۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Test your I.Q
۹۶۴-۵۷۲۲-۱۳-۲
شابک:



کتاب حاضر مشتمل بر پرسش‌هایی درباره هوش است که با استفاده از اعداد، اشکال هندسی، جداول، ساعت و بسیاری از اشیای روزمره طرح شده است. در ابتدای کتاب مطالبی درباره هوش، منش انسان و نحوه تست تعیین ضریب هوش آمده و در پایان، پاسخ پرسش‌ها به چاپ رسیده است.

۲۶- ناتوانی‌های یادگیری.
فریدون رخشان، اکبر فریار - تهران: مبتا. - ۲۵۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۳۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۴۴-۰۷-۴

روانشناسی ناخودآگاه و دیگر گونی
حالت ضمیر
۱۵۴

۲۷- خود هیپنوتیزم بدون استاد.
صمد ولیزاده - تهران: نشاء نگرش روز. - ۲۲۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۵۸-۰۴-۷

روانشناسی افتراقی و روانشناسی
رشد
۱۵۵

۲۸- رفتار با کودک دیستانی (۱۱ سال).
پی‌یر گالیلیم: مترجم: زهرا متمدنی - تهران: گوهر دانش - ۱۱۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۱۷۳-۰۳-۲



پی‌یر گالیلیم: در این کتاب بر آن است با بیانی ساده و ذکر مثال‌ها و خاطرات متعدد، خوانندگان را با نحوه رفتار با کودکان ۶ تا ۱۱ سال آشنا سازد. وی همچنین راه و رسم تفکر، تصمیم‌گیری و روش‌های تربیتی کودکان سنین یاد شده را بیان می‌دارد. در کتاب همچنین نکاتی در باب روش‌های تدریس، تنبیه، تشویق و مقابله با برخی اختلالات رفتاری نظیر: پریشانی، دروغ‌گویی، اضطراب، و مشکلات عاطفی فراهم آمده است.

۲۹- روان‌شناسی و توانبخشی کودکان آهسته گام عقب مانده ذهنی.
غلامعلی افروز - تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات. - ۲۱۶ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۳-۳۷۶۳-۳

۳۰- روانشناسی نوجوانان.
اسماعیل بیابانگرد - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. - ۳۰۴ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۶۰۷-۴

۳۱- کلیدهای رویارویی با پدیده خشونت در کودکان و نوجوانان.
باری مکنامارا، فرانسیس مک-نامارا: مترجم: مسعود حاجی‌زاده: ویراستار: احمد پروچردی - تهران: صابرین، کتابهای دانش. - ۱۲۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸۱-۲۳-۶

روانشناسی عملی
۱۵۸

۳۲- اصول مشاوره گروهی (در اصلاح نگرش و تغییر رفتار).
محمود نیکزاد - تهران: کیهان - ۲۲۴

ص. - وزیر (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Group counseling principles in (theory & practice)
۹۶۴-۴۵۸-۱۲۶-۱
شابک:



در نوشتار حاضر، شیوه اداره گروه، همچنین چگونگی ایجاد تغییر نگرش و اصلاح رفتار افراد گروه ذیل این مقولات بررسی و تبیین می‌شود: طبقه‌بندی انواع گروه‌های اجتماعی، ماهیت پویایی گروهی، تجربه‌های عملی با گروه‌ها، رهبری و اداره گروه‌ها، راه‌نمایی و مشاوره گروهی، آمادگی لازم برای اجرای مشاوره گروهی، آسیب‌شناسی و درمان، متخصصان حرفه‌ای و منابع ارجاعی، روش‌های کاربردی مشاوره با روان درمانی گروهی، شناخت و مشاوره با کودکان و نوجوانان، کاربرد مصاحبه، ماهیت روان درمانی و مشاوره، یا نظریه‌های روان درمانی و مشاوره، خانواده درمانی شناخت‌گرا، نقش فرهنگ در شخصیت و ماهیت خود شکوفایی یا خویش‌شناسی.

۳۳- اینگونه می‌توانید: چگونه به خواسته‌هایتان برسید؟
پال هاوک: مترجم: ناصر بلخ - تهران: جوانه رشد. - ۲۰۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
How to do what you want to do the art of ...
۹۶۴-۹۲۰۶۴-۵-۰
شابک:

مباحث کتاب عمدتاً در باب مشکلات عاطفی و راه‌های غلبه بر افسردگی، نگرانی و درمان برخی اختلالات روانی - روحی است که این موضوعات را شامل می‌شود: با چند قهرمان مهار خویش‌شناسی آشنا شوید، چرا مهار خویش‌شناسی امری دشوار است، سه مانع در راه



مهار خویش‌شناسی و شیوه‌های مهار خویش‌شناسی.

۳۴- بله، شما هم می‌توانید!
سمیوئل دیپ، لایل سامسن: مترجم: اصغر شفیعی‌نیک - تهران: آسیا. - ۲۸۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Yes, you can: ...
۹۶۴-۵۷۵۹-۰۰۰-۵
شابک:



در این کتاب طی هفت بخش دستورالعمل‌ها و توصیه‌هایی درباره شیوه‌های زندگی و کسب موفقیت، فراهم آمده است. برای این منظور، مولف نخست با استناد به تجربیات شخصی و مشاوره با جمعی از مردم، نحوه کسب مهارت‌های تعامل اجتماعی در خانواده، اداره و میان دوستان را تشریح می‌کند. سپس رهنمودهایی در این باب به دست می‌دهد. برخی موضوعات کتاب عبارتند از: خوش‌بینانه فکر کنید، از خودبینی پرهیز کنید، اشتباهات گذشته را فراموش کنید، کینه و حسادت را فراموش کنید، با اقتدار عمل کنید، عاقلانه تصمیم بگیرید، به طور موثر گوش دهید و به طور موثر سخن بگویید، احساسات خود را صادقانه بیان کنید، با دیگران روابط موثر برقرار کنید، در دیگران نفوذ کنید، و در محل کار موفق شوید و در خانه خوشبخت شوید.

۳۵- تدابیر موفقیت.
ادوارد دوبونو: مترجم: هادی رشیدیان: ویراستار: ارمغان جزایری. - تهران: پیکان. - ۳۱۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Tactics: the art and science of success
۹۶۴-۳۲۸-۰۶۲-۴
شابک:



در کتاب حاضر برخی فنون و روش‌های موفقیت در زندگی، خصوصاً در کار و تجارت، براساس تجربیات و گفته‌های برخی افراد فراهم آمده است. نگارنده درباره کتاب می‌گوید: در این کتاب به شرح حال تعدادی از افراد که عموماً موفق قلمداد می‌شوند می‌نگریم تا درس‌هایی از زندگی موفقیت‌آمیز آنها بیاموزیم. سبک‌ها و خصوصیات موفقیت، چه چیز موفقیت را برمی‌انگیزد، موفقیت تا چه حد در اختیار ماست، تصمیم‌گیری، تفکر و عمل، راهبرد، و مخاطره و جزای رویارویی با آن، عناوین برخی مطالب کتاب است.

۳۶- چشم دل بگشا.
کاترین پاندر: مترجم: گیتی خورشید. - تهران: پیکان. - ۲۱۶ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

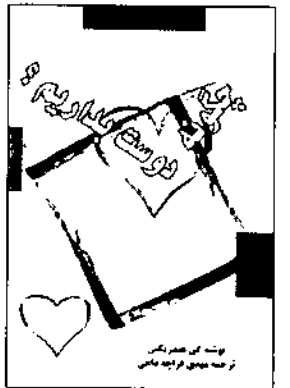
Open your mind to prosperity
۹۶۴-۳۲۸-۰۷۹-۹
شابک:

۳۷- چگونه دوست بداریم.
گی هندریکس: مترجم: مهدی قراچه - ناغی. - تهران: رایتین. - ۱۶۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The learning to love yourself
۹۶۴-۹۱۰۲۶-۷-۱

شابک:



کتاب حاوی توصیه‌ها، حکایت‌ها و نکاتی است که خواننده را به مهرورزی با دیگران تشویق می‌نماید. نگارنده بر این باور است که برای دوست داشتن خود زنده کرد، همچنین با استفاده از تمریناتی که در کتاب آمده به دوست‌یابی اهتمام نمود. برنامه خودشناسی، خود را در روابط با دیگران دوست‌داریم و برای دوست داشتن خود مستعد باشیم از جمله عناوین مطالب کتاب هستند.

۴۸- زندگی با عشق چه زیباست. لنو بوسکالیا؛ مترجم: توراندخت (مالکی) تمدن - تهران: دایره، - ۲۸۸ ص. - رقی (شمیز)، - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ پانزدهم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Living loving and learning
۹۶۴-۶۸۳۹-۰۷-X
شابک:

۳۹- قدرت فکر.

جوزف مورفی؛ مترجم: مهرداد مهرین. - تهران: نغمه، - ۲۲۰ ص. - رقی (سلفون)، - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۳۴۸-۱-۶

۴۰- کنترل ذهن: بر اساس دینامیک ذهنی سیلوا.

خوزه سیلوا، برت گلن؛ مترجم: مجید پزشکی. - تهران: نسل نو اندیش، - ۳۶۲ ص. - رقی (شمیز)، - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The silva mind control method of mental dynamics
۹۶۴-۶۷۱۴-۰۵-۶
شابک:

۴۱- ملاحیم و کاربردها در مشاوره با کودکان.

محمد حسین نژاد. - تهران: سپند هنر. -

۲۷۶ ص. - وزیر (شمیز)، - ۱۳۹۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۷۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۸۹-۴-۸



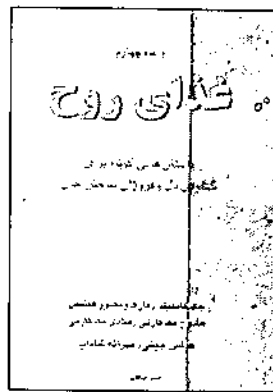
کتاب شامل اصول، کاربردها و روش‌های مشاوره با کودکان است که طی نه فصل - براساس ویرایش چهارم کتاب Counseling Children - تدوین شده است. تاسسون و رادولف - تدوین شده است. در ابتدای کتاب پس از کلیاتی راجع به دنیای کودکان و مهم‌ترین مشکلاتی که با آن روبرو هستند و شیوه‌های رفع مشکل بررسی می‌گردد. در فصل دوم فرایند مشاوره با کودکان و در فصل سوم نظریه‌های اساسی مشاوره، یعنی: گشتالت درمانی، تحلیل رفتار متقابل، عقلانی - عاطفی، و نظریه روان تحلیل - گیری معرفی می‌شود. موضوعات اصلی کتاب بدین قرار است: مشاوره گروهی با کودکان، بازی درمانی، روش‌های شناخت کودکان، نقش والدین و معلمان در مشاوره با کودک، مشاوره با کودک مبتلا به مشکلات خاص، و راه کارهای مداخله‌ای برای حل تعارضات کودک با خود و دیگران.

چاپ اول

۴۲- وعده چهارم غذای روح. چک کفیلد، ... (و دیگران)؛ مترجم: عباس چینی، مهرانه شاداب؛ ویراستار: اصغر اندرودی. - تهران: پیکان، - ۳۶۶ ص. - رقی (شمیز)، - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
A 4rd serving of chicken soup for the soul
۹۶۴-۳۲۸-۰۹۲-۶
شابک:

وعده چهارم غذای روح، مشتمل بر داستان‌های کوتاه، خاطرات و حکایاتی است عمدتاً طنزآمیز در باب زندگی معنوی، عشق و محبت که از منابع مختلف گردآوری شده و در ۸ بخش سامان یافته است. در پایان کتاب ۱۰۱ توصیه و سخن کوتاه فراهم آمده است:



از جمله: 'لیخند بزئید، دست نوازش به سر کسی بکشید، بگویید متشکر، و عزیزان را به گوناوی نامتظره پیوسید و خوشحال کنید.

منطق

۱۶۰

چاپ اول

۴۳- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش منطق سال سوم. رضا اکبری. - تهران: کانون فرهنگی آموزش، - ۱۶۴ ص. - رحلی (شمیز)، - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۵۴-۹

۴۴- منطق نظام جدید و نظام قدیم.

زیر نظر: وحید تمنا. - تهران: مشاوران آموزش، - ۱۱۲ ص. - رحلی (شمیز)، - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۰۴-۰۲-۱

اخلاق

۱۷۰

۴۵- انتخاب با شماسنت: راهنمای خودشناسی، ایجاد روابط، انتخاب ارزش‌ها و رشد معنوی نوجوانان.

بنای پارزلی؛ مترجم: مهدی قراچه - داغی؛ ویراستار: ارمان جزایری. - تهران: پیکان، - ۱۵۳ ص. - رقی (شمیز)، - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
The choice is yours: a teenagers guide to ...
۹۶۴-۳۲۸-۰۹۷-۷
شابک:

نظامها و مکاتب اخلاقی
۱۷۱

چاپ اول

۴۶- اگزیستانسیالیسم و اخلاق. مری وارنوک؛ مترجم: مسعود علیا. - تهران: ققنوس، - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز)، - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Existential ethics ۹۶۴-۳۱۱-۲۵۲-۵ شابک:



در کتاب حاضر، نگارنده کوشش کرده تا با بررسی آرای کی یرکگور و 'هایدگر' و نیز بررسی بارهای از آثار اولیه 'ژان پل سارتر'، شماری از پیش‌انگاره‌های مشترک در تمامی مکتوب اگزیستانسیالیستی را آشکار سازد. نویسنده بر این باور است که اگزیستانسیالیسم، از بسیاری جهات، بیشتر به نوعی حالت روحی یا 'حال' شبیه است تا نظامی فلسفی، و به‌رغم آن که حال اگزیستانسیالیستی و لحن خاص آن، به واقع نسبتی با نظریه اخلاق دارد، نمی‌توان به خودی خود، هیچ گونه فلسفه اخلاقی متمایز و منسجمی را بدید آورد. در بخشی از کتاب آمده است: 'تردیدی نیست که وجود فلسفه اگزیستانسیالیستی، هم بر متون فلسفه اخلاق تأثیری عمیق بر جا نهاده و آنها را ملموس‌تر و واقع‌گرایانه‌تر ساخته است و هم بر خود اخلاقیات، چنان که در عمل به کار بسته می‌شود.

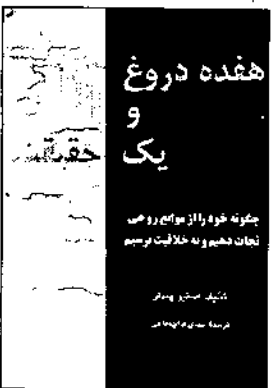
اخلاق اجتماعی

۱۷۷

چاپ اول

۴۷- هفده دروغ و یک حقیقت: چگونه خود را از موانع روحی نجات دهیم و به خلاقیت برسیم. استیو چندلر؛ مترجم: مهدی قراچه‌داغی. -

تهران: هوای تازه، هستان، - ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز)، - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: 17 lies that are holding you back ... ۹۶۴-۷۲۲۲-۱-۶ شابک:



کتاب، شامل توصیه‌های اخلاقی در خصوص صداقت و راست‌گویی است که طی آن، نگارنده راه‌های غلبه بر موانع روحی و رسیدن به حقیقت و دوری از هر نوع دروغ‌گویی را برمی‌شمارد. وی بر این باور است که 'هر دروغی که به خود می‌گوییم مبنی بر یک هراس است، ترس از ناشناخته‌ها، ترس از اینکه در برابر دیگران احقانه ظاهر نشویم. نگارنده با مروری بر هفده نوع دروغ که اغلب مردم در زندگی روزمره بر زبان جاری می‌سازند، (مثلاً از سن و سال من گذشته، دوست دارم این کار را بکنم ولی وقتش را ندارم، من این طوری هستم، و از من کاری ساخته نیست)، توانایی‌های فردی و اجتماعی انسان را برای مقابله با دروغ شرح می‌دهد.

فلسفه قدیم، قرون وسطی و شرق

۱۸۰

48- Development of wisdom in iran and in the world. Mohammad Khamenei. تهران: بنیاد حکمت صدر (ستاد کنگره ملاصدرا)، - ۲۱۸ ص. - وزیر (گالینگور)، - ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۴۴-۸-۳

فلسفه شرق

۱۸۱

چاپ اول

۴۹- تمالیم کتفوسوسیوس 'مکالمات'. مترجم: فریده مهدی‌دامغانی. - تهران:

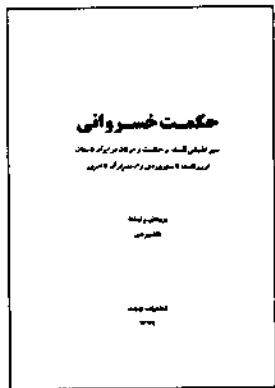
تیسر - ۲۴۰ ص - رقصی (شمیز) -
۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
The analects
۹۶۳-۶۵۸۱-۲۳-X
شابک:



تعالیم کنفوسیوس مشتمل بر آموزه‌های اخلاقی و مذهبی کنفوسیوس است که از دو متن انگلیسی و فرانسوی به فارسی ترجمه شده است. کنفوسیوس معتقد بود: صفات برجسته کسی که از شغلی دولتی برخوردار است، باید صادق، شریف و دوستدار عدالت باشد و بیشتر به راحتی و آسایش دیگران بیندیشد تا رفاه و راحتی خویش. مهم‌ترین نکته‌ای که کنفوسیوس در تعالیم خود بر آن تأکید می‌کرد، داشتن رفتاری احترام‌آمیز نسبت به اطرافیان بود که همان رعایت کردن مراسم سنتی است. این کتاب در قالب پرسشی و پاسخ تدوین شده که طی آن کنفوسیوس به پرسش‌هایی درباره خرد، فضیلت، هنر حکومت، دولت و اخلاق پاسخ گفته است.

چاپ اول

۵۰- حکمت خسروانی.
هانم رضی - تهران: بهجت - ۷۲۰ ص - وزیری (گالینگور) - ۷۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۷۱-۲۸-۳

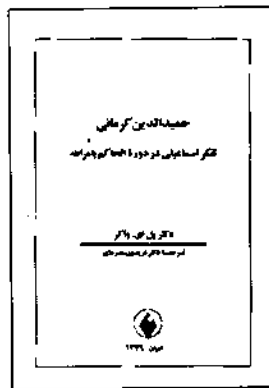


حکمت خسروانی به مطالبی درباره تاریخ فلسفه، ادیان و اساطیر ایرانی اختصاص

دارد. به عبارت دیگر در این کتاب، سیر تطبیقی فلسفه، حکمت و عرفان در ایران باستان از زرتشت تا سهروردی و استمرار آن تا امروز، با هدف شناخت اصول، مبانی، تعلیمات و فرهنگ ایرانی تشریح می‌شود. مخاطبان کتاب را با این مقالات مطالعه می‌کنند: زرتشت، پیامبر و حکیم، تصاد آتش، مجوس، مغان یا موبدان زمان ساسانیان و اندر دفاع از ثنویت مطلق، هنوز آتش پارسی نمرده است (از امام محمد غزالی)، نور در حکمت اشراق و ایران باستان، آثار اسپهبدیه، فریدون و کیخسرو برخوردار از کیان قره و ملوک دیگر کیانی، تحلیلی از جهان مینوی، عرفان و حکمت اشراق، جهان مثالی، توصیف عرفانی زروان، شاهان و پهلوانان حماسی در بیان و تمثیل عرفان کیومرث، زال و سیمرغ و برخی مباحث دیگر.

چاپ اول

۵۱- حمیدالدین کرمانی: تفکر اسماعیلی در دوره الحاکم باهرالله.
پلارنست واکر: مترجم: فریدون بدرمای. - تهران: فرزندان روز، ۱۹۶ ص - وزیری (گالینگور)، ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
Hamid al-din ul-kirmani: ismail muslim ...
شابک: ۹۶۴-۳۳۱-۰۹۳-۶



کتاب حاضر، مشتمل بر شرح احوال و اندیشه‌های سیاسی، فلسفی و دینی احمد بن عبدالله کرمانی از دانشمندان دوره خلافتی فاطمی است. وی یکی از نویسندگان و رهبران فرقه اسماعیلیان است که در این کتاب ضمن مروری بر آثار و تألیفات نامبرده روابط و مکاتبات وی با علمای هم عصر او بررسی و تشریح می‌گردد. همچنین اندیشه‌های فلسفی وی و آراء او در باب عبادت، خدا، آفرینش و نظام عالم تبیین می‌شود. این کتاب در اصل، بازبینی اندیشه اسماعیلیه

در دوران کرمانی است.

۵۲- دروس معرفت نفس.

حسن حسن‌زاده‌آملی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۱۲۳ ص - جلد دوم - وزیری (شمیز) - (دوره) ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۴۵-۰۲۳-X

۵۳- دروس معرفت نفس.

حسن حسن‌زاده‌آملی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۱۲۳ ص - جلد سوم - وزیری (شمیز) - (دوره) ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۴۵-۰۲۳-X

۵۴- مسئله شناخت.

مرتضی مطهری. - تهران: صدرا - ۲۵۶ ص - رقصی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ چهاردهم / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۶۰-۰۴۷-۲

۵۵- مقالات فلسفی.

مرتضی مطهری. - تهران: صدرا - ۳۲۸ ص - وزیری (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۶۰-۰۲۲-۷

فلسفه افلاطون و افلاطونیان

۱۸۳

۵۶- تاریخ فلسفه یا تجدیدنظر در ترجمه.

ویلیام جیمز دورانت: مترجم: عباس زیراب‌خویی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۵۰۲ ص - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ بانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

The story of philosophy

شابک: ۹۶۴-۳۴۵-۰۰۵-۱

فلسفه معاصر غرب

۱۹۰

چاپ اول

۵۷- سیری انتقادی در فلسفه

کارل پوپر.
رضا داوری‌اردکانی. - تهران: دانش و اندیشه معاصر - ۲۱۶ ص - رقصی (شمیز) - ۹۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

On a critical excursion into carl popper ...

شابک: ۹۶۴-۶۶۱-۰۸۰-۳



سیری انتقادی در فلسفه کارل پوپر شامل بررسی، نقد و آثار مهم ریموند کارل پوپر است که نگارنده طی نه فصل آن را فراهم آورده است. وی با بیان اهداف و انگیزه‌های تدوین این مجموعه، آثار پوپر را نه در حد فلسفه، بلکه در حد مباحث ساده سیاسی قلمداد کرده خاطر نشان می‌کند: پوپر با قصد و نیت سیاسی و برای مبارزه با فاشیسم و نازیسم و دفاع از دموکراسی کتاب نوشته است و بنابراین عجیب نیست که نوشته‌های او ایدئولوژیک باشد و گاهی لحن بسیار تند و خشن پیدا کند. پوپر آسان می‌نویسد و از پرداختن به مطالب عمیق اعراض داشته و هر جا به این قبیل مطالب پرداخته جز مبهم‌گویی کاری نکرده است. او اصلاً ورود به بحث ماهیات و حتی پرسش از معنی را بی‌وجه و زائد می‌داند. عناوین برخی فصل‌های کتاب از این قرار است: پوپر و معضل تاریخ‌نگاری، ناسیونالیسم، توتالیتراریسم و تحلیل فرویدی جامعه، جامعه باز پوپر و جامعه‌ای با صفات سلبی، و آیا پوپر پوزیتیویسم است؟

چاپ اول

۵۸- فلسفه اروپایی: از نیمه دوم

قرن هجدهم تا واپسین دهه قرن بیستم ...

رابرت سالومون: مترجم: محمدسعید حنائی‌کاشانی. - تهران: قصیده - ۲۷۴ ص - رقصی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Continental philosophy since 1750: the rise ...

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۹-۳۱-۱

هفتمین کتاب از 'تاریخ فلسفه غرب' به آرا و اندیشه‌های فلسفی اروپا در نیمه دوم قرن هجدهم تا واپسین دهه قرن بیستم اختصاص یافته است. مضمون

اصلی این کتاب که طی سه بخش اصلی سامان یافته، به طلوع و افول 'خود' (Self.Naomi) که مقوله‌ای فلسفی است، مربوط می‌شود. 'خود' مورد بحث



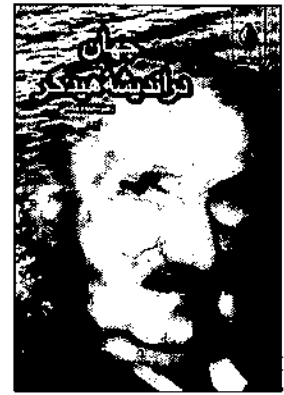
در اینجا 'خود' عادی نیست، بلکه خود استعلائی است که طبیعت و آرزوهایش به طرز بی‌سابقه‌ای متکبر و جهانی و اغلب مبهم است. به تعبیر ملازم، این 'خود کلی' همان فطرت انسانی است. به تعبیری نه چندان ملازم، این خود چیزی کمتر از خدا و خود مطلق و جان جهان نیست. عناوین فصل‌های کتاب عبارتند از: طلوع خود در ایتالیسم آلمانی (کانت و جنبش روشنگری آلمانی، فیخته، شلینگ، شلر، رومانیتسم، هگل)، ویرای روشنگری: انهدام امر مطلق (شوپنهاور، کی‌یر کگور، فوئرباخ، مارکس، تجربه‌گرایی، نسی‌نگری، نیچه و نیست‌انگاری) و 'خود فی نفسه و لفسفه: پدیدارشناسی و زان پس' (هوسرل، فروید و ویتگنشتاین، هایدگر و علم هرمنوتیک، سارتر، کامو، دوبوار، و مریلوئتی).

۵۹- فلسفه معاصر اروپایی: ترجمه از آلمانی با ضمیمه.

اینوستیوس یوخسنکی: مترجم: شرف‌الدین شرف‌خراسانی: مترجم: هرمز بوشهری‌پور. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۴۲۴ ص - وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Europäische philosophie der gegenwart ...
شابک: ۹۶۴-۴۳۵-۲۲۹-۶

فلسفه معاصر اروپایی به معرفی مکتب‌ها و جریان‌های عمده فلسفی معاصر اختصاص دارد که طی آن، مخاطبان با مشاهیر فلسفه و اندیشه‌هایشان آشنا می‌شوند. در بخش نخست با عنوان 'پیدایش فلسفه معاصر' ابتدا به مقوله فلسفه در قرن نوزدهم (کانت، رمانتسم) اشاره می‌گردد، سپس بحران‌های ایجاد شده در فلسفه نظیر: بحران ریاضیات و



عقل‌گریزی زیست‌گرا، و روش فوتمولوژی تشریح می‌شود. در پی آن، مولف به بررسی مقوله فلسفه در آغاز سده بیستم و شروع جریانات تجربه-گرایان، ایدئالیسم و جریان‌های اصلی فلسفه ماده و فیلسوفان آن یعنی 'راسل، نوپوزیتیویسم‌ها، ماتریالیسم دیالکتیک‌ها، لودویک ویتگنشتاین و زرایش‌ناخ' اختصاص می‌یابد. بخش سوم شامل فلسفه اندیشه (ایده) و شرح اندیشه‌های کرویچه، لئون برونشویگ، و نو کانتی-هاست. بخش پنجم، به فلسفه زندگی (هائری برگسون، پراگماتیسم، عملگرایی انگلیسی، تاریخ گرایی و فلسفه زندگی آلمانی، ویلهلم ویلتای و...) اختصاص دارد. مباحث دیگر کتاب بدین قرار است: فلسفه ماهیت (چیستی)، فلسفه اگزیستانس (هستی انسانی) و فلسفه هستی.

فلسفه آلمان و اتریش

چاپ اول

۶۰- جهان در اندیشه هیدگر.

محمود خاتمی. - تهران: دانش و اندیشه معاصر. - ۲۸۴ ص. - رقمی (شمیزی). - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Heideggers notion of the world
شابک: ۹۶۴-۶۶۱۰-۶۷-۶

بعزعم نگارنده در این کتاب پس از درآمدی به زمینه‌های تکوین معنی پدیدار شناسانه و هیدگری جهان، در وهله اول اوصاف و خصوصیات جهان به معنی هیدگری بحث می‌شود و رابطه جهان با حضور و آگاهی به شرح می‌آید؛ آن گاه عناصر مقوم ساختار جهان طی سه فصل پایایی بحث می‌شود که عبارت اند از: اگزیستانس، 'زمان' و 'زبان'.

خلاقیت چیست؟ (اینگار در کسب و کار)
۲۴
خواب و نشان‌های آن
۱۴
خود هیپنوتیزم بدون استاد
۲۷
دروس معرفت نفس
۵۲-۵۲
رفتار با کودک دبستانی (۶ تا ۱۱ سال)
۲۸
روان‌شناسی
۱۸

روان‌شناسی و توانبخشی کودکان آهسته گام 'عقب مانده ذهنی'
۲۹
روان‌شناسی: ویژه دانش آموزان سال سوم دبیرستان (رشته علوم انسانی) و داوطلبان ورود به دانشگاه
۱۹-۲۰
روانشناسی نوجوانان
۳۰
زمینه روانشناسی هیگلارد
۲۱
زندگی با عشق چه زیباست
۳۸
سیری انتقادی در فلسفه کارل پوپر
۵۷
صورتبندی مدرنیته و پست مدرنیته: بسترهای تکوین تاریخی و زمینه‌های تکامل اجتماعی
۲
ضریب هوشی خود را بسنجید
۲۵
فال حافظ با معنی
۹
فالتامه نوین حافظ: هم تغال - هم تقنن
۱۰
شامل جدیدترین فال از ...
فراسوی چهره‌ها: بررسی دینامیک رفتار از طریق چهره‌شناسی
۱۶
فلسفه
۳

فلسفه اروپایی: از نیمه دوم قرن هجدهم تا اوایلین دهه قرن بیستم ...
۵۸
فلسفه معاصر اروپایی: ترجمه از آلمانی با ضمیمه
۵۹
قدرت فکر
۳۹
کلیات کامل التعمیر خواب محمد ابن سیرین و دانیال پیغمبر (ع)
۱۵
کلیدیهای رویارویی با پدیده خشونت در کودکان و نوجوانان
۲۱
کنترل ذهن: بر اساس دینامیک ذهنی سیلوا
۴۰
گذار از مدرنیته؟ نیچه، فوکو، لیورتا، دریدا
۴
لغات فلسفه (پژوهشی در سرگذشت و سرنوشت بشر)
۱
مجموعه سوالات درجه‌بندی شده روان-شناسی سال سوم
۲۲
مجموعه سوالات درجه‌بندی شده فلسفه پیش‌دانشگاهی
۵
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش منطق سال سوم
۲۳
مسئله شناخت
۵۴
مفاهیم و کاربردها در مشاوره با کودکان
۴۱
مفاهیم و مجموعه تست روانشناسی: کنکور علوم انسانی نظام فعلی و نظام جدید آموزشی
۲۳
مقالات فلسفی
۵۵
منشا عالم، حیات، انسان و زبان
۶
منطق نظام جدید و نظام قدیم
۲۲
ناتوانیهای یادگیری
۲۶

وعده چهارم غذای روح
۴۲
هفته دروغ و یک حقیقت: چگونه خود را از موانع روحی نجات دهیم و به خلاقیت برسیم
۴۷

نمایه پدیدآور

Khamenei, Mohammad 48
ابن سیرین، محمدبن سیرین
۱۲
اتکینسون، ریتا
۲۱
افروز، غلامعلی
۲۹
افشار، ایرج
۲۲
اکبری یزیدی، محمدرضا
۱۳
اکبری، رضا
۴۳
اندروزی، اصغر
۴۲
انوشه، محمود
۱۶
اوحدی، محمود
۲۰-۱۹
بدرهای، فریدون
۵۱
براهنی، محمدتقی
۲۱
بروجردی، احمد
۳۱
بسیس، پیر
۲۴
بلخ، ناصر
۳۳
بوخشکی، اینوستیوس
۵۹
بوسکالیا، لئو
۲۸
بوشهری پور، هرمز
۵۹
بیابانگرد، اسماعیل
۳۰
پارزلی، بانی
۴۵
پاندر، کاترین
۳۶
برزشکی، مجید
۴۰
پیلهور، حسین
۸
تفلیسی، حبیب‌بن ابراهیم
۱۵
تمدن، توراندخت(مالکی)
۲۸
تمنای، وحید
۳-۱۸-۲۴
جزایری، ارمان
۲۵-۴۵
چندلر، استیو
۴۷
چینی، عباس
۴۲
حاجی‌زاده، مسعود
۳۱
حافظ، شمس‌الدین محمد
۹
حسن‌زاده‌املی، حسن
۵۲-۵۲
حسن‌نژاد، محمد
۴۱
حق‌میلانی، غلامعلی
۲۳
حقیقی، شاهرخ
۳
حنایی کاشانی، محمدسعید
۵۸
خاتمی، محمود
۶۰
خوشدل، گیتی
۲۶
داوری‌اردکانی، رضا
۵۷
دوبونو، ادوارد
۲۵
دورانت، ویلیام جیمز
۵۶-۱
دیپ، سمیوئل
۳۴
رجبی، عباس
۱۱
رخشان، فریدون
۲۶
رشیدیان، هادی
۲۵
رضی، هاشم
۵۰
رفیع‌فر، جلال‌الدین
۶
ریوز، هویرت
۶
زریاب‌خویی، عباس
۵۶-۱
زاتوی، اوهر
۲۴

ساسمن، لایل
۳۳
سالومون، رابرت
۵۸
سروری، محمدحسین
۲۴
سیلوا، خوزه
۴۰
شاداب، مهرانه
۴۲
شجاعی، محمد
۱۴
شرف‌خراسانی، شرف‌الدین
۵۹
شغیعی‌نیک، اصغر
۳۴
عالی، سمیه
۲۲-۵
علیا، مسعود
۴۶
فرهم، اریک
۱۷
فریار، اکبر
۲۶
قراجه‌داغی، مهدی
۳۷-۴۵-۴۷
کاشفی، محمدرضا
۱۴
کنفیله، جک
۲۲
گالیماز، پی‌یر
۲۸
گلدمن، برت
۴۰
گودرزی، منصور
۱۷
لاهیجی، کاظم
۹
مانزرت، آلفرد
۲۵
مصلحی، زینده
۱۹-۲۰
مطهری، مرتضی
۵۴-۵۵
متمدلی، زهرا
۲۸
مک‌نامارا، باری
۳۱
مک‌نامارا، فرانسیس
۳۱
مورفی، جوزف
۳۹
مومن‌پورماچانی، ندا
۲۲-۵
مهدوی‌دامغانی، فریده
۴۹
مهدوی‌زادگان، داوود
۷
مهرین، مهرداد
۳۹
نوذری، حسینی
۲
نیکزاد، محمود
۲۲
وارنوک، مری
۴۶
واکر، پل‌ارنست
۵۱
ولیزاده، صمد
۲۷
هاوک، پال
۳۳
همایون‌پور، هرمز
۱
همت‌خواه، فرهاد
۲۵
همت‌خواه، مهناز
۲۵
هندریکس، گی
۳۷
یاربخت، شهریار
۱۰

نمایه ناشر

آسیا: تهران
۳۴
آگاه: تهران
۴-۶
آنا: تهران
۸
اردیبهشت: تهران
۱۲
آرغوان: تهران
۱۰
بنیاد حکمت صدرا (استاد کنگره ملاصدرا): تهران
۴۸
بهجت: تهران
۵۰
پیش‌دانشگانه‌ها: تهران
۲۳
پیکان: تهران
۲۵-۲۶-۲۲-۲۵
تیز: تهران
۴۹
جوانه رشد: تهران
۳۳
دانش و اندیشه معاصر: تهران
۷-۱۴-۵۷-۶۰

دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات:	زند: تهران	۱۶	عابد: تهران	۳۴	کبهان: تهران	۳۳	نشمه: تهران	۳۹
تهران	سیند هنر: تهران	۳۱	عصر کتاب: تهران	۲۵	گوهر دانش: تهران	۲۸	نقش جهان: تهران	۲
دایره: تهران	سماء: تهران	۹	فرزان روز: تهران	۵۱	مینا: تهران	۲۶	نگرش روز: تهران	۲۷
دفتر نشر فرهنگ اسلامی: تهران	سیروس: تهران	۱۵	قصیده: تهران	۵۸	مروارید: تهران	۱۷	هستان: تهران	۳۷
والتین: تهران	شرکت انتشارات علمی و فرهنگی:		ققنوس: تهران	۳۶	مشاوران آموزش: تهران	۳-۱۸-۴۴	هوای تازه: تهران	۳۷
رجبی: تهران	تهران	۵۹-۵۶-۵۳-۵۲-۱	کانون فرهنگی آموزش: تهران	۲۲-۲۳-۳۲	نخل دانش: تهران	۱۲		
رزمندگان اسلام: تهران	صابرین، کتابهای دانه: تهران	۳۱	کتابهای دانه: تهران	صابرین، کتابهای	نسل نوآندیش: تهران	۲۰		
رشد: تهران	صدرا: تهران	۵۵-۵۳	دانه	نشاء: تهران	۲۷			

« برگه اشتراک پستی »

کتاب ماه و کتاب هفته

داخل کشور

(تعارفه سال ۱۳۷۹)

۱- بهای اشتراک

الف (کتاب هفته : شش ماه (۲۶ شماره) یکسال (۵۲ شماره)

تهران		شهرستان	
شش ماهه	یکساله	شش ماهه	یکساله
۳۲,۰۰۰ ریال	۶۴,۰۰۰ ریال	۳۴,۰۰۰ ریال	۶۸,۰۰۰ ریال

ب (کتاب ماه : شش ماه (۶ شماره) یکسال (۱۲ شماره)

موضوع	تهران		شهرستان	
	شش ماهه	یکساله	شش ماهه	یکساله
کلیات	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰
دین	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰
علوم اجتماعی	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰
علوم و فنون	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰
هنر	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰
ادبیات و فلسفه	۱۴,۵۰۰ ریال	۲۹,۰۰۰ ریال	۱۵,۵۰۰ ریال	۳۱,۰۰۰
تاریخ و جغرافیا	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰
کودک و نوجوان	۱۲,۵۰۰ ریال	۲۲,۵۰۰ ریال	۱۳,۰۰۰ ریال	۲۴,۵۰۰

• (مبالغ فوق شامل هزینه های ارسال نیز می باشد)

۲- نحوه اشتراک

جدول زیر را تکمیل و براساس جداول بالا بهای اشتراک را محاسبه و به شماره حساب ۱۸۵۲۰۸۶۹ بانک تجارت شعبه انقلاب فلسطین واریز نموده و اصل فیش را به همراه جدول زیر به نشانی تهران، صندوق پستی ۱۳۱۴۵-۳۱۳ و یا تهران خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین ساختمان شماره ۱۱۷۸ خانه کتاب ارسال فرمائید. برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۶۴۶۵۶۲۵ تماس حاصل فرمائید.

نام / موسسه / سازمان:	
نشانی:	
تلفن:	
مدت اشتراک: ☐ یکساله ☐ شش ماه	
موارد درخواستی:	
☐ کتاب هفته	☐ کتاب ماه کلیات
☐ کتاب ماه هنر	☐ کتاب ماه ادبیات و فلسفه
☐ کتاب ماه تاریخ و جغرافیا	☐ کتاب ماه علوم و فنون
☐ کتاب ماه دین	☐ کتاب ماه علوم اجتماعی
☐ کتاب ماه کودک و نوجوان	
تعداد درخواستی:	
تاریخ وصول درخواست:	لطفاً در این مکان چیزی ننویسید
شروع اشتراک:	خاتمه اشتراک:

در صورت تمایل به دریافت شماره های قبلی نشریه ها یا ما مکاتبه نمائید.